Hederwärda
Bonde-Ståndets
Protocoller
wid

Lagtima Riksdagen i Stockholm

år 1840.

Tredje Bandet.

Stockholm, Kongl. Ordens-Boktryckeriet, 1840.

Den 7 Mars.

Plenum kl. 10 förmiddagen.

§. 1.

Protocollet för den 4 dennes före- och eftermiddagen justerades.

§. 2.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län begärde få anmärkt att han reserverade sig mot Ståndets beslut den 4 dennes, derom att det Riksdagsmanna-arfwode, som utgår från Södra Jemtland under tiden från Riksdagsfullmäktigen Anders Mårtenssons död intill deß ny Riksdagsman binner blifwa wald, skulle få uppbäras af den aflidnes Enka; anseende Rutberg nämnde Fögderi icke ega förbindelse att utgifwa något Riksdagsmanna-arfwode under förbemäldte tid, alldenstund ledigheten inträffat i följd af laga förfall.

§. 3.

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län uppläste ett så lydande anförande:

"Genom Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 17 Febr. 1684 är, utom hwad Knecke-Contractet utwisar, allmogen inom Skånings, Laske, Wiste, Åse och Kållands härader befriade från knecktens beklädnad. Jag nödgas derföre i sammanhang med den af mig förlidne gårdag ingifna motion

om Beklädnadsfondens ställande under Riksgälds-Contoirets disposition, yrka att förenämnde härader måtte i allo från soldatbeklädnaden warda frie, samt att de på af dem oriktigt erlagde medel erhålla restitution för minst tio år.

Om remiß härå till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johannes Andersson från Skaraborgs Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 4.

Likaledes ingafs af Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län en motion af detta innehåll:

"Kongl. Kammar-Collegium har genom Utslag den 29 April 1829 frånkänt Enkan Bratt, född Christjernin, åbo- och besittningsrätten till Kronohemmanet Sunnegatan Uppegården i Källands härad och Källandsö socken af Skaraborgs Län. Detta Utslag har Kongl. Maj:t den 13 påföljde Februari fastställt; men af Gunst och Nåd förunnat henne att i sin lifstid få hemmanet bebo.

Då Kammar-Collegium wid detta mål behandling dels undandölit åtskillige handlingar och dels åberopat ett Kongl:t Bref såsom grund för sitt Beslut, hwilket Kongl. Bref stricte wisar att hwad Kammar-Collegium dermed åsyftade icke der finnes. Såsom Förmyndare för bemäldta Fru Bratts omyndiga Dotter Fröken Anna Sophia Bratt nödgades jag i Högsta Domstolen söka resning i Kongl. Maj:ts åberopade beslut, med anhållan att målet måtte få lagligen upptagas och pröfwas. Kongl. Maj:t har dock, enligt Nådigt Bref den 23 April sistl. år icke funnit stäl någon resning bewilja. Enär nu således, enligt hwad de handlingar

utwisa, som jag till det Utskott skall aflemna dit denna motion blifwer remitterad, förenämnde hemman blifwit min pupill obehörigen frånkändt samt Kongl. Maj:t genom Nådig Resolution den 19 Januari 1833 anslagit hemmanet till Bohem åt Häradshöfdingen i Barne, Wiste, Åse och Källands häraders Domsaga, får jag föreslå att, deresl hemmanet icke kan återgå till deß rätte och laglige åbo, Fröken Bratt måtte af Statsmedlen erhålla en ersättning som motswarar hemmanets wärde. Jag skulle dock förmoda att hemmanet kan återgå, enär Kongl. Maj:t icke utan Ständernes medgifwande kan anslå Kronans hemman till Boställen hwarken åt en eller annan.

Om remiß häraf till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 5.

Till widare handläggning förekom nu Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer angående skjutswäsendet i Riket.

I sammanhang härmed föredrogos följande Tjugofyra motioner, angående sättet och grunderne för Gästgifweri-, Håll- och Reserv-skjutsens utgörande, hwilka motioner blifwit på bordet lagde, nemligen:

Den 1 Februari

1:o af Peter Claësson från Elfsborgs Län;
2:o af Peter Jönsson från Jönköpings Län;
3:o af Johannes Petersson från Elfsborgs Län.

Den 5 Februari

4:o af Hans Hansson från Götheborgs och Bohus Län;
5:o af Lars Bengtsson från Malmöhus Län;

6:o af Anders Jonsson i Okna, Östergöthlands Län;
7:o af Anders Göransson från Stora Kopparbergs Län;
8:o af Per Pålsson från Christianstads Län;
9:o af Anders Jonsson i Tuna, Östergöthlands Län;
10:o af Peter Petersson i Slätthult, Jönköpings Län;
11:o af Johan Ericsson från Stora Kopparbergs Län;
12:o af Nils Gustaf Nilsson från Östergöthlands Län.

Den 8 Februari

13:o af Per Sahlström från Stockholms Län.

Den 12 Februari

14:o af Per Sundström från Wester-Norrlands Län;
15:o af Jon Olsson från Gefleborgs Län;
16:o af Eric Persson från samma Län;
17:o af Eric Marmén från Upsala Län;
18:o af Eric Nilsson från Gefleborgs Län;
19:o Ytterligare af Per Sundström från Wester-Norrlands Län.

Den 19 Februari

20:o af Lars Petersson från Blekinge Län;
21:o af Sven Jonsson från Herjeådalen;
22:o af Ola Jeppsson från Blekinge;
23:o af Eric Persson från Gefleborgs Län; samt

Den 29 Februari

24:o af Olof Lindbäck från Hallands Län.

Peter Claësson från Elfsborgs Län uppläste ett anförande, af detta innehåll:

"Till den af mig förut inlemnade motion om förhöjning i skjutslegan, har jag ansett närlagde 2:ne Protocoll wara ett passande bihang. De wittna och intyga det af mig då uppgifna förhållande att ett skjutsskyldigt hemman i min hemort måste betala wid den ena gästgifwaregården Ett Hundrade och wid den andre Ett Hundrade Tjugo Riksdaler Riksgäldssedlar om året, för att få den hemmanet åliggande skjutsskyldigheten af annor man werkställd.

Om remiß, i sammanhang med öfrige till skjutswäsendet hörande frågor, anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Följande Ledamöter yttrade, att de ansågo skjutslegan böra öfwer allt i Riket höjas, till 24 sk. B:co, utan afseende derpå, om Entreprenader kunde tillwägabringas eller icke, helst slike Entreprenader i deras hemorter, såsom glest bebodde, woro mindre werkställbare, nemligen: Peter Persson i Ådelforß, Peter Petersson i Slätthult, Jonas Andersson och Jonas Johansson, alla från Jönköpings Län samt Per Bårelsson Burge och Christen Persson Söjdeby från Gottland.

Peter Jönsson från Jönköpings Län yttrade: Jag skulle hos Hederwärda Ståndet anhålla att få aflemna en bilaga till min förut ingifna motion i förewarande ämne. Mine Committenter hafwa nemligen skickat mig ett anförande, deruti de tolkat sine önskningar härutinnan och af hwilket anförande ådagalägges att större delen af Landtbrukare önska ingenting heldre än att från skjutsningsbeswäret blifwa frie, derest skjutslegan icke warder ökad. Härigenom will jag äfwen wisa, det de uppgifter, hwilka inom Oeconomie-Utskottet gjordes wid sista Riksdag och troligen äfwen wid denna, icke komma att uteblifwa, nemligen derom, att på ganska många ställen i Riket skjutsen betraktas såsom en inkomst, hwilken, äfwen med nuwarande skjutslega, man icke will umbära, torde behöfwa beriktigande.

Derefter uppläste Niclas Jönsson från Skåne ett så lydande anförande:

"Af mine Committenter har äfwen jag blifwit uppmanad att wid innewarande Riksdag framställa deras önskningar i afseende på skjutswäsendet. Derfaren i Riksdagens wärf har jag welat lära af de äldre, innan jag wågat mig fram med något yttrande i detta afseende. Sedan en mängd af Ståndets Ledamöter wäckt serskildte motioner samt Kongl. Maj:t aflätit Nådig skrifwelse i ämnet, torde det tillåtas mig att, före remißen af denna sistnämnda, framställa några korta anmärkningar.

Att skjutsningsskyldigheten utgör ett swårt onus för jordbruket och menligen inwerkar på de skjutsskyldiges sedlighet, wälstånd och trefnad, är en sanning ofta omsagd och utwecklad samt i den Nådiga Skrifwelsen af Kongl. Maj:t witsordad. Att samma onus från urminnes tider ålegat wiße hemman, som med detta, genom senare laga beslut, fastställda åliggande, blifwit från en egare till annan öfwerlåtne, anser jag jemwäl wara obestridligt, hwadan i sjelfwa werket ingen annan rättighet finnes för jordegaren att göra anspråk på lindring i detta beswär än den, som hwarje Medborgare-Claß eger i de fall der billigheten, med hänseende till Statens ändamål, bögt talar för en ändring af det bestående. Sedan Konungen tillkännagifwit sin Nådiga wilja, att i denna angelägenhet gå jordbrukarens önskningar till mötes, blifwer det blott fråga om sätter för en sådan reglering af skjutswäsendet, att deß menliga inflytande förebygges. De många wid detta Riksmöte härom ingifne memorialer inom wårt Stånd, synas mig, wid anställd jemförelse, hwarandra temligen lika. Jag dristar reducera den önskade omskapningen af skjutswäsendet till följande puncter:

1:o Att skjutslegan, der den ej till fölid af serskilde Författningar redan till högre belopp utgår, höjes öfwer hela Riket till 24 sk. Banco milen, wagnspenningar oberäknade, och det icke blott på de ställen der nedannämnde entreprenader kunna tillwägabringas, utan äfwen på andra orter. Förhöjde waruwärden (deribland nuwarande wärdet å en bäst jemfördt med det, som war gängse den tid skjutslegan å landet sist ökades, torde wara lemplig att härwid afse) göra denna allmänna förhöjning af behofwet påkallad. Skulle landsorter finnas, der åkerbruket är på en så låg ståndpunkt att man anser skjutsskyldigheten såsom en fördel samt der således entreprenader swårligen kunna tillwägabringas, torde det wara mindre billigt att å slike wanlottade orter bibehålla den nuwarande låga skjutslegan.

2:o Att entreprenader föranstaltas på sätt och med de wilkor i 2 och 8 Puncterne af Bonde-Ståndets i Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse uptagna, wid sista Riksdag gjorda underdåniga hemställan bestämmes; och hwilka puncter det torde wara onödigt att i detta anförande upprepa.

3:o Att så wäl Håll- som Reserv-skjuts, äfwensom skyldighet för Posthemman att skjutsa posten förswinner, der entreprenader komma att ega rum.

4:o Att alla nu så wäl Håll- som Reserv-skjuts-skyldige hemman äfwensom Posthemman, deltaga i Kronoskjutsen, hwilken under entreprenaden ej inbegripes.

5:o Att alla nu så wäl Håll- som Reserv-skjutsskyldige hemman, äfwensom Posthemman, sammanskjuta hwad som utöfwer skjutslegan kan erfordras för entreprenader.

6:o Att icke alltför låga entreprenad-anbud antagas. Olägenheterne derwid äro lätta att inse.

7:o Att en Commité tillsättes inom hwarje district, hwilken tillser, det entrepreneurerne fullgöra sin skyldighet.

8:o Att hälften af det hästantal, för hwilket entrepreneuren skall answara, bör owilkorligen finnas inom 1/8:dels, eller i wisa gleft bebyggda trakter af Riket 1/4:dels mil från Gästgifware-gården.

9:o Att all Postföring werkställes af entrepreneurerne, som derföre af Post-medlen erhålla samma skjutslega som enskilde erlägga.

10:o Att all Fångföring likaledes besörjes af entrepreneurerne, emot enahanda skjutslega.

11:o Att alla med wederbörligt pass försedde personer, således äfwen Gesäller, få begagna Gästgifware-skjuts.

12:o Att alla nu gällande Författningar, rörande Skjuts och Gästgifwerier upphäfwas, sedan en enda sådan ny författning blifwit utarbetad, deri skjutsandes och resandes rättigheter och skyldigheter noga utstakas.

13:o Att Rese-reglementet öfwerses och all rimlig indragning werkställes i det antal hästar, som nu bestås Statens Embetsmän.

En sådan total reform af skjutswäsendet är det, enligt min åsigt, jordbruket tarfwar och Bonde-Ståndet önskar. Dock gäller äfwen i denna fråga den aldrig nog begrundade satsen om olempligheten af alltför generella oeconomiska författningar i ett Land med så olika beskaffenhet som wårt. Mig synes som en jemn fördelning af hwad som öfwerblefwe af skjutsnings-beswäret, samt äfwen resandes begwämlighet, wore affedd genom förewarande förslag, hwilket dock ingalunda eger anspråk på ofelbarhet.

Den framställda fråga, som utgör egentliga kufwudföremålet för Kongl. Maj:ts Skrifwelse, lära Riksens Ständer ej tweka att med Ja beswara.

Deßa korta anmärkningar torde få åtfölja wid remissen af samma Nådiga Skrifwelse.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Sedermera ingaf Ola Jeppsson från Blekinge Län ett anförande, af detta innehåll:

"Sedan, på sätt redan stadgadt är, de till Reserv-skjutsens utgörande anslagne hemmans-egare inom landet blifwit ålagde icke allenast Fångskjuts-skyldigheten, utan jemwäl Paquette- och Snäll-posternes forßlande twenne gånger i weckan hwardera, utan den ringaste tillökning i häst-antalet till skjutsens utgörande; och då härtill kommer att, icke allenast folkmängden under sednare tiden i betydlig mån ökat sig, utan så wäl fabriquer som annan handelsrörelse ansenligt tilltagit, hwilket allt icke ringa förökat, utan fastmera, nära fördubblat de resandes antal, hwarigenom de skjuts-skyldige allt mer och mer blifwit betungade, wågar jag hos Hederwärda Ståndet och Rikets Höglofl. nu församlade Ständer wördsammast föreslå, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det Reserv-lagen i allmänhet, å de ställen behofwet sådant påkallar, må utwidgas och tillerkännas biträde af angränsande grannar, hwilka inom en half mils afstånd från Gästgifware-gårdarne äro belägne, i den mån behofwet det påkallar, fullt ut swarande mot den tillökning i skjutsens utgörande Reserv-lagen i sednare tider fått widkännas. Detta allt, likwäl under förutsättande deraf, att någon total-reform af skjutswäsendet i följd af oförutsedde hinder för närwarande möjligtwis icke

kan tillwägabringas, ty i sådant fall komma naturligtwis de partielle ändrings-förslagen att inbegripas deruti.

Om remiß till Oeconomie-Utskottet anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Anders Jonsson i Tuna samt Anders Nilsson, begge från Östergöthland, ansågo Kongl. Maj:ts förewarande Nådiga Proposition böra antagas endast med den förändring att skjutslegan höj:s på alla orter i Riket, äfwen der entreprenader icke kunna werkställas, i anseende till serskildte locala förhållanden.

I samma syftning talade Anders Normark från Westerbottens Län samt Håkan Nilsson från Christianstads Län och Peter Persson från Örebro Län; tilläggande Normark att hans åsigt wore, det Postskjuts-legan borde förhöjas till lika belopp som för Gästgifware-skjutsen.

Anders Jonsson i Okna, Östergöthlands Län, biträdd af Nils Gustaf Nilsson från samma Län, ingaf detta anförande:

"Efter att hafwa tagit kännedom af Kongl. Maj:ts den 24 i sistl. månad till Rikets Ständer aflåtna Skrifwelse angående skjutswäsendet i Riket, will jag, som redan tillförene i detta ämne framställt mine åsigter, icke undertrycka den djupa känsla af tacksamhet som Högstberörde Nådiga Skrifwelse hos mig uppwäckt, och som jag är öfwertygad att hwarje redlig Swensk med mig delar. Jag anser det Nådiga Förslaget innefatta allt hwad man i närwarande förhållande kunnat i saken önska; äfwensom framställa en på mogen öfwerläggning grundad plan för winnande af det stora ändamålet: skjuts-besvärets öfwerflyttande från jordbruket.

Den upprättade Landtmannen, från hwars skuldra en älskad Konung lyftat detta tryckande ok, skall härigenom både finna tid och arbetskraft ökad till jordbrukets förkofrande. Jag tillstyrker derföre Förslagets antagande i allo; och anhåller att detta mitt skriftliga yttrande får åtfölja den Nådiga Skrifwelsen till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johannes Christoffersson och Peter Gabrielsson från Kronobergs Län.

Henric Andersson från Örebro Län: Jag anser mig pligtig att tillkännagifwa mine Committenters önskan, det skjutsnings-besväret måtte succeßivt blifwa aflyftadt från jordbruket och att framför allt Håll-skjutsen, denna farliga plantskola för osedlighet, måtte afskaffas. Ett medel till winnande af förstnämnda ändamål, wore det, att skjutslegan öfwer allt i Riket, der den ej redan utgår till högre belopp, blifwer förhöjd till 24 sk. B:co, samt äfwen högre på de ställen, der denna lega icke blefwe tillräcklig till bestridande af kostnaden för entreprenader. Likaledes önska mine Committenter att legan för Postföringen måtte förhöjas till 20 sk. B:co milen.

Hans Jansson från Elfsborgs Län: Jag har förut yttrat mina åsigter i afseende på förhöjning af skjuts-legan. Wi torde i detta fall böra wara ytterst warsamma; ty en sådan förhöjd lega innebär i sjelfwa werket en förhöjd beskattning, hwilken wi i flere afseenden sjelfwe få widkännas, dymedelst att skjuts-legan blifwer högre för Embetsmän, hwilka allmogen måste anlita wid hwarje handa förrättningar. Man må akta sig då man aflyfter en börda, att ej en annan lika beskaffad, pålägges. Äfwen den fattige, hwilken ej kunnat betala sine utskylder och afgifter till

Kronan och enskilde, samt hos hwilken till följe deraf, executorn skall utpanta ofta det oumbärligaste och derwid sjelf beräkna sig resekostnad tillgodo, kommer en förhöjning af skjuts-legan att drabba med en ökad tyngd. Peter Jönsson från Jönköpings Län har nämnt att han ifrån sine Committenter undfått ett anförande, innefattande ett slags opinions-yttring beträffande skjuts-frågan, med syfte att få skjutslegan förhöjd. Jag will wißerligen ej bestrida att ett slikt anförande må till Oeconomie-Utskottet åtfolia de öfrige skrifterne i ämnet; men jag är fullkomligt öfwertygad derom, att deresf de icke skjutsande fingo afgifwa en opinions-yttring i denna fråga, så blefwe den ännu widsträcktare for motsatsen. Med serdeles tillfredsställelse hafwa wi erfarit Kongl. Maj:ts Nådiga wilja wara, att från jordbruket aflyfta detta tryckande onus; nu höras deremot inom Ståndet yttranden, som åsyfta skjutsningsbeswärets bibehållande wid jordbruket, endast skjutslegan förhöjes på alla orter i Riket, i olikhet med den Kongl. Skrifwelsen, som endast syftar på skjutslegans förhöjande å de orter, der man åstadkommer entreprenader. Att äfwen annorstädes förhöja den, wore just ett medel att binda detta onus ännu fastare wid jorden. Det mål, hwartill wi borde sträfwa, wore stadgande af den princip: att skjutsningsbeswäret är en skyldighet hwilken icke åligger jordbruket. Local-förhållande borde först i andra rummet komma i fråga.

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län: För min del har jag med underdånig tacksamhet och glädje inhemtat Kongl. Maj:ts förewarande Nådiga Skrifwelse, hwarigenom Kongl. Maj:t gått Bonde-Ståndets så ofta yttrade önskningar till mötes. Så mycket mera owäntadt före-

faller det, då wi nu höra många röster i Ståndet höja sig med det påstående, att, på många ställen i Riket entreprenader icke kunna ega rum, men att likwäl skjutslegan äfwen der borde förhöjas till 24 sk. och derutöfwer. Jag känner likwäl orter i Riket, der slike entreprenader lätteligen skulle kunna tillwägabringas mot nuwarande skjutslega. Billigheten torde man hafwa kommit närmast, deresf Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse i detta afseende antages, men derjemte bestämmes, att, i fall på wißa oländiga eller glest bebygde orter inom ett Län, entreprenader icke kunde åstadkommas mot skjutslegans maximum, 24 sk., tillskott måtte betalas, efter hwad erforderligt kunde wara, men det ej ensamt af det Härad, der ett sådant förhållande egde rum, utan fördeladt på samtlige hemmonsnumren inom Länet. I sådant fall blefwe ej denna orten betungad mera än en annan. Det torde jemwäl tillåtas mig, i afseende på Posthemman erinra, att deße äro för närwarande befriade från rotering, samt att den så kallade rotefr hetsafgiften uppgår oftast till 50 à 60 R:dr om året.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge: Tiden är wißerligen inne, att för Landtmannen lindra det swåra onus som här är i fråga. Wi wete alle, att tillfällen gifwas, då wi icke för flere Riksdaler skulle wilja lemna ut wåra hästar, men twingas nu dertill för en ringa betalning. Jag förenar mig med de åsigter som nu äro uttryckte i Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse i afseende på entreprenaders anställande, samt skjutslegans förhöjande till 24 sk.

Per Jönsson från Skåne: Af mine Committenter har äfwen jag blifwit uppdragen att wäcka motion i detta för Landtmannen maktpåliggande ämne, men då nu så mycket

derom blifwit ordadt, will jag inskränka mig till en förening med de åsigter Appelqvist yttrat, och bör derjemte upplysa, att i de Härader, som jag under detta Riksmöte representerar, finnes ännu hållskjutsen qwar, och en bonde betalar circa 25 R:dr årligen för att slippa detta beswär; äfwensom jag ei bör lemna oanmärkt, att Posthemman i min hemort icke äro frie från rotering, eller hafwa andra förmåner, motswarande dem som tillkomma Posthemman i öfrige delar af Riket, men erhålla, det oaktadt, icke mera än 10 sk. B:co milen för Postföringen, så att äfwen uti denna sistnämnda lega en tillökning är af behofwet högeligen påkallad.

Ola Jeppsson från Blekinge Län: Om jag ej i dag hört så många olika meningar yttras i denna fråga, skulle jag icke wilja belasta Protocollet med widare yttrande. Jag torde få fästa Ståndets uppmärksamhet derpå, att Kongl. Maj:ts nu förewarande Nådiga Proposition är öfwerensstämmande med detta Stånds sistlidna Riksmöte hos Kongl. Maj:t gjorda underdåniga framställning. I afseende på skjutslegans förhöjande, är det min åsigt, att det åsyftade ändamålet dermed icke winnes, så framt ej hwarje Härad förpligtas att låta, genom Konungens Befallningshafwandes försorg, anställa auctioner, å hwilka skjutsningsbeswäret utbjudes på entreprenad. Skulle någon ort finnas, som wore så oländig eller så glest bebodd, att entreprenader icke kunde emot 24 sk. för milen tillwägabringas, så bör äfwen en sådan ort, det oaktadt, erhålla den föreslagna förhöjningen i nuwarande skjutslega. Underläter någon ort att först wederbörligen försöka, huruwida någon finnes, som skulle wilja på entreprenad öfwertaga skjutsningsbeswäret, så må

ingen

ingen slik förhöjning erhållas. Lindring i detta beswär är i sanning nödwändig. För hwar och en lärer det falla orimligt, att wißa indiwider i samhället skola uppoffra sin tid och sin egendom för andras beqwämlighet, utan att derföre erhålla tillräcklig ersättning. Den satsen, "att arbetaren är sin lön wärd", är äfwen tillemplig på den skjutsskyldige.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Det är wißerligen alltför mycket ordadt i denna fråga; men jag kan dock, i anledning af de här framställde olika meningar, icke underlåta att anmärka, det, enligt min åsigt, ändamålet skulle alldeles motwerkas, om skjutslegan höjdes endast på de ställen, hwarest entreprenader kunde tillwägabringas. Rätta principen är wäl, att skjutsen öfwer allt skall betalas så, att den skjutsande rimligtwis kan wara belåten. Man har framkastat den farhåga, att en slik förhöjning komme att blifwa betungande för den fattige och gäldbundne, då denne till exempel skulle ersätta executorn deß resekostnad. Detta är ock sant; men jag känner ej någon rimlig grund, hwarföre en gäldenär skulle gynnas på den skjutsskyldiges bekostnad. Emedan på flere orter i Riket entreprenader swårligen skulle tillwägabringas, men skjutslegan öfwer allt är erkänd wara alltför låg, skulle jag önska, att Utskottet wille fästa sig wid den billiga princip: att skjutslegan förhöjes öfwer hela Riket till 24 sk., samt att entreprenader böra befrämjas, såwidt de öfwerensstämma med locala förhållanden.

Sven Jonsson från Jemtlands Län förenade sig med Ola Jeppsson från Blekinge.

Per Hansson från Wermlands Län: Jag tror wißerligen för min del det wara rättwist, att skjutslegan öfwer allt i Riket höjes till 24 sk. B:co; men jag tilltror mig ingalunda att påstå, det pluraliteten af skjutsskyldige skulle dermed wara belåten, serdeles på de orter, der Embetsmännen hafwa långt att resa, och till följe deraf måste beräkna sig till godo höga resekostnader, wid förrättningar för enskilde personers räkning. Jag will ej en gång tilltro mig att bedöma, huruwida de nio Församlingar, hwilkas Ombud jag är, skulle, derest de blefwo hörde, rösta för skjutslegans förhöjande. Inför Landshöfdinge-Embetet i hwarje Län, torde frågor, sådane som denna, bäst kunna afgöras genom Deputerade från hwarje Commun. Att iakttaga allas rätt, är icke det lättaste.

Sone Persson från Malmöhus Län talade i öfwerensstämmelse med Per Jönsson från Christianstads Län och Appelqvist från Blekinge.

Johannes Johansson från Götheborgs och Bohus Län ansåg Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse i sin helhet wara wäl grundad och böra antagas.

Henric Andersson från Örebro Län begärde få anmärkt, det hans önskan wore att, i fall entreprenader komme att ega rum, det måtte tillåtas entrepreneurerne att hafwa hästarne till och med en fjerdedels mil från skjutsstationen.

Johannes Christoffersson från Kronobergs Län: Så wäl Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, som de fleste Ståndsbrödernes yttranden, hafwa för afsigt att få skjutsningsbesweret ställdt på entreprenad. Härigenom anser jag ock mycket skulle winnas på de ställen, der dylike entreprenader äro werkställbare; men detta är ej fallet i de glest bebygde delarne af Riket. På sådane orter skulle det endast för Gästgifwarne wara möjligt att blifwa entrepreneurer, och deße skulle, wid ett sådant förhållande, komma att beskatta de skjutsskyldige efter behag. Jag skulle derföre wilja tillstyrka, såsom med billighet och folkets fördel mest öfwerensstämmande, att skjutslegan öfwer hela Riket blefwe bestämd till 24 sk. B:co, samt att det blefwe lemnadt hwarje reservlag öppet, att föranstalta om entreprenader, der sådane kunde, i anseende till landets beskaffenhet, åstadkommas.

Jan Eric Jansson från Wermlands Län: Mine Committenter önska, att skjutslegans förhöjning måtte blifwa generell, samt att entreprenader måtte werkställas der så ske kan. Jag kan ej undgå fästa uppmärksamheten derpå, att den förhöjda skjutslegan, i de orter der Embetsmännen hafwa lång wäg att resa, kommer att mycket betunga den enskilde, som behöfwer Embetsmannens biträde.

Peter Jönsson från Jönköpings Län: På många glest bebodda orter, der skjuts mindre ofta begagnas, skulle det blifwa omöjligt att sätta entreprenader i werket, äfwen om skjutslegan förhöjdes till 24 sk., så framt ej entrepreneurerne erhöllo 2 à 3 timmars rådrum, med hästars framskaffande wid en resandes ankomst. Jag förenar mig med Lars Larsson från Elfsborgs Län. I afseende på hwad som blifwit anmärkt, beträffande det anförande jag erhållit från mine Committenter, får jag tillika erinra, att detta anförande uttrycker hela Länets önskan i denna fråga.

Nils Jeppsson från Skåne ansåg Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse wara wäl grundad, och förmenade den böra intagas i sin helhet.

Magnus Persson från Wermland fann wid jemförelse af Landtmannens högst trängande behof, i afseende på skjutslegans förhöjning, samt de af en sådan förhöjning möjligen wållade högre kostnader för Embetsmäns resor, att man af twenne onda ting borde wälja det minsta.

Henric Hansson från Elfsborgs Län, äfwensom Olof Persson från Gefleborgs Län talade i öfwerensstämmelse med Lars Larsson från Elfsborgs Län, under framställning af det för åkerbruket menliga beswär som skjutsningen medförer, hwarjemte Olof Persson yrkade, att legan för Postföringen måtte ökas till 24 sk.

Peter Claësson från Elfsborgs Län: Jag behöfwer ej framställa det orimliga deruti, att ett hemman, blott derföre att det är beläget nära en landswäg, skall wara förbundet att uppoffra sig åt resandes beqwämlighet, deribland en stor del äro utlänningar, och att ett sådant hemman skall betala en kännbar summa, för att få någon annan att bestrida detta swåra onus. Ja, det har gått så långt, att om jag eger en hemmansdel, hwars bruk jag åt annan upplåtit, händer ofta, att jag derföre ej erhåller någon afgift, emedan skjutsningsbeswäret, som detta hemman præsterar, är så betungande. Jag hänwisar till det skriftliga anförande, som jag inlemnat.

Johannes Andersson från Upsala Län: Protocollet öfwer denna fråga, med upprepande af det ena namnet efter det andra på de wärde talarne, blifwer, wid erinran om ämnet, snarlikt en Dagbok. Jag fruktar att belasta det alltför mycket, och will derföre blott förena mig med Lars Larsson från Elfsborgs Län.

Eric Persson från Upsala Län förenade sig ock med Lars Larsson.

Anders Andersson från Östergöthland ingaf ett så lydande, skriftligt anförande:

"Bland de bördor, som nu trycka Landtbruket, äro många af den natur, att de icke utan största swårigheter skulle kunna på en gång afskaffas, hwaremot andra, med mycken lätthet, och till allmän belåtenhet, kunna afhjelpas; och ehuru wißerligen de mötande swårigheterne icke afskräcka mig att, efter förmåga, medwerka äfwen till de förras undanrödjande, anser jag dock, för min del klokast, att börja förbättringen med de som äro närmast åtkomlige; och bland deße räknar jag, i främsta rummet, den ringa ersättning, som jordbrukaren åtnjuter för den honom ålagda skjutsnings-skyldigheten. Att den nu gällande skjutslegan af 16 sk. B:co för milen, är otillräcklig, derom är åtminstone jag för min del, öfwertygad, och tror skäl wara förhanden, att, genom förhöjning af denna lega, åstadkomma en lättnad i skjutsskyldigheten. Uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition i detta ämne, är wißerligen föreslaget, att skjutsningen wid de större wägarne skulle ombesörjas genom entrepreneurer, med rättighet för deße, att åtnjuta i skjutspenningar 24 sk. B:co milen; men då stora swårigheter, att förmå entrepreneurerne åtaga sig skjutsningen, torde uppstå, serdeles i bergiga orter, der de långa och branta backarne snart göra häslarne obrukbara; — och då erfarenheten deßutom wisat, att de entrepreneurer, som hittills åtagit sig skjutsning, sällan förmått uppfylla sine förbindelser, och aldrig warit försedde med duglige hästar, så anser jag, för min del, förmånligast, att skjutsinrättningen i allmänhet förblifwer i det skick den nu är, om de skjutsande tillerkännas en större ersättning; samt föreslår derföre wördsamt, att skjutslegan må öfwer hela Riket förhöjas till 24 sk. B:co

för hwarje mil. Anhållandes att denna min motion må till wederbörligt Utskott remitteras."

Nils Persson från Södermanland: Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, som nu utgör ämnet för wår öfwerläggning, är affattad i enlighet med Bonde-Ståndets wid sista Riksmöte till Kongl. Maj:t framburna underdåniga önskan. Wi böra wärdera Kongl. Maj:ts goda afsigt, att, genom skjutslegans förhöjande, på de ställen, der innewånarne sjelfwe äro måne att genom entreprenader skilja sig ifrån skjutsningsbeswäret, wilja lyfta detta beswär ifrån jordbruket. Skedde en sådan förhöjning öfwer allt, skulle naturligtwis följden blifwa, att skjutsningsbeswäret bundes ännu fastare samman med jordbruket. Det är wäl sannt, att ett missförhållande skulle uppkomma derigenom, att i wisse orter entrepreneurer skulle finnas willige, att öfwertaga skjutsen emot 24 sk. för milen, men å andre orter deremot, tillskott skulle behöfwas. För att jemna detta missförhållande, skulle jag wilja förena mig uti von Zweigbergks åsigt, att detta tillskott måtte betalas af hela Länet, genom fördelning på hemmanen, eller ock, att ett creditiv af allmänna medel måtte afsättas, för att, efter requisition af Länsstyrelserne, anwändas till sådane ändamål.

Matts Ericsson från Stockholms Län förenade sig med Nils Persson.

Olof Carlsson från Wermlands Län talade för skjutslegans förhöjande öfwer hela Riket, samt ansåg entreprenader omöjlige i glest bebodde trakter.

Rutberg: Om jag rätt uppfattat Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, så har den för hufwudsaklig afsigt, att inhämta Rikets Ständers underdåniga yttrande, huruwida de för deras del wilja förklara, att inom de skjutslag, der pluralteten

yttrar sig willig att, på uppgjorde wilkor, ingå på öfwerenskommelse om entreprenad, emot upphörande af håll- och reserv-skjutsskyldigheten, minoriteten owilkorligen må wara förpligtad att underkasta sig majoritetens, och de fränwarande de närwarandes beslut. Jemte erinran härom, will jag i sjelfwa hufwudsaken förena mig med Nils Persson från Södermanland.

Dahllöf: Ingen röst torde inom detta Stånd höja sig emot frågan om skjutsbeswärets flyttande från jordbruket. Detta är hufwudsaken; måtte den ej alltför mycket bortblandas wid betraktande af några tillfällige local-förhållanden.

Discußionen war slutad, och Kongl. Maj:ts ifrågawarande Nådiga Skrifwelse, jemte ofwan uppräknade 24 motioner, samt de derwid afgifne muntlige och skriftlige yttranden, blefwo remitterade till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 6.

I ett sammanhang föredrogos nu åter de motioner rörande Postföringen, samt legan derföre, m. m., hwilka warit hwilande på bordet, nemligen sedan

Den 5 Februari:

1:o af Peter Jönsson från Jönköpings Län;
2:o af Sone Persson från Malmöhus Län.

Den 19 Februari:

3:o af Niclas Jönsson från Christianstads Län;
4:o af Per Jönsson från samma Län;
5:o af Eric Nilsson från Jemtlands Län.

Den 22 Februari:

6:o af David Andersson från Hallands Län;

samt den 4 dennes:

7:o af Jacob Kihlblom från Södermanlands Län.

Härwid afgåfwos följande trenne anföranden:

a) Af Måns Månsson från Calmar Län:

"Posthemmanen inom Calmar Län äro dels Kronoskatte dels Rusthemman. De hafwa således, med undantag af några smärre onera, såsom skyldighet att bestrida Nämndemanna- och Fjerdingsmanna-befattningar, alla de skatter och tyngder att bära, som widlåda den öfriga så hårdt beskattade jorden inom Landet. Men de hafwa dertill Postskiutsningsskyldigheten, hwilken synnerligast, hwad beträffar Posthemmanen intill stora Landswägen inom Länet, inträffar nästan hwarje dag i weckan, då de oftast, i anseende både till postwäskans tyngd, wägarnes beskaffenhet och medföljande Postillon, måste anwända twenne hästar, änskönt den alltför låga skjutslega, som enligt gällande Författningar tillägges dem, icke utgår för flere än en häst.

De lindringar i allmänna skyldigheter som tillkomma Posthemmansinnehafware, äro likwäl endast personlige, och såsom en nödwändig följd deraf, att postbonden, för sin person är upptagen af postskjutsningen, och således ei kan egna sig åt allmänna befattningar, utan att försumma postföringen.

Då posthemmanen alltså icke äro, i och för postföringen, befriade från de allmänne skattetyngder, som ligga å jordbruket i allmänhet, och således på det sättet icke hafwa någon ersättning för sjelfwa skjutsningsbeswäret, är det ock med billighet och rättwisa öfwerensstämmande, att detta godtgöres dem i likhet med hwad öfrige skjuts-skyldige för skjutsbeswäret erhålla, hwilket likwäl nu icke är förhållandet, då postbonden endast erhåller 10 sk. B:co milen för

postskjutsningen och denna lega endast beräknad för en häst, oaktadt han oftast, för postens fortskaffande, begagnar 2:ne, samt är helt och hållet i saknad af all ersättning, så wäl för åkdons slitning, som för den post de ofta måste såsom återskjuts medföra.

På grund af från Postbönderne i min hemort emottaget uppdrag, och sjelf inseende rättwisan af deras klagan öfwer det sätt hwarpå Post-föringen dem nu ersättes, får jag, i likhet med hwad redan i afseende på Postföringen inom Skåne blifwit motioneradt, föreslå, att skjutslega för Postföring måtte komma att Post-hemmanens innehafware tilläggas till samma belopp, som, enligt Gästgifwerie-författningarne för Gästgifweri-skjuts kommer att betalas; att wagns- och kärr-penningar jemwäl efter samma grund måtte Postbonde tillerkännas; samt han erhålla godtgörelse i mån af det antal hästar, som, enligt medföljande Postillons eller wederbörande Postmästares intyg, för Postens forßlande behöft anwändas.

Om remiß till wederbörligt Utskott af denna motion anhålles.

Stockholm den 29 Februari 1840."

b) Af Johannes Andersson från Upsala Län:

"Det hade wißerligen icke warit min affigt att öka antalet af dem som redan wäckt frågor rörande Postförings-skyldigheten och skjutslegans förhöjning, då i detta ämne, så mycket redan är både skrifwet och talat, men specielt uppdrag härtill från mine Committenter förbinder mig efterkommande af deras önskan.

Jag får således förena mig med alla, som redan yttrat sig för lindring uti Postförings-skyldigheten och en billig ersättning för de swårigheter detta onus för jordbrukaren

medför, samt härmedelst yrka att Postförings-skyldigheten måtte alldeles upphöra och Posterne fortskaffas genom Gästgifweri-skjuts, eller också, om detta ej skulle bifallas, att Postförings-skyldige måtte i Post-skjutslega erhålla 24 sk. B:co för hwarje mil. För öfrigt hänwisar jag till hwad som i detta ämne uti samma syftning redan blifwit utwecklad, och anhåller att detta memorial må, i sammanhang med öfrige likartade, till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

c) Af Olof Carlsson och Jöns Ersson från Wermland:

"Wärde Ståndsbrodren Jacob Kihlblom har wäl förut inom Ståndet wäckt fråga om skjutspenningarnes förhöjande för Snällpostens förande till 32 sk. B:co för milen. Detta biträder jag så mycket mera, som densammas skyndsamma fortskaffande i hwad wäglag som helst, alltid medförer mera ansträngning för kreaturen; äfwensom när härtill kommer, att den skjuts-skyldige är wid ett betydligt answar, ej mindre än af 20 R:dr B:co, ålagd att å wiß tid hålla hästen ej allenast tillhanda, utan äfwen förespänd för åkdonet och i denna ställning inwänta Postens ankomst, huru länge den än må dröja, som icke sällan inträffar 8 à 10, till och med 12 timmar efter den bestämda tiden. Det torde icke wara utan skäl, att i likhet med andra skjuts-skyldige, åtnjuta någon ersättning för den tid man uppoffrar för inwäntandet af denne, så wäl som andre resande; men om man, i onseende till en längre distance och derigenom möjligen inträffande hinder dels af af snöfall och i öfrigt swårare wäglag, skulle anse Posten icke kunna så bestämdt infinna sig wid skjuts-ombytet, som andre resande med kortare afstånd, skulle jag medgifwa att man wore skyldig wänta någon tid på Posten utöfwer den i öfrigt

bestämda, utan ersättning men att för intet uppoffra all för mycken tid, är för den skjutsande odrägligen känbart. Andre skjuts-skyldige äro icke allenast berättigade till wäntpenningar för den tid de wäntat utöfwer den gratis bestämda, utan äro de befriade från skjuts-skyldigheten i deß närwarande tour, men den Post-skjuts-skyldige måste owilkorligen inwänta Posten. Hwaruti ligger då rättsgrunden att göra sådant utan ersättning? Jag föreslår derföre att en skälig ersättning bör ega rum och tillerkännas den Post-skjuts-skyldige för den tid han wäntar utöfwer twenne timmar, från den på stället bestämda för Postens ankomst och i öfrigt skjutslegan bestämd, att utgå till förutnämnde belopp.

Om Grundlagsenlig behandling anhålles wördsamligen.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Förenämnde sju motioner samt trenne anföranden remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Deconomie-Utskotten.

§. 7.

Föredrogs åter Niclas Jönssons från Christianstads Län sedan den 19 sistlidne Februari på bordet hwilande motion, beträffande Krono-bresbärings-skyldigheten samt anslag af allmänna medel för densammas fullgörande.

Denna motion remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Deconomie-Utskotten.

§. 8.

Till ytterligare handläggning förekom Kongl Maj:ts Nådiga skrifwelse till Rikets Ständer angående grunderne för bränwinsbränningens utöfning, med hänsigt till före-

kommande af bränwinets omåttliga bruk. I sammanhang härmed föredrogos följande sjutton motioner angående bränwinsbränningen och dermed gemenskap egande ämnen, hwilka motioner warit hwilande på bordet, nemligen:

från den 1 Februari:

1:o af Peter Persson i Ädelfors Jönköpings Län;

den 12 Februari:

2:o af Eric Nilsson från Jemtlands Län;
3:o af Jöns Ersson från Wermlands Län;

den 19 Februari:

4:o af Johan Fredric Dahllöf från Elfsborgs Län;
5:o af Eric Marmén från Upsala Län;
6:o af Bengt Gudmundsson från Hallands Län;

den 22 Februari:

7:o af Eric Andersson från Stora Kopparbergs Län;

den 4 dennes:

8:o af Per Sahlström från Stockholms Län;
9:o af Anders Normark från Westerbottens Län;
10:o af Olof Olofsson från samma Län:
11:o af Johan August Zetterberg från Stockholms Län;

den 6 dennes:

12:o af Peter Persson från Calmar Län;
13:o af Jonas Andersson från Jönköpings Län;
14:o af Anders Andersson från Östergöthlands Län;
15:o af Måns Jössesson från Christianstads Län;
16:o af Lars Bengtsson från Malmöhus Län; samt
17:o af Per Mattsson från Wester-Norrlands Län:

Härwid ingåfwos följande skriftlige anföranden:

a) af Nils Persson från Södermanlands Län:

"Den af Rikets Ständer emottagna Kongl. Propositionen påkallar den noggrannaste och alfwarligaste pröfning af Nationens Ombud. Den icke allenast ädagalägger huru Konungens Rådgifware betrakta deras skyldigheter mot hela folket och deras ställning till Rikets Ständer, utan äfwen de begrepp om jordbruks-oeconomien, som inom deßa råder och hwilka tyckas utwisa en fullständig obekantskap med folkets lif. Men då det egentligen icke kan anses tillhöra de Utskott, till hwilka den Kongl. Propositionen kommer att remitteras, att lägga wigt wid det formstridiga deruti, att Konungen, i fråga om ett oeconomiskt Lagstiftningsämne, hwari det synes wara Hans Regerings pligt att aflemna åt Ständerne ett fullständigt förslag, endast framställer grunder, hwilkas ordnande och tillempning sålunda kastas på Rikets Ständer att utföra, anser jag mig här endast böra beklaga, att Regeringen på detta sätt utkastat ett swårt trätofrö ibland Rikets Ständer, utan att lemna dem tillfälle att bestämdt känna hwad Regeringen sjelf egentligen dermed åsyftar. Det synes, som det hade warit bättre om Regeringen afwaktat hwad inom Riks-Ständen i detta lika obehagliga som för hushållningen wigtiga ämne blifwit yrkadt, och sedan uppträdt såsom medlare emellan de splittrade intreßena, än att uppmana deße till snart sagdt en kamp på lif och död.

Jag lemnar emellertid deßa delar af ämnet för att endast hålla mig wid den senare: det system Regeringen yttrat sig anse wara "det werksammaste medlet att hämma "det onda, som bränwinet tillskapar, eller husbehofsbränningsrättighetens skiljande från jordbruket och husbehofsbränningens förwandlande till en högt beskattad och lättare "controllerad Fabriquesnäring.".

Det är af en obeskriflig wigt att detta stora i enskildta hushållningens rot djupt ingripande mißhugg, måtte i tid afböjas, och det kan endast ske genom en öppen och sann framställning af werklige förhållanderne. Det är denna jag will försöka för att derät utbedia mig Med-Ståndens synnerliga uppmärksamhet, på det att, om möjligt, de principer af enskild frihet och allmän rätt, förutan hwilkas hyllning samhälls-claßerne alltid skola fortfara i hemlig strid emot gemensam wälfärd, måtte en gång kunna erkännas och alla derefter i lugn arbeta för somhällets stora och wigtiga mål. Denna framställning torde äfwen, som jag hoppas, kunna bidraga att werka en förändring i den åsigt, som nu, på ett för den jordbrukande allmogen så afskräckande sätt blifwit yttradt ifrån högsta ort.

Hwad som först och främst i denna fråga bör betänkas är: att alla från fyllerilastens tilltagande hämtade skäl måtte åsidosättas wid utredandet af frågans oeconomiska wigt, de skola sedan af mig upptagas; och jag börjar derföre med den beslämda förklaring, att: Husbehofsbränningen är för Swenska jordbruket af den wigt, att den ej utan genom wåld kan fråntagas detsamma.

Man må i detta afseende säga allt hwad man behagar, hämta stöd af de ädlaste motiver, söka de tillfällige bewis, som kunna hämtas af wißa locala förhållanden, ordna dem i ett system, hwaruti man inpaßar efter behag den absoluta nykterheten, måttligheten, dyrheten; men emot allt detta framstår nödwändigheten, påkallad af climatets och oeconomiska förhållanden, som icke kunna jäfwas. Så länge det är och blifwer en sanning att Husbehofsbränningen klokt ordnad, ändamålsenligt begagnad samt förenad med den sedlighet och ordentlighet inom familjen, som Gudskelof

ännu hos Swenska bonden icke är fördrifwen och för hwars aftagande inga serskildta undantagsfall något bewisa, utgör det säkraste, ännu kända medel att för minsta kostnad uppehålla ladugården icke endast i de goda åren, utan äfwen under mißwexår. Så länge intet medel finnes för största delen af Swenska jordbruket att på bättre sätt tillgodogöra sig alla inträffande wexlande förhållanden af tillfällige öfwerskott af sådane wexter, hwilka i somlige orter icke alltid kunna med fördel afsättas, eller utaf sådane, som blifwit skadade eller finnas otjenlige till föda m. m., så länge climatets brådskande wexlingar och hårdhet så ofta wälla mißlyckade skördar och swaga årswexter, då i förra fallet en stor del af det skördade skulle gå förloradt och i senare, synnerligast då mißwext på foderwexterne inträffat, bränningen allena genom ett försigtigt begagnande kan erbjuda hjelp till utfordringen och afhjelpa de ofantlige förluster som ladugårdens på en gång skeende nedsättning alltid föranleder och som erfororar många goda år att sedan ersättas; så länge, med ett ord, som det icke står i menskliga förmåga med ännu kända sätt och medel att åstadkomma samma werkan för ladugårdens widmakthållande med så ringa kostnad och så säkra resultater, som en klokt och försigtigt afpaßad förening emellan utfodringen och bränwinsbränningen; så länge skall man förgäfwes bemöda sig att kunna genom twång af hwad slag som helst hindra Swenska jordbrukaren att begagna det säkraste medlet han eger att göra sig oberoende af årswexlens och årstidernas werkningar. En sen wår t. ex. skall twinga honom att trotsa Lagarne för att fräls sin wigtiga egendom, ladugården, om man ock uppställde härar i hwarje härad.

Det är sålunda ett oförlåtligt förbiseende af Swenska jordbrukets nu warande ståndpunkt att tro på nyttan eller ens möjligheten af husbehofsbränningens upphäfwande genom twångsåtgärder.

Men då den är af denna wigt för den jordbrukande claßen, huru kan man då tro att någon nytta för samhället kan framkallas af beskattningens öfwerdrift eller af den osäkerhet som de tillfällige förbuden wålla? Detta nya mißtag medförer alldeles motsatta werkningar. Genom beskattningens ytterlighet nedtrycker man den för det hufwudsakligaste oeconomiska ändamålet utöfwade mindre husbehofsbränningen, för att åt de medelst konstapparater fullkomnade werk lemna den säkraste uppmuntran att anstränga sig i och för deras mål, som är hufwudsakligen riktadt på bränwinsförsäljningen. En följd deraf blifwer deße inrättningars fullkomnande till en grad, som mången icke en gång torde föreställa sig, och som redan wisar alldeles förwånande resultater: ja ända till 20, 30, 40 gånger den afwerkning som med en enkel redskap är möjlig. Derigenom uppstår den öfwerklagade bränwinsfloden i handeln, deraf de öfwer all wanlig beräknings möjlighet nedsatte priser, deraf plägseden att contrahera om ofantlige leveranceer, hwilka i sin mån öfwergående till ytterliga speculationer medföra tillfällige sänkningar i bränwinspriset till den grad, att ofta ett fullkomligt wanpris derå uppkommer.

Likaså werka förbuden motsatsen af hwad dermed åsyftas. Den mindre jordbrukaren, som bränner för sitt husbehof, sin ladugård, och möjligen för en ringa afsättning, som skall underlätta hans skattebetalning, m. m., sättes genom deßa förbud ur stånd, att så klokt och försigtigt utföra bränningen som han eljest kunde. Han förlorar på mångfaldigt sätt, dels derföre, att han nödgas, allt hwad han förmår, påskynda bränningen, merendels på tider, då han eljest icke werkställde den, utan heldre utförde andra arbeten eller förrättningar; dels derföre, att han genom denna ökade bränning twingas att forcera drankfodringen, hwilken, öfwerdrifwen, blifwer lika skadlig, som den, försigtigt utförd, är nyttig och winstgifwande; dels derföre, att han afstänges från all möjlighet att kunna beräkna sin hushållning för ladugården, owiß om wärens behof och medlen att afhjelpa dem. Han nödgas minska denna wigtiga del af sin producerande förmögenhet, med uppoffring för att wara säker, att ej förlora den helt och hållet, och nedtryckes på dubbelt sätt, emedan just förbudet blifwer en anledning för bränwinsfabriquerne, att uppdrifwa till det yttersta deras ofantliga, alltjemt fortgående afwerkning, hwilket, på sätt wi redan sett, wållar ett fall i priset, som betager den mindre jordbrukaren den winst han under en mindre production borde kunna hoppas af bränwinets förhöjda wärde. Så undergräfwes han genom beskattnings- och förbuds-systemet, under det att bränwinsfabriquanten florerar, eller rättare, under det att denne icke fruktar hindren för sin tillwerkning, ökar den till öfwerdrift, öfwerswämmar landet med sitt bränwin, tror sig skära guld med telgknif, och slutar med att ej få sin säd betald till tre fjerdedelar af hwad han kunnat få för kärnan; men emellertid har denne, och ej husbehofsbrännaren, wållat alla de öfwerklagade olägenheterne af bränwinsbränningen.

Det är äfwen en känd sak, att aldrig bränwinstillwerkningen warit så uppdrifwen, lagern så stora och af-

sättningen så betydlig, som sedan man genom en förhöjd beskattning sökt hindra bränwins-productionen; äfwensom att detta i synnerhet warit fallet, just då förbud förutsättes eller inträffat. En medbroder af detta Stånd lärer i detta fall, som jag förmodar, lemna Utskottet ganska öfwertygande uppgifter.

Det är äfwen en sorglig erfarenhet, att beskattningens höga belopp, likasom förbudet, werkar den lönnbränning, hwilken, i synnerhet i skogsbygderne, då bedrifwes till den höjd, som man ej ens föreställer sig.

"Men," säger man, "att sluta af deße framställningar om konstapparaters och fabriquesbränningens skadlighet, synes det wara tydligt, att deras upphäfwande eller förbjudande borde yrkas."

Jag swarar härtill, att det enligt min öfwertygelse hade warit wäl, om aldrig annat än enkla werk fått begagnas till husbehofsbränning, och om, ifrån början, begagnandet af alla konstapparater (hwartill jag likwäl ej räknar de för öfrigt enkla werk, till hwilka blott begagnas mäskwärmare) hade blifwit ansedde såsom serskild, från jordbruksnäringen skiljd fabriquation, hwilken serskild för sig efter werkligt tillwerkningsbelopp, och med åliggande af att sjelf underhålla de derföre nödige controller, blifwit beskattad och reglerad. Det kan ej nekas, att det egentligen äro de stora brännerierne som wållat bränwinsfloden, som bortslösa säden, utan det motswarande gagn man deraf eger wid husbehofsbränningen, och som derigenom föranledt just wid wißwexträren den brist på bröd, som husbehofsbränningen aldrig skulle framkallat. Men som en sådan beskattningsåtgärd icke blifwit förr widtagen, och då måhända flere omständigheter göra en sådan förändring i detta ögonblick,

omöjlig, anser jag mig icke kunna eller böra gå så långt. Jag tror, till undwikande af de förluster för deras innehafware, som af en sådan stor och genomgripande förändring skulle uppstå, samt för att icke wäcka split och oenighet emellan de serskilde intereßena, wid ett tillfälle, då nationen wäntar af sine Ombud wäsentlige och allwarlige åtgärder, för att betrygga Lagarnes helgd, förwaltningens ordning och answarighet, samt afhjelpandet af många brister inom Statskroppen m. m., mig nu endast böra föreslå, att deras egare måtte göra den billiga uppoffring till det allmänna, att de begagna en kortare tid än de enkla werken i och för bränningen (och denna ändock på långt när icke förminskad till afwerkningens olika proportion) samt att de måtte, i mån af tillwerkningen, erlägga beskattning.

De wanliga inkast man gör mot sådane partiella inskränkningar äro lätt wederlagde. Man yrkar obiligheten af att ej få förbättra sin redskap, och att ej få tillwerka så mycket man will; men jag swarar härtill, att är bränwinsbewillnningen en skatt på productionen, och detta kan wäl icke nekas, så måste den ock utgå efter productionens mängd. Will den producerande icke underkasta sig obehaget af nödige controller på tillwerkningen, måste han ingå på att låta tidsberäkningen antagas till grund, och den kan aldrig blifwa så betungande som tillwerkningsskatten, strängt tillempad. Att en gräns sättes för större tillwerkningen kan ej eller anses orättwist, då den blifwit satt för den mindre, genom äfwen en wiß tids bestämmelse, och frågan om en fullkomlig frihet att bränna när, hwar och huru mycket som helst, måste enligt min öfwertygelse, i fråga om bränwinsbränningen åtminstone, få stå tillbaka, till deß all den öfriga frihet, som måhända bäst af alla minska-

de bränwinets bruk, hunnit blifwa införd och ordnad i samhället.

Då det således kan antagas, att det är konstapparaterne och den derigenom uppkomna omöjligheten, att genom bestämda taxor på kannerymd, m. m., proportioneradt beskatta tillwerkningen, som wållat bränwinsproductionens öfwerdrift, då alla försök att fördyra bränwinet och förswåra tillwerkningen genom förhöjd beskattning wisat sig förfelade, då åtgärderne wid sista Riksdag i detta afseende wisat de menliga följderne af denna princip, då förbuden äfwen alltid werkat emot hwad som derigenom åsyftats, synes den Kongl. Skrifwelsen helt och hållet hafwa blifwit uppfattad efter ett falskt system, hwilket ytterst tycks åsyfta de store egendomsegares fördel på allmogens bekostnad, samt de ofantlige konstbrännerierne, som i trakten af några städer, synnerligen hufwudstaden, till alldeles ofantligt belopp afwerka bränwin: ett system, hwarigenom allmogens efter 100:årigt bruk lempade hushållning skulle helt och hållet i framtiden förstöras, och menigheten blifwa alldeles oförmögen att utgöra de dryge skatter och onera, som nu åligga den. Följderne deraf kunna förutses och de böra betänkas. Utgången är ej twifwelaktig, och fred måste genast stiftas emellan de intreßen, hwilkas krigsförklaring eljest den Kongl. Skrifwelsen kunde framkalla, till swåra lidanden för Fäderneslandet. Det är hwarje redlig medborgares pligt att söka släcka den brand, som så oförsigtigt utkastad, kunde wålla en farlig eld i den redan hårdt tryckta och mißtröstande maßans sinnen; och min röst skall åtminstone söka medwerka dertill, genom framställande af en contraproposition som är förenlig med millioners wäl, om jag

ock ej kan undwika att yrka någon ringa uppoffring af några hundrade konstbrännerier.

Den är följande:

1:o Att tiden för bränwinsbränning med enkel redskap måtte bestämmas till 6 månader, i enlighet med nu gällande Författning.

2:o Att afgiften bibehålles sådan den nu är bestämd för enkla werk, hwartill räknas nuwarande förste och andre claßerne.

3:o Att tiden för bränwinsbränning med alla slags konstapparater måtte inskränkas till twå månader om året.

4:o Att afgiften för deße sednare werk måtte erläggas i mån af tillwerkningens belopp, hwilket jag anser för 3:je och 4:de claßerne, under förutsättning af blott twå månaders bränningstid, bör medföra en afgift af hälften af den nu för 6 månader stadgade; för 5:te och 6:te claßerne, under samma förutsättning, till lika med nu warande beskattning för 6 månader, samt för 7:de claßen, eller de så kallade dubbla pistoriske werk, i mån af den afwerkning, som under jemn bränning af desamma kan åstadkommas, och således minst dubbelt emot hwad de nu i skatt erlägga.

5:o Att egare, så wäl af enkla werk som sammansatte af alla slag och af de pistoriske, måtte wara berättigade att anmäla sig till utöfning af bränwinsbränning under halfwa terminen, på sätt och med de wilkor nu eger rum.

6:o Att alla som deltaga i allmänna jorden åtföljande onera, om än deras egendom icke uppgår till 300 R:dr B:co taxeringswärde, måtte wara berättigade att bränna med 16 kannors panna.

Sedan jag sålunda yttrat mina tankar om det oeconomiska af frågan, och om det i Konungens Proposition för framtiden föreslagna system, utbeder jag mig att få tillägga några ord, som torde böra behjertas, angående frågans moraliska natur.

Bränwinets mißbruk förstör hälsa, krafter, sedlighet, det wållar brott och olyckor. Ja, detta är en bedröflig sanning, djupt förbunden med somlige menniskors brist på känsla af eget wärde, på medwetande af deras pligt att gagna sine medmenniskor, sin familje, sitt fosterland, och på begreppet om sällheten ett förtjena egen och andras aktning. Det är en sanning som icke kan nekas, men hwars olyckliga werkningar icke kunna afböjas, utan genom medel, hwilka långt ifrån att wara twångsmedel, eller att innebära en upplösning af samhällets nödwändiga wilkor, frihet och rättwisa, måste wara grundade på wiljans och öfwertygelsens förädling, samt på förnöjsamheten af det ordnade och nyktra lefwernet. Få äro de undantag, då kroppslige plågor, eller naturlige själslidanden föra den arbetande och tänkande menniskan till rusets föraktliga lif, och till bränwinets förstörande njutning, ehuru wißerligen sådane finnas. Men mißtagen i samhällets på individen starkt inwerkande organism fortplanta sine olycklige werkningar på deß medlemmar.

Förtrycket, icke endast det godtyckliga, icke endast det tillfälliga, utan ofta wida starkare, det lagliga, det ständiga, det olideliga, som sjelfwa samhällsformen stundom gifwer styrka, på bekostnad af den stora mängden! se der, hwad som har en dryg, måhända den drygaste andel i denna förgätenhet af pligter emot sig sjelf och andra, som öfwerdriften af njutningarne, och sjynnerhet fylleriets djuriska njutning, förutsätter. Men kan wäl en Konungs makt, kunna Lagstiftande Ständers maktspråk afhjelpa detta individuella onda, utan att borttaga de allmänna orsakerne? Omöjligt! — Gör Folkliswet hedradt, stöd deß syfte, lätta deß arbeten, förädla deß njutningar, upplys menniskan, icke blott om ett lif efter detta, utan äfwen om huru detta lifwet är en länk i skapelsens stora kedja, huru det kan gagna, andra med sig sjelf, huru det måste wara werdslige lagarnes och inrättningarnes mål, och huru hon i alla jordiska skiften, oaktadt alla werldslige oförrätter och lidanden, är — belåtet af denna werldens högsta kraft! och bränwinspannan blir ej längre wådlig för samhället, ty Lagen blir då upplysningens wän, och wälståndets och trefnadens befordrare. Deße söka ej sin njutning i bränwinet.

Jag anhåller att detta anförande får åtfölja den Kongl. Skrifwelsen.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Eric Norberg och Olof Olofsson från Westerås Län, Lars Boëthius och Didric Weström från Dalarne, Per Påhlsson från Skåne, Peter Persson i Ådelfors, Jönköpings Län, Nils Magnusson från Calmar Län och Hans Jansson från Elfsborgs Län. Derefter begärde största delen af Ståndets medlemmar få anmärkt, att de instämde uti Nils Perssons åsigter af detta ämne.

b) Af Anders Andersson från Östergöthland:

"Wid Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om grunderne för bränwinsbränningen, föranlåtes jag göra några anmärkningar, hwilka jag anhåller måtte få åtfölja Propositionen wid remißen till wederbörligt Utskott.

1:o.

Att det skulle för Landet wara af det mest lyckliga inflytande om Styrelsen wille läta denna, likſom alla andra näringsgrenar, reglera ſig ſjelf; och att en mera än hundradeårig erfarenhet bordt bibringa den öfwertygelſen, att nykterheten måtte befordras på annan och werkſammare wäg, än genom twångsåtgärder i Lagſtiftning, ſamt att alla förſök att fördyra bränwinet hittills mißlyckats och troligen ſkola fortfara att mißlyckas.

2:o.

Att bränwinsbränningen är af ſtor nytta för Ladugårdarne, men att denna nytta helt och hållet omintetgöres genom inſkränkningar, förbud och en wacklande lagſtiftning, ſom blott bereder oſäkerhet i Landtmannens beräkningar, förluſter och förſtörande ſpeculationer.

3:o.

Att Landtmanna-warornes transport till ſtäderne från aflägsna tracter, underlättas genom bränwins-bränningen, enär bränwin för 300 R:dr kan transporteras på ett par häſtar, men ſäd endaſt för 60 R:dr och potäter för 10 à 12 R:dr.

4:o.

Att bränwins-bränningen är en binäring, ſom under wintren förd-laktigt ſyſselſätter en del af det ſtora antal arbetare, ſom Sweriges Landtbruk erfordrar i anſeende till ſomrarnes korthet, och giſwer ſkogen wärde i de orter der den annars icke lemnar någon afkaſtning.

5:o.

Att inſkränkningar och förbud i bränwinsbränningen werka minſkning i årliga productionen af ſpanmål och potatis och ſåledes är högſt menligt för landet, hwilket bland

annat ſynes deraf, att ſpanmåls-införſeln till Riket alltid warit störſt under de tider då förföljelſen mot bränwinsbränningen warit ſtarkaſt.

6:o.

Att om några föreſkrifter för bränwins-tillwerkningen nödwändigt anſes behöflige, ſå ſynes mig, att ingen ändring bör ſke i den hittills ſtadgade tiden för bränningen, att husbehofsbränningen hwarken nu eller framdeles bör inſkränkas eller utträngas af de större konſtbränneriernе, ty om än de mindre pannorne icke uppnå de större i fullkomlighet och ſåſom man påſtår conſumera mera wed och lemna mindre bränwin, ſå kan jag icke inſe att de mindre pannorna böra derföre bannlyſas, emedan den mindre jordbrukaren, om han finner ſin fördel att till werka bränwin med mindre fullſtändig redſkap, också måtte ega rättighet dertill, då förluſten, ſom derigenom kan uppkomma, drabbar honom ſjelf och ingen annan; men ſkulle någon inſkränkning i bränwins-tillwerkningen komma i fråga utöfwer hwad den nu gällande författningen ſtadgar, ſå ſynes mig att denna inſkränkning bör endaſt beſtå deruti, att inga pannor utöfwer 40 eller högſt 50 kannors rymd, må wara tillåtne.

Remiß härå till wederbörligt Utſkott begäres.

Stockholm den 4 Mars 1840."

c) Af Bengt Gudmundsson från Hallands Län:

"Jag anhåller att få förena mig uti Nils Perssons wäl grundade anförande i hwad angår så wäl framſtällningen om husbehofs-bränningens ſamband med det mindre jordbrukets och ladugårdens beſtånd, ſom omöjligheten att utgöra ſina ſkatter och onera, om bränwins-bränning-rättigheten fråntogs deße näringar.

Men jag nödgas utbedja mig Ståndets och Utskottens uppmärksamhet till sjelfwa formen, hwari den Kongl. Propositionen finnes affattad. Det är någonting högst betänkligt, att Rikets Ständer på detta sätt behandlas af Regerings-makten. Grundlagen bjuder tydligen: "will Konungen åt Rikets Ständer öfwerlemna, att gemensamt med honom något afgöra, som Rikets allmänna styrelse rörer, då förfares dermed såsom med Lagfrågor är stadgadt" (Se §. 89 Regerings-Formen). För Lagfrågor stadgas åter i 87 §. "Finner Konungen godt någon Lagfråga för Rikets Ständer framställa, äske Han Stats-Rådets och Högsta Domstolens yttrande deröfwer, samt meddele Rikets Ständer sin Proposition." Nu finnes här icke Högsta Domstolens yttrande, hwilket då förmodligen innehållit wederbörlige föreställningar om det rättswidriga i de åsigter Konungens Stats-Råd här tillstyrkt att Rikets Ständer framställa; och formen är således ej laglig. Hwad widare innehållet angår, är detta i det afseende anmärkningswärdt, att det synes wara mera förenligt med Regerings-maktens anseende och bestämmelse, om Rikets Ständer fått emottaga ett fullständigt förslag till ny Förordning, angående bränwins-bränningen, än att lemna åt Ständerne endast en uppställning af lösa grunder och åt dem öfwerlemna hela besväret med Förordningens utarbetande, utan att Rikets Ständer derigenom erhållit någon bestämd ledning eller säker kännedom om hwad Regeringen sjelf will, och således owißhet, tidsutdrägt och Riksdagens förlängning, skola blifwa de enda följderne af Propositionens framställning.

Jag wågar på deße skäl tro, att Utskotten gerna kunde tillstyrka Rikets Ständer, att ej upptaga Propositionen till beswarande, då den ej i behörig form finnes behandlad.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

d) Af Appelqvist från Blekinge.

"Hwarje fosterlandets sanne wän har med de yttersta bekymmer sett de förstörande werkningarne af den allt för fria utsträckningen af bränwins-tillwerkningen och det olycksdigra system, som wid sednare Riksmöten gjort sig gällande, att från en högst behöflig näringsgren för Landtmannen och från hwad den förut warit, och alltid bör wara, ifrån husbehofs-bränning, uppdrifwa den till en fabriqueshandtering, hwilken wäckt de mest grundade farhågor för fäderneslandets framtida bestånd. Ingen må neka att icke husbehofs-bränningen är wälgörande, om den, såsom sjelfwa benämningen angifwer, endast utöfwas till husbehof; och utan den skall Landtmannen och i synnerhet Allmogen icke kunna i längden bestå. Genom den förwandlar han sin ofta swårt skadade och ej säljbara spanmål till en wara, som lätt winner affättning och med wida mera begwämlighet kan till affättningsorten försändas; deruti ingår såsom ränmne hans annars obetydligt lönande potates-production; och utan de penninge-tillgångar, han härigenom skapar sig, skulle han blifwa oförmögen fullgöra sine dryga Stats-bidrag. Deß oumbärlighet för ladugårdarnes underhållande i wåra mer än 1/2 års långa wintrar, och den rika hjelp den åt deße lemnar wid de, ty wärr allt för ofta återkommande swåra foderåren, göra den ensamt till en nödwändighet och rättfärdiga de talrika röster, som här höjt sig för deß bibehållande. Men härwid må ock bränwins-bränningen stanna, och en oöfwerstiglig gräns sättas för deß utsträckande deröfwer, till den lika skadliga som onaturliga fabriques-bränningen. Derifrån utgår den syndaflod af bränwin, hwaröfwer alla

så rättwist klaga. Den har gjort bränwinet till den förskräckliga product, som genom deß omåttliga ymnighet och deraf nedpreßade pris hotar att i grund förstöra både Land och Folk.

Utur de skäl jag ofwan anfört, till stöd för husbehofs-bränningens fortfarande, dämtar jag grunder för det wördsamma yrkande jag nu framställer, att densamma måtte uteslutande förbehållas hemmansbrukare eller Landtbonden, och att den som icke innehafwer jord å landet, antingen såsom egare, åbo eller arrendator, icke får med denna handtering sig befatta, och att städernes innewånare följaktligen böra från deras hittills hafda bränwins-bränningsrättighet afstå.

Oaktadt deße sednare wißerligen mångenstädes innehafwa ett slags jordbruk, kunna de dock icke för jordbrukare anses, utan är deras befattning dermed att betrakta såsom en bisak till de mångfalldiga andre medel Statsboerne ega till deras utkomst och industri, hwaremot bränwins-bränningen länge warit och med hwarje dag allt mer och mer blir en oumbärlighet for Landtmannen, hwars enda hufwudnäring är spannmåls-productionen, och som sjelf besitter alla de rudimaterier, hwilka till bränningens bedrifwande erfordras, då deremot Statsboen och Bränwins-fabriqueuren nödgas af den förre förskaffa sig alla dertill erforderlige förnödenheter. För Landtmannen är deßutom i motsats, af hwad som för Stadsboen eger rum, bränwins-bränningen, med högst få undantag, den enda källa till binaring, hwarigenom han, medelst omtanka, kan winna någon tillökning i sine små inkomster.

I fortsättning af hwad jag förut yttrat, får jag widare föreslå, att alla konstbrännerier, eller, om jag så får säga, Bränwins-fabriquer måtte förbjudas, och att således icke widare till begagnande tillåtes hwarken pistoriska eller

andra sammansatte eller konstmäßige bränneri-apparater af hwad namn och beskaffenhet det wara må, utom wanlige mäskwärmare, såwida man will hänföra dem till nyßnämnde claß. Som deße medföra en werklig wedbesparing, är deras bibehållande af en sann nytta. Wißerligen ökas wäl bränwins-productionen genom dem, men beskattningen bör i förhållande dertill höjas för de enkle pannor, som med sådane förses.

Slutligen och till bränwinsbränningens återbringande till hwad den rätteligen bör wara, till husbehofsbränning, får jag wördsamt anhålla, att, såsom för närwarande sig förhåller och efter enahanda beräkningssätt och tid, bränwinsbränningsrättigheten och pannerymden samt beskattningen derå för enkla bränwinsredskap utan några konstapparater, måtte bestämmas i enlighet med sista fastställda Tariffs första claß, och att största antalet af hemman under ett sambruk, ingen må tillåtas bränna med eller ega mer än en bränwinspanna af nämnde claß.

Att denna motion måtte remitteras till Höglofl. Bewillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Petersson, äfwen från Blekinge Län.

e) Af Anders Jonsson i Tuna Östergöthlands Län, biträdd af Nils Gustaf Nilsson samt Anders Jonsson i Okna, äfwenledes från Östergöthland:

"Af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om grunderne för bränwinsbeskattningen har jag med förundran erfarit att Kongl. Maj:t hufwudsakligen äfsyftar en mera utwidgad fabriquesbränning, och husbehofsbränningens succeßiva indragning samt bränwinsprisets höjande, likasom den satsen

äfwen härigenom gör sig gällande, att bränwinstillwerkningen slutligen skulle skiljas från jordbrukt.

Jag kan för min del icke dölja den öfwertygelsen, att på lika sätt som bränwinsfloden utgått från de mäktige i landet, har troligen denna Kongl. Proposition blifwit af dem tillstyrkt, under sken af fyllerilastens hämmande. Denna lära är oriktig, emedan de tider äro i friskt minne då bränwinsbränningen bedrefs i Kronobrännerier och sedermera något utwidgades och idkades mest af adeln och poßeßionater, hwilka inrättade privilegierade krogar på sina gods inwid landswägarne, uti hwilka, med andre dylike förderflige nästen, fyllerilasten fått sin upprinnelse; ty flere folkclaßer, som saknade bränwin i hwardagslifwet, saknade likwäl icke tillfälle att under resor offra en slant på Bacchi altare till förmån för de rike; och då arbetaren, mindre wan wid starka drycker, råkade att få förmycket, hände oftast att hans sinnen förändrades, hwilket beklagligen haft de menligaste följder.

Sedan bränwinet en gång kommit i bruk, insåg wäl arbetaren sitt behof deraf och tänkte förmodligen: jag må beställa mig en bränwinsredskap och dermed tillwerka mitt behof af bränwin samt spara derigenom de penningar jag till denna waras inköp förut anwändt.

I början af denna epok inträffade ofta mißwext, och derpå följde bränwinsförbud. Man torde erinra sig de swåra exceßer af mord och slagsmål som under denna beslagstid föröfwades.

Efter denna tids förlopp och då productionen af spannemål och potatis mera ökats genom landets uppodlande, började arbetaren att täfla med poßeßionaten uti förädlingen af sina producter, hwilket förmodligen icke stod wäl tillsammans med de mäktiges beräkningar. Wi minnas wäl att

uti de rikares större brännerier skattades för en mindre panna, oaktadt den genom tre à fyra gånger så stor hatt, tillwerkade tre à fyra gånger mera bränwin än hwarföre afgiften erlades ej mera än för en lika stor panna af mindre hatt. Detta mißbruk fick opåtaldt paßera så länge det endast utöfwades af dem som makten hafwa, men sedan arbetaren började att apa efter, då först blef förhållandet upptäckt. Att denna bränwinsflod i början förorsakade fylleri, will jag icke bestrida. Mången tänkande medlem af arbetsclaßen önskade att brännerikonsten aldrig blifwit i Swerige lärd och utöfwad; men då wanan och bruket en gång blifwit inrotad, så will jag fråga hwad förbudet af de mindre pannornes bruk numera kan uträtta till fyllerilastens hämmande, emedan menniskans natur, som arbetar emot allt twång, icke häraf förbättras. Hwad skulle äfwen ett förhöjdt pris på bränwin kunna uträtta till fyllerilastens hämmande, så länge utländske ruskgifwande drycker äro till införsel och förbrukning tillåtne? Jo! att bränwinet skulle höjas i samma pris som dem och att mera penningar utginge till utlänningen ur wårt fattiga land för deße öfwerflödswaror, som den tänkande landtbrukaren gerna ser sig kunna umbära, och att den mindre bemedlade, som icke är i tillfälle att köpa dyra drycker, skulle beröfwas tillfället att under bördan af sitt tunga arbete få styrka sig med den lindriga dryck han af sina producter tillwerkat.

Nej, genom ett ändamålsenligare och ädlare medel bör efter min tanka dryckenskapen hämmas, hwilken lyckligtwis nu, i synnerhet på landet, är mycket i aftagande, der den något moraliserade och tänkande menniskan anser med förakt den medlem i samhället, som låter hänföra sig af begäret till starka dryckers omättliga bruk. Underlätta detta

folks sträkwande framåt genom en widsträcktare upplysning, om Religionens och Lagens heliga läror; gif dem sådane institutioner, som utwidga deras industriella företag; låt dem fritt få förädla sina producter, om än emot någon lindrig afgift till Staten; låt dem icke se sig twungna att ligga i händerna på de rika poßeßionaterne; jag wågar försäkra att försöket skall lyckas, jordbruk och näringar skola blomstra, deß idkare skola wara att hylla de Konungens Rådgifware som tillstyrka högstdensamme att bemöta folkets önskningar med framgång, och icke, som nu sker, sätter sig deremot.

Bränwinsbeskattningen war, som man känner, ett föremål för Rikets Ständers öfwerläggningar wid sista Riksdag, de trodde sig då efter mycken möda och tidspillan kunnat upprätta en författning som icke wäsendtligen behöfde förändras efter fem års förlopp, man inskränkte tiden för bränwinsbränningen, och förmodade att bränwinet derigenom skulle minskas, men twärtom ökades det. Man måste bränna för att iakttaga tiden och försöka att inbringa någon winst till den höga skatten. Men hwar ligger skulden till bränwinsfloden? Icke uti husbehofsbränningen; utan i fabriquerne som frambringa en syndaflod af bränwin. Skulle nu ytterligare tiden för husbehofsbränningen inskränkas, så hafwa de mindre jordbrukarne fabriquerne att tacka för inskränkningen i sin frihet. Förmodligen önska wi alla Riksdagens snara slut, som icke sker utan att minska göromålen och som en längre tid åtgår till en ny Bränwins-Författnings upprättande, torde anses nödigt att bibehålla den nuwarande, med den förändring att tiden för fabriquesbränningen borde minskas.

Jag

Jag wågar derföre föreslå Ståndet att i möjligaste måtto inskränka motionerne om bränwinsbränningen, och widlyftige discußioner öfwer Kongl. Maj:t Nådiga Proposition, utan endast anmoda Bewillnings-Utskottet att bibehålla den nuwarande bränwinsförfattningen, med inskränkning i tiden endast för Fabriquesbränningen; ty jag kan icke dela deras åsigter som wilja inskränka husbehofsbränningen, ty då twingas den mindre bemedlade att bränna mindre än han will. Jag kan icke eller förena mig med dem som önska twångsnykterhetsföreningar, ty då bringas folket att gifwa löften, som det icke kan hålla.

Anhålles att detta anförande må åtfölja den Kongl. Propositionen till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

1) Af Peter Jönsson från Jönköpings Län, biträdd af Jonas Andersson, Peter Petersson i Slätthult och Per Mårtensson från samma Län, Peter Gabrielsson från Kronobergs Län, Eric Marmén från Upsala och Olof Persson från Stockholms Län:

"Uti den Proposition rörande de blifwande grunderne för bränwinsbränningens utöfwande, som Kongl. Maj:t i Nåder öfwerlemnat till Rikets Ständer, finnas de åsigter framställas att priset å bränwin dels genom förhöjd beskattning å tillwerkningen, dels genom bränningstidens inskränkning, må förhöjas, hwarförutan Kongl. Maj:t anser att husbehofsbränningens afskaffande och bränwinstillwerkningens förwandlande till fabriquesnäring i en framtid, skulle wara det werksammaste medlet att hämma det onda som bränwinet tillskapat.

Erkännande hela widden af de olycklige förhållanden, som bränwinets mißbruk här i landet åstadkommit och följaktligen det trängande behofwet att sätta gräns derföre, är dock min öfwertygelse, att de uppgifne medlen icke äro till ändamålets ledande. De större bränwinspannorne som skulle gynnas på bekostnad af de mindre, äro just de, som producera största qwantum bränwin, och således de skadligaste. Wißerligen torde deße Fabriqusbränneriers större fullkomlighet bero på deras bättre construction, hwarföre ock deras egare försöka att förswara dem med den princip, att industrien icke bör undertryckas och att den som med bättre apparater kan åstadkomma fördelaktigare tillwerkning också bör ega tillåtelse dertill; men då industrien går ut på att öka ett ondt, så ser jag icke att några betänkligheter böra kunna uppstå för hämmandet af en så beskaffad industrigren.

Wißerligen är äfwen husbehofsbränningen ett ondt, men derwid är dock den fördel förknippad, att de mindre jordegarne, hwars antal i min ort är mer än 3/4, blifwa satte i stånd att bättre wårda sine boskapskreatur, hwarförutan intet bör förglömmas att 2000 lyftpannor icke tillwerka på året den qwantitet som en 90 kannors panna med konstapparater kan åstadkomma, emedan allmogen med sine små pannor wanligen icke bränna mer än 3 eller 4 gånger om året; så synas alla skäl wara för handen att undanrödja ett större ondt, som endast riktar några få förmögne fabriquanter och låta ett mindre, som dock eger några fördelar för det större antalet, under förhoppning att de nu i werksamhet warande nykterhets-föreningar äro det werksammaste medlet att med tiden göra både stora och små bränwinspannor obehöflige.

Hwad beträffar beskattningen, som skulle bestämmas efter den högsta möjliga tillwerknings-qwantitet, utrönt efter wetenskaplige beräkningar för de olika redskapen, förekommer derwid, att egarne af mindre pannor, hwilka nu bränna, som sagt är, 3 eller 4 gånger om året, twingades genom en sådan beskattningsgrund att bränna hela den tillåtna tiden, för att kunna förtjena den högre beskattningen, i följd hwaraf bränwins-productionen ökades, i stället för att den borde minskas. Min åsigt är således, att de nu gällande beskattningsgrunderne äro wida mera med billighet och det allmännas fördel öfwerensstämmande.

De mångfalldiga förändringar, som bränwins-författningen ungergått nästan wid hwarje Riksdag, och som befunnits blott hafwa ökat bränwinstillgångarne och nedsatt priset, skulle lätt kunna leda till den öfwertygelsen att Stats-makterne icke borde om husbehofsbränningen någonting förordna, utan öfwerlemna hwar och en jordegare att dermed efter eget gogtfinnande sköta, lika som han ombesörjer sin bakning och sin bryggning, såwida icke en gång för alla bestämmas skulle att 40 à 50 kannors panna utan apparat wore den största som med något wilkor fick begagnas.

Jag anhåller wördsamt att detta mitt anförande måtte få åtfölja Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till wederbörligt Utskott och utbeder mig att hufwudsakligen få fästa Utskottets uppmärksamhet wid den i denna Nådiga Proposition yttrade åsigt, att Kongl. Maj:t ansett ett bestämdt påbud om den tillämnade inskränkningen i husbehofsbränningen under nu warande förhållande, alltför wåldsamt ingripa uti de fleste hemmansbrukares från längre tid tillbaka antagne wanor och hushållningssätt.

Stockholm den 5 Mars 1840."

g) Af Ephraim Larsson från Elfsborgs Län:

"Frågans inflytelse på Swenska allmogens, och med få undantag på hela Swenska jordbrukets bestånd, är af Nils Persson så tillfredsställande upplyst att jag endast anser mig i detta afseende böra förena mig med honom; och jag anhåller att de Utskott, som komma att handlägga den Kongl. Propositionen, måtte i deras utlåtande tillstyrka Rikets Ständer att genom en skrifwelse upplysa Hans Maj:t Konungen om de lika orowäckande som förwånande wißtag, hwilket i Propositionen influtit, angående denna angelägenhets sanna skick.

Men då jag tillika anser, att det för Ständernas enigа samwerkan är bäst att sanningen redligt framställes för Medstånden; anser jag mig böra tillägga den heliga försäkran: att de härader Ahs, Kullinge och Gåseneds, hwilkas allmoge jag representerar, omöjligt skulle kunna utgöra sina skatter och onera, om ett sådant steg widtages, som husbehofsbränningens upphäfwande.

Den är wilkoret för deras ladugårdars bestånd, för deras familers bergning, för utskyldernas utgörande. Kränkningen af denna naturliga rätt, hwilken i denna betungande beskattningen, men mera i den swåra täflan med konstbrännerierne och den skadliga osäkerheten för förbuden redan är till deras stora skada inskränkt, skulle komma att werka förstörande.

Jag anser att, om ej Regeringen kan uppgifwa för oß andra grunder än de, som nu i den Kongl. Propositionen blifwit framställde och de andre Riks-Ständen skulle så förbise allmogens bästa, att de bifalla deßa, måste hwarje stort bränneri owilkorligen beskattas efter sin tillwerkning och ej efter kannerymden, och accis-controller infordras på hwarje ställe der bränning med konstapparat sker, på egarens enskildta bekostnad. Det bästa är således att, i enlighet med Nils Perssons förslag, minska bränwinsbränningstiden för de stora werken, samt beskatta dem närmare till werkliga productionen.

Jag anhåller att detta mitt yttrande måtte Propositionen åtfölja.

Stockholm den 6 Mars 1840."

h) Af Per Sahlström från Stockholms Län:

"Då Nils Perssons framställda motion inom Ståndet wunnit ett så rättwist bifall, såsom tillräckligen utwecklande förhållandet, så i oeconomiskt som i moraliskt afseende, samt med hänsigt till öfrige Ståndsbröders, serdeles Bengt Gudmundssons, wäl grundade anförande, får jag blott tillägga, att det synes mig oförklarligt, huru den mindre jordbrukaren, wid någorlunda jemn skörd, skall kunna tillgodogöra sin erhållna gröda, så af potates som spanmål, förutan begagnandet af deß naturliga rätt till husbehofsbränning, hwadan och då jag nogsamt inser alla de olägenheter och farhågor som af en widlyftig strid i detta ämne skulle uppkomma, jag föreslår att Ståndet behagade, såsom sitt eget gemensamma beslut, antaga Nils Perssons motion, och densamma till behörigt Utskott genast remittera."

i) Af Per Hansson från Wermlands Län:

"Då jag den 26 sistlidne Februari afhörde Kongl. Maj:ts Proposition till Rikets Ständer, angående förändring i nuwarande Förordning, rörande bränwinsbränningen i Riket, ansåg jag det dertill upprättade förslag alldeles åsyfta att utestänga husbehofsbränningen för den mindre bemedlade Landtmannen åt Poßeßionaters händer, och häri-

genom göra tillräckligen af denna wara fabriqusmäßig genom en hög skatt, beräknad efter de mesta möjligaste tillwerkningsbelopp med pannan, för att inbringa medel till Statens alltid slukande behof, och hwarföre troligen en så dryg afgift blifwer bestämd, så att bärnwinet, som man sjelf tillwerkar af egna producter, kan snarare få namn af en köpt wara, oaktadt det myckna arbete som derpå anwändes, hwilken rättighet Swenska folket warit nästan från uråldiga tider obetagen att fritt begagna, är nu äfwen lätt att inse omöjligheten för de mindre pannornes begagnande, emedan det aldrig bittills warit möjligt drifwa bränwinsbränningen med deße, som med de större, dock likwäl gagnat Landtmannen och den mindre förmögne, både att slippa köpa sig denna artikel, eller ock, som den höge och förmögne, som har råd dertill, att skaffa sig win och utländska drycker i deß ställe. Jemte det man kan undsätta sin ladugård med dranken åt sin boskap i nödens stund, när fodertillgångarne warit tömde. Skulle den Kongl. Propositionen afse att härmed hämma bränwinets öfwerflödiga bruk bland allmogen, så tycks mig beräkningen deri wara så wanställd, att jag ingalunda kan uppfatta Regeringens åsigter i det uppgjorda förslaget till ett sådant ernående, ty, om jag så får säga, detta twång att nödgas bränna så mycket jag kan, för att kunna slå mig ut att erlägga en högre skatt, är ju oundwikligen, att waran blifwer mer producerad, och följaktligen derigenom för allmänheien så mycket mer skadlig, om orsaken till fyllerilasten ligger deri, att wi sjelfwe kunna tillwerka bränwinet. Är återigen Regeringens mening, det bränwinsbränningen icke är förenlig med en sparsam hushållning med spanmålen för Landtmannen, och hwarföre, wid inträffande mißwextår, insiällandet härmed är nödwändig,

så frågar jag: månne då den Kongl. Propositionen, som blefwe oß ett twångsystem, nödgas tillwerka möjligaste högsta beloppet, öfwerensstämmande med detta, och ännu mindre de stora brännerierne i landet, som medtaga så mycken spanmål och lifsmedel, att tusendetals menniskor skulle kunna lifnära sig derutaf, och hwilka genom den tillämnade beskattningen, troligen då endast komme att, för tillwerkande af bränwin, begagnas. Utaf deße skäl kan jag, för min del, ingalunda tillstyrka antagandet af den Kongl. Propositionen, utan får, med anledning af mine Committenters önskan, föreslå, det bränwinstillwerkningen med samma pannerymd och skatt som förut, må wara tillåten att få begagna de sex månader af året, med undantag då mißwext inträffat; dock att ingen pannetörsegling må ega rum, såsom både en kostnad för Staten och medförande ett alltför stort beswär för Embetsmän, och ännu större för pannegarne, som ofta nog af forslandet på långa wägar med redskapen får den skadad, oberäknadt de många dagswerken som härigenom gå förlorade, som en laglydig borde slippa, men förbrytaren för sin öfwerträdelse endast blottställas för wederbörandes åtal, då han gått deremot.

Att detta mitt anförande må åtföljа den Kongl. Propositionen till det Utskott der frågan skall behandlas, derom anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

j) Af Anders Göransson från Stora Kopparbergs Län:

"Med anledning af Kongl. Majts Nådiga Proposition rörande bränwinsbränningen, anhåller jag få yttra mina tankar i ämnet.

Bränwins-lagstiftningen har under en lång följd af år och Riksdagar warit ett digert twisteämne, deß följder en werklig landsolycka både i moraliskt och oeconomiskt afseende. Mißbruket har giort, att man funnit sig föranlåten att bearbeta allmänna tänkesättet för ett totalt aflägganden af sjelfwa bruket. Men detta hafwer sig icke så lätt. Wana, begär och en mähända deraf alstrad tro att bruket af spirituosa är en nödwändighet, förswåra och motarbeta nykterhetswännernes bemödanden. Nykterhetswännernes bewisning att spirituösa drycker äro skadlige, äro så mycket säkrare än motpartiets, som afhållandet derifrån icke kan föranleda till mißbruk, då deremot bruket lätt kan göra det. Lika litet tillfredsställande kunna förbrukarne bewisa, att bruket är någon absolut nödwändighet. Exempel icke så fåtalige gifwas, att man utom detta medel förmår uträtta, äfwen de tyngsta kroppsarbeten.

Allt detta oaktadt, will jag icke påtwinga motsidans förswarare deße åsigter, dem jag hoppas att egen öfwertygelse en gång skall bibringa dem. Öfwerlemnande åt framtiden att werka för saken, will jag icke yrka för bränwinsbränningens inställande, wäl inseende att det är en omöjlighet. Inskränkning i fabriquationen, inskränkning i den öfwerflödiga tillgången är, hwad jag för närwarande önskar, är hwad hwarje sann fosterlandswän icke kan undgå att önska. Wi äro samlade här, icke för att bewaka individuella intreßen, icke en gång uteslutande wåra enskilde Committenters. Wi äro samlade för bearbetande af Fosterlandets gemensamma wäl.

En Landsort finner sin uträkning wid en högst uppdrifwen bränwins-production. En annan Landsort låter sig nöja åt en inskränkt husbehofs-bränning, såsom förenlig med deß intreße. En tredie Landsort skulle skatta såsom sin högsta lycka att sielf utöfwande den minsta möjliga bränwins-bränning, undgå den rika tillförseln af waran, som med mera skäl borde kallas en öfwerswämning. Hwad är wid ett sådant förhållande att göra? Huru förena så stridiga intereßen till allas belåtenhet? Wi weta alla att sjelfwa allwisheten och Allmakten icke lyckas att göra alla till nöjes — huru mycket mindre wi swage! Wår pligt är att söka det bästa, att sträfwa till fullkomlighet, ehuru wi aldrig kunna hinna den.

Jag har yttrat, att i närwarande omständigheter, wi med något hopp om framgång endast borde arbeta för inskränkning i den öfwerflödiga tillwerkningen. Detta ändamål hoppas jag skulle winnas genom bränwins-bränningens återförande på sin fordna ståndpunct till blott husbehofs-bränning med mindre och enklare werktyg. Här undfaller mig icke inkastet om den fria industrien, de förbättrade, mera winstgifwande apparater af sednare tidens uppfinning, som då skulle uppoffras. Detta är wißerligen hårdt och för öfrigt icke enligt med mine åsigter, när frågan gäller nyttiga, fosterlandet sant gagnande uppfinningar; men med den kännedom om de werkligen bedröflige följder af öfwerflödig tillgång på spritdrycker, hwilken jag eger, kan jag till denna chathegorie icke föra konst-brännerierne, derföre att de alstra ett sådant öfwerflöd af bränwin, hwilket åter, genom deß omättliga bruk, så ytterst menligt inwerkar på både det enskilda och allmänna. Låt Fabriquanterne bereda sig på warans exporterande om de wilja bränna i stort, och jag skall icke mißunna dem hwad förtjenst som helst deraf, blott priset på den fattiges bröd icke stegras till öfwerdrift och Landet icke öfwerswämmas af bränwin.

Jag känner dels af erfarenhet dels på beskrifning det stora onda husbehofs-bränningen åstadkommer; men jag känner också lika wäl det icke mindre onda, som den öfwerflödiga tillgången och det låga priset förorsakar. Wid jemförelsen mellan deße ytterligheter, förekommer äfwen att taga i betraktande allmogens uråldriga wana, att anse bränwinsbränningen såsom sin oafhändliga rättighet, en rättighet, som den så mycket mindre will skiljas wid, då den modosamt arbetar för frambringandet af råämnena för warans tillwerkning.

Beträffande åter jemförelsen emellan husbehofs- och Fabriqus-brännarne, så äro de sednare lyckligtwis färre, men wäl mäktige hwar för sig, och mäktigare i förening med hwarandra. De förre åter äro många, wäl swage hwar för sig, men, förenade till ett helt, icke mindre mäktige än de sednare. Lägger man nu dertill det naturliga i rättigheten för Landtmannen, att af egna producter få tillwerka sitt eget förmenta behof, och derjemte besinnar huru betydligt inskränkande tillgången på waran ett sådant beslut skulle werka, i förening med Fabriqus-bränningens afskaffande, så will jag på heder och samwete fråga hwarje Fosterlandswän: om det skulle wara allmänt båtande att etablera konst-brännerier och afskaffa husbehofs-bränningen? Stridiga swar af skiljda intreßens förfäktare lära här icke uteblifwa. Blir det afgörande swaret motsatsen till det af mig antydda och önskade, är felet icke mitt. För enskild del är jag hwarken producent eller consument, men pligten åligger, och rättigheten tillåter mig att framställa min mening till det afseende den kan synas förtjena.

Jag anhåller att detta får remißen åtfölja.

Stockholm den 3 Mars 1840."

k) Af Håkan Nilsson från Christianstads Län:

"Jag förenar mig med dem som tala för husbehofsbränningens fortfarande med enkla redskaper, på sätt och under samma beräknings- och beskattnings-method som wi hafwa, men skulle gerna önska att konst-brännerier fingo dels minskning på tiden för afwerkningen och dels blefwo högre beskattade än som nu, emedan hwar och en kan finna att det är de som göra floden af denna wara.

Tager man i öfwerwägande det onda, som uppkommer genom fylleritasten, får man icke tillskrifwa bränwinet allenast orsaken dertill. Nej, här är äfwen öfwerflöd på utländska rusdrycker af flere slag. Jag tror att deße sammanlagdt äro lika skadlige för landet som bränwin, om icke mångdubbelt.

Innan någon ändamålsenlig nykterhet kan fullkomligt tillwägabringas, är det min tanka det Konungen och Rikets Ständer böra strängeligen beifra deßas afskaffande, då jag sedermera skulle wilja tro en möjlighet wara att åstadkomma ett ordentligt lefnadssätt ibland alla folkclaßer.

Att detta må åtfölja den Kongl. Propositionen och öfrige motioner i ämnet, derom anhålles wördsamt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

l) Af Ola Jeppsson från Blekinge Län:

"Många äro de meningar, som under de sednare åren inom wårt fädernesland sökt göra sig gällande i den för landtmannen så maktpåliggande bränwinsfrågan, hwilken fråga i närwarande stund kan anses hafwa uppnått twenne ytterligheter; den ena att alltför mycket bränwin tillwerkas och den andra att, till hämmande af öfwerflödet, ett alltför öfwerdrifwet nit will göra sig gällande, hwilket wisat sig både i tal och skrifter från några af de så kallade nykterhets-

predikanter, hwilkas förmenande det är att helt och hållet förstöra denna landtmannanäring, utan att besinna de wådliga följder som härmed kunde stå i oskiljaktigt sammanhang. Ty jordbrukande claßens wälstånd skulle utan twifwel undergräfwas i de flesta provincer inom landet, eller rättare de fattige skulle blifwa utarmade ända till undergång, såwida alla Statsutskylder och onera, såsom hittills, skulle dem widlåda och denna deras lilla, men för jordbruket mest förmånliga näring, skulle dem betungas. Skadligt är wißerligen öfwerflödet af denna dryck, då den betraktas ifrån en så wäl moralisk som oeconomisk synpunkt. Man besinne härwid, att så fort ett mißwextår inträffar, spannmålstillgången är otillräcklig, betydlige summor utgå ur Bankens hwalf till liqviderande af från utrikes ort införskrifwen spannemål. Priserne på denna sistnämnda wara uppjagas wid sådane tillfällen wanligen till minst 3 R:dr för en skäppa. Tiggarhopar öka sig i ymnigt mått och de fattiges barn ropa icke sällan med ett tårfullt öga efter bröd, under det tillgång på bränwin wid samma tidpunkt nära öfwerswämmar landet och djupt ingriper i folkets moralité. Men lika, ja! jag wågar säga ännu mera skadligt wore för landtmannen, om denna waras tillwerkning helt och hållet upphörde. Man betänke blott att Swenska folket, som under sitt tunga och trägna arbete behöfwer någon förfriskning wäl är i fattigt tillstånd, men det oaktadt i wår kalla nord både kunde behöfwa och, så långt möjlig tillgång räckte, förskaffade sig annan wederqwickelse i stället för supen. Hwarifrån skulle detta tagas? Jo, införskrifwas eller lurendrejas från utlänningen, som nog skulle förstå hålla oß tillhanda ett rikt förråd af så wäl bränwin som rom, cognac, arrac och win m. m. Månne icke wid ett sådant förhållande, Banken årligen finge en alltför hård påkänning, då wår exportwara nu icke utan nätt och jemt swarar mot importen, med undantag dock af mißwextår, då sådant likwäl ej kan låta sig göra, med mindre man hade en bättre ordnad och mera ändamålsenlig bränwinsbrännings-författning.

Man besinne äfwen att med undantag af Bergslagen, jemte några få provincer inom fäderneslandet, åkerbruket är modernäringen för hela folket, och att denna näring behöfwer understödjas. Icke sker detta med en alltför widsträckt bränwinstillwerkning, men jag wågar påstå och öppet bekänna, att wore denna industri efter landets ställning och folkets håg för jordbruket wäl afpaßad, det oeconomiska wälståndet owilkorligen skulle befrämjas, utan att på något wis skada det moraliska, mera än om utländska drycker till måttlighet tillitades och förtärdes, ty det är mißbruket af all ting, som gör det förhatligt och skadligt, och detta mißbruk kan ske af så wäl det ena som det andra.

Af sådane anledningar toger jag mig friheten tillstyrka, det man sträfwade framåt på den för fäderneslandet mest nyttiga wäg i detta afseende, den nemligen, att allt öfwerflöd af utrikes drycker först afskaffades innan man undertryckte wår egen näring.

Men torde någon fråga hwarthän jag syftar med detta anförande, då jag önskar mindre tillgång af bränwin samt, om möjligt, afskaffandet af alla utrikes spirituosa? Swaret blifwer: Jag åsyftar måttlighet, och skulle jag önska att de som nu tala för den absoluta nykterheten woro så lycklige att se och förnimma, det folket i allmänhet lefde måttligt samt höll sig wid hwad af wår Swenska jords alster kan frambringas.

Då jag nu icke will wara widlyftig, åberopar jag min i detta ämne wid sistlidne Riksdag den 24 Febr. 1834 i Hederwärda Ståndet ingifna motion, hwilken befinnes intagen i Ståndets Protocoll 1:sta Bandet, pag. 437, 438 o. s. w., med tillkännagifwande att jag, enligt hemmawarande Committenters önskan, i förening med min egen öfwertygelse, widblifwer samma grundprinciper, som jag deruti uttalat, nemligen, alla möjlige bränwinsbränningskonstapparaters afskaffande, eburu mycket motstånd derwid än mötte. Jag will dock icke göra mig för säkert hopp om framgång af denna min önskan, hwadan jag alternativt wågar föreslå: att den eller de som begagna mäskwarmare eller annan konstapparat wid sin bränwinsbränningsredskap, under hwad benämning som helst, hwarmed tillwerkningen påskyndas kan, böra, efter hwad deße apparater möjligen kunna anses påskynda tillwerkningen, i mån deraf nedsatta eller minska pannans kannetal, hwilken endast såsom enkel må få beräknas till nittio kannors maximum och endast såsom sådan beskattas; eller ock om detta icke anses lempligt, en kortare tid måtte bestämmas till utöfning af bränwinsbränningsrättigheten för alla dem, som med begagnande af konstapparater påskynda tillwerkningen i mån af hwad man kan anse deßa rättwisligen kunna densamma påskynda.

Med sålunda modifieradt förslag till utöfning af bränwinsbränningsrättigheten, anser jag endast en månad af den nu tillåtna tillwerkningstiden borde inskränkas, öfwertygad derom att detta icke allenast skulle gagna jordbruket, utan fäderneslandet, hwarjemte jag lika öppet får förklara, med den kännedom jag eger om landets oeconomiska ställning, att allmogen i allmänhet skulle blifwa icke allenast

mißbelåten, utan i flere provincer för sin utkomst och bergning alldeles olycklig, derest ej jordbrukaren såsom hittills warit öfligt, egde, i mån efter sina jordproducters tillgång, utöfwa bränwinsbränningsrättigheten några månader på året, emot en någorlunda medelmåttig beskattning.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

I anledning häraf utlåto sig:

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län: Kongl. Maj:t har uti sin Nådiga Proposition om bestämmande af stadigwarande Tullafgifter för spanmål yttrat den grundsats, att Kongl. Maj:t wille söka afböja sådane förändringar i de oeconomiske Författningarne, som på Landtbruksnäringens utöfning jemte förbrukningen af och prisen på spanmål kunde hafwa menligt inflytande, men denna grundsats är wißerligen icke följd uti den förewarande Nådiga Skrifwelsen, ty de deruti uttalade åsigter skulle, om de blefwo satte i werket, just leda till ett motsatt förhållande.

Jonas Johansson från Jönköpings Län: I min hemort har den nu gällande författningen angående grunderne för bränwinsbränningen blifwit ansedd wara ganska lemplig. Den enda förändring, som deruti torde wara påkallad, är att medel stadgades mot konstbränneriernes tillwext.

Peter Claëssson från Elfsborgs Län: Det erkännes af alla att det just är öfwerproductionen af bränwinet, hwilken är skadlig. Det tyckes således wara rättast att gå till grunden och undersöka hwilken det är som hufwudsakligen åstadkommer en sådan öfwerproduction. Resultatet af en sådan undersökning leder otwifwelaktigt derhän, om den nemligen opartiskt anställes, att det just är konstbränneriernе, hwilka man borde söka motwerka, men att hus-

behofsbränningen, deresi den ej drifwes på ett oförståndigt sätt, är oskadlig, lika som den på ganska många orter i Riket torde för innewånarnes bestånd nu wara nästan alldeles oumbärlig.

Henric Andersson från Örebro Län: Jag hade den öfwertygelsen att wi skulle få behålla den nu gällande författning angående grunderne för bränwinsbränningen och detta skulle äfwen ansenligt hafwa förkortat Riksdagsgöromålen; men då denna min förwäntan icke blifwit uppfyld förenar jag mig uti de af Nils Persson från Södermanlands Län uttalade åsigter. Den Kongl. Propositionen anser med skäl bränwinet för ett ondt, men tyckes likwäl hylla den grundsats, att de, som i stort producera detta onda, skola gynnas på bekostnad af dem som tillwerka det i smått.

Följande Ledamöter talade alldeles i öfwerensstämmelse med de grundsatser, som Nils Persson från Södermanland uttryckt i sitt skriftliga anförande, neml. vice Talmannen Per Ericsson, Magnus Fryckberg och Jan Eric Jansson från Wermland, med tillägg af den förstnämnde att han förenade sig med Per Hansson från Wermland i afseende på olempligheten af stadgandet om bränwinspannornes försegling; Henric Hansson från Elfsborgs Län, med tillägg, att konstbränneriernes gynnande syntes honom, som om man i brottmålslagsliftningen wille införa den sats att de mindre brottslingarne skulle straffas, men ei de större; Lars Nilsson från Blekinge Län, Olof Carlsson från Wermlands Län, Eric Persson från Upsala Län, Johan Olof Widegren från Östergöthlands Län och J. F. Dahllöf från Elfsborgs Län, med anmärkning af de twå sistnämnde att de önskade det Nils Perssons anförande måtte såsom innefattande Ståndets gemensamma tanka i ämnet, befordras till trycket, på det att, dels de hemmawarande Committenterne måtte erfara att Ombuden bewakat deras interessen och sökt åt dem bewara en rättighet, som war på wägen att dem beröfwas, dels Regeringen och Med-Stånden må blifwa i tillfälle att inhemta den egentligen jordbrukande classens öfningar härutinnan, wid hwilket förhållande man torde hafwa skäl att hoppas, det de i denna fråga lyssna till Bonde-Ståndets röst.

Måns Månsson från Calmar Län: Äfwen jag förenar mig med Nils Persson från Södermanland, och skulle önska att Styrelsen nu icke wille swärta sig af bränwinspannorne, som de gjorde i GUSTAF III:s tid.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län: Jag förenar mig med Bengt Gudmundsson från Hallands Län beträffande det felaktiga uti formen för ifrågawarande Nådiga skrifwelse, samt anser Riksens Ständer icke böra upptaga densamma till beswarande, enär de icke ifrån Regeringen fått emottaga ett fullständigt förslag till Förordning i ämnet.

Christen Andersson från Malmöhus Län förenade sig med Bengt Gudmundsson och Pehr Sahlström.

Johannes Christoffersson från Kronobergs Län: Äfwen jag hade ämnat att wäcka förslag uti förewarande ämne, men har trott mig böra innehålla dermed i anledning af den mängd motioner, som redan äro wäckte. Jag will dock icke underlåta att anmärka, det jag anser wådligt att alltför långt afwika från nu gällande författningen angående grunderne för bränwinsbränningen, emedan i sådant

fall förhållandet troligen skulle blifwa sämre, icke bättre. Sistlidne Riksdag sökte den princip göra sig gällande, att bränningstiden skulle minskas och bewillningen ökas; men det åsyftade ändamålet dermed, nemligen minskning af productionen, har ingalunda wunnits, ty erfarenheten har wisat att en större qwantitet bränwin tillwerkas nu, än då tiden war mindre inskränkt. Enligt min åsigt skulle man på en wida säkrare wäg komma till det önskade resultatet, derest ingen gräns wore bestämd för tillwerkningstiden, än om den inskränkes alltför mycket. I förra fallet skulle utan twifwel priset på bränwinet falla och med detsamma en mängd af de större brännerierne nedläggas. Bästa sättet att få bort konstapparaterne skulle, enligt min tanka, wara tillåtelsen att, hela året om, få tillwerka bränwin, i fall man så åstundade. Skulle ej detta låta sig göra, så är jag färdig att biträda de af Nils Persson från Södermanland yttrade åsigter i ämnet. Serskildt, beträffande bewillningen i detta fall, får jag en gång för alla tillkännagifwa den åsigt, att densamma snarare borde minskas än ökas.

Per Jönsson från Skåne: Det mest förhatliga i de Författningar, som röra denna fråga, är den påbudna förseglingen af bränwinskedskapen samt det sätt hwarpå deße föreskrifter tillempas; hwarigenom ofta den mest oskyldige blottställes för att blifwa straffad såsom förbrytare. En ändring härutinnan torde wara högst nödig.

Appelqvist från Blekinge: Till undwikande af all orättwisa i det af Per Jönsson antydda afseende wore det bäst att föreskrifterne angående förseglingen helt och hållet förswunno. Låt den som olofligen tillwerkar bränwin blifwa straffad derföre efter Lag; men undwik tillika att stadga

en del försigtighetsmått, hwilka stadganden ofta, utan att ändamålet genom dem winnes, bringa den oskyldige i förderf i anseende till dennes okunnighet om deras tillempning.

Peter Jönsson från Jönköpings Län: I afseende på den föreslagna tryckningen af en enda Ledamots yttrande i detta ämne, får jag hemställa, om ej det för Committenterne wore mera önskligt att få se discußionen i sin helhet, så att icke någon Ledamots mening komme att ställas bakom ljuset och blifwa undertryckt. Deßutom får frågan wida mer intreße när den blifwit behandlad äfwen af Med-Ståndden samt af Utskottet. Då först kan det wara tid att genom trycket offentliggöra en öfwersigt af frågans handläggning i sin helhet. I afseende på sjelfwa saken förenar jag mig med dem, som talat om olägenheterne af föreskrifterne beträffande bränwinspannornes förseglingen, samt om tjenlige medel att motwerka de store brännerierne och deras konstapparater.

En mängd af Ståndet hördes, i afseende på föreskriften om bränwinspannornes förseglingen instämma med Appelqvist och de öfrige, hwilka härom yttrat sig.

Hans Jansson från Elfsborgs Län: Jag har ej kunnat finna annat, än att största delen af Ståndet biträdt Nils Perssons från Södermanland skriftliga anförande; men då den föreslagna tryckningen skulle orsaka en utgift för Ståndets Caßa, tror jag det wara bäst att ifrån detta yrkande afstå, helst Nils Perssons anförande otwifwelaktigt blifwer tryckt i de offentliga bladen och dymedelst bekantgjordt för wåra Committenter.

Ståndet hördes i allmänhet dela denna mening.

Discußionen war slutad och Kongl. Maj:ts ifrågawarande Nådiga Skrifwelse, jemte ofwan anmärkte sjutton

motioner, med hwad i anledning deraf blifwit muntligen och skriftligen anfördt, remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 9.

Wid förnyad föredragning af Magnus Fryckbergs från Wermlands Län sedan den 26 sistl. Februari på bordet hwilande motion om inskränkning i rättigheten att med bränwin drifwa handel, blef samma motion till Lag-Utskottet remitterad.

§. 10.

Anders Trysén från Östergöthland begärde ordet och yttrade: "Det är anledning till anmärkning mot Stats-Rådet samt Föredraganden för handels- och finance-ärenderne, hwarom remiß begäres till Constitutions-Utskottet, inför hwilket anledningarne uppgifwas skola.

Hwarjemte Trysén aflemnade ett till nämnde Utskott ställdt, förseglad convolut.

Remitterades till Constitutions-Utskottet; och blef Protocolls-Utdrag härom genast uppsatt och justeradt.

§. 11.

Till ytterligare handläggning förekom Johan Jacob Rutbergs och J. Lundbergs från Norrbottens samt Anders Normarks och Olof Olofssons från Westerbottens Län anförande om innewånarnes i nämnde Län befrielse från iråkad skuld för undsättningsspanmål.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 12.

Ånyo föredrogs Johannes Anderssons från Skaraborgs Län sedan den 4 dennes på bordet hwilande memorial om Kronofogdeboställens bortarrenderande och löneförhöjning för Länsmän.

Remitterades jemwäl till Stats-Utskottet.

§. 13.

Olof Olofssons från Westerås Län den 4 i innewarande månad bordlagde motion om upphörande af bidrag utaf allmänna medel till Sweriges Stats-Tidning blef nu ånyo föredragen samt till Stats-Utskottet remitterad.

§. 14.

Densammes bordlagde motion om ändring i 3 §. af 1787 års Reglemente för Eskilstuna Fristad remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 15.

Derefter föredrogs Per Pålssons från Skåne den 4 dennes på bordet lagde memorial, om Rusthållares befrielse från åtskillige deras skyldigheter, mot erläggande af en årlig afgift i penningar; och blef detta memorial remitteradt till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 16.

Bengt Gudmunssons från Hallands Län på bordet hwilande motion, om upphäfwande af åtskillige Kongl. Resolutioner, som angå eganderätten till Halländske Kyrkohemman, blef, wid förnyad föredragning, remitterad till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 17.

Ånyo föredrogs Hans Janssons från Elfsborgs Län på bordet hwilande motion, angående åtgärder till Riksdagens förkortande, jemte J. F. Dallöfs från samma Län derwid afgifne skriftlige yttranden.

I anledning häraf uppläſtes ett af Peter Petersson i Slätthult ingifwet, så lydande anförande:

"Den wärde Medbrodren Hans Jansson från Elfsborgs Län har, till Riksdagens förkortande, föreslagit, att Ständerne skulle åtaga sig endast hälften af den förra bewillningen, afslå alla nya anslag, med några få obetydlige undantag, och Stats-Utskottet anmodas att med en så beskaffad Statsreglering skyndsamligen inkomma.

Och till hwad ändamål skulle wi inlåta oß i så owanliga och brådstörtande företag, till hwad ändamål skulle wi snart sagdt utmana den andra Statsmakten till en kamp, hwars utgång blefwe owiß, men säkert förderflig för båda. Hwilket ändamål, mine Bröder! kan wäl wara så maktpåliggande, att wi derföre skola tilltro oß, att sätta samhällets wälfärd på spel, och just i det ögonblick då wåra båda mäktige grannar i öster och wester stå rustade till strid, lemna wår egen Regering utan erforderlige tillgångar, och blotta Land och Rike på försvar?

Ändamålet med deße halsbrytande projecter uppgifwer Motionären wara ingenting annat, än att derigenom förskaffa oß tillfälle, att rätt snart sönderbryta wår gamla uråldriga Statsform, beprövad och godkänd under många skiftande öden af med- och motgång, och densamma, som Swenska Bonde-Ståndet ensam har att tacka för sin allmänt erkända öfwerlägsenhet öfwer alla andra Länders allmoge. Wår gamla Ståndsindelning, som uppwext ur forntiden, sammanhållit Staten i både onda och goda tider, och öfwerlefwat större delen af de nymodige Statsförfattningarne i Europas öfrige Länder, lärer nu mera icke duga; Representationens reform, hwaraf allt godt skall komma, men om hwars innehåll och inre syftning wi nu äro alldeles okunnige, framställes dock såsom den herrlighet, den wi genom äfwentyrliga företag skola bekämpa oß; och sedan den

lyckan är wunnen, komma wi bönder att, jemte alla andra friheter, äfwen winna befrielse från omsorgen att deltaga i Statens Styrelse; ty här kommer att gå, såsom det gått i alla andra länder, med en talrik och inflytelserik Adel och Herre-claß, att wåra Riksdagar då blifwa förwandlade till hwad de en gång förut, till Bonde-Ståndets förtryck och olycka warit, Herredagar; på wår bekostnad och till wår skada skulle sådane nyheter införas; och dock will man nu, att wi skola wara de förste, som hjelpa till att öppna dörren för den främmande gästen.

Skulle dock Representationens reform wara så oundwiklig för Landets wälfärd, som några påstå, men jag högeligen betwiflar, så ser jag ändock ingen angelägenhet, att med det af motionären föreslagna wågspel i olaga tid framtwinga en sådan förändring. Är saken nyttig, så går den fram utan buller och twångsmedel, ty "seger är ljusets natur," och mig synes, att wåra Statsförbättrare wäl kunna behöfwa de fem eller sex åren till nästa Lagtima Riksdag, att derunder begrunda sine möjligen ännu omogne projecter, och befria dem ifrån de ofullkomligheter, som kunna widlåda.

Och deßutom, mine Bröder! om Hans Janssons förslag skulle antagas och föranleda de i hans tanka lycklige följder han förmodat, huru skulle det wäl då taga sig ut att wi, efter sex månaders bortowaro, återwända till wåra Committenter, för att säga dem, att wi icke medhunnit afhjelpa någon enda af Landets allmänna eller enskildta beswär, men wäl lyckats att försätta Regeringen ur stånd att styra Riket, och ombesörja Landets yttre och inre säkerhet; och detta allt i den osäkra förhoppning, att derigenom framtwinga en Representationsförändring, den ganska få af wå-

ra medbröder i Landskorterne önska, men som skulle wara att förwänta på den Riksdag, som wåre Committenter kunna bereda sig på att snart få änyo bekosta.

Jag tillstår, for min del, att jag icke will medwerka till ett sådant resultat af Riksdagen, hwadan jag helt och hållet afstyrker den föreslagna anmodan till Stats-Utskottet, och anhåller att detta anförande må få åtföljа till nämnde Utskott Hans Janssons återtagne, men i förra plenum med någon förändring ingifne och då bordlagde memorial, innehållande förslag till Riksdagens förkortande.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Hans Janssons motion, samt Dallöfs skriftliga yttrande remitterades till Stats-Utskottet; men Peter Peterssons anförande begärdes och lades pa bordet.

§. 18.

Per Hanssons från Wermlands Län på bordet hwilande memorial, med framställning af önskningar i affeende på skyndsamt utarbetande af förslag till en förändrad Representation, föredrogs, hwarwid Hans Jansson från Elfsborgs Län upplyste, att Constitutions Utskottet redan utsett serskilde Ledamöter, till handläggning af frågor, rörande en förändrad Representation.

Memorialet remitterades till Constitutions-Utskottet.

§. 19.

Lars Larssons från Örebro Län sistlidne gårdag bordlagde motion om skattejämkning, remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 20.

Anders Olssons från Stora Kopparbergs Län motion, om byggnadsskyldigheten på Prestgårdar, blef, wid fornyad föredragning, remitterad till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 21.

Änyo föredrogs Magnus Perssons från Wermlands Län sedan sistlidne gårdag på bordet hwilande motion, om prägeln å silfwer som hädanefter utmyntas.

Härwid yttrade Hans Jansson från Elfsborgs Län och Nils Persson från Södermanlands Län, att de så mycket mindre kunde biträda denna motion, som Riksgäldsmyntet, med få undantag, wor ämnadt att förswinna med år 1845, ä wensom sjelfwa Riksgälds-namnet torde böra ju förr deß heldre borttaffas.

Motionen remitterades till Banco-Utskottet.

§. 22.

Anders Olssons från Stora Kopparbergs Län motion, om tillägg till 12 Cap. Ärfda-Balken, hwilken motion i gårdagens plenum blitwit bordlagd, föredrogs nu åter och remitterades till Lag-Utskottet.

§. 23.

Per Jonssons från Öland bordlagde motion, om Kongsgården Hallsiorps återwinnande under Kronan, remitterades till Stats-Utskottet.

§ 24.

Likaledes blef till Stats-Utskottet remitterad Sven Jonssons från Jemtlands Län uti gårdagens plenum bordlagde samt nu åter föredragne memorial, om understöd för Häradsskrifwaren i Herjeädalen.

§. 25.

Uppå derom gjord anhållan meddelade Ståndet Riksdags-Fullmäktigen Olof Hansson från Westerås Län till-

stånd, att i enskilde angelägenheter afresa till sin hemort; dock skulle det åligga honom, att inom tre weckors tid, räknad från den 8 dennes, åter härstädes sig inställa, för att i öfwerläggningarne deltaga.

§. 26.

Efter gjord anmälan, att Ledamoten i Stats-Utskottet Sven Heurlin insjuknat, beslöt Ståndet, det skulle förste Suppleanten Sone Persson från Malmöhus Län, under den tid Sven Heurlins sjukdom fortfar, i hans ställe wara Ledamot i nämnde Utskott.

§. 27.

Efter derom gjord framställning beslöt Ståndet, att derest någon ledamot af Bonde-Ståndet i Rikets Ständers Utskott så hastigt blifwer förhindrad från deltagande uti Utskottets öfwerläggningar, att anmälan derom, innan detsammas nästa sammanträde, icke hinner ske i Ståndets plenum, tillhör det Talmannen, i samråd med Secreteraren, att befullmäktiga wederbörlig Suppleant till inträde i Utskottet; hwarwid den ordning följes, som Ståndet wid walet af Suppleanterne redan bestämt.

§. 28.

Föredrogs och lades på bordet:

1:o Constitutions-Utskottets Memorial N:o 5, med uppgift å bwilande grundlags-ändrings-förslag;

2:o Banco-Utskottets Memorial N:o 4, med öfwerlemnande af Banco-Fullmäktiges Berättelse till Utskottet år 1840.

§. 29.

Genom ankomne Protocolls-utdrag underrättades Ståndet,

Att Högwördiga Preste-Ståndet den 29 sistlidne Februari,

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

1:o Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer, angående en ny Inqwarterings-Ordning för Stockholms stad.

2:o Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer, angående städernas utom Stockholm inqwarterings-beswär.

3:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, om upplåtande till Upsala Central-Hospital af några Kronoparken Åsen samt Ultuna Kongsladugård tillhörige jordar.

4:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående twenne Krono-hemmans i Stockholms Län anslående till boställen för Landt-Stats-Tjenstemän.

5:o Prosten Ödmans Memorial, angående anslag af allmänna medel åt Gefle Gymnasium.

Till Bewillnings-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer, angående den wid sist förflutna Riksmöte intill slutet af det näst påföljande åtagna så kallade Kurbus-afgiftens widare fortfarande, förwaltning och anwändande.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer, angående skjutswäsendet i Riket.

Till Constitutions-Utskottet:

Stats-Utskottets uti memorial N:o 14 anmälda anledning till anmärkning mot Stats-Rådet och Föredragandeme för Kammar- samt Handels- och Finance-ärenderne.

Bifallit:

Stats-Utskottets följande memorialer och utlåtanden:

1:o N:o 6. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, angående aflidne Professoren P. H. Lings Enkas underdåniga ansokan, om bibehållande af den hennes man i lifstiden tillagde lönetillökning;

2:o N:o 7. Angående den werkställda ligviden af framlidne Landshöfdingen G. Duvalls reductions-fordran:

3:o N:o 8. Angående sättet för bestridande af kostnaderne för innewarande Riksdag.

4:o N:o 9. Angående ersättning för Herr Landtmarskalkens och Herrar Talmännens Riksdagskostnader.

5:o N:o 10. Angående afl ning för den hos Riks-Stånden och Utskotten anställda Cancellie-personal och Waktbetjening.

Beslutat:

1:o I anledning af inbjudning från Ridderskapet och Adeln, om anordnandet af en gemensam klubb för alla fyra Riks Stånden under innewarande Riksdag: Att då Preste-Ståndet från Riksdagens början begagnat en klubb-local, hwilken blifwit hyrd för Riksdagen och derjemte i likhet med Respective Med-Stånden wore inbjudet att, då så för godt synes, begagna Wällofl. Borgare-Ståndets rymliga klubb-local, ansåg Ståndet den föreslagna gemensamma klubben icke behöflig wid nu pågående Riksdag.

2:o I anledning af Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets utlåtande om Herr C. F. Ekholms motion, angående serskilde bestämmelser i afseende på grunderne för befordran till Embeten och Tjenster: Att samma motion får af nämnde Utskott behandlas.

Lagt till handlingarne:

Constitutions-Utskottets memorial N:o 3, till Ridderskapet och Adeln, angående Grundlagsenligheten af en yrkad propositions wägrande.

Ståndet åtskiljdes kl. 2 e. m. Ut supra

In fidem,

N. A. Heurlin.

Den 7 Mars.

Plenum kl. 6 eftermiddagen.

§. 1.

Olof Lindbäck från Halland ingaf en motion af denna lydelse:

"För att bereda allmogen i Norra Halland betydlig lättnad uti affättning med sine Landtmanna-producter, kreatur- och industri-alster, äfwensom för att befordra byteshandel med angränsande häraders och städers tillåtne handelswaror, får jag, under åberopande deßutom af i afskrift bifogade Sockenstämmo-Protocoll, wördsamt föreslå framställande af en underdånig anhållan hos Kongl. Maj:t derom, att en årlig marknad i slutet af Juni månad måtte i wederbörlig ordning warda utlyst att hållas wid Rya by, belägen i Frillesås socken nära stora landswägen emellan städerne Warberg och Kungsbacka.

Om behörig behandling häraf anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig David Andersson från Halland, Henric Hansson från Elfsborgs Län och Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län.

Remitterades till Ståndets Enskildta Utskott.

§. 2.

Olof Olofsson från Westerås Län ingaf denna motion:

"Då för utwidgningar och förbättringar af allmänna underwisnings- och wårdsanstalter för bättre lottade af wåra likar så många motioner blifwit wäckta, må mig tillåtas wäckandet af en lika wigtig om icke wigtigare, till förmån för den mest wanlottade menniskoclaß i samhället.

Det är för wåra döfstumma trosförwandter jag höjer min röst, öfwerrygad att hwar och en med sakkännedom om och känsla för den enda nyttiga wälgörenhetsanstalt wi för deßa olyckliga inom wårt fädernesland ega, skall ömma för otillräckligheten af det derwarande ringa antal, jemfördt med de mångtaligt förgäfwes sökandes och det betydliga belopp af ungefär 1000 döfstumma, som inom Riket finnas, samt med skäl och hjerta uppmana till en högre summas anslående för beredande af upplysning och nyttig werksamhet åt flere annars i råhet och mörker nedsänkte, samt till plåga både för sig sielfwa och Staten öfwergifne warelser.

Statsanslaget, som nu utgör 7,333 R:dr 16 sk. B:co wille jag föreslå förökadt till den jemna summan af 10 000 R:dr B:co, hwarigenom ytterligare en Elev från hwarje Stift, samt 2:ne ifrån Stockholms Stad kunde wid inrättningen emottagas. Men då för denna nya personal någon utwidgning eller förbättring af sofrum, läro- och arbetssalar m. m. naturligen blir af nöden, enligt hwad jag på stället

inhämtat, såsom werkställbart för ett nytt arrangement, will jag derjemte för denna gång och för detta ändamål föreslå ur Stats-Caßan en summa af 1,666 R:dr 32 sk. B:co, hwilken summa i förening med 3,399 R:dr 33 sk. B:co af Institutets egen fond (se sista Revisionsberättelsen i Statstidningen för den 27 Nov. 1839) tillsammans en summa af öfwer 5000 R:dr B:co, troligen skulle kunna förslå till utwidgningsändamålets winnande, i fall, som jag hört och hwilket jag högeligen skulle råda till, att Institutet, hwars financiella ställning är på så goda fötter, inköper den för sitt ändamål så wäl inredda och i så många afseenden wäl paßande lägenheten Manhem och Manilla holme. I sammanhang härmed må mig ock tillåtas wäcka en motion, som redan förra Riksdagen föredrogs, men, i anseende dertill att Stiftaren då ännu lefde, icke till pröfning emottogs, den nemligen, att den pension af 450 R:dr B:co, som stiftaren årligen af Stats-Contoret uppbar, nu måtte efter hans död öfwergå till hans efterlemnade maka under hennes återstående lifstid. Då detta icke blifwer någon ny, Staten betungande utgift, är jag så mycket mera säker att den bewiljas såsom en ringa tacksamhetsgärd af Nationen åt den oegennyttige menniskoälskande Stiftarens wälsignade minne.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840.

Härmed förenade sig Peter Jönsson från Jönköpings Län; hwarefter motionen remitterades till Stats-Utskottet.

§. 3.

Anders Nilsson från Östergöthland ingaf följande motion:

"I de sedan äldre tider gällande Författningar angående uppbörden å landet finnes föreskrifwet, att serskildt

uppbördsmöte skall hållas med hwarje socken eller, der socknarne äro mindre, med twenne sådane; äfwensom att deßa möten böra ega rum wid Tingsställen eller å gästgifwaregård. Denna föreskrift synes dock på en eller annan ort hafwa råkat i glömska, såsom exempel hwarpå kan anföras, att ett helt härad i Östergöthland, nemligen Wifolka, under sednare åren icke warit fördeladt till serskildta uppbördsmöten, utan måst åtnöjas med ett gemensamt, hwilket emellanåt förrättats i Skenninge Stad, som är belägen 1/2 mil utom häradet. Olägenheterna häraf för allmogen äro lätt funna. De långwäga resor, som större delen sålunda nödgas företaga, medföra icke blott ökade kostnader i och för sig allena, utan ock en större tidsförlust samt dermed förenad försummelse af arbete, hwarigenom åter tillskapas en ytterligare tunga för den arme landtmannen, som så wäl behöfwer taga stunden i akt, för att kunna bereda utwägar till sine förut tillräckligt tryckande skattebördor.

Med hänsigt härtill och på uppmaning af mine Committenter tager jag mig friheten föreslå, att, med upplifwande af ofwannämnda påbud, wederbörande måtte uttryckligen warda förständigade att ej med flere än en socken i sender eller, derest socknarne äro af mindre omfång, med högst twenne sådana förrätta de wanliga uppbördsstämmorna, samt att då utlysa deßa till något ställe, ware sig Tingsplats eller gästgifwaregård, som är beläget ungefär i midten af socknen eller socknarne, i fall twå förenas.

Om denna motions remitterande till behörigt Utskott får jag anhålla.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Ståndets Enskildta Utskott.

§. 4.

§. 4.

Jan Eric Jansson från Wermland ingaf denna motion:

"Wid remißen af den Kongl. Propositionen angående löneregleringen för Landt-Statens Tjenstemän, fästade Ståndet en wälförtient uppmärksamhet på den wanlottade ställning, hwari Länsmännen i allmänhet befinna sig, under det att förbättrade löneförmåner städse föreslås för Kronans högre, men just derföre icke alltid mera maktpåliggande befattningar. Med tillfredsställelse erinrande mig den opinion, som bland mine Ståndsbröder sålunda gjort sig gällande, tillåter jag mig nu att serskildt påkalla deras behjertande af den owanligt mißgynnsamma belägenhet, i hwilken en af nämnde tjenstemän uti min hembygd finnes försatt. Länsmannen i Nyeds bergslag i Wermland, hwars district innehåller en folknummer af öfwer 5000, eger på Kronans Stat ingen den ringaste lön och innehar ej heller något boställe. Wid 1830 års Riksmöte bewiljade wäl Rikets Ständer en wiß summa till förbättring af Länsmännens wilkor sålunda, att de som icke förut åtnjöto 100 R:dr årligen, skulle erhålla fyllnaden deri, men detta oaktadt har nu ifrågawarande tjensteman icke kommit i åtnjutande af ens det minsta löneanslag, utan är han ännu i saknad af all uppmuntran från Statens sida för sina ganska trägna och widsträckta göromål. Sedan han, under den tid som härefter förflutit, förgäfwes wändt sig med sina billiga anspråk till wederbörande Auctoriteter, torde ingen annan utwäg återstå, än att öfwerlemna hans sak till Rikets Ständers omprövande.

Jag wågar alltså härmed föreslå, att Länsmans-beställningen i Nyeds Bergslag måtte å Stat uppföras till ett

årligt lönebelopp af lika storlek med det förhöjda, som till-äfwentyrs kan wid detta Riksmöte warda öfrige Länsmän tillagdt, eller, om en sådan förhöjning icke eger rum, till minst 100 R:dr Banco, äfwensom jag wördsamt hemställer om icke Rikets Ständer skulle anse med billighet och rättwisa förenligt att tillerkänna samma tjensteman en retroactif ersättning för den tid, han, i strid med Ständernas år 1830 fattade beslut, warit i mistning af det Länsmännen då förunnade löneanslag.

Med bifogande af en i ämnet uppsatt skrift af Länsmannen Ericsson, om hwilken här är fråga, anhåller jag, att denna min motion warder till Stats-Utskottet remitterad.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Magnus Frykberg från Wermland.

Motionen, jemte en derwid bifogad skrift af Krono-Länsmannen Ericsson, remitterades till Stats-Utskottet.

§. 5.

David Andersson från Halland inlemnade en så lydande motion:

"Då det wäl är stadgadt i Grundlagarne, att Rikets Ständer genom deras Stats-Utskott tillkommer att granska Stats-Werkets tillstånd, och detta Utskott genom deßa lagar äfwen är berättigadt till allt hwad som fordras för att kunna inför Rikets Ständer framlägga denna wigtiga del af Nationens angelägenheter, har det likwäl wäckt hos mången en förundran, att Rikets Ständers Stats-Utskott och deras Revisorer icke synas hafwa fästat mera wigt wid det osäkra i denna granskning, så länge ej Stats-Werkets Caßor och Ränte-Kammaren behörigen inventeras. Allt

hwad de nu framlägga för Nationens ögon, grundar sig blott på Embetsmanna-uppgifter och räkenskaper, hwilkas uppställning till ock med synas, åtminstone för den mindre bewandrade icke allrid lemna en tillfredsställande ledning; och under det att man ser en hop otillfredsställande förklaringar angående summor på icke mindre än 1 1/2 million (se 1:sta punkten af Stats-Contoreis underdåniga Utlåtande i anledning af 1835 års Revision) har man exempel på balancer af 150,000-tal i Tull-Werket.

Jag kan ej befara att det i ett så wäl ordnadt Werk som Kongl. Stats-Contoret skulle wara möjligt, att på samma sätt som i Tullwerket betäcka en balance; och jag inser hela obehaget af att ens framkasla möjligheten, men emedlertid har jag trott det wara min pligt att söka fästa Rikets Ständers uppmärksambet på behofwet att i detta fall motswara wåra Committenters önskningar; hwilka, isynnerhet efter de wäl bekanta swårigheter som år 1827 ladeS för Ränte-Kammarens inventering, tyckt sig kunna wänta någon åtgärd i detta fall. liksom man i hwarje enskildt fall gerna af ett Ombud fordrar, att det skall, icke blott tro på den redowisandes ord, utan äfwen undersöka rätta förhållandet. Jag utbeder mig alltså att Höglofl. Stats-Utskottet måtte gå i skyndsam författning, om en på samma werkställd inventering af Ränte-Kammaren och de betydligaste af de förwaltande Werkens Caßor; samt derom meddela Rikets Ständer nödig kännedom, sedan behållningarnes behörige belopp blifwit genom wederbörlige räkenskaper bestyrkte.

Jag anhåller om detta memorials remitterande till Stats-Utskottet.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 6.

Lars Petersson från Blekinge ingaf denna motion:

"Genom 2 §. i Kongl. Förordningen den 17 September 1783, jemförd med 151 §. uti Kongl. Förordningen den 16 Maj 1827 rörande Lotswerket i Riket, hafwa Lotshemman, utom många andre privilegier, äfwen wannit befrielse från Wägrödjning och Brobyggnad å allmänna wägar.

Stadd i den öfwertygelse, att så länge detta högst besvärliga onus skall fortfara att betunga jordbruket, en lika fördelning deraf alltid måste wara både rättsenlig och billig, ogillar jag deremot de grundsattser, som i ringaste mätto leder till afwikelse derifrån. De privilegier som hemmansegande Lotsar, utom wägrödjnings- och brobyggnads-skyldigheten tillgodonjuta, äro icke obetydlige — de äro, enligt ofwanåberopade Kongl. Förordningar, jemwäl befriade från Inqwartering, Gästgifweri- och Tingshus-byggnad, Krono-, Gästgifweri- och Fängskjuts samt Skallgång. Skälet, hwarföre deßa böra njuta en så widsträckt befrielse kan jag, så mycket mindre inse, som den förmodan är hos mig fullkomligt stadgad, att de Lotsar, som ytterst wid kustlerne äro bosatte på ofruktbara skär och klippor, och icke ega förmånen att besitta hemman, stå i lika drygt answar som de förre, och oftare anlitas om sine pligters uppfyllande än mången af hemmansegande Lotsarne på fasta landet. Det wore alltså mera förenadt med rättwisa, i händelse lotsnings-befwäret och det dermed förenade answaret tyckes wara för ringa lönt, det jag för ingen del will bestrida, att, med afskaffande af alla här uppräknade privilegierne, en efter tidens kraf och förhållanden lempad förhöjning i Lots-Taxan tillwägabragtes, ty derigenom fingo alla inom samma Corps tillgodonjuta lika fördelar.

Antalet af Lotsar och Lotshemman torde också på wißa ställen wida öfwerskrida behofwet, och jag känner serskildt inom min hemort det mißförhållande som derwid eger rum, att till exempel inom Thorshamns socken i Östra Härad och Blekinge Län hela Sandhamns by, som består af flere hela mantal och eges af 10 à 12 åboer, alla äro anslagna till Lotsar, oansedt en fierdedel deraf wore högst tillräckligt till ombesörjande af Lotsnings-bestyret, hwilket wid samma station icke är widsträckt eller serdeles beswärande. Om Sandhamns by af fordom warit till Lotshemman anslagen känner jag icke; men det känner jag, att, för endast 12 à 14 år tillbaka, de erhöllo befrielse från wäg- och brohållnings-skyldigheten å allmänna landswägen, hwilket onus, som i wår ort, i anseende till saknad tillgång på fyllnings ämnen ingalunda är den ringaste, likwäl kastades på öfrige Häradsboerne, till så mycket större förtryck, att genom en sådan maktsprakssfull behandling en ganska kostsam ny wägdelning inom hela Häradet owilkorligt förestår.

Något mera onaturligt och rättswidrigt stridande mot de sunda principer som wåra Constitutionella Lagar, till skydd för medborgares fri- och rättigheter, åsyfta, kan näppeligen gifwas, än i de fall då wißa individer i samhället erhålla lättnad och befrielse af skattebördor och onera till sine medbröders desto swårare förtryck. Jag tror mig alltså hafwa skäl för min anhållan om rättelse härutinnan, hwartill jag utbeder mig Hederwärda Bonde-Ståndets medwerkan, och föreslår alltså att, efter det en noggran undersökning om werkliga behofwet af Lotsarnes antal wid hwarje Station föregått, man antoge den prin-

cip att i möjligast mätto, och der sig så göra låter, skilja lotsnings-beskyret från jordbruket, det will säga, att nu gällande Lots-Taxa, så mycket modifieras, att hwarje dertill duglig ansedd och approberad Fiskare, hwaraf en mängd wid wåra haiskuster äro bosatte, funno sig belåtne att åtaga sig lotsningen; belil deßa i alla hänseenden äro mera egnade åt och wana wid sjomannayrket än mången af de bland jordbrukande claßen till Lotsar anslagne, hwilka för sin ofullkomlighet i yrket med skäl förer klagan öfwer de dem åtlagde orimligheter, att, utom rullnings-skyldigheten, äfwen præstera icke obetydliga fördelar boställe och jord, m. m., till den som ombesörjer Lotsnings-beskyret.

Skulle, emot förmodan, detta mitt project ej anses böra winna bifall till sin helhet, så hoppas jag dock, att Hederwärda Ståndet i så mätto understödjer min begäran till samtlige Höglofl. Rikets Ständer, det de täckes hos Kongl. Maj:t göra underdånigst anhållan om uppbäfwande eller förändring af ofwanbemälde Kongl. Förordningar i den del de affe wägrödjning- och brobyggnads-skyldigheten, så att Lotshemman, jemte all annan jord under namn och egenskap af hemman, må, utan afseende å förut dem tillerkände mindre rättsenlige privilegier, blifwa underkastade skyldigheten att i sin mån deltaga i samma onus.

Anhållande jag om remiß häraf till wederhörligt Utskott.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Häruti instämde Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge och Lars Rasmusson från Götheborgs och Bohus Län.

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 7.

Anders Jansson från Westerås Län ingaf denna motion:

"Man har mycket omtalat Bergslagernes frihet; ja, till och med åberopat deras lindring i skattebidragen, men förhållandet lärer onekligen wara helt annorlunda.

Ibland förtienstfulla skrifter som ifrån trycket utkommit, upplysande wårt fäderneslands inre förhållanden, utmärker sig den uti sjette häftet bland Westmanlands Kongl. Hushållnings-Sällskaps handlingar intagne beskrifningen öfwer Norbergs Bergslag; jag åberopar denna i högsta mätto sakrika skrift, af hwilken man erhåller en fullständig kännedom af allt som tillhör afkastning och kostnader m. m. för dylike orter; der upptages äfwen, pag. 128, en noggrann uppgift i allmänna utskylder, som genom sin factiska wißhet icke kan motsägas.

Norbergs Bergslag har under de sednare åren, med inberäknadt tionde-tackjern, hammarskatts-medel och tackjerns-afgift, med öfrige onera, på nittiofem och ett åttondedels hemman, lemnat ett Statsbidrag af 35,324 R:dr, och behöfwer man således icke gå widlyftigt tillwäga, för att bewisa, det Bergslagerne igenom swett och möda lemna en större inkomst för Staten än sädesbyggden; ty då det är kändt, att Westmanland på 2,848 och 5/8:dels hemman, utgör i Bewillning och andra Statsbidrag 805,790 R:dr, så blifwer afgiften för hwarje hemman i Länet 282 R:dr 41 sk. 9 r., men i skatte-tabellerne är wisadt, att Bergsmanshemman erlägga i utgifter 370 R:dr, 24 sk. 4 r. årligen.

Med en sådan dryg beskattning torde billigheten och allmänna omdömet påfordra någon ändring, till exempel afgiften för blåsnings-dygn wid hwarje masugn, hwilka

enligt 1665 och 1669 års Tionde- och Skattnings-längder blifwit taxerade ifrån 16 till 24 Skepp:d. Tionde-jerns-afgift för hwarje dygn, först bestämd olika efter olika rikhaltighet af de malmer som för bläsningarne allmänt anwändas; och utgår denna afgift äfwen obilligt för en mängd dygn, under hwilka ingen eller högst obetydlig afkastning erhålles. Det är för sådane som beirielse erfordras innan bläsningarne blifwa lönande, hwartill fullkomligen åtgått 30 dygn. Kronan består wißerligen afräkning för trenne kalldygn, men detta motswarar ingalunda den förlust Jernwerksegare få widkännas.

Att likwäl ei fullt härutinnan yrka den lindring som erfarenheten påfordrar, anhåller jag få föreslå, det åtminstone tolf kalldygn måtte få beräknas fria från Tionde-jerns-afgift, på det den för landet så wigtiga tackjerns-bläsningen må erhålla någon lättnad, och ännu i Bergslagen med framgång kunna drifwas.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Jan Andersson från samma Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 8.

Jan Andersson från Westerås Län inlemnade en motion, angående inrättande af ett Holländeri i nämnde Län.

Lades på bordet.

§. 9.

Henric Hansson från Elfsborgs Län ingaf följande motion:

"Jag yrkar att Bränwins-Förordningen måtte winna rättelse i följande omständigheter, nemligen:

1:o Att alla Konstbrännerier, jag menar pistoriska werk och annan redskap med mäskwärmare, skola upphöra, emedan deße bränneriet endast utsuga Landet på spanmål m. m., och befordra den omätliga tillgången på bränwin, som nästan helt och hållet både i fysiskt och moraliskt bänseende förstört, och om det längre får så öfwerfloda, ännu mer skall till objelplighet förstöra deß tillbedjare. Det är en falsk sats, att de större Poßeßionaterne behöfwa deße brännerier för sine ladugårdar; ty mången torde icke wara obekant med det förhållande, att dranken på sådane ställen slås ut på marken, och icke begagnas till kreaturens framfödning.

2:o Att alla jordbrukare må berättigas till bränwinsbränning med små pannor, fastän icke jordwärdet uppgår till fullt 300 R:dr; — men att ingen panna hädanefter får finnas öfwer 30, eller på sin höjd 40 kannor.

3:o Att i händelse bränwinsbränningen icke tillåtes hela året, någon försegling af pannan i alla fall icke får ega rum; — ty den tjenar icke till annat än att beswära Kronobetjeningen, helst brytningen alltid sker af egaren sjelf, och således ingen controll sinnes deri, annat än den kända farhågan för beslag, och hwilken torde göra tillsyllest.

Jag emotser nog, att många röster skola höja sig emot mitt förslag att indraga konstbrännerierna, och jag wäntar äfwen den frågan, hwar skall man få surrogat till den stora bränwinsskatten, som då komme att gå bort? — Jo, i Fångomkostnader; ty, så wida icke det ofsicket kommer i stället att få införa bränwin från utrikes orter, måste bristen på bränwin hafwa den goda följd, att wi få mindre Fängtransporter, mindre Brottslingar, mindre Correctionsinrättningar och Fästningar, samt slutligen mindre wärf-

wade Regementen, och i allmänhet mindre uslingar; hwilket hela sällskap kostar Staten många gånger mer, än hwad bränwinsskatten uppgår till.

Wi få deßutom bättre tillgång på spanmål, och den fattige kommer icke i frestelse att om hösten gå till Poßessionaten med sitt lilla förråd och tillbyta sig bränwin, utan han har det i behåll wid wären, då han wanligtwis behöft anlita undsättningsförråden. Jag går så långt, att denna indragning är rätta början till en önsklig wälmåga i landet, och utan hwilken det icke tjenar något till att förjöka få hjelp från andra håll.

Med små enkla pannor gör ingen sig winst att bränna till afsalu; åtminstone hinner icke på sådant sätt att brännas mer i Riket, än som supes upp i en af wåra större städer; och torde det ej skada den hittills wanlottade Bonden, om han för ett bögt pris kan få sälja några kannor bränwin till den Stadsbo som icke har jord. Då här icke fås något bränwin utifrån, blifwer här icke eller något öfwerflöd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 21 Februari 1840."

Härmed förenade sig Olof Lindbäck från Halland.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 10.

David Andersson från Halland ingaf denna motion:

"Bland de föremål som böra fästa wårt Ständs uppmärksambet, är wißerligen den ojemnhet i beskattning som uppkommer till följd af Chartæ-Sigillatæ- och Expeditionsförfattningarne, ett ej bland de obetydligaste. De nu gällande Författningar i deßa delar påbjuda en högst betydligare

olikhet i utgifter för den mindre bemedlade än för millionären, hwilken sednare alltid, i mån af sin förmögenhets stigande, winner en lindring i utgifter, som af den förre i mån af deß nedsänkning från wälmåga måste ersättas. Jag kan icke gilla denna princip i beskattning, och den måste otwifwelaktigt medföra för Staten menliga följder, så wida denna har till ögonmärke allmän belåtenhet.

Hwad billigare gifwes, än hwar och en, i mån af deß förmögenhet och kraft r att bära Statens tyngder, och i mån af deß behof af Statens säkerhet och förswar, samt de fördelar han af densamma har att räkna, bidrager till Statens och det allmännas underhåll och widmakthållande. Ingen rättwisa ligger deruti, att Chartæ Sigillatæ- och Expeditionslösen skall minskas i mån af summans storlek, ware sig wid Lagfart å Egendom, Bouppteckningar och Arfskiften eller Lagsökningar. Den fattigare claßen i samhället har ändå nog tillräckligt tunga skattebördor att draga, utan att behöfwa godtgöra den förmögnares andel i dylik lösen, twarför jag wågar anhålla, att Chartæ- och Expeditionslösen, då den efter summa utgår, måtte bestämmas lika, eller efter procent, ehwad summan är större eller mindre.

Om grundlagsenlig behandling wågar jag anhålla.

Stockholm den 26 Februari 1840."

Remitterades till Lag- och Bewillnings-Utskotten.

§. 11.

Peter Mårtensson från Jönköpings Län ingaf detta anförande:

"Till genmäle af Olof Olssons från Westerås Län motion, angående, utom annat, jemwäl yrkadt förbud för allmogen i Småland, att i åtskillige orter af Riket försälja

diverse af densamma tillwerkade smiden och stålträd m. m. får jag wördsamligen anföra följande:

Öfwer hundrade år äro nu förflutne, sedan Rikets allmoge lyckades att genom en Kongl. Resolution (daterad den 17 December 1734) på deß underdåniga Beswär, winna rättighet att: hwad den sjelf kan arbeta och förfärdiga, såsom laggkärl, jern- och trädredskap med flere handaslöjder, så wäl på Landet som i Städerne obehindradt föryttra. Denna rättighet tillkämpades då under Skrätwängets och Stadsmanna-förmynderskapets öfwer handel och handtwerk, mest blomstrande dagar och allmogen segrade i striden för sin rätt, just emedan denna rätt war, eller åtminstone borde wara okränkbar såsom naturens Lagar. Må det derföre förlåtas mig, att jag aldrig kunnat förmoda, det en dag skulle inträffa, då en Ledamot af just detta Stånd skulle uppträda med ett yrkande om upphäfwandet af denna för allmogens utkomst så wigtiga rättighet! Åldraminst borde det wäntats i en tid, då en fortskridande upplysning och deraf härledda bättre begrepp om samhallswälståndets kraf, allt mer och mer påkalla den allmänna Näringsfrihetens lösgörande från de fjettrar hwari den legat, och beklagligen ännu ligger. — Likwäl, och som det otänkbara nu inträffat, kan jag icke annat än högeligen protestera emot det af Olof Olsson wäckte yrkandet, samt dertill endast tillägga, att i fall någon ensidighet å Motionärens sida, mot Småland och deß bebyggare föranledt yrkandet, jag uppmanar Motionären att personligen besöka den torftiga bygd, hwars mödosamma och föga inbringande näringsfång han welat borttaga; — och jag är öfwertygad att de första ögonkasten, ware sig på den stjufmoderliga jordmånen eller i de fattiga bebyggarnes usla kojor, skola wara

tillräckliga att förmå Motionären, att, lika med mig, tacka Gud för det, att detta folk, som har att kämpa mot jordmånens så stora ogynnsamhet, förmår, och icke undandrager sig att i sin anletes swett söka af en binäring förskaffa sig den bergning, jordens ringa afkastning icke förmår meddela.

Stockholm den 6 Mars 1840.'

Häruti instämde öfrige Riksdagsmännen från Jönköpings Län, samt Peter Claëssson, Henric Hansson och Ephraim Larsson från Elfsborgs Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet, i sammanhang med Olof Olofssons från Westerås Län motion.

§. 12.

David Andersson från Halland ingaf denna motion:

"Då wid flere Riksdagar tillförene fråga blifwit wäckt om Skatte-försäljning å Kongsgårdar och på Indragningsstat ställde Adels-Fahne-Boställen, utan framgång, — will jag icke nu öka Riksdagsgöromålen med ett dylikt yrkande, — helst jag förmodar samma hinder, som förut äro anförde, icke äro undanröjde. Jag inskränker mine påståenden endast dertill, att Innehafwaren af sådan jord, wid nuwarande arrendes utgång och framdeles, må förunnas rättigheten, att, inom wiß bestämd tid, efter det förnyad arrende-auction å sådan lägenhet försiggått, få öfwertaga det gjorda högsta arrende-anbudet, — och således framför annan, då han præsterar full säkerhet, warda bibehållen wid egendomen. Genom ett dylikt stadgande uppliswas hägen för Arrendatorn, att, i förhoppning på framtida ersättning, egna en större kraft och werksamhet åt sitt syfte: "Jordbrukets fullkomnande," hwilket dagliga erfarenheten bewisar

motwerkas i samma mån, som innehafwaren af jordbruk är beroende på andras godtycke.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 13.

David Andersson från Halland ingaf denna motion:

"Wäl har wid föregående Riksdag fråga bli wit wäckt om löneanslag åt Kronofjerdingsmännen i Riket, eburu samma fråga haft mißödet att motas med afslag. Jag borde således icke wid detta tillfälle å nyo framdraga denna fråga, och kunde det icke eller med hopp om framgång, om icke just det ifrågawarande afslaget wore byggdt på så swag grund, som det werkeligen befinner sig. — Det lär icke kunna nekas att Kronofjerdingsmännen, såsom yttersta länken af Tjenstemanna-kedjan, alltför ofta anlitas om tjenstebiträde af deras förmän, wid allmänna skjutsningar och Tåg, Inqwarteringar, Mönstringar, Wäg- och Brospner, Uppbördsstämmor och Mantalsskrifningar, Skjutsregleringar och Skjutsuppbudningar, Restantiers indrifningar samt kallelser i Brottmål, med flere dylika förrättningar, utan att derföre hafwa sig till godo beräknadt den ringaste ersättning i wißa Län, — då deremot andra lika beskaffade tjenstemän i andra Län, äro försedda med lön och boställe. Obilligheten och orättwisan af detta förhållande ligger i öppen dag; och torde således tiden wara inne för rättelse i detta mißförhållande, hwaröfwer en allmän klagan gjort sig gällande.

Det kan icke wara likgiltigt för Kronofogde, Länsman med flere Embets- och Tjenstemännen i Provinserne, icke

eller för orten sjelf, om en duglig och kunnig person dertill warder anställd eller icke. Denna tjenstemans tjenstepligter äro af så mångtalige och olikartade beskaffenheter, att det fordras ett wißt mått af bildning, för att practiskt och answarslöst kunna werkställa desamma, hwaraf följer: att dessa tjenster icke kunna med beräkning af säkerhet i ärendernas gång turwis bestridas, helst detta alltför ofta skulle med sig föra de menligaste följder till allmän obelåtenhet.

Jag medgifwer wißerligen att Statens tillgångar ej medgifwa Löneanslags bewiljande, helst i en tid då Allmänna rösten nödsakas höja sig för lättnad i de redan öfwer böfwan betungande skattebördorna; men jag kan icke neka rättwisan af detta kraf, och wågar derföre påkalla Ständernas medwerkan till någon, om också obetydlig lönepenning åt Fierdingsmännen, såsom en uppmuntran för deras mödor och beswär.

Jag skulle tro, att om de Boställen, som åt Fierdingsmän äro upplåtne, med innehafwarens afgång indragas till Staten, tillgångar derigenom beredas till löner åt de fleste Fierdingsmännen i Riket, och torde, wid skeende rättwis lönereglering med Landt-Statens tjenstemän, mer än tillräcklige tillgångar uppdagas, att af de högre löneposterne till ifrågawarande behof afsättas.

Om Remiß häraf anhålles."

Härmed förenade sig Håkan Nilsson från Skåne och Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 14.

David Andersson från Halland ingaf denna Motion:

"Beklagligen ökas med hwarje år Krono-Fogdarnes sysselsättningar med utmätningars werkställande, såsom en följd af Landets mer och mer minskade wälstånd. De på

detta sätt årligen ökade göromål medföra, icke allenast olägenheten för Kronofogden, såsom enda Executor å Landet, att beständigt tillbringa sin tid på utmätningsresor, hwarigenom deß öfrige tjenstegöromål warda åsidosatte, utan äfwen Allmogen dymedelst tillskyndas ej obetydlige hinder och förluster, ej mindre i uppoffrande af betydlig tid och resor, ofta i fruktlöst sökande af Kronofogdars tjenstebiträde, då han nästan aldrig med säkerhet på wißt ställe är att anträffa, utan äfwen förorsakar dröjsmål med werkställigheten af utmätningsförrättningarne, till betydlige förluster för fordringsegare, och hwaröfwer en allmän obelåtenhet och klagan försports.

Den förlust allmogen warder tillskyndad dymedelst att utmätningar icke få af andra personer än Kronofogde, eller den han behagar i sitt ställe dertill antaga, förrättas, är oberäknelig, och bidrager ej i liten mån att öka landets elände. Ofta händer, att dels för Auctions-inrop, dels för andre smärre skulder eller förbindelser, ej sällan uppgående till det obetydliga beloppet af endast En eller Twå Riksdaler R:gs, gäldenär warder lagsökt och derwid ålagd, att i Rättegångs- eller Lagsökningskostnader godtgöra öfwer twådubbla beloppet af sjelfwa skulden; när nu härtill kommer: att Kronofogden till uttagandet af en sådan fordran måste anlitas, händer alltför ofta, att denne tjensteman måste tillryggalägga 7 à 8 mils resa och derutöfwer, till det ställe der gäldenären bor, för att utmätningen förrätta, och måste ofta ett lika beswär och kostnad uppkomma för försäljningen af det således utmätta. De på detta sätt uppkomne kostnads- och rese-ersättningar, uppgå ej sällan till 20 à 30 R:dr, och medtaga ganska ofta gäldenärens hela förmögenhet, och hwar-

hwarigenom denne göres urståndsatt, att sig och de sina försörja, och faller således det allmänna till last, kanske ej sällan endast genom en öfwerilning och utan uppsåt att undanhålla fordringsegaren deß lagliga rätt.

Stadga och säkerhet mellan fordringsegare och gäldenär bör icke wara skiljdt från Executions-Werket, men billighet och rättwisa böra icke eller derifrån utestängas. Det är icke nog, att fordringsegaren betryggas i sin rätt, gäldenären bör också hafwa sitt skydd af Lagen. Till ej obetydlig del, lär uti ifrågawarande sak detta kunna winnas med att förbättra Executionssättet. Jag wågar derför till Riksens Ständers behjertande föreslå, att, med bibehållande i öfrigt af nu gällande Executionsförfattningar, det måtte tillåtas, att hwarje socken inom sig, genom wal å allmän sockenstämma, utser och förordnar en för redlighet och duglighet inom socken boende och bofast man, som berättigas att å Domar och Utslag, som wunnit laga kraft, med behörigt biträde af Nämndemän, inom Socken meddela handräckning till utmätningar och derefter meddelar redowisning mellan Gäldenär och Fordringsegare i alla de mål, derom sådan Executor kan blifwa anlitad, utan att dertill behöfwa afwakta ordres från Kronofogde, och utan att denne senare dermed bör hafwa att skaffa; och som den allmogen lemnade rättigheten att till Auctionsmän få utse de personer, till hwilka den eger förtroende, bekräftat, att denna tillåtelse icke förfelat sitt ändamål, utan medfört de lyckligaste följder, betwiflar jag ingalunda, att äfwen i denna del, med antagande af detta mitt förslag, följderne skola blifwa wälgörande både för det allmänna och enskildta, så mycket heldre som Kronofogdarne beredas tillfälle att

med mera skyndsamhet fullgöra sine tjenste-äligganden, och således äfwen kunna egna sin uppmärksamhet å de göromål Lands-fiscalerne nu hafwa sig uppdragne; och är det otwifwelaktigt, att om detta förslag winner bifall, en högst betydlig lindring uti det så mycket öfwerklagade bretbärings-beswäret äfwen derigenom uppkommer.

Skulle Riksens Ständer icke bifalla detta mitt förslag i sin helhet, wågar jag anhålla, att Socken-Executor åtminstone måtte berättigas lemna werkställighet åt mindre Lagsökningsmål och att Fordringsegare som sådant önskar, måtte berättigas, att till ifrågawarande Executor winna Remiss för werkställighets åtgärd.

Om grundlagsenlig behandling anhålles.

Stockholm den 2 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 15.

Håkan Nilsson från Skåne inlemnade följande motion:

"Öfra delarne af Göinge Härader inom Christianstads Län hafwa af Naturen blifwit begåfwade med rika skogar, hwars producter utgöra innewånarnes hufwudsakliga inkomstkälla, enär jordbruket bär, likasom uti alla skogstrakter, är mindre gifwande, både i afseende till odlade egornas inskränkthet, den swårare brukning som på den måste anwändas och de större kostnader som erfordras för odling af de inom skogarnes område befintlige, dertill tjenlige lägenheter. Ett ändamålsenligt och för landet bånande Hushållningssystem bjuder derföre att, så mycket som möjligt, underlätta för skogstrakternes innewånare afsättningen af deras skogsproducter, helst, i motsatt fall, skogsbon kommer att sakna nödige medel, ej allenast för sine daglige behof-

wer, utan ock för odling af de lägenheter, som dertill erbjuda sig, och hwarigenom åkerbruket och deß affattning skulle kunna förökas. Innewånarne inom Westra Göinge Härad hafwa likwäl allt hitintills fått, mindre än något annat landskap komma i åtnjutande af de förbättringar, som ett fullkomligare hushållnings-system påbjudit, och de besinna sig ännu, i afseende å tillgång på communicationer med sådana orter, der de kunde finna afsättning för sine producter, på samma punkt som för hundrade år tillbaka.

De skogrikaste socknarne inom deßa härader, hafwa 5 à 8 mil, och derutöfwer till närmaste afsättnings-orter, nemligen Städerne Christianstad, Helsingborg och Lund; och dit måste de således fardas, för att afyttra hwad deras jord har att lemna, och för att förskaffa sig hwad de af lefnadsförnödenheter i öfrigt tarfwa. Behofwet af en köping inom någon af deße socknar, har derföre länge af ortens innewånare warit insedt, och äfwen för sist församlade Rikets Ständer ådagalagdt, fast det då icke lyckades att få denna angelägenhet befrämjad. Denna motgång smärtade de hemmawarande, men ännu mer den, att, oaktadt derom äfwen wid sistlidne Riksmöte giord framställning, det icke förunnades dem att blifwa delaktige af de förmåner i communications-wäg genom Postwerket, hwaraf nästan alla öfrige landskap i Riket fått fägna sig. Det låter otroligt, men är likwäl med werkliga förhållandet öfwerensstämmande, att någon postgång för min hemort icke finnes. Det närmaste Post-Contor är uti Christianstad, och dit måste således min hemorts innewånare med serskildte bud 6 mils wäg sända hwarje bref, som skall genom Postwerket befordras. Kostnaderne härföre äro så stora, att icke eller någon hemmansbrukare, utan i det aldra högsta nödfall, wågar tänka på den-

na utwäg för communication med andra orter; men om ock kostnaderne möjligtwis af en eller annan skulle kunna öfwerwinnas, så måste likwäl communicationen i denna wäg sträcka sig endast till sådane fall, derwid ej någon risque är förknippad, och det är således ej tänkbart, att på denna wäg hwarken få mottaga eller affända några penningar, utan måste alla så beskaffade affairer behandlas genom långwäga resor. Att detta skall medföra stora olägenheter, synnerligast för en ort, hwars hufwudnäring ingår till en betydlig del uti handelsyrket, och således måste förorsaka mycken beröring emellan ortens innewånare och handlande uti kringliggande städer, är klart; och denna brist på all ordentlig postcommunication, har allt hittills från min hemort utestängt de wälgörande werkningar, som inrättandet af Sparbanquer i nästan alla öfrige delar af Riket redan åstadkommit, ty det säger sig ju sjelft, att hwarken min hemorts innewånare kunna göra försändningar af insättningsmedel till de i kringliggande Städer inrättade Sparbanquer, enär, då insättningarne ej kunna ske per posta, utan måste genom personliga besök wid Sparbanquerne werkställas, kostnaderne derföre medtaga all den besparing, som kunnat wara att insätta i Sparbanquerne, eller att deße kunna inrätta Filial-Bank å en ort, som är afstängd från all postcommunication med Hufwudbanquen. Jag kan, för min del, icke inse hwarföre de af mine Committenter i deße hänseenden åskade etablißementer blifwit dem förwägrade. Fåfängt må någon föka inwända, att orten icke har werkligt behof af anläggningen af en Köping, eller att de dermed åsyftade fördelar icke skulle winnas; ty mot slika inwändningar ligga de mest talande bewis uti det sanningsenliga förhållande, jag ofwan framställt. Det är wäl sannt,

att inom min hemort icke finnes något sådant ställe, som för närwarande har oafbruten wattencommunication med någon af Sjöstäderne, men ifrån Wittsjö By, der fråga warit att inrätta Köping, finnes likwäl ända till Christianstad ett wattendrag, som, fastän det nu icke till flottning af sågwirke kan begagnas, likwäl möjligtwis dertill kan göras tjenligt.

Jag får således i följd både af egen öfwertygelse om företagets nytta och mine Committenters mig gifna uttryckliga uppdrag, anhålla att en Köping måtte få anläggas uti Wittsjö By, som är belägen 5 1/2 mil från Staden Christianstad intill landswägen, som leder derifrån, dels mot Halmstad och dels mot Ljungby i Småland, uti den folkrikaste skogsbygden inom Westra Göinge Härad och inwid en större insjö; samt att jemwäl uti samma by, eller blifwande Köping, måtte inrättas ett Post-Contor, med postgång från Christianstad, förbi Wittsjö, åt Laholm eller Halmstad. — Köpingens anläggning fordrar ingen den ringaste uppoffring från Statens sida, och är deßutom på sätt och wis redan påbörjad, i thy att uti Wittsjö By nedsatt sig åtskillige handtwerkare, såsom Garfware, Sämskmakare, Smed och Snickare, med flere, hwaremot ingen handlande, och således ingen till hwilken allmogen kan föryttra sina producter, kunnat eller kan der nedsätta sig, för än Köping och dermed förenade handelsrättigheter för byen erhållas. Postinrättningen skulle wäl deremot fordra något anslag från Statens sida, så wäl för postgångens öppnande, som för Postmästarens aflöning, men detta bidrag skulle snart ersättas Staden genom den förökade inkomst, som för Postwerket blefwe en följd af den utgrenade brefwexlingen, hwilken wore att beräkna, icke allenast från de orter, hwilkas

talan jag här förer, utan äfwen från andra orter, hwarförutan en stor fördel genom en slik Post-inrättning skulle beredas äfwen innewånarne uti Städerne Halmstad och Christianstad som dymedelst fingo en direct post-communication, i stället för den långsamma och tidsödande, som nu eger rum från Christianstad öfwer Helsingborg och Engelholm till Halmstad.

På grund af det sålunda ädagalagda behofwet, och de wisade fördelar af den nu föreslagna Köringsanläggningen och Postinrättningen, motser jag ock bifall dertill; men skulle af ett eller annat för mig icke insedt skäl, Köpingsanläggningen icke kunna bewiljas, så tror jag likwäl Konungen och Ständerne icke böra förwägra den begärda Postinrättningen, såsom af högsta behof påkallad, och medförande stora oeconomiske fördelar för de orter för hwilken den är äskad, jemte nedra delen af Småland och Halland.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Februari 1840."

Härmed förenade sig David Andersson från Halland samt Per Pålsson och Christen Andersson från Skåne.

Remitterades, jemte ett medföljande Sockenstämmo-Protocoll, till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 16.

Håkan Nilsson från Skåne ingaf denna motion:

"Ehuru inom detta Stånd uppmärksamheten redan blifwit fästad på de bedröfliga följderna af så kallade Lumpsamlares kringwandrande i Landsorten, serdeles då, såsom nu är fallet, deras antal alltjemt synas tillwexa, torde äfwen

jag, för att efterkomma en mine Committenters önskan, få i afseende härpå framställa några erinringar, hämtade från förhållanden, som ega rum i min hembygd.

Det händer icke sällan i min ort att på en enda dag 10 till 20 personer, forsedde med paß såsom lumpsamlare, besöka bondstugurna, hwarwid wäl en och annan är sladd i rätta ärender och sålunda will tillhandla sig lump, men största delen deremot kommer i helt annat ändamål, nemligen för att utbjuda hwarjehanda körmanskram och smidesarbeten m. m. Naturligtwis måste dessa personer på något sätt förskaffa sig uppehälle under sina wandringar; men då de i anseende till sitt kringstrykande lefnadsätt, wanligen icke lärt något yrke och för öfrigt äro oduglige till allt kroppsarbete, så säger det sig sjelft, att de i ett eller annat hänseende skola falla allmogen till last. Om det stannade wid det bekymret ensamt att de locka de enfäldige och mindre omtänksamme att köpa en mängd lätt umbärliga saker, och dymedelst draga från allmogen den lilla penning, som tilläfwentyrs återstår efter utgörandet af ständigt ökade skatter, skulle man ändock kunna trösta sig; men alltför ofta betecknas ty wärr Lumpsamlarnes färder af grofwa mißdåd och tjufnader, hwarpå jag wore i tillfälle att anföra talande bewis, i fall det icke ledde till en widlyftighet, som är obehöflig, då jag förmodar, att ingen på landet boende saknar kännedom om förhållanderne härutinnan. Jag inskränker mig derföre till det förklarandet, att werkningarne af nu gällande stadganden i afseende på Lumpsamlares kringwandrande å landet, äro i högsta mätto beklaganswärda och påkalla någon snar och allwarlig bot.

I följd häraf skulle jag wilia föreslå, att Pappersbruksegares rättighet att antaga och kringsända Lumpsamlare, må warda begränsad, så att hwarje Pappersbruk endast tillåtes

ega ett wißt bestämt antal sådane. Huru stort detta antal bör wara, kunde Beredningens- och Taxerings-Committéerne årligen bestämma; och sedan en dylik bestämmelse egt rum, borde ifrågawarande personer, likt andra lagsladda tjenstehion, blifwa hos Brukseganen skattskrifne. För utbekommande af paß åt Lumpsamlare skulle det i sammanhang härmed åligga egare af papersbruk att hos Konungens Befallningshafwande, med bewis från Häradsskrifwaren i orten, styrka hwilka personer blifwit i berörde ändamål wid Bruket mantalsskrifne, och endast för deße borde paß få af Konungens Befallningshafwande meddelas.

Med öfwertygelse, att de i närwarande fall öfwerklagade mißruken skulle genom nu uppgifna iagttagelser kunna afhielpas, utbeder jag mig, att denna min motion remitteras till behörigt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Jeppsson från Skåne.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 17.

Håkan Nilsson från Skåne ingaf följande motion:

"Jag anser för en helig pligt att fullgöra hemmawarande Committenters uppdrag, uti allt hwad jag begriper och förstår. Men som den sak jag här går att andraga, är betänklig och jag för egen del ej kan weta, huru är det bästa, will jag endast upplysningswis fästa Medbröderne uppmärksamhet derwid, att allmänna rösten ifrån den ort jag representerar är, det tjufwen och mißgerningsmannen skulle strängare och allwarsammare behandlas, än som nu i närwarande tid sker. Jag tilltror mig i öfrigt ej gå in uti widlyftigt

ordande härom, helst jag icke wet hwad som werkligen kunde lända brottslingen till ånger och förbättring, hämma tilltagandet af mißdådare och trygga den enskilde och det allmänna för den stora wådan, att blifwa beröfwad egendom, lif och allt.

Hwad jag wet, är att wåra Correctionshus äro fulla, — brott och stölder hör man jemt föröfwas både i Städer och Landkorterne. Hwad är att göra? Derhördt dryga summor dragas från Staten till deß underhållande, forßlande samt bewakning, och då dertill kommer allt det mycka beswär de tillfoga Domaremakten, Kronobetjening och Allmoge, med deße 2:ne sednares resekostnader, stadnar man i förwåning. Jag beklagar wißt brottslingens ställning, men jag beklagar lika mycket deras, som blifwa beröfwade sitt gods och allt.

Jag frågar nu derföre, om tiden är inne då wi wore så lycklige att mildra straff åt deße hätske mißdådare? men i samma stund något mera ändamålsenligt än Spöstraffet kan tillwägabringas, will jag wißt gilla deras åsigter som tala för bortskaffandet deraf, dock bör, i min tanka, det som sättes i stället wara fullt motswarande, ja till och med strängare, om så kunde tillwägabringas.

Om behörig Remiß anhålles.

Stockholm den 28 Februari 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 18.

Måns Månsson från Calmar Län inlemnade en motion af denna lydelse:

"Med den öfwertygelse om behofwet af anstalter för en allmännare och allwarligare folkbildning, som lyckligtwis numera sällan möter motsägelser, kan jag icke twifla

att denna angelägenhet kommer att wid närwarande Riksmöte omfattas med det warma nit, som wigten deraf påkallar. De möjligtwis betydliga kostnader som härtill kunna erfordras, få efter min föreställning icke utgöra något hinder, men måste icke destomindre wäcka den allwarligaste betänklighet wid beräkningen af de bördor, som från alla håll trycka. Häraf framkallas nödwändigt omtankan att bereda tillgångar genom besparing af kostnader, som redan utgå och möjligtwis kanna undwikas. Det har förefallit mig som om härtill skulle kunna räknas Lönerne för Herrar Biskopar, som, åtminstone för en del Stift, utgå till ganska betydliga belopp, kanske ensamt tillräcklige för hwad som erfordras till underwisnings-anstaltarne för folkbildningen. Deße Embetsmän suppleras i hwarje Stift af en Domprost med serskild afloning, som på de fleste ställen motswarar till och med Biskopswärdigheten. Om då denna wärdighet och dermed förenade åligganden för alltid öfwertages af Domprostarne, skulle Biskopslönerne helt och hållet kunna besparas, troligen utan att Embets-förwaltningen skulle derigenom lida. För denna anstalt wågar jag i synnerhet räkna det mest nitiska understöd af det Högwördiga Preste-Ståndet, som närmast är i tillfälle att bedöma lempligheten deraf, och hwars dyrbara kall det af mig åsyftade målet ligger närmast. Jag kan således icke draga i betänkande den hemställan, att Domprost-Embetena upphora; att de för dem fastställde Löner anslås för Biskops-Embeten; och Biskopslönerne deremot indragas, för att anwändas till folkbildnings-anstalter.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Härmed förenade sig de fleste af Ståndet.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 19

Olof Lindbäck från Halland ingaf denna motion:

"Bland den mängd författningar, som utkommit om anläggning af qwarnar och deras skattlägning och qwarnräntors utgörande, finnes mig weterligen ingen, som bestämmer den afgäld, under namn af tullkappe, som qwarnegare må uppbära för förmalning af annans säd. Det har derföre i flere orter fått bero af qwarnegares eller mjölnares godtycke, att beräkna tullen för hwarje tunna förmalen säd efter godtfinnande, hwadan förhållandet härmed är olika i olika provincer, så att i en ort erlägges 1 kappe, i en annan 1 1/2 kappe och åter i andra orter 2 koppar å tunnan, utan afseende på det sädesslag som förmales. Uti 45 §. i Kongl. Resolutionen på allmogens Beswär af den 16 Mars 1739 har wäl blifwit förordnadt att Härads-Rätten i hwarje Landsort borde undersöka och beprofwa, huru mycket i tulltägt bör erläggas, hwilket sedan af Landshöfdingarne, efter omständigheterne fastställdes till alla wederbörandes ständiga efterrättelse; och hwad sålunda är wordet påbjudet om qwarn-tulltägtens reglerande för hwarje Landsort, så för Städerne som för Landet, äro wederbörande onbefallde ofördröjligen werkställa enligt 7 §. i Kongl. Resolutionen på allmogens Beswär den 10 Sept. 1743 och 27 §. i Kongl. Resolutionen på Städernes Beswär den 3 Februari 1748; men deße författningar hafwa dels blifwit lemnade i glömska, dels synas de icke wara lemplige, såsom ledande till en olika reglering af tulltägten, hwilken borde wara för alla orter efter enahanda grunder lika bestämd. Jag anser mig derföre böra wördsamt före-

slå, att en lika qwarntull öfwer hela Riket blifwer stadgad för skattlagde tull-mjölqwarnar, ehwad de äro belägne å Kronoskatte- eller Frälse-grund, och att denna tull blifwer bestämd i förhållande till hwarje sädesslag som förmales, emedan en del säd, såsom Hwete, Råg och stridt Korn, är bättre och fordrar mindre tid att förmala, än annan sämre sorts spanmål, utom det att deße förstnämnde sädesslag äro dyrare än andra.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 20.

Af Olof Lindbäck från Halland ingafs en så lydande motion:

"I afseende på qwarnars skattläggning får jag anmärka, att då qwarnar i en del orter åtnjuta minskning i skatten, eller den till Kronan utgående qwarnräntan, i anseende till skyldigheten att förmala Kronans spanmål för i fästningsorter stationerad garnizon, men nu mera en del fästningar blifwit raserade och garnizonen indragen, såsom Warbergs och Bohus fästningar, m. fl., qwarnräntan borde utgå efter lika grunder öfwer hela Riket, och Kronan wara förpligtad för sine möldbehof erlägga lika tull för förmalning af säd å skattlagde tullqwarnar som den enskilde.

Anhållandes jag att denna motion måtte till wederbörligt Utskott warda remitterad.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 21.

Anders Jonsson i Tuna från Östergöthlands Län inlemnade denna motion:

"Med tillempning af grunderne för Kammar-Collegii Circulär-bref den 14 April 1824 har blifwit förmånligt ansedt, att Ombergs Kronopark i Östergöthland borde under allmän förwaltning bibehållas; men ännu efter 16 års förlopp är hwarken regleringen af hushållningen derstädes i framtiden uppgjord eller hafwa ens fullständigt blifwit pröfwade de ersättningsanspråk för bete och skogsfång, som enligt 1824 års Circulair-bref bordt föregå beslutet om Kronoparkens bibehållande. Man är således ännu okunnig om eller huru mycket som återstår att förwalta, och än mindre har kommit i beräkning, om förwaltningskostnaden står i något skäligt och rimligt förhållande till den allmänna nyttan, och inkomsten af hwad som skall sålunda förwaltas. Ombergs Kronopark har ursprungligen utgjort 4,116 tunnland, enligt charta och beskrifning år 1830, hwars tillförlitlighet wäl icke torde wara fullt afgjord, i anseende till swårigheten af noggranna mätningar utät bela saltsjösidan, men som åtminstone approximatift med tillräcklig säkerhet utmärker förhållandet, och såsom bihang till Omberg räknas utmed deß fot belägna, och mot sjön Tåkern gränsande Dagsmoßen, med en rymd af 1648 tunnland 8 kappland. Efter itrigt började, men kort derefter öfwergifna kostsamma odlingsförsök af denna sednare, öfwerlemnades till enskildte jordegare och boställen, såsom ersättning för i Mossen begagnad betesrätt, 604 tunnland 25 kappland af den genom dikningar först från syra befriade marken, och af återstoden, 1,043 tunnland 15 kappland, äro wid paß 630 tunnland ytterligare afsatte, såsom ersättning till en mängd

omkringliggande hemmansegare, för förlorad betesrätt i Omberg, samt öfriga omkring 414 tunnland alldeles odugliga, ehuru det från wißa håll förmodas, att tiden skall framdeles förwandla den djupa Moßen till bränntorf. Af sjelfwa Omberg, eller den fasta delen af Kronoparken, hafwa genom afrösningar, till enskilde hemmansegare, eller andra åtgärder, redan afskiljts 1,728 1/2 tunnland, och i följd af afgifna, på Kongl. Maj:ts pröfning och förmodade bifall beroende tillstyrkande, komma ytterligare att bortgå ungefär 520 tunnland, i sammanhang hwarmed förekommer en likaledes på Kongl. Maj:ts pröfning beroende fråga, om icke hela återstoden af Kronoparken bör, såsom ersättning för bete och skogsfångst, tilläggas omkringliggande hemmansegare, af hwilkas utmarker Kronoparken utan twifwel ursprungligen är formerad.

Men äfwen med antagande, att denna sistnämnda fråga warder nekande beswarad, och att parken således skulle komma att behålla deß nu påräknade widd af omkring 1870 tunnland, beder jag att få underställa Ståndets pröfning, om den förtjenar, att till förwaltning af allmän rätt bibehållas. Då parken utgör ett enda sammanhängande berg, med en brant, alldeles naken wägg åt westra sidan, och blott stycketals å östra sidan betäckt med ett tunnt lager af jord eller moße, måste det för wißt antagas, att nära hälften deraf utgöres af rena impedimenter, så att endast omkring 1000 tunnland återstå, så paß tienlige för skogswert, att någon inkomst af dem kan wara att påräkna. För wården och hushållningen har man till en början icke haft betänkande wid att tillstyrka ödeläggande af ett urgammalt halft Kronohemman, Stocklycke, hwars innehafware med wanlig åborätt derå har besittning, den han ärft af sine

förfäder, och nu plötsligen skulle miska, utan att annan ersättning, än för de byggnader han sjelf uppfört; och första följden af den i detta afseende wißerligen ganska genomgripande reformen är, att ett nu wäl bergadt hushåll, utan allt eget förwållande, genom sjelfwa den faderliga Styrelsens åtgärd, mistar hus och bröd. Skälet härtill är, att Stocklycke hemman ligger inom Kronoparken, och ehuru författningarne medgifwa, att, under förbehåll af Kronans omistliga behof af hemmanet, en åbo må kunna till afflyttning uppsägas, förekommer mig likwäl twifwelaktigt, om fördelen att med en Kronopark förena ett enclaveradt hemman, utgör ett sådant behof, att deß uppfyllande rättfärdigar en så wåldsam och för den enskilde förstörande åtgärd. Men icke nog härmed! Räntan af detta hemman, som för närwarande är anslagen på lön till Kronoparks-Inspectoren, skulle efter dennes afgång indragas, det will säga, den komme sedermera att af hemmansåboer till Kronan utgifwas, — nu skulle den deremot rent af förswinna, och Kronan blefwe i mistning af denna bestämda årliga inkomst, med obestämd anwisning, enligt förslaget, på ersättning genom den nytta och besparing för Kronoparken, som hemmanets ödeläggning skulle medföra, och hwarmed förhållandet nedanfore skall närmare ådagaläggas. Äfwen roteringen skulle förflyttas till annat oroteradt hemman, utan att utröndt eller ens sannolikt är, att något annat oroteradt, och dertill skyldigt hemman i orten finnes, i saknad hwaraf detta onus förmodligen skulle komma att wid Kronoparken förblifwa.

Widare äro, för bewakningen af denna Kronopark, bestämde 4 Underjägare, utom det en Öfwerjägare inom densamma får sin bostad. De förre skulle förses med boställen,

dels af Kronoparken, dels af angränsande Dagsmäße, till den godhet, att de alla woro jemförlige med Elvarum och Södra Djurledet, hwilka begge fullt motswara ett wanligt fjerdedelshemman i orten, så att Underjägarnes boställen sammantagne skulle öfwerstiga wärdet och afkastningen af ett helt hemman. Öfwerjägarens boställe, Hoge, utgör ensamt för sig ett ganska förswarligt helt hemman, och ehuru hans tjenstebefattning är utsträckt till hela westra delen af Länet, synes likwäl hans bosättning inom en långt från alla andra allmänna skogar belägen park antyda, att han här har förnämsta föremålet för sin werksamhet. (Bewakningspersonalens för Omberg lönereglering bifogas härhos från Kongl. Kammar-Collegium.)

De medel, som genom årlig skogsförhöjning till Kronan ingått, hafwa utgjort wid paß 200 R:dr B:co (af bifogadt bewis från Stats-Contorets Boksluts-Contor ådagalägges, att somliga år inkomsten understigit detta belopp) och efter de afsöndringar, som i sednare tider tillkommit och än widare förestå, kan för fast antagas, att försäljningssumman alldeles icke, — och äfwen med förhöjda priser obetydligt, — öfwerstiger nämnde belopp; men jag hemställer, om det ur någon synpunkt kan förswaras, att för inbringande af denna obetydliga summa underhålla en bewakningspersonal, hwars aflöning mångdubbelt öfwerstiger beloppet af hwad som uppbäres, äfwen om man lemnar å sido, att Staten sjelf för en så beskaffad organisation driwer en husfader från sin ärfda jord och uppoffrar räntan af ett halft hemman, hwarföre ersättningen anwisas på en inkomst, hwars beskaffenhet jag haft äran ådagalägga? och om man ur en annan, mähända högre, synpunkt, betrak-

tar

tar frågan, den, enligt hwilken winsten i ziffran uppoffras för det allmänna gagnet, hwilka sangwiniska förhoppningar, att afhjelpa Slättlandets skogsbehof, kan man förnuftigtwis bygga på en föga wertlig och sedan långliga tider icke blott wanwärdad, men plundrad bergsmark af wid paß 1800 tunnland, bråddjup och andra impedimenter inberäknade, hwars afkastning skulle delas mellan egarne af mera än 250 i allmänhet temligen starkt klufna hemman? Hwilken jordegare, som från helt andra och aflägsna håll måste anskaffa sitt skogsbehof, fäster serdeles wigt wid löftet, att i Omberg få ett helt, ett halft eller ett fjerdedels laß, som på bestämd, möjligen oläglig dag, kostar honom ett dagswerke jemte penningar, och ställer honom i beroende af skogsbetjeningens någon gång öfwerklagade, men sällan eller aldrig straffade chicaner?

För en så beskaffad organisation, som här uppenbarar sig, anser jag alla uppoffringar å Statens sida oskäliga, och jag föreslår derföre, att den del af Ombergs egentliga Kronopark, som kan återstå, sedan alla wederbörandes anspråk på bete och skogsfång i behörig ordning blifwit pröfwade, må till skatte försäljas, hwarwid iakttages:

1:o att hemmanen Hoye och Elvarum må wid nuwarande gränsor bibehållas samt wid innehafwarnes afgång till skatte sälias;

2:o att Stocklycke hemman, sådant det nu är, förblifwer under åbons besittningsrätt oförkränkt, till deß det i laglig ordning warder skattelöst;

3:o att räntan af detta hemman owilkorligen skall till Kronan indragas wid nuwarande Kronoparks-Inspectorens afgång från tjensten;

4:o att, sedan af Dagsmäßen icke någon annan del numera återstår disponibel, än den för närwarande alldeles odugliga Rödmäßen, densamma må under Kronans disposition förblifwa och således från försäljningen undantagas, för att i framtiden, om den antingen genom markens förwandling till bräntorf eller genom sjön Täkerns sänkning kan på något sätt tillgodogöras, disponeras såsom nyttigt pröfwas;

5:o att all den öfriga marken, som awarblifwer, sedan ersättningsanspråken slutligen blifwit reglerade, må, inbegripne äfwen de nuwarande skog- och ledwaktare-torpen, efter de grunder Kammar-Collegii Circulär den 14 April 1824 bestämmer, till skatte försäljas; och

6:o att de hemman i Lysings och Dahls bärader, hwilka hittills erhållit och widare undfå antingen ingen eller otillräcklig ersättning för den betesrätt och skogsfångst, de förut åtnjutit, må tillerkännas företräde, att af en sådan lösningsrätt sig begagna.

Jag anhåller att detta mitt wördsamma Memorial må till Stats-Utskottet remitteras.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig Anders Nilsson och Johan Olof Widegren från Östergöthland.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 22.

Anders Jonsson från Östergöthlands Län ingaf denna motion:

"För mera än 20 år sedan upplåts å auction indragne Ryttmästarebostället wid Östgötha Cavallerj, Stora Lund i Lysings härad, till en Arrendator Christopher Gustafsson, som förband sig att betala i årlig afgift 1006 R:dr Banco

samt 128 tunnor 14 1/2 kappar spanmål, men hwilket allt, i anseende till Arrendatorns inträffade obestånd kunde utgå endast de första fem åren, hwarefter rusthållet på auction upplåts mot betydligen nedsatt arrende-belopp, som sannolikt kommer wid nu snart inträffande ny auction, att än ytterligare undergå minskning.

Christopher Gustafsson, hwars borgen, såsom ingången endast för fem år, längesedan förlorat gällande kraft, har, med beräkning af skillnaden mellan det nu gällande och det af honom utfäste arrende, iråkat en skuld till Kronan af mera än 10,000 R:dr Banco, som i räkenskaperne balanceras och af Wederbörande så bewakas, att han blifwit twingad att sin egendom till Borgenärerne uppgifwa, utan att minsta tillgång till skuldens gäldande funnits, sedan äfwen hans elfest påräkneliga arfstillgångar åtgått för betalning af de fem första årens arrende, för hwars gäldande hans fader gått i borgen.

Genom deßa händelser är Arrendatorn Christoffer Gustafssons hela framtid ställd i äfwentyr att förspillas, enär hwarken ett förskott eller en borgen för något hemmansbruk eller annat företag står för honom att erhålla, serdeles som Kronans alltid öppna och icke sällan förnyade anspråk på betalning skulle beröfwa honom allt, hwad han genom eget arbete eller andras biträde kunde bekomma. Den minskning arrendet sedermera undergått, utgör så mycket mindre någon minskning i Kronans tillständiga rätt, som det nuwarande arrendet redan är högre än som skäligen torde wara att framdeles påräkna och det betydliga öfwerskott derutöfwer, som Christoffer Gustafsson i fem år betalt och som ytterligare för 25 år honom affordras, skulle utgöra en inkomst, orättwis i sin natur och således icke heller be-

räknad. Då nu dertill kommer, att den icke står att erhålla, emedan all tillgång för Gäldenären saknas, men denna genom det fortfarande anspråket hålles ur stånd, att kunna något förwärfwa och sig försörja, anser jag mig ega skäl, i följd af dertill erhållet uppdrag, wördsamt hemställa, att Arrendatorn Christopher Gustafssons återstående skuld för arrendet af Stora Lunds boställe må afskrifwas och han från widare answarighet för samma arrende befrias; anhållandes jag, att detta ärende må till Höglofl. Stats-Utskottets handläggning remitteras. Utdrag af Arrende-Contracterne samt bewis att icke Gäldenären kan betala sin skuld bifogas.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 23.

Sven Isaesson från Öland ingaf detta memorial:

"Öland saknar ännu tillräcklig Läkarewård. Det har en längd af omkring 15 mil samt en folknummer af något öfwer 30,600 personer, men ej mer än en enda Provincial-Läkare, hwilken har sin bostad i Södra motet och Thorslunda socken. De längst norr på ön bebodda tracter hafwa omkring 8 mil till att i nödens stund besöka sin Läkare; ofta af nöd twungna den långa wäg träffar sällan Läkaren hemma, utan stadd i sina trägna Embetsgöromål, icke sällan längst söder på ön, som utgör 15 mil, nöden äfwen der så påkallande, att afresa derifrån ej på flera dagar ske kan. Det är ej nog att den, som eftersökt Läkaren, gjort en 30 mils resa förgäfwes, utan den på plågans läger hjelplöst suckande sjuklingen måste mången gång, i brist på Läkare-tillsyn, förlora antingen lif eller sina lemmar. Jag föreslår derföre, till undwikande af denna swåra belägenhet, att anslag måtte göras till aflöning för en Läkare, som skulle förordnas i norra motet af Öland och der hafwa sin bostad, för att så mycket närmare kunna stå norra delen af ön tillhanda med en hjelpsam hand, som Apothek äfwen finnes att tillgå i Staden Borgholm i norra motet på denna ö.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 24.

Sven Isaacsson från Öland inlemnade denna motion:

"När Kongl. Förordningen den 9 Maj 1835, angående hwad iakttagas bör wid handel om lösören, hwilka köparen låter i säljarens wård qwarblifwa, utfärdades, skedde det utan twifwel i den bästa affigt och som orden i Förordniningen lyda "för att söka förebygga sådane swekfulla tillställningar, som medelst diktade köpeafhandlingar om Gäldenärs lösegendom, för att undandraga densamma utmätning, egt rum." Denna Förordning har dock icke medfört någon nytta eller förbättring i det öfwerklagade onda, utan twärtom har det sedermera nästan tilltagit. Otroligt är hwad den allmänna crediten genom dylika köp lider. En person kan på det sättet försälja all sin lösegendom, men det oaktadt, med köparens tillstånd, bibehålla densamma i sin wård och boning, samt derigenom ingifwa främmande en ganska fördelaktig tanke om sin oeconomiska ställning och inweckla dem i penninge-affairer, som sluta dermed, att när de wilja söka sitt åter i det till utseendet wälförsedda boet, finnes der intet att taga. Ofta händer det till och med, att en dåligt sinnad person, för att undandraga sina Creditorer sin lösa egendom, uppgör ett diktadt contract med en annan lika illasinnad, hwarigenom han blifwer i oqwald besittning af egendomen, under det hans Borgenärer,

hwilkas penningar han förstört, icke erhålla den ringaste ersättning. Många motioner i ämnet hafwa redan inkommit, innehållande förslag till modificationer i, och controller wid den ifrågawarande Förordningen. Men med inskränkningar uti Förordningen tror jag det onda ej hjelpes. Så länge tillåtelsen att få upprätta sådane köp, som nu äro i fråga, qwarstår, kunna äfwen de författningar, hwilka skola förebygga bedrägeriers anwändande derwid, alltid på något sätt eluderas. Jag föreslår således, att Författningen helt och hållet måste upphäfwas, samt förbud utfärdas mot alla köp af lösören, på så sätt, hwarom nu är fråga, enär dylike köp, äfwen då de icke missbrukas, alltid äro för allmänna crediten förwillande och skadlige. Det är yttradt, att ett sådant förbud wore ett ingrepp i eganderätten. Låt så wara; dock tror jag, att hwarje redlig medlem i samhället gerna medgäfwe en så ringa del af sina rättigheter, mot den winst som samhället skulle å andra sidan derigenom tillskyndas. Från lösören skulle dock i alla fall undantagas Inhyseshions åbyggnader, med hwilka, enligt min tanka, borde lagfaras, såsom med fast egendom, så wida de ej från stället affiyttas.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Per Jonsson från Öland.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 25.

Sven Isaacsson från Öland ingaf denna motion:

"Till fullgörande af mine Committenters mig lemnade föreskrift får jag föreslå, att föräldrar, hwilka afstått hemmanen åt sina barn, mätte wid 60 års ålder wara från alla

utskylder till Kongl. Maj:t och Kronan befriade. Redan genom 1655 års Riksdagsbeslut stadgades, att gamla och orkeslösa föräldrar öfwer 63 år och som uppdragit hemmansbruket till sina barn, skulle wara befriade från mantalspenningar, och Kongl. Resolutionen på allmogens beswär 1734 stadgar, att enär en 63 år gammal åbo afstått hemmanet till son eller måg, bör han från mantals-penningar wara befriad, äfwen om han sitter wid hemmanet och står före wärdskapet, såwida han sjelf med eget folk och afwel icke brukar någon del af samma hemman. Enär Lagen bestämt 60 år till den ålder, då skyldigheten att åtaga sig medborgerliga förtroenden, såsom förmynderskap m. m. upphör, hwarigenom det synes, som samma ålder wore utmärkt såsom den, wid hwilken samhället icke kan widare göra anspråk på en persons tjenst för deß ålderdoms skull, samt wid fråga om urminneshäfd, som blifwit klandrad och skall styrkas med gamla och trowärdiga män, de der om orten wäl kunnige äro, 60 år, ehuru ej af lagen bestämda, wanligen anses wara en ålder, som i thy fall erfordras, tyckes det wara billigt, att ofwannämnde stadgande om tiden för mantalspenningarnes upphörande, bör från 63 år, förändras till 60 år, såsom det lefnadsmoment då ålderdomen inträder.

Att en person, som wid 60 år åt sina barn afträdt sitt hemman och derigenom wanligtwis all sin egendom, mot det att han under sin öfriga lifstid blifwer af barnen född, bör wara från alla utskylder till Kronan befriad, anser jag wara så mycket mera rättwist, som han icke sjelf eger några inkomster och utlagorne till Kronan för hemmanet likafullt blifwa utgjorde.

Om remiß härå anhålles.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 26.

Anders Jonsson från Östergöthland ingaf följande motion:

"Bland de många fromma önskningar, hwarå man gerna wille fästa Regeringens uppmärksamhet, är den: att wederbörande togo i betraktande de wådor, som man tror sig hafwa skälig anledning befara genom Judarnes emancipation.

Folktron, den må här, om så behagas, kallas wantron, spår sig icke något godt af detta, Swenska Nationens brödraskap med Israeliterne, öfwer hwilka Guds straffdom om en ewig landsflykt hwilar. Wid en närmare reflection öfwer de möjliga följderne af Judarnes utsträckta förwärfwanderätt till fast egendom äfwen å landet, torde bemälde folktro finnas mindre wanställd.

Att en skarp begränsning för Judiska Nationens utöfning af sin såwäl religieusa som oeconomiska frihet i wårt Christna samhälle warit af nöden, insågs redan 1782, då Jude-Reglementet utfärdades; och att denna åsigt fortfarande warit gällande, synes af Commerce-Collegii Kungörelse den 13 Juli 1807 och Kongl. Brefwet den 1 Juni samma år, i enlighet hwarmed de Judar, som då i Riket funnos och hade satt sig ned annorstädes än i Stockholm, Götheborg eller Norrköping, blefwo antydde att inom ett år efter erhållen tillsägelse afflytta till någon af berörde tre städer. Om denna begränsning utwidgas måste deraf naturligtwis uppkomma religieusa och oeconomiska följder; och att begge deßa slag blifwa af betänklig art, har man skälig anledning frukta, helst för ett halft århundrade sedan denna fruktan äfwen delades af Regeringen.

Huruwida Judarne, i följd af sin Religion, på sätt mången påstått, hysa ett afgiordt hat till Christna Lärans bekännare, är swårt att bedöma; men att deßa olika Religions dogmer och bruk gifwa anledningar till hwarjehanda farhågor, deraf har man redan kommit i erfarenhet i min hembygd, hwarest åtskillige Judar inköpt fastigheter. Sedan Judarne hunnit rotfästa sig på landet, är det gifwet att de der inrätta egne församlingar och synagogor, der skriftlärde, i grund af Moses och Propheterne, predika mot Religions första grundsanning. Att beräkna föliderne häraf, är icke lätt. Ingen lärer befara att sanningens ljus, som tändes i Bethlehem, härigenom skall kunna utsläckas, men att förföljelsens tid kan återkomma är icke omöjligt.

Beträffande den National-oeconomiska inflytelsen af Judarnes utwidgade rättigheter, så har det i wår hemort inträffat, att Judar redan inköpt Marieborgs, Norrholms och Swenskfunds Säterier med underlydande gods. Detta betydliga jordbruk bedrifwes endast med Christne underhafwandes arbetskrafter. Då man nu känner att Israeliterne, allt sedan den Egyptiska träldomen haft en bestämd afsmak för allt arbete, som egentligen tager deras fysiska krafter i anspråk, åtminstone hwad jordbruk beträffar, och man derjemte nogsamt wet att wårt land icke är något Canaan, finner man också att Judarne, om icke förr än i ett aflägset fjerran, med bibehållande af gamla åsigter och winnande af utwidgade rättigheter, slutligen af dem sjelfwe bestämde, skola blifwa de Christnas Herrar, hwilket hwar och en Christen som will lefwa och dö för sin tro, så mycket, utan förnärmande af medmenniskors naturliga rättigheter, ske kan, bör söka förekomma.

Huruwida Judarne gjort Staten några så synnerliga tienster, så att deras förmåner på denna grund bordt utwidgas, känner jag icke; men deremot wet jag att Judarne i Norrköping, och troligen äfwen andra Städer, utom en otalig mängd lyx-artiklar som glimma utan något wärde, men dock dyrt betalas, årligen införskrifwa flera skeppslaster utländsk ull, till ringa uppmuntran för wåra inländska Schäferier.

I anledning af hwad jag sålunda andragit, får jag, i händelse Ståndet gillar mina åsigter i ämnet, föreslå, att Rikets Ständer i underdånighet hos Kongl. Maj:t framställa den önskan, att 1782 års Jude-Reglemente warder åter upplifwadt, eller om sådant icke kan ske, att Kongl. Maj:t täcktes så sparsamt som möjligt lemna Judar tillstånd att inköpa fastighet å landet.

Om remiß till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Gustaf Nilsson från Östergöthland.

Lades på bordet.

§. 27.

Nils Jeppsson från Skåne ingaf denna motion:

"Med föranledande af det uppdrag mine hemmawarande Committenter lemnat mig, äfwensom af egen böjelse, får jag härmedelst till Ståndsbrödernes öfwerläggning framställa en angelägenhet, af werklig wigt för hwarje jordbrukare.

Den så kallade Kronofogde-Postföringen, som i min hemort utgöres icke mindre än fyra gånger i hwarje wecka, har derstädes sin gång emellan Kronofogde och Post-

Contor, hwilken wäg utgör minst en och en fjerdedels mil, som denna post hwarje gång skall fortskaffas. Denna post utgöres endast af en del närmast Kronofogde-Contoret boende hemmansegare, af hwilka Kronofogden söker sig begagna. Ett i högsta mätto tryckande onus för hemmansegare är det, att forskaffa denna post hwarje wecka, minst beräknadt, fem mil, utan ringaste ersättning och utan motswarande lindring i något annat af hemmansdelarne utgående onus, och detta betungande lärer wara lika kännbart för alla orter, hwarföre jag också anser både rättwist och billigt, att jordbrukaren bädanefter frikännes från deßa ganska onaturligt pålagde beswärligheter, helst jordbruket har sig påförde skattebördor nog ändå.

Jag föreslår alltså, att Kronofogdarne må åläggas sjelfwe ombesörja sin post, utan att dermed behöfwa betunga jordbrukaren, hwarföre jag också anser, att för de Kronofogdar, hwilkas löner äro ringa, ersättning för deras postföring må dem lempligen beredas och anwisas af allmänna medel.

Då derjemte är nogsamt bekant, hurusom jordbrukaren belastas med andre brefbäringsskyldigheter från Kronofogdar och Länsmän, m. fl., hwilka twenne gånger i weckan, och ofta deremellan, afsända, till skyndsamt fortskaffande, bref, hwilka ej få uppehållas det ringaste, så wågar jag emotse, att Ståndet gillar min åsigt om nödwändigheten och rättsenligheten uti att jordbrukaren winner befrielse från all Kronofogde-postföring; och anhåller jag om remiß häraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 28.

På derom gjord begäran, erhöll Anders Trysén från Östergöthland permißion att resa till hemorten från och med den 11 till och med den 29 i denna månad; och skulle Olof Olofsson från Westerås Län under tiden tjenstgöra såsom Ledamot i Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet; hwarom Protocolls-Utdrag utfärdades.

§. 29.

Nils Jeppsson från Skåne ingaf denna motion:

"Den wid föregående Riksmöte wäckta frågan, om lindring uti det tryckande onus, som genom inqwarterings-skyldigheten widläder och drabbar de hemman, hwilka äro belägne nära allmänna wägar, som paßeras af tågande trupper, får jag härmedelst ånyo framställa, samt derå utbedja wig Ståndets uppmärksamhet.

Den hitintills wanligen undfångne ersättningen för emottagen inqwartering, har warit bestämd wid Markegångssättningen att utgå med ett ganska ringa belopp, beräknadt för twenne mål husmanskost om dagen. Till deße måltider äro i Markegången utförde och specificerade flere sorter matwaror, beräknade till lod och ännu mindre wigt, huru Markegångspriset blifwit beräknadt efter Lispund. Man finner härigenom lätteligen, huruledes den inqwarterings-skyldige måste blifwa oersatt för hwad han utdelar, då han skall fordela ett lispund såfwel på en mängd personer, — äfwensom andre matwaror i mindre qwantiteter. Sitt lodtal kött will den inqwarterade bafwa ut, fritt från ben, men wid inköpet lispundstal får den inqwarterings-skyldige betala båda delarne tillsammans, och får då wid utminuteringen icke ersättning derföre ens efter inköpspriset, oberäknadt kokning

och öfrigt beswär. Betalningen för hwarje mål utgör omkring 2 à 3 sk. B:co, och will jag billigt fråga, huru den inqwarterings-skyldige skall med en sådan ersättning kunna wara belåten för alla de kostnader och beswär i öfrigt, hwilka inqwarterings-skyldigheten medför, då, såsom det i min hemort icke sällan händer, på ett mindre hemman inqwarteras 10 à 20 till 30 man på en gång. Att denna skyldighet, utom de öfrige skattebördorna, är ett onus som tungt trycker de hemman det åligger, kan icke motsägas, och jag hemställer till Ståndsbröderne, om det icke är med billighet och rätt öfwerensstämmande, att inqwarterings-skyldige böra komma i åtnjutande af ersättning för tågande trupper, mrd minst 6 sk. Banco person för hwarje måltid, då ingen godtgörelse för matens tillagning m. m. är beräknad. Skulle mißwextår inträffa och spannmål med andre lifsförnödenheter stiga i pris, så anser jag Taxeringsmännen wid hwarje års Markegångssättning berättigade, att bestämma den ersättning som inqwarterings-skyldige böra erhålla för mathållning wid tågande truppers måltider.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 30.

Johannes Johansson från Götheborgs och Bohus Län inlemnade detta memorial:

"Wid 1834 års Riksdag hade jag äran påkalla Rikets Ständers uppmärksamhet å det behof, som då fanns och ännu icke är afhjelpt, nemligen att försätta de medborgare inom Bohusländska skärgården, hwilka föda sig genom fi-

ske, i en för dem och samhället nyttig och ändamålsenlig belägenhet. Till undwikande af onödig widlyftighet, får jag åberopa mina i detta ämne afgifne yttranden, som äro antecknade i Hederwärda Bonde-Ståndets Protocoller Riksdagen år 1834, 1:sta Bandet pag. 417—421, 3:dje Bandet pag. 227—232.

Sjelfwa ämnet har wäckt Regeringens uppmärksamhet på så sätt, att contract med enskild man, f. d. Lots-Lieutenanten Mollén blifwit afslutadt, att, emot erhållande af 1000 R:dr Banco årligen, under loppet af 10 år för att anskaffa 2:ne fartyg till storfiskes bedrifwande efter Engelska sättet, och att sålunda införa ett förbättradt fiske och saltnings-system. Då allmänna meningen i den ort som jag representerar, är, att denna utwäg, ej kommer att leda till något ändamål, och att controllen för utbetalningen af de anslagne Statsmedlen är högst ofullständig, så wågar jag föreslå, att Rikets Ständer wille på detta wigtiga ämne fästa Kongl. Maj:ts höga uppmärksamhet, med underdånig anhållan, att en noggrann granskning måtte ofördröjligen hållas, huruledes Mollén fullgjort detta contract. En sådan granskning å Molléns förfarande har hittills warit ensamt öfwerlemnadt åt Konungens Befallningshafwande i Länet. Nu skulle sannolikt blifwa ändamålsenligare, om äfwen serskilde sakkunnige Committerade dertill förordnades. Då jag tror att denna undersökning, riktigt utförd, skulle leda till inställandet af widare årliga utbetalningar till Mollén, så will jag wördsamt föreslå, att samma anslag, eller, om detta icke skulle kunna utgå, en lika summa af 1000 R:dr Banco från nästkommande års början och intill nästa Riksdag skulle årligen utgifwas, till understöd för de fiskare, som wilja åtaga sig att så inrätta sine fartyg, att de under

fisketiden kunde göra saltningen om bord och sålunda, med större fördel, på längre tid uppehålla sig wid fisket, som nu måste afbrytas för att återwända hem och salta fångsten, som säkert skulle fördubblats om man härigenom kommit att förspilla en dyrbar tid. Förwaltningen af deße medel skulle, enligt min tanka, bäst ske om den öfwerlemnas åt Committerade, som utsågos, hälften af Konungens Befallningshafwande och hälften af jordbrukare och fiskare i orten, hwaraf de förre hafwa största intreße att se fiskrarne bättre försörsde, för att undwika hwarje winter se dem, som tiggare wid sine dörrar.

Det är med affigt som jag föreslagit en så liten summa, för att så mycket lättare kunna få ett försök i denna wäg i gång, då jag med all tillförsigt hoppas att ändamålet på denna wäg bättre skulle winnas än hittills skett.

Jag anhåller wördsamt om remiß härå till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet."

Härmed förenade sig Olof Lindbäck från Halland.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 31.

Lars Bengtsson från Malmöhus Län inlemnade denna motion:

"Genom åtskillige Kongl. Bref och Reglementen, jemte serskilde Universaler af Swea Hof-Rätt, stadgas, att tredje uppbudet ej må bewiljas å inköpte egendomar, som befinnas wara pantsatte och intecknade för lån i Banken, Upsala Academie-Caßa eller Justitiæ-Collegium och Förmyndare-Kammaren i Stockholm, med många andre allmänna inrättningar, innan köparen hos Domaren företedt bewis, att han

sitt köp anmält och antingen betalt lånet eller om omsättningen deraf öfwerenskommit.

De kostnader som härigenom tillskyndas köpare äro högst betydliga och kännbara, då de ofta boende i en aflägsen landsort, måste anlita Commißionärer, för att kunna få sådana föreskrifne åtgärder behörigen widtagne. För Bankens eller andre långifwande inrättningars säkerhet kan jag icke eller göra mig begripligt att en sådan åtgärd kan wara nödig, då, jemlikt Stadgandet i 9 Cap. 2 §. Jorda-Balken, inteckning eger bättre rätt än ett senare skeende köp eller skifte, samt om afseende fästes wid den borgen förste låntagaren såsom säkerhet jemte inteckningen aflemnat, denna borgen alltid måste qwarstå och fortfara intilldeß den nya egaren af den hypotiserade egendomen genom inbetalning eller omsättning behörigen infriat sin fångesmans förbindelse.

Det torde alltså wara påtagligt att ifrågawarande Stadgande, såsom för långifwares säkerhet fullkomligen obehöfligt, endast wållar köparen onödige kostnader, och jag yrkar derföre upphäfwandet af de derom gällande författningar.

Remiß härå begäres till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Banco- och Lag-Utskotten.

§. 32.

Lars Larsson från Örebro Län inlemnade denna motion:

Ibland de tryckande onera som Landtmannen får widkännas, är i synnerhet Håll- och Reserv-skjutsen, hwilken, framför Rikets öfrige orter, synnerligast är betungande för Bergslagen; hwarföre jag, uppmanad af mine hemmawarande

rande Committenter, att häruti föreslå ändring, och derigenom i deßa beswärande omständigheter få skjutslegan förhöjd; — men som flere motioner i detta ämne redan inkommit, behöfwer jag blott fästa det Hederwärda Ståndets uppmärksamhet på följande:

De till hållskjuts anslagne Härادsboer, så inom Lindes som Ramsbergs och Nya Kopparbergs härader, hafwa 2 à 3 mil till de gästgifwaregårdar, der de äro anslagne till utgörande af sin skjutsskyldighet; och då härtill kommer backig och elak ltcal der landswägarne framgå, samt långt afstånd mellan gästgifwaregårdarne, hwaraf händer, att bättre och snällare hästar ofta taga skada, blir detta onus så mycket mera betungande. De många för Bergsmännen sjelfwe nödwändige körslor de hafwa att werkställa, så wida de skola hafwa sin bergning, nödsaka dem, om de ej wilja försaka sina egne göromål, att lega för skjutsen, hwilket för honom utgör ett högst känbart onus, som ej uppgår till mindre belopp än 30 à 35 R:dr B:co på hemmanet årligen, och i proportion derefter å mindre delar; och skulle det, enligt min åsigt, blifwa gagneligt att få håll- och reserv-skjutsen på entreprenade, för hwilket ändamål förhöjning i Skjutslegan till minst 32 sk. Banco för hwarje mil, utom wanlig lega för åkdon, är alldeles nödwändig, emedan jag i allt fall är försäkrad derom, att de skjutsskyldige nödgas sammanskjuta en ej obetydlig summa årligen, för hwarje mantal, så wida detta både i moraliskt och oeconomiskt hänseende goda ändamål skall kunna winnas. I öfrigt instämmer jag med öfrige Motionärer i förewarande ämne.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 33.

Lars Larsson från Elfsborgs Län ingaf denna motion:

"Under det att Statens frikostighet gång efter annan tages i anspråk, och nya anslag äskas för mer eller mindre af behofwet påkallade föremål, har jag ansett det af största wigt, att fästa Hederwärda Ståndets uppmärksamhet wid en inrättning, som inom denna Hufwudstad befinner sig, men hwars gagnrika utweckling sprider sig kring alla orter af Riket, en inrättning, hwilken år 1813 stiftad och på wetenskapliga grunder bygd af den Nordiske Skalden, framlidne Professor Ling, densamme, åt hwars efterlemnade enka och barn, Staten nu går att bestämma ett årligt anslag, under en tid af omkring 27 år lagt i ljuset fördelar, hwilka, på samma gång de i tacksamma hjertan förwara minnet af den store stiftarens snille, äfwen skola bära wittne om den nytta, som icke blott under loppet af nämnde år spridt sig inom Nationen, utan äfwen skall komma blifwande generationer till godo.

Det är det här i Stockholm warande Gymnastiska Central-Institutet jag menar. Detta lärowerk witsordas högt, och har redan funnit förtroende hos hwarje samfundsclass — ja, är ett mönster för de utländske, samma ämne omfattande, Instituter. Staten har redan åt detta Lärowerk bestämt ett årligt anslag af 2000 R:dr B:co, hwartill kommit ett extra anslag af 687 R:dr s. m., hwilket senare allenast under de twenne sistförflutne åren uppburits. För deßa tillgångar lönas fem Lärare, underhålles Gymnastique-appareillen, bestrides wedinköpet, Anatomiska lectionerne m. m. Detta motswarar på långt när hwarken den mångsidiga werksamhet eller de werklige behof, för att

kunna befordra Gymnastiquens allmänna spridande, medelst danande af kunnige Lärare, hwilka icke blott besitta det practiska af läran om kroppsrörelserne, utan äfwen ega en sann theoretisk grund, på hwilken de kunna stödja sitt wetande och dymedelst medfölja den utweckling, som saken år från år winner. Det är i understödet af allmänt nyttiga företag Staten ej bör wisa sig njugg, utan alltid uppmuntra och widmakthålla det goda, der det finnes, i synnerhet när detta på en gång i sig innesluter fördelar både för Staten och Menskligheten.

Wäl är det en sanning, att wi, som dricka helsan ur den fria naturen, njuta deß enkla spis och härdas af windarne, mindre tryckas af behofwet af kroppens widmakthållande; men så är det icke med de öfrige samhällsclaßerne, hwilkas arbeten hålla dem stängda inom trånga arbetsrum och sålunda beröfwa dem åtnjutandet af den fria natur, hwaraf wi glädjas. Skall uppfostran i sin helhet afses, skall utsträckningen af läroämnena eller lärocurserne ytterligare, såsom hittills skedt, förokas; måste kropps-uppfostran förblifwa ett af underwisningens wigtigare ämnen, hwilket lika litet bör uraktlåtas som Religionsbildningen, den förra såsom afseende kroppens-, den senare, själens helsa. Så widt man nu will erkänna wigten och sanningen af det nyß anförda, är det följaktligen nödwändigt, att understödja den Läroanstalt, hwarifrån Riket skall hemta sannt bildade Gymnastique-Lärare, och det på ett sätt, som gör de derstädes anställde Lärarne oberoende af fremmande Länders inbjudningar, samt att Lärarne oafbrutet och utan andra bisyßelsättningar kunna fortgå sin bana. Lärare finnas wid denna Anstalt, som ej ega mer än 200 R:dr B:co i årlig lön, och derför måste tjenstgöra hwarje dag, från klockan 8

på morgonen till 7 på aftonen, förrättande det på en gång answarsfullaste och mödosammaste kropps-arbete.

Jag föreslår derföre för ifrågawarande Institut ett årligt Stats-anslag af 6.666 R:dr 32 sk. B:co, hwilket detsamma oundwikligt fordrar för att fullständigt kunna bedrifwa saken och aflöna Lärare på ett sätt, motswarande deras kunskaper och mödor. Föreståndarens Löneförmåner torde fastställas efter dem, som Academiernes Professorer åtnjuta, eller rättare efter de Löner, som Föreståndarne wid Tecknologiska Institutet eller Veterinair-Inrättningen uppbära. Af den öfriga summan torde, Öfwer-Lärare jemte tillräcklige Under-Lärare, motswarande sakens wigt, utweckling och fordringar, lempligen och i förhållandet till deras mångåriga utbildning, tjensteanswar och kunskapsskyldighet, aflönas. Af detta anslag skulle äfwenledes Institutets serskildta oeconomiska utgifter tillbörligen kunna bestridas: såsom till underhåll för Gymnastique-apparaillen, Fäktsalens och Mälskjutningsbanans effecter, Anatomien samt aflöning för Betjening.

I den mån kroppsbildningen blifwer mera allmän, fordrar den ock controller i afseende å deß ledning efter riktiga grunder och efter en bestämd plan, öfwerensstämmande med ungdomens ålder o. s. w. Jag anser derföre att ett lempligt rese-understöd för Föreståndaren wid Central-Institutet måtte af den föreslagna summan bestämmas, med skyldighet att besöka och inspectera de inom landet befintlige så högre som lägre underwisningswerk, der Gymnastique på allmän bekostnad bedrifwes, samt i öfrigt ett Reglemente för Gymnastique-Institutet uppgöres, som närmare bestämmer deß allmänna skyldigheter.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 34.

Lars Larsson från Örebro Län inlemnade följande motion:

"Uti en tid då allmänna röslen högljudt yttrar sig, klagande öfwer en gemensam nöd i Landet, anser jag mig befogad inlämma deruti. Det är således hwarje menniskas skyldighet, att söka med alla krafter afhjelpa hwad som förorsakar det onda, för att få njuta ett bättre och lyckligare förhållande uti Näringsfriheten, hwarmed förstås allmän rättighet att begagna wår förmåga som Försynen gifwit oß, på det en hwar må hafwa tillfälle, att wara werksam, för att befordra sitt eget och allmänt wäl; hwilket är så wigtigt till sina följder, att jag icke kan draga uti betänkande fästa Hederwärda Ståndets uppmärksamsomhet derpå.

I wårt Fädernesland utgör Bergsbruket en så wäsendtlig del af näringarne, att widsträcktare frihet deruti skulle, efter min tanka, medföra högst fördelaktige resultater, och gifwa en förökad inkomst för Landet. Många tusende som i denna stund deraf ega sin bergning, och hwad ännu wigtigare är, alla de många fattige och näringslöse personer, hwilka i en framtid kunde wid näringens friare utweckling deri finna en tillflykt för sina orkeslösa händer, och derigenom blifwa samhällets närande medlemmar i stället för tärande, och som nu i fattigdom, hunger och nöd framsläpa sin lefnad med Hustru och Barn, samt slutligen blifwa skadliga för samhället, skulle härigenom hjelpas.

Jag tror att de allt för inskränkande band, som äro lagde på Bergsbandteringen, wållat deß iråkade fattigdom, till exempel begränsningen af den qvantitet uti smide, som icke får öfwerträdas; och då export af tackjern ej

är tillåten, så ligger hämmandet för deß fria utweckling deruti. Denna sista olägenhet har troligen sitt ursprung derutur, att den skulle lända Smides-Bruken till faveur. Ponera den tid inträffade, att Smides-Werken komme i ännu större lägerwall, eller att afsättning saknades, så blefwe följden att qvantiteten af tackjerns-tillwerkningen, om samma system följdes, i förhållande dermed äfwen skulle, ehuru oskyldigt minskas, om icke alldeles upphöra och Grufworne ödeläggas. Föliden blefwe då hela Landets förderf, då deß rikaste penningekälla på sådant sätt utgräfdes till förtorkande.

För att hindra detta onda, föreslår jag, att Bruksegare wid de nuwarande Smides-Werken, få begagna hwad method till förbättring och förädling af smide som de för sig förmånligast finna, samt få tillwerka så mycket de behaga och kunna medhinna, äfwensom rättighet för en hwar till nya Bruks anläggande. Häraf följer att Bergsmannen finge consumera så mycket tackjern han någonsin kunde, som troligen öfwergingo till dubbelt belopp emot hwad nu tillwerkas. Äfwen föreslår jag en fri och obehindrad export af såwäl tackjern som smiden, utan, eller och emot en ringa tullafgift.

Likaså fordrar rättwisa och billigheten, att all kolhandel inom Bergslagen der malmtillgång finnes, förblifwer inom byttelagen eller socknen, enligt hwad Bergs-Collegii förut gifne författningar derom stadga, så wida masugnarne och tackjernstillwerkningarne skola ega ett framtida bestånd.

Hwad kolhandeln utom Bergslag beträffar, så bör den wara alldeles fri, på det egaren må få afyttra sin tillwerkning der han förmånligast finner.

Sluteligen får jag nämna, att min fasta öfwertygelse är, att deße anföranden, om de behjertades och werkställdes, skulle medföra mången sann fördel, och tillhandahålla Landet en större penningeinkomst.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 35.

Anders Trysén uppläste ett memorial, så lydande:

"Stockholms stad, detta lyxens hemwist, der större delen af Rikets skattebördor förtäras, är utan allt twifwel en af de bäst lottade puncter i Swerige. Af uråldriga tider har den wetat förskaffa sig förmåner och dermed städse fortfarit. Nästan hwarje Regent har hugnat den med någon ny inkomst, wanligtwis på de skattdragandes bekostnad. Denna godtyckets tid förmodade jag skulle upphöra sedan 1809 års Statsskick blef ordnadt och Swenska folket upplifwade sin urgamla rätt, att sig sjelfwe beskatta; icke deßmindre har det, till min stora förwåning, nyligen lyckats denna stad, att, på det mest Grundlagswidriga sätt, tillwinna sig en fördel på det nedtryckta jordbrukets bekostnad

1837 den 15 September afgäfwo Committerade i Stockholm ett underdånigt betänkande till Kongl. Maj:t, deruti de ansågo staden behöfwa, utöfwer den förut warande, en ytterligare inkomst af 25,254 R:dr Banco till förhöjde löner åt stadens Tjenstemän och till amortering af stadens skuld. De uppgäfwo äfwen i detta betänkande, att denna brist lätteligen kunde fyllas dels med förhöjning af wägarepenningar för waror, hwilka, efter metall, koppar och jernwigt afwägas i Stockholms jernwäg, dels att, för alla till Stockholms stad inkommande mätbara wätwaror mätte er-

läggas 4 rst. Banco per kanna, och dels att erhålla en förhöjd afgift af torra waror, som wägas, mätas eller räknas, samt serskildt af wed, brännkol, hö, halm och tegel, med ett sammanräknadt calculeradt belopp af den bristande Summan.

I anledning af detta utlåtande, bar Kongl. Maj:t uti Nådig Skrifwelse af den 23 Februari 1838 wäl funnit, att ehuru den af Committerade föreslagne förnämnde förhöjning af wägarepenningar för metaller wore obetydlig, samma förhöjning likwäl ofelbart skulle hos trafikerande, serdeles under dåwarande för exporten mindre fördelaktiga conjunctur, onödigtwis åstadkomma oro och missnöje; hwadan Kongl. Maj:t ock lätit frågan derom förfalla, men deremot, fastän förslaget angående omförmälde afgift för mälbara wåta waror icke, på sätt detsamma blifwit framstäldt, kunde bifallas, i Nåder förordnat, att som de stora och tunga käril, hwaruti flytande waror wanligen äro innesluten, nödwändigt skola tillfoga stadens broar och quaier skada, stadens Caßa egde att såsom ersättning för deßas underhåll för alla till Stockholm sjöwägen eller utrikes från inkommande mälbara wåta waror i fat, uppbära 24 sk. B:co för hwarje fat af 60 kannors rymd, eller 1/5:del mer än Committerade sjelfwe begärt, hwarjemte Kongl. Maj:t Nådigst bifallit Committerades förslag i afseende på torra waror, äfwensom Kongl. Maj:t befallt att denna uppbörd skulle börjas redan den derpå följande 1 April och tills widare fortfara.

De genom berörde Nådiga Skrifwelse påbjudne afgifter hafwa årligen inbringat Stockholms Stads-Caßa en inkomst af omkring 40,000 R:dr B:co, eller 15,000 R:dr mera än de Committerade sjelfwe ansett sig behöfwa, och

hafwa så mycket mindre kunnat anwändas till det af Committerade uppgifna ändamål, nemligen till ersättning för broars och quaiers skada samt renhållning i hamnarne, som Stads-Caßans inkomst af Tolagen årligen uppgått till 94,000 R:dr B:co, hwilken inkomst, enligt Kongl. Brefwet den 21 September 1715, uttryckeligen blifwit förordnad att anwändas till underhåll af Bryggor, Packhus och andra nödige Byggnader, dertill Staden icke anwändt öfwer 30,000 R:dr årligen.

Då deße, dels förhöjde och dels nya afgifter tillkommit emot uttryckliga stadgandet i 57 och 60 §§. Regeringsformen, och hufwudsakligen trycka den redan allt för mycket beskattade Jordbrukaren, hos hwilken oro och missnöje icke befaras, yrkar jag att den Kongl. Skrifwelsen måtte till all kraft och werkan upphöra samt att hwad redan af Stockholms Stad till följd deraf uppburits, måtte till dem, hwilka samma afgifter erlagt, återbäras.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 36.

Ephraim Larsson från Elfsborgs Län ingaf detta Memorial:

Då alla möjliga besparingar äro nödwändiga för det arma landet till nedsättning i skattebördorne, så är ock angeläget att alla öfwerflödige Embets- och Tjenstemän måtte så fort ske kan, indragas, och deras boställen samt löner anwändas, dels till aflöning åt de mindre lönte, werkligen behöflige, Tjenstemännen, och dels till minskning i de allmänna skattebördorne för jorden.

Bland öfwerflödige tjenster, anser jag uti första rummet, Fördelnings-Generaler, jemte på indragnings-stat warande Brigad-Generaler, hwilkas boställen och löner efter nuwarande innehafwares bortgång, böra på ofwannämnde sätt anwändas, helst deße äro öfwerflödige och deße Embeten kunna förwaltas af den Regements-Chef inom districtet, hwilken Konungen anser dertill mest skicklig; och bör, från och med nästa år, allt anslag till skiuts- och tractamente åt nuwarande Generaler upphöra i och för deras så kallade inspectioner wid Regements-Recrut- och Bewärings-möten samt mönstringar, för hwilket ringa beswär, som på hwarje plats aflöper på en, högst twenne timmar, de njuta riklig ersättning i deras stora löner, för hwilka de i fredlig tid icke annat uträtta, och om krig skulle inträffa, hafwa de derföre serskild aflöning.

Dernäst borde anmärkas Biskopar, hwilka, för deras ringa beswär, att i Dom-Capitlen wara Ordförande och derjemte Ephorer för skolorne i districtet, dem de fleste icke ens besöka, njuta löner, utgörande mer än hela Landtstatens, med undantag af Landshöfdingarne; och hwilka löner alltså gerna kunde indragas.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 37.

Ephraim Larsson från Elfsborgs Län inlemnade följande Memorial:

"Att folket behöfwer lättnad i sine bördor, det är allmänt erkändt, och en mängd motioner äro redan gjorde

om nedsättning i skatterne. I deßa motioner har äfwen det ämne blifwit utredt, som jag nu will serskildt underställa Ständernas pröfning — jag menar personella eller skydds-afgiften. Hon är tryckande för det arbetande folket, och hon är orättwis, då hon lika drabbar millionären och den fattige stadsborgaren.

Jag får således förena mig med dem, som yrkat, att denna afgift måtte förswinna, men will icke widlyftigt utbreda mig öfwer ämnet, då det är behandladt af flere före mig.

Jag anhåller om remiß till Bewillnings-Utskottet.

Stockholm den 24 Februari 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskotter.

§. 38.

Ephraim Larsson från Elfsborgs Län ingaf denna motion:

"Kronobrefbäringen mellan Kronofogdar och Länsmän jemte Fjerdingsmän och Kyrkoroft på landet, är en börda som trycker Landtmannen eller de hemman som ligga i sådant läge, mer än andra utskylder. Ofta händer att trenne bref komma på en och samma gång, som skola åt olika håll; försummar brefbärare något uti framkomsten, är föliden att blifwa lagsökt, detta är hans enda betalning, sedan han nödgats till brefwens fortskaffande tillryggalägga 50 eller 60 mil på året; allt detta är stridande mot rättkänslan. Jag yrkar att der sig göra låter, den så kallade fogdeposten som afgår till Länsman, måtte få åtfölja ordinarie posten, jemte det brefbärarne blifwa tillerkände en billig betalning af allmänna medel, eller ock af hwarje härad, som dertill borde bidraga.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 24 Februari 1840.

Härmed förenade sig Måns Jössesson från Skåne och Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 39.

Peter Gabrielsson från Kronobergs Län inlemnade denna motion:

"Innom Kronobergs Län, som bland alla Rikets Provincer är af roteringsskyldigheten mest betungadt, blefwo redan wid Indelnings-Werkets upprättande 46 5/12:dels mantal tillerkände hwartdera roteringshjelp Åtta Daler Silfwermynt för ett indeldt högre hemmantal i rote, än de efter jordeboken och förmedling böra draga.

Denna roteringshjelp fortfor sedermera att utgå till stadgadt belopp, ända till år 1829, då Kongl. Maj:t i anseende till de betydliga förändringar som mynt- och warawärdet undergått, sedan den tid då berörde bidrag anslogs, i Nåder ansåg en förhöjning i densamma böra ske, som ock genom Nådigt Bref af den 15 Augusti samma år sålunda bestämdes, att hwarje Daler Silfwermynt beräknas till 10 2/3 kappar spannemål, hälften Råg och hälften Korn, hwarigenom bidraget numera utgör 2 2/3:dels tunna spannmål på hwarje helt mantal. Härigenom hafwa wißerligen de swagaste rotarne wunnit någon förbättring, men äro dock derigenom ingalunda jemngoda med öfrige inom Länet; och som rättwisa tyckes fordra likhet i skattebördorne, der sådant möjligen kan ske, föreslår jag wördsamt att roteringshjelpen inom Kronobergs Län måtte hädanefter beräknas och utgå efter 16 kappar spannmål, hälften Råg och hälften Korn, för hwarje Daler Silfwermynt, som till detta bidrag är af ålder bestämdt, hwilken beräkningsgrund närmare öfwerensstämmer

med wärdet af sistnämnde mynt på den tiden, 1693, då bidraget anordnades; utgörande sålunda, om mitt förslag antages, roteringshjelpen på hwarje helt mantal, fyra tunnor spannmål.

Om detta memorials remitterande till wederbörligt Utskott anhålles wördsamt.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johannes Christophersson från samma Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 40.

Eric Nilsson från Jemtland inlemnade följande memorial:

"För circa 20 år sedan upparbetades på Statens bekostnad, en ny landsweg emellan Jemtland och Norrska gränsen ungefär 4 1/2 mil, utan att Jemtlands innewånare blefwo hörde, om de ansågo denna wäg nödig, eller om de wille underhålla densamma, sedan den blifwit upparbetad. När nu landet hwarken begärt någon ny wäg, eller gått in på att underhålla densamma, så tror jag, att Regeringen ansett denna wäg nödig blott för militaira communicationer emellan de förenade Rikena; och ehuru som sagdt är landet icke begärt denna wäganläggning, så hafwa deß fullmäktige wid en sammankomst för andra ändamål låtit öfwertala sig att för begagnande af denna wäg tills widare erlägga så kallade wägpenningar, under förespegling, att framdeles söka få ett Statsbidrag till deß underhållande, hwilket också tycks wara det rätta, då denna wäg med allt skäl bör räknas bland förswarsanstalterne.

Deße wägpenningar utgöras nu sommartiden med 28 sk. och wintertiden med 10 sk. Banco för hwarje häst och åkdon. Emot de förra eller wägpenningar sommartiden har jag ingenting att anmärka, ty jag anser för rätt och billigt att den som begagnar en annans anläggning, det må wara Statens eller någon enskilds, densamma derföre bör betala hwad rätt och skäligt är, men i afseende på det senare, eller wägpenningar wintertiden, är det både orättwist och tryckande, ty wintertiden färdas man efter sommarwägen blott 1/2 mil, och den årstiden är det likgiltigt om wägen är grusförd och försedd med diken eller icke. För öfrigt går winterwägen på sidan om sommarwägen öfwer sjöar och myror, och det är wintertiden som största trafiquen sker och det wore mera nödigt för de resande att wägen hålles öppen genom snöplogning och uthuggning af de swåra gropar, som då bildas, isynnerhet under färderna till och ifrån Levangers marknad, men hwilket icke sker, utan hela inkomsten anwändes till sommarwägens underhållande. Det är med anledning af ett sådant förhållande jag wördsammast wågar föreslå och anhålla, att de resande måtte frikännas från erläggande af wägpenningar wintertiden och sådane endast erläggas af dem, som begagna wägen sommartiden, samt att den skillnad som uppkommer emellan denna inkomst och wägens underhållningskostnad, måtte godtgöras af Staten, till exempel af Tredje Hufwud-Titelns besparing.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles wördsamt.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 41.

Jon Olsson från Gefleborgs Län ingaf denna motion:

"Ibland lemningarne af det olyckliga 1829 och 1830 årens Riksmöte, måtte ingen framstå uti en mera förfärande skepnad än Paßevolance-afgiften. Twärt emot Kneckte-Contracternes tydliga innehåll, och sedan Statsmakterne tid efter annan pålagt rust- och rotehållare fördubblade bördor, emot hwad deße Contracter medgåfwo, samt twärtemot Bonde-Ståndets enhälliga protest, aktade icke Styrelsen och de 3:ne andra Stånden för rof att pålägga det 4:de en ytterligare fortfarande bewillning, som hwarje menniska, med någon kännedom om förhållandet, skall finna förhatlig, obillig och orättwis.

Jag behöfwer icke wara mångordig i en sak, som talar nog af sig sjelf, då den spridt ett så allmänt mißnöje till alla delar af landet, hwarom alla de nu församlade folkombuden, torde ega tillräcklig kännedom; utan wågar helt enkelt föreslå: att Paßevolancens utgående af rust- och rotehållare måtte upphöra, och ett, emot Paßevolance-medlen swarande belopp, uti Statsregleringen uppföras, för att utgå af allmänna bewillningen.

Då Kongl. Maj:t erkänt, och Ständerne ännu bättre torde både känna och erkänna, såwäl att landets jordbruk, till en olycka för alla Rikets inbyggare, är onaturligt beskattadt, som att ställningen i närwarande stund medgifwer en nedsättning i skatterne, så måtte detta tillfälle icke till ett wärdigare och med folkets önskningar och behof mera öfwerensstämmande ändamål kunna anwändas.

Om remiß till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 2 Mars 1840."

Härmed förenade sig Olof Persson och Hans Persson från samma Län, Peter Persson från Ådelfors i Jönköpings Län, Eric Nilsson från Jemtland, Henric An-

dersson från Örebro Län, Måns Jössesson, Per Jönsson och Niclas Jönsson från Skåne, jemte flere andre af Ståndet.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 42.

Henric Hansson från Elfsborgs Län inlemnade följande motion:

"Flere inom Ståndet hafwa först genom motioner wäckt den fråga, att Skjutslegan för gästgifwareskjutsens utgörande måtte förhöjas. Derwid är ock tillräckligen utredt, huru swårt onus den får widkännas, som blifwit ålagd utgöra gästgifweriskjuts. Mitt påstående i samma ämne torde jag derföre icke behöfwa widare utweckla, än att föreslå det skjutspenningar, för begagnad gästgifwareskjuts på landet, måtte hädanefter godtgöras med Tiugufyra skillingar Banco milen, samt deßutom när den skjutsande skall medföra eget åkdon, detta betalas med fyra skillingar för wagn efter 2:ne hästar, och hälften mindre för åkdonet efter en häst. Att detta icke är för högt tilltaget, wisar sig bäst, när en som ej med egna dragare kan utgöra sine åliggande skjutsturer, denne får betala flere Riksdaler för hwarje gång han denna sin skyldighet, med annan mans kreatur, skall utgöra.

Om remiß med öfrige i nämnde ändamål inlemnade Memorialer, till wederbörligt Utskott, anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 43.

§. 43.

Henric Hansson från Elfsborgs Län inlemnade följande motioner:

a) "Som Stämnings-communication är förenad med stort beswär, synnerligast i landsorter, der hemman äro widsträckt skiljde från hwarandra, hwarwid ofta händer, att Swaranden icke kan träffas hemma, då han der med stämning sökes. Denna olägenhet inträffar mången gång af den orsak, att Swaranden håller sig undan; om han äfwen sökes flere gånger, är likwäl allt förgäfwes, så länge han wet stämningstiden är inne.

Det har understundom tilldragit sig att 2:ne personer i sådant ändamål fått göra flere mils resor, men dock icke fått stämningen communicerad, emedan det sällan låter sig göra att med wittnen styrka nämnde förhållande.

Jag påstår derföre, att stämnings-communicationen hädanefter anses wara lagligen werkställd, då Swaranden i deß hemwist eftersökes men ej träffas, stämningen då uppläses för deß folk och derefter uppspikas på husets dörr; derigenom blifwer han tillräckligen kungjord om stämningens innehåll wid deß hemkomst.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

b) "Uti Concurs-Lagen finnes icke något answär utfatt för den borgenär, som underlåter bifoga duplett till sine bewakningshandlingar. Mig synes, att talans förlust deraf borde följa och bestämmas. Jag wet ej annars hwarföre stadgandet om dubbla handlingars ingifwande, hwilket likwäl är ganska nödigt, skall finnas.

Om remiß härå till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

c) "Uti 12 Cap. 2 §. Rättegångs-Balken yrkar jag den ändring, att böter för uteblifwande wid första Ting och Rättegångsdag förhöjes från 32 skillingar Banco till 3 Riksdaler 16 sk. s. m., då stämningen afser twistemål af sådan beskaffenhet, att målet icke utan Swarandens hörande kan afgöras. Deremot yrkar jag, att de förut stadgade böter 32 skillingar för uteblifwande, i sådant mål, der Swaranden tredskowis kan fällas, helt och hållet måtte förswinna. Mine motiver äro: för mitt första yrkande, att parter, genom det högre witet, lättare twingas till swaromåls afgifwande, i ett mål, der intereßet å ena sidan kan ligga i en långwarig rättegång, och för det andra: att en swarande, då han genom sitt uteblifwande lemnat stämningen obestridd, och alltså wid Domstolen älägges deß innehåll ej måtte tillförbindas en plikt derföre, att han icke begifwit sig till en aflägsen Domstol och gjort det erkännande, hwartill han ändock af Domstolen gjort sig skyldig, genom sitt stillatigande.

Om remiß häraf till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

d) "Den wid Härads-Rätter hittills begagnade rättegångstimman, klockan 7 e. m., yrkar jag, hwad bewakning i Concurser angår, hädanefter må räknas till klockan 1 eller 2 e. m. Numera, sedan Concursernes antal, i följd af den allmänna fattigdom, som gripit omkring sig i landet, uppstigit till förut okänd höjd, är det omöjligt, att klockan sju på aftonen werkställa upprop i alla dylika mål, emedan deras handläggning då icke kunde slutas förr än efter midnatt, hwilket för både Domare och Parter är ganska

swårt, och ofta gränsar till omöjlighet. Hwad oordning och fylleri, jemte kostnad för Parter, werkar det i öfrigt icke, att Parter sent på aftnarne skola afbida målets handläggning och sedan nödsakas qwarstadna wid Tingsställena till påföljande dag. Den som icke kan wara framme klockan 1 på dagen, har ändock så lång wäg, att han måste begifwa sig ifrån hemmet dagen före inställelsen, hwilket för en sådan långwäga boende är mindre obeqwämt, än att alla närboende skola widkännas de förutnämnde olägenheterna.

Om remiß härå till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

e) "Som förmyndare och sterbhusdelegare i fattiga Bo icke sällan äro nödsakade göra sig urarfwa, samt slika ansökningars upptagande måste, då fatalierne utlöpa emellan lagtima Tingen, efter nuwarande Concurs-Lag, ske wid urtima Ting, men sådant ådrager de fattige Boen betydlige kostnader, som stundom medtaga alla tillgångarne dermed de annars kunnat göra Borgenärerne nöjde, borde den ändring ske, att derest Boupteckningen icke wisade att det afträdda Boet uppgår till 300 R:dr, skulle första förhöret i urarwa målet utställas till nästa lagtima Ting, huru sent efter ansökningens ingifwande det än inföll. Ingen fara tillskyndades härigenom Borgenärerne, emedan Sterbhusdelegarne, en för alla och alla för en, alltid äro för Boets oförskingrade bibehållande answarige. Med friwillige och twungne Ceßions-ansökningars handläggning borde deremot förbliswa efter nu gällande lag. Om remiß härå till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

f) "Som det wid Härads-Rätt inträffar icke sällan, att Parter, så wäl i twistemål, som Concursmål till Dom-

stolen inlemna sine handlingar ocharterade, hwaraf följer, att Domare äligger dem chartera, men likwäl, wid blifwande lösen, så utlösa sällan swarande Parter, icke eller de, som bewakat sine fordringar i Concurs, de Chartor, som Domaren härwid har fått för deras räkning till nämnde handlingars beläggande bekosta, utan det händer ofta, att det blifwer Domarens egen förlust; hwarföre jag wågar föreslå rättelse härwid, så wida det hittills begagnade charteringssätt icke genom nu gjorde förslag winner ändring, Parter i förutnämnde mål blifwa ålagde, att, förr än de till Domstolen inlemna sine handlingar, hafwa dem behörigen charterade.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Alla deßa motioner remitterades till Lag-Utskottet.

§. 44.

Anders Jansson från Westerås Län inlemnade detta memorial:

"Då intereßena äro motsatta och under samma tid förswaras med underlägsenhet på ena sidan, så talar både rättwisan och upplysningen wanligtwis förgäfwes.

Detta har inträffat med Tackjernshandeln hos oß Swenskar. Warans tillwerning har af ålder warit öfwad af Swenska allmogen, både tillwerkning och försäljning wore af ålder frihetens sak, nemligen på de tider då "hwar Odalbonde war en man för sig;" andra tider efterträdde, då först en mißledd wälmening sökt förwärfwa landet winsten af warans förädling, på bekostnad af en, troligtwis betydligare tillwerkning, men i synnerhet på bekostnad af den frihet och de rättigheter som Swerriges allmoge aldrig bordt

släppa ur sina händer, och som det nu är hög tid att återtaga och förswara. Ännu en sednare tid kom, hwarunder de Höga i landet förwärfwade sig makt framför den allmoge, som fordom likasom i dag utgjorde Nationens kärna; då tillkom påbudet genom Regeringarne, och hwad som först warit allenast ett råd, en hushållningsidée, blef nu en twingande föreskrift, som mer, än man i allmänhet wet, har werkat, att i de mäktigares händer öfwerläta makten, genom att åt dem öfwerflytta det wälstånd, som eljest skulle tillfallit allmogen. Det war först i Konung CARL IX:s tid, som Tackjernets utförsel förswårades, allraförst genom Kronans uppmärksamhet på tullförsnillningen med Koppar, som inlades i de tunnor, hwaruti Osmundsjern utfördes. För att förekomma sådant underslef, uppmuntrades Stångjerns-smidet, som ätwen på den tiden war tillåtet för alla. Men under följande tid, då de långwariga krigen lemnade andre Medborgare öfwermakten, blef först Stångjerns-smidet förswårad för allmogen, och sedermera då Tackjerns-blåsningen öfwergått till dem ensamme, blef utförseln af deras wara förbuden.

Sådan är historien för denna näringsgren; sådan är på samma gång en del af Swenska Bonde-Ståndets historia, under tider, då wi hwarken förstodo eller hade makt att förswara wåra rättigheter, utan lemnade fritt åt Styrelserne, att till förmån för de stora magnaterne wid Dannemora och annorstädes, befalla om allmogens förmögenhet, ja! att utrifwa hans gångande werk och hans, som orden föllo, "oimporterlige hamrar."

Jag uppmanar mine Ståndsbröder, att ur maßan och mängden af ämnen och motioner upptaga och behandla denna sak, som innefattar ingenting mindre än det, att wi-

sa, huruwida Bonde-Ståndet ännu kan föras i ledband, eller om det, utwuxet till full känsla af sin kraft, förmås återkalla de rättigheter, som naturen och wår fordom wäldiga ställning i Staten oß gifwit, och som öfwermakten och wår egen slapphet sedermera gjort oß förlustige.

Redan länge har, i afseende på andra näringar, en paßande lära om frihetens tillempning blifwit gjord. Äfwen under närwarande Riks-öfwerläggningar har denna lära blifwit uttalad, och på grund af de yrkandes sammanhållning welat skaffa sig gehör, och Konungens sist afgifna Proposition innehåller uppgiften om Kongl. Maj:ts eget bifall till näringsfrihetens införande. Under det allmänna bifallsljudet till deße åsigter om frihet i alla de öfrige slöjdernes wilkor, skulle således allmogen ensamt för sin ena hufwudnäring, Bergsbruket, icke ens nu få dela de allmänt yrkade fördelarne, oaktadt de grunda sig på uråldrig häfd. Hwad wore i sådant fall wår omtalade styrka? Hwad betydde wäl i sådan händelse wår beprisade andel i Lagsliftningen? Hwad skulle wi anses förmå om wi ej ens i detta ögonblick förmådde återwinna hwad rättwisan, hwad häfden och historien tillegnat oß?

Jag föreslår: ett det allwarligaste yrkande på återwinning i detta mål, och uppmanar Hederwärda Ståndet att i enhällig förening åstadkomma frihet i den näringsgren jag omnämnt; att Jernwerksegare in- eller utrikes fritt få afyttra sin tillwerkade wara, den må nu komma under form af Tackjern eller Stångjern, eller huru som helst.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 45.

Henric Hansson från Elfsborgs Län ingaf denna motion:

"Då det både för Domare och Parter är obehagligt att Domare wid enskilde förrättningar nödgas uppbära skjuts- och dagtractamente efter omständigheterne, skulle jag tro, det rättelse, ledande till ömsesidig belåtenhet, bärutinnan tillwägabragtes; och hwilket i min tanka på följande sätt lät sig göra, eller: att ett wißt arfwode för hwarje förrättning till Domare och Nämnden eller Ägodelnings-Ledamöterne bestämdes och grundades på häradets eller Domsagans medelpunkt. Härigenom wißte hwarje Part hwad den begärde förrättningen kostade innan den anställdes, och den Part, som bor aflägse från Domaren blefwe ej mera betungad än den närboende, hwilket tycks wara förenadt med högsta rättwisa.

Om remiß härå till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 46.

Måns Jössesson från Christianstads Län inlemnade denna motion:

"Wi som bo i orten omkring Christianstads fästning äro werkligen beswärade af den Författning, som medgifwer att Fästningsportarne böra, så snart blifwer mörkt, igenläsas, så att paßagen till och genom Staden är stängd. Wißerligen kan man för så kallade portpenningar tillwinna sig rättigheten att få färdas in och ut, men denna utgift, huru grundad på en äldre författning, är obillig, helst Stadens gator böra anses som all annan allmän landswäg.

Jag anhåller wördsammeligen, att någon förändring häri måtte få begäras, hwarigenom wi må kunna, när wi äro i lofliga ärenden stadde, få wid hwad tid på dygnet som helst fritt, och utan betalning paßera, fästningsportarne.

Jag erkänner att deße portpenningar anwändas till ett högst wackert och nyttigt ändamål, då dermed Garnizons-Skolan understödes. Men i detta fall anser jag att Staten förr borde lemna bidrag än landtboerne, som ofta äro sjelfwe bekymrade om medel till deras egna Sockenskolor. Om jag ei utan skäl bör anse ett wärfwadt regemente wara en ersskild församling, synes det mig ock böra kunna anses som Kronans socken, hwarifrån jag deraf hämtar den ledning att Kronan eller Staten böra bestrida kostnaden för Skolan.

Jag får derföre wördsamt föreslå:

1:o Att alla ega rätt, under hwilken tid på dygnet som helst, att fritt få paßera fästningsportarne inom Christianstads fästning, utan någon afgift, så länge ej Krigsoroligheter förbjuda paßagen.

2:o Att om Garnizons-Skolan är i behof af de nu gällande portpenningarne Stats-Werket må ersätta den förlust Garnizons-Skolan får widkännas genom portpenningarnes upphörande.

Jag anhåller om remiß häraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 47.

Peter Mårtensson från Jönköpings Län inlemnade denna motion:

I anseende till det tryckande onus, som postforslingsskyldigheten för närwarande medförer för innehafware af posthemman, hafwa, såsom jag förnummit, motioner blifwit wid denna Riksdag wäckte till åstadkommande af en i grund förändrad reglering af postföringen. Som likwäl en sådan reglering icke torde kunna hinna så snart komma till stånd och till och med icke blifwa afgjord förr än i sammanhang med skjuts-inrättningens i allmänhet hållande på entreprenad; så och till följe af icke allenast egen öfwertygelse om den tunga, som posthemmans-innehafware nu måste widkännas, utan ock mine Committenters mig i detta hänseende gifna uppdrag, får jag härmed wördsammeligen framställa nödwändigheten och behofwet af att de postforslings-skyldige genast blifwa i någon mån lindrade, d. w. s. till en början erhålla förhöjning i den dem tillfallande postskjutslega, åtminstone till likhet med skjutslegan i allmänhet, sådan den för närwarande är fastställd eller framdeles kan blifwa förhöjd.

Skyldigheten att i ond och god tid, i godt eller dåligt och tungt wäglag, städse hålla hästar tillhanda för postskjutsningen är redan i och för sig sjelf tunga nog. Lägger man nu härtill i hwilken ofantlig mån förhållanderne äro förändrade sedan postskjutswäsendets första inrättande, såsom den tätare postcommunicationen och deraf härflytande oftare påkommande skjutsningsskyldighet, äfwensom den på senare tider mångdubbelt ökade wigten eller tyngden af postfororne, så torde man ock rättwisligen böra medgifwa, att deße omständigheter mera än tillräckligt uprwäga de förmåner, som posthemmanen åtnjuta; och det är derföre i högsta grad obilligt, att deße posthemmans åboer skola än ytterligare förtryckas genom twånget att skjutsa till ett pris, som hwarje tänkande måste erkänna wara wida under det de borde för sin postskjutsning åtnjuta.

Den för närwarande höga brefporto-afgiften och som nu till Stats-Caßan årligen inbringar ett betydligt öfwerskott, wisar också att den af mig nu äskade förhöjningen i postskjutslegan icke allenast kan med lätthet åstadkommas, utan ock att den naturligaste billighet kräfwer att samma förhöjning bewiljas; enär det, enligt min tanke, ingalunda kan wara med Statens wärdighet förenligt att med några fattige postbönders utarmande föröka sina inkomster, utan det fastheldre måste anses wara Statens oförgätliga pligt att med billig och rättwis ersättning hugna dem, som i sin mån bidraga till Statsinkomsternas förmerande; hwadan och då behållningen af Post-Werkets inkomster nu är betydligen större än förut, de postforslingsskyldige också böra få åtnjuta behörig förhöjning i skjutslega, i anseende till det förökade beswäret med oftare påkommande och mångdubbelt tyngre foror.

Till ytterligare bewis för nödwändigheten, att i någon mån komma posthemmans-åboerne till skyndsam lindring och hjelp, får jag anföra, att under sist förflutne, på hwarannan följande 3:ne årens mindre gynnsamma skördar och swåra långsamma wintrar, har tillståndet bland postförarne inom Jönköpings, äfwensom Hallands Län så synbarligen försämrats, att sedan de icke mäktat anskaffa bergning, hwarken för sig eller kreatur, flere måst afyttra sine hemman, för hwilka försäljningssumman, i anseende till det hemmanen åliggande onus, wida understigit det wärde, hwarrill de eljest skulle kunnat uppskattas; och deßutom högst få wilia tillhandla sig hemman, så betungade som posthemmanen äro. De posthemmansegare deremot, som med bibehållande af sina hemman sökt, medelst accord med kringboende, befria sig från postskjutsningsbeswäret, hafwa derföre måst, utöfwer hwad Post-Werket nu för postskjutsen består, erlägga icke mindre än 40 R:dr om året för 1/4 mantal, eller således 160 R:dr för mantalet räknadt, en skattetunga, som ingen lärer neka wara alltför öfwerdrifwen, och likwäl har det till och med händt att flere icke lyckats att ens till detta enorma pris kunna befria sig från den tryckande postskjutsningsskyldigheten.

Mitt yrkande i det nu framställde hänseende torde derföre rättwisligen både behiertas och godkännas; och anhåller jag att motionen måtte till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Olof Benjaminsson från Göthebörgs och Bohus Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 48.

Peter Persson, Jonas Johansson, Peter Petersson, Peter Mårtensson och Jonas Andersson från Jönköpings Län, Nils Magnusson och Måns Månsson från Calmar Län samt Peter Gabrielsson från Kronobergs Län inlemnade denna motion:

"Småland är ostridigt af Sweriges alla sydligare Provincer den af naturen mest wanlottade. Till större delen består landet endast af berg och skogsmarker, jemte widsträckta och i alla hänseenden ofruktbara kärr, moßar och ljunghedar, deraf en stor del icke ens lemna ett magert mulbete. De tegar, som emellan bergen kunna uppodlas äro icke betydlige och åkerbruket står i följd häraf, inom åtskillige delar af landet, på en så låg punct, att spanmål i icke obetydliga qvantiteter för innebyggarnes behof årli-

gen måste hemtas från omgränsande mera bördige landskaper. Den enda product, hwaraf folket hitintills kunnat hemta någon liten inkomst, har warit handeln med Timmer och Trädwaror. Men äfwen denna utwäg för bergning aftager allt mer och mer. De skogar som ligga wid kusttracterne börja förgleśna, och om än det inre af landet eger en ymnigare skogstillgång, kan någon wäsentlig fördel deraf icke dragas, enär all affättning saknas, utom wid kusterne, dit transportkostnaden ofta wida öfwerstiger hwad som kan erhållas för ett laß Bjelkar eller Bräder.

Wid deße förhållanden synes det i sanning wara otroligt, att Provincen icke destomindre i Fredstider underhåller en Arwée, oberäknadt ett betydligt antal Båtsmän, af icke mindre än 3,500 man Infanteri, samt 500 man Cavalleri. Detta sednare, Smålands Husar-Regemente kalladt, är emedlertid af alla, det mest betungande för de arme Jordbrukarne.

Wi göra oß förwißade, att icke en tiondedel bland alla de 500 hästar, som för samma Hußar-Bataillon erfordras, äro uppföde inom Provincen, utan hafwa måst uppköpas från andra orter af Riket; och man finner härof lättligen hwilka betydlige penningesummor härtill erfordrats och ifrån orten utgått. Så fattigt och ofruktbart som Småländska landet är, kan nemligen ingen Bonde derstädes uppföda sådane hästar, som för remonteringen erfordras; och det är derföre i sanning en werklig anomali, att inom en ort, hwarest knappast en enda för ändamålet anwändbar häst är att tillgå, underhålles en så betyglig Cavalleri-styrka.

Derigenom att icke antaglige remonter finnas inom orten, måste de rustande antingen genom långwäga kostsamma resor försöka anskaffa tjenlige hästar, eller måste de, såsom wanligast är fallet, efter Befälets anwisning, af kringresande Hästhandlare, mot en ända till skamlöshet uppjagad betalning, inköpa sine remonter. De Rustande lemnas härigenom icke sällan till pris åt Befälets godtycke, och exempel saknas icke eller hwarken derpå, att deße med hästhandlarne, i wår tanka, delat förtienst, eller, att då Rusthållarne sjelfwe uppwist stundom ganska duglige remonter, sådane icke destomindre blifwit caßerade, samt de rustande på detta sätt twungne, att, till hwad pris som helst, inköpa de bästar befälet anwisat, derest de icke wilja blottställa sig att böta för försummad remontering. Då man nu härtill tager i betraktande, dels att, i anseende till en långt drifwen hemmansklyfning, i förening med landets ringa bördighet, flere Rusthållare finnas, hwilka sjelfwe icke kunna å sine små hemmansdelar föda hußarhästarne, utan, för deßas utfodring, årligen måste betala ända till 100 R:dr R:gs, dels ock, att genom karlarnes wårdslöshet och hästarnes mindre aktsamma behandling under de årliga mötena, icke sällan händer, att hästarne förderfwas, så att af samma Rustande stundom, kort efter hwarandra, flere remonter få anskaffas, lär det icke wara swårt inse, hwilket tryckande onus det redan förut af skatter och pålagor tillräckligen utarmade fattiga Småland får widkännas genom ifrågawarande Cavalleries underhållande.

För något öfwer 30 år tillbaka war det som hälften af detta Hußar-Regemente, fordom utgörande 1000 man, afsatt till Infanterie, under namn af Grenadierer, emot erläggande till Kongl. Maj:t och Kronan af en årlig hästwacance-afgift af 7 tunnor spanmål för hwarje Rusthåll; och år 1837 blefwo de derom afslutade contracterne, till

följe af en den 29 Juni samma år utfärdad Kungörelse för ytterligare 30 års tid prolongerade.

Att Swerige underhåller en behofwet wida öfwersligande Cavalleri-styrka, är en både känd och erkänd sanning. De delar af Landet, hwareu, wid ett påkommande krig, en Cavalleritrupp skulle kunna till någon fördel begagnas, äro ganska få, och wi äro för wißade, att de Regementer af detta wapen, som äro förlagde under åtskillige Rikets mera bördige Landskaper, der de Rustande sjelfwe kunna uppföda erforderlige remonter, blifwa för ändamålet mera än till-räcklige; då deremot Infanteriet just lärer wara för wårt förswar, det både lempligaste och waksammaste wapnet.

Att således Smålands Hußar-Regemente swårt betungar de Rustningsskyldige, utan att såsom sådant hwarken för landet wara behöfligt eller ens så ändamålsenligt, som en lika stor Infanteri-styrka, tro wi oß genom detta anförande nogsamt hafwa både utredt och bewisat; och wäcka derföre wi nedanskrifne Riksdags-Fullmäktige från Småland den motion, det Rikets Ständer, wid betraktande af de här ofwan anförde skäl, måtte täckas hos Kongl. Maj:t i underdånighet göra hemställan, det den ännu, såsom Cavalleri bestående halfwa delen af Smålands Hußar-Regemente, måtte, i likhet med hwad i afseende å halfwa Regementet redan för 30 år sedan egt rum, afsitta, samt till Grenadierer förwandlas, emot erläggande från hwarje Rusthåll af en sådan häst-vacance-afgift, som af redan förut afsutne och till Grenadierer indelade Rusthållen erläggas, eller 7 tunnor spanmål årligen; genom hwilken vacance-afgift Staten skulle erhålla en årlig inkomst af icke mindre än 3,500 tunnor spanmål, eller, beräknadt efter ett medelpris af 10 R:dr, 35,000 R:dr R:gs.

Slutligen få wi anmärka, det wi icke härmed affett något hinder för bifallandet af serskilde, redan wäckte motioner, angående halfwa indeldta arméens ställande på vacancefot under fredstid; och få wi wördsammast anhålla om remiß häraf till behörigt Utskott.

Stockholm den 2 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 49.

Petter Mårtensson från Jönköpings Län ingaf detta memorial:

"Ehuru flere motioner wid denna Riksdag blifwit wäckte, dels angående det obilliga uti, att skjutsningsbesswäret skall betunga jordbruket, hwadan ock förslag blifwit framställde till en förändrad organisation af skjutsnings-inrättningarne i Riket, dels ock rörande nödwändigheten, att, i fall af skjutswäsendets förblifwande på den gamla foten, skjutslegan så förhöjes, att densamma kan anses utgöra någon skälig ersättning för skjutsningsbesswäret; så kan jag likwäl icke underlåta att, till följe af mine Committenters derom giorde anhållan, äfwen för min del till behjertande framställa de swårigheter skjutsningsbördan för de skjutshållningsskyldige medförer.

Skjutsningsskyldigheten har af gammal häfd kommit att widläda jordbruket; och ehuru stridande sådant är mot billighet och jordbrukets sanna intreße, fördel och behof, så torde det dock ännu komma att dröja länge innan en annan sakernas ordning i detta hänseende kan blifwa antagen och följd. Emedlertid lärer man likwäl icke rimligen kunna fordra, att den jordbrukande landtbon, som genom den åtagne eller honom ålagde skyldigheten, att, medelst hästars till-

handahållande befordra de resandes fortkomst, redan kännbart betungas, tillika för befrämjande af den resandes oeconomiska fördel och winning, skall wara pligtig skjutsa till ett pris, som på långt när icke motswarar ens de directa kostnader skjutsningen medförer. Eller är det icke nog att jordbrukaren till och med i den brådaste tid är skyldig taga sina dragare från jordens brukning eller skördens inbergning; är det icke nog att han måste låta sina hästar, dem han för jordens skötsel och öfrige landtmanna-körslor så wäl behöfwer anwända, utmattas och utmagras i skjutsläng, till och med i det dåligaste wäglag? eller skulle han tillika, för den äran att sålunda både i läglig och oläglig tid få stå resande till tjenst, nödgas widkännas än ytterligare oeconomiska förluster, derigenom, att han för sin skjutsning icke erhåller en lega, som åtminstone motswarar kostnaden för skjutshästarnes foder och skjutskarlens underhåll under skjutsfärden? Hurudant förhållandet i sistberörde hänseende nu är, wisas bäst, om man besinnar, att de hållskjutsningsskyldige ofta hafwa flere mil till den Gästgifwaregård, der dem åligger, att sin skjutsningsskyldighet fullgöra; att om resande icke till Gästgifwaregården skulle under dygnet inkomma, den hållskjutsningsskyldige får, efter dygnets förlopp, återwända hem utan en enda skillings förtienst, ehuru han, borrt och hemföre inberäknad, närmare 2:ne dygn legat borta med hästar och karl från jordbruket; samt att äfwen i lyckligaste fall, d. w. s. om han lyckas att snart efter hållets ingång få skjutsen och sedan återwända hem, han likwäl alltid måste ligga hemifrån utöfwer dygnet, hwarunder foderåtgången för hästarne och underhållet för skjutskarlen fullkomligt medtager eller motswarar skjutslegan; och

och likwäl äro hästarne i anseende till ansträngningen under skjutsfärden oförmögne att kanske för flere dagar till några körslor anwändas. Med reservskjutsskyldige förhåller det sig också icke bättre. Skjutsningsbesweret påkommer dem oftast alldeles oförmodadt, och de må wara syßelsatte med än så angelägna göromål så måste dock dragarne skickas i skjuts, efter hwars förrättande de icke, såsom af den starka ansträngningen utmattade, kunna åtminstone för först påföljande dygnet till körslor anwändas.

I anledning af detta allt yrkar jag, att intilldeß en ny skjutsfärdsreglering kan komma till stånd och jordbrukaren sämedelst befrias från detta beswärliga onus; skjutslegan måtte warda förhöjd åtminstone till Tjugufyra skillingar Banco milen.

Om remiß härå till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs och Oeconomie-Utskottet.

§. 50.

Per Persson från Örebro Län ingaf denna motion:

Det har redan länge genom erfarenheten blifwit ådagalagdt, att Sweriges hufwudnäringar, Jordbruket och Bergshandteringen, till sin framgång och utweckling i hufwudsaklig mån bero af communicationernes lätthet, hwarigenom tillfälle är beredt för den inre handeln att upplifwa näringarne. Enligt denna grundsats hafwa äfwen Rikets Ständer förfarit sedan 1809 års Riksdag, efter hwilken tid Sweriges största Canalbyggnad blifwit utförd, och wattencommunicationerne i allmänhet blifwit gynnade med betyd-

lige Statsanslag. Det är äfwen utom allt twifwel att stora behof af lättade watten-communicationer inom flere af Rikets Provincer ännu återstå att fylla, hwaraf jag tager mig anledning fästa Hederwärda Ståndets uppmärksamhet på åtskillige förhållanden inom Nerikes och Wermlands Bergslager som högeligen synas påkalla att undersökningar inom deßa orter, på Statens bekostnad må blifwa werkställde, för att, efter ett bestämdt system, upprätta planen och kostnads-beräkningen för de Canal-ledningar, som lempligast kunna komma ifråga för Bergslagernes gagn.

De många wattendrag, som i flere riktningar genomkorßa Nerikes Bergslager och wid Provincens westra gräns, stå i förening med wattendragen inom Philipstads Bergslag, hafwa gifwit anledning till den önskan, att genom Sjöarnes förening lätta transporten af den mängd tunga waror, som ortens rörelse erfordrar. Wintrarne, som för forßlandet af Jernhandteringens rudimaterier och producter äro af stor nytta, uppfylla dock allt för ofullkomligt den lättnad för transporterne som en utwidgad Jernproduction erfordrar, ty dels inträffar ofta en af wäderlekens skiften berende och för rörelsen menlig osäkerhet wid winterwägarnes begagnande, dels blifwer det af allt större wigt att, till Jernhandteringens förkofran och utwidgning, kunna anwända den arbetskraft och kostnad, som nu går förlorad genom långwäga transporter af Malmer, Tackjern, Stångjern, m. m.

Då inom Nerikes Bergslager stora qvantiteter af en rikhaltig och god Jernmalm befinnas, synes denna omständighet serskildt påkalla watten-communicationers utsträckande till deßa orter, hwarigenom deß rudimatier kunna blifwa affättlige till landets aflägsnare delar, som hafwa öfflöd af stora ännu obegagnade skogar.

Genom de nedre Bergslagernes minskade skogstillgångar, har äfwen ett i förra tider okändt behof af utwidgadt Åkerbruk och Ladugårdsskötsel uppkommit, som kraftigt bidrager till landets wälstånd, men deßa näringar kunna endast med föga framgång drifwas, så länge Bergsmanshemmanens foderafkastning måste anwändas för det stora antal hästar, som nu erfordras icke blott till rudimateriers forßlande inom Bergslagerne, utan äfwen till Tackjernets och Stångjernets land-transport winter- och sommartid till Stapelorterne, samt afhemtning derifrån af betydlige qvantiteter Spanmål, Salt, Sill och öfrige handelsarticlar.

Det är äfwen bekant, att på Regeringens befallning, undersökningar genom wederbörande Embetswerk blifwit werkställde för en Canal-led emellan Sjön Hjelmaren och Wenern, hwilken synes komma att utgöra den Stamled, hwarifrån watten-communicationer åt förenämnde Bergslagsorter böra utgå. Jag får derföre föreslå att en summa af 8 à 10,000 R:dr B:co, årligen må anslås under Fem års tid och ställas till Kongl. Maj:ts Nådiga disposition, att anwändas till fullständige undersökningar samt planers och kostnads-beräkningars upprättande öfwer de watten-communications-linier, som med den föreslagne Canalleden emellan Hjelmaren och Wenern kunna komma att ega gemenskap.

Om remiß till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 51.

Eric Andersson från Stora Kopparbergs Län ingaf denna motion:

"En wärd Ledamot af Wällofl. Borgare-Ståndet, Herr Petré, har wäckt deltagande för min hembygd Dalorten; och har, bland medlen för deß upphjelpande, föreslagit communicationernes lättande. Äfwen jag är af den tanka, att Dal-allmogens mindre swåra och kostsamma gemenskap med Westerås, och deraf följande bättre pris å lifsfornödenheter, skulle wara af en stor, allmän och direct inflytelse, oberäknadt, att Bruksrörelsen, som derigenom skulle på dubbelt sätt förkofras, blefwe sålunda i tillfälle att anwända större arbetskrafter uti sina intereßen, hwarigenom åter arbetssökande, som nu nödgas drifwa landet omkring för att finna arbete, kunde erhålla uppehälle i sin hembygd. Wägarne söder om Fahlun till Westerås äfwensom till lastageplatsen Smedjebacken, äro bägge till sin beskaffenhet mycket ofullständige, att ej säga hinderlige för det ändamål som åsyftas; swåra backar, illa anlagda broar och djupa spårr utmärka ömsom deßa communicationer. Wäl wet jag, att många af Dalortens innebyggare, äfwensom Handlande och Bruksegare inom Westmanland förenade sig om en underdånig petition till Kongl. Maj:t härom i Februari 1837, och känner jemwäl att densamma sedermera blef genom en deputation till Kongl. Maj:t i underdånighet framlemnad, äfwensom att föliden deraf blifwit en undersökning i samma afseende inom både Westmanland och Dalarne, men derwid sladnar ock min kännedom om fortgången af denna för nämnde provincer wigtiga angelägenhet. Min wördsamma anhållan är derföre, att Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet wille infordra upplysningar om petitionens innehåll, och om hwad derwid blifwit tillgiordt, samt i anledning af sig företeende omständigheter, i samråd med Stats-Utskottet, föreslå sättet och medlen till utförande af det, som härutinnan kan befinnas lempligt.

Om remiß af denna min framställning till begge de förenämnde Utskottens behandling, får jag derföre wördsammast anhålla.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 52.

Vice Talmannen Per Ericsson inlemnade följande memorial:

"Jemte det jag i den mycket afhandlade frågan om skjutswäsendet, tror mig böra förklara, att jag hufwudsakligen instämmer med dem, som önska skjutsningsbeswärets ställande på entreprenad, eller, såsom alternativ en billig förhöjning i skjutslegan, den jag förslagswis bestämmer till 20 sk. B:co per mil, anhåller jag att i detta ämne få serskildt, med afseende på min hemort, framställa följande förslag, framkalladt af de beswär och uproffringar, hwilka i denna trakt af landet åtföljs gästgifweri-hållningen.

1:o Böra alla hemman, som dertill anses lemplige, turwis deltaga i skyldigheten att hålla gästgifweri för en tid af fem eller tio år; och må det öfwerlåtas åt Härادsboerne sielfwe att, efter hos Konungens Befallningshafwande gjord ansökan, och i samråd med Kronofogden i orten, wid

hwarje sådan tids förlopp, utse det hemman dit gästgifweriet skall förflyttas.

2:o I fall det hemman, dit Gästgifweriet förlägges, icke är befriadt från roteringsbeswär etc., bör åboen på detta hemman berättigas, att, i likhet med hwad som eger rum i Norrige, af hwarje resande uppbära så kallade tillsägnings- eller uppbådningspenningar, med 2 till 4 sk. för hwarje häst, så wida nemligen reservhemmanet är beläget 1/4 mil från gästgifweri-hemmanet.

3:o En lemplig ersättning bör till gästgifweri-hemmanet utgå af de hemman, som från gästgifwerihållningen äro frie, och må beloppet af en sådan ersättning blifwa af Häradsboerne jemte Kronofogden bestämdt.

Att detta mitt förslag måtte till wederbörligt Utskott remitteras, anhåller jag wördsamt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 53.

Anders Andersson från Skaraborgs Län inlemnade följande memorial:

"Såsom en följd af Carlsborgs Fästningsanläggning, hafwa åtskillige communicationswägar blifwit upptagne och indelade på hemmanen i orten. Bland dem är i synnerhet en från Forswiksmo till Rödesund, ungefärligen 1 1/4 mil emellan Öfwerby Gästgifwaregård och Carlsborg, af hwilken orten hwarken har behof eller fördel; och då den påbördade underhållsskyldigheten, hwilken nu af hemmanen bestrides genom en årlig beskattning efter afslutad entrepre-

nad om wägens underhållande, är stridande emot de i detta afseende i allmänhet gällande grunder, får jag föreslå, att berörde kostnad må bestridas af Staten, lika med andra från Fästningsanläggningar oskiljaktige kostnader.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 54.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län ingaf detta memorial:

"Riktig är den gamla praxis att Kronans skogar och ödemarker i de norra Länen öfwerlåtas åt odlingslystne Nybyggare. På det sättet har man hoppats, och ej ofta utan skäl, att deße obygder en gång skola blifwa tienlige till drägliga boningar för menniskor, hwarigenom också säkerligen de norra orternes hårda climat i någon mån må kunna mildras. Men det åsyftade ändamålet har, såsom erfarenheten wisat, hittills blifwit högst ofullkomligt wunnet; och skälet dertill torde kunna till stor del sökas uti de för odlingen och besittningen föreskrifne wilkor. Det föreefaller icke otroligt, att hågen både för första odlingen och den fortfarande omsorgen skulle mycket äggas, i fall de nyupptagne hemmanen blefwe odlarens fullkomliga arf och eget, i stället att heta och wara Kronans jord, åt honom blott upplåten till bruk och begagnande.

Illa känner den menniskosinnet, som icke inser, att om än det wore blott rättigheten att nyttja ordet mitt, som skulle winnas emot ett annat ord, så wore detta redan en underbart mäktig sporre på ihärdigheten och fliten. En i de norra orterne bosatt tjensteman, som kallar sig "Patriot och Fäderneslandets wän", har uppsatt sina tankar i detta

ämne, och jag bifogar uppsatsen, med förklarande, att jag deruti instämmer och will hafwa den såsom min egen motion ansedd, utom hwad angår den minskning författaren föreslår uti det genom Kongl. Brefwet den 10 Februari 1824 åt Nybyggens innehafware bewiljade understöd, det jag anser böra bibehållas."

Lades på bordet.

§. 55.

Nils Magnusson från Calmar Län inlemnade följande motion:

"Det ämne, som jag nu utbeder mig att få fästa Ståndets uppmärksamhet uppå, har så länge warit omtwistadt inom och utom Riks-Stånden, och så widlyftigt afhandladt i tryck och i tal, för och emot, att saken kan anses wara tillräckligt utredd, och allmänna meningen i detta hänseende fullkomligen stadgad. Redan wid 1810 års Riksdag wäcktes frågan om Biskops-embetenas indragande, och har sedan, ehuru utan framgång blifwit förnyad wid de fleste derefter följande Riksmöten. Första gången sökte man afwisa förslaget medelst 114 §. af Regerings-Formen, och 1810 års Stats-Utskott afgjorde, genom votering, att ämnet icke kan såsom privilegii-fråga anses; dock begagnades allt framgent samma Grundlags §. intill deß detta förswars-wapen i senare tider befanns obrukbart, då wid sista Riksdagen, i anledning af en i detta Stånd wäckt motion uti nu ifrågawarande ämne, Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet i deß Utlåtande afstyrkte förslaget, hufwudsakligen på den grund, att Stats-religionen skulle rubbas genom Biskopsembetens indragning.

Utan twifwel är detta motskäl, så wäl som alla andra af samma halt, redan af allmänna omdömet förkastadt, och jag tror mig derföre icke böra upptaga Ståndets dyrbara tid med att här upprepa hwad redan är kändt och widare skulle kunna tilläggas, för att bewisa, det Biskops-embetena lätteligen kunna umbäras och numera utgöra en öfwerflodig Statslyx, som icke widare bör belasta wårt fattiga land, hwars sparsamma inkomster kunde anwändas till wida gagneligare ändamål.

Jag inskränker mig derföre i sådant hänseende till den framställning, att de åligganden, som nu tillhöra Biskoparne, hwaribland hufwudsakligast kan räknas Kyrko-visitationer, Prest-wigningar, högsta öfwerinseendet öfwer Lärowerken och Skolorna i Stiften, Kyrkoinwigningar och Præsidium i Consistorierne och wid Prestmöten, böra utan swårighet kunna öfwerflyttas på Domprostarne, som derföre tilldelas ett af Biskoparnes nu innehafwande Præbende-pastorater; och att deße tillökte göromål icke hindrade wården om Domkyrkoförsamlingen bewisas deraf, att under Biskoparnes långwariga frånwaro på Riksdagarne medhinna Domprostarne rätt wäl att sköta, både sitt eget och Biskoparnes kall.

Om således antagas kan, att Biskops-Embetet är för religionswården öfwerflödigt, will jag nu framställa hwad Statswerket genom deßa Embetens indragning skulle winna.

Utom inkomsterne från 22 Præbende-pastorater, med dertill hörande Prestgårdar, äro, enligt Länens Landsböcker, af Kronans behållne årliga intrader till Rikets 12 Biskopar anslagne:

	Indeld Lön, beräknad efter 1833 års markegång.			Boställs-hemman.	Spanmål af flere slag	
Biskopen i Linköping . .	—	—	—	——	393	21
„ i Skara . . .	—	—	—	12	222	20
„ i Strängnes .	—	—	—	——	401	15½
„ i Westerås . .	—	—	—	3	680	23
„ i Wexiö	—	—	—	4¾	326	13½
„ i Lund	—	—	—	9 31/48	391	—
„ i Götheborg .	—	—	—	1	483	20
„ i Calmar . . .	—	—	—	——	333	11
„ i Carlstad . . .	—	—	—	——	318	—
„ i Hernösand .	237	16	—	——	189	5
„ i Wisby . . .	1,842	6	4	——	—	—
Summa	2,079	22	4	30 19/48	4,040	1
Erke-Biskopen i Upsala	—	—	—	8½	865	22⅝
Summa	2,079	22	4	38 43/48	4,905	23⅝

Som till Statswerket skulle återgå, men då Erke-Biskopen, såsom Preste-Ståndets Talman wid Riksdagarne, torde böra bibehållas, blefwe Kronans winst, om min åsigt godkännes, den icke obetydliga årliga summan af 30 19/48:dels mantal Boställen samt 4,040 tunnor 23 5/8:dels kappar spanmål.

Jag föreslår alltså att Biskops-embetena i Linköping, Skara, Strengnäs, Westerås, Wexiö, Lund, Götheborg, Calmar, Carlstad, Hernösand och Wisby, med dertill hörande inkomster af alla slag, må wid nuwarande innehafwares afgång indragas; Biskoparnes embets-göromål jemte ett af Præbenbe-pastoraten öfwerflyttas till Domprostarne hwilka, om så nödigt pröfwas och för att detta förslag må undwika all beröring med 114 §. Regeringsformen, äfwen kunna hugnas med Biskops-titeln; börandes derjemte de återstående 11 Biskops-præbenden, i mån af blifwande ledigheter med ordinarie Kyrkoherdar tillsättas; de till ifrågawarande Biskopslöner nu disponerade 30 19/48:dels mantal boställen till Statswerkets förmån utarrenderas, och den härigenom inflytande årliga afkastning tillsammans med Biskoparnes nu innehafwande 2,079 R:dr 22 sk. 4 rst. uti indeldte räntor, samt 4,905 tunnor 1 kappe spanmål anwändes till Folkunderwisningen, antingen såsom en tillökning i det anslag, som Rikets Ständer icke lära underlåta, att på Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till detta maktpåliggande behof anwisa, eller för att nedsätta samma anslag i den mån de nu till indragning föreslagne tillgångar blifwa för Statswerket disponibla.

Om remiß af denna motion till wederbörligt Utskott anhåller jag wördsamt. Stockholm den 4 Mars 1840."

Härå fanns tecknadt:

"Lika med Motionären anser jag att Biskops-embetena äro öfwerflödige, och föreslår deras indragning; och att Kyrkans och Religionens helgd lika fullt skall kunna wärdas, samt Domprostarne, hwilka redan förut äro Consistoriales och vice Ordförande, om de med den lön de innehafwa, blifwa sjelfskrifne Biskopar, alltför wäl kunna bestrida Biskops-embeten, wisar sig tydligen på Gottland eller Wisby, der ingen Biskop är närwarande, äfwensom wid alla Riksdagar, då allt likafullt går sin ordentliga och jemna gång, utan några hinder.

Kongl. Maj:t fordrar flere millioners anslag och påökning wid hwarje Riksdag, så wäl för tillskapade nya Embeten som löneförhöjningar m. m., hwarigenom ingen lindring i skatterna kan förwäntas. Jag frågar: huru länge skall wårt tilla inskränkta land kunna bestå med en sådan mängd tärande Embetsmän och lyx?

Nu är tiden inne att tänka på förbättringar och besparingar. Det är här icke fråga om att förnärma eller skada de nu warande Biskopars rätt i sin tid; men det måste wißerligen stå Konung och Ständer fritt att reglera indragningar, så wäl som att tillsätta nya Embetsmän. Och genom denna föreslagna indragning af Biskops-embetenas rika inkomster, kommer Staten att winna så betydlig inkomst, att tillgång derigenom kan beredas, så wäl för folkunderwisningen, som öfrige inkomster, som kunde bereda nedsättning i skatterne, som så wäl behöfwes.

I sådant syftemål föreslår jag, att allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet mätte inhemta fullständige upplysningar om beskaffenheten af de göromål, som Biskops-embetenas befattning tillhöra, och derigenom utreda, huruwida Domprostarne, såsom nu föreslagne till Biskopar och Ordförande, kunna lika wäl, som nu sker, föreslå Embetet.

Någon inwändning i afseende på det Element Biskoparne för närwarande utgöra i wår representation, synes icke kunna komma i fråga, helst de nu föreslagne kunna med samma rätt representera och föreslå nämnde Embeten; hwarföre jag yrkar remiß och framgång af förslaget.

Peter Persson
från Ådelforß, Jönköpings Län."

Lades på bordet.

§. 56.

Per Pålsson från Skåne inlemnade detta memorial:

"Då hela samhället är en sammansättning af individer, har hwarje enskild medborgare lika fordran på åtnjutande af de fördelar, hwilka blifwit andra, uti samma cathegori, utan ådagaläggande af serskildte förtjenster, tillerkände; och då rättskänslan är representantens säkraste ledare, har jag från deßa synpuncter hemtat anledning att i motionswäg för det Hederwärda Ståndet, göra denna framställning.

När Rikets Höglofl. Ständer bewiliade anslag för tillwägabringande af en ny löne- och accords-reglering inom indelda Arméen, war meningen säkerligen icke, att deßa accords-ersättningar skulle utgå på bekostnad af enskilde, lika berättigade till Rikets Ständers wälwilja, som öfrige; men sådant oaktadt, och ehuru den Committé, som blifwit nådigst förordnad att upprätta project för denna löne- och accords-ersättning, till en sådan förmåns åtnjutande uppförde Regementernes Auditörer, hafwa dock, troligen genom saknad kännedom om tillwaron af Kongl. Maj:ts Nådiga Bref till samtlige Herrar Regements-Chefer af den 14 December 1765, som tillerkänner Regements-Auditörerne wid indelda Arméen accords-ersättning, lika med nuwarande Lieutenanter, då de förre så länge warit i tjenst, att de med pension afgå, Auditörerne icke fått njuta denna rättighet till godo. Wid detta projects föredragning till Nådig stadfästelse, lärer den oriktiga upplysning hafwa blifwit meddelad, att inga Regements-Auditörer funnos på accordsstat, i följd hwaraf den Nådiga stadfästelsen, från en sådan ersättning dem alla utesluter, under yttrande: "att deras accorder grundas på endast enskilde öfwerenskommelser, för hwilka de hade sig sjelfwe att skylla." Äfwen detta yttrande finner en motsägelse uti de öfriga accordsersättningarne, ty, månne deßa accorder i allt hwad de öfwerstiga accordsreglementet, äro annat än enskilde öfwerenskommelser, för hwilka wederbörande borde skylla sig sjelfwe? Men icke destomindre hafwa Herrar Officerare af alla grader till fullo utfått sine utgifne accorder, hwilket synes innefatta icke allenast en orättwisa, utan äfwen en afwikelse från Rikets

Höglofl. Ständers rättwisa syfte, föranledd hufwudsakligast från ett mißtag wid föredragningen, eller mindre noggrannhet wid tillempningen af då ännu gällande författningar, ty ett förnyadt accords-reglemente tillkommet efter högstberörde Nådiga bref, förringar icke det sednares kraft, enär Auditörerne derifrån icke blifwit utesluine, och den claß till hwilken de höra, blifwit bibehållen, likasom de öfrige, med högre accordsbelopp.

Detta förhållande, i förening med den wälwilja hwarje oförtjent lidande utkräfwer, grundar mitt hopp om bifall till denna motion, att i önskningswäg för Hans Maj:t Konungen framlägga detta förhållande till Nådig rättelse. — Huru många af indelda Arméens Auditörer, som till en slik upprättelse äro berättigade, är mig obekant, men jag föreställer mig dem wara högst få. Jag känner blott en, förre Auditören wid Skånska Hußar-Regementet, Öfwer-Auditören Ebbe Ljunggren, som till sin företrädare i accord utgifwit 6,666 R:dr 32 sk. B:co, och erhållit nådigt afsked den 9 September 1834, samt war således berättigad till accordsersättning, innan oftanämnde Nådiga Bref, genom den å Löne-reglerings-projectet tillkomne Nådiga stadfästelsen upphäfde all werkan af detsamma, om det derigenom kan anses upphäfwet. För honom inträffar således ett specielt casus, som framför öfrige berättigar till ersättning, och för honom, som efter en lång tjenstetid påräknat denna ersättning såsom ett tarfligt underhåll för sina återstående dagar, är det också jag tager mine Hederwärde Ståndsbröders rätts- och billighetskänsla i anspråk. Denna ersättning är så mycket lättare tillwägabragt, som Regementet på obestämd tid, eller tills det uppnår full stat, åtnjuter ett extra Stats-anslag, hwilket genom Ljunggréns tidiga afgång, samt i anseende till lönens förminskning lemnar åt Boställs- och Lönefonden en årlig behållning af 1000 R:dr Banco. Ljunggrén har således sjelf genom sin bortgång redan beredt en besparing af 5000 R:dr Banco, hwarigenom tiden för extra anslagets utgående förkortas, om det fortfarande finge utgå, så långt öfwer den tid, som för Regementets försättande på full Stat erfordras, för denna accords-ersättning, hwilken då, lika med Herrar Officerares accords-ersättningar kunde förskottswis utgå ur Arméns Pensions-Caßa. Regementet njöte då under tiden ersättning af å Stats-anslaget utgående ränta.

Om remiß härå till Ståndets enskilda Beswärs-Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Ståndets enskilda Utskott.

§. 57.

Vice Talmannen Per Ericsson ingaf denna motion:

"Genom Kongl. Brefwet den 17 Nov. 1748 samt Resolutionen på Presterskapets beswär den 12 Jan. 1757 §. 8 är stadgadt "att husesyn å Capellansbohl å landet wid skeende ombyten, eller då eljest nödigt pröfwas, förrättas af Häradshöfding med nämnd, hwarwid den husbyggnad, som i 27 Cap. 3 §. Byggninga-Balken räknas för 3 års byggnad, gäller för 5 års; äfwensom att de hwilka sådane hysesyner förrätta, icke mera än å militäre Boställen, måge begära eller emottaga arfwode derföre med undantag af de orter der serskilde stadfästade föreningar härom finnas"; men som icke mig weterligen något stadgande finnes af hwem eller på hwars bekostnad syner å klockarebohl skola ske, och detta är en brist som bör afhjelpas, hemställer jag

att wederbörligt Utskott måtte taga detta ärende till laglikmätig behandling.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 58.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län inlemnade denna motion:

"Genom Kongl. Kungörelsen af den 6 Juni 1820 har wäl det tillägg uti Stängsel-Förordningen af den 9 Februari 1802 blifwit gjordt, att, sedan wid inträffande hägnadsdelningar, stängsel-skyldigheten blifwit fördelad, genom noggrann fördelning å redan werkställd stängsel, det ersättningsbelopp skall bestämmas, som bör tillkomma den eller de, som stängt utöfwer den del, hwilken dem rätteligen ålegat; men ett förtydligande af detta stadgande synes dock af behofwet högt påkalladt, åtminstone för den ort, hwars Representant jag nu har den äran att wara.

Å Kinnekulle och deß närmare omgifningar utgöra stengärdesgårdar en icke obetydlig del af der befintlige hägnader. Wid de, genom nya stängseldelningar, ofta inträffande förändringar i fråga om underhåll af hägnader, inträffar icke sällan, att den ena delegaren, som har stengärdesgård, måste till den andra en sådan öfwerlåta, utan att derföre lagligen kunna påräkna någon ersättning. Det är wäl sant, att om denne delegare är medgörlig, så uteblifwer wißerligen icke en sådan ersättning, men att åfwen motsatsen inträffar synes af närlagde Protocoll, enligt hwilket den ena delegaren, i stället att utgifwa en billig ersättning, yrkat att den på hans hägnadslinea befintliga stengärdesgård, fastän

fastän, enligt hällen son, warande i laga stånd, borde från stället bortföras; och jag får derföre wördsamt anhålla, att ett sådant ytterligare tillägg i nu gällande Stängsel-Förordning måtte tillwägabringas, att wid fråga om ersättning för werkställd hägnad, delegare, som sådan åtnjuta bör, eger att, efter Mätesmäns beprößwande densamma beräkna, åfwen för stengärdesgård, så snart denna är af bestående egenskap samt i lagligt eller fredgildt stånd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhåller jag wördsammast.

Stockholm den 26 Februari 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 59.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län ingaf detta memorial:

"Serskildt för Rusthållarne wid Westgötha Cavalleri-Regemente inom Skaraborgs Län får jag wäcka denna motion, att, emot Hästvacance-afgifts utgörande, berörde Regemente, till så stor del densamma hädanefter kan komma att blifwa beräknadt såsom stående och widlådande jordbruket, fortfarande måtte få wara befriadt för uppsittning till häst och sämedelst få utgöra Infanteri; — men att denna hittills bestämda Hästvacance-afgift, 7 1/2 tunna Spanmål hälften Råg och hälften Korn, såsom allt för hårdt tryckande, måtte skäligen mildras i så måtto, att afradsgild Hafra i stället för Korn bör bestämmas, så mycket mer som denna afgift i alla fall är högre än hwad andra från Cavalleri till Infanteri förwandlade Regementen erlägga

— Och som Hafra är hufwudsädet för största delen; denna Province, will jag hoppas Kogl. Maj:t så wäl som Rikets nu församlade Ständer på denna omständighet fästa Nådigt afseende.

Om ock i den oförmodade händelse fullt surrogat af det sednare mot det förra skulle owilkorligen præsteras, det likwäl wore lempadt efter ortens och jordens locala beskaffenhet, emedan Korn der ej utan en gifwen förlust kan produceras, och då man kastar en blick på de grundräntor m. m., som owilkorligen måste utgå i Råg och Korn, så till Kronan som Indelningshafware, torde det wara lätt att förstå, det ett sämedelst tryckande onus bör på förenämnde sätt mildras, alldenstund surrogat derföre erbjudes af Hafra, som nu mera är en lika coürant och afsättlig wara som Korn.

Den olägenhet som uppstår för de rustande med anskaffandet af ett sädesslag, som af dem icke kan produceras på till hemmanet eller provincen hörande jord, är öfwerflödigt här andraga, ty det kan af den minst tänkande lätt begripas, då man måste, för att få denna wara, söka fremmande orter och ofta förgäfwes; men der den ock finnes, wara twingad gifwa hwad som begäres, blott för att få till lefwerering in natura berörde vacance. — En obetydlig lindring kan detta då wißerligen wara, men den wore ändock mer rättwis än billig. Att Rikets Ständer detta ärende så i ena som andra fallet hos Kongl. Maj:t med sitt inflytande understödjer, will jag göra mig förwißad. De åtminstone, som gjort sig begrepp om hwad närwarande tids skattebördor medföra och den icke obetydliga penningesumma, som till Staten under snart förflutne 30 år blott från Westgötha Regemente inom Skaraborgs Län sammanlagdt utgjort på 800 vacance-nummer, om man blott will upptaga detta antal förslagswis med 50 R:dr B:co per nummer årligen, då jag är öfwertygad det ej är för mycket tilltagit, utgör det ändå en summa af 40 000 R:dr, blott på en mindre del af Länet, följaktligen på 30 år 1,240,000 R:dr B:co, utesluttande all annan afgift till Kronan och Staten. Ehuru denna summa kan synas obetydlig för den som aldrig wetat af nöd och brist, är den likwäl icke så lätt att åstadkomma och kan wäl icke eller alldeles förbises, då man tänker på Statens alla behof. — Och då wi både tro och hoppas att öfriga skatter till Kronan wid detta Riksmöte komma att nedsättas, torde det wara så mycket mer angeläget förnya de Contracter mellan Kronan och Rusthållarne wid berörde Regemente, på minst 30 år, till en mera wißhet så å ena som andra sidan (eller Kronan och Rusthållaren) då äfwen denne sednare kunde se sin framtid med mera trygghet och kunde fästa ett mera hemligt hopp om möjligheten att för en framtid kunna bestrida eganderätten af Fädernejorden och på wißa ställen inköpta hemmansdelar, som i annat fall totalt måste upphöra på de flesta ställen, ty deras undergång ligger öppen för dem att betrakta; och i den händelse mitt anförande härmed ej skulle anses trowärdigt, ingår jag i skyldigheten att bewisa, det flera hemmansdelar af 1/4 till och med 1/2 äro försålde för lägre pris, än hwad en både ändamålsenlig och antaglig häst med mondering och på de flesta ställen ny karl för tillsammans kunde anskaffas.

Att derföre på detta föreslagna och högst lempliga sätt söka hjelpa Medborgarens billiga anspråk, som härigenom framställer för Konung och Ständer sin belägenhet med fullt hopp om Nådigt bifall.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 60.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län inlemnade denna motion:

"Att, så widt görligt är, hämma tilltagande oordningar, lagbrott och oroligheter tyckes wara hwar och en rättänkandes pligt, och till följe af det förtroende han sig ådragit wid inträdet af sitt Riksdagsmannakall. Jag får fördenskull, med hänseende å de i min hemort så öfwermåttan tilltagande så kallade Wägamarknader, härmed anhålla och föreslå, att till hindrande af fem stycken härtill begagnade mer och mer tilltagande samlingsställen, och deraf 4 blott inom ett litet Härad, att göra denna nämnda sats så inskränkt som möjligt, bör benäget widtagas af en och hwar moraliskt tänkande Medborgare. Jag föreslår derföre, att Kongl. Maj:t och Rikets Ständer täcktes medgifwa deße Häradsboer rättighet, att twenne gånger om året, den 2 Maj och dagen före Lidköpings höstmarknad i October månad, så wida deßa dagar icke inträffa på Helg- eller Sabbats-dagar, framgent å en snygg och tjenlig plats wid stora landswägen och der flere smärre wägar sammanstöta från Waßbo, Kåkinns, Walle, Gudhems och Kinnefjerdens Härader wid Enebackens Gästgifwaregård, såsom belägen nästan midt uti Kinne Härad, och lika långt till fyra Städer, nemligen Mariestad, Skösde, Skara och Lidköping.

Mig tyckes derföre det wara mer rättsenligt och tjenligt för allmogen, samt till mera winnande af laglig ordning och skicklighet, låta på nämnde ställe årligen påbjuda

2:ne marknader. Erfarenheten torde tillräckligen witsorda de menliga följder och dåraktiga inflytelser, som hos ungdom, barn och tjenstefolk af flere och täta sammanträden ega rum. Hwarföre jag, så ock mine Committenter, wåga hoppas om Rikets Ständers bifall till detta förslag.

Om remiß härå till det Utskott som wederbör, anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Ståndets Enskilda Beswärs-Utskott.

§. 61.

Olof Lindbäck från Halland inlemnade följande motion:

"Bland ingrepp som den administrativa myndigheten sig tillåtit i Rikets Ständers rätt, att gemensamt med Konungen utöfwa lagstiftande makten, torde ej kunna undgå Ständernas uppmärksamhet det emot Grundlagens anda och mening stridiga förhållande, att Åklagaremakten, tillsatt att waka öfwer lagarnes efterlefnad och Statens rätt, i wißa fall blifwit bunden i den werksamhet, denna deß wigtiga bestämmelse obehindradt påkallar.

En sådan obehörig inskränkning i Åklagaremaktens af Grundlagen bestämda werkningskrets förekommer i den Förordning Konungen den 20 December 1825 utfärdat, "hwu "förhållas skall wid besigtningar och öfwerbesigtningar, då "waror eller färdiga arbeten för Landt- eller Sjöförswarets "behof efter uppgörande Contracter lefwereras." Uti 24 §. i samma Förordning har blifwit stadgadt, att "likmätigt Kongl. Brefwet af den 17 Juni 1817 bör, då Contract om lefwerancer till Kronan ej uppfylles, Krigs Collegium eller Förwaltningen af Sjö-Ärenderne, efter lefwerancens beskaffenhet profwa, huruwida de i Contractet utstakade böter skola

uttagas, eller om sådane skäl äro för handen, att, då någon olägenhet ej af försummelsen för Kronan inträffat, tilltal må förfalla, hwarföre Advocat-Fiscalen är förbjudet emot den försumlige lefwerantören anställa åtal, innan Krigs Collegium eller Förwaltningen om målets beskaffenhet tagit kännedom och sitt beslut meddelat." Detta Nådiga Stadgande har sålunda blifwit föranledt af nyßåberopade Kongl. Bref af den 17 Juni 1817.

Wid inhämtande af innehållet af detta, i anseende till deri yttrade åsigter, principer och föreskrifter, högst märkwärdiga bref, som tillkommit i följd af wäckt fråga om Krigs-Collegii Advocat-Fiscals rättighet till del i witen och böter, som utgå ifrån af Collegium sakfällde Lefwerantörer och Redogörare, får man den upplysning, att ofwanberörde Stadgande ursprungligen härledes från den godtyckliga makt Krigs-Collegium sig tillegnat genom ett den 11 Januari sistnämnde år fattadt och Advocat-Fiscalen till efterrättelse meddeladt beslut, "att frågor om uraktlåtet fullgörande af ingångne Contracter emellan Krigs-Collegium och enskilde personer icke annorlunda finge af Advocat-Fiscalen till laglig beifran upptagas, än efter dertill af Collegium erhållet förordnande." Denna af Krigs-Collegium sjelftagna, för Staten wådliga rätt, dröjde icke länge att blifwa föremål för Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsmans uppmärksamhet. Krigs-Collegii nyßnämnda beslut blef af honom beifradt i underdånigt memorial den 15 April samma år, hufwudsakligen på den grund, att Collegium, genom det arbitraira förordnandet "obehörigen inskränkt Advocat-Fiscalens werkningskrets och förorsakat ändring i den för Justitiæ-Ombudsmannen utfärdade Instruction"; men denna af Justitiæ-Ombudsmannen hos Regeringen wäckta, i sakens natur

grundade framställning blef icke ens af Regeringen pröfwad, enär högstberörde Nådiga Bref, efter meddelad sanction å Krigs-Collegii berörde förfarande, förklarar, "att widare utlåtande öfwer hwad Justitiæ-Ombudsmannen i förberörde måtto anmärkt, icke wore af nöden."

Den af Regeringen de administrativa Werken sålunda upplåtne rättighet, som påtagligen inskränker den allmänna werkningskrets och den makt Konungen och Rikets Ständer tillerkänt de tillsatte wårdarne af Statens rätt och Nationens angelägenheter, har icke heller undgått Ständernas Revisorers uppmärksamhet, enär de uti Berättelsen af den 5 December 1837, pag. 102 och 103, öfwer 1834 och 1835 årens Stats-Revision, wid granskning af de med Leverantörer ingångne Contracter och derpå grundade liqwider anmärkt, "att de fleste bland de afslutade Contracter genom öfwerskridande af den fastställde lefwererings-terminen blifwit å Leverantörernes sida åsidosatte, utan att det i Contracterne intagne wilkor af böter för försummelsen wid något enda tillfälle funnes wara tillempadt;" — ett förhållande, som både förut egt rum och alltsedermera med högst få undantag fortfarit; och att Krigs-Collegium, utan gällande anledningar, bewiliar lefwerantörer anstånd med Contracters fullgörande, hwilken förunnade answarslöshet för bristande werkställighet af Contracter med Statens Werk, Revisorerne ansett kunna leda till betänkliga följder.

Då jag delar denna Rikets Ständers Revisorers åsigt, kan jag icke undgå fästa Nationens Representanter närmare uppmärksamhet på det grundlagswidriga, oformliga och lagstridiga förhållande, som både föranledt ofwanberörde Stadgande i 1825 års Förordning och som innefattas wid

tillempningen och följderne af författningens förenämnde föreskrift.

Jag kan ej föreställa mig annat, än att en lag, som angår rättsförhållanderne emellan Staten och enskilde medborgare, icke bort hafwa tillkommit i annan ordning än 87 §. i Regeringsformen bestämmer. Då denna författning i den citerade 24 §. lägger ett otillbörligt band på utöfningen af Åklagaremaktens rätt och pligt att beifra oordningar, befordra Kronans bästa och upprätthålla corporationers och individers förbindelser till Staten, kan jag ej finna annat, än att de för Statens och Nationens högsta Ombudsmän meddelade allmänna föreskrifter uti gällande Instructioner af den 3 Augusti 1809 och den 1 Mars 1830 och uti serskilde förwaltningsgrenar ländande till iakttagande och efterlefnad för dem underordnade Advocat-Fiscaler och Kronans Ombud, blifwit, genom ofwannämnde, Konungens Ombudsmän i Krigs-Collegium och Förwaltningen af Sjö-Ärenderne gifne, förbud i wäsendtlig måtto öfwerträdde, och att Regeringen derigenom icke fästat tillbörligt afseende å 27 och 96 §§. i Regeringsformen.

I afseende på beskaffenheten och påföljden af ifrågawarande olempliga stadgande i den citerade Författningen, får jag erinra, att i Rättsfrågor emellan Staten och enskilde, den administrativa myndigheten eller det förwaltande Werket lika litet må egna, utan kränkning af rätwisa och rättsbegrepp, handla godtyckligt och efter enskilde beräkningar, som Domaren. Att ofwanbemälde Auctoriteter må kunna efter ett blott och bart godtfinnande prolongera den bestämda tiden för Contracters fullgörande och sålunda tillåta enskilde Contrahenter att en längre, af deße med begärlighet fördröjd tid, räntefritt få begagna Statens såsom

förskott å betalningen för den erbjudna lefwerancen lyftade medel, samt derutöfwer eftergifwa det såsom correctiv för lefwerancens eller entreprenadens fullgörande å bestämd tid i Contractet föreskrifne wite, jemte all skadeersättning, utan att Kronans Ombudsman deröfwer blifwit hörd, måste owilkorligen leda till förluster och menliga följder för Kronan, samt förnärmande af den Caßas rätt, åt hwilken witet eller de för lefwerancens försummelse utsatte böter blifwit anslagne, utom det att Advocat-Fiscalens answar för bewakningen af Contracternes efterlefnad ställes i ett för Kronans säkerhet alltför menligt beroende, äfwensom denna säkerhet genom den förlängda Contractstiden och genom den af den enskilde Contrahenten påräknade befrielse från witet, ofta blifwer underkastad en eljest icke befarad wåda. Utan att ens wilja ana möjligheten af någon hemlig connivence emellan det förwaltande Werket och den enskilde Contrahenten, måste det anses såsom ett gäckeri emot Staten, att, med undantag af några få händelser, under loppet af alla de år, som sedan 1817 förflutit, för de högst betydlige lefwerancer och entreprenader Krigs-Collegium och Förwaltningen af Sjö-Ärenderne hos enskilde personer betingat, ehuru de flesta först stundom långt efter den i Contracterne bestämda terminen blifwit fullgjorde, det fastställda witet sällan utgått, och att Regeringen icke någon enda gång godkänt eller gillat Advocat-Fiscalens underdåniga klagan öfwer anställde åtal för försummadt fullgörande af Contracter.

Jag anser mig derföre hafwa giltiga anledningar att wördsamt föreslå Rikets Ständer, att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det 24 §. i ofwan åberopade Förordning af den 20 December 1825, såsom ledande till eftertänklige följder, måtte helt och hållet upphäfwas, och

att Collegierne, som besörja behofwens fyllande i alla detailler för Landt- och Sjöförswaret, samt underordnade Auctoriteter icke må ega, utan då lagliga och bestyrkta omständigheter förekomma, om hwilka Kronans Ombudsman alltid bör höras, prolongera tiden för Contractets fullgörande, och att i alla händelser de i Contracterne bestämda witen och skade-ersättningar icke få af Auctoriteterne eller Konungen i administrativ wäg eftergifwas, utan få bero af wederbörlig Domstols pröfning och afgörande.

Denna motion anhåller jag wördsamt måtte till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottens handläggning remitteras.

Stockhom den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 62.

Johannes Johansson från Götheborgs och Bohus Län inlemnade detta memorial:

"Genom Kongl. Förordningen, angående Afrads- och Kronotionde-spanmåls utgörande, af den 22 Juli 1803, är stadgadt, att då tionde eller afrad in natura fordras, eller tionde- och räntegifware åstunda densamma på detta sätt lefwerera, bör derom tillsägas wid Thomæ-dag, och spanmålen derefter wara till det anwista stället afförd, till den 25 Februari påföljande året. Denna Förordning, gällande för hela Riket, tycks, i afseende på den fastställda tiden för lefwereringen, wara den lempligaste; dock kunna localförhållanden inträffa, hwilka göra denna tid för räntegifware högst oläglig. De båda öar, hwars ombud wid detta Riksmöte jag har äran wara, äro genom hafwet skilde från fasta landet. Ej sällan händer, att under Februari

månad en hastig köld inträffar i deßa trakter, som isbelägger hafwet, utan att derföre, som på insjöarne är wanligt, underlätta communicationen. Lefwerancen af Tionde-spanmålen är under sådane förhållanden ytterst swår och oftast omöjlig. För att fullgöra ett uppdrag af mine Committenter och framlägga en allmän önskan af Orousts och Tjörns Hemmansegare, får jag derföre ödmjukligen föreslå, att för deßa Härader det serskilda stadgande måtte utfärdas, att dessädes boende Räntegifware, hwilka till lefwerering af deras tionde in natura, sjelfwe uppsagt eller blifwit uppsagde, må tillåtas denna lefwerering fullgöra antingen i November månad af det innewarande året eller ock under April månad året derpå. — Under deßa sistnämnde månader är hafwet isfritt och inga binder möta för transporten af spanmålen på Båt eller Fartyg.

Denna min hemställan förmodar jag skall möta så mycket mindre gensägelse, som någon minskning i Kronans eller Tiondetagares rätt icke genom förslagets bifallande skulle wållas, utan endast en lindring för Räntegifwarne i deras tunga och beswär härigenom åstadkommas.

Om remiß till wederbörligt Utskott får jag i ödmjukhet anhålla.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 63.

Christen Persson och Per Båtelsson Burge från Gottland inlemnade detta anförande:

"Sedan det numera kommit till wår kunskap, att Kongl. Maj:t, efter den tiden wi ingåfwo wårt memorial till Hederwärda Ståndet, att hos Kongl. Maj:t anhålla

om den i nära 40 år hwilande Prest-tiondesaken på Gottland, utställt handlingarne till Presternes och Hemmansegarnes ytterligare hörande, så få wi härmedelst återkalla den del af memorialet, som angick denna sak, men deremot nu motionera hwad wi i samma memorial yrkat om Prestgårdsbyggnaderne på Gottland, för att få, hwad deße angår, åtnjuta samma rätt som det öfriga Sweriges innebyggare, och efter hwad Lag och Författningar derom stadga.

Prestgårds-byggnaderne på Gottland äro icke allenast ganska kostsamme, emedan de äro byggde af sten och boningshusen täckta med tegel, som ifrån andra orter måste införskrifwas, emedan inga Tegelbruk finnas på Ön, utan de äro äfwen till antal och storlek wida flere och större, än hwad Lag och Författningar bjuda; och ehuru Presterskapet på Gottland är ganska angeläget om att Hemmansegarene skola efterlefwa enligt deras begrepp och förklaring, den så kallade Conventions-Stadgan, då frågan är om Presterskapets fördel och inkomst, så will det likwäl icke tillåta oß begagnandet af den rättighet oß tillkommer, nemligen, att enligt denna Conventions-Stadga, "en Syn skulle hållas öfwer alla Prestgårdshus, och hwad deraf öfwerflödigt wore, skulle ödeläggas." Denna Syn har icke blifwit hwarken från den tiden allt intill 1752 påbjuden eller sedan hållen, fastän allmogen sistnämnde år wid Riksdagen derom gjorde påminnelse, och änskönt äfwen en Skrifwelse ifrån Kongl. Maj:t då afgick till deße Befallningshafwande, att den genast skulle företagas, i enlighet med hwad Lagen om Prest-byggnader i allmänhet föreskref och stadgade; ej eller har den sedan intills närwarande tid blifwit werkställd. Hemmansegarne hafwa således under hela denna tiden warit betungade med detta stora och kostsamma onus, utan att Presterskapet till

den alldra minsta del byggt de hus, som äro dem ålagde att bygga, hwartill än widare kommer, att Pastorerne icke ens underhålla eller reparera de af allmogen iståndsatte husen, som dock af alla andra Boställs-innehafware måste fullgöras. På grund häraf och då Hederwärda Ståndet redan wid 1751 och 1752 ärens Riksdag behjertat Hemmansegarnes lidande i detta fall, så anhålla wi att Ståndet med lika kraft och godhet bistår oß, och ytterligare hos Kongl. Maj:t anhåller, det deß Befallningshafwande eller wederbörlig Auctoritet måtte anbefalla behörige Domare, att genast företaga denna Syn, så att de öfwerflödige och uti Lag ej påbjudna husen måtte ödeläggas, samt att Pastorerne måtte åläggas bygga de hus, som Lagen för dem bestämmer, och att sedan de hus, allmogen byggt, underhålla och reparera.

Anhållandes wi wördsamt att detta memorial måtte blifwa remitteradt till behörigt Utskott, och winna Riksens Ständers bifall, helst som det äfwen torde, i mer eller mindre mån, röra alla Rikets Jordbrukare.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 64.

Per Bårtelsson Burge från Gottland inlemnade följande motion:

"Jag anhåller att få fästa Ståndets uppmärksamhet på en fråga af största wigt för Ön Gottland, äfwensom för hela Sweriges sjöfart, en fråga, som warit mycket discuterad i allmänt tryck, som tyckes öfwerallt möta lifligt medhåll, ingenstädes synbart motstånd, och hwilken likwäl, af skäl som jag ej kan fatta, ännu icke blifwit afgjord.

Jag menar frågan om Nederlags- och Transito-rätt för Slitö hamn på Gottland.

I October 1837 anhöllo några Wisby Handlande i underdånighet hos Kongl. Maj:t om Transito- och Nederlagsrätt för Slitö.

Deras anjökan remitterades till utlåtande af:

1:o Wisby Handels-Societet;

2:o Konungens Befallningshafwande på Gottland;

3:o Kongl. General-Tull-Styrelsen;

4:o Kongl. Commerce-Collegium; och deßa Utlåtanden, hwaraf det sista inkom redan i Maj 1838, innefattande de bestämdaste witsord om hamnens förträffliga läge och öfrige egenskaper, för bildande af en widsträckt handel.

Hwar och en ansåg frågan wara tillräckligt utredd och wi lyckönskade hwarannan redan till ett snart afgörande, hwilket, att döma af auctoriteternas underdåniga yttranden, ej troddes kunna medföra annat än nådigt bifall.

Sedermera hafwa underdånige petitioner trenne serskilde gånger blifwit ingifne till Kongl. Maj:t, med anhållan om frågans snara afgorande, hwaraf den sista öfwerlemnades genom en deputation och war biträdd af nära nog hela den sjelfegande allmogen på Ön. Jag har hört att saken sedan blifwit ytterligare remitterad till utlåtande af Handels-Societeterne i Stockholm och Götheborg samt Stapelstäderne på Sweriges Östra kust, och att den blifwit af somliga synnerligen recommenderad, af andra likgiltigt behandlad, och af andra åter afstyrkt.

Det lärer säkert förefalla Ståndet besynnerligt, att rättigheten att begagna en god hamn på Ön Gottland skulle i någon mån underställas pröfning af Corporationer i Städer, som deraf ej kunna ega directe gagn eller skada.

Saken är emedlertid, till betydlig förlust för Ön Gottland, ännu oafgjord, och då det är af största wigt för mine Committenter och som jag tror, äfwen af allmänt intereße för hela Rikets Handel och Sjöfart på Östersjön, att en så god och wälbelägen hamn som Slitö, omsider måtte få ändamålsenligt begagnas, så får jag motionera: "att Ståndet måtte begära Med-Ståndens biträde till frambärande af den underdåniga önskan, att Kongl. Maj:t täcktes åt Slitö hamn på Gottland i Nåder förläna full Nederlags- och Transito-rätt.

Anhålles om remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 65.

Lars Rasmusson från Göthebergs och Bohus Län inlemnade denna motion:

"Att tjufnadsbegäret och utöfwandet af denna last allt mer och mer tilltager uti Landsorterne torde man finna en icke ringa onledning deruti, att Kronobetjeningen, hwilken det åligger beifrandet och hämmandet deraf, icke för sin möda hafwa ringaste ersättning, och hwilken Kronobetjent som helst, han må wara aldrig så liberal och oförtruten samt lifwad för samhällets bästa, tröttnar dock dels för tidspillan och dels för dermed förenade kostnader att ihärdigt fortfara att söka upptäcka tjufwar och tillrättaskaffa stulet gods. Jag känner i min hemort sådane, hwilka företagit 5 à 6 mils resor för detta ändamål och det har lyckats. Nu, för att uppmuntra dem, som för spioneri af detta slag göra sig dertill förtjente, går jag att föreslå, det Landshöfdingar-

ne inom hwarje Län mätte tillåtas att af Kronans andel i Sakören dem efter förtienst för deras nit delöna.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Olaus Ericsson från samma Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 66.

Lars Rasmusson från Götheborgs och Bohus Län ingaf detta memorial:

"Då jag har den öfwertygelse, att alla allmänna Låne-Inrättningar tillkommit i den goda affigt, att utan för högt betungande wilkor, med Låne-bidrag understödja hwarje medborgare, som, i enlighet med gällande Författningar, genom ordentliga och säkre Lånehandlingar dertill göra sig berättigade; så är det icke utan ledsnad, jag af mine hemmawarande Committenter uppmanad, nödgas hos Rikets Höglofl. Ständer till wederbörlig rättelse anmäla, det på ingen Lag grundade, men sjelftagna beskattningssätt, som Tjenstemännen inom Götheborgs Banks Låne-Afdelning en längre tid tillåtit sig utöfwa emot derwarande Länsökande, bestående i afdrag af en half procent arfwode för hwarje inom Låne-Afdelningen utgående nytt Lån, utan annat beswär, än deras tjenstäliggande att tillställa Låntagaren contanta behållningen af Lånet, sedan den genom Discont-Reglementet bestämde räntan blifwit innehållen. Lika arfwode hafwa Låntagare fått widkännas wid hwarje omsättning af Lånet; detta gör, att i stället för fem procent måste Låntagare, med andra extra utgifter inberäknade, utbetala nära sju procent.

Att

Att Directionen och Banco-Ombudet icke kunnat wara i okunnighet om detta förhållande, kan jag icke förmoda, men att denna Styrelse, utan all anmärkning och beifran lätit detsamma fortfara, werkar hos ortens innewånare den största förundran och mißnöje. Med skäl kan man således fråga, hwad är då ändamålet med Embets- och Tjenstemän, om de icke, utan för allmänheten betungande obehörige wilkor, skola fullgöra de pligter, som tillhöra deras åliggande och för hwilka de äro lönade.

Med anledning af hwad jag sålunda anfört, föranlåtes jag yrka, att den af Tjenstemännen inom Götheborgs Låne-Contoirs Afdelning hittills sjelftagna arfwodes-beräkning för utöfning af deras tjenstemannapligt, måtte, wid tjenstens förlust, förbjudas. Det wore med den största billighet öfwerensstämmande, att de, som äro i behof att söka denna nödhjelp af Statens Banco-behållning, fingo insända sine Lånehandlingar till Låne-Afdelningens Styrelse, som under deß answar och genom deß tjenstemannaförsorg utan arfwodes beräkning kunde tillställa eller, enligt uppgifwen adreß, borde öfwersända Låne-behållningen till den rätta mannen, äfwensom emottaga omsättningsmedel och reversal, detsamma ändamålsenligt befordra och det sålunda utlösta gamla reversalet, jemte behörigt upprättad liqwid, till Låntagaren enligt adreß öfwersända.

En möjlig tillökning och aflöning för ändamålets winninde, bör icke lägga hinder i wägen för hwarje åtgärd till det allmännas werkliga nytta; och anser jag att Riks-Banken genom en så ändamålsenlig uppoffring, fullkomligt motswarar deß stiftelse, att wara ett räknadt stöd för idoge medborgare.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.
Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 67.

Henric Andersson från Örebro Län inlemnade detta memorial:

"I afseende på skyldigheten att bygga och underhålla Prestgård, Tingshus och Häradsfängelser, med flere allmänna byggnader, hafwa wäl inom Ståndet motioner redan blifwit wäckte, men enligt mine Committenters uppdrag måste äfwen jag i denna fråga utbedja mig Ståndsbrödernes uppmärksamhet.

Så wäl allmänna Lagen uti 26 Cap. 2 och 4 §§. Byggninga-Balken, som flere serskilde författningar, frikalla Sätes- och Ladugårdar samt afhyste Rå- och Rörshemman från skyldigheten att deltaga i Prestgårds- och Tingshus-byggnad, öfwenså Preste- och Klockare-bohl från det sistnämnde åliggandet, derjemte Insockne Frälsehemman äro befriade från Tings- och Fänghus-byggnad; men jag kan för min del icke finna billighetsgrunderna för deßa befrielser, då de från de wanliga åliggandene i detta hänseende fritagne hemman och lägenheter njuta lika rätt och förmån med hwar och en annan till och utaf ofwannämnde allmänna byggnader. Wißerligen woro Säterierne, efter Kongl. Förordningen den 1 Mars 1681, skyldige att hålla caractershus och andre lagliga byggnader samt, wid äfwentyr af Säteri-frihetens förlust, förbundne att underhålla deße byggnader; men genom Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 14 November 1829, har nämnde stadgande till all kraft och werkan upphört, och med detsamma all byggnadsskyldighet för innehafware af Säterier, hwilka således numera böra, lika med andre Häradsboer, deltaga i alla allmänna byggnader.

Något skäl för afhyste Rå- och Rörshemmans samt Preste- och Klockare-bohls, med flere slags jords befrielse från förr omnämnde byggnadsskyldigheter, kan jag icke eller hwarken finna eller medgifwa, emedan alla Häradsinnewånare ega lika rätt till begagnande af både Tings- och Fänghus. Jag föreslår således, att 2 och 4 §§. uti 26 Cap. Byggninga-Balken må sålunda ändras; att både Säterier, Ladugårdar, afhyste Rå- och Rörshemman, samt Preste-, Capellans- och Klockare-bohl, åläggas, lika med andre jordegande inom Häraderne, att deltaga uti Prestegårds-, Tingshus- samt Fänghus-byggnad och underhållande.

Om remiß till Lag-Utskottet anhålles wördsamligen.
Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 68.

Eric Norberg från Westerås Län inlemnade denna motion:

"Nu gällande Lag föreskrifwer, att Rättegångstimma för Domstolar å landet skall räcka till klockan sju på aftonen. En förändring häri anser jag behöflig och skulle i sådant fall wilja föreslå, att fatalie-tiden wid Härads- och Bergs-Tings-Rätterne bestämdes till klockan fyra eftermiddagen, samt syneförrätningar till klockan tolf på dagen.

Bland de flere olägenheter, som äro en följd af nuwarande förhållande, torde man i synnerhet böra fästa sig derwid, att seßionerna måste uttänjas till långt inpå nätterna, enär parterne oftast icke infinna sig förr än efter kl.

6 eftermiddagen. Den Domare, som iakttager Lagens föreskrift att börja sessionerne kl. 9 f. m. måste således nästan hela dygnet om sitta i Domstolen, och det säger sig sjelf, att han med denna ansträngning icke gerna förmår alltigenom hålla uppmärksamheten så spänd, som mähända behöfwes.

Hwad beträffar Syne-förrättningarne, tyckes det ändock ännu mera olempligt, att Domare och Nämnd skola ända till sena aftonen nödgas afbida en uteblifwande part, och sålunda låta en hel dag gå förlorad, hwilket serdeles för Nämnden är betungande, som förspiller en under den årstid, dylika förrättningar pläga ega rum, högst dyrbar tid.

I sammanhang härmed får jag föreslå, att Nämndens antal wid Härads-Rätten, äfwensom Huse-syner å Prestgårdar, måtte inskränkas till likhet med hwad som erfordras wid Syner å Militie-boställen.

Om remiß häraf till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 69.

Henric Andersson från Örebro Län inkemnade detta memorial:

"Med de bestraffningar, som för begångne brott erläggas, bör, enligt min tanka, i första rummet afses den brottsliges moraliska förbättring. För winnande af detta ändamål är nödwändigt, att Lagöfwerträdaren, efter undergången bestraffning, åter upptages i samhällets skote och erhåller tillfälle, att på ärligt sätt förwärfwa sin bergning, eller rättare, ej utskuffas från det lefnadsyrke han en gång walt och hwarwid han är bäst wand, samt ej eller i allmänna sammanlefnaden eller af de honom närmast omgifwande anses med ett förakt, som wanligen qwäfwer de goda, naturliga anlag han kan ega, och snart sagdt twingar honom att under hela lifstiden fortsätta den en gång beträdda brottsliga banan. Det är i Krigs-Artielarne och af Militär-Befälet, som denna nu uttalade grundsatts minst iagttages. För brott af förseelser, sådane som snatteri, ohöfwiskt tilltal eller annat wanwördeligt uppförande emot Förändrar eller Förmän m. m., warder Soldaten eller Hußaren antingen afskedad eller försänd till Pionier-Corpsen. Följden har warit ett tilltagande förderf hos den brottslige, som högst sällan låtit bättra sig, samt en myckenhet af både brott och brottslingar, genom hwilka den allmänna säkerheten i landet blifwit satt i den högsta fara. Deßutom ådrages Staten en stor kostnad af de många brottslingarnes underhåll och transporterande, samt Rust- och Notehållarne ej obetydlige utgifter i och för anskaffandet af andre karlar i de afskedades ställe. Det är således, utom ofseendet å den brottsliges förbättring, äfwen de laglydige medborgarnes säkerhet till lif och egendom samt de kostnader det allmänna onödigtwis måste widkännas, som påkalla ett snart afhjelpande af den militära strängheten och godtycket. Derförutan är det mycket orimligt och synes endast wara att tillskriwa Militär-Befälets högmod, att personer, som genom undergången bestraffning försonat sig med samhället, skola, då de i öfrigt ega drifwa hwad lofligt yrke som helst, endast wara uteslutne från det militäriska.

Jag föreslår derföre, att hwarje Soldat eller Hußar, som endast begått första resan enkel stöld eller andra brott, som äro mindre eller lika swårt straff med nämnde förbrytelse underkastade, må wara berättigad att fortfarande wid

sitt Regemente qworblifwa, utan hinder af Befälhafwarens önskan att honom derifrån skilja.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 70.

Jonas Andersson från Jönköpings Län inlemnade detta memorial:

"Sedan Konungen och Rikets Ständer funnit nödigt, att till fäderneslandets försvar och betryggande för utländskt öfwerwäld, inrätta National-Bewäringen, har, till följd af såwäl Kongl. Maj:ts omwårdnad om freden, som de twingande omständigheterne uti grannstaternes inre förhållanden och den allmänna farhågan för krig, fäderneslandets fridslugn icke warit stördt, och deß stridskrafter följaktligen icke eller blifwit försökte. Något resultat af National-Bewäringens inrättande har således icke hitintills kunnat erhållas, och ehuru jag icke drager i betänkande att hoppas det bästa, har jag likwäl trott, att en framställning rörande detta ämne hwarken skall finnas onödig eller obehörig; helst det obestridligen är ett bland de wigtigaste, åt hwilket Statsmakterne kunna lemna deras uppmärksamhet. Jag har i första rummet trott angeläget wara, att den noggrannaste tillsyn hålles deröfwer, att Kronans krigs-förråder och materiel finnas i sådant skick, att, då National-Bewäringen wid inträffande krig skall anwändas, Bewärings-ynglingarne erhålla tillräcklige och ändamålsenlige monderings- och utrednings-persedlar, på det med dem icke må inträffa de förfärlige förhållanden, som med det olyckliga Landtwärnsmanskapet egde rum, så att icke, under det 100,000 stridbare Bewärings-ynglingar finnas att commendera i fällt mot en anryckande fiende, krigs-förråderne endast innehålla utredning för 30,000 och de återstående 70,000, likt Landtwärns-ynglingarne blifwa förde i krig, utan medel till möjlighet att uthärda deß mödor och ansträngningar samt derföre, såsom deße, omkomma af brist och elände, utan att i ringaste mån hafwa motswarat sitt ändamål, samt att dernäst oeftergifligen bör förjas derföre, att Bewärings-ynglingarne under pågående krig, hwari de blifwa anwände, icke sakna sådant underhåll och wård, som ej mindre för den fysiska än den moraliska kraften hos krigaren äro nödwändige, och att deße ynglingar, landets söner, inom wår Armée, icke blifwa de sämst lottade; hwilket dock för dem, efter de författningar som nu äro gällande, wid inträffande krig, nödwändigt måste blifwa fallet, ty då den indelde Soldaten har att till sine behofs afhjelpande anwända sin lön och inkomsterne af sitt boställe, och den wärfwade sin lega, nödgas Bewäringsynglingen, utan annat understöd, än det gage han delar lika med de förenämnde, uthärda fältlifwets mödor och faror. Häraf uppstår såsom oundwiklig följd, att då Bewäringsynglingarne antingen sjelfwe ega förmögenhet eller hafwa bergade föräldrar, deras enskilda tillgångar härtill måste anwändas, och att de Bewäringsskyldige som sakna deße fördelar, blifwa föremål för brist och deraf följande elände. Begge deßa förhållanden äro högst orättwisa, och böra derföre, så widt möjligt är, undanrödjas; ty då Bewäringsynglingarne skola försvara det gemensamma Fäderneslandet och alla Medborgarnes sjelfständighet, egendom och lif, fordrar ock rättwisan, att alla som niuta fördel af försvaret, skola bidraga till detsamma; och af Bewäringsynglingarne sjelf-

we torde det wara bidrag och uppoffring nog, att de för detsamma få anwända deras personer, och äfwentyra deras lif.

Jag är ock förwißad, att, om wid inträffande krigswalet blefwe fritt för en bewäringsskyldig, att till deß utförande lemna penningebidrag, eller sin person, eller för föräldrar att uppoffra någon del af deras egendom, eller lemna deras söner, egendom långt heldre skulle uppoffras, än personer.

De korta öfningsmöten, som hitintills blifwit hållna för Bewäringsynglingarnes inöfwande i exercice och fälttjenst, tror jag icke hafwa motswarat det dermed åsyftade ändamål, och då krig hittills icke inträffat, har någon nytta af samma öfningsmöten icke eller erhållits; ty sedan de exercerade Bewäringsynglingarnes conscriptionstid tilländagått, och de följaktligen äro från krigstjenst befriade, är af den wapenöfning de kunnat erhålla, någon fördel icke att förwänta. Härtill kommer ock, att, enligt min öfwertygelse, såsom säkert antagas kan, att den öfning ynglingarne winna under ett 8 à 10 dagars möte, för den werkliga fälttjensten icke är af synnerligt inflytande, och att längre wapenöfningar för Bewäringsynglingarne under fredstid, hwarken stå tillsammans med Statens tillgångar, eller lära kunna anses erforderlige.

På grund af hwad jag sålunda anfört, och med stöd af öfrige för hwar och en, som owäldigt öfwertänker ämnet, lätt insedde skäl, föreslår jag: att några wapenöfningar med Bewäringsmanskapet under fredstid icke må ega rum, utan all åtgärd med detta manskap må inskränkas till årlige mönstringar och enrolleringar; att de besparingar, som härigenom för Statswerket uppkomma, må anwändas till

completterande och iordningställande af krigsmaterialier, serdeles National-Bewäringens monderings- och utredningspersedlar; samt att, till underhåll åt Bewäringsynglingarne under krig må, utöfwer det wanliga gage som af Kronan bestås, af Statens medel till dem hwardera årligen utgifwas så stort belopp, som motswarar indelde Soldaters löneförmoner.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 71.

Peter Persson från Calmar Län inlemnade denna motion:

"I en tidpunct som denna, då man, med något hopp om framgång, torde kunna wäcka fråga om ett mera fritt fält för utwecklingen af Industrien och Näringarne, går jag att wäcka Hederwärda Ståndets uppmärksamhet på ett ämne, som är af wigt för Landtmannen, synnerligast i de orter, i hwilka anwändandet af Skogstillgångarne utgör hans förnämsta inkomstkälla.

Enligt äldre Författningar skattlades alla Salu-sågar till en wiß årlig ränta, beräknad i förhållande till förmodade årliga afwerkningen, samt bestämdes till wißt Tolft- eller Stycketal, åfwensom med afseende på wattentillgången till Sågwerkets bedrifwande.

Wid strängt answar blef och är det Såg-egaren förbjudet, att till afsalu såga något utöfwer det sålunda bestämda årliga sågningsbeloppet. I samma stadgande gjordes likwäl genom Kongl. Brefwet den 7 September 1824 den modification, att hwad Såg-egaren icke medhann det ena, skulle han få försåga det andra året.

Deßa widräkningar äro i sig sjelfwe olemplige, utom det att de icke äro förenade med säkra controller, och utställa Såg-egaren för chicaner och prejerier af kitslige och nedrige åklagare. Samma olägenheter har ock med sig det förra, ännu mera stränga förbudet emot försågningen utöfwer det en gång bestämda årliga beloppet.

Deßa underslef och deßa band, synas mig Lagstiftningen böra undanrödja. När en Sågqwarns-egare en gång åtagit sig och blifwit ålagd en wiß årlig afgäld för sin anläggning; så synes det mig wara hans naturliga rätt, att få begagna den efter sitt eget godtfinnande, och söka uppbringa densamma till den högsta möjliga afkastning. Eljest skulle med lika skäl kunna påstås, att wid Tullmjölqwarnar icke finge förmalas mera spanmål årligen, än som motswarade den qwarnen åsatte ränta, och wid anläggningen beräknade årliga mäldetillgången.

Genom Kongl. Kungörelsen den 29 April 1830 stadgades, att de salu-sågar, som derefter anlades, icke skulle, såsom med de äldre Såg-inrättningarne är händelsen, åsättas wiß och årlig grundränta, utan betraktas såsom Fabriksinrättningar, och påföras endast årlig Bewillning; och är uti de åren 1830 och 1835 utkomne Bewillnings-Förordningar grunder också bestämde för uträkning och debitering af bewillningen.

De sedan är 1830 anlagde sågar ega således att försåga så mycket som de, wilja och kunna, likwäl med förbindelse att skatta eller erlägga bewillning till Staten, i förhållande till årliga försågningen, som, beroende af så många serskilde omständigheter, sällan något år är lika med det föregående.

Jag hemställer nu, om icke de äldre Sågqwarnarne, som en gång och för alltid fått sig ålagde en wiß ränta, uträknad efter calculerade årliga försågningen, måtte tillåtas, att lika med de efter år 1830 anlagde salu-sågar, få försåga huru mycket som helst, och det utan band af några widräkningar ifrån det ena till det andra året, eller någon tillökning i den förstnämnde sågqwarnar åliggande afgäld eller skatt till Staten. Skulle Rikets Ständer, emot min förmodan, finna att en sådan frihet icke bör dem medgifwas, emot den nu utgående räntan, så föreslår jag, att egare till de äldre Sågqwarnarne må ega att, antingen afsåga sig grundräntan och underkasta sig årlig bewillning för hela årliga försågningen, såsom nu är händelsen med de nya sågarne, emot åtnjutande naturligtwis att, lika med dem, ega oinskränkt sagningsrätt; eller att, emot erläggande af bewillning för öfwerskottet eller skillnaden, få såga fritt, eller mera, och så mycket de förmå, utöfwer det wid skattläggningen beräknade årliga beloppet.

Jag anhåller om remiß af denna min motion till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 1 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 72.

Peter Persson från Calmar Län inlemnade följande memorial:

"Länge har warit erkändt, och med hwar dag låter sig allt mer och mer kännas behofwet af nya Instructioner för hwad jag wille kalla Landt-Regeringen eller för Läne-Styrelserne och deras underlydande Tjenstemän, på det att både de

måtte weta hwad deras åligganden äro, och Folket, hwilket i så många hänseenden beror af deras åtgärder, icke sakna kunskap om gränsorne for desamma. Kongl. Maj:t förordnade också för många år tillbaka att nya Instructioner skulle utarbetas; och Kammar Collegium uppgjorde, såsom jag will minnas, omkring år 1830 Förslag till Instructioner ifrån och med för Landshöfdingarne till och med för Länsmännen och Fierdingsmännen, lempade efter det nya Statsskicket och de dermed inträdda nya medborgerliga förhållanden.

Af offentliga handlingar är det icke kändt, att wid denna för Folket så wigtiga angelägenhet sedermera någonting blifwit widgjordt, och jag går derföre att hos Hederwärda Ståndet wäcka den motion, det Rikets Ständer skola besluta att hos Kongl. Maj:t underdånigst anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga under granskning de utarbetade Förslagen, samt sedermera utfärda omförmälde Instructionerne.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 73.

Anders Olsson från Stora Kopparbergs Län inlemnade denna motion:

"Allmogen uti öfra Dahllaget, som med bekymmer seit, huru som en orten öfwerswämmande bränwins-tillförsel bidragit att mer utsprida och underhålla den förderfliga fyllerilasten, och förtunga fattigdomens bördor, har derföre allmänneligen genom Sockenstämmo-beslut sökt att tillwägabringa sådane öfwerenskommelser, hwarigenom detta onda kunde afstyras.

Deras afsigter härwid hafwa warit, dels att hindra kringförslen af bränwin, som utpränglas i alla Byar, underhåller Lönnkrögeriet och lockar till öfwerflödig bränwinsförtäring; dels ock att genom inskränkningen af bränwinsbränningen, så wäl till pannerymd som tid, återföra denna näring till hwad den ursprungligen warit och sjelfwa namnet antyder: Husbehofsbränning.

Detta styrkes af bilagde Sockenstämmo-Protocoll från 2:ne Församlingar, hwilka ock uppdragit åt mig, såsom deras Deputerade wid nuwarande Riksmöte, att söka göra deßa deras åsigter gällande; och får jag i följe häraf wördsamt föreslå följande:

1:o Att all forsling af bränwin på Landsbygden måtte wara förbjuden, åtminstone i de orter der innewånarena sjelfwe åtaga sig witen emot en sådan handel.

2:o Att bränwinsbränningen, inskränkes till högst 4 månader af året, och ej må idkas med större än 30 kannors enkla pannor.

Genom widtagande af deße åtgärder, blir det icke förmenadt en omtänksam Husbonde att förse sig med hwad han nödtorftligen anser sig behöfwa för ett måttligt bruk af bränwin, under det att, för inträffande swårare mißwextår, en betydligare del af Landets Spanmåls-förråder kunde räddas, till nyttigare behof än till en dryck, hwars numera omåttliga mißbruk hotar att undergräfwa menskligheten ära och samhällets bestånd.

Om remitz till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Didric Weström och Lars Boëthius från samma Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 74.

Anders Olsson från Stora Kopparbergs Län inlemnade denna motion:

"Då den lösnings-rätt, som enligt Kongl. Maj:ts Bref af den 17 Augusti 1804, angående Storskiften och Strömrensningar i Stora Kopparbergs Län, medgifwes egare af obesutne delar, hittills sällan blifwit begagnad, och icke eller hädanefter, ehuru nyttig den än för Dalarnes förkofran skulle wara, lärer kunna befordras, derest icke tillgång till förmånlige penninge-lån kunna beredas allmogen; wågar jag anhålla, om Hederwärda Ståndets medwerkan dertill, att af Bankens tillgångar måtte afsättas en fond, derutur allmogen i de socknar, inom Stora Kopparbergs Län, der Storskiften blifwit werkställde, kunde på högst Tio år, mot Fyra procents ränta och årlig afbetalning å Capitalet erhålla Lån, åtminstone till halft belopp af deras Egendomswärde, efter hållen wärdering, då de sig derom anmäla, och behörigen styrka, att de, för förwärfwande af obesuten del, inom samma besutenhet behöfwa Lånen.

För den händelse, Rikets Höglofl. Ständer skulle bifalla min ofwanberörde framställning, wågar jag, i sammanhang härmed, såsom Controll öfwer Lånens rätta anwändande, och till förekommande af Länsökandes alltför stora betungande med Commißions-arfwoden, föreslå de Stadganden, att sökander af sådane Lån skola ega att hos Konungens Befallningshafwande i Länet, inlemna sina Låne-documenter, med bifogande af Laga kraftwunne arfskiften och Lagfarne köpehandlingar, samt styrka att de i ofwanberörde ändamål behöfwa medlen, och att Konungens Befallningshafwande, jemte witsord härom, må insända Låne-handlingarne till Banken, äfwensom att Banco-Styrelsen, om Låne-documenterne funnos rigtige, måtte wara skyldig att öfwersända de bifallne Lånen för sökandernes räkning till Konungens Befallningshafwande i Länet.

Om remiß af denna motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Eric Andersson från samma Län.

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 75.

Didric Weström från Stora Kopparbergs Län inlemnade denna motion:

"Under de sednare åren hafwa inwånarne uti Ofwan-Siljans Fögderi af Öster-Dalarne uti Stora Kopparbergs Län skuldsatt sig betydligt hos Staten för erhållen undsättnings-spanmål. Denna är nu till betalning förfallen med detta års början, men flere års mißgynnande skördar hafwa menligt inwerkat på den fattiga allmogens ställning. Den har äfwen på andra håll måst skuldsätta sig för lifwets uppehälle; och när nu allt på en gång sammanstöter, är den werkligen för tillfället urståndsatt att betala, emedan deß binäringar, som skola inbringa penningen, äro få, och deras slöjdeproducter, det förnämsta de ega att sälja, oftast, i brist på communicationer, bortgå i transportkostnader. Jag anhåller nu derföre att denna allmoge, för betalandet af deras förfallna undsättningsspanmål, måtte erhålla fyra års anstånd, på det sätt, att en fierdedel af skuldsumman erlägges årligen från och med detta år.

Wid erhållandet af denna undsättningsspannemål förbinda sig flere hyawis, en för alla och alla för en, att betala densamma; men det händer likwäl att en och annan

nu är ursländsatt, och genom fattigdom oförmögen, att betala sin andel, hwarföre jag äfwen härmed anhåller, att, oaktadt den gemensamma förbindelsen, afkortning för sådane personer måtte ega rum.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Boëthius, Anders Olsson och Eric Andersson från samma Län, i afseende på de orter för hwilka de äro Representanter.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 76.

Jan Andersson från Westerås Län ingaf denna motion:

"Jag utbeder mig så fästa Ståndets uppmärksamhet på ett stadgande i den gällande Skjuts-Ordningen, som, genom det missbruk, hwartill det gifwer anledning, tillskyndar den skjutsande allmogen stora olägenheter och beswär samt derföre högt påkallar rättelse.

Sedan det nemligen först är ganska ändamålsenligt påbjudit, att "icke mer än en person jemte den skjutsande, får åka efter en häst" är den goda werkan deraf nästan tillintetgjord, genom en härefter förekommande, så lydande mening: "men detta stadgande eger ingen tillempning till de händelser, då resande nyttja twenne eller flere hästar, då en eller så många skjutsande, som till hästarnes återhämtning nödwändigt erfordras, må medfölja." Hwad blir följden häraf? Jo! att i synnerhet en mängd Marknadstrafiquerande, Handlande, Handtwerkare eller andra paßagerare, för den goda hushållningens skull, slå sig ihop till ett resebolag, sålunda att en gifwer sig ut för hufwudman och betingar, till exempel, de tre hästarne, efter hwilka gemenligen färdas fem serskilde resande af olika skrån och yrken, då wanligen twenne egna enbets-åkdon nyttjas, i hwart och ett, af hwilka twenne personer slå sig ner med saker till full motswarighet af den, i Förordningen, efter en häst firerade tyngd. På det tredje, med gods och saker fullpackade åkdonet sitter den femte bolagsmannen, och tillåtes det en skjutsande så sig en sådan plats omständigheterne medgifwa. Nu händer det dock oftast, att alla tre hästarne äro från olika hemwist och hafwa till Gästgifwaregården med sig hwar sin egare, de der alla gerna skulle wilja medfölja på skjutsen och se efter huru de resande framfärdas; men att tala om rättighet härtill, efter Förordningen, är för dem såfängt. Den resande Herren och hufwudmannen för bolaget åberopar genast förenämnde undantags-stadgande. Innan den arma hästegaren knappast fått se hwem den medföljande skjutsbonden war, än mindre med honom aftala om, att äfwen se efter och taga wara på sin häst, är redan afresan skedd. Men härmed icke nog. Wid framkomsten till marknadsstaden upplöser sig det flygtiga bolaget och hwar och en begifwer sig till sitt logie, den ena norr, den andra söder ut, o. s. w.; blifwande det sålunda mera lycka än konst, om skjutsbonden, äfwen med bästa wilja, förmår taga reda på någon annan häst än sin egen, åtminstone ej utan mycken tidspillan och mycket beswär.

Ifrågawarande skjuts-stadgande anser jag derföre böra erhålla den förändring i redaction, att någon illusion deraf icke må kunna ega rum, åtminstone icke så grof, som den jag haft äran förtälja; och hwilken erfarenheten wisat, åtminstone i min ort, wara något helt wanligt.

Jag anhåller att denna motion måtte erhålla remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 77.

Eric Marmén från Upsala Län inlemnade detta memorial:

"Sedan motion under den 26 dennes till Ståndet inkommit, rörande ändring i nu gällande Criminal-Lag om brott för stöld; anser jag mig böra deremot Reservationswis anmärka, det jag ingalunda kan instämma i motionärens åsigter, eller de, hwilka med honom sig förenat, uti lindring af nu gällande Lag, rörande tjufnadsbrotts bestraffning, enär man just derigenom skulle flerfalldigt fördubbla antalet af deßa förbrytelser till den ytterlighet, att Statens medel omsider icke skulle förslå till uppbyggande af Correctionshus, Arrester och underhåll af ett sådant utwidgadt antal förbrytare, som derigenom skulle uppstå.

Jag will deremot föreslå, att första resan stöld, som mähända oftast kan begås af oförnuft, lättsinnighet och rusgifwande, icke bör bestraffas med den stränghet, som nu gällande Lag stadgar, enär man just derigenom oftast skulle qwäfwa och utrota det i menskliga naturen nerlagda frö till bättring, derigenom att den felande offentligen lider skymf för ett, för en af möjligt nödtwungen orsak eller lättsinnighet, och innan det mognade förnuftet hunnit sin stadga, begånget felsteg.

Långt ifrån att gilla den högsta eller lägsta bestraffning i detta hänseende, anser jag mig dock böra yttra min affigt wara den, att första resan stöld bör bestraffas med det skonligaste, med någon mörk arrest, eller efter brottets beskaffenhet, samt hemligt Skriftermål, och utan att i Prestbetygen blifwa anmärkt deß begångna brott; 2:dra resan stöld straffas utan skonsamhet, hwad nu gällande Lag för andra resan stöld stadgar, samt ett märke på högra handen som föreställer tjufsbrott. Wid tredje resan stöld, då nationen derigenom nästan påtagligt kan anse sig hafwa förlorat en medlem i samhället, helst både den första lindriga bestraffning icke lemnat den förstockade medlemmen till någon rättelse eller förbättning, anser jag förbrytaren icke allenast bör undergå den högsta kroppsplikt för 3:dje resan stöld, utan med ett märke midt i pannan, som utwisar tjufwens mer eller mindre begångna brott, så att wid tillfällen af rymning icke tjufwar kunna sig dölja, som nu som oftast sker, med fina kläder. 4:de gången stöld, owilkorligen halshuggas eller hängas, eller på hwad sätt bofwen till döden dömmes, kan wara detsamma.

Om remiß till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Februari 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 78.

Eric Marmén från Upsala Län inlemnade denna motion:

"Uti 26 Cap. 4 §. Bygginga-Balken finnes föreskrifwet, att wid hwarje Tingsställe skall wara ett fängelse der mißgerningsmän, måge i förwar hållas; och äro på sina ställen serskild Byggnad uppförd, hwilket sätt att dem inrätta, medför en icke obetydlig kostnad, isynnerhet för skoglösa orter. — Kostnaden i detta hänseende skulle dock ansenligt kunna minskas, om fängelserne inrättades under samma tak som Tingshuset. Ofwannämnde

Lagrum lemnar likwäl icke tydligen tillåtelse i detta hänseende. Också har Konungens Befallningshafwande i min hemort uppå gjord ansökning icke welat tillåta ett annat byggningssätt för fängelse, än en serskild byggnad. På anmodan af mine Committenter, får jag derföre anhålla om den förklaring af ofwanberörde Lagrum, att det må wara Häradsboerne obetaget, att ifrågawarande fängelse, på sätt dem lempligast synes, inrätta; för att mißgerningsmän förwara wid Tingsställen.

Om remiß anhålles till Lag-Utskottet.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 79.

Som tiden för motioners inlemnande med denna dag tilländagick, uppläste Secreteraren en förteckning på alla ingifne motioner, hwilka ännu icke blifwit till handläggning föredragne.

§. 80.

Sedan Talmannen tillfrågat Ståndets Ledamöter, huruwida de aflemnat alla de motioner de ämnade för Riksdagen framställa, tillkännagaf vice Talmannen Per Ericsson, att som Jacob Kihlblom från Södermanland insjuknat och af sådan anledning blifwit urstångsatt sjelf anmäla en tillemnad motion, angående förändrad Paß-författning för Eskilstuna Werkstad, wille vice Talmannen framställa motionen såsom sin egen.

Likaledes yrkade vice Talmannen motionswis, att Wermlands Fält-Jägare-Regemente måtte indragas.

Måns Månsson från Calmar Län wäckte fråga om upphörande af Bropenningar wid Calmar Brygga, och

Per Hansson från Wermland, angående förändring å Postgång för Arwika Köping.

§. 81.

Genom ankomne Protocolls-Utdrag underrättades Ståndet, att:

Höglofl. Ridderskapet och Adeln, den 29 sistlidne Februari:

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

Grefwe Frölichs, Gustaf Eric, motion om anslag till ett practiskt Landtbruks- och Slöjde-Institut i Södermanland.

Herr Lagerhjelms, Per, motion om ersättning för wißa förlorade inkomster åt Professor Cronstrand.

Friherre Tersmedens, Wilhelm, motion om en årlig pension åt Friherre Berzelius.

Friherre von Kræmers, Robert, motion om löneförhöjning för Fång-Waktmästaren och Waktdrängarne å Upsala Slott.

Till Stats- och Lag-Utskotten:

Herr Bogemans, Carl, motion om ändring i 13 Cap. 3 §. Rättegångs-Balken.

Till Bewillnings-Utskottet:

Herr Cedercronas, Johan Ulric, motion om en årlig afgift af en hwar, som will utöfwa jagt, till bildande af en fond för premier till rofdjurs dödande utan skallgång.

Till Lag-Utskottet:

Herr Cederschiölds, Robert Theophron, motion om förändring i straffet för den som oträngd i wredesmod mot annan drager knif eller swärd m. m.

Densammes motion om stadgande af någon föreskrift huru förfaras bör med den egendom, som utrikes rest Swensk undersäte, hwilken på längre tid ej återkommer, härstädes qwarlemnat.

Densammes motion om medel till påskyndande af rättegångars slut.

Hans Excellence Herr Grefwe Löwenhjelms, Gustaf, motion om afhjelpande af långsamheten i wår Criminal-Lagskipning.

Densammes motion, att när Sjö-Officerare äro actionerade, domstolen måtte bestå af endast Sjö-Officerare.

Friherre Ridderstolpes, Fredric, motion om en ny Utmätnings-Författning.

Friherre von Saltzas, Edvard Fredric, motion angående deportation af wißa brottslingar.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Friherre Flemings, Herman Reinhold, motion om affkaffande af alla krogar på landet.

Herr Hammarbergs, Carl Axel, motion om förändring i åtskillige delar af stadgarne angående bränwinsbränning.

Bifallit:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:o 7, angående den werkställde liqwiden af framlidne Landshöfdingen G. Duvalls reductionsfordran.

N:o 8, angående sättet för bestridande af kostnaderne i och för innewarande Riksdag.

N:o 9, angående ersättningen för Herr Landtmarskalkens och Herrar Talmännens Riksdagskostnader.

N:o 10, angående aflöningen för den hos Riks-Ständen och Utskotten anställde Cancellipersonal och Waktbetjening.

Remitterat:

Till Constitutions-Utskottet:

Stats-Utskottets memorial N:o 14, med anmälan af anledning till anmärkning emot Stats-Rådet och Föredraganderne för Kammar- samt Handels- och Finance-Ärenden.

Den 4 dennes:

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Proposition angående åtgärder till behöfwandes undsättning i mißwextår, tillika med de i anledning deraf afgifne yttranden.

Kongl. Maj:ts Proposition om beloppet af den behaglig t:ds förlänings-spanmål, som wid ledigblifwande Pastorat bör bibehållas och om återstodens anwändande.

Kongl. Maj:ts Proposition, angående öfwerlåtelse af Krono-ängen Skinnarulrån, såsom ersättning till Kyrkoherde-bostället å Westra Tollstads Socken, för en jord, som derifrån till Kyrkogårdens utwidgande komme att upplåtas.

Till Bewillnings-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Skrifwelse, angående bestämmande af stadigwarande tullafgifter å spanmål;

Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse, angående grunderne för bränwins-bränningens utöfning, med hänsigt till förekommande af bränwinets omättliga bruk.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Skrifwelse, angående skjutswäsendet i Riket.

Herr Lefréns, Johan Pehr, yttrande, i anledning af Herr Hjertas, Lars, den 26 sistlidne Februari till samma Utskott remitterade motion, angående förändring i författningarne rörande mått, mål och wigt.

Wällofl. Borgare-Ståndet

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Proposition, angående öfwerlåtelse af Krono-ängen Skinnar-Ullrån, såsom ersättning till Kyrkoherde-Bostället i Westra Tollstads socken, för en jord, som derifrån till Kyrkogårdens utwidgande komme att upplåtas.

Kongl. Maj:ts Proposition, angående beloppet af den behaglig tids förlänings-spannmål, som wid ledigblifwande Pastorat bör bibehållas och om återstodens anwändande.

Åtskillige Ståndets Ledamöters yttranden, med anledning af Kongl. Maj:ts Proposition om Stats-Werkets tillstånd och behof.

Lagt till handlingarne:

Constitutions-Utskottets Utlåtande N:o 3, angående Grundlagsenligheten af en yrkad Propositions wägrande hos Ridderskapet och Adeln.

Bifallit:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:s 7, 8, 9 och 10, angående bestridandet af Riksdagskostnaderne, kostnadsersättning till Landt-Marskalk och Talmän, samt aflöning till Riks-Ståndens och Utskottens Cancellie-personal och Wakt-betiening.

Återremitterat:

Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af wäckt motion, angående serskilde bestämmelser i afseende på grunderne för befordran till Embeten och Tjenster.

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

Herr Bagges motion, angående föreslagne förändringar uti Uppbörds-Författningarne.

Herr Bagges motion, angående Stats-anslag till allmänt nyttiga företag.

Herr Wijks, angående upphörande af quarantains-afgiften.

Herr Wijks, angående tillökadt anslag för Chalmerska Tecknologiska Skolan i Götheborg.

Herr Lindströms, om förändring i Uppbörds redowisning på Gottland.

Herr Christiernssons, angående åtskillige bestämmelser i afseende på anslaget till Riks-Statens 4:de Hufwud-Titel.

Herr Hjorts, angående anslag till iståndsättande af hamnen wid Åhus, m. m.

Herr Hjorts, om lån af Statens medel till Sölwitsborg för deß hamns iståndsättande.

Till Banco-Utskottet:

Herr Wijks motion, angående förändring i föreskrifterne om lösen för wåg-attester m. m.

Herr Wijks, om föreskrift för Fullmäktige i Rikets Ständers Bank, angående ränteberäkning å lån, som i Banken och Disconterne erhålles.

Herr Lindströms, om inrättande af ett Låne-Contoir på Gottland.

Till Bewillnings-Utskottet:

Herr Mobergs motion, angående förändrad tull-bestämmelse för införsel af koppar-plåtar.

Herr Hjorts, om upphäfwande af bränwins-kärls försegling.

Till Lag-Utskottet:

Herr Bagges motion, angående upphörande af föreskriften i 7 Cap. 1 §. Jorda-Balken, om fastighets-köpares skyldighet att göra hembud till Nabo och Widerboende.

Herr Bagges motion, angående förändring i föreskrifterne om de häkten, hwarest brottslingar, dömde till enkelt fängelse eller fängelse wid watten] och bröd, må straffen undergå.

Herr Christiernssons, angående förändrade bestämmelser i afseende på förbudet emot guld- och silfwermynts nedsmältande.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Herr Bagges motion, om fardag för afträdande af städernas Embets- och Tjenstemäns innehafwande jordar.

Herr Bagges, angående serskilde bestämmelser för befordringar till Tjenster och Embeten.

Herr Pousettes, angående serskilde bestämmelser i afseende på posthemmans äligganden.

Herr Schartaus motion, angående rättelse i uppbörden af Öresunds-tullen.

Remitterat:

Till Constitutions-Utskottet:

En af Herr Petré anmäld anmärknings-anledning emot Konungens Rådgifware.

Återremitterat:

Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af wäckt motion om Roteringsskyldighetens upphörande, samt N:o 5, i anledning af wäckt motion om upphörande af Roteringen i Helsingland och Gestrikland.

Förklarat: att Stats-Utskottet borde handlägga frågan om minskning af Roterings-beswäret inom Elfsborgs Län m. m., hwarom Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet meddelat Utlåtande N:o 4.

Ståndet åtskiljdes kl. ½ till 12 e. m. Ut supra

In fidem,

N. A. Heurlin.

Den 9 Mars.

Plenum kl. ½ 5 eftermiddagen.

§. 1.

Anders Andersson från Skaraborgs Län tillkännagaf, att han, som wore Ledamot i Stats-Utskottet, erhållit samma Utskotts Utgifts-Afdelnings uppdrag, att för Ståndet tillkännagifwa, att Afdelningen önskade ofördröjligen få till sig öfwerlemnade alla de motioner, som angingo 1:sta, 2:dra och 3:dje Hufwud-Titlarne, enär deße Hufwud-Titlar nu snart skulle hos Afdelningen till handläggning förekomma.

§. 2.

Olof Olsson från Westerbottens Län inlemnade följande memorial:

"Kongl. Förordningen om skogarne i Riket, af den 1 Augusti 1805, föreskrifwer uti 23 §., att Boställs-Innehafware, ehwad han är Militaire, Civil eller Prest, så ock Krono-Bonde, eger nyttja den skog, som Boställe och Kronohemmanet tillhör, till husbehof, men ej till salu, samt om Boställs-Innehafware eller Krono-Bonde beträdes med försäljning af skog, eller på annat sätt skog åt andre olofligen upplåta, skola de böta dubbelt emot äwerkan å andres enskilde egor, hwilket stadgande äfwen gäller för den som ifrån Boställe eller Kronohemman köper, eller sig skog tillbyter eller på andra wilkor erhåller, der honom wetterligt är, att han skogen ifrån Bostället eller Kronohemman bekommit. Att denna answarspåföljd för Boställs- och Kronohemmans-Innehafware är af behofwet påkallad, kan icke nekas, men att den, som genom beting med deße, det ware sig genom köp eller annorledes, på ett ärligt sätt erhåller

skog från sådane lägenheter, skall wara till enahanda answar förfallen, som den hwilken skogen öfwerlåtit, tyckes wara stridande mot allmänna rättsbegreppet, helst man med säkerhet bör kunna antaga, att öfwerlåtaren skall i första rummet känna, med hwilka rättigheter och skyldigheter Bostället innehafwes. Under sådan förutsättning bör det icke förbises, att t. ex. om en Prest utaf Boställets skog genom försäljning eller på hwad annat sätt som helst, afstår något, till någon af sina åhörare, som med det förtroende denne hyser för sin Lärare, samt helt och hållit okunnig om någon answarspåföljd derutinan finnes föreskrifwen, på god tro emottager hwad han sålunda sig betingat, och just i och med detsamma ådrager sig ett answar, hwarifrån han rättwisligen borde wara frikänd. Wid sådant förhållande will jag fråga, om icke den aktning och förtroende som bör wara rådande emellan en själaförjare och en åhörare, wore å den sednares sida, först för tillfället och möjligen för alltid förloradt, urartande från owilja till hat, som kunde medföra betänklige följder? Jag anser således en förändring uti berörde Kongl. Förordning wara af behofwet påkallad, och föreslår derföre, att det uti densamma stadgade answar för Boställs-Innehafware, som till annan öfwerlåter något af Boställets skog, wäl bör qwarstå, men att den som skogen köper eller på andra wilkor erhåller, skall wara från allt answar fri, utan afseende om han wetat eller ej, att han skogen ifrån Boställe bekommit.

Skulle detta mitt förslag möta betänklighet, att tillempa på alla Boställen och Kronohemman, får, på grund af de skäl jag i det föregående tror mig hafwa ådagalagt, jag wördsammast yrka, att den förändring, som blifwit föreslagen, må tillempas för alla Prestebohls-Innehafware och

dem med som deße på ett eller annat sätt kunna contrahera om skog, såsom af omständigheter högt påkallad.

Om remiß härå till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Februari 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 3.

Johan Jacob Rutberg och Johan Andersson Lundberg från Norrbottens Län, Olof Olsson och Anders Normark från Westerbottens Län samt Eric Nilsson och Sven Jonsson från Jemtlands Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Den befrielse till hälften, af Bewillning efter 1:sta Artikeln som sista Bewillnings-förordning uti 167 §. medgifwer dem af allmogen i Westerbottens, Norrbottens och Jemtlands Län, hwilka enligt Taxeringsmännens pröfning deraf anses wara i behof, är äfwen för närwarande af behofwet högeligen påkallad. Denna befrielse bewiljades då efter Fyra mißwextår; och sedan hafwa Fem inträffat, så mycket förfärligare till sina werkningar, som alla förråder och snart sagdt all förmögenhet hunnit blifwa uttömde genom de föregående. Detta olyckliga förhållande hafwa wi redan utwecklat uti en serskild motion, remitterad till Stats-Utskottet; och wi anse oß icke behöfwa wara widlyftiga om en sak som är sann och känd, utan anhålla blott att Bewillnings-Utskottet måtte wid Bewillnings-förordningens utarbetande, bibehålla nämnde undantag. Skälet till bibehållandet är ännu mera påtagligt och trängande, än skälet war till första antagandet."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 4.

Af Anders Andersson från Skaraborgs Län inlemnades detta memorial:

"Utom de stora uppoffringar, som Staten fått widkännas för Götha Canals anläggning, har den ort, inom hwilken anläggningen skett, serskildt blifwit påbördad den tungan, att wägbållnings-, skjutsnings- och andra sådane beswär, som tillhöra hemman, hwilka blifwit fördränkte i Canalen, såsom anwände antingen directe för Canal-ledningen eller till ersättning åt andre hemman, för jord som dertill åtgått, blifwit på de öfriga hemman inom hwarje Härad öfwerflyttade. Då denna ort hwarken haft eller kan wänta någon serskild fördel af Canalen och deß andel i det förmenta allmänna gagnet, åtminstone hittills, aldrig lätit sig förmärka, och sannolikt äfwen framdeles tyckes uteblifwa, är en sådan tunga uppenbart orättwis; och då den tillkommit, utan att ens hemmansegarne blifwit derom börde, har deß ursprung nog mycken likhet med en wåldkräktning, derföre jag ser mig föranlåten föreslå, att den må upphöra och att, om kostnaden dertill icke kan åläggas Canal-Bolaget, den må af Staten ersättas.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 5.

Af Per Sahlström från Stockholms Län ingafs ett memorial af följande lydelse:

"De förluster Staten giort och troligen kommer att widkännas, å de directa undsättningar dem åtskillige Provincers nödställda innewånare tid efter annan erhållit, jemte den utomordentliga swårighet, hwarmed en del af deßa

undsättningar åter till Statswerket ingå, synas föranleda till widtagande af en annan undsättningsmethod, än den hittills i allmänhet följda — jag menar systematiskt anordnade allmänna arbeten; hwilket sätt, här, så wäl som i andra Länder, skulle wara ganska anwändbart och tillempligt, såsom afhjelpande brister på arbetsförtjenst, och i längden indirecte återgifwande Stats-Caßan deß förskott. Hos oß skulle den mer eller mindre tillfälligtwis nödställda Arbets-claßens sjelf-werksamhet härigenom mera anlitas för bidragen till deß bergning, utan att wid hwarje påkommande större förlägenhet behöfwa af Staten omedelbart utkräfwa den. Bland de allmänna arbeten, som genom Statens bidrag kunna och böra till utförande ifrågakomma, äro wåra landswägars utjemnande och förbättring säkerligen de numera angeläganste. Hittills hafwa wattencommunicationers utwidgande och ökande tagit den allmänna frikostigheten så i anspråk, att om jag undantager de till en del mißlyckade wäganläggningar i Norra orterne, föga deraf återstått, för att bringa det inre wägsystemet och landtransporter i ett med de förra någorlunda jemförligt skick; men hwilken angelägenhet likwäl så mycket mindre borde glömmas eller äsidosättas, som landets wälstånd och cultur deraf hufwudsakligen beror, samt deßutom Canaler och wattencommunicationer ega wärde endast i den mån landet odlas och goda farwägar finnas för tillförande af waror och transport-effecter. I wårt af Naturen ojemna och starkt kuperade land, hwarest, genom de första wäganläggarnes nästan öfwerallt synbara böjelse att företrädeswis hålla sig på höjderne, wåra farwägar blifwit beswärade med en otalig

lig mängd ojemnheter, krökningar och backar, är en widtagande wägförbättning så mycket mer önskwärd och angelägen, som oläge heterne nästan uteslutande trycka jordbruket, dels genom det ofantliga wägbyggnadsarbetet i och för sig sjelft, samt swårigheten att backarne wid alla årstider i farbart skick underhålla, dels genom dragarnes större ansträngning och deraf följande snara förstöring, dels äfwen för den, måhända icke nog insedda eller beräknade, förlusten å den ringare fragt, som på en backig wäg jemnförd med en jemnare, kan framskaffas. Då härtill kommer: att wårt skjutswäsende (troligen för närwarande det sämsta för landtmannen, som något civiliceradt land framter), behöfwer werkliga förbättringar, genom införande af Diligence- och Forwagns-inrättningar samt skjuts-entreprenader, men deßa hindras och motwerkas af wåra wägars backiga beskaffenhet, så anser jag mig ega anledning att wördsamt föreslå: det något Statsanslag för detta angelägna ändamål må göras, eller ännu heldre: att det hittills följda undsättnings-systemet måtte förwandlas derhän, att, måhända med undantag för Östersunds, Umeå och Piteå Län, medlen utgå under form af anslag för allmänna wägarbeten; och förmodar jag att en Summa af 120 Tusende R:dr, eller 5,000 R:dr B:co årligen för hwarje Län, intill nästa Riksdag, hwarken skall öfwersliga det wanliga undsättningsbeloppet, fördeladt å flere år, eller för ändamålet befinnas otillräckligt helst jag hyser det största förtroende till klokheten och patriotismen hos Provincernes innewånare, att sjelfkräfde, genom personliga biträden, dagswerken och körningar befordra och underlätta ett nyttigt och för hwarje orts bästa afsedt ändamål; och i hwilka slags redan gjorda uppoffringar jag kunde upprepa många och

talande bewis, om sådant behöfdes eller här lempligen kunde ega rum. Beträffande de grunder, som för werkställigheten af ifrågasatte wägarbeten böra stadgas, afstår jag från deras utredande, så mycket hellre, som ofelbart är, att de Utskott, till hwilka motionen kan komma att öfwerlemnas, wida bättre än jag äro i tillfälle inse nyttan och utförbarheten af hwad jag här föreslagit, samt sättet derför. Jag inskränker mig således att önskningswis endast yttra: 1:o det måtte de af Staten lönte förste och andre Landtmätarne inom hwarje Län anbefallas att t. ex. inom 10 år afwäga de större och för transporterne mest hinderlige backar i hwarje district; utröna och utstaka de nya wäglinier, som böra komma i fråga; allt kostnadsfritt och med biträde af utsedde gode män; 2:o att medlen för wägarbetenas utförande må ställas under municipal- eller communalwård, med redowisnings-skyldighet, så wäl inför Beredning- som Pröfnings-Committée; samt 3:o att på de ställen, hwarest Bolag för större wägförbättrings-arbeten kunna eller wilja bilda sig, deße efter möjligheten uppmuntras och understödjas, dels genom räntefria lån mot nöjaktig säkerhet, dels genom bewiljande af måttlig wägafgift för wißa år.

Om Ståndets benägna medwerkan samt remiß till wederbörlige Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 6.

Lars Bengtsson från Malmöhus Län ingaf ett memorial af följande lydelse:

"Jordbruket är inom wårt Land den swårast betungade af alla näringsgrenar, ehuru ingen sådan kan fordra mera arbete och kostnader än just detta.

Det är ett icke obetydeligt studium endast att känna alla de serskildte onera, som under mångfaldige olika benämningar widlåda jordbruket, och ifrån den omtänksamme arbetaren bortrycker hela lönen för hans mödor; serdeles och mera än alla andra tryckande, är likwäl Rustnings-beswäret med hwad dermed eger gemenskap. Af mine wärde Ståndsbröder har jag äfwen erfarit, att detta beswär öfwer hela Riket, lika som i min hemort, med skäl kan anses för det swåraste; och det är med tillfredsställelse jag hört Ståndet så allmänt dela den öfwertygelsen, att en lindring derutinnan är af behofwet högst påkallad, samt äfwen kan tillwägabringas.

Ingenstädes kan emedlertid tyngden af detta onus wara kännbarare än i min hembygd, hwarest finnes hela Rusthåll med icke mera än 72 geometriska tunnelands rymd, derföre vacance-afgift, som anses för en förmån, att i stället för Rustningen få erlägga, utgår med 266 R:dr 32 sk. R:gs årligen, utom Troß- och Mötes-Paßevolance-medlen, hwilka utgöra något öfwer 40 R:dr samma mynt. Tager man nu i betraktande att ett sådant hemman deßutom betalar i Prest-tionde wanligen tio tunnor spanmål, äfwensom Klockare- och Skol-Lärare-lön, Krono- och Kyrko-tionde, Fattigmedel, med flere andre communala utgifter, samt derjemte får widkännas Kronoskatten, räntor och utskylder, skjutsningar och brefbäring, kostnader för Tings- och Fånghus-underhållning, wäg- och brobyggnader, jemte många dylike beswär, oberäknadt hwad som åtgår till aflöning åt tjenare m. m., dels ock att ett sådant hemman, om äfwen den der tillhörande lilla egorymden är af någorlunda god beskaffenhet, nödsakas köpa många andra förnödenhets-artiklar, deribland endast till skogs-effecter, åtgå icke obetydeliga

summor, inser en hwar lätteligen, att en jordbrukare knappast får behålla en enda skärf af hwad han genom sitt arbete uppdrager; och bör det således icke eller wara swårt, att förutse hwad wäg det skall taga för Rusthållarne, om icke de erhålla en snar lättnad uti de hårda pålagor de nu måste widkännas. Såsom jag redan nämnt, är Rustningsskyldigheten den mest beswärande; och då jag gör mig förwißad, att Swerige för närwarande underhåller en wida större krigsmakt än behofwet werkeligen påkallar under fredstider, tror jag jemwäl, att en lättnad uti detta onus skulle blifwa den på en gång både werksammaste och ändamålsenligaste åtgärden för jordbrukarens upphjelpande. Jag föreslår alltså följande åtgärder för min hemort, till winnande af detta åsyftade ändamål.

1:o Att under fredstider indeldta Arméen, såwäl Cavallerie som Infanterie, måtte till halfwa numerairen nedsättas, så att twenne Rust- eller Rotehåll sammanslås till underhållande af endast en man.

2:o Att Rust- och Rotehållare måtte blifwa fria från erläggande af alla Paßevolance-afgifter.

3:o Att hwad serskildt angår Rusthållarne, deßa måtte befrias från skyldigheten att förskaffa och underhålla Sadelmonderingarne; och

4:o Att wid påkommande krigstider Rusthållarne, sedan de i behörig ordning utrustat sine Dragoner eller Hußarer, då måtte befrias från skyldigheten att anskaffa hwad som under kriget af monderings-versedlar eller dylikt kan gå förloradt, utan i stället endast erlägga en wiß årlig contant afgift.

Denna motion torde till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 7.

Lars Bengtsson från Malmöhus län inlemnade ett så lydande memorial:

"Redan wid sista Riksmöte wäcktes af dåwarande Fullmäktigen från min hemort motion, om utwidgad handelsfrihet för Trelleborgs by, inom Skytts Härad och Malmöhus Län. På grundade anledningar fann äfwen det Utskott till hwars handläggning frågan hänskjöts, skäligt att tillstyrka bifall dertill; men derigenom att wid ärendets slutliga pröfning berörde tillstyrkande, som antogs af Preste- och Bonde-Ståndeu, lemnades utan afseende af de twenne öfrige Riks-Stånden, kom likwäl ärendet att hos Ständerne förfalla.

För hela angränsande orten är dock frågan af allt för stor wigt, för att icke af mig nu ånyo upptagas, helst, på sätt af Bilagan Litt. A upplyses, icke mindre än 17 de närmast liggande socknarne, jemte de fleste kringboende ståndspersonerne, understödt en till Kongl. Maj:t i samma ämne sedermera ingifwen underdånig ansökning; och gör jag mig förwißad, att Rikets Höglofl. Ständer icke nu eller underlåta att häråt egna den uppmärksamhet ärendet owedersägeligen förtjenar.

En enda blick på Chartan är tillräcklig att öfwertyga, det Trelleborg af naturen blifwit bestämdt till en handelsplats. Deß belägenhet i Rikets bördigaste och folkrikaste trakt, på ett afstånd af 3 till 4 mil från närmaste stapelstäderne Malmö och Ystad, är äfwen ett talande bewis derföre, att platsen skulle komma att drifwa en ganska betydelig rörelse, om endast en, af både behof och billighet

högt påkallad handelsfrihet kunde erhållas. För hela kringliggande nejdens inbyggare erbjuder stället jemwäl den tjenligaste afsättningsplats för deras producter, deribland spanmål intager första rummet. En sådan fördel måste dock under närwarande förhållanden och så länge allmogen icke här eger tillgång till sine förnödenhetswaror, för det mesta blifwa obegagnad.

För att i närmaste Städer afyttra sina producter, eller upphandla sina förnödenheter, måste alltså ortens innewånare färdas 6 mils wäg och derutöfwer; och då tre tunnor Spanmål efterhöst äfwensom wintertiden utgör fullt laß efter 2:ne hästar, bör det icke wara swårt att inse de olägenheter, som af Städernes aflägsenhet inom denna tätt bebodda trakt wållas.

Tid efter annan hafwa äfwen Skytts samtelige Härradsboer, i förening med derintill gränsande Socknar, hos Kongl. Maj:t sökt att för Trelleborg utwerka än köpstads och än Köpings rättigheter. I anledning häraf hafwa wisserligen några serskilde mindre betydande friheter, såsom rättighet att handla med Byggnadswirke samt påbud om en årlig frimarknad, tillkommit.

Deßa omständigheter äro likwäl af så föga inflytande, att något för hufwudändamålet icke derigenom kan anses wara wunnet; och behofwet af ytterligare ökade handelsrättigheter qwarstår således ännu.

Att här uppdraga en noggrann Statistisk tablau öfwer såwäl sjelfwa stället Trelleborg som kringliggande trakter, hade kanske icke warit ur wägen; men då jag gör mig förwißad, att det Utskott, som kommer att behandla detta anförande, icke underlåter att inhemta de upplysningar Utskottet finner nödige, undwiker jag nu att alltför widlyftigt ingå på detta

ämne, utan hänwisar i stället till hwad wid sista Riksdag, med afseende derå förekommit. Serskildt tror jag mig likwäl böra nämna, att stället eger både Post-Contoir, Bewaknings-Tullkammare och Apothek, samt att, förmedelst den ständigt tilltagande rörelsen, jemwäl Gästgifweri under loppet af år 1838 blifwit inrättadt; att för närwarande icke mindre än sju Handlanden der äro bosatta och idka en, i förhållande till ställets inskränkta näringsfrihet, wißt icke obetydelig rörelse, hwilket bäst synes deraf, att (enligt bilagan Litt. b) årliga utförseln sjöledes på sednare tider uppgått ända till 29,641 tunnor Spanmål, jemte 19,794 kannor Bränwin; samt slutligen att, utom trenne Färgerier och fem Garfwerier, Handtwerkare af snart sagdt alla slag äro boende inom byen och betjena Landtmännen med deras behofwer.

Det bör således wara otwifwelaktigt, att en större handelsfrihet för Trelleborg erfordras, och mig synes det icke wara lempligt att än widare motarbeta hwad som genom en ökad befolkning och en stigande production med hwarje dag måste blifwa allt mer och mer behöfligt. Följden af ett sådant onaturligt Prohibitiv-system, har äfwen wisat sig wara den, att, i trots af de böter, som i Lag och serskilde författningar för Landköp finnas stadgade, oloflig handel med köpmannawaror derstädes redan flere års tid försiggått, oansedt de åtal, som härå esomoftast egt rum. — Den farhåga man hyst, att om Trelleborg wunne den åskade handelsfriheten, sådant skulle leda till intång för angränsande Stapelstäder, har således hunnit wisa sig wara fullkomligen grundlös, då nemligen de i Trelleborg bosatte Handlande och Handtwerkare, redan länge der idkat sine näringar, endast med den skillnad, att detta hitintills skett utan behörigt tillstånd, men hwaraf följden emedler-

tid icke warit annan än den, att Consumenterne måst widkännas en obillig förhöjning i priserne å sine förnödenhetsarticlar.

Då en Lag förfelat sitt ändamål, bör den upphäfwas, och sedan en ökad befolkning, ett långt framskridet åkerbruk med andra omständigheter, wisat behofwet af en utwidgad handelsfrihet för en ort, bör wäl icke eller ett snart utdödt skråsystem längre lägga band på industriens och näringarnes obehindrade utweckling, serdeles der, såsom hwad angår Trelleborg är fallet, nödwändigheten i strid med näringstwånget sjelf giort sig gällande. Rättsenligt kan det wäl knappast eller anses att en hel ort skulle, på sätt förhållandet nu är med min hembygd, betungas, ehuru indirect likwäl ganska känbart, för att bidraga till en redan existerande Stads upprätthållande, äfwen om hwad likwäl icke här är händelsen, detta kunde befaras, komma att lida något mehn wid bewiljandet af ökad Näringsfrihet för en annan ort.

Historiske handlingar gifwa wid handen, att Trelleborg fordom warit en bland Skånes mest betydande städer, med en både widsträckt och blomstrande handel. — Det war genom Danska Konungen Christian den IV:s maktspråk — (se bilagan Litt. C) som ställets privilegier d. 19 April 1619 blefwo igenkallade och caßerade, såsom tydeligen tillkännagifwes, på det ett i Malmö med stor omkostnad anbragdt befästadt slott, måtte kunna upprätthållas. — Denna befästning existerar nu mera icke; och således icke eller orsaken hwarföre Trelleborg gick miste om sine priwilegier. Jag begär icke nu att stället skall återfå sine sålunda ganska obilligt förlorade Stads-Rättigheter, jag yrkar endast en sådan tillökning i deß handelsfrihet, som motswarar de

priwilegier Lysekihls Köping i Bohus Län genom Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse den 20 Februari 1836 blifwit förunnad; och det är härom jag nu wäcker motion.

Då jag slutligen får äran upplysa, det Trelleborg ännu måste widkännas särskilde onera gemensamt med städerne, deribland må nämnas Båtsmansrotering, utan att tillgodonjuta några deremot swarande fördelar, bör äfwen derwid förete sig ett nytt skäl för billigheten af min begäran.

Den princip, att till förmån för några wißa Samhällsindiwider betaga hwarje annan tillfälle att på loflige wägar bereda sin utkomst, är ju deßutom i strid med wår upplystare tids tänkesätt; och då någon större oformlighet swårligen kan finnas, än att genom twångsanstalter emot näringsfriheten motarbeta de fördelar, som alltid blifwa att hämta wid hwarje band som loßas för handelns och industriens framskridande, gör jag mig förwißad, att Rikets Höglofl. Ständer skola understödja och med deß förord till Kongl. Maj:ts Nådiga bifall anmäla detta mitt förslag om en sådan handelsfrihet för Trelleborg, som i Nåder blifwit Lysekihls Köping förunnad.

Att motionen måtte warda remitterad till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet, anhåller jag wördsammast.

Stockholm den 2 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Jeppsson, Christen Andersson och Sone Persson från Malmöhus Län, Håkan Nilsson, Per Pålsson och Niclas Jönsson från Christianstads Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 8.

Af Johannes Andersson från Calmar Län inlemnades följande memorial:

"Sedan undertecknad med flere Riksdags-fullmäktige af detta Stånd, från Tjusts, Norra Möre, Stranda och Handbörds samt Södra Möre Härader af Calmar Län, uti en till Kongl. Maj:t under sista Riksmöte ingifwen skrift anmält, att ehuru uti 6 §. af Kongl. Förordningen den 8 Januari 1748, angående huru förhållas bör med utgörandet af indeldte och oindeldte hemmansräntor, uttryckligen wore föreskrifwet, det byggnadshjelpen eller winterkörslorne i de orter der förwandling derå skedde, icke borde förwandlas högre än till alterum tantum, Uppbördsmännen inom nämnde Län likwäl, till ökad tyngd för de Skattdragande, nog allmänt påfört och uppburit byggnadshjelpen och winterkörslorne efter hwarje års Markegångspris, och således efter en förwandlingsgrund mångdubbelt högre än den författningarne medgåfwo, och således i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t måtte detta missbruk låta afskaffa; så har Kongl. Maj:t uti Bref till Kongl. Kammar-Collegium och Stats-Contoiret den 26 October 1838 i Nåder förklarat rättigheten att få med endast alterum tantum, eller 1 R:dr 36 sk. för hwarje mantal, utgöra byggningshjelpen, bör tillgodokomma så wäl de oindeldte, som indeldte hemmanen i Calmar Län, med undantag af Öland, der desamme, jemlikt Kongl. Brefwet den 30 April 1828, skulle efter Kronowärde erläggas.

Då nu Kongl. Brefwet den 19 Februari 1793, som genom Kammar-Collegii Bref den 14 derpå följde Mars blifwit kungjordt, förmår, att uti alla slags frågor, som angå orätt uppburne och i Stats-Caßan influtne medel,

måge wederbörande, som antingen redan erlagt, eller derefter medelst origtig tillempning af författningarne kunde komma att betala någon i dem icke grundad utlaga eller afgift, ega frihet att inom 3:ne år efter betalningsdagen, wid förlust af widare talan, hos Konungens Befallningshafwande eller annan behörig Tjensteman återsöka hwad som oriktigt blifwit utfordradt och betaldt, så tycks det häraf wara en gifwen följd, att de hemmansegare inom Calmar Län, som till följe af ofwannämnde oriktiga utbetalning en längre tid måst utgifwa en mångdubbelt för hög afgift för byggningshjelpen, skola ega att, åtminstone för de 3:ne sista åren, återbekomma hwad de sålunda erlagt förmycket.

Då anmälan härom hos Konungens Befallningshafwande skett, har påståendet likwäl blifwit med det inkast bemött, att nyßnämnde Kongl. Bref den 19 Februari 1793 endast afser sådane oriktigt uppburne medel, som influtit till Stats-Caßan, och att byggningshjelpen således ej derunder kunde inbegripas.

Denna inwändning är dock i min tanka något felaktig, ty om än byggnadshjelpen icke directe ingår till Stats-Caßan, utan blifwit anordnad att till Tjenstemän och andre ändamål utgå; så har wäl Statswerket icke kunnat från sig transportera denna ränta, med bättre eller annan rätt än det sielf egt; och jag finner icke det ringaste skäl för den åtsigt, att den som, till följe af wederbörande Tjenstemäns origtiga debitering fått betala för hög skatt eller tunga, icke skall ega rättighet att återfordra hwad han utgifwit förmycket, endast derföre att medlen ej directe influtit i Stats-Caßan.

Till undanrödjande af detta inkast, wågar jag således wördsamligen föreslå, att ofwannämnde Kongl. Bref den 19 Februari 1793 må i detta hänseende förtydligas, så att den, som erlagt för hög skatt, af hwad namn den wara må, skall ega rättighet att af wederbörande återfordra hwad han förmycket utgifwit, ehwad medlen directe till Stats-Caßan influtit eller blifwit annorledes disponerade.

Om remiß till wederbörligt Utskott af denna min motion, wågar jag slutligen anhålla.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Måns Månsson, Nils Magnusson och Peter Persson från Calmar Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 9.

Eric Norberg från Westerås Län ingaf följande memorial:

"Ofta, och äfwen wid denna Riksdag, hafwa wi om grundskatten och ordinarie räntor hört yttras åtskilligt, som lindrigast sagdt, är obetänkt och retande för skattemannen. Jag will icke upprepa det oförnuftiga snacket om Kronans eganderätt till skattejorden, och om allmogens egenskap af endast arrendatorer. Dylikt förtjenar endast åtlöje, och om wederläggning behöfdes, så låge tillräckligt deraf i den af Lagstiftningen erkända och af Kronoallmogen länge begagnade rättigheten att köpa Kronojord till skatte. — Jag will här endast wända Ständernas uppmärksamhet på ett swepskäl, som mycket brukas, och hos wißa gör stor effect, då man will bewisa, att grundskatterne icke böra lättas eller ändras. Man påstår: att då egarne af skattejorden förwärfwat sine hemman med kännedom om skatternes tillwaro och belopp,

men den privilegierade jordens egare deremot fått sine hemman, under öfwertygelse, att skattebördorne icke drabba dem, utan andra, så hafwa priserne på båda rättat sig derefter. Staten måste emedlertid hafwa sine behof, säger man, och lindringen af bördorne på ena sorten jord wore detsamma, som att lägga nya bördor på den andra sorten. Rubbning i grundskatterne skulle således wara en orättwisa, ett wåld, ett röfweri.

Äfwen jag will försöka att uppdraga en liten tafla af orättwisa, wåld och röfweri. Hwad werkan hon kan hafwa på wißa ögon, kan jag icke beräkna: jag fruktar nästan, att det är något annat än förmågan att se, som egentligen felar, annars hade wißerligen ett och annat långt före detta blifwit sedt i wårt widunderliga skattewäsende. Eller är det blott på en sida som orättwisan och wåldet kunna ses? blott mot en som de kunna begås? är det blott den privilegierade jordens rättigheter, som äro heliga, och i hwilka ingreppen kallas wåld, etc.? I fall förhållandet är sådant, så har jag icke ett ord att säga; men skulle deremot händelsewis rättigheter finnas och orättwisa kunna begås på alla sidor, då har jag ett allwarsamt ord att tala med dem som strida för grundskatterne, såsom en helgedom, och behandla såsom ett rån hwarje försök att deri winna lindring.

För Westmanland och, jag förmodar äfwen för andra orter, är det en interessant, fastän föga uppmuntrande sysselsättning, att jemföra gamla Jordeböcker från serskilde tider. — Den aldra äldsta skattläggningen känna wi icke, men ega supponera, dels att den äldsta kända Jordeboken icke innehåller mindre onera än den ursprungliga skattläggningen (detta wore ett alldeles eget fenomen i beskattningshi-

storien, och fullkomligt oförenligt med den wanliga methoden att förfara) och dels att wåra beskattare och kameralister på 1600-talet kände lika litet som wi, den urgamla skatteläggningen, så att de ändringar som då gjordes icke kunde härleda sig från något återförande till det ursprungliga, något rättande af insmugna, föregående ändringar.

Jag antager således, att den äldsta kända Jordeboken innehåller åtminstone hwad förut warit pålagdt. — Den äldsta för Westmanland är af år 1545. Med denna will jag derföre jemföra några på förhand tagne, sednare Jordeböcker för åtskilliga år och samma hemman, och tillse huru egarnes rätt blifwit skyddad.

Jag will icke widröra alla Räntepersedlar, utan blott ett par, och följa dem genom alla Jordeböckerne.

För en Sjetting, eller 18 Öresland af Skällby gård i Swedewi Socken och Snäfringe (eller som det i första Jordeboken heter, Tuhundra) Härad, finnes t. ex. spanmålsräntan uppförd på följande sätt:

1545,	Korn	9 1/2	spann.
„	Råg	3	„
„	Hesta-Korn (Fourage-Säd, eller förmodligen Hafre)	2	„
		14 1/2	spann eller 7 1/4 t:a.
1576,	Råg	3	spann.
„	Korn	2	„
„	Malt	9 1/2	„
		14 1/2	spann eller 7 1/4 t:a.
1649,	Råg	3	spann
„	Malt	11 1/2	„
		14 1/2	spann eller 7 1/4 t:a.

1661,	Spanmål	7 1/4 t:a.
1783,	Spanmål	7 1/4 t:a.

Flere års Jordböcker har jag icke genomsett; och såsom Spanmålsräntan war 1783, är hon ännu.

Genomgår man nu denna uppställning, så ser man huru spanmålssorterna förwandlats; på hwad sätt och af hwilka auctoritet, det ser man deremot icke. Den äldsta kända skattläggningen (1545 års) upptager såsom nämndt är, 4 3/4 tunna Korn, 1 1/2 tunna Råg och 1 tunna Hafra, hwilket enligt sistlidne års markegång för Länet, utgör tillsammans 45 R:dr 29 sk. — Nu betalas deremot 7 1/4 tunnor Afrads-spanmål, eller hälften Råg och Korn, med 52 R:dr 27 sk. Denna skillnad för ett hemman, och det på den enda räntepersedlen Spanmål, tyckes sannerligen wara rätt wacker! Äfwen uti andra räntepersedlar wisar sig en förändring, hwartill ingen annan anledning kan upptäckas, än att man behagat debitera så. Till ex. 1545 års Jordebok upptager för samma hemman en Stock och ett Bräde, men redan 1756 års, en Skatte-stock samt, som orden lyda, Sågstock, ett Bräde och 1649 års, en Skatte-stock och en Såge-stock, hwarwid det sedermera förblifwit. — Skillnaden emellan ett Bräde och en Sågstock må wara liten i skogsorten, men på andra orter är den icke så ringa, och en förändring i skattläggningen är i alla fall ett wåld, om den icke i laglig wäg tillkommit. — Men detta är just frågan. — Hwar finnas de åtaganden och Riksdagsbeslut, som förswara deßa förändringar? Jag har icke kunnat få kännedom om några dylika, och må de framdragas, ifall någon gällande inwändning skall göras mot påståendet, att orättwisa och wåld skett; ty med ord och declamationer låter en sådan sak icke afspisa sig. Skulle någon laglig

förklaring af deße ändringars uppkomsi finnas, så önskar jag att derom blifwa upplyst, likasom jag önskar, att Medbröderne wille, så widt förhållandet är bekant, wid handen gifwa, om och till hwad grad dylike ändringar och obehörige tillägg egt rum, äfwen för deras orter. Wi behöfwe att med samlad hand och oförwilladt allwar yrka rättelse och rättwisa i en fråga, der det ser ut som öppet wåld wore begånget. Jag kan icke föreställa mig, att wåldets ålder skall wara något giltigt skäl för deß fortfarande; twertom tyckes för det enkla menniskoförståndet wisa sig såsom otwifwelaktigt, att den som lidit mycket, har mera anspråk på rättelse, än den som lidit litet; och en olaglig pålago, som warat i ett par hundrade år, är ett större lidande, än en som warat ett par år.

Det är en hjertlös lära, att den som lider, bör lida blott derföre, att han redan lidit länge. Han drifwes egentligen af dem, som finna sig wäl utaf att aldrig hafwa lidit, och anföra detta såsom ett oomkullstötligt skäl, hwarföre de ej eller någonsin böra lida. Om detta förhållande tillkommit på laglig wäg, eller genom wåld och bedrägeri, så tycker man det wara lika rigtigt, blott det är gammalt; och de bewekligaste sofismer framkommenderas till deras förswarande.

Jag upprepar: må man möta mig med klara bewis, antingen att ändringar i den ursprungliga skattläggningen icke skett, eller ock att de skett på laglig wäg. Mäktar man icke detta, så yrkar jag allwarligt och högtidligt att rättelse måste tillwägabringas, och skatterna återföras till sitt primitiva belopp.

Efter

Efterräkningar och thy åtföljande återbäringar äro icke exempellösa i wår historia; de skedde wid Reductionen och de hafwa i wåra dagar skett i fråga om så kallade bytesbrister. Men jag yrkar dock inga efterräkningar; ty den oskyldige bör icke lida med den skyldige, och det höfwes Folket att handla högsint och försonligt. Det finnas nog de, som anse sig tillständigt att handla annorlunda.

Mitt förslag är, att undersökningar anställas i alla Län, för att utröna hwilka ändringar kunna obehörigen hafwa insmugit sig i grundskatterne, i jemförelse med den äldsta kända skattläggningen. Jag känner icke, huruwida detta ingått i planen för den Skattejemkningens commißion, som så snöpligen slutade sina arbeten, efter att hafwa fullbordat dem, såsom det säges för ett landskap.

Denna Commißion bör upplifwas och erhålla föreskrift att flitigt arbeta, så att hela werket före nästa Riksdag må wara färdigt, och att dermed icke må gå så, som med Lagwerket och andra arbeten, hwilka dels blifwit af wederbörande Committéer utarbetade, men sedermera synes glömda, dels aldrig blifwit fullbordade. I instructionen för denna Skatte-jemknings-commision bör inflyta, att iakttaga hwad jag här ofwan yrkat, i afseende på jemförelsen mellan äldsta och sednare skattläggning, äfwensom ock ej mindre, i afseende på arbetets skyndsamhet.

Temmeligen öfwertygade kunna wi wara, att Grundskatterne på så sätt skola icke obetydligt minskas. — Då detta skett, återstår att påtänka hwad nu redan är af andre motioneradt om deras förswinnande. Ehuru både rättwisan och omtankan om folkets upphjelpande ur deras bedröfliga belägenhet skulle fordra, att detta skedde genast, will jag dock

icke påstå att så bör ske. — Det kunde föranleda rubbning i Statswerkets gång för ögonblicket; och deßutom böra de ömtåliga samweten skonas, hwilka se wåld mot andra uti rättwisan mot Skatte-allmogen. Men småningom bör det ske, och kan ske. Sedan den nu yrkade Skatte-reductionen till det ursprungliga beloppet är werkställd, och Commißionen, enligt sin förra bestämmelse, föreslagit, samt Statsmakterne fastställt Skatternas sammanslående till wißa så räntepersedlar, hwilka alltid böra få med penningar lösas, ehwad räntan är åt Låntagare anslagen eller Kronan förbehållen; då bör en minskning inträda, utgörande t. ex. Twå procent för året, så att Grundskatterne må på Femtio år wara afskaffade.

Denna plan synes mig wara den minst betungande och den lättast werkställbara. Den orättwisa, som man tror wederfaras egarne af den privilegierade jorden, är sannerligen icke så stor, som den, hwilken fordom wederfors Krono- och Skatte-allmogen, då så mycken jord förwandlades till Skattefri; och kännbar blifwer öfwergången icke, då den sker på så lång tid. Den lösen, hwarom åtskillige talat, och som borde af den beskattade jorden erläggas till den privilegierade, är i fullt mått längesedan erlagd genom den olagliga ökning i skatterna, hwarpå jag wisat ett prof. Skulle man wilja anställa efterräkning, med tillägg af ränta på den olagliga utbetalningen för 200 år för blott en persedel, skulle en summa uppstå, som öfwerstege hemmanens inköpspris och Skattemannen må sannerligen kunna anses hafwa nog löst, då han betalt sitt hemman twå gånger och efterskänkt anspråket på återbekommande af den ena, orättwist utbetalda köpeskillingen.

Om remiß af denna motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed forenade sig Jacob Kihlblom, Nils Persson och Olof Jacobsson från Sodermanlands Län, Per Hansson från Wermlands Län, Ephraim Larsson från Elfsborgs Län, Nils Jeppsson från Malmöhus Län, Anders Göransson från Stora Kopparbergs Län, Per Sahlstöm från Stockholms Län samt Fredric von Zveigbergk från Skaraborgs Län, m. fl.

Lades på bordet.

§. 10.

Eric Norberg från Westerås Län inlemnade detta memorial:

"Många förslag hafwa förewarit om upphäfwande af Bergslagernes serskilda Judiciella och Administrativa myndigheter. Jag will för närwarande icke taga frågan så widsträckt, utan till en början blott föreslå afskaffande af Bergsfogde-tiensterne, såsom fullkomligt öfwerflödige. Med wißhet kan jag försäkra, att Kronofogdarne i de orter, der Bergslager äro belägne, både hinna och wilja förrätta alla de göromål, som till Bergsfogdarne höra, både i fråga om Police, Execution och Uppbörd.

Förenkling och minskad kostnad böra wara wårt ändamål; och båda delarne kunna winnas genom antagandet af mitt förslag.

Det är en gifwen sak, att de nu befintlige Bergsfogdar icke böra beröfwas sina platser eller Löneinkomster, men jag förmodar dem wara skicklige och driftige män, som till andra arbeten wäl kunna anwändas; och de som

icke wilja eller icke kunna blifwa annorlunda anwände, böra naturligtwis hållas skadeslöse till dödsdagen. Nödig reglering i detta afseende kan bäst uppgöras af Stats-Utskottet, som också är i tillfälle att infordra uppgifter om Bergsfogdarnes lönewilkor och den werkliga besparing som kan tillkomma Statswerket genom bifall till förslaget.

Anhålles om remiß till Stats-Utskottet."

Härmed förenade sig Peter Persson, Henric Andersson och Lars Larsson från Örebro Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 11.

Olof Dahlberg från Wester-Norrlands Län ingaf ett så lydande memorial:

"Då det är en känd och erkänd sak, att Jordbruket längesedan warit utöfwer höfwan betungadt, och att, bland de bördor som hårdt trycka detsamma, wägunderhålls-skyldigheten onekligen icke är den minsta, samt att, enär erfarenheten wisat att, bland annat, forsling af Bruks-effecter försatt wägarne i det försämrade skick, att wägbållningsskyldige, oaktadt tid och kostnad, samt ofta med stor förlust för jordbruket, icke förmått att dem i laggildt stånd försätta, utan bar, till råga på allt, sådant slutligen blifwit genom Kronobetjeningens försorg werslåldt, hwarigenom en ytterligare kostnad blifwit de nedtryckte Jordbrukarne åbragt, så tyckes det wara tid, att deße en gång hugnades med någon lindring i de snart sagdt oräkneliga, dem åliggande onera. Jag yrkar derföre, att underhålls-skyldigheten af, ware sig Lands- Härads- eller Socknewägar, icke må betunga jordbruket ensamt, utan lika fördelas på alla skattlagde Werk, såsom: Bruk, Qwarnar, Sågar, m. fl. Inrättningar.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Anders Normark från Westerbottens Län, Ola Jeppsson, Lars Petersson och Lars Nilsson från Blekinge Län, Per Hansson från Wermlands Län, m. fl.

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 12.

Af Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län ingafs ett memorial, så lydande:

"Af Rikets Ständers Herrar Rewisorers Berättelser angående Banco-Werket, inhämtas upplysning om den enorma räntewinst som sedan sista Riksdag till Banken influtit. Det är påtagligt att deßa summor utgå från landet och att penningestocken derigenom tid efter annan helt och hållet skall dragas utur rörelsen, om man icke är betänkt att widtaga åtgärder till förekommande deraf. Alla öfwerskott, som på detta sätt tillfalla Banken, böra naturligen alltid återgå till de betalande, på samma sätt som ett öfwer behofwet uppdrifwet Statsbidrag bör återbäras de skattdragande. I snart sagdt intet Land inom hela Europa är räntan å penninge-försträckningar så uppjagad som hos oß; och den högljudda klagan som öfwer detta mißförhållande länge warit förd, skulle enligt min tanka nu lätteligen kunna i betydlig mån afhjelpas. Jag wille nemligen föreslå, att räntan å alla lån från Banken eller de derunder lydande Låne-Contoiren, måtte nedsättas en procent lägre än hwad bittills warit förhållandet, och att i förening dermed Bankens Lånerörelse måtte winna en efter

hwarie orts behof lempad utwidgning; hwarjemte jag tror det wara lempligt, att för winnande af lindring i de med omsättningar af lån från Låne-Contoiren förenade kostnader, omsättningstiden utsträcktes från halft till helt år, i följd hwaraf äfwen tiden för lånets begagnande fördubblades.

Skulle till detta mitt förslag lemnas bifall, tror jag derigenom kunde winnas det säkraste medel att afhjelpa det ockrande och preierie, som nu i landet eger rum; och jag gör mig derföre förwißad, att Rikets Höglofl. Ständer icke underlåta härät egna sin uppmärksamhet.

Om remiß af denna min motion till Banco-Utskottet anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Pettersson och Ola Jeppsson från Blekinge Län, Petter Pehrsson i Ädelforß från Jönköpings Län, Nils Magnusson från Calmar Län, Anders Jonsson i Tuna från Östergöthlands Län, Nils Magnusson och Sven Isacsson från Calmar Län, Sone Persson från Malmöhus Län, med flere.

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 13.

Af Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län inlemnades ett memorial, så lydande:

"Af Rikets samtelige Län finnes, med undantag af ett enda, icke något som är så hårdt genom Rotering betungadt som Blekinge, och skulle jag derföre illa motswara det mig lemnade dyrbara förtroende, att wid innewarande Riksmöte representera en betydlig del af denna Provinces Roterings-skyldige innewånare, om jag icke, så widt på mig kan

ankomma, sökte i detta tryckande onus bereda dem någon lindring. Mig är wäl icke obekant, att redan wid förra Riksdagen klagan blifwit, utan önskad framgång, förd öfwer och jemkning sökt uti Blekinge Läns Båtsmans-indelning; men sådant bör dock icke nu, sedan, för åtskillige andre Provincer, frågor blifwit wäckte, om lindring i deras Roteringsbeswär, och goda förhoppningar synes wara för winnande deraf, tillbakahålla mig att, min pligt likwätigt, söka för mine Committenter utwerka enahanda förmån; hemtandes jag ett ytterligare stöd härföre ifrån den fägnesamma underrättelse oß blifwit meddelad, ifrån ett håll, hwars trowärdighet jag icke wågar ifrågasätta, att wälstånd och förkofran skall i allmänhet wara rådande öfwer hela Riket, deraf, då jag har mig wäl bekant, att förhållandet icke är på långt när så tillfredsställande inom det Landskap derifrån jag är, jag icke kan eller bör draga annan slutsats, än att mine Landsmän icke dela samma rättigheter och samma förmåner med andra Provincers innewånare, och att följakteligen någon anledning ännu mindre synes wara för handen, till deße sednares ytterligare gynnande framför de förre. Utan werklig förgätenhet af mine förbindelser emot mine Landsmän, och jag kan gerna tillägga, emot hela mitt Fosterland, hwilket owedersägeligen skall i samma mån lida och i styrka förlora, som någon deß del, genom allt för tunga skattebördor och Statsbidrag, nedtryckes och förlamas — kan jag således icke wid detta tillfälle underlåta att till Rikets Höglofl. Ständer frambära mine Landsmäns bekymmer öfwer den allt mera kännbar blifna Roterings-skyldigheten, och påyrkar densammas reducerande, till hwad som är billigt och emot Landets förmåga swarande. Den säkra förhoppning af en fortfa-

rande fred wi ega, och de minskade behofwen af Båtsmän å Kronans fartyg och i deß Warf, göra det betydeliga antal af ända till 1,500 Båtsmän, som Blekinge nu har att uppställa, till en fullkomlig öfwerflödighet, för hwars oförminskade bibehållande icke något enda antagligt skäl, så widt jag kunnat erfara, förefinnes; hwaremot, om Länet skall fortfarande med denna höga Rotering betungas, i en ej aflägsen framtid, de mest menliga följder för Landet äro att förutse, och må hända sådane tilldragelser återkomma, som de fordom ej sällsporde, att Rotehållarne måste, i oförmögenhet att uppsätta sine Båtsmän, sjelfwe, till oersättelig skada för deras enskilda bestånd och husliga trefnad, inträda i Båtsmanstjenst, dertill de haft hwarken böjelse eller skicklighet. I likhet således med hwad som blifwit af flere andre Ledamöter af detta Stånd yrkadt, för deras hemorter, tager jag mig den friheten wördsamt anhålla, att en sådan lättnad i Roterings-beswäret för Blekinge Län måtte bewiljas, att twenne Båtsmans-Rotar få sammanslås till en, och sämedelst hwarannan Båtsman indragas, och kostnaden derföre de Roterings-skyldige besparas. Skulle ock i en kommande tid, och under nu obefarade förhållanden, Rikets försvar påkalla en större Båtsmansstyrka för Länet, än den, som efter ofwan föreslagne indragning återstode, är ju Landets talrika Bewäring att tillgå, och kunna ju i behofwets stund de vacante numrorne dermed lätteligen fyllas, utan synnerlig omgång och kostnad, men till wäsendtlig förmån för flottan, enär Bewäringsmanskapet, efter deß undergångne wapenöfningar, böra wara fullt ut så skickelige till sjötienst, som de äldre Krono-Båtsmännen, och i anseende till sin ungdom och den dermed oftast förenade lislighet och mod, otwifwelaktigt skall uti ingen del, i

fullgörandet af sine skyldigheter, såsom Fosterlandets försvarare, gifwa Krono-Båtsmännen företrädet.

Om remiß af denna min motion till Höglofl. Stats-Utskottet anhåller jag wördsamt.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Pettersson från Blekinge Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 14.

Lars Pettersson från Blekinge ingaf detta memorial:

"Enligt Kongl. Brefwet den 6 December 1782 är förklaradt, att wid de under Båtsmans-indelningen i Blekinge och Södra Möre Härader hörande lägenheters, af- och tillträdande, afgifter finge beräknas Amiralitets-Krigsmans-Caßan tillgodo, på samma sätt som genom 1 och 3 §§. uti Kongl. Kungörelsen af den 4 Maj 1778 för Wadstena Krigsmanshus blifwit fastställdt. Denna afgift, som säljare af hemman i omförmälde Provincer måste med ett för hundrade å hela köpeskillingen betala, är ganska kännbar, enär den hårdt drabbar i allmänhet de affigkomne behöfwande Jordbrukare, som ofta hafwa litet eller intet i behåll af Hemmansköpeskillingen.

Krigsmans-Caßan i Carlscrona, som wid sitt första ursprung och en tid framåt hade behof af dylika tillskotter, eger numera en fond af flere Hundrade Tusende Riksdaler Banco, hwaraf, ehuru förhöjda, ganska bederliga pensioner derifrån i föreskrifwen ordning utgå, likwäl ligga ofruktbara icke obetydliga belopp. — Mig synes derföre tiden wara inne att få detta tryckande onus afskaffadt, så widt det an-

går afträdes-afgiften, hwarföre jag i detta afseende wördsammast begär upphäfwande af förberörde Kongl. Bref, eller om detta icke i allo kan ske, att afgiften dock må nedsättas till en fierdedels procent.

Anhållandes jag om remiß häraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Gustaf Bernhard Appelqvist och Ola Jeppsson från Blekinge Län, Peter Persson från Calmar Län, Christen Andersson från Malmöhus Län och Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 15.

Lars Pettersson från Blekinge Län ingaf detta memorial:

"Uti 2 Mom. af Kongl. Kungörelsen den 5 Mars 1836 finnes stadgadt, ibland annat, att Rikets Höglofl. Ständers Banco-Sedelmynt, då det blifwit antingen förslitet, eller af andra tillfälligheter så skadadt, att det i allmänna rörelsen är oanwändbart, måste, om utbyte af nyare och gångbart mynt begäres, för sådan orsak till Banken insändas. Detta stadgande har redan wisat sine obehaglige följder, som skall i en framtid, då Sedelmyntet blifwer mera förbrukadt, alltid förswåras, i synnerhet för innewånarne uti alla från Hufwudstaden aflägsne Landsorter. — Det förutsätter nemligen, att hwar och en som nödwändigt måste begära utbyte af sådant mynt i Banken, också måste anlita Commißionär, som sådant ombesorjer, hwars arfwode, iemte postporto, medtager nära hela beloppet; och kanske det ej förslår, då frågan är om sedlar af

mindre valörer. Till förebyggande af sådane, rättswidrigt inträffande förluster i allmänhet, men oftast bland den fattiga allmogen och arbetande claßen, hwars tillgångar icke medgifwa några förlager af penningar, wågar jag hos Hederwärda Bonde-Ståndet anhålla om medwerkan till ändring uti Högståberopade Nådiga Kungörelse, i så måtto, att utbyte af gångbart mynt, mot det som i allmänna rörelsen är mindre anwändbart, må, wid anmälan derom i hwarje Landtränteri erhållas, utan serskilde omkostnader.

Om remiß häraf till behörigt Utskott anhålles.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig Gustaf Bernhard Appelqvist och Lars Nilsson från Blekinge Län, Sone Persson från Malmohus Län, David Andersson och Olof Lindbäck från Hallands Län, samt Henric Hansson från Elfsborgs Län.

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 16.

Lars Pettersson från Blekinge Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Bland olägenheter, som Jordegare å landet med skäl öfwerklaga, äro de som driftefä och swinkreatur i markerne och på egorne i allmänhet tillskynda, icke de minsta och alltid de mest harmliga och obehagliga.

Nästan alla årstider erfar man skada, men sällan är tid och tillfälle att utröna hwem som bör densamma gälda. Allmänna Lagen i 9 och 11 Capitlen Byggninga-Balken samt Kongl. Förordningen den 6 Augusti 1815 afser wisserligen skydd för deßa olägenheter, och bestämmer huru skadan bör mätas och uttagas, men erfarenheten wisar, att

den nya tiden, med alla sina nya afwikelser från ordning och aktning för annans rätt, fordrar strängare förbud mot ifrågawarande ofog, och att de hittills gällande föreskrifter deßutom äro ofullständige.

Ehuru icke med tydliga ord uttalad, synes med Lagens mening wara öfwerensstämmande, att ingen må walla sina kreatur, utan på säkert kringstängd enskild, eller i samfällighet med andres liggande mark eller egobotten, samt följaktligen icke låta dem drifwa längs allmänna wägarne för att söka födan, derunder swinkreatur upprota wägkanterne, igenmuddra diken samt förderfwa gärdesbotten, så att stängsel och gärdesgårdar nedramla och omkullfalla.

Sällan wållar den werkliga Jordegaren dylika förtretligheter eller skador, men så mycket mera Dagswerkstorpare, Backstugusittare och Statfolk, hwilka tillåta sig hålla kreatur, som måste söka sig födan på angränsande marker, och wid landswägarne, utan att egarne kunna bekosta dem ett skjul emot owäder. — På flere orter uppstår af ett dylikt sjelfswåld större skada än man skulle förmoda, och wäghållningen blifwer derigenom icke ringa förswårad.

Då hwar och en åligger sine kreatur sjelf föda, samt det icke må klandras, att man äfwen i detta fall afhåller intrång, så föranlåter jag hos Höglofl. Riksens Ständer, begära den skärpning och det tillägg i de hit tillemplige ofwan åberopade lagrum, att ej må någon å landet slå allmän landswäg, härads- eller socknewäg, eller olofligen utan byelagets öfwerenskommelse å byegata, byewäg, eller på annans oinstängda mark eller egowälde, med eller utan wallhjon låta till bete utsläppa fä- eller swinkreatur wid En R:dr Banco böter för hwarje kreatur; sker sådant med wilja i andras instängde egor, ligge det i tweböte,

hwarförutan skadan i hwardera fallet skall ersättas. För sålunda anträffade oringade swin, böte egaren för hwardera tolf skilling.

Omtankan för jord-egarnes och wägskyldiges rätt, jemte hwad i städerne derigenom är stadgadt, och då stängseln i södra orterne är swår, om icke här och der omöjlig ott widmakthålla, fordrar bifall till denna wördsamma anhållan, som torde till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 17.

Christen Persson från Gottlands Län inlemnade detta memorial:

"Lika med min broder Pehr Burge, anser jag det synnerligen wigtigt för Gottlands innewånare, att den sökta nederlags- och transito-rätten för Slitö, utan uppehåll måtte bewiljas.

Gud har beskärt olikartade naturförmåner åt olika länder och landsorter, och det beror af menskliga förståndet att wända deßa till menniskors gagn och nytta.

Slitö hamn är otwifwelaktigt en af de största naturförmåner som Gottland eger, emedan den kan, om den rätt anwändes, komma att utgöra ett werksamt medel till upplyftande af hela öns industri.

Ingen lär kunna bestrida, att Slitö ej allenast är den bästa hamn på Gottland, utan till och med en af de förnämsta i hela Östersjön, och hwar och en skall, med chartan framför sig, nödgas erkänna, att Slitö, beläget midt i Östersjön, ungefär lika långt från Finska, Ryska, Tyska och Swenska kusterna, synes af naturen wara danad till en upplags- och omlastnings-ort, i synnerhet då man besinnar

att denna hamn är tillgänglig nästan hela året om, hwaremot hamnarne wid Finska wikarne äro stängda af is under sex månaders tid.

Utländska sjöfarande, hwilka händelsewis kommit till Gottland och sett Slitö hamn, witsorda enstämmigt rigtigheten af detta påstående, och yttra den största förwåning öfwer att der ej finna rörelse. De förklara, att om denna färträffliga hamn hade tillhört hwilket annat land som helst, så skulle den redan årligen wara besökt af många hundrade fartyg, hwilka dels skulle proviantera, hwarigenom öns åkerbruk och boskapsskötsel wunne den säkraste uppmuntran, dels aflemna laster, samt åter intaga nya, hwarigenom jemn arbetsförtjenst bereddes åt mångfaldiga behöfwande innewånare.

Hwarje kusibo känner att främmande skepp ej gerna kunna anlöpa utan att der lemna penningar, ty ett från lång resa kommande fartyg har alltid något behof, ware sig för besättningens förfriskande eller någon liten reparation på skeppet.

I Brödra-riket wet man bättre att wärdera fria uthamnar, liksom mycket annat. Hela landsorter och städer lefwa der af intet annat än de från anlöpande fartyg hemtade förtjenster.

För Sweriges norra provincer, äfwensom för Roslagen, der kustsjöfarten redan är betydligen utwecklad, tyckes Slitö böra blifwa en rikedoms-källa. Norra orterna skulle med stor fördel under sommartiderne kunna i Roslags-fartyg afsända sina producter till Slitö, hwarifrån de sent på hösten och tidigt på wåren, medan nordligare hamnar äro stängde, skulle afskeppas till utrikes orter. Detta förmenande winner styrka deraf, att man här allmänt klagar öfwer brist på fartyg till utskeppning af Norrbottens producter.

Då jag sålunda antydt wigtiga fördelar af en blifwande transito-rörelse i Slitö, återstår att öfwerwäga hwilka olägenheter möjligen deraf kunna uppkomma för landet. — Jag har i detta afseende ej wågat ensamt lita på eget omdöme, utan rådfört mig med sakkunnige personer, sjöfarande så wäl som köpmän. Deras yttrande är, att Swenska sjöfarten i allmänhet, så wäl kustfarten, som den på utrikes ort, blott kan winna, men i intet afseende förlora, genom införande af den föreslagna transito-rörelsen i Slitö; ty, säga de, det blir ofta fördelaktigt för ett sent på hösten hemkommande skepp, att loßa sin last i Slitö, derifrån en ny last kan intagas, hwarmed skeppet kan werkställa en långresa och wara tillbaka i Östersjön på den tid det eljest skulle ligga infruset i en nordligare hamn; tilläggande, att om Slitö blir en omlastnings-ort, så kan man, till följe af hamnens läge, anlöpa den för att efterhöra fragt eller emottaga förhållnings-ordres.

Jag har widare sorgfälligt sökt, att af Kongl. General-Tull-Styrelsens utlåtande i ämnet finna någon betänklighet i afseende på lurendrejeri eller tullförsnilling, och med samma omsorg har jag genomgått Kongl. Commerce-Collegii utlåtande, men bägge deßa Auctoriteter hafwa, med witsordande af hamnens utmärkt goda läge, tillstyrkt den sökte nederlags- och transito-rätten.

Wärde Bröder! Gottland är wäl skiljd från Sweriges fasta Land genom Östersjön, men wi utgöra dock ett folk under samma Lagar och Regering, med enahanda skyldigheter, och jag hoppas äfwen rättigheter.

Hwilken rättighet är wäl mera helig än den, att få begagna en af Försynen åt wår ort förlänt naturförmån? hwad kan wäl wara mera billigt, än att wi påyrka denna rättighet, då det utrönt blifwit, att deß utöfwande, på samma gång den bereder provincens oeconomiska framgående, äfwen åstadkommer wigtiga fördelar åt det öfriga Swerige.

Gottländningarne äro i många afseenden wanlottade genom Öns från moderlandet skilda läge. De sakna ej anledning till klagan öfwer lottlöshet af flera förbättringar, som egt rum i andra Swenska provincer, till följe hwaraf Gottland i åkerbruk, boskaps-skötsel och åtskillige andra industrigrenar stadnat nära ett halft sekel efter dem.

Hwad wi nu begäre, medför inga Statsutgifter, ingen olägenhet för andra orter i Riket. Wi anhålla blott om rättighet att, på det sätt naturen tyckes hafwa utstakat, få begagna en hamn, hwars dugligbet och anwändbarhet för ändamålet allmänt erkännes.

Jag anhåller således, att Ståndet behagade inbjuda Med-Ständen, att förena sig om en underdånig önskan till Kongl. Maj:t att denna oeconomiska fråga måtte möjligen snarast afgöras, med Nådigt afseende på den af nära nog hela befolkningen på Gottland underdånigt gjorda anhållan.

Anhålles om Remiß till wederhörligt Utskott.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Matts Pehrsson och Pehr Sahlström från Stockholms Län, Fredr. von Zweigberk från Skaraborgs Län, m. fl.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 18.

§. 18.

Af Lars Bengtsson från Malmöhus Län inlemnades detta Memorial:

"Likasom inom åtskilliga andra delar af Riket eger äfwen inom min hemort det lika obilliga som rättswidriga förhållandet rum, att en del hemman, utan att njuta någon motswarande ersättning eller lindring i skatter och utlagor, få widkännas ett i många afseenden tryckande onus af dagswerken och kjörselskyldighet till Kongsgårdar och Militie-Boställen.

Så wäl wid 1830 års som sistlidne Riksdag har klagan häröfwer warit förd, och hos detta Stånd wunnit ett skäligt afseende, utan att likwäl det önskade ändamålet kunnat winnas.

Saken är emellertid af så stor wigt, det jag anser min pligt wara, att icke eller wid denna Riksdag underlåta att å densamma fästa Rikets Högl. Ständers uppmärksamhet; och jag wäcker derföre nu motion, det all sådan arbetsskyldighet hädanefter alldeles måtte upphöra.

Hwad serskildt angår de Hemman inom min hemort, hwilka få widkännas ett sådant onaturligt beswär, har jag, genom bilägganbet härhos i afskrift af 2:ne för sådane arbetshemman utfärdade gamla skattebref, welat wisa, det ifrågawarande onus ingalunda deri finnes omnämndt, samt att detsamma sålunda icke eller bör eller bordt egendomarne åligga.

Öfwer denna arbetsskyldighets tillkomst gifwes således ingen annan förklaring, än att till en början, då folket ännu icke egde begrepp om sina rättigheter, de på ett eller annat olagligt sätt blifwit påförde detta tryckande onus; och det bör ju icke kunna anses serdeles rättsenligt att än

widare låta till medborgares förfång ett sådant beswär dem påbördas, heldst någon häfd i sådane fall wäl swårligen lär kunna wara tillräckligt skäl, då på intet annat sätt kan utredas tillkomsten af ifrågawarande arbetsskyldighet.

Jag gör mig förwißad att Rikets Ständer skola med sitt förord hos H. M. Konungen göra fromställning om denna arbetsskyldighets fullkomliga afskaffande. Om Remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Jeppsson och Christen Andersson från Malmöhus Län, m. fl.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 19.

Af Lars Bengtsson från Malmöhus Län ingafs detta anförande:

"Sedan jag redan haft äran ingifwa motion om Köpings rättighet för Trelleborgs by inom Skytts Härad och Malmöhus Län, äro bifogade handlingar, innefattande upplysningar rörande detta ämne, mig tillhandakomne; och jag får derföre nu wördsammast anhålla att deße handlingar måtte wid motionens remitterande till wederbörligt Utskott få dit medfölja.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 20.

Per Jonsson från Calmar Län inlemnade ett memorial af denna lydelse:

"Kongl. Maj:t har under den 21 November 1829 genom Nådigt Utslag bifallit dåwarande Riksdags-fullmäktiges underdåniga anhållan, att wintertiden, i stället för inrättade Ploglag, hwilka ploglag der äro oanwändbare, emedan de flesta wägar äro omgifne med stenmurs-hägnader; och i stället genom skottning, i mindre sammandragne hemmansdelar, werkställa arbetet.

Men Kongl. Maj:t afslog ansökningen, så widt det rörde upphäfwande af det wite, 3 Rdr 16 sk. Banco, som då uppgafs wara genom Konungens Befallningshafwandes åtgärder tillkommet, som, utom laga böter, drabbade den eller de, som icke hade sine wägstycken, så wäl winter- som sommartiden i lagligt stånd; på den grund, att samma wite, hwarom då söktes befrielse för, härledde sig från hwad Kongl. Maj:ts Nådiga Circulair-Brefwet den 10 Maj 1815 i allmänhet föreskrifwer.

Jag får derföre å egne och mine Committenters wägnar, hos Rikets Ständer anhålla, att berörde wite måtte i allo upphäfwas, såsom för mycket drabbande en wägrödjnings-skyldig, hwilken för en liten obetydlig felaktighet wore i saknad af grus på ett ställe, dikesränning sommartiden och wintertiden en ringa snödrifwa obruten, som wäl allmänheten kan köra öfwer, men ej Kronobetjeningen, ehuru wid dylika ställen biwäg finnes utstakad, der man lätteligen kan framkomma, och de i Allmänna Lagen för den försumlige ålagde böter, woro ensamme tillräcklige, för att wägarne må wara i det stånd, räknade som farbare, såwida icke biwäg finnes anlagd, hwilken obehindrad kan nyttjas, intilldeß wagnwäg behöfwer uppskottas.

Hit hörer ock ett ondt, som icke sällan inträffar, att Kronoåklagare — Länsmannen, som i Lag är nämnd för den rätta, Kronofogde och Landsfiscal, inställer sig med åtal, utan att i wär ort, wid inträffande snöfall och der-

med så kallade jorddrifwande, ställa sig till efterrättelse nedannämnde Transumt, af Kungörelsen N:o 132, 4:de Puncten: "åligger det Fjerdingsmannen efterse, om Lands- och Härادswägarne äro i godt och farbart stånd, och enär de befinnes oduglige af höst-, wår- eller regnflöde utskurne och gropiga, Broar förderfwade; eller om wintren oplogade och ouppskottade, genast tillsäga deras egare att desamma strax förbättra; och om sådant icke genast werkställes, det för Krono-Länsmannen anmäla, som då bör för lega låta fullgöra hwad försummadt blifwit, och sedan kostnaden efter räkning hos den tredskande uttaga, samt honom till Laga böter deßutom befordra.

Calmar Lands-Cancellie den 17 Augusti 1811.

Georg de la Grange.

P. M. Lundstedt."

Enligt denna Landshöfdinge-Embetets Kungörelse, borde wäl Länsmannen billigtwis, genom Fjerdingsmannen försätta wägen i farbart stånd och, icke som nu sker, utan minsta tillsägelse instämma wäglotts-egaren.

Får således i denna del yrka: att ingendera af förutnämnde Åklagare må ega rätt göra åtal i något fall, innan Krono-Rättaren eller Fjerdingsmannen föregått med uppfyllande af sine ålagde skyldigheter; och derjemte proponera, om icke Länsmännen i hwarje Härad woro enligt Lag tillräcklig Åklagare i alla delar som röra wäg-underhållningen, med uteslutande af Kronofogde och Fiscal; dock likwäl deße obetaget, hålla sig till Länsmannen om han något försummar.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 2 Mars 1840."

Härmed förenade sig Sven Isacsson från Calmar Län.

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 21.

Per Jonsson från Calmar Län inlemnade detta memorial:

"Ibland wälgörande barmhertighetsgerningar för wärdandet af det uppwerande Menniskoslägtet, må i främsta rummet räknas de Husfäder som upptagit eller i egenskap af fosterbarn upptoge fattiga och wärnlösa barn, såsom wore de deras egne, må ega rätt, att icke allenast tilldela dem sin egande fasta och lösa egendom, utan äfwen om de innehafwa Krono-hemmansdelar deße adopterade barn, af hwilketdera könet som helst, må ega samma rätt till wårdskapet deraf, som om det wore Åboens egne barn. I korthet sagdt åsyftas här förnämligast de Makar, som under sitt äktenskap icke blifwit begåfwade med några Lifs-arfwingar, hwaraf de hade kunnat påräkna sin ålderdoms wård: Fosterbarnet må som Makarnes eget barn anses och i följe deraf efter Åboens afträde eller inträffade död få tillträda Krono-hemmanet, äfwensom om Åboen, sedan fosterbarnet antogs, inköpt hemmanet till skatte, blifwa barnets tillhörighet.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Sven Isacsson från Calmar Län.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 22.

Niclas Jönsson från Christianstads Län ingaf ett anförande, så lydande:

"I öfwerensstämmelse med hemmawarande Committenters serskildta uppdrag, får jag med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer angående grunderna för bränwinsbränningens utöfning, med hänsigt till förekommande af bränwinets omättliga bruk, anföra följande, hwarwid jag, med förbigående af inledningen, endast fäster mig wid de Fyra hufwudpuncter, som utgöra resultatet af samma Nådiga Proposition.

Serskildt för de skogrika orter, der en stor del af inwånarne, af brist på bättre binäringar, en längre tid tywärr byggt hela sin oeconomiska tillwaro på bränwinsbränningen (och sådane orter äro ej få), är det hugnande att höra Kongl. Maj:ts afsigt wara, att undwikandet af kostsamma förändringar uti en befintlig bränwinsredskap, må blifwa en af de omständigheter, hwarå wid detta ämnes behandling, bör fästas tillbörlig uppmärksamhet. Likasom det för hwar och en, som nitälskar för folkets moralité, icke kan annat än synas nödwändigt, att ett i möjligaste mätto förhöjdt pris å bränwin, dels genom förhöjd beskattning å tillwerkningen, dels genom bränwinsbränningens inskränkning till möjligen kortaste tid af året, må genom författningarne afses.

I detta sista moment torde framstå nödwändigheten att en gång för alla bestämma tillwerkningstiden, så att allt det obehagliga, hwilket blifwer en följd af de täta bränwinsbränning's-forbuden, mätte upphöra att återkomma. Tre à Fyra månaders bränningstid wore måhända tillräcklig med rättighet för hwar och en att äfwen för kortare tid anmäla sig till denna tillwerkning.

Likaledes lärer hwar och en finna nödwändighet af det stadgande, som i Fjerde hufwudpunkten af ifrågawarande

Nådiga Proposition åsyftas, nemligen betydligt förhöjda afgifter för bränwins minutering.

Beträffande åter sättet för beskattningen, så torde pannerymden icke ens kunna lemnas utan afseende. Det händer icke sällan, att de wettenskapliga beräkningarne i detta fall, sakna, att jag så må säga, practisk sanning och tillempligbet. Methoden att genom prefbränning utröna den möjliga högsta tillwerknings-qwantitet, har hittills wisat sig wara charlatanerie. Den största warsamhet torde i denna punkt böra anwändas, innan någon förändring tillwägabringas i nuwarande beskattningssättet beträffande denna industrigren, hwilket sednare hittills icke wisat sig hafwa warit obilligt.

Deßa mina Committenters och mina egna tankar i ämnet har jag icke bordt uraktlåta att framföra, med tillkännagifwande, att i öfrigt den nu gällande bränwinsbränning's-författningen anses i min hemort wälbetänkt och grundad på billighet.

Jag onhåller att detta mitt anförande må till wederbörligt utskott få åtföljs ifrågawarande Nådiga Proposition.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 23.

Niclas Jönsson från Christianstads Län ingaf ett anförande, så lydande:

"Af åtskillige sågqwarns-egare innom den ort den jag representerar, har jag blifwit anmodad att fästa Rikets Höglofslige Ständers uppmärksamhet på följande förhållande:

Utom den wanliga grundräntan, hwilken äfwen wid sådane sågar, som blott äro belägne wid bäckar, så att såg-

ning endast werkställes en kort tid om höst och wår, uppgår till Tolf Riksdaler Banco på wißa orter, är en Bewillning ålagd hwarje sågqwarn af Twå Riksdaler Banco.

Så framt ej grundräntan å dylika werk kan komma att förswinna, samt bewillning att betalas af sågwerk, såsom af andra fabriker proportionaliter efter tillwerknings-qwantiteten (derom redan motion är wäckt af en min Länskamrat) wågar jag wördsamligen föreslå, att ifrågawarande Bewillning af qwarnar, serdeles i orter der Skogstillgången är ringa, samt qwarnarne belägne wid föga wattenrika bäckar, må efter Beredning-Committéernas beprö fwande, alldeles förswinna.

Jag anhåller att denna motion mätte blifwa till Bewillnings-Utskottet remitterad.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- och Bewillnings-Utskotten.

§. 24.

Niclas Jönsson från Christianstads Län ingaf detta memorial:

"Wid 1830 års Riksdag beslöto Rikets Ständer att inom hwarje Län skulle antagas en Djur-Läkare med 50 R:dr B:co årlig lön på stat, hwarwid fästades det wilkor, att Djur-Läkaren skulle, på sätt 15 §. i Kongl. Reglementet den 28 Maj 1824 föreskrifwer, wid Veterinair-Inrättningen i Stockholm hafwa undergått examen. Att deße Läkare redan uträttat mycket godt för det allmänna, är så nogsamt bekant, att derom icke behöfwer ordas; men att det ändamål som med deras befattningar åsyftas, eller man måhända gjort sig räkning på, hwarken kunnat eller någonsin kan till alla delar winnas, så länge antalet af denna Läkare-Corps är så ringa, torde en hwar, wid blotta tanken på wårt Lands widsträckta område, lätteligen inse; ty om å en och samma tid Boskapssjuka i ett Län inträffar på olika trakter, ofta skiljda hela 10 à 20 milen ifrån hwarandra, hwilket förhållande ej sällan kan ega rum; hur är det wäl då möjligt, att en enda person skall kunna på samma gång inställa sig å twenne så widt åtskiljda orter, af hwilka den ena icke mindre än den andra påkallar hans skyndsamma bistånd, helst boskapssjukan ofto är af den beskaffenhet, att den griper omkring sig, och endast genom snar mellankommen hjelp, kan hämmas. Exempel på dylika förhållanden äro wißerligen icke sällsynta, åtminstone ej i Skåne, hwarest under åren 1826, 1834 och 1838, öfwer 100 kreatur dogo på kortare tid än 14 dagar, hwilket dock kunnat förekommas, om man egt tillräcklig tillgång på skicklige Djur-Läkare. Det är likwäl icke för det åsyftade ändamålets winnande tillräckligt, att blott föröka antalet af deße Läkare; deras lönewilkor måste äfwen förbättras, emedan högst få ynglingar i annat fall finna intreße att egna sig åt Veterinair-Wetenskapen, ty man kan icke skäligen begära, att personer skola i mängd studera en wetenskap, der belöningen för flere års studier i Stockholm, underhåll derstädes, inköp af böcker och instrumenter, m. m., slutligen aflöper med 50 R:dr Banco Lön, icke till en tredjedel motswarande kostnaden för en gårdsdräng.

En hwar opartisk måste billigtwis inse och medgifwa detta; och i förtröstan på att mine Hederwärda Medbröder med mig dela lika åsigter härutinnan, tager jag mig friheten föreslå:

1:o att minst twenne examinerade Djur-Läkare på Stat må antagas inom hwarje Län;

2:o att årlig lön till minst 250 R:dr B:co, eller lika med hwad nu bestås Bataillons-Läkare, må för hwardera anslås och på Stat uppföras.

Man torde måhända mot mitt förslag inwända, att en sådan Läkare bör förtjena något genom sin practik. Detta måtte i allt fall blifwa förhållandet, helst en Djur-Läkare, derförutan, äfwen med den föreslagna lönen, omöjligen kan berga sig, enär, om han bor i stad, och en bör gerna alltid bo i Residensstaden, lönen knappt förslår till hushyra.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott får jag ödmjukeligen anhålla.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Håkan Nilsson från Christianstads Län.

Ludes på bordet.

§. 25.

David Andersson från Hallands Län ingaf följande memorial:

"Ett bland de säkraste medel för Jordbrukets upphjelpande måste otwifwelaktigt wara en lättad penningerörelse. I samma mån Jordbrukaren hindras att för den motswarande säkerhet han i jordegendom har att erbjuda, åtkomma penningar för utförandet af sine nyttiga beräkningar, i samma mån måste han blifwa owerksam och med detsamma i stället för att förbättra deß förwärfwade egendom, nödsakas låta den förfalla, kanske till den grad, att han inom kort nödsakas afträda den, hwilket likwäl icke blifwer händelsen, om han, mot den säkerhet han har att erbjuda,

och som kostat hela hans förmögenhet, kunnat påräkna ett rörligt capital af deß halfwa wärde, mot lemplige och afpaßade återbetalningswilkor.

Det är wißt sannt att Rikets Ständer insett jordbrukets behof och nödwändigheten af jordbruks- eller fastighetslån, och i sådant ändamål anslagit medel till dylika låns gifwande; men de föreskrifter som i detta afseende äro meddelade, lägga ett fullkomligt binder i wägen för den mindre Jordegaren, att sig af en dylik förmån begagna, denna måste således ännu ligga i Procentare-armar, hwars frukter blifwa ruin och ett wanskött jordbruk.

Då Banken icke lär sakna medel för utwidgande af Fastighets-Lånerörelsen, wågar jag i ödmjukhet föreslå, det Rikets Ständer, af ömmande för det betryck, hwari den mindre Jordegaren sig befinner, täcktes medwerka till en ändamålsenligare Låne-rörelse, så ordnad, att den mindre Jordegaren, utan sitt alltför stora lidande, deraf kan blifwa delaktig, hwilket jag, utan att befara äfwentyr af osäkerhet för Banken, tror till stor del winnes, om Banken tillåtes, att å Jordegendom på Landet meddela lån mot 1:sta inteckningen till Egendomens halfwa Taxeringswärde, med rättighet för Låntagaren, att amortißementswis återgälda summan på en längre utsträckt tid, och med möligaste måtto lindrig ränta, somt med rättighet för Låntagaren, att en gång hwarje år få afbörda sig deßa afbetalningar. Hemställande deriemte, om icke det möjligen kunde beredas tillfälle för Låntagarne, att åtminstone mot billig afgift, få i Landsorterne i Landshöfdinge Residencestäderne årligen afbörda sig deras ränta och capital-afbetalningar å dylike Lån. — En Låneförfattning, stödd på deßa grunder tror jag skulle medföra de lyckligaste följder för

Jordbrukets upphjelpande, och lär den befintliga Bancowinsten mer än tillräckligen förslå till underlättande af detta behof.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Magnusson från Calmar Län och Olof Lindbäck från Hallands Län.

Lades på bordet.

§. 26.

Mats Persson från Stockholms Län ingaf ett memorial af följande lydelse.

"Med lika mycken förwåning som bekymmer har jag läst huru som en wärd Ledamot af Borgare-Ståndet och Representant för Hufwudstadens Skepps-Rederi, afgifwit en motion, som innefattar anmärkning mot de under föregående åren meddelade tillåtelser, till tullfri införsel af Skeppsinventarier, hwilka, efter Motionärens förmenande, skulle lända inhemska Repslagerier, och Segelduks-fabriker till förfång. Jag will tro, att anmärkningen endast warit riktad mot det partiella i deßa tillåtelser, men ej mot principen att Skeppsinventarier allmänt borde till Swerige få tullfritt införas, helst det ej gerna är tänkbart, att Motionären skulle wilja göra Sweriges wigtigaste industrigren, Sjöfarten, underordnad de i förhållande dertill högst obetydliga näringarne Repslageri och Segelduks-tillwerkning, fastän han uttryckt sig mindre tydligt.

Från någon af de upplyste män, hwilka egentligen representera det större sjöfarts-intreßet, hade jag wäntat höra kraftiga och grundligt motionerade protester, mot de mångfaldiga tryckande afgifter och öfrige olägenheter, hwarmed man tid efter annan belastat skeppsbyggeriet och sjöfarten, och bland hwilka torde böra sökas egentliga orsakerne till wår handelsflottas iråkade lägerwall, medan andra nationers wunnit hastig tillwext.

Då sådane protester likwäl hittills uteblifwit, så fruktar jag att frågor, som röra Sweriges sjöfart, torde blifwa lika sällsporda under närwarande Riksmöte, som de warit under många föregående.

Man skulle wid genomläsningen af Riksdags-Protocollerne frestas tro, att Swerige ej egt något Sjöfarts-intereße eller åtminstone att detta intreße slumrat; ty sällan hafwa några alfwarliga discußioner i detta ämne förewarit; aldrig har någon med wärma förswarat Swenska sjöfartsintreßet eller bemödat sig att för Rikets Ständer klart och tydligt ådagalägga sjöfartens ofantliga inflytande på allmänna wälståndet, synnerligast i ett land med Sweriges isolerade läge.

Jag anser mig derföre skyldig att efter bästa förmåga söka utweckla mine åsigter i ämnet.

I första rummet utbeder jag mig få fästa Ståndets uppmärksamhet derpå, att Swenska sjöfartens förkofran ej allenast rörer Skepps-Redaren och sjömannen, utan bör lika mycket intreßera andra närande samhällsclaßer, hwilka i högre grad än man allmänt tyckes erkänna, draga bestämd fördel af en liflig, och deremot röna menlig werkan af en aftynande sjöfart.

Synnerligast gäller detta för det Stånd, till hwilket jag nu har äran tala. Se här mina bewis: Då ett fartyg skall byggas, fordras först wirke, som bonden får leverera och hwilket han måhända eljest ej skulle kunnat wända i penningar. Widare arbete som bereder lönande syßel-

sättning för allmogen under en lång, annars måhända förtjenstlös winter. Derefter Jernsmide, hwaraf sedan Bergsmannen och Bruksegaren jemte alla af dem beroende personer hämtat sin winst, smeder af allmogen erhålla god arbetsförtjenst, och på samma gång få tillfälle öka sin konstfärdighet i yrket.

Till Last beställes merendels trädwaror, som öppnar en ytterligare utwäg till förtjenst för skog-egande allmoge.

Så långt går allt wäl, ty wi ega fullt förtroende till waraktigheten af wårt wirke och till wårt med omsorg utförda arbete, öfwertygade att ingen derom kan täfla med oß i pris; men skeppet bör äfwen tacklas och utredas för att göra tjenst, och derwid upphör wår sjelfständighet. Tågwirke och segel äro, i anseende till orimliga tullafgifter, 25 à 50 procent dyrare här än i Finnland; och kettingar, ankare samt en mängd smärre utrednings-effecter af samma skäl minst en trediedel dyrare än i England. Täflan med Finnarne om fragtfart blir oß ju omöjlig, så länge wi måste betala wißa kostsamma, lätt förslitlige nödwändighets-articlar för skeppet betydligt dyrare än de, och följden blifwer att mindre antal skepp här byggas, än om wi egde att tullfritt eller emot låg afgift förskaffa oß alla behöfliga skeppsförnödenheter från de billigaste tillwerkningsorter. Häraf tror jag mig hafwa bewisat, att skeppsbyggeri bereder wigtiga fördelar åt ett lands allmoge, samt att deßa fördelar skulle betydligen ökas i Swerige, om skeppsinwentarier af alla slag blefwe tillåtne till införsel mot låg tull.

Hwad machinerier äro för fabrikerne, det är segel, tågwirke, ankare m. m. för skeppsfarten, nemligen medel till

bedrifwande af näringen, på hwars godhet och pris beror, huruwida wi skola kunna täfla med utländningen.

Det faller ingen in, att anmärka mot en meddelad frihet för fabrikerne, men man klandrar deremot den åtgärd, som skulle bereda samma förmån för de till Skeppsfarten behöflige Werktyg och Machinerier, det är Segel, Tågwirke, Kettingar, Ankare, Block och Spel m. m.

Denna anomalie förklaras lätt, då man erinrar sig, att fabriks-intereßet skrikit af full hals om sin betydenhet och inflytande på landets wälstånd, så länge att somlige, utan närmare undersökning af förhållandet, trott det på deß ord; och det har således fått sin wilja fram, hwaremot Skepps-intereßet alltid tigit och tåligt burit, till följe hwaraf man ansett det hwarken behöfwa eller förtjena lindring.

Den winst som Skeppsbyggnad, enligt hwad jag ofwan antydt, tillskyndar allmogen, är likwäl liten i jemförelse med de ofantliga fördelar, hwilka ständigt beredas den under Skeppets fart, som dels emottager oafbrutet hans producter, för att föra deße till de länder och orter, der de högst betalas, samt förer till honom i utbyte från andra orter, för honom nödwändiga eller angenäma alster.

Ju lifligare Sjöfarten är, desto högre pris erhåller allmogen för sina waror och desto billigare erhåller han deremot till köps andra articlar. Afstadnar Sjöfarten, så skall Skånska Bonden med sin spannmål, lika så wäl som den Norrländska med sin tjära och sina bräder, snart warseblifwa en stagnation i rörelsen, hwilken, om den en längre tid skulle fortfara, kan undergräfwa hela Provincers wälstånd.

De här närwarande Representanter från Norra orterne torde bäst wara i tillfälle witsorda huru Skeppsbyggeri och Sjöfart förmått under de swåraste mißwextär lindra nöd och framkalla sjelfbestånd.

Sweriges läge och deß kust af mera än 200 mils längd, deß outtömmeliga tillgångar på skeppsbyggnads-materialier, och folkets skicklighet att föra yran, tyckes samfäldt antyda att skeppsbyggeri och sjöfart borde utgöra deß wigtigaste näringsgrenar, liksom att landets förswar till sjös borde i första rummet tryggas. Det är på Handelsflottans tillwext som detta förswar i synnerhet hwilar.

I fall det lyckats mig härigenom göra åskådlige de wigtiga fördelar, som en ökad skeppsfart kunde tillskynda wårt land, och om det derefter medgifwes att skeppsbyggeri och sjöfart böra uppmuntras, samt i första rummet befrias ifrån de onaturliga band, som hindra deßa näringars utweckling hos oß, så hoppas jag att Ståndet täcktes enhälligt biträda följande motion:

1:o Att skepps-inventarier af alla slag, jemte koppar-plåt till förhydning, mat och dref måtte få tullfritt eller emot låg tull införas.

2:o Att Skeppare måtte befrias från skyldigheten att lösa eller uttaga andra skepps- och paßhandlingar, än dem, som bestämdt fordras af främmande makter, såsom bewis för skeppets nationalitet, eller af Tullstyrelsen anses oundgängeligen nödwändige för Controllen på den mest enkla clarering.

3:o Att Sjömanshusen i Riket erhålla en mera ändamålsenlig organisation.

4:o

4:o Att Skolor för Sjömäns högre och lägre bildning måtte i Stapelstäderne och Sjöstäderne inrättas.

5:o Att på landet boende Skeppare, må, utan att wara borgare i stad, ega full rättighet att föra fartyg till och från hwilken in- eller utrikes ort som heldst, dock med förbindelse att undergå behörig examen, så framt han önskar segla till och från orter belägne på andra sidan Engelska Canalen.

Nu händer, till följe af orimliga författningar, att en på landet boende Skeppare, såsom wilkor för rättigheten att segla utrikes, måste taga burskap i och erlägga afgifter till en Stad, den han före burskapets winnande aldrig besökt och hwars gebit han måhända derefter aldrig beträder.

Ehuru jag smickrar mig att under några och trettio års sjöfart hafwa inhemtat tillräcklig kunskap, för att föra mitt fartyg på hwilket farwatten som kan för mig ifrågakomma, så har jag flere gånger wid resor till utrikes ort, blifwit twungen med dryg kostnad antaga en Skuggskeppare, hwilken ehuru saknande Skeppsredares förtroende att föra fartyg, likwäl war borgare, och således efter wåra Sjöförfattningar competent att utclarera i sitt namn.

Det är således hans medhafde Borgare-Bref som i farans stund skall beswärja stormarne och rädda lif, skepp och gods.

Kongl. Förordningen den 11 Februari 1832 medgifwer likwäl att allmogen må till Norrige, Finnland och Danska Staterne, i egna däckade eller odäckade fartyg, af hwad lästetal som heldst, utföra Rikets till utförsel lofgifne producter och tillwerkningar.

Mig tyckes det wara en egenhet i Författningen, att då allmogen eger rättighet att med sine fartyg gå till de sistnämnde hamnarne, hwarföre de ej skulle wara lika behörige att fegla på de öfriga wid Öster- och Nordsjön. — Jag får i anledning häraf föreslå, att detta tillägg i Författningen måtte medgifwas.

Jag stödjer min anhållan derpå, att sedan Roslagens inwånare och flere Rikets medborgare, genom sin drift och osparda werksamhet kommit så högt i seglations- och nawigations hänseende, att de kunna mäta sig med de fleste Stadsfartyg och deras så kallade Coopvaerdie-Skeppare, som äro borgare uti någon af Sweriges minsta småstäder, böra de äfwen hafwa samma rättighet, som deßa; äfwen tyckes det wara en orimlighet att wåra egna landsmän skola wara beröfwade den förmån, som en främmande nation i det widsträcktaste mått åtnjuter. — Jag menar Finnarne, deße som hade, genom Kongl. Maj:ts Nådiga Bref af den 24 April förlidet år, och den sednaste handelstraktaten, blifwit på wår bekostnad så frikostigt gynnade, ja, de hafwa större friheter än Swenska medborgare.

Wi få åtnöja oß med att se Finnar borttaga förtjensten, ehuru jag tror att både deras fartyg och Skeppare ofta äro oß underlägsne. Dylika fördelar sakna wi på Finska hamnar, enär de äro nog mone om att begagna dem sielfwa för deras egen utkomst.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Pehr Sahlström från Stockholms Län, Hans Jansson från Elfsborgs Län, Lars Bengtsson från Malmöhus Län, samt en stor del af Ståndets öfrige ledamöter.

Remitterades till Bewillnings-, samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 27.

Af Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län inlemnades ett så lydande anförande:

"Enligt skuldsedel, ställd till Kongl. Stats-Contoiret och utgifwen wid slutet af år 1835, erhöll Carl Johans Församling wid Gotheborg ett lån af Choleracreditiwet, till ett belopp af 2,200 Riksdaler Banco, hwilket lån, enligt skuldförbindelsens lydelse, bordt wara betaldt wid slutet af åren 1836, 1837 och 1838, till en tredjedel af beloppet hwarje år.

Af bifogade handlingar inhemtas dock, att ännu ingen afbetalning skett, hwaraf jemwäl följden blifwit, att Lagsökning egt rum; men något Utslag har emellertid icke fallit.

Carl Johans Församlings mindre lyckliga oeconomiska belägenhet, i följd af åtskilliga förhållanden, samt serskildt den härjande farsot, hwaraf den år 1834 hemsöktes, är allmänt känd. Uti den så kallade Cholera-Kungörelsen har Kongl. Maj:t gifwit det Nådiga löfte, att der serdeles ömmande omständigheter förefunnos, wille Kongl. Maj:t hos Riksens Ständer wid innewarande Riksdag tillstyrka eftergift af de lån, som af Cholera-Creditiwet blifwit bewiljade.

Att sådane i hög grad ömmande omständigheter serskildt ega rum i fråga om Carl Johans Församling, upplyses af hosföljande handlingar.

Ingen känner lifligare än jag nödwändigheten att spara med allmänna medel och ingen är mera beredwillig än jag, att soka motwerka alla onödiga utgifter, hwilka slutli-

gen drabba den tillräckligt nog betungade skattdragaren. Men då wårt medlidande tages i anspråk och det af dem som i hög grad förtjena ett sådant medlidande, i följd af olycker, som ej warit sjelfförwållade, då är det som representanten såsom ett Statens ombud, bör begagna sin rätt att med Statens medel göra godt, att understödja sådane olyckliga Landsorter, der hjelp är af behofwet högeligen påkallad.

Jag wet alltför wäl att Rikets Ständer lisligt känna denna dyra pligt, och det är derföre jag med glad förhoppning föreslår afskrifning af det lån, som Carl Johans Församling wid Götheborg år 1835 erhållit af Cholera-Creditivet, åfwensom af de utaf för detta Kongl. Karantäns-Commißionen i Stockholm anmärkte 174 Riksdaler för Lik-kistor, i fall Kongl. Maj:t, på hwars Nådiga pröfning denna anmärkning för närwarande beror, skulle i Nåder densamma fastställa.

Denna min motion, jemte bilagorne, torde blifwa remitterad till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 28.

Af Henric Hansson från Elfsborgs Län ingafs detta memorial:

"Bland de mångfaldiga motioner som äro inlemnade, kan jag ej minnas någon som haft för ändamål att få något starkare band, än hwad hittills warit, på dem som utöfwa Lönnkrögeri.

Jag wille derföre föreslå, att den Författning måtte blifwa fastställd, att den som köper bränwin eller andra

starka drycker, icke må anses jäfwig att mot säljaren aflägga wittnesmål, emedan köparen icke efter nu gällande Författningar är ålagd något answar för sin handel i thy fall, och således aldrig kan anses taga del i brottet, och på sådan grund, i anseende till handeln, icke borde wara jäfwig. Detta skulle inskränka lönnkrögeriet betydligt, emedan säljaren alltid begagnar tillfällen att i enskildt rum med köparen afyttra sådane waror, hwilken förmån härefter säljaren ej komme att påräkna; och hoppas jag att Lag-Utskottet, der detta mål bör behandlas, och dit jag alltså anhåller om remiß, tager det i noggrannt betänkande.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 29.

Henric Hansson från Elfsborgs Län ingaf denna motion:

"Som lindring i den årliga beskattningsutgiften är af nöden, om icke större delen af de skattskyldige skola gå till undergång, så måste deremot beredas minskning i Statens utgifter, i allt hwad som sig göra låter. Jag kan derföre icke annat än lemna mitt påstående, som följer:

Bewäringsmanskapets wapenöfning, som försiggått öfwer tiugu års tid, utan att deraf kan påräknas ringaste nytta, borde hädanefter inställas, på det sätt, att ingen excercis utgjordes af dem under fredlig tid, men mönstring skulle årligen werkställas i den ordning som förut blifwit gjordt. Deße mönstringar kunde förrättas af den Regements-Chef som bor närmast mönstringsstället, hwilken erhölle wanliga biträden dertill.

Om detta mitt förslag antages, så medförer det icke allenast minskning uti Statens utgifter, utan ock en stor förmån för Landets innewånare, emedan deße sistnämnde hafwa under förutnämnde år fått widkännas, genom Bewäringens exercice, en påtaglig förlust af arbetare, som hwarje år inträffat, då wårarbeten warit angelägnast.

Jag anser det ingen fara kan blifwa, om Bewäringsexercicen upphör under förutnämnde fredstid, emedan hwad utskrifning af manskap, som warit af nöden förr än Bewäringsclaser anslogos, deße förstnämnde icke warit utskrifne, förr än krig redan warit å bane. Jag will endast hänwisa till min egen erfarenhet 1808, då krig redan war med Ryßland och Danmark, större utskrifningar då utgjordes af det så kallade Landtwärnet, hwilka då några dagar öfwades i exercice, innan det drogs emot fienden.

Detta, eller ett sådant förhållande med Bewäringen, bör aldrig efterföljas, då här finnes tillräcklig tillgång af lärdt och i exercice inöfwadt manskap att ställa mot fienden den tid, som Bewäringen lärer sig exercera.

Om Remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Härmed förenade sig Anders Jonsson i Ockna från Östergöthlands Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 30.

Af Henric Hansson från Elfsborgs Län ingafs detta memorial:

"Flere motioner, än hwad man trott behöfligt att inlemna, hafwablifwit af nöden, dels för att efterkomma

hemmawarandes begäran, dels äfwen i följd af hwar och ens egen öfwertygelse. Jag kan derföre ej eller uteblifwa med följande erinran.

Wid hwarje Rote af Infanteri-Regementen finnes en kista, hwaruti Soldat-monderingarne förwaras; denna kista är så inrättad, att i den någon ohyra ej kan inkomma, som skadar klädespersedlarne. Befälet tilldelar ock Soldaten ordres, att minst en gång hwarje månad upptaga nämnde klädespersedlar, och hänga ut dem att wädras, för att de icke skola blifwa skadade; men, oaktadt detta, tillfogas ylleklädernа skada af det i min ort så kallade mal. Denna skada rår allsintet Rotehållarne för, och kan icke eller af dem förekommas, på kläder, som torde hända icke på flera år begagnats till slitning, men likwäl, när sådan skada tillfogas, ålägger Befälhafwarne Roteböndernе att lemna annan klädespersedel i stället, eller ock med penningar densamma betala. Detta anser jag warg högst orätt, då bonden numera med penningar godtgör klädesrustningen, så bör han wara frikänd från answaret för den skada som påkommer i omnämnde fall, hwilken Rotehållaren genom någon sin försummelse icke åstadkommit, utan bör i stället Befälhafwarne genom Soldaterne hafwa den tillsyn om kläderne, att de, så widt möjligt är, icke af mal skadas.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 31.

Anders Larsson från Westerås Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Ehuru jag förmodar, att Stats-Utskottets nit och förutseende redan omfattat flere, måhända alla de puncter jag här går att anföra, will jag likwäl, i händelse någon sådan skulle kunna wara förbisedd, erinra derom, på det Utskottet måtte dermed kunna complettera listan på de Statsutgifter, som kunna rent af indragas, eller åtminstone i betydlig mån förminskas. Jag wågar således foreslå:

1:o Att det af 1828 års Ständer gjorda medgifwande måtte upphöra, hwarigenom Postwerket tillåts endast till Stats-Contoret aflemna 100,000 R:dr, och Regeringen berättigades att anwända öfwerskottet till de inrikes communicationernas befordrande. Man har sett huru denna tillåtelse begagnats, huru man förökat i synnerhet wiba Embetsmäns Löneförmåner, huru man på Postwerket lagt en del af Minister-caßans brefwexling, huru man byggt Ångfartyg, det ena efter det andra, så att Postwerket för närwarande icke eger mindre än fem sådane, till en del af de största dimensioner, men för hwilka flesta intet anwändningstillfälle sinnes, då man, wid afslutande af tractaten med England om den directa Postgången mellan detta land och Swerige, icke ens förbehållit oß rättigheten att besörja denna postgång, ehuru wi borde kunna göra det för bättre pris än Engelsmännen, och hwarigenom också en förlust af 20,000 R:dr årligen säges uppkomma för Swenska Postwerket. Det torde således befinnas nödigt, att saken återgår till hwad den war före 1828, att Postwerkets inkomster hel och hållna aflemnas till Staten, sedan deß utgifter blifwit bestridda, men att deßa utgifter bestämmas af Rikets Ständer, lika med andra Statsutgifter, och att Werkets accumulerade fond, hwilken för närwarande lär

gå till omkring 300,000 R:dr, öfwerlemnas till Statswerkets disposition.

2:o Att de på åttonde Hufwudtiteln uppförda så kallade Extra Utgiftsmedlen indragas. — Från början woro de en handcaßa af 1778 års Ständer, tillagd Konungen, och hwarmed bestriddes sådane betydliga utgifter, hwartill Hofwets anslag ej egde tillgång. Som man wet, anwändes de i synnerhet till Theatern, hwilken Konungen kort derefter stiftade. År 1809 intogs nämnde summa på Första Hufwudtiteln, men andra 100,000 R:dr anslogos på den Åttonde, ämnade att betäcka någon tillfällig brist, på en af de öfriga Hufwudtitlarne. Ehuru Hofwets anslag sedermera efter hand blifwit förökade, hafwa icke desto mindre nämnde medel blifwit disponerade till mångahanda ändamål och dermed förhöjde åtskilliga Stater, hwilka hafwa sina bestämda anslag, som ej böra få öfwerskridas, serdeles Minister-statens, Kongl. Theaterns, o. s. w. Att detta är helt och hållet emot Ständernas affigt, lärer jag icke behöfwa bewisa, äfwensom att det härigenom blifwit möjligt för Regeringen att skapa nya Statsutgifter, hwilka eljest icke skulle kunnat tillkomma. En sådan är t. ex. den för Stats-tidningen. Före år 1835 wißte Staten ej af någon kostnad för tryckningen af sine officiella kungöranden. Nu kostar detta årligen 2,500 R:dr. I fall Swenska Academien ej finner sin räkning wid att trycka nämnde tidning, är det fullkomligt säkert, att någon enskild, mot rättigheten att trycka de legala annoncerna, gerna skall öfwertaga tryckningen af Regeringens officiella articlar utan betalning, ja, kanske till och med erlägga någon sådan för denna förmåns åtnjutande. Några behöfwande personer hafwa af extra utgiftsmedlen erhållit pensioner och nådegåf-

wor, hwarom de likwäl årligen serskildt måste anhålla. Jag föreslår, att deßa öfwerflyttas på Indragningsstaten, och att hela den ifrågawarande utgiftstiteln förswinner. För werkligt oförutsedda behof af en krigsrustning, en mißwext, en eldswåda, eller någon annan olycka, finnes lilla Creditivet att tillgå, mot bestämd uppgift af behofwet.

3:o Minister-Staten skulle lempligast kunna helt och hållet upphöra. Då jag likwäl ännu icke wågar hoppas att kunna öfwertyga om den fullkomliga onyttan af denna Statslyx, som ej bedrar utlänningen om det werkliga förhållandet med wårt lands styrka och tillgångar, och wår Regerings energi och kraftfulla politik, åtnöjes jag med att föreslå, det summan måtte blifwa nedsatt till högst 100,000 R:dr Swenskt Banco, samt att Ständerna måtte bestämma de diplomatiska Embetsmännens aflöning, liksom alla andra Statens Embetsmäns.

Wi behöfwa ingenstädes någon högre tituserad Diplomat, än en Charge d'Affaires, och om wi ega en sådan i London och Petersburg, med 18,000 R:dr B:co hwardera, en i Paris med 12,000, och en i Berlin och Köpenhamn med 8000 R:dr hwardera, samt en i Constantinopel med 16,000 R:dr, gör detta ändock icke mer än 80,000 R:dr, då 20,000 R:dr återstå för någon tillfällig beskickning, couriirer, resor o. s. w. Consuler äro allt hwad wi behöfwa på de öfrige platserne, och då man wet, att de fleste af deße icke erhålla någon aflöning, kulle jag alltför mycket bedraga mig om ej en sammanlagd summa af högst 50,000 R:dr B:co wore tillräcklig för alla dem som anses böra undfå arfwoden, och hwilken summa, i fall såsom föreslaget är, Convoj-Commißariatet kommer att upphöra, torde böra disponeras af det werk, som öfwertager deß beskattning.

Jag är öfwertygad att med en stigande upplysning skall man lära sig inse, det tidningarne numera äro fullkomligt lika säkra källor för inhemtandet af hwad man behöfwer weta om andra Regeringars politiska företag, att en och annan liten anekdot om de främmande Hofwens och de werkande personernas enskilda beteenden ej behöfwer betalas med Tusentals Riksdaler, åtminstone icke bör af det allmänna bekostas, och att framlemnandet af en hög persons bref eller notifications-skrifwelse till en annan hög person, är lika gällande om det sker af den, som wanligen hemtar brefwen från posten, eller om det sker i högtidlig audjens af en decorerad och betitlad Statsdignitair. Intill deß sådant hinner inträffa, är det emedlertid godt att slippa denna utgift med tillsammans 150,000 R:dr, emot den nära halfwa Million den för närwarande medtager.

4:o På Tredje Hufwudtiteln anhåller jag, att de för oförutsedde militära behof bestämda 50,000 R:dr samt Krigs-Hof-Rättens anslag, måtte helt och hållet indragas.

De oförutsedde behofwen kunna ej wara andra än en rustning, och för den kan lilla Creditivet anlitas.

Krigs-Hof-Rätten medtager wäl icke någon stor summa, men då Ständerna wid så många tillfällen yttrat den önskan, att de så kallade privilegierade Domstolarne måtte upphöra, utan att något afseende derå gjorts, torde det enda och säkraste medlet till ändamålets uppnående wara, att indraga anslaget. En ytterligare anledning dertill hemtar jag af sielfwa denna Domstols organisation, der blott en enda ledamot är lagfaren, men de öfrige, som icke allenast icke förstå Lagen, utan icke ens äro skyldige att förstå den, likwäl ega enahanda rösträttighet med denne, och deß utom ofta ombytas, ja stundom till och med för tillfället

förordnas. Deßa Ledamöter, som åtnjuta sin fulla lön för de tjenster de eljest innehafwa inom arméen, uppbära deßutom arfwoden för det de sitta i Krigs-Hof-Rätten twå à tre gånger i månaden, ehuru Ledamöter i andra Krigs-Rätter och serdeles i Slotts-Rätten, hwilken har täta seßioner, derföre icke erhålla några arfwoden. Som en liten curiositet kan jag icke undgå anmärka, att denna Domstol illustrerar sine seßioner med Sex man och En Under-Officer utanför sin dörr, troligen som en utmärkelse från de öfrige Domstolarne, hwilka förstå Lagen och således alldeles icke behöfwa någon annan illustration.

Detta är emedlertid också ett af de ändamål, hwartill Stockholms Garnizon anwändes.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 32.

Peter Mårtensson från Jönköpings Län ingaf ett så lydande memorial:

"Uti de nu gällande, i 1 Cap. 3 §. Utsökning's-Balken, jemförd med 8 §. i Kongl. Förordningen den 28 Juni 1798, beslämde föreskrifterne, huru werkställighet å laga kraftwunna domar och utslag meddelas skall, wågar jag härmedelst wördsamligen föreslå den förändring eller rättare det tillägg, att jemwäl wederbörande Länsmän bemyndigas, att, utan de bittills uti ifrågawarande fall erforderlige remißer från Kronofogden i orten, meddela handräckning till werkställande af de laga kraftwunne domar och utslag, som angå penningar till beslämd summa eller lösören till wißt utsatt antal och beskaffenhet. Detta skulle otwifwelaktigt medföra stor lättnad och beqwämlighet för allmogen, som

nu ofta nödgas widkännas både stort beswär och betydlig kostnad, för att tillställa Kronofogden utmätningshandlingen, och sedermera hos honom afhemta redowisningen. Utmätningen werkställes, icke desto mindre merendels af Länsmannen, som dertill af Kronofogden beordras; och jag inser icke något skäl hwarföre icke Länsmannen lika gerna skulle kunna få i första hand mottaga utmätningshandlingen och på eget bewåg, utan att behöfwa afwakta några Kronofogdens ordres, derå meddela werkställighet; dock borde, till betryggande af de rättsökandes säkerhet, de Länsmän, som wille sig af en sådan rättighet begagna, derförut inför Lands-Höfdinge-Embetet ställa till wederhäftigheten godkänd uppbörds-borgen, i enlighet med hwad Kronofogdarne nu åligger.

Jag anhåller, att denna min motion måtte warda till Lag-Utskottet remitterad.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 33.

Af Peter Mårtensson från Jönköpings Län ingafs ett memorial af följande lydelse:

"Oaktadt den betydliga tillökning uti Krono-betjeningens tienstgöring och göromål, som uppkommit genom den dem uti 26 §. 2 momentet af Kongl. Förordningen den 19 Juni 1835 angående Bränwinsbränningen, ålagda skyldighet, att på dertill beslämda eller beslämmande tider Bränwins-redskapen försegla, hwilken skyldighet, serdeles hwad angår förseglingen af inmurade pannor, som måste försiggå på hwarje ställe, der de äro uppgifne att finnas, medförer ej blott tidspillan, utan ock kostnad i anseende till de ofta widsträckta resor som der-

för måste företagas; så har likwäl icke Kronobetjeningen kommit i åtnjutande af någon den ringaste ersättning för ett sådant sitt ökade beswär och de kostnader detsamma owilkorligen medförer, utan stadgar deremot sista momentet af ofwanåberopade 26 §., att Kronobetjeningen wid deßa tillfällen icke må beräkna rese- och traktaments-penningar, utan att endast till sjelfwa förseglingen utgående kostnader kommer att af Kronans medel från Landt-räntterierne forskjutas. Detta stadgande förefaller likwäl så mycket mera obilligt, som det i 36 §. af ofwanberörde Kongl. Förordning föreskrifwes, att en procent af den summa, som genom Bränwins bewillningen influtet, skall innehållas för att, enligt hwad af Kongl. Maj:t efter Pröfnings-Committéens underdåniga förslag för hwarje Län fastställes, anwändas till ersättning för det ökade beswär, och de kostnader, hwilka med debiteringen och redowisandet af denna bewillning äro förenade. Kamererare och Häradsskrifware äro således försäkrade om ersättning och wedergällning för sina ökade beswär; men Länsmännen, som likwäl äro ålagde att för Bränwins-redskapens försegling resa omkring, hwar inom sitt district, hafwa derföre ingen ersättning att förwänta. — Åtminstone har så tillgått inom min hemort, Jönköpings Län, der Pröfnings-Committéerne alltid ansett de influtna en-procents-medlen icke förstå att derutaf lemna Länsmännen någon ersättning, utan endast räcka till wedergällning för Landt-Kamererarens och Häradsskrifwarens beswär. Till afhjelpande af ett sådant högst obilligt förhållande föreslår jag: att, med ändring af 1:sta momentet i 26 §. af Kongl. Förordningen den 19 Juni 1835, Kronobetjente wid tillfällen af Bränwins-redskapens försegling, må få sig tillgodo beräkna rese- och traktaments-penningar, enligt det fastställda Rese-reglementet, och hwilka penningar från Landt-räntterierne böra utbetalas, hwarefter ersättning för desamma i wanlig ordning må af Kongl. Stats-Contoiret meddelas.

Jag anhåller att denna min motion måtte warda till Stats-Utskottet remitterad.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 34.

Af Peter Mårtensson från Jönköpings Län inlemnades ett så lydande memorial:

"Sedan nu Förlikning-Domstolar dels redan blifwit i flere orter af Riket inrättade, dels ock motioner wackts wid närwarande Riksdag om slike Domstolars inrättande i de tracter der sådane ännu icke kommit till stånd; så torde det tillåtas mig att fästa uppmärksamheten på hwad jag af erfarenhet inhemtat om förhållandet i min hemort, der Förlikning-Domstol, sedan något öfwer ett år warit inrättad; att nemligen, resultatet af densamma wißerligen wisat sig hufwudsakligen tillfredsställande; men att likwäl derjemte flere gånger händt, att Part, som blifwit till Förlikning-Domstolen kallad, icke kommit tillstädes, utan antingen rent af öppet förklarat, att han icke ansåge sig förbunden, att sig inför Förlikning-Domstolen infinna, eller ock kallelsen med tystnad emottagit, utan att likwäl densamma hörsamma. Att ett sådant tredskande motwerkar Förlikning-Domstolarnes goda ändamål är klart, och det är derföre som jag hemställer, att Förlikning-Domstolarne, hwilka hafwa, i och med sitt inrättande förmedelst på allmän socknestämma fattadt beslut, fått sig af Communens Ledamöter en frivillig öfwerlåten rätighet, att, om möjligt, söka i godo

förlika alla inom Communen och deß serskildta medlemmar emellan uppstående twistefrågor, också måste tillerkännas rättigheten, att, i likhet med de Ordinarie Domstolarne, kalla wederbörande parter, wid äfwentyr af laga answar, i händelse af uteblifwande, att sig inför Förlikning=Domstolen infinna på dertill utsättande tid och ställe. Denna för Förlikning=Domstolarne yrkade rättighet, anser jag wara så mycket mera billig och nödwändig, som det skulle kunna hända, att deßa Domstolar, denna rättighet förutan, flerfaldige gånger torde komma att sammanträda, utan att i anseende till den ena partens uteblifwande uti de dit inkallade mål, kunna någonting uträtta.

Jag anhåller om remiß härå till wederbörligt Utskott. Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Jan Andersson från Westerås Län. Remitterades till Lag=Utskottet.

§. 35.

Af Matts Persson från Stockholms Län ingafs ett memorial så lydande:

"Till följd af serskild Kongl. Resolution äro Wäddö och Häfwerö socknar i Stockholms Län förpligtade att framgent bygga och underhålla Färga, öfwer den så kallade Ortala=Wiken, tillika med boningsrum för Färgekarlen.

För twenne år tillbaka, då Färgan och Färgkarlens bostad nybyggdes, fingo socknarne härföre widkännas en kostnad af 1,100 R:dr R:gs, hwarförutan årliga underhållet af Färgan och bostaden uppgår till 90 R:dr R:gs, utom Färgkarlens lön, som, oberäknadt allt hwad Färgan inbringar, är bestämd till 40 R:dr, allt Riksgäldssedlar.

Till

Till lindring i deßa allt för dryga kostnader, wågar jag wördsamt föreslå, att Postwerket måtte förpligtas erlägga färgpenningar för posternas öfwerfart, som eger rum tolf gånger i weckan, äfwensom att ersättning för de trupper som derofwer färdas, kunde bewiljas.

Ett annat, ganska tryckande beswär som Wäddö socken, i följd af förberörde Nådiga Resolution, har sig klagat, är skjutsskyldigheten för post och resande öfwer Ålands=haf till Eckerön wintertiden, äfwensom underhållet af de wid Grißlehamns Post Contoir warande trädbyggnader jemte brohufwudet. För bestridande af denna skjuts, har Kongl. Postwerket utfardat en taxa af 4 R:dr R:gs för hwarje häst, såsom ersättning för 7 mils wäg öfwer hafwet från Grißlehamn, som för de längst upp i socknen boende skjutsskyldige utgör 3 mil, då deße således komma att färdas 20 mil fram och tillbaka med häst och karl för 4 R:dr R:gs. Denna ersättning, som äfwen å wanliga wägar skulle wara oriimligt liten, är det i desto högre grad, då man besinnar att ifrågawarande wäg emellan Grißlehamn och Eckerön går öfwer hafsis, som sällan är sammanhängande och icke utan yttersta lifsfara kan färdas; och inträffar det icke sällan på deßa resor att wägen fullkomligt afbrytes utaf så betydeliga öppningar emellan isstyckena, att för hästarnes öfwerfraktande 3 å 4 slädar, hwilande på timmerstänger, måste läggas öfwer en sådan öppning; ett sätt att färdas, som är förenadt med största lifsfara både för menniskor och hästar.

Då det icke lärer kunna bestridas, att en på billighet och rättwisa grundad lindring i detta tryckande onus bör ega rum, tager jag mig friheten föreslå att taxan för postens forslande förhöjes till minst 10 R:dr Banco för hwar-

je häst, samt att Häfwerö och Singö socknar, såsom hörande till samma skeppslag, samt boende närmare till Grisslehamn än en stor del af Wäddö sockens innewånare, måtte, i afseende å Post och Courirers fortskaffande, åläggas deltaga i berörde skjutsskyldighet, hwaremot enskilde resande må forthjelpa sig medelst beting; och yrkar jag derjemte, att Wäddö socken måtte befrias ifrån underhåll af förenämnde hus och brohufwud, till hwilkas reparerande, under de sistförflutne åren, åtgått 800 R:dr R:gs, hwaremot socknen är willig att öfwerlåta till Postwerket så wäl byggnaderne som brohufwudet i det skick de nu befinnas, utan anspråk på ersättning för de kostnader, som för deras istånd sättande blifwit derå nedlagde.

Enligt 1801 års Kongl. Förordning, äro Posthemman i allmänhet befriade icke allenast från Knecktes- och Båtsmanshåll, utan äfwen från Kongshåll, Krono- och Fångskjuts, Ingwartering, Brefbärings-skyldighet, och åtskillige andre uti nämnde Förordning uppräknade beswär, men Wäddö socken utgör, lika med andra Krono-Skattehemman, alla deßa prestationer och har deßutom endast i följd af deß tillfälliga läge inwid kusten, blifwit betungad med ofwanberörde högst beswärliga postföring. Wid sådant förhållande lärer de anspråk på förhöjning af skjutslegan samt befrielse från underhålls-skyldigheten af förenämnde byggnader, icke kunna anses annorlunda, än såsom med billighet och rättwisa öfwerensstämmande.

Anhållandes jag om remiß häraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 36.

Matts Pehrsson från Stockholms Län inlemnade detta memorial:

"Då det icke kan wara med en sann rättsgrund öfwerensstämmande, att i en Stat ena medborgaren är betungad med drygare skattebördor än den andra, i förhållande till bådas krafter att bära dem, anser jag mig uppkallad, att hos Rikets Ständer påyrka en jemkning af Roterings-skyldigheten inom Wäddö och Häfwerö skeppslag, hwaresi detta beswär för närwarande är i hög grad ojemnt fördelad, samt i wida betydligare mån tryckande, än i andra orter af Riket.

På Wäddö socken äro nemligen 36 Båtsmans-Rotar indelde, och i utredandet af hwarje Båtsman, deltager endast 1 3/4:delar högst 2 1/2 mantal, då deremot å andra ställen 4 mantal äro anslagne för hwarje sådan Rote; ett missförhållande, som i hög grad fordrar rättelse, antingen genom en ny fördelning af Roterings-beswäret inom Compagniet eller skeppslaget, eller ock indragning af så många Rotar, att beswäret derigenom lindras, så wida icke Rotehållarne skulle kunna meddelas rättighet, att, i stället för underhållande af Båtsmän, få erlägga vacance-afgift, hwilket de helst önska och hwarom jag, å deras wägnar, härmedelst tager mig friheten göra framställning.

Anhållande jag om remiß häraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 37.

Lars Pettersson från Blekinge Län ingaf följande memorial:

"Tillåten mig mine Bröder, att utbedia mig eder uppmärksamhet på ett ämne, som otwifwelaktigt inwerkar på fäderneslandets angelägnaste och mest maktpåliggande omständigheter, och som upptager större delen af wåra tryckande skatter. Jag menar förswarswerket i allmänhet, men synnerligast förswarswerket till sjöß, hwilket efter min tanka fordrar mera uppmärksamhet, än derät hittills blifwit lemnad.

Såsom första gången kallad att sammanwerka med män, wida öfwer mig i erfarenhet och insigter, har jag twekat, att i detta asseende höja min röst, men såsom uppfödd i granskapet af bufwudstationen för fäderneslandets dyraste och dyrbaraste Krigs-materiel, och — jag medgifwer det — intagen af den wördnadsbjudande maßa af kraft, som anblicken af en Krigsflotta erbjuder och innebär, har det från yngre åren intreßerat mig att närmare göra bekantskap med hwad som rörer sjöwäsendet; och sedan jag nu blifwit utsedd att deltaga i öfwerläggningarne om landets allmänna angelägenheter, har jag trott mig böra begagna de tillfällen som erbjudit sig, att inhämta hwad som, efter min tanka, utgör de närwarande behofwen för sjöwapnets förkofran, och detta är hwad jag nu will i största enkelhet andraga.

Det är allmänneligen erkändt, att ett linieskepp ifrån deß nybyggnad efter 30 à 35 års förlopp, kostat per medium 10.000 R:dr och derofwer i årligt underhåll, så wida det under tiden warit i flot watten; men det styrkes ock af sakra rön, att de i Carlscrona redan färdige 3:ne skeppsdockorne äro af den lyckliga beskaffenhet, att å de skepp, som der blifwit byggde, och hwartill för åtskillige åtgått 12 à 15 ar, under tiden icke förmärkts ringaste tecken till

skada eller röta, föranledd af fugt, swamp eller mögel, utan hafwa alla beståndsdelarne, så länge skeppen der qwarstått, befunnits i alldeles enahanda skick, som wid första sammanfogningen; hwaremot ett à twå år knappt förflutit, efter det fartygen blifwit lagde i sjön, innan rötor försports, oanfedt de årliga undersökningar som anställas, och anwändande af alla kända förwaringsmedel.

Huru hårdt årliga underhållet af wåra i sjön liggande Linieskepp och Fregatter, samt mindre fartyg, ingripa uti 4:de Hufwud-Titelns anslag, är lätt att inse; äfwensom det är tydligt, att om under nu mera än 25 års fred, alla fartygen som icke behöfts för årliga öfningen, warit stående torra uti dockor (de mindre öfwerbyggde på land) hade besparingen säkerligen sammanlagdt uppgått till Twå och en half Millioner R:dr om icke närmare Tre.

Fortsättningen af nya dockbyggnaden i Carlscrona är alltså en utwäg att widtaga, som mera än allt annat skoll bidraga till möjligheten att få en respectabel Marin, emedan skeppen der förwarade, alltid äro nya, och hwad som hittills åtgått för de gamles underhållande, då de äro i sjon, alltid försämrades, då kan anwändas till nybyggnad.

Men, mine Bröder! det gör icke tillfyllest att taga wård om materiellen; äfwen personalen fordrar, att icke, såsom hittills, wanskötas. Detta är likwisst ett ämne som fordrar wida öfwerläsen sakkännedom af den jag derutinnan eger, för att tillfyllestgörande kunna utreda detsamma. Jag har fördenskull ansett det tillåtligt att begagna mig af hwad en man af wapnet, i berörde asseende, uti en tryckt afhandling, om sjöförswaret underställt allmänheten, och tager mig alltså friheten att fästa eder uppmärksamhet på följande deraf hemtade utdrag:

— — — "I sjöwapnets fullkomlighet ligger grunden för

Skandinaviens sjelfbestånd. Såsom willkor för detta wapens fullkomligbet, gäller dock att stridsmannen (personalen) betyder mera än wapnet, på samma sätt, som arbetaren mera än werktyget, heldst deß sednares ändamålsenlighet alltid blifwer en följd af den förres skicklighet."

"Huru Flottans personal skall kunna bringas den öfning under fred, som utgör wilkoret för deß dugligbet då det gäller på allwar, bor alltså ingå uti de planer, som afhandla landets försvar."

Härefter ingår Forfattaren uti en detaillerad utweckling af ämnet, och föreslår ett system för årlig öfning, som borde utgöras af twå 40:kanoners och fyra mindre Fregatter eller Corvetter, hwilka i förening med de Norrska Excercice-fartyg, som årligen utrustas, skulle göra fyra månaders expedition i Nordsjön, hwarefter de större Fregatterne skulle uppläggas i slutet af September månad, men de mindre utgå till de sydliga orter, der wårt handels-intresse sådant mest fordrade. Efter ett år från utrustningen, skulle de wara åter, för att med ombytt besättning ånyo utgå. Kostnaden för en sådan årlig öfning är beräknad till 210,000 Riksdaler.

Summan — yttrar sig Författaren — är wißerligen betydlig för wårt land, men ändamålet, som dermed winnes, är ock stort i jemförelse med medlen. Må i betraktande tagas, hwad Landt-Arméens och Bewäringens årliga öfningar kosta, hwilka, då allt noga beräknas, uppgå till flera gånger summan; må ock i beräkning tagas, hwad anspråk man skulle kunna hafwa på Flottan, under ett bättre sakernas skick än det närwarande, för Landets tryggbet, och den tänkande skall säkert finna, att man för Flottans personal icke giort för mycket, emedan den utgör en skyddsmur,

hwilken ju solidare den är, ju tryggare är man derinnanföre; men lyckligtwis äro wi i tillfälle att klarliga ådagalägga, att utwäg till deßa medel redan finnas, och att man endast bar behof att rättwist fördela dem, för att winna ofwanskrifne belopp.

Jag tilltror mig icke att ingå i pröfning af de föreslagne åtgärderne till ernående af den erforderliga summan till sin helhet, men twiflar ingalunda, att åsyftade målet ju kan winnas medelst besparingar genom ändamålsenliga förändringar i organisationer i flera fall, till hwilka jag jemwäl räknar de af Statens medel, endast för praktfulla, men föga Riksgagneliga nöjen, anwände icke obetydliga penningebelopp. Och innan jag widare yttrar mig härom, anser jag nödigt att upptaga några flere af författarens framställningar, hwilka wisa huru oundgängeligt det är att flottans personal erhåller öfning. Han yttrar sig nemligen sålunda, efter jemförelser i afseende på exercis-fartygens beskaffenhet.

"Då det allmänneligen erkännes, att kriget i fortsättningen i så fall är beroende af tilldragelserna i deß början, att medgången uppmuntrar, men motgången äfwen mindre (oberäknadt förlusterne) är nedslående, så måste det af så mycket större skäl, icke wara likgiltigt, hurudan öfning personalen får under freden, emedan det derpå beror huru den både skall börja och fortsätta kriget. Det gör icke tillfyllest att endast skicka den till sjöß. Alla krigets händelser böra betraktas och all omtanka anwändas för att, så widt möjligt är, göra personalen bemmastadd dermed, isynnerhet befälet, på hwars ståndpunkt i rådighet och förmåga att bedömma egna krafter och händelserna, all framgång beror."

"Landt-Arméens personal tillgodonjuter i detta afseende all uppmärksamhet. De årliga motena och ofta sammandragna större lägren, samt derunder anställde Fältmanoever och Simulacker, familliarisera den oafbrutet med krigets händelser. Huru skulle det wal nu stå till dermed, om den emellan krigen i afseende på öfning warit ofwerlemnad åt ett så oregelbundet förhållande som Flottans personal och endast njutit en lika mycket af händelserne beroende wård."

I afseende på sättet för årlige öfningarne, yttrar sig Författaren widare:

"Gerna medgifwer jag att andra systemer för öfningen kunna uppgöras lika ändamålsenliga för samma kostnad; men att ett system blifwer etableradt, som består genom tiderna, är nödwändigt. Må detta betänkas, ty behofwet af öfning och underhållande af kunskapen genom practisk tillempning är stort. Den är nödwändig för alla man af wapnet, den högre med den lägre, och utom den är all omtanka och alla uppoffringar för materieller fruktlöst anwände."

Af hwad sålunda är anfördt, hoppas jag att Hederwärda Ståndet skall finna, att det är ett ämne af hög wigt, på hwilket jag fästat deß uppmärksamhet och som af hela Nationen bör behjertas. Fierde Hufwud-Titeln utgör endast circa 2/5:delar mot Tredje Hufwud-Titelns anslag. Detta oaktadt, ega wi färdige och under nybyggnad tio Linieskepp, twå Fregatter af högsta och sex af andra rangen, tolf Corvetter och Briggar samt en rätt ansenlig skärgårdsflotta, allt uti nytt eller underhållet skick. Sjöförswarets materiel står således icke Landt-förswarets efter, och lönar det alltså mödan att mera sorgfälligt wårda det än hittills, genom en utwäg, hwilken, ehuru kostsam att pågå, efter

fem års förlopp betalar sig, för att sedermera för ewerdeliga tider gwarda såsom det mest gagneliga monument från wår tid, nämligen dockornas successiva fullbordan; och genom denna utwäg är full wißhet för framtiden wunnen, att bereda oß ett sjowapen som icke skall underlåta att böja Nationens anseende såsom sjomakt, i samma förhållande som den alltid egt ett utmärkt anseende hwad deß armée beträffar; men wilkoret härföre är, såsom anfördt blifwit, hwilande derpå, att materiellen kraftfullt må kunna begagnas af en duglig personal.

Det ligger i sakens natur, att både dockbyggnaden och årliga öfningen kosta Staten betydliga summor; men då det å ena sidan är en oemotsägelig sanning, att skattebördorna redan äro till den grad upptrifne, att landets inbyggare digna under dem, om en allmänt önskad och af behofwet påkallad lätinad derå icke mellankommer, hwaraf följer, att skatterne för ingen del böra höjas utan minskas, och det å den andra sidan icke kan förnekas, att af alla de föremål, till hwars upprätthållande folket lemnar bidrag, icke något är af större wigt för Fäderneslandet, än att deß inbyggare med tryggbet kunna se sina boningar fredade i krigets stund, så måste en annan utwäg än ökade skatter begagnas för att ernå de medel, som uti ifrågawarande fall erfordras.

Till nya dockornas fullbordande efter en ändamålsenlig plan, lärer åtgå omkring 700 000 R:dr och till årliga öfningen minst 200,000 R:dr; den förra summan att utgå på wißa år, och den sednare allt framgent. Jag föreslår derföre Hederwärda Bonde-Ståndet, om icke öfrige respective Med-Ständen borde inbjudas, för att anmoda wederhörande Utskott, att nöga granska anslagen på Riks-Sta-

tens samtlige Hufwud-Titlar, samt inkomma med Betänkande till hwad belopp en hwar af dem kan nedsättas, för att erhålla en förhöjning i 4:de Hufwud-Titeln, motswarande det här ofwan uppgifna högt påkallade behof, och hwartill utwäg icke torde saknas, om man, med förutsättande af nedan omnämnde besparingar, allwarligen och allestädes will undersöka ändamålen för anslagen och jemföra dem med hwarandra. Skulle, efter tillwägabringande af detta mitt project, det likwäl förefinnas, att 4:de Hufwud-Titelns anslag icke gör tillfyllest för Flottans närwarande behof, har jag räknat att skilnaden bör kunna erhållas uti besparingar af hwad som förut bestås, genom wißa möjliga förändringar, dels uti Flottans oeconomiska styrelseformer, och dels uti reductionen af en för den effectiva sjötjensten mindre angelägen, om icke helt och hållet ogagnelig del af personalen; hwilka förhållanden gwarstå sedan äldre tider, då wapnet hade en helt annorlunda organisation. Och då fråga härom redan är wäckt uti allmänt kända skrifter, bör jag wal icke betwifla, att Styrelsen, som nog inser behofwet häraf, söker att tillwägabringa de förändringar som i denna del äro ändamålsenliga och låta sig utföra.

Ytterligare, mina Bröder! will jag fästa eder uppmärksamhet på den wigt, som under denna fråga beror. Må wi taga i betraktande, att Rikets kuster inom Östersjön och Kattegatt, utgöras af mera än 250 Swenska mil, hwilka omöjligen kunna skyddas af en Skärgårds-flotta, woro den aldrig så talrik, emedan den, ehuru kraftfull i skärgårdarne, dock wid de släta stränderne och på rymden kan förstöras af några få seglande fiendtlige krigs-skepp; må en hwar af oß öfwerwäga, om det ens är tänkbart, att med wår landt-armée kunna bewaka och afwärja anfall på de många

för landstigningen tillgängliga puncterne på deßa 250 mil; må wi i betraktande taga, skiljaktigheten mellan striderne på hafwet och krig t inom landets område; må wi eftertänka hwad stöd landet egde, om sjöwapnet wunne det anseende som sig borde, att wara hufwudwapnet för Landets förswar, emedan alla de öfrige warnen icke kunna ifrågakomma förr än detta swgtat; må wi radfråga den owäldiga historien, så wäl wår egen som andra Länders, och wi skola deraf inhemta hwad wärde en flotta bor för ett kustland; må wi betänka att alla Europas makter som sötta till hafwen, anstränga all sin förmåga att foreka sine Mariner; må wi taga i öfwerwägande, om, under sådane omständigheter, det är öfwerensstämmande, med en forsigtig omtänksamhet, att wår marin fortfarande fått förblifwa uti deß närwarande ofullständiga skick; må wi öfwerwäga, hwilken olycklig belägenhet fäderneslandet skulle iråka, om en fiende sick wäldet öfwer Östersjön och således egde öppen frihet att skofla wåra kuster, alltid beredd på återtåg, sedan wi omsider hunnit sammandraga wåra landtwapen, då han likwäl i de hördiga provincerne och städerne gjort sig fullt betald för sin, utan risk hafde möda; honom öppet lemnadt, att, måhända nästa dag, på ett 30 till 40 mils aflägset ställe, förnya foretaget, och följaktligen sålunda kunna twinga hela Nationen under wapen emot en, jemförelsewis, handfull folk; Ja — må wi, mine Broder, noga betänka wårt fädernes ands geografiska belägenhet, och wi skola finna, att wi i afseende på wårt förswar, böra wara betänkte på att sätta wårt sjöwapen uti ett skick, som icke eftergifwer den ståndpunkt, på hwilken landets andra wapen är, och derät egna lika uppmärksamhet.

Jag utbeder mig Grundlagsenlig behandling af hwad jag härutinnan andragit.

Stockholm den 27 Febr. 1840."

Lades på bordet.

§. 38.

Lars Larsson från Elfsborgs Län ingaf ett memorial så lydande:

"Ehuru behofwet af lindring i folkets skatter ej allenast är mer än tillräckligt bekant, utan äfwen uttryckt under så mångfaldiga former, att allt widare ordande härom kan anses såsom ett serskildt öfwerflöd, torde likwäl grunderne för deß rättsenliga fördelning och behofwet att i första rummet åstadkomma lindring för den stora maßan bland nationen, som ej ega mera att förswara än sitt lif, och intet annat förråd för torftig bergning än sin arbetsdrift, ej för ofta upprepas. Man bör nemligen föra sig till sinnes, att den medellose arbetaren (oförderfwad) är lika oumbärlig för den Förmögne, Jordbrukaren, Fabrikanten, Bergs- Handels- och Slöjde-Idkaren, som de sednare för den förre; att hwarje disponent i närmaste fall söker sig sjelf tillgodoräkna den mojeligen blifwande behållning af arbetarens mödor; att deße äro både lyckliga och belåtne, då dagens möda hemburit dagens torftiga bergning, att hwarje utgift man ålägger det fattiga folket till Staten, är indirect påskyndande ökning uti fattig-förföriningen, då de utblottade, förlorat all håg för arbete och werksamhet, åter falla samhället till tunga, — ja ofta en orsak till uppenbara laster och brott.

Will man således utaf den ymnigt förökande medellösa folkmängden wänta ökade arbetskrafter för fäderneslandet,

så måste man med omsorg wårda, så deß oeconomiska som moraliska hållning.

Utgående från denna synpunct, wågar jag för Rikets Ständer framställa den önskan, att wid omsorgen för en tillwägabringad lindring i skattebidragen, uti första rummet måtte afses åstadkommande af:

1:o All personlig Bewillning efter Första Artikeln Bewillnings-Förordningen, en afgift, som for den förmögne betyder intet, men for den fattige ofta medtager den sista skärfwen.

2:o Att den uti 17 och 26 §§. 2:dra Art. af 1835 års Bewillnings-Stadga, arbetsfolk och backstugusitare af båda könen påförda serskildta Bewillning måtte förswinna.

3:o Att den i 25 §. Arrendatorer ålagda serskilda Bewillning måtte förswinna.

Om remiß anhålles till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 39.

Af Lars Larsson från ElfsborgsLän ingafs ett memorial af denna lydelse:

"Då jemnlikhet eller system i all beskattning medborgare emellan uti enahanda näringar, är den högsta rättslära för den Lagstiftande makten; skulle jag wördsamt föreslå, det Rikets Ständer täcktes besluta, att wid anläggande af nya Tull-mölawarnar på landet deße måtte warda befriade från åsättande grundskatt, i likhet med hwad för dylike Werk och Inrättningar på städernas område är wordet stadgadt genom Kongl. Förordningen den 13 Augusti 1835.

För hwilket ändamål remiß häraf torde till wederbörligt Utskott meddelas.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 40.

Lars Larsson från Elfsborgs Län inlemnade följande memorial:

"I den mån allmänna rösten, till och med från båda Statsmakterne tyckes göra sig gällande för behofwet att tillwägbringa en med tidens anda och fordringar öfwerensstämmande, samt för menniskoförnuftets utweckling och sanna förädling, ändamålsenlig uppfostrings-anstalt inom wårt kära fädernesland, i samma mån, säger jag, måste äfwen omtankan för medels anskaffande på ändamålsenligaste sätt, såsom grund-wilkoret för framgången af ett så wigtigt företag, utgöra föremål för så wäl Konung och Regering, som Rikets Ständer, hwilka hafwa sig uppdraget det dyra answar att wårda och ordna folkets wälfärd och förkofran, ej mindre i moraliskt och intellectuelt än oeconomiskt afseende; och då man med lugn och sans kastar en blick på närwarande ställning och förhållanden; då man eftersinnar de många anspråk som göra sig gällande, dels för anskaffandet af nya, dels för ökade anslag, gratificationen, pensioner m. m. af mången upptänklig art och beskaffenhet, till så wäl inbillade som werkliga föremål; då man eftertänker, huru få tecken ännu wisat sig för beredandet af tillgångar och besparingar, medelst förenkling och indragning af flere gamla werk och privilegierade functioner, hwilka, jemte behofwet af deß tillwarelse, öfwerlefwat sin

tid till den grad, att de ej blott af den skarpsynte Statsoeconomen, utan jemwäl af hwarje sundt menniskoförnuft anses qwarstå, endast af fordom eller wördnad för forntidens institutioner, under samma cathegorie, som de gamla Munkslotten med stora summor underhållas, ehuru umbärlige eller icke ens anwändbara till menniskohem.

När man nu deriemte för ögonen ställer Jordbruket, och den arbetande folkmängdens betungande ställning i allmänhet, så måste hwarje fosterlandswän, med werklig kännedom om att Swenska jorden i det stjufmoderligaste sköte ursprungligen af godtycket fått emottaga alla möjliga prestationer och onera, i en så ojemnförlig grad till andra näringar och yrken (Byråcraterne oberäknade), att den mindre Jordbrukaren, som utgör mängden, oaktadt all försakelse, oaktadt deß tunga mödor knappast upphöra när aftonen bjuder naturen till hwila, oftast är i saknad af en mager och föga närande föda, att tillfredsställa sin och de sinas hunger, sedan Staten utfordrat sin i flere afseenden onaturliga rätt; måste fosterlandswännen, sade jag, ej med bekymmer fråga: — hwar skola medel tagas till allt som tarfwar nygöras, förändras och förbättras. Stora anslag hafwa wißerligen under detta fredslugn blifwit för diverse behof administrerade; men en del af deßa, hwem wet, kanske blott administrerade.

Och slutligen i frågan om allmänna Uppfostrings-anstalter till bildandet af ett förädladt slägte för kommande tidehwarf: — hwar finna bröd, att deße måge bespisade warda; nb. icke för kroppen, utan till deß ädlare warelse, det will säga, hwar skola erforderlige tillgångar beredas för inrättandet af allmänna Folkskolor i Riket? Jo — å Religionens wägnar måste Swenska Kyrkan och deß Tjenare

i detta afseende framträda, ej allenast såsom den intellectuella organen, utan jemwäl bitråda en af behofwet påkallad löneregleringen inom Kyrkans högre Embetsmän, hwarigenom lemplige lönetillgångar för Folkskolornes Lärare kunna beredas

Bland de otaliga fel, man söker påbörda den nya tiden och hwilka swatwa så lätt på wißa, allt gammalt och murket, besiungande lärpar, finnes troligtwis knapt ett enda, som ej har sin källa just i denna högt beprisade tid, för hwars röst wißa hafwa sådan afgjord smak. — Hwarifrån härleda sig deßa Prelat-rättigheter, som tryckt och trycka landet, om ej från denna tomtid, hwars minnen skulle wara oß än dyrbarare, om de ej woro oß så dyrkopta? Det borde derföre wara tid på, att deßa rättigheter någorlunda jemkade med sig något åt den allmännare folkbildningen, som också borde hafwa rättighet få ett ord med i laget.

Det är från denna synpunct jag utgår, då jag för Rikets Ständer wågar framställa följande förslag:

1:o Att de såkallade Domprost-Embetena, hwilka egentligen blott till namnet functionera, måtte indragas och Kronans på deßa Embeten indlåta Tionde-spannmål anwändas till Skol-Lärare-löner i orten der de utgå.

2:o Att wid hwarje blifwande vacance af Biskops-Embete, en ordentlig löneregleringen måtte försiggå, så lempad, att blifwande Biskops lönen bestämmes i likhet med andra i lika grad warande Statens Embetsmän, samt att Kronans Tionde-spannmål, under namn af wederlags-tunnor till de flesta Pastoraterne i Riket, måtte indragas, hwilket sednare, så wäl som blifwande ymnigare öfwerskott på Biskops-Embetena, må anwändas till fäderneslandets Uppfostrings-anstalter.

De

De hinder som fordom mötte framgången af likartade förslag, hafwa warit föranledda dels af egennytta, dels af princip att aldrig widröra eller rätta föråldrade monopolier, men kunna så mycket mindre förringa min förhoppning om framgång, som närwarande tids fordringar owilkorligen påkalla den reform i hwarje af samhällets serskilde grenar, som leder till ett med menniskorättens wäl förenadt framåtskridande Deßutom är det Stånd, som uti denna wigtiga fråga kommer att i första rummet wisa of hwad andas barn det är, ingalunda af werldens småaktige trälar, som kunna låta en ringa uppoffring hindra ett större och ädelt mål. De hafwa sjelfwe redigerat gamla Hustaflan i Cathechesen. De kunna omöjligen glömma den stora syftningen, att såwäl med handling som lära befordra Guds Rikes tillwext på jorden, hwilket man bör hoppas af de mindre bemedlade folk-claßernas bildande till kunskap, dygd och goda seder.

I sammanhang med hwad redan anfördt är, anser jag det ej wara ur wägen att nämna, det inom Prestekallet finnas flere andra tjenster, hwilka bidraga att bilda mera Statslyx än Statsnytta, för att icke widröra Hof-Predikanterne, hwilket torde wara för ochristeligt, ehuruwäl ingen kan neka, att ju de oftast, utan andra företräden än den fullmakt de ega, åtkomma de mest indrägtiga tjenstern, kan man likwäl icke underlåta träda i harnesk mot Krigspresterne, af hwilka man upptäcker flere på ett enda Regemente, såsom t. ex. wid Lifgardet till Häst, en trupp af 400 man, hwilket har 3 Prester, då deremot hela socknar af flere tusende menniskor finnas, som ej en gång hafwa ett sådant antal. Sammalunda kan till denna Hoflyx och

Krigslyx, äfwen räknas något om så kallad Fattiglyx, hwilken egenteligen består deruti, att nästan hwarje Fattighus här i hufwudstaden har sin egen Prest, oaktadt personalen på flere af nämnde Fattighus icke en gång går till 100 personer. Genom deßa tienster, hwilkas handhafwande fordrar lika litet anwändandet af några synnerliga kunskaper, som af tid, winnes dels förhöjning i tjensteår, dels wißa högmögna relationer, såsom fallet egenteligen är med Gardes-Regementernas Predikanter, hwarigenom man icke allenast i perspectiv ser stora Pastorater, utan äfwen i werkligheten snart nog får dem i handom, under det andra förtjenstfulla Tjenstemän finnas, som för det de ej haft den lyckan att wara t. ex. Bataillons-Predikanter och Regements-Pastorer, nödgas hela sin tid lefwerera batailler mot nöden och tacklösa mödor.

Förlitande mig på den wigt, sanningen af hwad jag nu haft äran anföra, i sig sjelf eger och motswarande sakens allmänna behjertande (Wexio Consistorium icke ens derifrån uteslutet), anhåller jag om remiß af mitt anförande till wederbörligt Utskott.

Lades på bordet.

§. 41.

Johan August Zetterberg från Stockholms Län ingaf följande memorial:

"Med åberopande af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse den 23 Februari 1838, har Öfwer-Ståthållare-Embetet den 22 Mars samma år utfärdat en taxa, hwaruti bland annat stadgas, att för alla till staden sjöwägen in- och utrikes ifrån ankommande målbara wåta waror i fat, skall

såsom ersättning för stadens kostnad, att underhålla broar och quaier, till nytta och begwämlighet för trafiken med dylika waror, erläggas till stadens Caßa en bro- och quaieafgift, med 24 sk. för hwarje fat af 60 kannors rymd.

Det måste wäl medgifwas, att staden är berättigad till ersättning för ifrågawarande kostnader; men lika owedersägligt är det äfwen, att en sådan rättighet ej bör mißbrukas till förewändning att ålägga de trafikerande en afgift, som mångdubbelt öfwerstiger det erforderliga beloppet och genom den antagna beräkningsgrunden för afgiftens debiterande medför en uppenbar orättwisa. Prejudicatet är wådligt, rättelse måste deruti med allwar sökas, ett obegränsadt spelrum wore eljest öppnadt för bemödanden att under lånade namn ålägga nya skatter. Exemplet war äfwen gifwet af en allt för beskedlig fördragsamhet med solklar orättwisa, i afseende å fördelningen af skatter.

Enligt hwad Taxan utwisar, är afgiften lika för waror af de mest oskiljaktiga wärden. För win, som ofta kostar flera Riksdaler kannan, betalas lika afgift som för ättika deraf hwarje kanna kostar några skillingar. Det kan wäl inwändas, att ett winfat icke tynger, nöter eller skadar stadens broar mera än ett fat med ättika; men denna inwändning förlorar all wigt, när man besinnar, att ifrågawarande afgift debiteras och måste erläggas äfwen i de fall när stadens broar och quaier icke alls begagnas af den trafikerande; när till exempel waru-emottagaren har egen brygga, der aflastning kan ske, utan minsta olägenhet för staden. Jag måste härwid äfwen erinra, hurusom denna afgift ofta till dryga belopp utgår äfwen af dem, hwilka enligt sina Debetsedlar årligen till staden erlägga skatt, under namn af Beurse- Bro- och Hamn-afgift.

Jag finner mig således föranlåten wördsammast föreslå, det Rikets Höglofl. Ständer måtte widtaga sådane åtgärder, att denna i Grundlagsstridig wäg tillkomna beskattning, måtte helt och hållet upphöra.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Stephan Andersson från Stockholms Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 42.

Anders Andersson från Skaraborgs Län ingaf detta memorial:

"Då det tillkommer folkets Ombud, att efter sin förmåga söka förekomma ej mindre menigheters utan äfwen enskild persons lidande, har jag af denna grund fått hämta anledning fästa Rikets Höglofl. Ständers uppmärksamhet på bifogade handlingar, jemte den derwid fogade resumée, hwaraf inhämtas, att Regements-Skrifwaren Erasmie, förwillad af den felaktiga beräkningen wid jordens uppskattning å till Statswerket indragna Militie-Bostället Boda, åtagit sig ett arrende så öfwerdrifwet högt, att han dertill icke kunnat besluta sig, med mindre någon felaktighet inträffat wid den wanliga beskrifningen före arrende-auctionen. Att så inträffat, wisa handlingarne; och då det icke är Staten wärdigt åtnjuta en oskälig och obehörig winst på den enskildes bekostnad, som här wore fallet om Erasmie fortfarande skulle erlägga det dryga arrendet, wågar jag wördsammast hos Rikets Ständer föreslå, att bemälde Regements-Skrifware måtte uti ifrågawarande arrende njuta den nedsättning, som efter wederbörlig undersökning kan warda utrönt, rätteligen bör ega rum.

Om remiß till Stats-Utskottet anhålles wördsammast."

Lades på bordet.

§. 43.

Af Olof Olsson från Westerås Län inlemnades följande memorial:

"Som Rikets wid sistlidne Riksdag församlade Ständers beslut, angående Kronotiondes- och Afradsspanmåls, samt öfrige räntors utgörande af hemman och lägenheter, efter ett medelpris af sistförflutne 10 år, infördt i 15 §. Riksdagsbeslutet, ännu icke blifwit satt i werkställighet, oaktadt Ständerne stadgat, att början med berörde förändring skulle ske år 1835, så får jag, under förmodan att Ståndets öfrige Ledamöter med mig finna af högsta wigt för Jordbrukaren, att så snart som möjligt få denna reform satt i werket, härigenom hemställa, om icke Ståndet skulle wilja besluta underdånig skrifwelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om utfärdande af Författning i ämnet, att gälla från och med innewarande år, samt att Ståndets beslut må warda Med-Stånden communiceradt.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 44.

Olaus Ericsson från Götheborgs Län ingof ett memorial af denna lydelse:

"Uti längre tid hafwa åtskillige uti min ort både uppköpt spanmål, fisk och pundwaror i större partier, ofta

till lika och högre priser än i wåra närmaste städer, och har icke warit utan att man ock tillbytt sig åtskillige nödwändighets-articlar, hwilket kommit landsbygden till icke obetydlig fördel; men har likwäl wår allmänhet, i synnerhet den fattiga claßen, icke härigenom så tillfullo i behofwets stund blifwit belåten, som, sedan personer bosatt sig i närheten, hwilka icke allenast uppköpt ofwannämnde producter, som egenteligen de mera bemedlade hafwa att afyttra, utan deriemte Ben, Horn, Hår, Borst efter swin och kreatur, Lumpor, Malm, förrostadt jern m. m., för hwilka förut okände handelswaror nu de fattige på några års tid erhållit flere tusende Riksdaler, som annars hade blifwit till obetydlig nytta, emedan de dels icke uppköpes i städerne, dels af dem som dit kunna komma, anses for skymfaktiga saker att medföra till en stad, och har således icke allenast warit den mera försigkomne landtmannen till tjenst, som wid hwarje påkommande onus, i stället för att utrusta sig till en lång och kostsam stadsresa, nu i närheten af sitt hem fått wända sin säd i contant och helt nyckter, utan minsta depence, om en eller några timmar återkommit, då man annars har exempel på dem, som hemkommit från staden, med både sina egne och andras medsände waror mer eller mindre förstörde, utan i synnerhet den meddellöse, som i stället eller förr i swåra år sett fattige hustrur, med et: rikt antal hemmawarande barn, få gå hus ifrån hus, utan att till och med för contant erhålla mjöl till en wattenwälling åt sin gråtande omgifning, nu sedan, icke allenast wetat hwarest hon för penningar säkert kunnat påräkna lifsmedel, utan ock i brist deraf, kan hända innan hennes små waknat, kan hafwa skafwit så mycken bergmoßa, eller samlat ben, lumpor etc., att hon

kan hafwa tillbytt sig hwarjehanda födoämnen till uppehälle för dagen, och så i många afseenden; men likwäl är ju icke allt härmed wunnet, som en skattdragande och affigkommen allmänhet tycks wilja wänta af en om deß wäl angelägen styrelse.

Här finnas andra, dels Inländska dels Utländska producter, hwilka äro nära så oumbärliga, som bröd, och få fritt af hwar och en begagnas, men underligt nog endast i de långt ifrån hwarandra anlagde städerne försäljas. Hwilken outsäglig lättnad wore icke för Landtmannen, om sådane förut omnämnde, af allmogen för gagneliga erkände och beskattade personer hade rättighet att i mindre qvantum tillhandahålla de nödwändigaste articlar, såsom salt, kalk, stenkol, tjära, tran, beck och hampa, läder, bästskor, sömm, spik, såpa, tobak, snus, kaffe och socker, med mera dylikt, och utan hwilket ingen sådan Handlande i längden nästan möjligen kan existera, emedan tillgången på Landtmannaproducter alltid blifwer liten, när allmogen icke på stället får uträtta sine angelägnaste affairer, och deßutom winsten för dem nödwändigt måste bero på conjuncturen. Således är klart häraf, att när den ena näringen förhindras, måste den andra upphöra af sig sjelf, och följaktligen Landtmannen wara twungen åtnöjas med samma beqwämlighet som i de fordna, mindre upplysta och för allmänt wäl mera liknöjda tider. Huru gagneligt skall icke wara, t. ex. när färsk sill besökte wår kust, och hwar och en kunde i närheten af sitt hem erhålla salt, och insalta för sitt årsbehof, i stället för att den nu af fiskare måste föras till städerne, och innan sillen ditkommer, ofta är halfrutten, då den skall insaltas, och till höga priser försäljas åt den långt aflägsna bonden, som förut kanhända haft henne sund och frisk, till billigt

pris wid sin egen strand. Det är således Landets behof som uppmanat mig till dristigheten, att i allmän dager lägga förhållandet med landshandelns inwerkan på en från stad aflägsen ort, när den rätt och oegennyttigt drifwes; och ehuru jag nära kan förutse, att min framställning af den egennyttiga förkastas, tror jag likwäl, att till och med de konstigaste och mest besmyckade inwändningar skola wederlägga sig sjelfwe, enär de nödwändigt måste grundas på enskilde personers förmåner, och landet deremot icke begär annat än det som är allmänt gagneligt, och alldeles icke önskar några lyxartiklar och dryckenskapstillgångar, såsom man hafwer i städerna, utan twertom yrkar deras afskaffande, och deßutom ingen lärer kunna påstå det wara billigt, att hela landsorter skola twingas till ofantliga beswärligheter för några stycken Borgare, hwilka i det hela obetydligt förlora, enär deßa af deß till fri försäljning yrkade waror icke gerna kunna af någon på landet boende åtkommas, förr än de i staden genomgått twenne händer, och Handlanderne för öfrigt hellre borde kunna söka sätta gräns för sin Societets månadtliga förökande, än att wilja lefwa på allmänt twång.

Jag yrkar fördenskull, att en fri handel på landet med ofwanuppräknade waruarticlar måtte tillåtas, samt en allmän och obegränsad näringsfrihet blifwa förunnad hwarje medborgare, mot förbindelse att utgöra den beskattning som Rikets Ständer finna skäl att stadga.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 45.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län ingaf detta memorial:

"Utan att ega den kännedom af wåra i många fall inwecklade Banco- och Discont-författningar att jag för närwarande kan fälla något bestämdt och säkert omdöme, framstår likwäl för mig såsom en besynnerlighet, den nu mera alltför mycket utgrenade rörelsen af wåra många så kallade Privat-Banker i landet. Jag will tro att deßa Banker, i förlägenheten för tillfället tillkomna, hittills icke warit utan sin nytta, att de upphjelpt mängens ofärd, så widt lättheten att få låna penningar i tidens längd kan wara så behaglig, och jag will ofwen förmoda, att deßa Banker har blifwit ställda på säkra grunder, att af deras tillwaro hittills icke något äfwentyr från deras sida för Landet är att befara; men med exempel från främmande länder hafwa wi likwäl sett huruledes enahanda beskaffade Banker, från att wara högst lysande och wäl betrodda, dock ramlat genom bankrutter och obestånd, och dermed i ofärd dragit hela landsträckor med sig. Af farhåga för detta möjliga perspectiv för ett obestånd, och en felräkning i förwaltningen, som kan inträffa, må jag tillstå, att jag icke är ibland dem som gillar Privat-Bankernes tillwaro, matte de än för närwarande wara så solida som helst. Jag skulle snarare tro, att wi borde hafwa blott en Riks-Bank och ett Riksmynt, och att Privat-Banks-myntet icke borde wara till. Deßa gagna i första rummet sine egna Procentare-delegare. De fördelar, som af dem erbjudas, äro wißerligen braf för tillfället, genom lättheten att få låna, men, besynnerligt nog, hwad Lagen förbjuder för den ena, tillåter den för den andra, nemligen ett procenteri, som man

har sett, för de enskilde Bank-associationerne, uppgår från 8 till 12 à 15 procent, då jag, som enskild man, icke får utlåna till högre än 6 procent. Det må wara, att denna räntewinst för en Bankrörelse måste ega rum, hwarförutan den icke skulle kunnn bära sig; men hwarför icke då unna wår egen Riks-Bank denna winst, lika så wäl som dem, hwilka kunna bilda en så kallad Privat-Bank, utan att ens dertill behöfwa utsläppa något eget capital.

Om wi få sätta full tillit till hwad den Kongl. Propositionen om Statswerkets tillstånd och behof förutsätter, så eger wår allmänna Riks-Bank, med all sin inskränktbet, genom Privat-Bankernes tillkomst, en påräknad räntewinst wid detta årets slut af fyra millioner, säger fyra millioner Rdr, att afse till Landets förkofran och minskning af deß skatter. Huru mycket mer skulle icke då Riks-Banken hafwa förkofrat sig, om Privat-Bankerne icke hade warit till? och ju allmännare Riks-Bankens rörelse wore, desto gagneligare wore det wäl för hela Landet, att deraf, och på de winster deraf kunde wara att uppbämta, skörda tillgångar för lif och rörelse i alla grenar för wårt samhällsskick och beredande af möjligheten för skattenedsättningar, som nu mera stå såsom tomma ord på papperet, men föga eller alls intet för werkställigheten, ty icke åstadkommer Privat-Bankernes räntewinster några bidrag, åtminstone icke någon nedsättning i wåra skattebördor. Låtom oß derföre taga denna sak i närmare öfwerwägande, i följe af mitt förslag, att så Privat-Bankerne i landet, efter deras octrojers slut, alldeles upphäfda och förswunna. Jag föreslår åtminstone det för min del, samt att den allena styrande Riks-Banken, under sina garantier från Stat och Folk, för hela Landet, måtte blifwa den, hwarifrån alla

wåra penningar och resurser utströmma. Att Riks-Banken då uppå dertill bestämmande fullt säkra och giltiga grunder utsläpper tillräckligt mynt, tager jag för gifwet; och på det att lånerörelsen, emot hwad den nu är, icke måtte hämmas, förswåras eller fordyras, kunna ju Filial-afdelningar från Riks-Banco-Disconten blifwa tillåtna, och funderade på samma sätt som nu från Privat-Bankerne, till och med inom hwarje Län, under Landshöfdingarnes och Riksens Ständer utsedde Directeurers Styrelse-förwaltning och ansvar; och reglementerne härföre till nödig säkerhet måtte wäl icke wara så klyftiga att uppgöra, serdeles under förutsättningen deraf, att förwaltningen icke uppdroges åt någon annan än den, som egde och förtjenade det allmännas anseende och förtroende, och Rikets Ständer wid hwarje Riksdag utsäge.

Jag anhåller att denna min motion måtte till Banco-Utskottet remitteras.

Stockholm den 22 Februari 1840."

Härmed förenade sig Sone Persson från Malmöhus Län.

Lades på bordet.

§. 46.

Ephraim Larsson från Elfsborgs Län inlemnade ett memorial, så lydande:

"Med hänseende af den lägre Kronobetieningens i min hemort trägna och mödosamma tjenstgöromål, som på sednare åren betydligen ökats genom den tilltagande fattigdomen bland folket, kan jag, ehuru icke wän af löneförböjningar i allmänhet, dock icke annat än tillstyrka bifall till Kongl. Maj:t Nådiga Proposition om förbättrade lönewilkor för

Landsstatens tjenstemän, i hwad den Nådiga Propositionen afser Länsmännen.

Jag har warit i tillfälle se en af de uppsatser öfwer lönlösa förrättningar, som Landshöfdingen i Elfsborgs Län från Länsmännen derstädes infordrat, och deraf funnit hwad min egen kännedom af förhållandet witsordat, att en af nämnde Tjenstemän, utan ringaste ersättning i och för tjensten, det är Kronans eller Statens räkning, under loppet af ett år, inom districtet måste resa flere hundrade mil. Hwilken tidspillan och omkostnad, som härigenom uppkommer, är lätt att inse. Då man wet att en Länsman sällan har utsigt att på tjenstemanna-banan winna någon befordran, utan således hela sin lifstid, eller så länge Staten will begagna hans werksamhetsförmåga, nödgas qwarstadna på samma ståndpunkt, kan han icke eller skäligen hänföras under den stora claß af ordinarie och extra ordinarie Tjenstemän, som pour exspectence på en ljusare framtid, mot otillräckliga löner och ringa så kallade ljuspenningar, måste uti Statens tjenst uppoffra sin ungdoms arbetskrafter.

Är Länsmannen gift och har barn, samt derjemte för göromålens mängd måste hålla sig ett skrifware-biträde, så will det sannerligen mycken wälsignelse, eller kanske rättare, mången fattig syndares förbarmelse till, om Länsmannen skulle kunna bärga sig, hustru och barn, på ordinarie lönen 100 R:dr Banco, jemte ett swagt boställe, ofta utarrenderadt mot blotta answarsskyldigheten för årliga skatter och husrötan; och då derjemte det gamla förwärfwande sättet per fas et nefas, för detta Tjenstemän genom taxor, controller och synnerligast sigande upplysning lidet afbräck, äro deras egentliga sportel-inkomster inskränkte till de swårraste utmätnings-arfwoden och saföresandelar, som kunna wankas.

Det är skäl, att den som direct njuter frugten af ett arbete, direct betalar arbetaren sin förtjenta lön. Jag föreslår derföre, att Länsmännen hädanefter i årlig lön af Staten erhåller minst 300 R:dr Banco, och de som icke hafwa boställen, njuta ersättning derför med 100 R:dr nämnde mynt.

Om remiß häraf anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johannes Christoffersson från Kronobergs Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 47.

Johan Jacob Rutberg och Johan Andersson Lundberg från Norrbottens Län, samt Anders Nordmark och Olof Olsson från Westerbottens Län, ingåfwo följande memoriol:

"Det finnes en wana, ty någon Författning finnes oß wetterligen icke, att den spanmål, som Presterne i Lappmarken erhålla ifrån Kronobodarne å kustlandet, blifwer derifrån forslad af allmogen i Wester- och Norrbottens Län intill Lappgränsen, utan att denna allmoge derföre erhåller någon ersättning. Det är oß alldeles omöjligt att förklara tillkomsten eller rättwisan af detta onus för de nedre socknarne; och wi yrka, att ett dylikt mißbruk må upphöra, ehwad dertill må finnas eller icke finnas anledning uti Författningar. Å andra sidan woro det hårdt, om icke Presterskapet i Lappmarken skulle ega bestämd rättighet att få spanmålen till sig lefwererad; och wi wilja således icke wägra qwarstående

af allmogens skyldighet att skjutsa spannmålen, men yrka att ersättning derför måtte af Statswerket lemnas efter gällande skjutslega.

Remiß till Stats-Utskottet begäres.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 48.

Johan Andersson Lundberg från Norrbottens Län inlemnade detta memorial:

"Inom Sverige och serdeles Norra Provincerne, finnes så rika tillgångar på jernmalm, att det tackjern som deraf kan tillwerkas, aldrig hinner wid stångjerns-werken utsmidas. Då åtminstone i norra Provincen masugnar finnas som tillwerka tackjern, hwilket icke blifwit för något Bruk beräknadt, och utförseln af sådant tackjern icke kan werka till mehn på tackjerns-priset för stångjernswerken eller smidesbandlen, wågar jag föreslå fri utförsel af tackjern, och det utan erläggande af någon tull; skulle en sådan frihet i allmänhet icke kunna bewiljas, torde den åtminstone kunna medgifwas åt de masugns-egare, hwilka tillwerka tackjern som ej blifwit för något enskildt Bruks eller stångjernssmide påräknadt.

Om remiß af denna motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Matts Persson från Stockholms Län och Anders Normark från Westerbottens Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 49.

Af Johan Andersson Lundberg från Norrbottens Län inlemnades detta memorial:

"Under Kronohemman och Nybyggen i Norra Provincerne finnas betydliga skogar, så att tillgång deraf för åboernes behof aldrig kommer att saknas, äfwen i det fall åboernes rätt att anwända skogen till afsalu, medgifwes. Derföre, och då skogen samt inkomsten deraf, är den enda källan till bergning, för den som skall nedsätta sig i ödemarker, der sädesproductionen icke lönar sig, blifwer det högst angeläget att Kronohemmans- och Nybyggens-åboer erhålla frihet att för kolning till afsalu åt kringliggande Bruk och Bergwerk, anwända hemmanens och nybyggens skogar, i likhet med hwad för Gyljens Masugn i Norrbottens Län medgifwits. Genom en sådan frihet skulle åboen sättas i tillfälle att förtiena sig bergning och skaffa sig uppehälle under den tid han måste odla hemmanet, hwilket i alla fall alls intet lider derigenom, att något af den öfwerflödiga skogens anwändes. Då en sådan frihet till skogens anwändande tillika skulle tillskynda det allmänna en winst, och äfwen bereda hägen för nya hemmans upptagande, wågar jag hoppas bifall till motionen, och att densamma till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 50.

Af Olof Hansson från Westerås Län ingafs följande memorial:

"Inom Westerås Län, och enligt hwad jag har mycken anledning att förmoda, äfwen inom de fleste andre Län, utgör Fierdingsmanna-befattningen ett alltför betungande och otacksamt åliggande. Hwad Kronofogde och Länsman uträtta till indrifwande af Kronans uppbörd, det wedergäl-

les dem genom lön på stat; men Fjerdingsmännen, hwilka hafwa mesta beswäret i detta afseende, erhålla derföre icke en skillings arfwode, oaktadt deras göromål ingalunda inskränka sig härtill, utan äro förenade med mångfaldiga andra mödosamma och obehagliga åliggonden. Följden af detta mißförhållande har blifwit den, att hwar och en söker undandraga sig en så lönlös och beswärande befattning, hwarigenom inträffat att Fjerdingsmannaskapet måste tourwis åläggas socknebeerne, hwilket återigen åstadkommit, att personer blifwit utsedda till Fjerdingsmän, hwilka ingalunda kunna anses wederhäftiga att hafwa någon Kronans uppbörd om händer.

Till undwikande af ett sådant ondt wågar jag föreslå, att fjerdingsmännen måtte tilläggas lön på Stat, minst uppgående till 33 R:dr 16 sk. Banco, såsom ersättning för deras mödor och beswär i tjensten. Derigenom wunnes, att personer af duglighet kunde till denna befattning anwändas, och då det är en obillighet att menniskor skola uppoffra sin tid åt en befattning, som är alldeles brödlös, får jag, ifall någon lön på Stat åt fjerdingsmännen icke kan utwerkas, föreslå, att Kronofogdar och Länsmän, hwilka hafwa en sådan lön att påräkna för sitt beswär med uppbördens indrifwande, måge åläggas att utan fjerdingsmännens medwerkan, sjelfwe bestrida detta åliggande.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 51.

Olof Persson från Gefleborgs Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Bland

"Bland de många inskränkningar i fri disposition af skattejord, som den äldre Lagstiftningen sig tillåtit, qwarstår ännu det orimliga stadgandet, att Krono-skatte-hemmansegare, som å deß egen jord bugger eller säljer masteträd eller spiror, utan att hafwa desamma Kronan först hembjudit, enligt 10 Capitlet 3 §. Byggninga-Balken, samt Kongl. Förordningen om skogarne i Riket den 1 Augusti 1805, jemförd med Kongl. Förordningen den 18 December 1823, skall böta för hwarje masträd eller spira 33 R:dr 16 sk. B:co, eller lika mycket som om trädet blifwit fäldt i en Kronopark eller Djurgård.

Här är, genom Kongl. Förordningen angående friare dispositionsrätt öfwer Ekeskogar samt mast- och storwerksträd, daterad den 28 October 1830, rättighet lemnad egare af skattejord, att, emot erläggande af en lösesskilling af 24 sk. Banco på hwarje mantal, sig tillwinna fri och oinskränkt dispositionsrätt till de å hans egor nu warande eller framdeles wexande mast- och storwerksträd; men för en hwar i författningarnes labyrint obewandrad, är det lätt att förbise nämnde stadganden och den medgifna lösningsrätten torde ock hwarken wara eller blifwa betydligt begagnad.

Då den bestämda lösesskillingen är för Staten af så litet wärde, och de stadgade böterne för fällande eller försäljning af ifrågawarande träd, utan förutgånget hembud till Kronan, äro så uppenbart olemplige, och mången gång gör skattemannen till ett olyckligt offer för åklagaremakten, genom hans fällande till stora böter, för anwändandet af en product, den han ansåg, och med allt skäl borde kunna anse som deß wälfångna egendom, samt då den stadgade lösesskillingen synes wara egentligen bestämd att erläggas

för ekeskogen; så anser jag mig icke sakna skäl att föreslå, det egare till skattejord mätte, utan erläggande af någon lösen, förunnas enahanda rättighet, som enligt 40 §. af Skogsordningen tillkommer egare af frälsejord, nemligen, att oinskränkt ega och disponera masträd och spiror.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Matts Persson från Stockholms Län, Per Mattsson från Wester-Norrlands Län, Jon Olsson från Gefleborgs Län och Anders Normark från Westerbottens Län.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 52.

Af Johannes Andersson från Skaraborgs Län inlemnades detta memorial:

"Genom 17 §. i det med rotbållarne inom Skaraborgs Län den 20 October 1684 upprättade och den 16 Mars 1685 af Konungen fastställda Knecke-Contract, har Kongl. Maj:t i Nåder förordnat, och efterlätit allmogen af frälse, så wäl som skatte och Krono på slättbygden boende, som sjelfwa ingen skog hafwa, att hugga och fälla så mycket wirke på Kronans skog och allmänningar der i Länet, som efter nödtorft till knecktestugors uppbyggande kan behöfwas, och det utan betalning.

Utan afseende härpå, har Konungens Befallningshafwande i Skaraborgs Län, genom beslut d. 30 October 1828, hwilket, så wäl af Kongl. Commerce-Collegium, som Kongl. Maj:t wunnit fastställelse, frånkändt allmogen på slättbygden boende deras urgamla och oumbärliga rätt till utsyning för nämnde behof, med undantag af militair-boställen,

som wid desamma äro behållne. Det synes ej wara rättsenligt frånkänna allmogen en rättighet som den lagligen tillkommer, och är för närwarande af långt större behof än tillförene. Då Kronoskogarne nu äro till mesta delen fridlyste och förut tilldelade angränsande hemman, men de mera aflägsne frånkände all rättighet till någon sorts delagtighet; nödgas jag fördenskull denna fråga framställa, om icke deras urgamla rätt åter kunde upplifwas och göras gällande för wißa socknars inwånare inom Skänings, Kinnefjerdings och Kinne härader, som äro utan någon slags skogstillgång, att åtkomma deras ofwan åberopade utsyningsrätt på de dem närmast belägne, icke obetyeliga Kronoparker, såsom Råda åsar, Ledsjomo Stenåsen, Haraskogen, samt Rinneskoga, som ensamt ännu bestå af 4,400 tunnland, dels större och dels mindre skog; anhållandes jag, så wäl om bifall, som remiß häraf till det Utskott som wederbör.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 53.

Af Johan Jacob Rutberg och Johan Andersson Lundberg från Norrbottens Län, samt Anders Normark och Olof Olsson från Westerbottens Län inlemnades detta memorial:

"Redan wid 1818 års Riksdag beslöto Rikets Ständer att en rotejemkning wid Westerbottens Regemente skulle ske. Befallning om utarbetande af instruction för Jemknings-Commißionen meddelas Krigs- och Kammar-Collegierne. Emedlertid inträffade, att ehuru Rikets Ständer

wid alla påföljande Riksdagar derom påminde, ingen Commißion afhördes, förr än ärendet haft sin behagliga liggetid af jemt 20 år. År 1838 trädde den efterlängtade Commißionen ändtligen i werksamhet, men har ännu icke hunnit afgifwa sitt förslag.

Uti Kneckte-Contractet är beslämdt, att de nyhemman, som i orten tillkomma, böra indelas, den gamla roteringen till understöd. Det är således en den mest otwifwelaktiga lagliga rätt för rothållare att erhålla lättnad i sitt beswär, allt efter som nyhemmanen inträda i skatt. Emedlertid hafwa rothållarne ännu aldrig kommit i åtnjutande af denna rätt. En så kallad rotefrihets-afgift, har i stället, att, såsom Contracter och högtideliga löften bjuda, utdelats åt rotehållarne, blifwit indragen uti den allt slukande Tredje Hufwud-Titelns swalg och figurerar bland deß beryktade "besparingar." Enligt Rotejemknings-Commißionens beräkningar finnas redan uti båda Länen 35 nyhemman, hwilka ansetts motswara 60 hela rotar. Deßa betala nu ungefär 48 R:dr Banco per rote, det will säga 2880 R:dr Banco tillsamman, hwilka borde besparas åt rotehållarne, men i stället nu besparas åt tredje Hufwud-Titeln. Efter öfwerslag antogs wid 1828 och 30 samt sistlidne Riksdagar, att de medel, som sålunda blifwit olagligen undanhållne rothållarne, skulle wid denna Riksdags början utgöra 16,000 Riksdaler Banco; men då man besinnar, att beräkningen då gjordes efter 1,600 Riksdaler för år, och att den på de sista 5 åren deremot werkligen utgjort närmare 3000 R:dr årligen, så befinnes, att från rotehållarne blifwit olagligen tagen en summa af mer än 22,000 Riksdaler Banco.

Wi skulle förråda wår pligt, om wi icke allwarligen yrkade rättelse i ett så påtagligt wåld. Wi begära således,

att Westerbottens Regementes rotehållare måtte icke blott erhålla ersättning för nämnde summa, hwilken blifwit dem orätt undanhållen, utan ock för framtiden tryggas mot ett dylikt mißbruk, genom skyndsam werkställighet af det så länge gäckade beslutet om rotejemkningen. Det synes oß, att Commißionens arbeten borde kunna fullbordas och insändas medan Rikets Ständer ännu äro församlade, så att definitist slut en gång må winnas uti detta wigtiga ärende, hwari så godt tillfälle warit att se, huru paß representationens beslut aktas i en fråga, der den eger rätt att besluta, och hwad den beslutit är rätt.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 54.

Johan Jacob Rutberg och Johan Andersson Lundberg från Norrbottens, samt Anders Nordmark och Olof Olsson från Westerbottens Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Den 15 December 1837 aflät Kongl. Maj:t ett Bref till General-Tull-Styrelsen, och denna utfärdade i anledning deraf den 10 Februari 1838 ett Circulair till Tullkamrarne, om Afwelsbewis för wißa Norrländska waror. Man har så wont sig wid besynnerligheter uti Tull-Lagliftningen, att det nästan icke förundrade någon att erfara hurusom äfwen denna nya författning innebär ett betungande hinder för den inrikes rörelsen, utan någon nytta att uppwäga de många swårigheterna och preierierna som Köpmannen och producten derigenom underkastades. Den-

na åtgärd war emellertid wärre än mängden af sina sufkon; och det will säga mycket. I afseende på Norr- och Westerbottens Län stadgades nemligen, att Förpaßningen å Salt Lax och Smör, som från hamnarne afskickades till annan inrikes ort, är underkastad det wilkor, att producenten skall under edlig förbindelse utfärda betyg om warans inhemska production. Detta må nu så wara, huru det är något löjligt och mot Swenska wanor stridande att wittna i egen sak; men om detta möjligen kan wara ett onus för samwetet, så är det dock icke onus för Caßan. — Utan ett sådant kunde dock den nya författningen icke lemna de arma Norrländningarne. De edliga förpliktelserna, eller såsom Circulairet snillrikt uttrycker sig, bewisen, måste beledsagas med intyg från Kronofogde eller Länsman i orten, eller Församlingens Kyrkoherde, att bewisens utgifware innehafwa de uppgifne egendomarne (der warorne skola blifwit producerade,) och att de i samma waru-bewis upptagne qwantiteter kunna anses wara der producerade. Detta allt hwilar på en exemplarisk okunnighet om huru det i Norrland tillgår wid Landtmanna-warors afsändande till hamnarne. Wederbörande hafwa föreställt sig, att de som uppifrån landet föra warorne till Städerne, äfwen äro Handlande, som uppköpa warorne af allmogen. — Förhållandet är dock i allmänhet, att det är allmogen sjelf som medför sina waror och uthjuder dem åt Städernas Handlande; och det är således egentligen producenterne, eller allmogen, som den nya uppfinningen drabbar. Nu förhåller det sig så, att de Norrländska socknarne äro mycket widsträckta, så att innewånarne hafwa en betydlig wäg att färdas för att träffa Kronobetjeningen eller Kyrkoherden: mången har tjo mil att för sådant ändamål tillryggalägga, och det ofta

åt motsatt håll mot den hamn dit warorne skola forslas. — Äfwen bör man weta, att i mißwext eller annars owanliga omständigheter, afsändningen af waror icke sker en eller twå gånger om året, utan ofta allt efter som Lappen eller Bonden behöfwer köpa sig något pund Mjöl eller någon kappe Salt. — Först måste han således, enligt detta wederbörandes nya påbitt, anwända flere dagar för att uppsöka Kronobetjente eller Prest, af hwilka den förre nu för tiden är mycket sußelsatt på aflägse utmätningar, och den sednare kan wara utrest på Socknebud. Sedan måste producenten möjligen anträda en lika lång resa för att till Staden transportera det sålunda wederbörligen intygade Smöret eller Laxen.

För den som icke känner orten, kunna alla deßa anstalter synas löjliga; men den som känner förhållandet, wet, att de äro wida warre än löjliga; de äro ett tryckande band, som ensamt nästan wore tillräckligt att hämma all rörelse i orten och twinga den oycklige innewånaren att sjelf äta upp sin Lax och sitt Smör och afsäga sig de mindre dyra och mera närande födoämnen, som erhållas från Södra orterne. Det ser nästan ut, som om Regeringen warit bekajad med den tanken, att Hufwudstadens och de öfrige Södra orternes innewånare må heldre umbära Norrländningens Lax och Smör, och Norrländning umbära sin afsättning deraf, än att en tunna Finsk Lax eller ett pund Finskt Smör skulle insmyga sig i Riket tullfritt och förorsaka en olycklig handels-balance med thy åtföljande Stats-bankrutt. Wår fullkomliga öfwertygelse är emedlertid, att med denna författning komma icke det ringaste mindre Finska waror i landet, likasom med deß upphäfwande icke det ringaste mera skulle inkomma. Känner

man ställningar och förhållanden, eller med andra ord: Kusterne och deras bewakning, så skall man endast le åt dylika fruktlösa bemödanden att hindra hwad som icke kan hindras. Det enda som de med säkerhet kan åstadkomma, är hinder och plåga för dem, hwilkas production meningen war att skydda.

Wißa obehagliga aningar åt detta håll hafwa föranledt Regeringen, att icke fullt ett halft år efter nämnde författnings utfärdande söka hjelpa hwad hjelpas kunde, utan totalt upphäfwande. "I stället för producentens ed, wille man benäget åtnöja sig med Köpmannens. — Det stadgades nemligen uti ett så kalladt "Tillägg" af den 30 Juli 1838, att affändaren skulle "aflemna sitt under edelig förpliktelse utgifne och af wederbörande Kroncfogde, Länsman eller Kyrkoherde till sannfärdigheten bestyrkta skriftliga intyg, att waror som skola affändas, äro Swensk production."

Om någon frågade oß huru Köpmannen kan weta allt detta, som han skall edeligen intyga, så kunna wi sannerligen ingenting swara. Det tyckes som om man antagit att Kopmannen rätt kan wara färdig att swärja på hwad som helst: eller ock måste han affordra allmogen just samma säkerhet, som förut skulle lemnas åt Tullkammaren. Deßutom kunna wi icke inse, hwad det intyg som äfwen han sig måste skaffa från Kronobetjente eller Kyrkoherde, må betyda. Är det Kronobetjente eller Prest på det ställe der Köpmannen bor? eller är det Kronobetjente eller Prest der Producenten bor? I förra fallet kunna deßa Auctoriteter ingenting känna om saken; i sednare fallet blir anskaffande af betygen lika betungande, som fore det så kallade "Tillägget." — Skulle skilladen blott bestå deruti, att

Köpmannen bör anskaffa samma betyg som Producenten förut borde anskaffa; så blir handeln ett så förfärligt onus för Köpmannen, att Producenten aldrig kan så sälja, åtminstone icke utan att prejas på det obarmhertigaste.

På hwad sida wi än wända denna tanklösa författning, stadna wi i förwåning öfwer möjligheten af deß tillkomst, och yrka deß upphäfwande, då hon leder endast till hinder och förluster, men aldrig kan åstadkomma någon nytta.

Circulairet och Tillägget deri bifogas.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 55.

Af Måns Månsson från Calmar Län ingafs följande memorial:

"Ibland Landtmannens många onera är skyldigheten att forskaffa Kronans manskap, åtminstone hwad min hembygd beträffar, ett bland de kännbaraste; ganska ofta commenderas Båtsmän ej mindre från Gottland och Öland, än de norra orterne till tjenstgöring uti Carlscrona, wid hwilka tillfällen wi äro nödsakade, att för deras genomtåg biträda med skjutsning, samt uppoffra den tid och arbetskraft, som eljest skulle egnas åt jordbruket, eller andra nyttiga föremål. Till afhjelpande af denna olägenhet, samt såsom troligen bidragande till förminskning uti Statens kostnader, hemställer jag wördsammeligen huruwida icke lempligast wore, det Ölands och Gottlands Båtsmän wid slika commenderingar, som förut är nämndt, alltid måtte på Kronans fartyg transporteras sjöwägen ända till Carlscrona; samt att Båtsmän i allmänhet, då de nödwändigt skola färdas landswägen, böra, lika som manskapet wid Infanterie-Rege-

menterne, gå till fots, samt erhålla skjuts endast till fortskaffande af deras packning.

Jag anhåller att detta ämne warder till wederbörligt Utskott remitteradt.

Stockholm den 29 Februari 1840."

Härmed förenade sig Ola Jeppsson från Blekinge Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 56.

Af Pehr Jönsson från Christianstads Län ingafs följande memorial:

"Wid 1812 års Riksdag anslogos, med Kongl. Maj:ts Nådiga bifall, Strömsholms och Kongsöhrs Kongsgårdar i Westmanland samt Flyinge och Dahlby Kongsgårdar i Malmöhus Län, att förwaltas för Statens räkning som Statsstuterier, till hästafwelns förbättrande. Utsedde Committerade under då warande Riks-Marskalken Excellencen Grefwe von Essens ordförande, reglerade hushållningen m. m., som kan inhemtas af Committerades afgifne förslag och berättelser.

Strömsholm, som stått under Kongl. Maj:ts egen höga disposition, blef genast i ordning, men Flyinge och Dahlby, som warit utlemnade till enskild person, emot ett wisst antal hästars årliga lefverering, för Kongl. Stallets behof, emottogos wid contractets slut härom och förwaltades under tillsyn af Landshöfdingen Baron Wilhelm af Klinteberg, intill dess Hof-Stallmästaren Ehrengranath utnämndes 1814 såsom Chef för detta Stuteri. Bemälde Hof-Stallmästare hade under tiden till Ryßland warit utsänd, för att derstädes utwälja och afhemta beskällare, som wäre nu

warande Konung, såsom Kronprins, haft den stora omtankan förskoffa, med tillåtelse af Kejsar ALEXANDER, att de fick uttagas på Ryßlands förnämsta Stuterier; och den sällsamma händelsen inträffade, som förr icke blifwit bewiljad Stuter emellan, att icke mindre än 32 stycken beskällare af de ädlaste racer, på en gång till Riket inkommo, hwarifrån Swenska hästafwe'n kan räkna sin uprkomst, så att, om den wärdas, wi kwarken räkna hästar inom landet för Cavalleriets eller Artilleriets behof, och äfwen ega tillgång på Ridhästar och Wagnshästar af utmärkt godhet. Att Flyinge Stuteri, såsom beläget i den af Sweriges Provincer mest lempliga för hästafwe'n härtill i synnerhet bidragit, är en erkand sanning; äfwensom att den hästrace, som danades på detta Stuteri, eger en oiemförlig uthållighet och anwändbarhet för Cavalleriets behof.

Det tillhör icke mig att bedömma, huruwida det war skäl till Flander, att genom Hof-Stallmästaren Ehrengranaths förwaltning denna hästrace ej uppbann den storlek hwartill den möjligen kunde uppdrifwas; men större hästar än 9 qwarter 4 à 5 tum samt några få till 10 qwarter, som hällarne höllo wid Flyinge, äro efter min öfwertygelse icke lemplige för wåra betesmarker; och då härtill kommer, att Hof-Stallmästaren Ehrengranath eger både som Veterinair, Stallmästare och Stuteri-Chef, mer än wanliga kunskaper och dermed förenad oegennytta, samt genom omtänksam hushållning bebyggt och i fullt skick iordningsatt Flyinge Stuteri, från år 1814 till slutet af 1835, hwartill likwäl en kostnad af Statens medel lärer uprgått till omkring 48,000 R:dr Banco, så synes det nästan otroligt, att för en uprkommen twist emellan honom och Öfwer-Stuteri-Styrelsen, det nyligen bebyggda Flyinge, uti Mars må-

nad 1836 förändrades från Stuterie till Hingst-depot, hwarigenom flere kostsamma byggnader blefwo onyttige, och att Committerade, som härefter sammanträdde, för att reglera hushållningen på annat sätt, hade sjelfwa icke reda på werkliga förhållandet, och underlåto att förskaffa sig nödiga upplysningar derom af Konungens Befallningshafwande i Länet och den ensamme Stuteri-Chefen, hwarigenom händt, att Committerade fogat beslut om sättet och förwaltningen, utan att känna, att det foder, som blifwit anwändt till utfordring för fölsion och unghästar, skulle enligt det med Arrendatorn om Dahlby slutade contract, derstädes uppstillas, och att på de wid Lund belägne ängar, som förr begagnats till Academi-stallet, åtskillige personer egt betesrättigheter, hwarigenom samma ängar icke efter Committerades förslag kunnat utarrenderas; att för öfrigt ett stort misstag derigenom blifwit begånget, att i stället för det allmogen förr wid Flyinge fick föra till betäckning sine sto, mot erläggande af en tunna Hafre i föl-afgift, de nu måste utgifwa contant betalning för språnget; och att beskällare omkringföras med dryg kostnad, utan gagn för Skåne, som på de större godsen ega tillgång på sådane, som likwäl äro lika dyrlegda.

Jag öfwerlemnar till en mera upplyst pröfning, än den jag eger, huruwida en af båda Statsmakterna till bestämdt ändamål anslagen Kongsgård kunnat, utan Ständernes hörande, till ett annat anwändas, hwarigenom också händt, att Statsmedel blifwit bortkastade till byggnader, som numera stå obegagnade; men det måtte åtminstone icke kunna bestridas, att da Öfwer-Stuteri-styrelsen, wid 1829 och af 1830 årens Riksdag, förskaffade sig anslag af Ottenby Kongsgård till Stuteri, såsom behöflig för ökadt antal af

beskällare, på det att sådane skulle kunna från Stuterierne utdelas till Församlingarne, att efter öfwerenskommelse underhållas för allmogens behof, det ingalunda war betänkt, att år 1836 kullslå det bäst ordnade och bäst belägna Stuteriet af de i Landet befintlige; att enär hästracen hos allmogen omkring Lund och Malmö, synbarligen är bättre än i det öfriga Skåne, måtte sådant bewisa fördelen deraf, att allmogen fordom tillåts föra sina sion till Flyinge, när de woro tidiga, mot fölafgift, hwarigenom icke någon risquerade en förgäfwes erlagd språngafgift, som nu är händelsen, utan allenast erlade afgift efter erhållen fördel; att af Öfwer-Stuteri-styrelsens egna uppgifter på årligen fallne föl inhemtas, att de kringgående beskällarne lemnat föga production, och att af räkenskaperne wid Flyinge upplyses ett annat förhållande; äfwensom det står fast att hingstdepoten icke gifwit den wäntade winsten, utan twertom, efter noga beräkning, warit mera kostsam än Stuteriet, som lemnat betydlig winst wid beräkning deraf, att genom de derstädes försålde beskällarne, sto och föl, hwilka blifwit kringspridda i Landet, hästracen owilkorligen wunnit förbättring.

Statens Stuterier synas icke blifwit inrättade för annat ändamål än Landtracens förbättrande, så att Riket skulle hafwa inom sig nödig tillgång på hästar för Arméens behof och det enskildta gagnet.

Den fina Engelska fullblodshästen tillhörer lyxen; och deß uppfödande är för dyrbart, att sådant kan af Swenska allmogen och den mindre förmögne landtmannen tillwägabringas. Lyxhästens uppfödande tillhörer de stora godsens egare som hålla Stuterier, de kunna härpå anwända nödig omsorg, som allmogen hwarken förstår eller har råd att bekosta.

Hwad jag här ofwan anfört, wågar jag öfwerlemna till Rikets Hoglofl. Ständers upplysta öfwerwägande, med hemställan, huruwida Rikets Ständer icke skulle finna lemmligt söka få Flyinge och Dahlby Kongsgårdar återförde till hwad de af båda Statsmakterne en gång blifwit anlagne. — Sådant kan ännu werkställas, om de folston och ungtion, som till Ottenby blifwit afförde, återflyttades till Flyinge, och i händelse man begagnade Hof-Stallmästaren Ehrengranats erfarna råd, om sättet huruledes Stuteriet må kunna, utan någon Statswerkets utgift, så småningom åter upprättas. Det är wäl numera förgäfwes att kunna hoppas, att Öfwer-Stuteri-styrelsen uppfyller deß till allmogen gifna löften, att beskällare skulle utdelas till socknarne; men, i händelse Rikets Ständer beslutta och Kongl. Maj:t i Nåder bifaller, att Flyinge blifwer åter Stuteri, borde allmogen åtminstone kunna wänta att få beskällare från detta Stuteri utdelade på Skånes, från Stuteriet mest aflägsna Härader, i stället för utwandringen, som nu sker, till föga nytta för allmogen, så att en à twenne beskällare stationerades efter hwarje Härads storlek och behof.

Jag anhåller wördsamt att detta mitt memorial måtte blifwa remitterad till Stats- och Oeconomie-Utskotten.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 57.

Af Per Jönsson från Christianstads Län ingafs ett memorial af denna lydelse:

"Lagsliftningen om qwarnar och wattenwerk har, ifrån att i äldsta tider omfatta blott den enkla rättsfrågan rörande watten-uppdämning grannar emellan, numera öfwergått

till de inwecklade förhållanden, som beror på begreppet om nyttan af en widsträcktare eller inskränktare näringsfribet. Deße hafwa blifwit hufwudföremålet, och rättsfrågan allenast en bisak. Sådan är den princip som råder i 4 §. af 20 Capitlet Byggninga-Balken i 1734 års lag, jemte de författningar som i sammanhang dermed tid efter annan utkommit.

Hwarje näring fordrar ett slags privilegium för att kunna idkas, och hwarje intrång i denna näring är derföre ett ingrepp i egande-rätten, hwilken widare dock borde på allt sätt respecteras. Det kan, efter allmänna hushållsbegrepp, hwarken wara gagneligt, eller med allmänna systemet förenligt, att nya, ware sig wäder- eller wattenqwarnar anläggas i orter, hwarest, i anseende till behofwet att mala, ett mer än tillräckligt antal dylika werk redan förut finnas, emedan följden deraf owilkorligen blir, att de äldre qwarnwerken, synnerligen deße, om, såsom fallet är, inom de härader jag representerar, blifwit med sina qwarnräntor indelde till rusthållsbemman, utan någon tillhörande jordegendom. Deße med kostnad anlagde qwarnwerk, som gått i köp och äro såsom af lag tryggade fastigheter, förlora icke allenast deras wärde genom andras ingrepp i den försäkrade rätt till de enskilde egarnes lidande, utan der uppkomma ännu större olägenheter genom anläggning af flere mindre nyttiga qwarninrättningar, sålunda, att mera kostbara werk, tjenliga för alla årstider och tillfällen, icke kunna ega bestånd eller utgöra den dryga rustningen, i saknad af den derföre påräknade inkomst.

Det intrång de gamla berustade qwarnwerken lida genom tillkomsten af en mängd nya, kan eller bör enligt min tanka icke förekommas genom en rubbning i indelningswer-

ket, hwilket skulle föranleda till alltför stora oredor; men då någon utwäg nödwändigt måste widtagas till betryggande af de berustade qwarnarnes bestånd, såwida deßa skola kunna utgöra den dryga rustningen, får jag till Rikets Höglofl. Ständer hemställa, hwilka åtgärder som lempligast böra widtagas, för att förekomma det deßa med rustning belagde qwarnar icke helt och hållet skola gå under till flera familliers ruine; nemligen antingen förmedling i rustningen, eller att de sednast anlagde wäderqwarnarne, hwilka delat inkomsten med de gamla, böra, i stället för qwarnskatten, deltaga i deßa de gamle qwarnarne widlådande rustningsskyldigheter och grundräntor.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 58.

Per Jönsson från Christianstads Län inlemnade ett så lydande memorial:

"Då alla tiders erfarenhet witsordat, att lättade communicationer och säkra hamnar utgöra hufwudkällorna till icke allenast enskilde orters utan ock nationers trefnad och wälstånd, går jag, enligt bilagan Litt. a, af Committenter dertill anmodad, att fästa uppmärksamhet å behofwet af en förbättrad hamn-anläggning wid Cimbritshamns Stad, som, belägen i en af Rikets fruktbaraste Provincer, icke som localen erbjuder, såsom öppen för snart sagdt alla windar, hwarigenom oräkneliga förluster förorsakats, kan begagna de fördelar till uppkomst och trefnad, hwilka genom en dylik anläggning erbjudas, så Stadens som omkringliggande orters betydeliga befolkning. Att

Att en dylik hamn-anläggning icke allenast en längre tid warit påtänkt, utan sedan omkring år 1750 bearberad, synes af derstädes redan nedlagde betydligare kostnader; men brist på erforderliga medel för arbetets werksamma bedrifwande har förorsakat, att den icke, ehuru af högsta behof påkallad, utan ett understöd af allmänna medel kan fullbordas, synnerligast då denna kostnad, enligt Herr Capitainen och Riddaren von Sydows förslag, uppgår till en summa af Femtio Tusende (50,000) Riksdaler Banco, hwilken, ehuru i anseende till deß wölgörande werkningar, icke är af sådan betydenhet den wid första anblicken synes antyda, likwäl wida öfwerstiger Stadens och omkringboende innewånares enskilda förmåga att påkosta.

Utom hwad Cimbritshamns Stad redan år 1834 efter förmåga erbjudit till ifrågawarande hamnanläggning, som upplyses af bilagan Litt. b, hafwa omkringliggande orters innewånare, inseende nyttan och behofwet af densamma, enligt hwad bilagan Litt. c upplyser, erbjudit att i sin mån bidraga till ifrågawarande nyttiga och i flerfaldiga hänseenden högst maktpåliggande ändamål.

I anledning så bäraf, som derigenom att hans Maj:t wår Aller Nådigste Konung, wid deß höga besök i Cimbritshamn år 1837, öfwer hamnanläggningens nödwändighet och ändamålsenlighet yttrade deß Nådiga tillstyrkan, är det som jag för ifrågawarande hamnanläggning wördsamt yrkar ett Statsbidrag af Fyratio Tusende (40,000) Riksdaler Banco, för hwilken summa jag anser densamma, med tillägg af förut åberopade bidrag, kunna fullbordas, synnerligast som kringliggande trackt erbjuder en outtömlig tillgång å tjenlig sten dertill, hwaraf för närwarande Malmö Hamnbyggnads-

Direction begagnar sig, mot det låga priset af En Riksdaler Banco cubikfamnen.

Under hopp att detta mitt wördsamma yrkande, af högsta behofwet påkalladt, icke allenast för orten, och för alla i Östersjön seglande fartyg, i mercantilt, utan äfwen för Rikets Flotta i militäriskt hänseende, är af största wigt, synnerligast då hamnanläggningen och deß anlöpande kan betraktas som ett skydd mot oftast timade olyckor, hwarom sandreflarne wid den så kallade Sandhammar bära så olyckligt talrika bewis, anhåller jag om remiß till wederbörligt Utskott så å motionen, som derwid fogade bilagor.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 59.

Af Johan August Zetterberg från Stockholms Län ingafs detta memorial:

"Egarne och innehafwarne af den jord, som omgifwer sjön Brunnswiken, utanför Stockholm, funno sig för några år sedan föranledde begära, det dem måtte tillåtas att på egen bekostnad sänka nämnde sjö en och en half aln under deß nuwarande wattenhöjd.

Om en sådan sänkning blifwit bewiljad en och en half aln djupare, eller till likhet med saltsjöns wattenhöjd, skulle den blifwit ännu mera nyttig icke blott för sökanderne i oeconomiskt afseende, utan äfwen för Hufwudstaden, i hänseende till beqwämlighet och helsa. Detta blef wid werkställde undersökningar så tillräckligen styrkt med offentligt gjorda bewis, att jag icke behöfwer derofwer utbreda mig, utan kan hänwisa till allmänt kända handlingar, dem jag deßutom är i tillfälle att förete. Deraf wisar sig att sjön Brunnswiken, som af naturen är ämnad till medelpuncten

uti det wackraste landskap omkring Stockholm, blifwit genom uppdämningen af stillastående watten, förwandlad till ett träsk, i hwars granskap det är swårt att hafwa sin wistelse för alla lefwande warelser, som icke ega sin egentliga trefnad i gyttja och ångor af förruttnadt watten, och att sjelfwa fiskarne icke ens förmått att lefwa deruti.

Under den numera slutade rättegång som, rörande nämnde sak, blifwit förd mot Ståthållare-Embetet wid Haga Lustslott, för hwars sumpiga canaler Brunnswikens naturliga utlopp wid lägenheten Alkistan blifwit stängdt, hafwa Domstolarne ansett nödigt, att, förutnämnde sjös wattenyta, som är omkring twå alnar högre än den närbelägna saltsjön, skulle sänkas en och en half aln. Denna åtgärd har endast åsyftat att sätta strandegarne i tillfälle nyttja en mängd jord, som nu är fördränkt; men sjelfwa de wigtigaste och allmänt nyttigaste ändamålen för upprensningen af sjöns naturliga utlopp, hafwa härwid blifwit åsidosatta.

Brunnswikens egenskap af ett träsk skulle nemligen wid en sådan wattensänkning som nyß nämndes, förblifwa oförändrad, blott med den skillnad, att träskets yta blefwe twå fot, i stället för twå alnar, högre än saltsjön; i följd hwaraf hufwudstaden och deß grannskap åt denna sida komma att gå miste, ej blott om de fördelar af en mera helsosam atmosphär, som skulle beredas genom sjöns fullkomliga förening med saltsjön, utan äfwen af den stora beqwämlighet för transporter af förnödenhetswaror som skulle uppkomma, om det gamla 220 alnar långa afloppet wid Alkistan gjordes farbart för rodd eller mindre Roslagsbåtar. Kostnaden härföre blefwe ganska ringa, i förhållande till de wigtiga ändamålen. Det egentliga hindret för åstadkom-

mandet af nyßnämnde fördelar, hwarigenom skulle beredas helsa och ökad trefnad för tusendetals menniskor, har endast legat i en farhåga, att de, i form af canaler tillskapade osunda träsken, som genomskära Haga lustpark, kunde, medelst Brunnswikens sänkning, komma att sakna watten. Detta wore wißerligen i ordets egentliga bemärkelse en ren fördel, äfwen för Lustslottets innebyggare, likasom för alla andra som besöka stället; men Ståthållare-Embetet derstädes har ansett Canalerne wigtigare än allt annat.

Haga Lustslott, som utgör Statens egendom, är dock upplåtet åt Kongl. Maj:ts egen höga disposition; och jag får derföre wördsamt föreslå, att Rikets Ständer måtte, på grund af förstnämnde wigtiga skäl, i underdånighet hos Kongl. Maj:t anhålla, att utan afseende på en möjlig uppgrundning af Haga Parkens osunda Canaler, den nu så kallade sjön, eller rättare träsket, Brunswiken måtte få sättas i farbar förening wed Saltsjön, och dels att, under förutsättande af Nådigt bifall härtill, Rikets Ständer täcktes till utförande af detta nyttiga företag, hwarigenom äfwen omkring 200 tunland, för det mesta Staten tillhörig odlingsbar jord blefwo fruktbärande, anslå ett belopp af Ett Tusende R:dr Banco årligen under fem års tid, räknade från och med näskommande års början.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.
Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 60.

Ola Jeppsson från Blekinge Län inlemnade ett memorial af följande lydelse:

"Omsorgen om obemedlade likar är en af menniskors heligaste pligter, och deße pligter fördubblas, när med fattigdomens betryck sjukdomens lidande förenar sig.

Jag föranledes till denna reflection wid betraktande af det ändamålslösa i Curhus-Inrättningarne i flere Län, samt serdeles i Blekinge, der jag har mitt hemwist; och den följd, som så naturligt af denna betraktelse uppstår, är en lisig önskon, att genom tillwägabragte förbättringar i detta hänseende söka uppfylla en af de skyldigheter, hwilka åligga mig lika mycket såsom menniska, som i egenskap af folkets Ombud. Förwißad om, att de tänkesätt jag yttrat delas af mina Ständs-Bröder, och icke kunna jäfwas af Rikets öfrige Representanter, wågar jag på förhand hoppas bifall till den motion jag går att härigenom framställa.

Städerne Carlshamn och Sölwitsborg, jemte Bräkne och Listers härader i Blekinge, hafwa hittills årligen till Läns-Lazarettet i Carlscrona, genom den så kallad Curhus-afgiften skattat en summa af omkring Tre Tusende Riksdaler Banco, och derigenom betydligt bidragit till underhållande af ett sjukhus, som obestridligt warit för Carlscrona stad af wäsendtlig nytta, och möjeligen äfwen fördeß närmaste omgifning på landsbygden; men föga gagn har deraf tillslutit den del af Länet, som ifrån Recidence-staden är längre aflägsen.

Afståndet af den längst bortifrån Carlscrona belägna delen af Listers härad är nära 11, det närmaste från Bräkne härad 4 mil. Att wara med venerisk smitta behäftad, är icke ett uteslutande wilkor att på Lazarettet blifwa upptagen. Benbrott och andra yttre åkommor, äfwensom febrar och andra sjukdomar berättiga dertill, och behofwet är således många gånger påkalladt. Men det är den hastiga

hjelpen, som wid de fleste tillfällen ensamt kan återgifwa hälsan åt den sjuke, lemmarnes bruk åt den af yttre åkommor skadade; och huru skall han kunna komma i åtnjutande af en sådan hjelp då dagsresor åtgå för transporten till Sjukhuset, och sjukwården således ofta kommer för sent. Jag will icke tala om de formaliteter om fattigdoms-bewis m. m., som måste iakttagas, för att på Lazarettet bereda inträde åt sjuklingar, ehuru äfwen deßa ansenligt fördröja de sjukes affändande från socknarne, ty sådane formaliteter skulle kunna till en del undwikas, åtminstone den tidsutdrägt de medföra; och jag har till detta ändamål ett förslag att här nedanföre framställa. Emedlertid förena sig alla deßa omständigheter att omintetgöra affsigten med Läns-Lazarettet i Carlscrona, den nemligen, att wara gagneligt för hela Länet. Carlshamn ligger deremot närmast i medelpuncten af Bräkne och Listers härader, då afståndet från denna stad till det ena häradets gräns är circa 2 1/2 mil och till det andras 3 1/2 mil. Carlshamn eger redan ett, ehuru litet genom enskild omsorg af Medicinæ-Doctorn Liborius stiftadt, och genom enskilde bidrag af några bland stadens innewånare underhållet Clinisk Institut, der Doctor Liborius, gemensamt med en annan aktningswärd Läkare, utan ersättning, endast af menniskokärlek åtagit sig wården om icke allenast staden, utan äfwen den del af landsbygdens sjuke, för hwilka utrymme i den naturligtwis inskränkta localen kan beredas. Detta Sjukhus, som genom stiftarens försorg fortfar att befinna sig i ett exemplariskt godt skick, är inredt för åtta sjuksängar, och eger fulla deremot swarande inventarier, jemte andra nödige persedlar, samt deßutom en till Inrättningen donerad fond af R:dr 1,500 Banco.

Om det, som jag hoppas, lyckas wåra bemödanden, att i Carlshamn få ett, af Läns-Lazarettet oberoende Sjukhus inrättadt, så öfwerlemnas deßa inventarier och räntan af denna donerade fond till begagnande och anwändande för det nya Sjukhusets behof, och med den kännedom man inhemtat af förhållanderne wid andra Sjukhus, att en sjuksängs underhåll för året per medium belöper sig till omkring 66 R:dr 32 sk. Banco, inberäknadt alla kostnader, äfwen för medicamenter, kan man antaga att ofwannämnde tillgångar sammanlagde med den Curhus-afgift, som ofta omförmälde Städer och Härader årligen erlägga, skulle lemna tillfälle till underhållande af några och trettio sjuksängar; samt till amortering af en möjligen blifwande skuld wid uppsättningen, äfwensom till anskaffande af några nya förråder hwarje år.

Den fördel, som Bräkne och Listers Härader skulle winna genom inrättandet af ett större Curhus i Carlshamn, ligger i allt för öppen dager för att behöfwa närmare, än som skett, utwecklas; och då det icke måtte wara någon twifwel underkastadt att de summor, som genom folkets swett och möda sammanbringas, äfwen skola och böra till folkets nytta anwändas, så torde det wara lika mycket ett rättmätigt anspråk, som en wördsam anhållan, då jag utbeder mig det Hederwärda Ståndets och Med. Ståndens bifall till följande förslag:

1:o Att i förening med det redan befintliga, af Doctor Liborius stiftade Clinska Institutet, ett på författningarne för Curhus i allmänhet grundadt Sjukhus måtte i Staden Carlshamn warda till begagnande af obemedlade och andra sjuke inom denna Stad och Staden Sölfwitsborg, samt Bräkne och Listers Härader, inrättadt.

2:o Att till etablerande af en sådan inrättning, så stor del af de i Läns-Lazarettet i Carlscrona, befintlige inventarier och andra förrådspersedlar, som swarar emot den Curhusafgift, hwilken förenämnde Städer och Härader, i förhållande till hela Länet, erlägga, måtte till det nya sjukhuset i Carlshamn, antingen in natura utlemnas, eller deß wärde i penningar utbetalas.

3:o. Att till beförjande af emottagningen och förwaltningen af de till den nya sjukhusinrättningen inflytande penningar och andre medel, samt till wårdande af inrättningens oeconomiska och andre angelägenheter, en Direction utan arfwode måtte af Communerne få tillsättas, bestående af en ledamot från hwarje Socken och Stad inom Häraderne, eller af så många ledamöter, som wid ett blifwande sammanträde af deputerade från Städerne och Socknarne kan öfwerenskommas, hwilka Directions-medlemmar egde att, med undwikande af alla andra formaliteter, meddela bewis öfwer de sjukes, från deras Socknar, på författningarne grundade rättighet till fri sjukwård.

4:o Att deputerade från Städerne och Socknarne måtte blifwa uppdragne att för ifrågawarande Direction upprätta en på municipala grunder fattad instruction, som efter erhållen sanction till efterrättelse kommer att tjena.

5:o Att den curhus-afgift, som hittills från Städerne Carlshamn och Sölfwitsborg, samt Bräkne och Listers Härader ingått till Läns-Lazarettet i Carlscrona, hädanefter måtte af wederbörande uppbördsmän till förenämnde Direction lefwereras, och inför densamma eller någon delegation deraf redowisas.

Om remiß af denna Motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840.

Härmed förenade sig Lars Nilsson från Blekinge Län.

Ladeß på Bordet.

§. 61.

Ola Jeppsson från Blekinge Län ingaf detta memorial:

"Ehuru det synes wara en tydlig följd af egande fri dispositionsrätt öfwer ekskog, att den, som på grund af Kongl. Förordningen den 28 October 1830, en sådan dispositionsrätt sig förwärfwat, må så wäl sjelf förpaßa deraf hugget wirke, utan afseende derpå, om han är frälseegare eller icke, som ock beträffande ekeafbarkningen, förfara på sätt honom godt synes, tro likwäl ännu en del wederbörande sig befogade att framkasta hinder eller wäcka talan i deße afseenden, hwadan jag anser mig böra med denna motion fästa Hederwärda Ståndets uppmärksamhet på nödwändigheten, att öfwer ofwannämnde Nådiga Förordning warder utfärdad den förklaring, att egare af Kronoskattehemman och Stadsgård af Kronoskattenatur, hwilka i följd af samma Förordning, ekskog sig tillöst, må, utan hinder af äldre stadganden, wara tillåtet, ej mindre att å det deraf huggna wirket, utfärda forsedel, än äfwen i afseende på ekeafbarkningen förfara efter godtfinnande.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Nilsson, Gustaf Bernhard Appelqvist och Lars Pettersson från Blekinge Län.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 62.

Af Ola Jeppsson från Blekinge Län inlemnades detta memorial:

"Som ofta händer, att förste Domstols Utslag, hwilket fastställer erkänd, eller på klar och ostridig förbindelse grundad fordran, likwäl genom erlagdt wad af en gäckande motpart drages till högre instance, hwarigenom werkställigheten stundom uppehålles öfwer år, och icke allenast stort förfång beredes fordringsegare, utan äfwen den skyndsamhet förfelas, hwilken utsökningswerket borde, till skydd för allmänna rörelsen och förtroendet, i högsta mätto befordra; så har jag ansett mig böra hos Rikets Höglofl. Ständer göra den framställning: om icke förste Domstols utslag i sådane mål kunde, utan hinder af erlagdt wad, erhålla lika snar werkställighet, som 9 Cap. 1 §. Utsöknings-Balken, jemförd med Kongl. Förordningen den 18 December 1823, uti mål af lika beskaffenhet, tillägger Konungens Befallningshafwande; oansedt beswär deröfwer anföras.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Nilsson från Blekinge Län.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 63.

Per Mattsson från Wester-Norrlands Län ingaf ett så lydande memorial:

"Nästan i alla Rikets Provincer hafwa klagomål försports öfwer den alltjemnt stigande fattigdom och de wanligen derifrån sig härledande tjufnader och gröfre brott, som utmärkt de sednare åren. Ingenstädes torde dock nöden

wara i större tilltagande och följderna deraf betänkligare än i Rikets norra Provincer.

En tid blefwo wåra producter, såsom lärfter, bräder, och så widare, skäligen ersatte, så att wi funno wår uträkning att hålla oß nödigt tienstefolk till arbete och syßelsättning, och med mindre suckar kunde wi då utgöra wåra mangfaldiga och tunga utlylder till Staten: nu åter äro wåra producter i wanpris; deraf härleder sig skuldsättning och obestånd. Tienstlöse personer irra omkring oß i wåra hus, de kunna knappast någon dag i sender få syßelsättning för blotta födan, och af dylika hafwa wi ej annat att wänta, än att kanske flere af dem warda röfware och mißdådare. Att hålla dem alla till syßelsättning wid fattigarbetsinrättning kan ej eller bära sig, då producterne derwid ej betalas. Orsaken till detta förändrade förhållande, som jag till sullo eller i allo ej tiltror mig kunna bedöma, hemställer jag derföre ödmjukast till de wise och dem som öfwer Landet waka, att behjerta och afhielpa. Snart utmärkte sig Norra Ångermanland för sina lärfter, hwaraf det några år hade en god afsättning, och som i förening med den goda afsättningen af skogsproducter tillskyndade allmogen bergning; men deßa förut så begärliga lärfter hafwa fallit i wanpris genom bomulls- och Finska wäfnader, hwilka nästan alla hafwa utträngt wåra lärfter, i synnerhet de gröfre; och wåra finare lärfter få ej till Ryßland införas, fastän de äro begärliga.

Jag skulle således föreslå, dels att en hög införselstull skulle bestämmas för Finska lärfter så wäl som å Bomull enär det finnes god tillgång på Lin inom Sweriges Provincer, dels ock fri utförsel af Bräder.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 64.

Peter Petersson i Slätthult från Jönköpings Län inlemnade detta memorial:

"Till lemplig åtgärd och rättelse får jag härmed wördsamt framställa, huru som det, åtminstone i min hemort Småland, mången gång händer, att wederbörande Regements-Befäl, af sjelftagen myndighet, tillåter sig, i sådane fall, då Befälet är afwogt sinnadt eller hyser agg till någon rust- eller rothållare, caßera till approbationsmönstring inställd rekryt, utan att för en sådan caßation hafwa annat skäl, än en egenmäktig nyck, som uttrycker sig i det föreburna skälet att karlen är för kort, ehuru han tillfullo innehar erforderlig rekrytlängd. Rust- eller rothållaren har wäl i sådane fall sig öppet, att öfwer ett sådant Regements-Befäls lagstridiga domslut, sig å wederbörlig ort beswära; men dels wet man huru litet en fattig rust- eller rothållares klagan wanligen förmår uträtta mot en med mäktiga relationer försedd Regements-Chef, dels är ock en rust- och rothållares tid, i anseende till ständiga näringsomsorger och wården om sine landtmannagöromåls behöriga förrättande förmycket upptagen, för att medhinna utförandet af en mängd sådane rättegångsstridigheter, hwilkas behandling han ej eller kan rätteligen förstå; och från hwilka han deßutom så mycket heldre bordt wara frikallad, som de endast tillkommit genom en Tienstemans egenmyndiga öfwerträdande af sin pligt; och det är derföre som jag yrkar, att icke allenast en underdånig framställning mätte hos Kongl. Maj:t

göras derom att wederbörande Regements-Chefer måtte warda på det strängaste anbefallde att, wid rekryters antagande, icke öfwerskrida de föreskrifter Författningarne i thy fall stadga; utan ock att answar af en eller flere månaders suspension från tjenst och lön måtte stadgas för den Regements-Befälhafware som finnes hafwa af illwilja eller egensinniga afsigter deßa föreskrifter öfwerträdt. Att deßa mina nu gjorde framställningar och yrkanden så mycket heldre gillas och behjertas, derom är jag så mycket mera öfwertygad, som det sannolikt icke är för någon af Ståndsbröderne obekandt, huru swårt en rust- eller rothållare har att wid påkommande behof anskaffa rekryt, serdeles när Regements-Befälhafwarne tillåta sig, såsom här är öfwerklagadt, att godtyckligt fordra, det rekryten för att wara antaglig skall hålla minst tre alnar i längd, i hwilka händelser rust- och rothållarne jemwäl få widkännas enorma legningskostnader, oberäknadt beswäret att flere gånger göra resor i och för approbationsmönstring.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 65.

Af Peter Petersson i Slätthult från Jönköpings Län inlemnades ett memorial af denna lydelse:

"Mångenstädes i landsorterne är bristen på Läkare en olägenhet, som ofta öfwerklagas, men på få ställen blifwit afhjelpt. Den är likwäl af stor wigt, ty huru ofta händer icke wid häftiga sjukdomsfall att Läkarens tillkallande, då

ännu hjelp är möjlig, förhindras, dels af det stora afståndet till närmaste Stad, som ofta kan wara 6 till 10 mil, dels af den siukes eller deß anhöriges oförmåga att bekosta en så lång resa; och emedlertid förspilles menniskolif, som kunnat räddas. Sådant har emedlertid förhållandet ofta warit i den landsort jag representerar, Westra härad af Jönköpings Län. Dels aflägsenheten från de närmaste städerne, Jönköping och Wexiö, till hwilka räknas 6 mil från Wrigstads Kyrka, belägen ungefärligen midt i häradet, dels ock ortens ringa fruktbarhet och allmogens deraf följande knappa omständigheter, hafwa merendels warit de orsaker, som förhindrat Läkarens tillkallande, churu stort behofwet af hjelp annars kunnat wara.

Deße förhållanden föranlåta mig wördsamt föreslå, att någon af Regementernas Bataillons-Läkare, eller ock annan Läkare som njuter lön af allmänna medel, må Stationeras, i Wrigstads Kyrkoby af Westra härad och Jönköpings Län, med skyldighet, att mot serskild lemplig betalning tillhandagå ortens innewånare med Läkarehjelp; anhållandes jag för öfrigt att denna min motion må till wederbörligt Utskott warda remitterad.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 66.

Peter Petersson från Slätthult i Jönköpings Län ingaf detta memorial:

"Som ganska ofta inträffar, att under vacancer Pastorater stå lediga i många år, endast derföre att wederbörande Consistorier och öfrige Ecclesiastike Embetsmyndighe-

ter icke hafwa någon i lag föreskrifwen tid inom hwilken de äro ålagde att till Kongl. Ecclesiastik-Expeditionen inlemna Prof-Predikanternes ansökningshandlingar, får jag wördsamt anhålla, att då ett regalt Pastorat är ledigt och alla præstanda af de sökande blifwit fullgjorde, samt walet således wunnit laga kraft, Consistorierne måtte warda ålagde, att inom 3:ne weckor derefter hafwa till Kongl. Maj:t öfwerlemnat alla nödiga handlingar, emedan ett Consistorium ej synes för sina åsigter behöfwa längre tid än en extra sökande, som numera är ålagd att inom nämnde tid hafwa sin ansökan i Ecclesiastik-Expeditionen inlemnad.

I sammanhang härmed wågar jag ock föreslå, att Rikets Ständer i underdånighet hos Kongl. Maj:t anhålla, att Han täcktes i Nåder för sig fixera någon tid inom hwilken Han utnämner Lärare till den lediga platsen, emedan en sådan bestämdhet skulle wara högst fördelaktig både för Församlingen och de sökande.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles wördsammast.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 67.

Peter Petersson i Slätthult från Jönköpings Län inlemnade ett memorial af denna lydelse:

"Angående Mötespaßevolancens nedsättning hafwa af flere wärda Ståndsbröder motioner blifwit wid denna Riksdag wäckte, och jag förenar mig i detta hänseende med dem till alla delar; men får derjemte wördsammeligen tillägga yrkande derom, att jemwäl Troß-paßevolancen, som, åt-

minstone hwad Smålands Grenadier-Bataillon beträffar, icke lidit någon minskning, utan är ännu lika hög, som den war innan samma Bataillon för omkrig 30 år sedan förwandlades till Infanteri, måtte warda till hälften nedsatt. Troß-paßevolancemedlen för året uppgå för alla de orter inom Riket, der sådane utgå, till omkring 20,000 R:dr, nedsättningen af denna summa till hälften, skulle för Statscaßan icke wara serdeles kännbar; men Rusthållarne skulle i denna nedsättning winna en lika betydlig som behöflig lättnad i sin stora skattetunga.

Jag anhåller om remiß härå till wederbörligt Utskott. Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 68.

Peter Pettersson i Slätthult från Jönköpings Län ingaf detta memorial:

"Som den hittills öfliga proceduren att till Landshöfdinge-Embetena instämma och der behandla fyllerimål, medfört hwarjehanda olägenheter, hwaribland må nämnas swårigheten för den instämde, som ofta nog har många mils wäg till Länets Residencestad, att kunna sig der inställa, äfwensom ökade Fångforslingskostnader, enär den instämde, till fölie af uteblifwande, skall med tienliga medel inför Landshöfdinge-Embetet inställas; så wågar jag härmedelst föreslå den ändring i fyllerimålens behandling, att de städse warda till wederbörlige Domstolar i Stad, Rådstufwu- eller Kämners-Rätt, samt å Landet Härads-Rätt instämde och der handlagde. Den tidsutdrägt som med fyllerimålens afgörande på landet härigenom någon gång

gång skulle uppstå, anser jag wara af föga betydenhet, och ingalunda uppwäga swårigheten för en fattig stackare, som icke eger annan resource till sitt uppehälle för dagen än sin dagliga arbetsförtjenst, att, med uppoffring af flere dagars tid, afgå till Läns-Residencet, och hwarigenom det i Lag stadgade answaret för den åtalade förseelsen således flerfaldigt förökas, i det den tilltalade under de flera dagar som åtgå för färden till och från, samt wistandet i Residencet, icke allenast är utan sin wäl behöfliga arbetsförtjenst, utan ock dertill måste förse sig med uppehälle för deße dagar, då han icke något kan förtjena.

Jag anhåller om remiß härå till wederbörligt Utskott. Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 69.

Petter Pettersson i Slätthult från Jönköpings Län inlemnade ett memorial af denna lydelse:

"Genom beslut wid sistförflutne Riksdag ansågo Rikets då församlade Ständer Lagmans-Rätterna böra, såsom öfwerflödige och endast ledande till en ytterligare långsamhet uti wårt ändå nog träga Rättegångs-wäsende, helt och hållit upphäfwas och afskaffas. Kongl. Maj:t lärer dock icke i Nåder funnit skäl, att Riksens Ständers i detta hänseende gjorda underdåniga anhållan gilla och bifalla. Motioner hafwa derföre jemwäl denna Riksdag blifwit wäckte om Lagmans-Rätternes afskaffande, och jag biträder samma motioner till alla delar; men för den händelse, att det skulle med detta afskaffande komma att draga på tiden; så och till befrämjande af en rättwis fördelning af beqwäm-

ligheten för rättsökande i min hemort, yrkar jag, det wederbörande Lagman inom Östbo och Weßbo samt Östra och Westra Härader af Jönköpings Län, måtte behörigen förståndigas, att hädanefter hålla de förenämnde Härader wanlige Lagmansting, antingen i Wrigstad Gästgifwaregård eller å Tingsstället Komstad, helst Wernamo, der Lagmanstingen hitintills en långre tid hållits, ligger allt för aflägse från en del af de till nämnde Härader hörande orter, så att t. ex. wißa trakter af Östra härad hafwa icke mindre än 12 à 14 mil till Wernamo, hwaremot de andra bägge nämnde orterne, serdeles Wrigstad, ligga nästan wid häradernes medelpunkt; och det tycks wäl wara billigt, att beswäret för Rättssökande i afseende på wägafståndet från Tingstället, jemkas till möjligaste rättwisa, likhet och fördelning.

Härå anhålles om remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Ståndets Enskilda Beswärs-Utskott.

§. 70.

Sven Heurlin från Kronobergs Län inlemnade följande memorial:

"Då den grundsatts säkerligen nu mera kommer att göra sig gällande, att ingenting förbjudes till införsel, utan en behöflig tull, grundad till en del på réciprocité emellan Länderne, åsättes alla inkommande utländska waror; så bör ock i öfwerensstämmelse dermed alla undantag för fri införsel, för eho det wara må, upphöra.

Utan att emedlertid widare inlåta mig om de mißbruk, som naturligen skola blifwa en följd af tillåtelsen för Hofwet och Corps Diplomatique att tullfritt få införa utländska waror, will jag nu inskränka mig till det wördsamliga förslag: att Rikets Ständer måtte besluta, det hädanefter skall för alla inkommande utländska waror, de må wara adreßerade till hwem som helst, utan undantag erläggas behörig import-tull.

Att detta mitt förslag torde få remitteras till Bewillnings-Utskottet anhåller jag wördsammast.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Härmed förenade sig Hans Jansson från Elfsborgs Län, och en stor del af Ståndets öfrige Ledamöter.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

2:o "Wid sistledne Riksdag bestämde Rikets Ständer myntenheten till en fjerdedels Riksdaler i silfwer eller en Riksdaler Riksgäld med benämning af Riksdaler Courant; men Hans Maj:t Konungen har uppskjutit att sanctionera detta Rikets Ständers beslut.

Emedlertid och enär dagliga erfarenheten wittnar om mångfalldiga olägenheter och många mißtag, som ega rum, i följd deraf att icke ega en myntenhet, den der är enkel och öfwerensstämmande med folkets wana, så föreslår jag wördsammeligen, att Rikets Höglofl. Ständer, med stöd af 72 §. Regerings-Formen, der det heter: att Riksens Ständer ega allena rätt att genom Banken utgifwa sedlar, som för mynt i Riket må erkännas, måge besluta att Rikets Ständers Banks sedlar hädanefter skola lyda på Riksdaler Courant, motswarande Riksgälds-valeuren.

Jag anhåller att detta mitt memorial må remitteras till Banco-Utskottet.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Banco-Utskottet.

3:o "Med undantag af Skåne, som är befriadt från skyldighet att underhålla Prestgårdar, och de enskildta fall då Presterskapet, af egen god wilja, icke beswära allmogen med arbete och kostnader för Prästegårdens underhåll, sedan församlingen, enligt Lagstadgandet i Cap. 26, § 2 Byggninga-Balken, öfwerlemnat till Pastorn de sju laga husen färdiga med tak och inredning; kan man bestämdt antaga, att till följe af olagliga tolkningar, och egennyttiga bemödanden öfwer allt i Riket, prestegårdarnes underhåll på landet blifwit en af de obehagligaste och mest betungande af Swenska allmogens indirecta pålagor. De obehag hwarmed dessa underhållsskyldigheter äro förenade, så länge Domstolarne och syneförrättningarne gifwa den tolkning åt nämnde Lagstadgande, att hwarje takdropp, hwarje skadad taksten, hwarje bortfallit stycke af rappning, hwarje tillfällig skada på en eller annan stock eller bristfälligbet på brädfodring m. m. skulle kunna anses såsom församlingens pligt att afhjelpa, äro så allmänt öfwerklagade, att jag ej behöfwer här utförligare yttra mig derom: utan anser jag mig endast böra wäcka uppmärksamhet uppå olagligheten af en sådan tydning, för att förekomma den för framtiden.

Stadgandet i Byggninga-Balken är klart och tydligt: Deßa hus (de 7 Laga) och ej flera, ega Socknemän med tak och innanrede Kyrkoherden färdiga andtwarda, och ware han sedan skyldig att hålla dem wid makt med egen kostnad. När de af ålder och bruk, och ej af Prestens wanryckte förfalla; då skola Socknemän dem bygga och bättra, — på deras kostnad: etc. det är häraf klart att ordet bättra, endast har afseende uppå det fall, då husen af ålder och bruk men ej af wanryckt förfallit, och widare, att då Presten är skyldig hålla husen wid makt med egen

kostnad," derunder måtte förstås alla sådana reparationer, och allt sådant underhåll, som är nödigt intill deß att husens ålder och bruk göra nybyggnad eller större reparationer nödiga. — Att meningen dermed aldrig kan wara att ålägga Socknemän årliga reparationer eller afhjelpande af sådane mindre brister, som uppkomma på tak, inredning, rappning eller beklädnad, fönster, dörrar m. m., och hwilket städse beror af tillfälliga anledningar, hwilka i mer eller mindre mån hafwa gemenskap med "wanryckt," hwarwid obestrideligen tillika måtte inräknas då Presten icke sjelf i tid låtit mindre reparationer förrättas, "på sin egen kostnad," är så tydligt, att det endast genom en ensidig tolkning kan på annat sätt förklaras: ty eljest hade Lagstiftaren på helt annat sätt uttryckt sig, och ålagt Församlingarne i bestämdare ordalag att "bättra husen" wid hwarje styrkt bristfällighet, m. m. Deremot synes Lagstiftaren endast haft för afsigt, att husen, wid Kyrkoherdens tillträde, måtte i Laga ordning, och då förswarliga, honom antwardas.

På det att emedlertid detta beswärliga onus måste förswinna; ett åliggande, som synes wara så mycket orimligare, som Kyrkoherdarne i allmänhet äro så wäl lönta Embetsmän, att de sjelfwa böra kunna widmakthålla sina Boställsbyggnader, då de ojemnförligt sämre lönade Comministrar sådant åligger; men på det att deriemte prestgårdarne måtte i framtiden blifwa byggde, på ett med tidens fordringar förenligt sätt, får jag, enär stadgandet tillika är ibland de delar af Byggninga-Balken, som i nya Lagförslaget utestutas utur Civil-Lagen, för att genom serskild författning stadgas, wördsamt föreslå, att Rikets Ständer måtte för deras del besluta följande bestämdare redaction af 26 Cap.

2 §. Byggninga-Balken, och begära hos Konungen, att en ny förordning af samma lydelse, måtte till allmän efterrättelse utfärdas.

Förslag till förordning angående Prestgårdsbyggnad och underhåll å landet:

"Prestgård å landet skola alla som i socknen bo, bygga efter gårdatal: men sätes- och ladugårdar, så ock afbyggde rå- och rörshemman ware derifrån fria. I prestgård skall wara: 1:o Boningshus med sal, 2 à 3 boningsrum, kök och twenne windsrum, ifall ej flera rum på botten äro; 2:o Brygghus med bakugn; 3:o Bod med dubbel botten och loft; 4:o Wisthus; 5:o Lada med tu golf och loge; 6:o Fähus och stall; alla af den storlek serskildt stadgadt är. Deßa sex eller sju hus och ej flera, ega socknemän att med tak och innanredet Kyrkoherden brukbara öfwerlemna, då han tjensten tillträder; och ware han sedan skyldig att hålla dem wid makt med egen kostnad, så att de alltid äro i brukbart skick. Då de af ålder, men ej af prestens wanwård förfalla, så att de tarfwa ombyggnad, då skola socknemännen dem ombygga eller fullkomligt isländsätta på deras bekostnad; men bör wirke på presterstapets egor tagas, om der tillräcklig skog finnes. Tarfwar prestegård efter deß egor och lägenheter flera hus, bygge och underhålle prest dem sjelf, eller gälde det som brister."

Jag anhåller att denna min motion måtte till Lag-Utskottet remitteras.

Stockholm den 3 Mars 1840."

En stor del af Ståndets Ledamöter hördes häri instämma.

Lades på bordet.

4:o. "Rikets Ständer aflåto wid sista Riksdag en skrifwelse till Kongl. Maj:t, hwari de begärde att reglering af lönewilkoren för Pastorers Adjuncter måtte företagas. Kongl. Maj:t har wäl först den 31 Augusti 1839 behagat anbefalla Consistorierna i de Stift, der öfwerenskommelser i afseende på Adjuncternas lönewilkor ännu icke blifwit träffad, att wid blifwande prestmöte söka åstadkomma en reglering afpaßad efter deßa tjenstemäns behof och göromål; men som denna åtgärd ingalunda kan befordra, utan snarare synes fördröja och tillintetgöra ändamålet med Rikets Ständers begäran, som war att bringa den i allmänhet förmögnare delen af prästerskapet som hafwa Adjuncter, till att sjelf på ett anständigt sätt aflöna dem, så att icke församlingarne måtte behöfwa sammanskjuta åt dem wid läsförhör och genom offer o. s. w. allt hwad de behöfwa, och den ofta rike presten icke gifwa dem en wanlig dränglön; får jag förnya yrkandet om en bestämdare åtgärd härmed, och föreslå:

"Att Rikets Ständer hos Hans Maj:t Konungen hemställa, huru den ofwannämnde anbefallda åtgärden icke synes för ändamålet wara tillräcklig, utan såwida dermed förenas den bestämda föreskrift, att för framtiden Consistorierne icke må bewilja Kyrkoherdar rättighet att hafwa Adjunct, deresf de icke förbinda sig att förse dem med årlig lön af 250 till 300 R:dr Banco, allt efter orternas mer eller mindre dyrhet, samt att hädanefter inga offer må för Adjuncterne af församlingarne upptagas."

Jag anhåller om denna motions remitterande till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Häri bördes de flesta af Ståndets ledamöter instämma.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

5:o "Det torde kunna antagas, att lika som det icke warit förenligt med en Sedel-Banks säkerhet och rörelse, att, på sätt fordom skett, utlemna betydliga summor till enskilde odlingar, hwilka togos af Sedelstocken, och endast på långa terminer afbetaldes; lika nyttigt och ändamålsenligt wore det, att företrädeswis anwända en Stats-Banks winstmedel till sådane ändamål, hwarigenom Landets odling, climatets förbättrande, och folkets trefnad befordrades. Det största hindret för jordbrukets betydligare tillwext, som egentligen måste tillwägabringas genom ängens och betesmarkens ökning, är swårigheten att blifwa af med wattnet, som emellan bergsträckorne ofta icke har ett emot den i Norden betydliga fugtighet ur luftkretsen, tillräckligt swarande aflopp. Kärr, moßar, samt ofta onyttiga mindre insjöar, tillintetgöra många enskilde bemödanden att underhålla dikning, förpesta luften under sommarwärmen, öka frosternas kraft samt göra ofta förstörande skada åt åkerbruket höst- och wårtiden. Att afhjelpa detta, förmår sällan den enskilda förmågan. Mången gång leda försöken till onyttiga uppoffringar; stundom lyckas början, för att efteråt wisa, att företaget ej warit wäl beräknadt, och i deßa fall, mera än måhända i något annat, wisar sig behofwet af aßociations-andans kraft, af menniskornas förenade bemödanden att bringa naturen till nytta för dem, genom upplysningens allt besegrande medel.

Utgående från deßa åsigter, hwilka erfarenheten besannat, och från en bygd af Fäderneslandet, der nyttan af större aftappningsföretag, strömrensningar och nyodlingar

är, i jemförelse lika med de flesta andra; wågar jag föreslå, att Bankens Lånerörelse äfwen måtte utsträckas till förskottslån för strömrensningar, sjö- och myr-aftappningar, samt i stort företagne odlingar, som öfwerstiga enskilda förmågan. Wilkoren derföre anser jag böra wara:

1:o att denna Lånerörelse endast må bedrifwas med Bankens winstmedel;

2:o att Lånen må meddelas emot säkerhet i gemensam förbindelse och solidarisk answarighet utaf samtelige delegare i företaget; hwilka för beloppet böra aflemna Inteckningshandlingar, inom 2/3:delar af egendomswärdet sådant detta af serskild syneförrättning bedömmes, eller ock inom 3/4:delar af taxeringswärdet;

3:o att ingen ränta må beräknas för de twenne första åren; men sedan 8 procent af primitiva capitalet årligen till Banken återbetalas, hwaraf 3 procents ränta för det innestående lånet, samt resten räknas såsom capital-afbetalning;

4:o att i öfrigt de ordningsstadganden måtte för lånens erhållande och bibehållande iakttagas, som Kongl. Maj:t af Rikets Ständer anmodas, att i administrativ wäg utfärda; och hwilka Rikets Ständer hemställa måtte stödjas på följande grunder;

a) att uppå anmälan hos Konungens Befallningshafwande behörig undersökning måtte på delegarnes bekostnad anställas, huruwida det uppgifna Bolagsföretaget kan utföras på ett för ändamålet tjenligt sätt, utan att förnärma annans rätt, äfwensom förslag öfwer totalkostnaden, hwarföre förekommande ersättningsanspråk bör, så widt ske kan, wara utsatt, och öfwerenskommelse derom upp-

giord, innan Konungens Befallningshafwande lemnar intyg om Syneförrättningens åtgärd.

I de fall, då aftappningar åsyftas, bör Konungens Befallningshafwande söka förmå delegarne att genom skicklige och wettenskapligt bildade män, förut utreda, om ej till företagets fullkomliga framgång desamma borde föregå på större sträckningar, till betryggande af widsträcktare localers fördelar; då Bolagsteckning till deßa arbetens utförande borde företrädeswis befordras;

b) Att så snart undersökning skett och syneförrättningen utredt samt intygat alla med företagets sammanhang egande förhållanden, Konungens Befallningshafwande må utfärda intyg deröfwer, innehållande namnen å samtelige delegarne samt å de hemman eller de hemmansdelar de i orten ega;

c) Att så snart detta intyg erhållits, delegarne må sig anmäla genom Ombud hos Banco-Styrelsen; aflemna ett original-exemplar af Bolags-contractet, samt Syne-Protocollet, kostnadsförslaget och återbetalnings-förbindelse, då Banco-Styrelsen, om allt befinnes rigtigt, bör bewilja lånet; samt då de i låneförbindelsen åberopade säkerhetshandlingar aflemnats, genast utanordna halfwa lånebeloppet.

Återstoden bör anordnas wid den tid delegarne wid samma tillfälle uppgifwa, dock icke inom ett år derefter, om lånebeloppet öfwerstiger 100,000 R:dr Banco.

d) Att i alla de fall, då företaget afser winnande af ökad odlingsbar jord, att sådan utom rågång, genom aftappningen tillkommen må anses tillhöra Bolaget, som eger att i Bolags-Contractet intaga wilkoren för deß fördelning; men i fråga om strömrensning, må bolaget icke tillerkännas någon sådan rätt, som skulle utesluta en hwar, att sig sedermera af de wunna fördelar begagna; börandes delegarnes enskilda intreße och löneförsträckningens fördel, anses i sådant fall wara tillfyllestgörande att ersätta dem företagets utförande: detta dock alltid under förutsättning, att orten samfäldt då bidrager till arbetets utförande, på sätt hittills öfligt warit.

Jag anhåller om denna motions remitterande till Banco-Utskottet; med anhållan, i fall Utskottet skulle anse sådant nödigt, att härom med Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet gemensamt öfwerlägga.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Lades på bordet.

6:o "Då wid sistlidne Riksdag frågan här förewar angående förändring i 5 Cap. 1 §. Mißgernings-Balken, yttrade jag redan de betänkligheter, som föranledde mig att afstyrka den Kongl. Propositionen och att rösta emot det förändrade förslag, som Lag-Utskottet då tillstyrkte och 3:ne Rikets Stånd antogo. Jag förutsade då, att genom den nya ordställningen "hwarje Swensk mans yttranderätt i sina grundwalar skulle upprifwas." Jag ådagalade "att en medborgares lif eller wälfärd icke kunde gifwa en Konung upprättelse för lasteliga yttranden;" "att handling emot Konungen ej war i fråga," emedan den wore i Lagarne tillräckligt förutsedd och, såsom sig borde, med lifsstraff belagd; "att det endast är för samhällets säkerhet, men icke för hämnd, som straffen, de i allmänhet sorgliga kroppsstraffen och framförallt det blodiga lifsstraffet, borde tillempas;" "att Lagstiftaren bör erinra sig, "att de olyckligtwis ännu hos oß förmycket sammanblandade Embets- och Domare-myndigheternes inflytelse, står gömd bakom den Kongl. manteln;" "att således wanan, språkbruket och fördomarne förenat sig

att nedrycka begreppet "Konung" till äfwen mest enskilda, de obetydligaste frågor i wårt samhälle;" att man "ifrån wißa håll bemödar sig, att underhålla denna willfarelse och "att den i synnerhet wållar angifwelser emot de ringare, minst upplysta och armaste folkclaßerne. Jag wisade då, att hela förändringen alldeles ej syftade åt någon hjelp för dem; eller "att straffa ordet och tadlet; ty deß ringa betydelse wet man nog! Det är trycket sade jag då, "det är denna tankans allmängörare och förewigare; denna för de maktegande i samhället förhatliga uppfinning, som ifrån sin första mißtrodda trolldomstid utgjort ett ständigt föremål för deras öppna raseri eller hemliga motstånd, ju mer de skåda folkets tilltagande utweckling i bredd med tryckpressens fortgång, som man will fjettra och straffa." Jag wisade: "att man nog lemnat owidrörd det gamla af de styrande i all sin skröplighet gerna qwarlemnade 1734 års Lagstadgande, och blott aflemnat förslag till ändring i Tryckfrihets-Lagen," om ej detta fordrat flere års tålamod, och om ej förhållandet warit "att i denna sednare Lag blott finnes en hänwisning till det gamla Lagrummet i allmänna Lagen, "som man derföre wille, att man skulle förändra på det sätt, att juryerna icke skulle tweka att fälla den, som klandrat en Regeringsåtgärd;" — ty, säger lagwridaren: "Konungen styrer genom sina beslut i Regeringen; hwad Konungen der beslutat är Regeringshandling; handling är gerning; gerning får ej klandras; klander är tadel, tadel är lasteligt tal, lasteligt tal är högmålsbrott; klandraren måste alltså straffas."

Har ej erfarenheten wisat att så gått? Hafwa wi ej sett det djerfwa bemödandet, att genom ett obetydligt, ett egentligen skämtsamt tryckt yttrandes öfwerdrifwit stränga

behandling, söka tillwägabringa ett prejudikat, som skulle hafwa för alltid sammanblandat begreppen om Rådgifwarne i Konungens Konselj med Konungen, och deras Embetshandlingar med Konungens gerningar, om icke allmänna opinionen genast ogillat detsamma, och det med en styrka som olyckligtwis fordrat offer — oskyldiga offer — men, som utwisat: att folkkraften alltid står färdig, då man ej will låta Lagarne tillfredsställa densamma.

Det är för att afwända dylika olyckor; för att återställa begreppet, det urgamla Swenska begreppet om Konungens Maj:t; för att derifrån i all tid skilja Konungens inför folket och Lagarna answarige Embetsmän; för att återföra nationen till förtroende för sin Konung, och stärka Konungens egen tillit till folket, som jag föreslår Rikets Ständer, att genom en allwarligt, och i Swenskt sinne forfattad, åtgärdens nödwändighet utwisande skrifwelse, öfwerlemna till Hans Maj:t Konungen ett nytt förslag till 5 Cap. 1 §. Mißgernings-Balken, så lydande: "Hwar som lasteligen talar och skrifwer något om Konungens person, om Drottningens, eller om den som till efterträdare på Thronen förklarad är, warde halshuggen."

Således skulle ur det wid sista Riksdag bifallna Lagstadgandet utgå orden: "och gerningar;" samt det för deßa fall obehöriga och förwillande stadgandet om fästningsstraffet, förswinna.

Jag anhåller om remiß till Lag-Utskottet.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Hans Jansson från Elfsborgs Län, Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län, Peter Persson i Ådelforß från Jönköpings Län, Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län, Bengt Gudmundsson

från Hallands Län, Jan Eric Jansson från Wermlands Län, jemte de fleste af Ståndets öfrige Ledamöter.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 71.

Anders Larsson från Upsala Län ingaf ett så lydande memorial:

"En landtman, som har mycket tjenstefolk och begagnar många arbetare, är ganska ofta nödsakad att till deße förskottswis utlemna hwarjehanda waror och persedlar, utan att wara i tillfälle att för hwarje serskild gång taga bewittnadt qwitto. Detta förhållande eger äfwen rum beträffande torpare, soldater och ryttare. Med dylika personer är husbonden, rote- och rusthållaren merendels nödsakad att föra serskild räkning.

En sådan räkning eger dock, wid uppkommande twist intet bättre witsord, än hwarje annan anteckning.

Sådant medförer en stor osäkerhet för landtmannen.

På deßa grunder, samt i följd af uppdrag, som mina Committenter meddelat, wågar jag wördsammeligen föreslå: att den rättighet som 17 Cap. 2 §. Rättegångs-Balken, Kongl. Förordningen den 20 Juni 1798 samt Kongl. Brefwet den 21 Juni 1792 tillägger handlande, warutillwerkare och förädlare, samt i wißt afseende äfwen frälseman, att beswärja sina förde böcker, må utsträckas till hwarje landtbrukare, i afseende på sådane räkningar, enligt hwilka han till tjenstehjon, arbetsfolk, torpare, soldater, båtsmän eller ryttare utlemnat hwarjehanda waror och persedlar; så att, derest slika böcker hafwa den egenskap, hwilken 17 Cap. 2 §. Rättegångs-Balken föreskrifwer, äfwen å dem må lempas hwad

nyßnämnde lagrum innehåller, i afseende på en handelsbok, nemligen: "Gälle den för fullt bewis, der han, som boken hållit eller hålla låtit, den med ed sannar."

Jag anhåller att detta mitt memorial måtte remitteras till Lag-Utskottet.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 72.

Anders Larsson från Upsala Län ingaf detta memorial:

"Ett af Folk-Representanternes förnämsta bemödanden synes mig böra wara att uppmuntra spanmålshandlen och med detsamma befordra landtbrukets fortkomst.

Wid flere Riksmöten hafwa hwarjehanda medel blifwit föreslagne för att fästa uppmärksamheten på fördelen af Riors anläggande, men någon owanlig framgång har derutaf ännu icke försports. Till befrämjande af en slik anläggning, samt till sädes-odlingens förkofran föreslår jag wördsamligen: att ur Riksens Ständers Bank måtte lån bewilias emot 3 procents ränta, och pant af Riorr afradsgild sad; samt att beloppet af slike lån må bestämmas till hälften eller högst twåtredjedelar af sädens markegångswärde.

Mg synes det, som, till största fördel för det betryckta landtbruket, en ordentlig spanmålshandel skulle genom ett slikt stadgande kunna befrämjas, och fäderneslandet derigenom under mißwextår blifwa mindre beroende af utlänningen.

Bränwinsbränningen skulle otwifwelaktigt, genom de högre och jemnare priserne å spanmålen, märkeligen minskas; controllen öfwer denna tillwerkning blifwa lättare, och waran fördyras, till hela nationens nytta.

Jag anhåller att detta mitt memorial måtte warda remitteradt till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 73.

Af Anders Larsson från Upsala Län inlemnades ett memorial så lydande:

"Man har giort stora uppoffringar för stiftande af Academier och Gymnasier m. m., men sällan kunna allmogens söner begagna sig af desamma; ej eller torde deßa läro-anstalter böra af desamma anlitas, då de derigenom merendels förledas att öfwergifwa det ädlaste af alla yrken, nemligen landtmannayrket, genom hwilket deras fäder förwärfwat sig sjelfständighet och bergning. Deremot wore det af en utomordentlig större wigt, att sådane läro-anstalter uppmuntrades, der underwisning lemnades, icke allenast om ett förbättradt jordbruk, grundadt på erfarenhet och pålitliga uppgifter, utan äfwen om en ändamålsenlig ladugårds-skötsel, beredning af deß producter, bättre åkerbruksredskaps anwändande och tillwerkning, om husdjurens botande wid påkommande sjukdomar, hwarjemte tillfälle kunde beredas landtmannen, att för billiga priser erhålla förbättrad kreaturs-afwel. Degebergs Landtbruks-Institut har wäl äfwen från wåra orter blifwit besökt af Bondesöner, hwaribland må nämnas Riksdagsmannen Marméns slägting, som hemkommen fått sig en god Rättaretjenst på Söderforß Bruk, men denna läro-anstalt är alldeles för aflägsen för medlersta och norra Swerige.

Jag får derföre wördsammast föreslå, att ett större Landtbruks-Institut (öppet för alla Sweriges Provincers innewånare) på Ullruna Kongs-Ladugård blir inrättadt, hwars läge hartill är i flere afseenden förträffligt. Men som en sådan wigtig inrättning bör ega en grundfond, till byggnadens underhåll, till inventariers uppköp, till Lärares aflöning, och för att kunna emottaga den mindre bemedlade allmogens söner, som fri-elever, får jag derjemte föreslå, att arrendet för Kongsgården, utgörande omkring 4,000 R:dr Banco, från och med 1841 afsättas och förräntas för det blifwande Institutets räkning; äfwensom att åt sakkunnige personer uppdrages, att widtaga alla förberedande åtgärder, så att denna högst angelägna underwisnings-anstalt, må wid arrendetidens slut genast kunna träda i werksamhet.

1840 års Ständer skola derigenom, som jag hoppas, lemna ett wärdigt minne till wåra efterkommande af deras fosterländska och för modernaringen gynnande sinnesstämning och omtanka.

Jag anhåller att denna min motion må till Stats-Utskottet blifwa remitterad.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johan Andersson och Eric Marmén från Upsala Län.

Lades på bordet.

§. 74.

Peter Persson i Slätthult från Jönköpings Län inga af följande memorial:

"Till någon rättwis lindring för de Rusthållningsskyldige för Smålands affutne Grenadier-Bataillon, får jag härmedelst wördsammast yrka och föreslå:

1:o Att Rusthållarne, som hittills warit ålagde att förse sine karlar med dubbel mondering, hädanefter måtte från en sådan tryckande skyldighet blifwa befriade, så att de undgå att på en gång hålla mer än en mondering; hwilket yrkande jag wågar hoppas så mycket lättare behiertas och bifalles, som den andra monderingen icke kan anses annorlunda, än såsom ett för Rusthållarne betungande och kostsamt öfwerflöd, helst Grenadiererne hafwa till monderingen af Rusthållarne bekostade Bolsterwars-rockar, och Byxor af Linne; och det deßutom, såsom jag hört förhållandet åtminstone wara med Östgötha Grenadier-Bataillon, icke lärer wara Rusthållarne ålagdt, att hålla sine Grenadierer med mera än en mondering på en gång. Rättwisan fordrar således, att skattetungan i detta hänseende bringas till likhet och jemnlikhet.

2:o Att om, af skäl, som jag likwäl wågar tro icke kunna föreffinnas, några rättwisa och giltiga, Rusthållarne icke, på sätt här i första puncten yrkas, kunna warda befriade från skyldigheten att hålla och bestå äfwen den andra, enligt min tanka, serdeles nu under fredstid, alldeles öfwerflödiga monderingen, de åtminstone befrias från åliggandet att transportera denna andra mondering till mötena, utan att densamma, enär Grenadieren icke förmått, jemte annan packning, äfwen denna sjelf bära, finge, då Grenadieren till mötet afgår, lemnas hemma. Detta onus, att till mötesplatsen forsla denna andra mondering är swårt och betungande och bör så mycket heldre afskaffas, som Grenadieren alldeles icke, om han ock, emot hwad jag förut yrkat, skulle hafwa 2:ne monderingar, är af denna andra wid mötestillfällena i behof, emedan han derwid, enligt hwad förr

är nämndt, medför serskilde släpkläder af Linne, monderingen tillhörande; samt

3:o Att det måtte warda Rusthållarne för Smålands Grenadier-Bataillon tillåtet, att till Linne-byxor åt Grenadiererne anwända Lärft, som i orten i tillräcklig mängd och till fullkomlig godhet tillwerkas, i stället för den Tältduk, som Regements-Befälet nu fordrar skola till deßa Byxor anwändas, och som med dryg kostnad måste från långwäga orter anskaffas. Rättwisan och billigheten i denna anhållan är för uppenbar, för att närmare behöfwa motiweras. Kan Rusthållaren sjelf åstadkomma förswarligt tyg till de Rusningstagandes beklädnad, så skulle det wäl ock wara det orättwisaste förtryck för Landtmanna-industrien, om han icke destomindre, för att befordra några få Fabrikanters afsättning å deras tillwerkning, skulle twingas, att med flerfalldig kostnad förskaffa sig tyg från främmande hand.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län, med tillkännagifwande att han ansåge de i berörde memorial framskände yrkanden wara grundade på gällande författningar.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

Ståndet åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ till 10 e. m.

In fidem,

N. A. Heurlin.

Den 11 Mars.

Plenum kl. 10 förmiddagen.

§. 1.

Protocollerne för den 6 och 7 i denna månad justerades.

§. 2.

Petter Jönsson från Jönköpings Län begärde ordet och anmärkte i afseende på Sven Jonssons från Herjeådalen den 7 dennes till Stats-Utskottet remitterade motion, om ökad lön för Härادsskrifwaren i Herjeådalen, att Petter Jönsson ansåg Härادsskrifwarnes löner böra bestämmas lika öfwer hela Riket till ett wißt för dem tillräckligt belopp, på samma sätt som wid sista Riksdag skedde med Länsmanslönerne.

Denna anmärkning blef till Stats-Utskottet remitterad.

§. 3.

Talmannen tillkännagaf, att till Riksdagsman för Åska och Göstrings Härader af Östergötblands Län hade blifwit wald Gustaf Pettersson i Bosgård, boende och besuten å Frälsebemman inom sistnämnde Härad, samt att hans fullmakt blifwit af Hans Excellence Statsministern för Utrikes Ärenderne granskad och jemte Wal-Protocollet, befunnits med Grundlagen öfwerensstämmande; och hade Gustaf Pettersson erhållit wederbörligt inträdestecken. I följd häraf fick denne sistnämnde intaga sin plats såsom Ledamot i Ståndet.

§. 4.

Nils Persson från Örebro Län hade ingifwit detta anförande:

"Med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer, angående bränwins-bränningen, utbeder jag mig få yttra mina åsigter.

Uti den Kongl. Skrifwelsen förmäles ibland annat, att de olägenheter, hwilka uppkommit genom den så högt öfwerklagade fyllerilasten, jemte bristande sedlighet och ordning, serdeles bland de lägre folkclasserne, endast härledt sig från husbehofsbränwinsbränningen; men sådant är efter min tanka icke förenligt med sanna förhållandet, åtminstone icke inom den ort jag har äran representera. Ehuru Kongl. Förordningen af år 1835 angående bränwins-bränningen, meddelar 6 månader af året för bränwins-tillwerkningen, har likwäl, med få undantag, allmogen inom min ort, som icke begagnar annan bränwins-redskap än mindre, enkla pannor, inskränkt denna rättighet till endast 3:ne månader, hwarunder de fleste måhända icke tillwerkat mer än hwad till deras enskildta behof åtgått.

Man hör nu en nästan allmän klagan öfwer fyllerilasten, samt att densamma alltsedan år 1809 skall warit tiltagande; men, kan den slutsatts med skäl dragas, att detta onda härledt sig egentligen från allmogens husbehofsbränwinsbränning? Nej! så är ingalunda förhållandet. Jag wågar nämna, att då en enda bränwinspanna med högsta konstapparat drifwes med forßering, tillwerkas med densamma wida högre qwantitet bränwin, än hwad inom en hel socken med allmogens små bränwins-pannor tillwerkas. Nu söker man likwäl, på helt blinda skäl, att med ett penndrag beröfwa den för jordbrukaren förunnade förmån af husbehofsbränwinsbränningen, samt att densamma öfwerflytta till befrämjande åt fabrikanten, under den blinda inbillning, att det onda derigenom skulle kunna botas.

Will man widhålla den allmänna klagan öfwer fylleri-lasten, jemte de derwid upprepade menliga följder, och att sådant härleder sig från det öfwerflöd af bränwin, som nu är tillgängligt i wårt Rike, så lärer man rättwisligen icke kunna tillskrifwa annan orsak än konstbränneriernes tid efter annan tilltagande uppfinning. Med anledning häraf wille jag alltså föreslå, att Kongl. Förordningen af år 1835, angående bränwins-bränningen, hwilken upptog mesta tiden af sist hållna Riksmöte, må, efter deß innehåll tortfarande tjena till grund intill nästa Riksdag, dock med undantag af bränwins-redskapens försegling, såsom icke tjenande till någon fördel, utan till betungande för Kronobetjeningen.

Den klagan, som höjt sig öfwer de lägre folkclaßerne, och hwilken egenteligen riktas åt jordbrukaren och den Swenska allmogen, kan icke undfalla min anmärkning. Jag medgifwer att en och annan finnes, på hwilken denna klagan kan tillempas; men månne icke samma förhållande inträffade år 1809? eller befanns Swenska allmogen, i afseende på upplysning, seder och bildning under sistnämnde tid, något bättre än i den närwarande? Jag tror det icke. Man klagar endast öfwer de lägre folkclaßernes öfwerflödiga consumering af bränwin, hwilka nödgas anstränga sina krafter till det tunga jordbruket och bergshandteringen, men månne det icke kan upptänkas wida större skäl till klagan öfwer dem, hwilka räkna sig till de högre folkclaßerne, hwilka genom sitt förfinade lefnadssätt, måhända icke gitta consumera annat än de dyrbara utländska dryckeswarorna etc. etc., hwarigenom landets wälstånd helt och hållit undergräfwes. Härwid torde med största skäl det gamla owedersägliga ordet kunna tillempas, nemligen, att man ser

grandet i sin broders öga, men icke bjelken i sitt eget. Jag will för tillfället härom icke widare orda, utan, på de skäl jag anfört, anhåller att detta mitt anförande må till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Eric Jansson och Stephan Andersson från Stockholms samt Johan Andersson från Upsala Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 5.

Wid föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om medels anwisande till gewärs-fabricationen, samt N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om medels anwisande till fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad år 1840, beslöt Ståndet, att deße twå betänkanden ytterligare skulle hwila på bordet.

§. 6.

Anyo föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13, i anledning af wäckt fråga om Riksgälds-Contoirets befrielse från Chartæ-Sigillatæ-afgift och Expeditionslösens erläggande.

§. 7.

Ytterligare föredrogs och bordlades Constitutions-Utskottets Memorial N:o 5, med uppgift å hwilande Grundlagsändrings-förslag.

§. 8.

Uppå derom gjord anhållan meddelade Ståndet följande Ledamöter tillåtelse att under nedannämnde tid få i enskilde angelägenheter afresa till sine hemorter, nemligen

1:o Jan Eric Jansson från Wermlands Län under tre weckor, räknade från den 16 dennes; och skulle i hans ställe Henric Andersson från Örebro Län wara Ledamot i Constitutions-Utskottet;

2:o Eric Norberg från Westerås Län under en och en half wecka, räknad från den 16 dennes; och skulle i hans ställe Anders Jonsson i Ökna, Östergöthlands Län, under tiden wara Ledamot i Constitutions-Utskottet;

3:o Johan Andersson från Upsala Län från och med den 16 till och med den 31 dennes, och skulle i hans ställe Magnus Fryckberg från Wermlands Län under tiden wara Ledamot i Stats-Utskottet.

§. 9.

Föredrogos och bordlades Stats-Utskottets Utlåtanden N:o 16, i anledning af wäckt motion, om ersättning till Rusthållarne wid twå Esquadroner af Lif-Regementets Dragon-Corps för monderingars slitning under Garnizonstjenst i Stockholm år 1838, samt N:o 17, angående förökad Cancellie-personal inom Utskottet.

§. 10.

Jemwäl föredrogos och bordlades Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottens Utlåtanden, nemligen:

N:o 7, i anledning af wäckt motion, att halfwa indeldta Arméen må hållas vacant under fredstid, emot en årlig afgift, som wißa år anwändes till fond för en, i förening med folkskolor inrättad arbets-anstalt för fattige och obemedlade barn inom hwarje församling;

N:o 8, i anledning af wäckt motion, om förändring af Kongl. Förordningen den 27 October 1812, om utskrifningssättet och inrättningen af Allmänna Bewäringsmanskapet; samt

N:o 9, i anledning af wäckt motion, om inskränkning af Roterings-beswäret, till öfwerensstämmelse med hwad de derom assluta contract bestämma.

§. 11.

Föredrogs och godkändes twenne från Ståndets enskildta Beswärs-Utskott ankomne forslag till underdåniga skrifwelser till Kongl. Maj:t, nemligen:

1:o Angående rustningsskyldigheten wid Södra delen af Bohus Läns Regemente;

2:o I anledning af Kongl. Maj:ts Tal till Rikets Ständer wid öppnandet af innewarande Riksdag.

Hwarjemte Ståndet, i anledning af sistnämnde underdåniga skrifwelse, och på hemställan af Bengt Gudmundsson från Hallands Län, beslöt att densamma skulle till Kongl. Maj:t i underdånighet öfwerlemnas genom en deputation, till hwars ordförande Ståndet utsåg Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län, sedan Nils Persson från Södermanlands Län afsagt sig ett sådant förtroende; och beslöts jemwäl att twå af Zweigbergk utsedde Ledamöter skulle i dag hos Hans Maj:t Konungens tjenstgörande Kabinetts-Kammarherre göra sig underrättade när Kongl. Maj:t täckes i Nåder emottaga Ståndets underdåniga deputation.

§. 12.

Föredrogos och bordlades Expeditions-Utskottets Memorial N:o 3, angående upplagan af Bihanget till Riks-Ståndens Protocoller wid innewarande Riksdag; och samma Utskotts memorial N:o 4, om antagande af en waktmästare,

§. 13.

Föredrogs och bifölls Expeditions-Utskottets förslag till Rikets Ständers underdåniga skrifwelse, angående aflidne Professoren P. H. Lings Enkas underdåniga ansökan om bibehållande af den hennes man i lifstiden tillagda lönetillökning.

§. 14.

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län uppläste ett så lydande anförande:

"I de frågor rörande lindring i rusthållares skyldigheter, äfwensom fortfarande af Contract om hästvacance-afgift för redan afsutne Cavalleri-regementen, får jag mig till alla delar förena. För att göra rättigheten och behofwet af en sådan lindring så i ena som andra afseendet mera åskådligt, will jag, genom åberopande af de författningar som ligga till grund för rusthållares skyldigheter och rättigheter, wisa att de med rusthållare upprättade Contracter och afhandlingar blifwit, till alla delar öfwerträdde; således om samma Contracter eller afhandlingar icke kunna efterlefwas, måste regementernas styrka nedsättas till hälften eller en tredjedel. Om man jemför den lyx som nu råder wid alla regementen, och synnerligen Cavalleriet, emot det fordom allwarsamma i wåra Hjelte-Konungars GUSTAF II ADOLPHS, CARL X:s, CARL XI:s och CARL XII:s tid, skall man häpna och förundra sig att folket kunnat uthärda med så jemt tilltagande rustningsbördor. Hos deße Konungar, ehuru de woro enwäldige, röjer sig den största ömhet och omtanke att på allt sätt mildra folkets bördor, synnerligen hos CARL XI. I detta afseende åberopar jag i första hand

sistbemälde Konungs instruction för Kammar-Rådet Polycarpus Cronhjelm af den 3 April 1690 för afslutet af Militiæ Indelningswerket i Wester-Göthland; deri föreskrifwes bland annat, att han, Cronhjelm, framför allt bör tillse, att duglige rusthåll utses och derwid föreställa de swage rusthållare som rustningsfördelen fränkännes, att de icke hade något att klaga, enär de allsedan freden slöts, eller i Tio års tid, fått åtnjuta räntorne af hemmanen sig till godo, utan att derföre prestera rustning. Wi weta att under den tiden hade dock Swerige widsträcktare gränsor att förswara än nu. Den omtänksamme Riksbushållaren ansåg det wara mer fördel att hafwa en god Skattkammare och wälmående folk, än att utan ändamål i fredstid hafwa en Armée som blott utsög landet och anwändes till ej annat än lekdockor; han wißte att Swenskt mannamod fanns när det fordrades, men att sparsamhet emellanåt war af högsta nöden. Det är för mig icke möjligt att, som jag önskade, uppdraga en rigtig historik öfwer alla de förändringar som sedan den tiden med rustningsskyldigheten skett, men för jemförelsen skull will jag citera foljande föreskrifter, som här utgöra grunden och wilkoren.

1:o Genom Kongl. Placatet den 24 November 1677 samt 9 §. i Kongl. Resolution den 22 November 1680 är strängt förbjudet att krigsfolk beswära rust- och rothållare med skjutsning.

2:o 37 §. sistnämnde Resolution föreskrifwer, att wid remontering af hästar, Mönstrings-Commißarierne bör låta de hästar gillas som äro wäl undersätlige och breda i korset, så att hwad på höjden fattas ersättes af tjockheten, dock tillägges wid Kongl. Brefwet den 15 Maj 1690, att häst

under 9 qwarter ei får antagas; men deremot innehåller Kongl. Brefwet den 22 September 1692 att hästar under 9 qwarter finge antagas, endast de wore starka och undersättsige.

3:o Kongl. Resolution på rusthållares beswär den 24 November 1680 förklarar, att rytturebonden med deras swentjenare samt en dräng och en pojke skall wara fri från utskrifning till krigstjenst.

4:o Konung Carl XI:s bref till Öfwerste Wellingk, i anledning af rusthållares klagan, föreskrifwer att moderation skall med rusthållare iagttagas i afseende på monderingen.

5:o Kongl. Brefwet den 11 Mars 1686 till Öfwerste Romsvärd föreskrifwer wißa tillfällen då monderingen får af ryttare begagnas.

6:o I stället för de förut bruklige hattar, föreskrifwer wäl Kongl. Brefwet den 22 September 1692 att carpuser af filt skulle göras och halsdukar af randigt eller brokigt tyg, emedan det swarta, som i det Kongl. Brefwet uttryckes, ser så trumpogt ut.

7:o Kongl. Resolution den 26 November 1683 §. 10 bestämmer, att ryttarnes löner icke får öfwerstiga 40 Daler Kopparmynt; wid Bohus Läns regemente är den bestämd till 12 Daler Silfwermynt, Kongl. Brefwet den 12 September 1689; hwaremot Kongl. Maj:t genom Deß Nådiga Reglemente den 5 Januari 1684 i 15 §. uppmanar rusthållare att uppsätta torp och ryttare-boställen, emot afdrag på lönen för torpets afkastning, men där ei lägenhet till torp finnes, skall swentjenaren wara nöid med förenämnde Fyratio Daler Kopparmynt, Kongl. Resolution på Baron Fægerskölds memorial den 7 Juli 1693. I Nådig Resolution den 18 November somma år har Kongl. Maj:t

förklarat, att intet odaljorden får anwändas till torp, utan endast utmarken, då ryttaren emot afkortning af 10 Daler på sin lön skall få ett torp af Ett tunnland och 1 1/2 laß hö.

8:o Legan får icke öfwerstiga 120 Daler wid straffillgörandes, se Kongl. Brefwet den 16 Juni 1685.

9:o Brukningen och underhåll af torpet skall jemlikt Kongl. Förordningen den 23 Maj 1690 och Res. å allmogens beswär den 15 Sept. 1723, §. 20, samt Kongl. Brefwet den 7 Mars 1802, 8 mom., af Ryttare beköstas; och innehåller Kongl. Res. på allmogens beswär den 28 Juni 1731 i 8 §., att Dragoner, Soldater och Båtsmän sjelfwe skola stänga sine torp, samt årligen, enligt 22 §. i 1739 års Kongl. Resolution, lägga en samn stenmur.

10:o Kongl. Res. den 1 Aug. 1695, mom. 13 bestämmer, att Rusthållare skall under mötestiden gifwa 1 Daler kopparmynt dageligen till Ryttarens och hästens underhåll.

Jemnföre man deßa föreskrifter, som dock äro rätta och enda grunder för Rusthållares skyldigheter med sedermera utgångne Författningar, får man se att deßa skyldigheter, utan Rusthållares hörande och erkännande, blifwit mångdubbelt förökade och flere rättigheter dem fråntagne.

I afseende på de från Cavalleri till Infanteri assutne Regementer, anser jag att sådant framdeles må fortfara, icke allenast och synnerligast derföre, att en uppsättning skulle helt och hållet utarma Rusthållarne, utan äfwen jemwäl derföre, att en Cavalleri-styrka för Swerige är helt och hållet öfwerflödig och utan ändamål, hwilket närmare synes, om man betracktar huru deße Regementen blifwit begagnade. Då efter 1788 års krig Bohus-Läns Dragoner 1791 reducerades till Infanteri, Östgötha Cavalleri korrt derefter, och en del af Smålands Dragoner likaledes, bör

man antaga att deras anwändande för ett försvarskrig wore mindre behöfligt. För mindre häruti initierade, synes detta närmare åskådligt, då man genomgår Regementernas begagnande i fält eller deras bestämmelse till häst neml. Lif-Regementet: 1788 blef 2 à 3 Esquadroner deraf commenderade till Åmål emot Danskarne, hwilka dit från Norrige ingått. 1789, 1790 hela Regementet utan hästar på Flottan. Westgötha Regemente: 1788 uti Götheborg, 1789 års wår afgick det till Carlscrona utan hästar, och war på Flottan på recognoscering, om wintern hemma; — 1790 års wår åter på Flottan utan hästar det högre befälet hemma. Östgötha Cavalleri: 1788, 1789 och 1790 på Flottan utan hästar. Bohus-Läns Dragoner: 1788 års wår åt Finland på Flottan, hästarne hemma, och efter krigets slut 1791 reducerade till Infanteri. Smålands Dragoner: 1788 åt Skåne, demonstrationswis emot Danmark. 1789 en del till fot på Fredricshof, till bewakning af de Anjala-förbundet inwecklade och häktade personer, och några till bewakning för några af Ridderskapet och Adeln, som under 1789 års Riksdag arresterades; derefter på Flottan, allt utan hästar.

1807 och 1808 årens Fälttåg:

Westgötha Cavalleri, 4 Esquadroner, commenderade deraf; en Esquadron på Brefpostering emot Norrige, och trenne uti Uddewalla; derefter till Pommern, då i Ystad möttes underrättelse att Franoserne innehade Stralsund. Embarquering skedde lika fullt på Rügen, och Norra Skånska Dragonerne återgingo. De förra fingo snart derefter hemgå såsom icke behöflige.

Sedan nu Finland och Pommern frångått Swerige och Norrige med oß om en Regent sig förenat, tyckes man

med all säkerhet kunna wara fredad från anfallskrig, helst wår östra granne troligen icke anfaller, så wida han ej will sluka hela Europa, och sådant tror jag de öfrige Europeiske makterne ej med tystnad skulle åskåda. Ett ökadt Cavalleri skulle wid dylikt anfallskrig wara ändamålslöst; hwad wi behöfwa är en god Skärgårds-flotta. Deßutom är gifwet, att Stats-Werket på de afsutne Cavalleri-Regementernes återuppsittande, skulle förlora betydligt genom Häst-vacance-spanmålen. Men rättwist, billigt och nödwändigt är, att denna vacance-afgift från sitt nuwarande belopp 7 eller 7½ tunna, sänkes till 4 à högst 5 tunnor på hwarje Rusthålls-nummer.

Att detta mitt anförande måtte få öfwerlemnas till det Utskott de motioner blifwit remitterade, som i detta ämne förekommit, anhålles.

Stockholm den 11 Mars 1840."

Härmed förenade sig Ephraim Larsson och Johannes Petersson från Elfsborgs Län, samtelige Fullmäktige från Östergöthand, Peter Persson i Ådelforß och Johannes Andersson från Jönköpings Län.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 15.

Föredrogs och remitterades till Constitutions-Utskottet: Stats-Utskottets memorial N:o 21 med anmälan af anledning till anmärkning mot Stats-Rådet och Föredraganden för Krigsärenden.

§. 16.

Anders Jansson, biträdd af Jan Andersson från Westerås Län, hade ingifwit detta memorial:

"Efter Kongl. Maj:ts Nådigst aflåtne Proposition om en stadigwarande Tull på inkommande spanmål, torde wäl den andra Statsmakten ännu mindre sätta sig emot en sådan grundsats, hwarigenom en wißhet ändtligen kan blifwa rådande inom en gren af handeln.

Jag anhåller så fästa uppmärksamheten wid nyttan och wigten af att alla frösörter, ware sig spanmål, eller andra sorter till utsäde, kunna införas utan afgift. Så stadgar, i afseende på de sednare, den hitintills gällande Tull-taxan. Jag föreslår fördenskuld äfwen tullfri införsel af såkallad Wasa Utsädes-Rag, som här temligen allmänt begagnas, och utom hwilken Landtmannen i de Norra Provincerne af Riket sällan har att förwänta en fökinnanlig skörd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 17.

Måns Jössesson från Christianstads Län, biträdd af Per Jönsson från samma Län, hade ingifwit detta memorial:

"Bland de många onera som widläda jordbruket, intaga den i min hemort så tryckande Rustningen, och deribland isynnerhet underhållandet af karlens lif-mondering, ett icke obetydligt rum, hwartill orsaken huswudsakligast finnes i wårt nuwarande beklädnadssätt för indeldta Cavalleriet; ty huru ofta händer icke Rusthållaren det mißödet, att för sitt nummer få en kitslig eller slarfaktig Dragon, hwilken icke kan öfwerwara ett enda möte eller commendering, om

än aldrig så kort, utan att derwid förstöra eller åtminstone betydligt skada monderingen, hwarigenom Rusthållarne ådragas dryga utgifter för densammas ständiga reparerande, hwilket åter kunde i betydlig mån undwikas, om en ny beklädnads-method wid indeldta Cavalleriet infördes, derigenom de Rustnings-skyldige bereddes en lindring, utan att likwäl Kongl. Maj:ts och Kronans rätt derigenom på minsta sätt trädes för nära.

Till winnande af detta ändamål, får jag till Rikets Höglofl. Ständer hemställa, om icke i stället för det nu warande beklädnadssättet, karlens lif-mondering i complett stånd borde, efter af Rusthållare å ena, samt Ombud å Kongl. Maj:ts och Kronans wägnar å den andra sidan, upprättadt förslag, sammanräknas till sitt wärde, och huru många år den möjligen kan wara tjenstbar, samt denna summa derefter af Rusthållarne terminswis betalas hwarje år, allt efter monderingens längre eller kortare waraktighet. Genom ett sådant beklädnadssätt skulle emellan de Rustande och Dragoner alla mißnöjen upphöra, samt det lägre befälet undwika den frestelsen att på Rusthållarens bekostnad tillfredsställa en illsken Dragons böjelser för slarf och liknöjdhet, helst monderingarne då komme att förwaras i Rustkammare. Då detta beklädnadssätt är antaget för Rothehållarne i Skåne, wet jag icke hwarföre Rusthållarne ej skulle få åtnjuta samma rättighet, med den skillnad att deße betala hela monderingen.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats, samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 18.

Johan Olof Widegren från Östergöthland hade ingifwit detta memorial:

"Redan för Ettbundrafemton år sedan stiftades en Lag, som tillägger Skol-Lärare dubbel årsberäkning mot andra i Församlingarne tjenstgörande Prester. Den 27 Februari 1839 woro 10 år förflutna sedan Kongl. Maj:t i Nådig skrifwelse till Rikets Ständer yrkade att dubbla tjenstårsberäkningen borde, såsom menlig för underwisningswerket och Presterskapet, upphöra, och den 29 sistlidne September woro 5 år gångna, sedan Riksens Ständer hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhöllo att den dubbla tjenstårs-beräkningen måtte nedsättas till 1 1/2 år. De dubbla åren qwarstå ändock, och det oaktadt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet kallat den dubbla årsberäkningen "i sig sjelft oriktig, i tillempningen obillig och förnärmande det i Forsamlingen tjenande Presterskapet; att det skadliga och orättwisa deri länge warit insedt och öfwerklagadt; att den allmänna rösten höjt sig deremot; att den motwerkar fordringarne på blifwande Presters bildning, och så widare." Riksens Ständer hafwa förenat sig med deßa Utskottets åsigter, men detta oaktadt qwarstår den dubbla årsberäkningen — och det fastän sjelfwa Lärowerks-Committéens underdåniga betänkande af den 20 December 1828 tillstyrkt denna befordringsgrunds afskaffande.

Det kan icke wara annat än sorgligt och förwånande att se, huru den mest påtagliga orättwisa och onaturligaste befordringsmethod upprätthålles, huru alla sanningens, rättwisans och allmänna rättskänslans förenade anspråk tillbakawisas.

På Konungens Nådiga Proposition, bewiljade Riksens Ständer år 1830, 60,000 R:dr B:co årligen, att, till ökning af Skol-Statens löner, utgå, på det att genom denna löne-tillökning den dubbla årsberäkningen skulle sakna äfwen det sista sken af billighet, och således förswinna. Skol-Lärarnes löner böra ej eller nu onses ringa, när man betänker att de hafwa 22 weckors ferier om året under den wackraste tiden. Lärarne i Församlingarne hafwa ingen ledighet.

Både under Herr tillförordnade Landshöfdingen Hartmansdorffs förwaltning af Ecclesiastique-Portfeuillen och Herr Biskop Heurlins, har den dubbla årsberäkningen obehindradt fått ligga i sin linda, det är derföre hög tid att denna Församlingarnes Lärare, ja äfwen för Församlingarne sjelfwe maktpåliggande åtgärd, blifwer satt i werkställighet, och jag föreslår att respective Med-Ständen måtte inbjudas, att genom skrifwelse till Kongl. Maj:t anhålla, om afskaffandet af den dubbla årsberäkningen med första.

Härwid yttrade Strindlund: På det ingen Prestman eller Skollärare må hafwa skäl att klaga, det wi wilja fråntaga honom en på författningarne grundad rättighet, skulle jag wilja föreslå att wi i underdånighet må tillstyrka, det alla Prestmän och Skollärare, ingen undantagen, hädanefter hugnas med dubbel tjenstårs-beräkning. Det af motionären åsyftade goda ändamål skulle äfwen på detta sätt kunna winnas.

Största delen af Ståndet instämde uti Strindlunds yttrande.

Motionen remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 19.

Johan Olof Widegren från Östergöthland hade ingifwit detta memorial:

"Af mina Committenter är jag anmodad wid denna Riksdag wäcka motion om 2:ne årliga Frimarknader wid Hälla gästgifwaregård i Godegårds socken och Östergöthland, nemligen den 25 April och 7:de October. Med ett ofstånd af icke mindre än 5, 6 och 7 mil från närmaste Städer, Linköping, Norrköping, Wadstena och Skenninge, är orten i behof af närmare och beqwämare ställe för omsättningen af fetalie- och handelswaror, och blefwe rörelsen ingalunda obetydlig, isynnerhet som wanliga skogs- och bergsproducter kommo att utbytas mot säd från angränsande skogsbygd, samt Städernas krammaror och handtwerkares slöjdealster af hwarjehanda slag, en omsättning för alla förmånlig och ingen till mehn.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhälles wördsammmast."

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 20.

Johannes Andersson från Calmar Län hade ingifwit detta memorial:

"Då det å ena sidan är uppenbart, att Synagogans wärde medlemmar finna de för dem i wårt kära fädernesland utstakade gränsor alltför trånga, och åt alla håll kasta spejande och snikna blickar samt söka alla tillfällen och medel att öfwerskrida sina råmärken och intränga på ett större gebit, för att, sedan de wäl blifwit der inrymde, sluteligen, om möjligt, lemna rum åt ingen annan än rättrogne; så tyckes det å andra

sidan wara wår pligt att med uppmärksamhet följa deras inkräktelse-ifwer på spåren, samt söka densamma hejda.

För detta ändamål wågar jag till en börian föreslå att det ei måtte warda Judar widare tillåtit, att i sin tjenst städja Christna trosförwanter.

Tidsandans lösen är reprocité och jemnlikhet.

Nu wet hwar man att Judarne hålla sig för goda tjena hos en Christen. Det tyckes mig endast wara en riktig och billig tillempning af nyßnämnde allmänna sats, att Judarne, då de icke wilja tjena Christne, icke eller må wara berättigade, att af Christne warda betjenade.

Om remiß till wederbörligt Utskott af denna min motion anhåller jag ödmiukligen.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 21.

Samme Johannes Andersson hade ingifwit detta memorial:

"Genom Nådigt Bref af den 1 Nov. 1839, har Kongl. Maj:t wäl i Nåder uppskjutit det slutliga ordnandet af Rikets Elementar-Lärowerk, men dock tills widare stadgat och förordnat åtskilligt derom, hwaribland, uti 28 puncten: att nya Elementar-Skolans i Stockholm årliga Stats-anslag kommer att nu widare, till oförändradt belopp, fortgå.

Denna Skola, som utgör den enda wäsendtliga frugten af den såkallade Stora Committéens arbeten och förslag, samt de af Rikets Ständer bewiljade anslag till Lärowerkens förbättring, är således ställd på ostadig grund och är owiß om sitt framtida bestånd. Då jag har denna Skola

att tacka för underwisningen af en son, som snart horpas blifwa Student; så anser jag för en kär pligt, att åt andra Föräldrar förunna samma goda tillfälle till uppfostran för deras barn, som jag sjelf begagnat for mitt. Jag föreslår alltså: att Rikets Ständer måtte på ständig Stat för framtiden uppföre det årliga anslag, som nya Elementar-Skolan i Stockholm hittills haft, och ännu åtnjuter af 10:de Hufwud-Titeln.

Så länge ämnes-läsning med fri flyttning ännu ej blifwit införd i de öfrige Elementar-Lärowerken, behöfwes den ifrågawarande Skolan för att tjena dem till ledning och föresyn. Det måste wara i hög grad angeläget att få ega henne orubbad och satt på stadig fot, för att genom henne tid efter annan bekomma ynglingar, bildade till skickliga Lärare för de Skolar, der man önskar nämnde method werkställd och utförd. Äfwen om det wore så lyckligt att hennes underwisningssätt blefwe allmänt antaget, så synes en Prof.-skola till nya methoders försökande och införande här i landet, alltid böra finnas i hufwudstaden, hwarest så många andra Läroanstalter äro att tillgå för deras barn, hwilka ej töras begagna Prof.-skolan. Förlades hon åter på något annat ställe af Riket, så skulle olägenheter och nödtwång att begagna henne eller ock att anskaffa enskild, kostsammare underwisning, swårligen kunna undwikas.

Remiß till Stats-Utskottet begäres.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 22.

Per Jonsson och Sven Isacsson från Öland hade ingifwit detta memorial:

"Ölands Bewärings-ungdom utgör omkring 200 man

årligen. Danade och inskrifne till Siöbewäring bland dem, wid Rikets sjökuster som från barndomen äro wane wid rodd och segling, hafwa de likwäl i några år blifwit commenderade till öfning i Landt-Arméen wid Exercice-platsen Hultsfred, belägen 11 mil på fasta landet; och när härtill kommer, att de fleste af manskapet hafwa från sina hemwist på landet och öfwer Calmar sund 7 à 8 mil, utgör deßas wäg fram och åter, omkring 30 à 40 mil att marschera, blott för att 10 dagar wara under wapenöfning; och åtgår nära en månad, som deße, dels Böndernas egne söner och dels tjenstedrengar, dragas ifrån sitt arbete, hwarigenom de sednare, om ej lönen wid accorderingen blifwit en Tolftedel dem mindre beräknad, åtminstone till någon del, för den bästa arbetstiden de för sina Husbönder wid det trägna jordbruket försumma, måste åsidosätta densamma. Fäderne lida äfwen lika stor förlust af sina söners bortowarelse, som slutligen drabbar Jordbrukaren och deß industrie, när en så betydlig mängd dagswerken går jordbruket från handa.

Wi måge derföre hos Rikets Ständer anhålla, att exercicen med Ölands Bewäringsmanskap anställes på Ön, å der utsedd Plan, Nella-Tull på Lotten N:o 5, som till Kongl. Maj:t och Kronan är hembjuden, och troligen wäl paßande, då denna föreslagna Plan är jemnslät samt med sandmylla betäckt och ej långt till friskt watten, samt belägen i skillnaden mellan Norra och Södra Motet på Öland. Flere ställen finnas ock tjenlige, såsom wid Algutsrums Marknadsplats. Jordbrukaren skulle derigenom icke stort mera än 12 dagar behöfwa wara i saknad af sina arbetare, som säkerligen gagnade det allmänna bästa. Det torde ej behöfwas så mycket Befäl att excercera en så liten Personal som 200 man Bewäring.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 23.

Sven Isacsson från Öland hade ingifwit detta memorial:

"Till följe af mine Committenters mig lemnade uppdrag, får jag till Rikets Ständer hemställa, att Skatt-skyldige inom Norra Motet mätte förunnas friheten, att i sammanhang med uppsägningen af Kronans Afrads-spannmål, äfwen få till lefwerering in natura å Borgholms Krono-Magazin, uppsäga och lefwerera den öfriga till Werk och Inrättningar samt till Embetsmän, såsom löner anslagne Kronotionde, der wederbörande kunde få saden uttaga. Ofta händer att Tiondegifwaren maste med ett par kappar säd, som skall lefwereras till Lectorerne i Calmar, och stundom mindre, under swår årstid resa dit öfwer Calmar sund, hwarest Paßagen ofta är förenad med fara för så wäl lasten som lifwet. Det tyckes wara billigt, att när ett serskildt Magazin för lefwerering af en del spannmål finnes på Ön, så wäl den ene som den andre spannmålen der kunde få lefwereras. Penningeförtjenst finnes icke mycket att tillgå af skogs-producter eller dylikt, som kan från Ön utskepras, och derutaf uppstår en penningebrist, som gör att Krono-tionden heldre lefwereras in natura än med penningar betales, helst Markegången wanligen är högre än det i orten gångbara priset. Ofta måste dock, då årstiden icke tillåter lefwerancen ske in natura, penningar lemnas, hwilket wißerligen medför någon winst för Löntagaren, men allmogen lider dock derigenom betydligt

och fattigdomen i orten tilltager deraf, enär Bonden, i stället att få lemna spannmålen in natura, måste betala densamma, med tillökning efter Markegången och deßutom forlön. Jag får således föreslå, att all Krono-tionde inom Norra Motet matte få lefwereras till Krono-Magazinet, der Tiondetogaren sjelf kunde få hemta den säd han wille, samt att Tiondegifwarne mätte i sådant fall befrias från betalandet af forlön wid spanmålens forslande från Krono-Magazinet.

Stockholm den 4 Mars 1840"

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 24.

Samme Sven Isacsson hade ingifwit detta memorial:

"Till fullgörande af mig lemnad föreskrift får jag till Rikets Ständer hemställa, att Böda Kronopark i Norra Motet å Öland mätte förwandlas till Härads-allmänning för Åkerbo och Stättebo härader eller de 10 nordligaste socknarne på ön, hwilka äro eller kunna blifwa till utsyning berättigade, helst inom nämnde härader nu icke finnes någo enda Härads-allmänning, äfwensom att den öfwerflödiga och dyrlejda skogsbetjeningen mätte afskaffas och endast bestämmas 2:ne skogwaktare, hwardera med 200 R:dr R:gs lön, hwars gäldande skulle lika fördelas på alla hemman som åtnjuta utsyning. Härigenom skulle på en gång winnas 2:ne fördelar, 1:o en fördubblad utsyning, så att den årliga utsyningen af 8 laß på hwarje hemman, hwilket är helt och hållet otillräckligt, emedan en äbo på 1/8:dels hemman omöjligen kan wara belåten med 1 laß wed, atminstone fördubblades, så att hwarje hemman bekom 16 laß; och 2:o skogens betydliga besparing för framtida behof. Den

närwarande hushållningen med Böda Kronopark måste snart medföra total skogsbrist, enär ett stort antal af ej mindre timmer och sågstockar samt wed, utan äfwen späd och i tillwert stående skog hugges och afyttras af skogsbetjeningen, hwilken af skogens producter eger sin aflöning och således mot sin wilja blifwa i stället för skogens wärdare deß kraftigaste förödare.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 25.

Peter Petersson från Westra härad, Jönköpings Län, hade ingifwit detta memorial:

"Enligt 5 Cap. 2 §. Byggninga-Balken åligger egare af inegor, som gränsa till annan skog, beteshage eller utmark, att ensamt underhålla stängseln, hwilket åliggande qwarstår, utan afseende på de förändringar de ömsesidiga egorne undergått sedan 1802.

Jag kan ej inse hwarföre icke stängselskyldigheten wid detta tillfälle som wid alla andra beräknas efter hemmantal, och hwarföre en afwikelse skall ega rum derföre att händelsen gör att den ene grannens åker stöter intill den andres skog eller hage. Sannt är wäl att den förre har mera behof af stängseln till skyddande af sin säd och annan gröda, än den sednare för sin utmark; men en sådan tillfällig belägenhet af grannars egor borde wäl icke utgöra en rättsgrund för deras inbördes skyldigheter.

Jag föreslår derföre wördsamt, att stadgandet i 5 Cap. 2 §. Byggninga-Balken må sålunda förändras, att stängselskyldighet emellan grannar beräknas efter hemmantal, utan

afseende på de angränsande egornas egenskap af in- eller utmark; anhållande jag att denna min motion må till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 26.

Peter Petersson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Efter moget begrundande af Kongl. Maj:ts Nådiga Taxa på arfwode för Landtmäteri-förrättningar af den 18 October 1834, har jag kommit till det resultat att Landtmätare ganska lätt, och snart sagdt utan anwänd möda, kunna förtjena betydliga summor. Att den så hårdt skattlagde hemmankegaren är den, som äfwen för deßa tjenstemäns aflönande måste draga största tungan, synes af förutnämnde Kongl. Taxa. Ett nedsättande af 50 procent uti Landtmätares arfwode anser jag icke allenast behöfligt, utan ock af högsta billighet påkalladt. Jag will ej uppehålla mig wid att närmare granska nämnde Taxa, men kan icke underlåta att fästa Rikets Höglofl. Ständers uppmärksamhet wid följande:

§. 6. 1:o För hwarje ego-figur som ej innehåller 1 tunnland erhåller Landtmätare för mätning och uträkning 26 sk., taxering 6 sk., delning 26 sk. Att Landtmätaren således icke lärer underlåta att å Chartan uprgöra ganska många egofigurer anser jag wara rätagligt, helst egennyttan är en af de allmännaste bland menskliga swagheterne.

§. 11. Då en Landtmätare kan på dagen uppmäta 18000 alnar rågång eller landswäg och han derföre får beräkna 1 R:dr för hwarje 1000 alnar, anser jag detta wara en alltför öfwerdrifwen förtjenst.

Jag anser således en billig nedsättning af Taxan med 50 procent wara både önsklig och nödwändig.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles wördsammast.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitteras till Lag-Utskottet.

§. 27.

Peter Petersson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Såsom Ombud är jag också förbunden, att på allt möiligt sätt förskaffa mine Committenter de fördelar, hwilka kunna, utan andras förnärmande, erhållas. Jag anser mig derföre böra hos Ståndet wäcka fråga om köpings anläggande wid Wrigstads gästgifwaregård, hwars belägenhet midt emellan Jönköping och Wexiö i allt afseende är dertill gynnande, helst landswägen från 3:ne serskildta håll der sammanlöper samt åtskilliga häradswägar äfwen derstädes underlätta communicationen.

Att denna köping är högst nödwändig för ortens behof, bar af alla kringliggande trackter witsordats. Genom det längre afstånd som Städerne Jönköping, Eksjö och Wexiö äro från Wrigstad belägne, måste landtmannen nu färdas 10 à 12 mil till Jönköping, innan han eger hopp om att finna afnämare till sine producter, hwilka äro af mångfaldig art och bestå förnämligast af swannemål, fläsk, kött, smör, ost, lin och linnewäfnader, samt skogseffecter. Ankommen till någon af förutnämnde städer måste landtmannen oftast wara nöjd med det låga pris Handlanderne derstädes på hans waror utsätta, och sedan han derföre istället inköpt nödige stadsmanna-effecter samt genom transporten på sina waror förlorat nära 1/3:del af deß wärde, återstår för honom en högst obetydlig penning, hwilken på långt när icke hinner till hans mångfalldiga utlagor. Att en köpings anläggande i Wrigstad wore för de kringliggande fattige orterne af högsta wigt och intreße, torde således lätteligen inses; och då jag nu hos Ståndet wäcker denna fråga, bör jag icke eller betwifla, att den med beredwillighet och alfwar omfattas.

Om nu denna köping anlägges, och som bör ega Contingent-Borgare-rätt på Jönköpings Sjö- och Stapelstad, wore detta, som sagdt är, för landet och allmogen ganska wälgörande. Härigenom afses naturligtwis ej allenast landtmannens fördel att på närmare håll kunna afyttra sina alster samt uppköpa hwad han af Stadsmanna-producter behöfwer, utan äfwen handtwerkeriers och fabrikers anläggande derstädes, hwartill ock ortens innewånare ega mycken fallenhet, samt local och wattentillgång äro högst förmånliga.

I Calmar och Carlshamn, hwarest drifwes stor utrikes handel, betalas wåra producter bäst, men till deßa Städer hafwa wi 16 à 18 mil och derutöfwer; tiden för transporten dit skulle medtaga öfwer 8 dagar och att försätta så många dagswerken dertill, eger den mindre bemedlade landtmannen ingen tillgång.

Jag anhåller derföre, att tillåtelse till köpings anläggande i Wrigstad, måtte, i likhet med hwad för Wernamo och Ljungby blifwit beslämdt, af Rikets Högtofl. Ständer nu tillstyrkas; och önskar att denna min motion måtte blifwa till wederbörligt Utskott remitterad.

Stockholm den 3 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 28.

Stephan Andersson från Stockholms Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt gällande författningar äligger det alla mindre fartyg, från storbåtar ända till roddbåtar, hwilka besöka Stockholm, att wid inloppet dit, lägga till wid Blockhusudden, hwarest jemwäl serskildte Tull- och Drätsel-afgifter måste erläggas. Wid sådant förhållande synes werkligen billigheten fordra, att för de trafikerandes begwämlighet funnes åtminstone en lemplig brygga, hwarest fartygen kunde anlägga. För närwarande saknas emedlertid någon af sådan beskaffenhet, och de olägenheter, som härigenom tillskyndas sjöfarande, äro icke obetydlige. Till afhjelpande häraf wäcker jag alltså nu motion, att derest en sådan skyldighet att angöra Blockhusudden än widare skall fortfara, en brygga derstädes måtte, på bekostnad af Tullwerket och Stockholms Stads Drätsel-Commißion, blifwa anbragt.

Remiß härå torde lemnas till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 29.

Anders Jonsson i Okna, Östergöthlands Län, hade ingifwit detta memorial:

"Efter att hafwa tagit kännedom af Kongl. Maj:ts den 24 i sistlidne månad till Rikets Ständer aflåtne Nådiga Skrifwelse angående skjutswäsendet i Riket, will jag, som redan tillförene i detta ämne framställt mina åsigter, icke undertrycka den djupa känsla af tacksamhet, som Högst-

berörde Nådiga Skrifwelse hos mig uppwäckt, och som jag är öfwertygad att hwarje redlig Swensk med mig delar.

Jag anser det Nådiga Förslaget innefatta allt hwad man i närwarande förhållande kunnat i saken önska, äfwensom framställa en på mogen öfwerläggning grundad plan för winnandet af det stora ändamålet: "Skjutsbeswärets öfwerflyttande från jordbruket." Den upprättade landtmannen, från hwars skuldra en älskad Konung lyftat detta tryckande ok, skall härigenom finna både tid och arbetskraft ökad till jordbrukets förkofrande. Jag tillstyrker derföre förslagets antagande i allo, och onhåller att detta mitt skriftliga yttrande får åtfölja den Nådiga Skrifwelsen till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Gustaf Nilsson från samma Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 30.

Jacob Kihlbom från Södermanlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt hwad de härwid bilagde Socknestämmo-Protocoll utwisa, har jag af en del bland mine Committenter blifwit uppmanad att wäcka motion, om erhållande af anslag utaf allmänna medel, till uppförande af Bro- och Slußbyggnad öfwer det så kallade Qwicksund. För närwarande finnes wäl derstädes en färja; men under wår- och höstetiden kan denna, i anseende till den starka strömmen, ofta ej begagnas. Härigenom blifwer communicationen emellan Södermanland och Westmanland i så måtto förswårad, att resande ifrån det förra landskapet, wid nämnde ti-

der af året, måste begagna en wäg, flere mil längre än den som af Qwicksund afskäres, för att komma till Westerås, hwilken stad, i handelswäg, mycket besökes af flere bland Södermanlands innewånare.

Då emedlertid mine Committenter icke bifogat något förslag, hwaraf den tillämnade brobyggnadens beskaffenhet och kostnaden för deß uppförande kunna inhemtas, samt ej eller nämnt om något Bolags bildande derför, eller i hwad mån de sjelfwe wilja berörde kostnad widkännas, finner jag mig i sakens närwarande skick ej kunna widtaga någon annan utwäg, än den att begära, det Kongl. Maj:t täcktes i Nåder anbefalla undersökning om behöfligheten af meranämnde Sluß- och Brobyggnad, samt om den kostnad som till deß uppförande kan åtgå, somt att, i den händelse Rikets Ständer skulle bewilja något anslag till lättade communicationer, ifrågawarande arbete då äfwen måtte till någon del komma i åtnjutande deraf.

Anhållande jag om remiß af denna motion till Ståndets Enskildta Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Eric Norberg från Westerås Län.

Remitterades, jemte bilagor, till Stats-Utskottet.

§. 31.

Vice Talmannen Per Ericsson från Wermlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Då, såsom jag tror mig kunna hoppas, mina Hederwärda Ståndsbröder ej ega skäl att mißtro, det icke jag är lika warm för landets sanna wäl och bästa, som någon annan af deß nu närwarande Representanter, och jag, i likhet med hwarje redlig Swensk, önskar den möjligen bästa

sta och mest ändamålsenliga hushållning med Statens medel, så bör jag icke kunna befara att mißkännas, när jag härigenom föreslår, att den, Lands-Kamererarens i Wermlands Län, Herr Kammar-Rätts-Rådet S. Lindberg ådömda answarsskyldighet, för numera afl. Kronofogden Hoflings Balance, måtte af Rikets Ständer, på det sätt Kammar-Rätts-Rådet, uti sin härwid fogade ansökning till Ständernes Stats-Utskott anhållit, eftergifwas. Wid sist hållne Riksmöte, afskrefwo Ständerne hälften af hela det belopp, 8,564 R:dr 5 sk. Banco, hwartill Hoflings Balance uppgått. Fråga kan nu wara, på sätt bilagde calcul utmärker, huruwida hans återstående answarighets-skuld rätteligen utgör 1,771 R:dr 20 sk. 10 rst., eller 1,410 R:dr 15 sk. Banco, och han har derom jemwäl begärt Rikets Ständers utlåtande.

Ingalunda will jag påyrka, att Staten skall, genom obehörige eftergifter, eller genom alltför stor mildhet och skonsamhet emot Embetsmän komma deße att tro, det de må kunna huru som helst handhafwa Statens medel, embeten och tjenster; men man torde, med kännedom om de serskildte förhållanderne i förewarande fall, hwilka, då Kammar-Rätts-Rådet Lindberg sjelf haft den grannlagenheten att icke närmare widröra omständigheter, som angå redan aflidne personer, icke eller jag anser mig böra nu framdraga, finna största billighet uti Herr Kammar-Rätts-Rådets anhållan, enär han icke giort sig förfallen till någon tjensteförsummelse i förewarande fall, långt mindre haft ringaste del uti eller kännedom om orsakerne till Hoflings Balance. Om någonsin, så är här skäl till mildhet och eftergift, der tjuguårigt lidande warit en naturlig

följd af den, angående Balancefrågan började och till Kammar-Rätts-Rådet Lindbergs största olycka slutade rättegången, hwars sista kännbara påföljd, sedan Herr Kammar-Rätts-Rådets, så fasta, som lösa egendom, efter föregående utmätning sistlidet år, blifwit försåld, är, att han sjelf, måhända nära grafwens brädd, ser sig och de sina stadde i den yttersta nöd, så att han icke ens eger det bord, hwarwid han skrifwer, eller den säng, i hwilken han hwilar.

Menskligheten talar här och jag gör mig det bästa hopp om ett önskwärdt slut i denna sak, hwilken jag wågar uppmana Ståndsbröderne att ömt behjerta.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Jonas Kylander från samma Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 32.

Eric Marmén från Upsala Län hade ingifwit detta memorial:

"Ehuru nyttige och ändamålsenlige författningar redan emanerat, rörande utarrendering af indragne Kronohemman och boställen, genom arrende-auction på 30 år, har erfarenheten redan wisat, det deße stadganden medföra betydlige olägenheter i den del de icke medgifwa en arrendator, som egendomen wäl häfdat och skött till alla delar hwad Contractet erbjuder, någon prolongation på arrendetiden, och i den mån bestämdt är att deße hemman och boställen efter 30 års tid owilkorligen skola genom ny auction förryttras, den olägenhet inträffat, att personer uppdyrkat dem till en alldeles öfwerdrifwen arrendesumma, hwarigenom han inom kort tid blifwit urståndsatt att fullgöra arrendewilkoren och följaktligen derigenom ruinerad. Följderna häraf hafwa wanligtwis blifwit deßa, att Kronohemman, af wanmakt utmärglade och wanskötte, samt arrendatorerne utarmade, fallit socknarne till last att föda dem. Till undwikande af deße olägenheter will jag föreslå, det der en arrendator finnes häfda under sin åbotid, sitt arrende behörigen erlagt och hemmanet i öfrigt ordentligen widmakthållit, uppodlat och häfdat så till åker och äng och byggnadsskyldigheter efter ågångne laga syner, sedan arrendeåren tilländalupit, ega förmånsrätt att, utan anställande af ny arrende-auction, ytterligare få contractet prolongeradt på 20 års tid, eller efter beskaffenheterna hwad omkostnader och arbete nedlagts på det arrenderade stället, hwarigenom Kronan i sin rätt säkrare skall wara bibehållen i anseende till jordens behöriga skötsel och hemmansförbättringar och arrende-wilkorens ordentliga fullgörande, samt allmogen sålunda fredad från att föda sådane personer, som genom för höga arrende-anbud å Kronohemman, blifwit utarmade och sätter fattigwården i bekymmer; och warder mitt framställda förslag till ändamålsenligare åtgärder inlemnadt. Jag anhåller fördenskull att behörigt afseende härå af Riksens Ständer warder fästadt, samt motionen till wederbörligt Utskott, remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 33.

Samme Eric Marmén hade ingifwit detta memorial:

"Oaktadt de mångfalldiga propositioner och åtgärder Rikets Ständer tid efter annan widtagit till hämmande af lösdrifware, synes alla hittills widtagne åtgärder warit utan

synnerlig påföljd, så länge en wiß sort menniskor, under namn af lumpsamlare, hoptals kringstryka landet, der man ser hela familerna komma, man och hustru samt barn, och oftast fullwerta barn af antalet till 6 och oftast flere personer, samt skocktals sammanstöta flere partier, det der ostridigt af lättja, som med tiggande och lumpors hopsamlande och tjufweri söka sin bergning på allmogens bekostnad. Så, då det icke kan anses lagligt, det hela familler på detta sätt, utan säkert hemwist och bostad, året igenom skall betunga allmänheten, den der nog förstår att beskatta dels med hotelse dels med bedrägeri och dels med tjufnad. Som icke saknas sannfärdiga förhållanden, än mindre med moral öfwerensstämmande att deßa tillåtelser medföra sina barn och ifrån ungdomen inöfwa dem i lättja och möjliga lafter, är mitt yrkande att der sådane familler anträffas, de genast måtte wara gripna och behörigen förpaßade till den ort, derifrån de uppgifwa sig wara, på hwilken församling det sedan bör ankomma att dem underhålla der de äro wistande. Beträffande åter lumpsamlare bör, för att hämma en sådan oordning, Pappersbruksidkare, i min tanka, icke wara berättigade att förpaßa flera än endast en person för hwarje Län, och wid ansvar förbjudne att icke förpaßa flere åt ett håll, dit en förut det året paß erhållit.

Om remiß anhålles till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 34.

Sone Persson från Skåne hade ingifwit detta memorial:

"Uti underdånigt utlåtande och förslag till ny Tulltaxa, som blifwit Rikets Ständer meddeladt, hafwa de dertill utsedde Herrar Committerade hemställt, att införseltullen å utländske Stenkol borde från deß nu fastställda belopp af 16 sk. Banco per tunna nedsättas till endast 4 sk. En dylik tullnedsättning, om den af Rikets Ständer antages, skulle än mera underlätta den redan betydliga införseln af Engelska Stenkol, samt i och med detsamma förswåra afsättningen från Skånska Stenkols-Werket. Detta Werks bestånd, som derigenom skulle äfwentyras, är af högsta wigt för innewånarne i denna Provins, hwilka, sedan både skog och torftägt redan på många ställen blifwit alldeles medtagen, ett förhållande som tywärr af erfarenheten är allmänt witsordat, numera från Stenkols-Werket wid Höganäs hafwa att påräkna deras enda tillgång af bränsle.

Det inhemska Stenkols-Werkets tillwaro och bestånd har alltid utgjort föremål för så wäl Rikets Ständers som Regeringens uppmärksamhet, och wid hwarje bestämmelse af införsel tullafgiften å utländske Stenkol har hittills med rätta blifwit öfwerwägadt hwad inflytande en dylik tullbestämmelse kunde på det Swenska Stenkols-Werket utöfwa. I öfwerensstämmelse med en sådan åsigt, och då det menliga inflytande en beslutad allmän tillåtelse till införseln af de utländske Kolen egde på Höganäs Stenkols-Werk ansågs böra genom någon deremot swarande eftergift å Statens sida godtgöras, bewiljades detta Werk af tullmedlen, år 1813, 11 sk. utaf tullafgiften för hwarje till inhemsk förbrukning från England inkommande tunna Stenkol, år 1815 ett tillwerkningspræmium af 6 sk. Banco för hwarje tunna kol, som ifrån Grufwan utgick, och år 1818 hela tull-

afgiften för de till Riket inkommande Engelska Stenkol, hwilket bidrag fortfor intill 1823 års Riksdag, då tullen på utländske Kol förhöjdes och det inhemska Stenkols-Werket derigenom erhöll skydd.

Då nu Committerade tillstyrkte den betydliga nedsättningen i införseltullen å utländske Stenkol, synes oß ett dylikt motiv för Werkets upprätthållande som tillförene, å Statens sida äfwen nu wara för handen; och det är ur en sådan synpunkt wi anse oß ega skäl wäcka den motion, att, i händelse någon nedsättning i tullen å utländske Stenkol kommer att ega rum, halfwa beloppet af den inflytande tullafgiften å utländske Kol måtte till understöd för Swenska Stenkols-Werket warda bewiljadt, — ett understöd, som icke för Staten wore så kännbart, att det ej wida uppwägdes af det allmänt nyttiga inflytande Werkets tillwaro utöfwar icke allenast på orten, utan ock på en mängd inhemske näringar; åberopande jag till stöd för denna motion det tillstyrkande härutinnan en af Tull-Committéens Ledamöter serskildt afgifwit.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 35.

Samme Sone Persson hade ingifwit detta memorial:

"Brandstods-Committéen inom Luggude härad har hos Kongl. Maj:t i underdånighet sökt rättighet att omedelbarligen få hos dem, hwilka icke godwilligt erlade deras brandstods-utgifter efter förefallande eldswådor, desamma utmätningswis uttaga; men Kongl. Maj:t har meddelat afslag härå. Som likwäl det icke kan bestridas, att berörde rättighet för både Committéer och brandstodsskyldige wore ganska förmånlig, föreslår jag nu, att föreskrift derom må blifwa meddelad i grundlagsenlig ordning. Tidsutdrägt, kostnader och rättegångar skola härigenom undwikas, till stor bätnad för alla i saken intreßerade personer.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 36.

Samme Sone Persson hade ingifwit detta memorial:

"Enligt hwad 25 §. Bewillnings-Förordningen innehåller, är arrendatorer pålagde afgifter för brukandet af jord å landet, ehuru jordegaren sjelf får deßutom betala eganderätts-bewillningen. Jorden beskattas således twenne gånger, hwilket synes mig desto mer obilligt, som en egendom wäl icke kan anses lemna större afkastning derföre att brukaren heter arrendator i stället för jordegare eller inspector. Deßutom äro de fleste arrenden så högt uppdrifne, att arrendatorn sällan har någon behållning att räkna.

Då jag alltså icke kan frånträda den meningen, att jordbrukare böra lindras från all obillig skatt och tunga, föreslår jag den ändring i nämnde §. af Bewillnings-Förordningen, att den hittills utgångna serskildta skatten för Arrendatorer, måtte hädanefter alldeles förswinna.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig vice Talmannen Per Ericsson från Wermland, David Andersson från Halland, Petter Persson från Örebro Län och Stephan Andersson från Stockholms Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 37.

Samme Sone Persson hade inlemnat ett så lydande memorial:

"Wårt Lands beskattnings-wäsende med de dertill hörande Lagars och Författningars rättskenliga tillempning, har warit föremål för så många betraktelser, att det nästan skulle synas obehöfligt att ytterligare orda i detta ämne; men då det är af mycken wigt för hwarje skattdragande, att icke genom en oriktig tydning af beskattnings-lagarne, förorättas och påläggas högre eller andre bördor än Författningarne stadga, så twekar jag nu icke att till mine Ständs-Medbröders begrundande framlägga mine åsigter, i afseende på nödwändigheten af wiße rättelser uti 1835 års Kongl. Bewillnings-Stadga.

Ordet Bewillning uttrycker i sig sjelft fullkomligt tydligt sitt härledande; och om man med detta ord sammanställer urgrunden för deß tillkomst 57 §. Regerings-Formen, så ligger uti det summariska begreppet klarligen och oförwillande sammanfattade: benämningen och betydelsen samt tillempnings-grunden för denna skatt, med uppdragen gräns för densammas utkräfwande.

Det stadgas i den åberopade Grunglags-§., om "Swenska folkets urgamla rätt att sig sjelf beskatta" och att denna rätt "utöfwas af Ständerne allena" — i följd hwaraf också Rikets Ständer sjelfwe stifta sine beskattnings-lagar, hwilka icke få tolkas eller tydas annorlunda än efter bokstafwen.

Nu har likwisst 17 §. af den sednare Bewillnings-Stadgan gifwit anledning till många klagomål och twister i afseende på Närings-Idkares debitering för den så kallade Bränwins-minuterings-afgiften, hufwudsakligen derigenom, att denna afgift befunnits wara hwad den werkligen är, onaturlig och en uppenbar fördubbling, att icke säga mångdubbling, af den 5 procents Bewillning, som 2:dra Art. i Bewillnings-Förordningen föreskrifwer; och har jag till och med tagit kännedom derom, att emellan Krono-Ombudet härstädes och Närings-Idkande, Rättegångar fortgått alltsedan år 1819 och ännu icke äro afslutade, deribland twänne emellan besagde Ombud och Tracteurs-Societeten här i Stockholm, som blifwit genom Kongl. Resolutionen den 26 October 1833 och 28 Mars 1835, till nämnde Societets fördel afgjorde, så att den dels wunnit frihet för och dels erhållit återställelse af hwad som under namn af bränwins-minuterings-afgift redan warit obetald, om jag icke orätt minnes, för år 1832.

Deßa exempel äro wäl icke generella, men de utwisa dock, huru Kongl. Maj:t uttryckt betydelsen af Bewillnings-Förordningen för år 1830, som rörande Krögare, Krögerskor samt de som Likör-kammare, jemte Spisgwarter idka och Tracteurer, stadgar, lika med den nu gällande af år 1835, att deße Närings-Idkande skola, utom Bewillning, betala afgift för bränwins-minutering, och hwarje skattdragande, så wäl i min hemort som annorstädes klagar, och det icke utan skäl, öfwer onaturliga pålagor.

Det finnas till exempel i landsorterne, ware sig på landet eller i städerne, äfwensom i Stockholm en Krögare, Krögerska, Spisgwarters-idkerska, Tracteur eller Tracteurs-Enka, hwars hela årliga behållning af bränwins-minutering icke uppgår till 30 R:dr och likwäl påföras sådane Närings-Idkande, för Bewillning för sjelfwa rörelsen 10, 15 och 20 R:dr eller ännu mer och sedermera minst 10 eller 15 samt ofta 20 och 25 R:drs afgift för bränwins-

minutering. Efter en sådan princip skulle ju afgifter kunna likaledes påläggas serskildt för utminutering af mat, win och dricka äfwensom för bröd, victualie, kramwaror och handelswaror af alla slag, som i följd af borgerliga rättigheter i hwarje salubod minuteringswis försäljas; och att detta skulle blifwa en dubbel Bewillning, stridande emot hwad Riksens Ständer stadgat och Kongl. Maj:t sanctionerat, skall icke kunna bestridas.

Att en sådan beskattnings-grund är både onaturlig och orimlig, lärer icke af någon kunna motsägas, hwarföre också jag anser ingen Bewillning böra kunna, till skattdragandes otillbörliga betungande, i dubbelt eller annorlunda ökadt mått åläggas, icke eller böra utgå under flera än en benämning, och att således egendom, lön och rörelse, såsom rubriken till 2:dra Art. Bewillnings-Förordningen upptager, ensamt skall ligga till grund för taxering och debitering, i mån efter årliga inkomsten af sjelfwa närings-yrket, utan att beskatta serskildte articlar, ware sig af hwad namn och beskaffenhet som helst.

På deßa skäl yrkar jag att wid uppgörandet af den blifwande Bewillningen och redigerandet af den nya Stadgan för samma Bewillnings utgörande, den, uti 17 §. af nu gällande Bewillnings-Förordning, omnämnde bränwins-minuterings-afgiften måtte för alla Närings-Idkare, så wäl Borgare som icke Borgare, hwilka utgöra Bewillning efter 2:dra Art., såsom både onaturlig och obillig, alldeles förswinna och att således den afgift, som efter nämnde Art. bör betalas af lön, egendom och rörelse, utgår endast under den ensamma benämningen: Bewillning.

Denna min motion anhäller jag måtte till Bewillnings-Utskottet remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: Jag skulle heldre wilja tillstyrka, att afgifterna för krogrörelse fördubblas än förminskas. Tidens anda synes ingalunda gifwa anledning att tillskapa nya plantskolor för Dryckenskaps-lasten. Jag afstyrker på det högsta allt afseende å motionen.

Per Jönsson från Skåne: I de flesta församlingar har man en längre tid sträfwat att afskaffa alla krogar. Det förefaller derföre högst owäntadt, att nu föreslås medel att befrämja deßa obyggliga ställen, der så mängens timliga och ewiga wälfärd finner sin graf.

Lades på bordet.

§. 38.

Sven Heurlin från Kronobergs Län hade ingifwit detta memorial:

"Sedan Rikets Ständers Bank och Statswerk, det sednare, genom nationens ansträngda bemödanden att fullgöra de skattebördor, som Statsregleringens öfwerdrift påkallat, den förra, genom den berömwärda, men som det nu wisat sig, obehöfliga försigtighet, hwarmed Rikets Ständer utförde Myntbeslämningen, nu befinnas i det förbelaktiga skick, att Riksgälds-Contorets skuld kan med deß tillgångar fullt betalas, och betydliga öfwerskott ändock finnas i dels nämnde Contor, dels i Stats-Contoret för åren 1838 och 1839; samt Bankens winst lärer uppgå wid denna tid till fullt 5 millioner Riksdaler; synes det wara nödigt, att stadga någon princip för framtiden, huru dels deßa medel, dels i allmänhet öfwerskotten på Stadsintraderne böra anwändas, för att å ena sidan betrygga Riket om tillgångar wid till-

fälliga behof, och å den andra kunna gagna folket, lätta deß bördor och upplifwa industrien.

Det är för att bereda, eller rättare leda uppmärksamheten härpå, som jag wågar föreslå följande åtgärder:

1:o att Statswerkets gamla bokförda skuld till Banken måtte afskrifwas, sedan förra årets räntebetalning blifwit behörigen werkställd;

2:o att Bankens grundfond måtte anses tillräcklig till det belopp, att tillgångarne, med samtlige fordringar, fastigheheter och inventarier utgöra Tre millioner Riksdaler, utöfwer Bankens skulder;

3:o att af Bankens öfrige tillgångar, Twå millioner Riksdaler hållas rörlige genom lån på korta tider, högst 3 månader, i Handels-disconten;

4:o att allt det öfriga anwändes till förstärkande af Bankens Lånecreditiver för allmänna Discont-rörelsen, på så sätt att nya Banco-Låne-Contor inrättas, der de kunna wara mest behöflige, samt de gamlas fonder förstärkas;

5:o att Riksgälds-Contoret måtte, jemte begagnande af En million Creditiv på Banken, hwaraf 500,000 R:dr räntefritt och 500,000 R:dr emot 3 procent, hafwa rättighet att till Banken öfwerlemna öfwerskottsmedlen, samt att för desamma beräkna 3 procents ränta, till den del deßa öfwerskrida det creditiv-belopp, som Riksgälds-Contoret begagnar å Banken, utan ränta;

6:o att, på sätt jag föreslagit i serskild motion till Banco-Utskottet, öfrige delar af Bankens winst, intill nästa Riksdag, i första rummet anwändas till lån åt Bolag, som företaga strömrensningar, aftappningar af sjöar, kärr och moßar samt nyodlingar i stort.

Jag anhåller att denna motion måtte remitteras till Stats- och Banco-Utskotten, under förutsättning, att de delar deraf som egentligen tillhöra Banco-förwaltningen, behandlas af Banco-Utskottet serskildt; men att tillempningen och sammanställningen af besluten behandlas af begge Utskotten gemensamt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- och Banco-Utskotten.

§. 39.

Matts Persson från Stockholms Län hade ingifwit detta memorial:

"Länge har nödwändigheten warit insedd af en fyrbåk på skäret Understen i Gräsö Qwarken, samt en trädbåk på klippan Bonden i Norra Qwarken. Otaliga skeppsbrott hafwa wid deßa klippor inträffat, enär de för seglaren under många förhållanden äro högst swåra att undwika.

Jag tror mig endast böra anmärka ett sådant förhållande, för att för sakkunnige män, hwilka ega kännedom om localen, hafwa tillräckligt nog skildrat ifrågawarande behof. Jag föreslår wördsamligen, att på Statens bekostnad måtte på ifrågawarande klippor, belägna begge i Bottniska wiken, uppsättas och underhållas tjenlige båkar till sjöfarandes ledning och rättelse.

Jag anhåller att denna min motion måtte blifwa till wederbörligt Utskott remitterad.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Anders Normark från Westerbottens Län, Per Mattsson från Wester-Norrlands Län och Eric Jansson från Stockholms Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 40.

Samme Matts Persson hade ingifwit detta memorial:

"Från urminnes tider hafwa Swenska fartyg i Bottniska wiken warit befriade från det i sednaste åren föreskrifna tryckande onus, att, äfwen då de icke åslunda det, taga Lots wid all fart från öppen sjö. Denna föreskrift tyckes wäl wid första påseende wara grundad uti 2 §. 1 Art. af Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning och Reglemente angående lots- och bak-inröttningar i Riket den 16 Maj 1827; men så wäl Lotswerkets Embetsmän, som de sjofarande, hafwa ända till 1836 tolkat denna §. på sätt, som med beggederas fördel warit öfwerensstämmande; i följd af hwilken tolkning Bottniska wiken (såsom från äldsta tider wanligt warit) icke blifwit ansedd för hwad nämnde §. kallar "öppen sjö." År 1836 tillwällade sig dock Lotswerket den myndighet, att så förstå ofta omförmäldte §., att hwarje fartyg, större eller mindre, wid segling i Bottniska wiken måste underkasta sig den skyldighet, att, då de i hwad hamn som helst inseglade från sjön, ware sig som winddrifware, eller stadde på wägen till loßningsorten, taga Lots om bord, för att till honom erlägga lotspenningar, utan att samme Lots gjort dem det ringaste biträde. I anledning häraf uppkomma många stridigheter emellan de sjöfarande samt Lotsarne och Lotswerkets Embetsmän.

År 1837 ingingo så wäl större delen af den allmoge, hwilken norr om Stockholm idkar Landtmannaseglation, som flere af de norra Städernes innewånare, till Kongl. Maj:t med klagan deröfwer, att en af deras wigtigaste näringsgrenar, sjöfarten, hufwudsakligen emellan de inwid Bottniska wiken befintlige inhemske hamnar, i betydlig mån lider genom den i sednare tider ålagda skyldighet att, under resan med egna fartyg till och från berörde hamnar, äfwensom från egne stränder till hufwudstaden, taga Lots till nästa lotsombyte, hwarje gång de begåfwo sig inomskärs eller anlupo hamn, hwaraf uppkommo för dem wäsendtliga olägenheter, dels genom kostnader af ett, i anseende till miß-gynnande windar, ofta under samma resa orsakadt flerfaldigt iakttagande af denna föreskrift, dels ock af inträffande tidsutdrägt under afbidan af Lots, wid de till samma lotsplats liktidigt inkomne fartyg. Klaganderne erbjödo sig då att, hwarje gång fartyg loßar last, erlägga en så kallad lotsafgift per fot, till förhöjning uti Lotsarnes löner, i fall sådant skulle behöfwas.

Det Nådiga Swar, som följde på slika klagomål, war af det hufwudsakliga innehåll, att Lots måste tagas om bord, fastän man ej behöfwer den, samt att Kongl. Maj:t genom Utslag den 9 Juni 1837 (hwilket dock aldrig kommit till allmänhetens kunskap) förklarat Bottniska wiken för "öppen sjö", och att 1 Art. 2 §. i 1827 års Lots-Stadga borde i enlighet dermed tillempas.

Anmärkas bör, att Lotswerkets Embetsmän tillempade 1837 års Utslag ett och ett halft år förr än det fälldes.

Man må dock härwid bemärka, dels att Lotsarnes antal ej är tillräckligt, då ofta på en dag inkomma från sjön, i hwilket fall Lotsarne äro så upptagne med penningeuppbörden, att de ej hinna med att passa på sin skyldighet; dels att, derest fartyg möjligtwis kommit förbi Lotsplatsen utan att betala, af den orsak, att alla Lotsarne warit utgångne, samt sålunda ej begagnat Lots, måste det, sådant oaktadt, innan dersamma får inclarera i Inlopps-Tullkammaren, erlägga fulla lotspenningar. Då man härtill lägger det besynnerliga förhållande, att Finnar, fastän utlän-

ningar, fingo ända till 1838 fritt inpaßera med sine fartyg; så torde de mest talande skäl wara för handen att söka tillwägabringa ändring i det anmärkta mißförhållandet.

Jag wågar derföre till Inrikes sjöfartens upphjelpande föreslå:

1:o Att Bottniska wiken, till och med så kallade Söderarmen, icke hädanefter må anses för öppen sjö, utan det må wara tillåtet för hwart och ett Swenskt, inrikes orter emellan seglande fartyg, att få paßera in och ut, till och från hamnar och lastage-platser wid denna wik, utan att wara förpligtade, så framt de ej fjelfwe för tillfället sådant åstunda, att nyttja och betala Krono-Lots; hwilken skyldighet deremot torde tillkomma alla Finska fartyg, som segla i Swenska farleder.

2:o Att endast i loßningsorten må hwarje fartyg erlägga afgift, nemligen bestämd per fot, för att till Lotswerkets bästa anwändas.

3:o Att de serskildte föreskrifterne angående Inrikes- och Utrikes sjöfart i Lots-Reglementet måtte så förtydligas, att ej den ena §. står i strid med den andra, eller ordalagen gifwa anledning till någon mißtydning.

Då man wet af hwilken wigt Inrikes sjöfarten är för de orter, som ligga wid Bottniska wiken, samt att det i allmänhet är högst maktpåliggande för wårt fädernesland, att undanrödja alla hinder mot denna näringsgrens förkofran, torde detta mitt wördsamma förslag icke komma att sakna Rikets Ständers deltagande.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Härmed

Härmed förenade sig Anders Normark från Westerbottens Län.

Remitterades till Oeconomie-Utskottet.

§. 41.

Samme Matts Persson hade ingifwit detta memorial:

"Bland de stadganden uti nu gällande Bewillnings-förordning, som, till förekommande af orättwisa och mißbruk wid tillempningen, tarfwa nödig rättelse, anser jag föreskriften i 11:te Art. 17:de och 26:te §§., angående de såkallade Skeppare- och Lästetals-afgifternas utgörande, i synnerhet påkalla Rikets Ständers uppmärksamhet. Det heter nemligen i 17 §., "att Skut- och Båtskeppare, som icke äro Borgare, betala denna afgift i Fem claßer, och att, om flere ega del i Skuta eller Båt, endast en af dem anses som Skeppare;" och i 26 §.: "Skeppsredare och Fartygs-egare å hwad ort och ställe som helst, taxeras lika medjdem i Städerna, samt minst för alla däckade och odäckade Fartyg af Fem swåra Lästers drägt och derutöfwer, à 4 sk. per Last." I min hemort, Roslagen, hwarest Sjöfart utgjort en hufwudnäring, ehuru den på sednare åren, i följd af de band, som derå, serdeles genom Lotswerkets försorg, blifwit lagde, nedsjunkit till en ringa och föga winstgifwande binäring; tillempas deßa stadganden så, att antingen egaren till Fartyget är Skeppare eller icke, påföres honom i allt fall Skeppare-afgiften likasom Lästetals-afgiften; äfwensom den person, som förer Fartyget, påföres förstnämnde afgift, hwarigenom ofta inträffar, att 2:ne Skeppare-afgifter betalas för samma Fartyg. Att detta icke är med rättwisa och billighet förenadt inses lätt, och följden af detta mißbruk

har blifwit den, att en del Fartygsegare uppgifwa Skepparen såsom dreng, till hwilken utwäg de se sig nödsakade för att undwika dubbel beskattning. Jag yrkar således att rättelse härutinnan genom den Bewillnings-stadga, som nu kommer att upprättas, måtte tillwägabringas.

I sammanhang härmed får jag äfwen äran föreslå, att Skeppar-afgiften måtte helt och hållet förswinna för mindre Båtar, under Femton Lästers drägt, som, tillhörande Landtmän, endast föra egna producter. Egare af dylike Båtar tyckas wara nog beskattade, då de för dem erlägga Lästetals-afgift, helst sjelfwa Båten aldrig inbringar någon direct inkomst för egaren, såsom händelsen är med de Båtar som segla för fragt. Med lika skäl skulle ju eliest hwarje annan Landtman, som kan föra sina producter till Staden landwägen, åläggas formans-afgift, samt serskildt betala för begagnandet af hästarne och fordonen.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles. Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Sone Persson från Skåne.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 42.

Samme Matts Persson hade ingifwit detta memorial:

"Som erfarenheten wisat, att egendoms-wärdet å Fastigheter på landet, är underkastadt de mest betydliga förändringar, serdeles å wißa orter, får jag härmedelst wördsamligen föreslå, att Prøfnings-Committéerne inom hwarje Län, med ledning af de utaf Beredningss- och Taxerings-Committéerne hemmanen åsatte wärden, måtte, till åstadkommande af högsta möjliga rättwisa i detta afseende, förklaras berättigade, att sänka minimi-summan för Länet, wißa, till ex. högst 10 procent under det stadgade beloppet,

hwarigenom den ofta och med skäl öfwerklagade orättwisa i närwarande taxerings-method kunde i betydlig mån förekommas; och får jag, till närmare upplysning wid bedömandet af denna fråga, äran bifoga utdrag af Protocollet wid 1836 års Beredningss-Committée i Wätö Socken, som fullständigt upptager de skäl, hwilka tala för bifall till denna min framställning.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles. Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Stephan Andersson från Stockholms Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 43.

Nils Persson från Örebro Län hade ingifwit detta memorial:

"Efter anmodan af mine hemmawarande Committenter, får jag till wederbörligt afseende bemställa, om icke med iakttagande af hwad under denna Riksdag blifwit af Ständsbröder och mig föreslaget och ordadt i mera wigtiga hänseenden, beträffande Arméen, öfwerflödiga möten m. m., jemwäl wißa inskränkningar i den granlåt, som pryder wåra Cavallerie-Regementen, skulle kunna, till den enskildes lättnad wid utrustningen af Ryttare, utan något tänkbart ondt för det allmänna, tillwägabringas.

Såsom förut yttrats, är jag fullt öfwertygad om fördelarne af militairstyrkans förminskning; men i händelse denna minskning ej skulle komma att sträcka sig till i min hemort förlagde Kongl. Life-Regementets Husar-Regemente, will jag, åtminstone hwad detta angår, tills widare föreslå, att en förenklad uniform måtte, utan att den förra derigenom göres i någon wäsendtligare mån oandwändbar, anbe-

fallas; så att till er. allena 3:ne rader knappar i tröjorna samt dolma och päls anwändas, och det dyrbara och owaraktiga hwita klädet på dolman borttages, med mera dylikt.

Om remiß till wederbörligt Utskott af denna motion anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Peter Persson i Ädelfors, Jönköpings Län, Anders Larsson från Westerås, Nils Persson från Södermanlands, Henrik Andersson från Örebro Län, m. fl.

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 44.

Samme Nils Persson hade ingifwit dekta memorial:

"Då under den 16 Mars 1838 utkommit Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction för Skogs- och Jägeri-Staten i Riket, och i sammanhang dermed är att förwänta en af behofwet påkallad ny Förordning, angående skogarne i Riket, till hwilken förslag lärer utarbetas, så anser jag tillfället icke böra lemnas obegagnadt att göra de framställningar i ämnet, som synas nödige; till följd hwaraf jag härmed wågar påkalla allmänna uppmärksamheten till följande:

Ehuru den uti ifrågawarande Nådiga Instruction bufwudsakligen anbefallda åtgärd, rörande allmännings-skogars indelning till traktbuggning wißerligen har skäl med sig i det hela taget, torde likwäl åtminstodne, enligt min tanka, de anmärkningar mot wißa detailler i sättet för werkställigheten böra göras: 1:o att swedjning eller bränning af qwist och toppar är lika äfwentyrlig, som onödig, och 2:o att en årlig afslängning och kringgärdning af den nedhuggna tracken kostar mera i hägnadswirke och arbetsersättning, än som motswaras af den derutaf förwäntade nyttan.

Faran för skogseld och deraf följande olyckor i flerfaldiga hänseenden är allt för stor för att kunna motsägas af de möjliga, men med min öfwertygelse, icke förenliga fördelarne af bränningen. Jag och min orts innewånare hafwa en på erfarenhet grundad tro, att den näring jorden winner igenom förmultnande af barr och ris är både naturligare och nyttigare, än att bränna och dymedelst ofta, och synnerligen å wiß mark, låta förtäras den matjord, som finnes å skogsmarkens yta, uti hwilken fröet bättre gror, än i den genom bränningen skadade matjorden.

Twå rysligt härjande eldswådor i min hemort hafwa warnande wäckt deß innewånare och gifwit dem farhåga för swedjningsförsök; en, då för 20 år sedan den till Dylta Swafwelbruk anslagne wackra Kronoskogen till en half qwadratmils widd nedbrändes i följd af ett litet swedjeland, derigenom att elden, som under 4 dygn efter swedjandet warit osynlig, den 5:te dagen bröt fram ur några trädrötter; och den andra, då Örebro Stads Södra Ladugårdsskog, i följd af olycka wid ett swedjelands afbrännande ödelades, oansedt Fem tusende personer förgäfwes sökte motwerka eldens framfart. Huru uselt skogen återwexer på sådane afbrände trackter, wete wi alle.

Jag hemställer således om förbud för allt swedjande å allmänningar, samt yrkar, att gärdsle af slike skogstrakter för deras omhägnande tracktwis, är från år icke må bortslösas, eller dagspillan för sådant ändamål få ega rum.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 45.

J. O. Dahlberg från Wester-Norrlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Utan att ingå uti widlyftigt ordande öfwer det physiska, moraliska och oeconomiska förderf som bränwinet orsakar och hwarom flerestädes talats och skrifwits, kan jag likwäl, enligt mine Committenters begäran, icke undgå att, på grund af det elände denna förderfliga dryck allt mer sprider inom norra orterna, och för att deß starka förtäring må gifwa medel icke allenast till underhåll för derigenom uppkommande wärnlösa familler och tilltagande fattigpersonal uti församlingarne, utan ock till folkskolors införande, öka motionernas antal med det förslag: att för allt bränwin och conjack af Swensk tillwerkning som från en ort inom Swerige, sjö- eller landwäg tillföres annan ort, Län eller Provins, må på destinations- eller consumtions-orten erläggas 16 sk. Banco per kanna, under lika answar som för tullförsnillning, och att denna afgift må ensamt helt och hållet tillhöra den Provins hwartill den förderfliga waran kommit, att efter folkmängd pastoratswis fördelas, hälften till Fattigwården och hälften till Folkskolan.

Häremot kan wäl yttras, att sådan beskattning skulle hämma consumtionen och snarligen tillintetgöra den påräknade inkomsten för nämnde goda ändamål, men derigenom skall ock hufwudändamålet med min motion befordras: nemligen ökad wälmåga inom socknarne till lättnad för fattigwårdskostnaderne, hwarigenom ock medel icke uteblifwa till Folkskolors underhållande.

Jag anhåller således om remiß härå till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 46.

Johan Andersson från Calmar Län hade ingifwit detta memorial:

"Bland lättjefulla och wanartiga personer, som med deras kringstrykande i landsorterna beswära allmogen och andra, äro äfwen de så kallade Smideshandlarne från Eskilstuna, hwilka wanligen äro försedde med paß från Magistraten derstädes, och fördenskull swårligen åtkomliga af Kronobetjeningen. Om ifrågawarande handel uppdroges åt bättre walda personer, så wore det utan twifwel lika nyttigt för den allmänna ordningen, som för manufacturisterna sjelfwa, enligt hwad Stats-Tidningen i deßa dagar derom förmält. För att, å ömse sidor, undanrödja obeläkenheten med dylika handels-ombud, hemställer jag: att paß för Smideshandlare från Eskilstuna ej måtte hädanefter få utfärdas af annan myndighet än Konungens Befallningshafwande i Nyköpings Län. Man borde då kunna hoppas att paßen skulle med strängare urskilining utfärdas och ej åt andre än wälkände personer meddelas.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 47.

Olof Carlsson från Wermland hade ingifwit detta memorial:

"Uti en annan, denna dag, ingifwen motion har jag ifrågasatt och påprkat skattelindring för Hammarö sockens innewånare; och jemte det jag härwid åberopar så wäl hwad derutinnan blifwit anfördt, som ock ett bifogadt, sum-

mariskt utdrag utur Statistiska Tabeller öfwer Hammarö socken uti Wermlands Län, upprättadt näst. år, och uptagande huruledes denna fattiga och magra ö är otillbörligt betungad, får jag i ett sammanhang nu yrka, att den serdeles orimliga hållskjutsen på fasta landet med 4 hästar på hwarje hemman under 4 månader af året måtte för öboerne helt och hållet upphöra, helst det oftast är otänkbart för dem, att annorledes än genom lega fullgöra detta otillbörliga onus. Åfwen synes mig wägbållningen å landet kunna anses såsom ett hårdt onus för deßa öboer, helst de hafwa nog wäg att underhålla på ön.

Om noggrannt öfwerwägande af mitt yrkande, angående Hammarödboernas skattelindring anhålles, likasom att remiß må ske till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 April 1840."

Lades på bordet.

§. 48.

Samme Olof Carlsson hade ingifwit detta memorial:

"Under den allmänna klagan öfwer jordbrukets hårda beskattning och wanmakt, som från alla håll förspörjes, torde allena de serskildt ömmande omständigheterne, hwilka äro förenade med den motion jag nu går att för Ståndet framlägga, kunna gälla såsom fullt skäl till ursägt för den hemställan deruti göres; ty sannolikt finnas blott få, om något ställe i wårt Land, hwarest innewånarne med werkligt anspråk förtjena sådan lindring i sina allmänna onera, som Hammarö församling i Carlstads Län, belägen på en ö uti Wenern, uti närheten af Carlstad. Öns statistiska förhållanden upplysas bäst af den charta och beskrifning, som blifwit af Commißions-Landtmätaren Sven Kolthoff upprättad år 1839, och hwaraf ett utdrag följer, som upplyser att öns 22 hemman, af hwilka 2 1/3 Militiæ- och Commini-sters-Boställen, med en total areal af 9,709 11/32 tunnland, deraf endast 2,652 20/32 tunnland utgöra sådan jord som är productiv och lemnar öfwerbufwud endast en afkastning af tredje kornet wårsäd, hwarförutan denna till afkastning gagnbara jord är, som beskrifningen wisar, underkastad de menliga följderne af sjön Wenerns öfwerswämningar, hwilka nu sedan år 1830, med undantag af året 1835, warit högst beswärande hwarje år. I allmänna skatter och onera erlägger ön 6,241 R:dr 40 sk. 4 rst. B:co och underhåller inom sitt område 19 indeldte soldater, af hwilken höga beskattning följden blifwit, att fattigförsörjningen med hwarje år är allt mera och mera tryckande, och att nästan hwarje husfader, när helsan och krafterna aftaga, med hela sitt hushåll faller de öfrige Socknemännen till last. Ehuru skilda från fasta landet och plågade af alla de swårigheter som communicationen dermed föranleder, äro öns innewånare likwäl underkastade Krono- och hållskjutsning, samt landswägsbållning, derå i likhet med derpå warande hemman ock måste till större delen för lego bestrida deßa åliggande, som wid dylika förhållanden alltid blifwa mer än eljest betungande.

I anledning af alla deße förhållanden och då jag icke har skäl att betwifla, det Rikets Ständer ju täckas fästa noggrant afseende på hwad derwid finnes af bilagde handling upplyst, samt enär det ligger uti öppen dag, hwad i min hemort allmänt medgifwes, att de ifrågawarande öboerne billigtwis äro berättigade till någon skälig jemkning, betwiflar jag ej att ju sådant kommer att ega rum, samt föreslår för sådant ändamål, att öns hemmantal måtte förmedlas enligt billighet och

rättwisa, samt nedsättas till likhet med öfrige hemmanen i Länet; samt i följd deraf den lindring i Roteringen tillwägabringas, att ett lempligt antal af hemmanen på fasta landet, som nu erlägga rotefrihets-afgift, eller, enligt de på sednare åren skedde undersökningar, böra roteras, måtte till understöd i Hammarö rotering anslås, så att hwarje soldat-rote må utgöras af 2:ne hela hemman och soldattorpen jemwäl, i mån af den skeende förmedlingen, förflyttas till de sålunda å fasta landet anslående hemman.

I seriskld motion föranlåtes jag anhålla om öboernes befriande från skjutsnings-skyldigheten och lindring i deras wägbyggnads åligganden.

Slutligen, och ehuru jag ej anser mig böra befara att blifwa mißkänd för denna min motion, anser jag mig böra nämna, att jag ej sjelf eger någon hemmansdel på Hammarön, utan att det är blott det på öfwertygelse grundade, fullkomligt oegennyttiga sanningens språk jag förer.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 49.

Per Jönsson från Christianstads Län hade ingifwit detta memorial:

"Erfarenheten har wisat, att de i landsorterne förlagde Läne-Contoir af Rikets Ständers Bank utöfwat ett wälgörande inflytande på hwarjehanda näringars fortkomst; i bredd hwarmed man icke kan undgå att ase de swåra följder, som ett oförständigt skuldsättnings-begär, underhållit genom lättade tillfällen till deß tillfredsställande, beklagligen medförer. Men mißbruket upphäfwer ej bruket.

Det är landets hufwudnäring, som bör hafwa och werkligen äfwen till en del haft, det största gagn af dylike Läne-Inrättningar; men med hänseende härtill framstår en mindre wäl afpaßad föreskrift i Läne-Contoirens Reglementen, den nemligen, att omsättningar och inbetalningar skola ske hwarje halfår. Just härigenom blifwa deßa Inrättningar icke så gagnande för jordbruket, som de borde wara. Hwar och en wet nemligen, att Landtmannen sällan oftare än på en och samma tid af året kan realisera de hufwudsakligaste af sina producter, och derigenom äfwen blifwa i tillfälle att göra afbetalningar å de försträckningar till sitt jordbruks bedrifwande, hwilka han nödgas upptaga.

Af detta skäl wågar jag wördsamligen föreslå den ändring i Reglemente för Bankens Läne-Contoir, att tiden för omsättningarne må utsträckas till ett helt år; hwariemte jag wågar i korthet fästa uppmärksamhet på den ömsesidiga nytta för Banken och för landsorten, som skulle uppkomma deraf, att utlånings-fonden för hwardera af Läne-Contoiren ökades med till exempel en half million.

Jag anhåller att denna min motion måtte blifwa till Banco-Utskottet remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 50.

Matts Erissson från Stockholms Län hade ingifwit detta memorial:

"Sedan nu så många motioner blifwit wäckte om beskattningen i Riket och densammas ojemna påföring, will jag, med förklarande att jag instämmer med dem i frågan om jemkning och lindring i skatterne, endast anhålla å mi-

ne Committenters wägnar, att medföljande handlingar, utwisande mine Committenters inkomster och utgifter för sistlidet år, mätte remitteras till wederbörligt Utskott, för att i sammanhang med ofwannämnde motioner i beskattningsfrågan, förekomma och tagas i betraktande.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades, jemte bilagor, till Stats-Utskottet.

§. 51.

Johan August Zetterberg hade ingifwit detta memorial:

"Den mängd motioner, som i alla Riks-Ständen blifwit wäckta om skjutsnings-skyldigheten, äfwensom den Kongl. Propositionen derom, hwilken till Ständerne ankommit, borde inskränka allt widare ordande i den wägen; men det finnes dock icke uti dem, de åsigter af saken, som, efter min tanka, äro i sammanhang dermed wigtiga; det torde derföre ursägtas mig, att jag nu utwecklar dem. Att skjutsersättningen i alla hänseenden är för låg, derom äro alla ense, men hufwudfrågan är, huru mycket, och på hwad sätt den bör bestämmas, för att, så wäl för den skjutsande, som den resande, anses billig.

Min tanka är:

1:o Att skjutslegan bör owilkorligen wara högre, då en häst nyttjas, än då 2:ne eller flere begagnas, och i förra fallet blifwa 32 sk. B:co per mil, i sednare 28 sk. för hwarje häst, samt wara lika i städerne och på landet.

2:o Då sådan lega betalas, bör deremot den resande endast wänta högst 1 timma på hwarje Gästgifwaregård och der entreprenad är bildad, endast 1/2, hwarigenom onödige förbud, i de fleste fall, kunna undwikas.

3:o Körningen bör äfwen wara billig; det fordna stadgandet af 1 mil i timman, är för fort, det nu warande af 1 mil på 1 1/2 timma, för långsamt, 1 mil på 1 1/4 timma torde wara lempligt.

4:o Den wigtiga frågan hwem som eger köra bondens förnämsta egendom, hästarne, torde ej kunna, när alla skäl för och emot, noga wägas, så lätt beswaras. En wårdslös resande eller hans dreng, förstör lika lätt bondens hästar, som bonden eller hans dreng den resandes wagn; alltså bör, enligt min tanka, den skjutsande få, med answar för all skada, som, genom wårdslös framfart, kan tima, sjelf köra då han begagnar sitt eget åkdon, de fall likwäl undantagne, då han är öfwerlastad eller kroppsligt oförmögen; hwaremot den resande, eller hans dreng, bör köra, då han har eget åkdon, med answarighet för all skada å hästarne, undantagande den, som kan uppkomma genom hästarnes okynne eller i följd af försummad skoning.

5:o Som genom denna förhöjning i legan, man kan anse häst- och karlbagswerket wara någorlunda ersatt, förmodas med fulla skäl, att gästgifwarne sjelfwe, med biträde af närmaste grannar, åtaga sig entreprenaden af de resandes fortkomst, hwadan det orimliga onus, hållskjutsen, bör kunna förswinna; men

6:o Då upphörandet häraf genast kanhända skulle wara en för hastig lättnad, föreslås, att de hållskjutsskyldige betala åtminstone under nästföljande 5 år, hälften af hwad förut wanligen warit erlagdt för hållskjutslegd. Den summa som häraf uppstår, anwändes till wägarnes förbättring, medelst backars jemning och dälders fyllning m. m. Detta gagnar i första rummet ock betydligt allmogen wid alla foror med deras egne producter, med köpmanswaror, wid skjutsningar

etc. etc.; jag hoppas således att förslaget har billigheten för sig.

7:o Werkställigheten häraf, så widt den angår afwägningar, beräkningar och förslag, skulle utan ersättning åläggas Förste Landtmätarne i hwarje Län, hwarefter Landshöfdingarne genom Kronobetjeningen på entreprenad utlyste arbetet, på det medlen dertill helt och hållet mätte anwändas och redowisas.

8:o Nu några ord i följd af det föregående. — Om Diligence-Bolag winna framgång, får man snart se en mängd dylike Communications-anstalter här och hwar i Riket täfla med hwarandra, till winst för jordbruket, åt hwilket en mängd dagswerken skulle besparas, hwarpå den lilla Diligence-inrättningen till Upsala lemnar ett ganska anmärkningswärdt exempel, enär, med afdrag af de dagswerken, som dertill åtgå, omkring 4,000 dagswerken om året besparas, hwilket, under de tio år berörde inrättning existerat, gör en behållning af 40,000. Hwad skola icke deßa, wäl anwände, hafwa warit gagnande för jordbruket eller andra arbeten, utom den moraliska winsten, tillintetgörandet af spel å Hällstugor, lättja och sedeförderf m. m.?

Några anslag till Diligencer af allmänna medel, anser jag dock icke lempligt, de böra endast wara fria från alla reglementariska föreskrifter, och hwem som helst, den der kan och will, tillåtet att anlägga Deligencer, när, hwar och hur han behagar, samt wara fri från all bewillning för denna rörelse. På detta sätt hafwa i Amerika långa Diligence-linier uppkommit. Hufwudwilkoret för deras bestånd inom wårt widsträckta, folk-, rörelse- och penninge-faltiga land, är, att Diligencerne egas helt och hållet,

eller till någon del af dem som köra dem; så är förhållandet på de flesta ställen i England.

I denna min wördsamma framställning ingår ingen plan till ökade skattebidrag, utan jag afser endast en billig jemkning i jordbrukets onera, af en ändamålsenligare hushållning med det wigtigaste af allt — arbetskraften.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 52.

Christen Andersson från Malmöhus Län hade ingifwit detta memorial:

"Sedan det enligt bifogade Protocolls-Utdrag kommit till min kunskap att det i min hemort organiserade Hushålls-Sällskap wändt sin uppmärksambet på wigten af Höje och Lödde åars upprensande, samt då jag icke för min egen del kan annat än erkänna den stora nytta, som deraf skulle tillskyndas, icke blott de serskildte orter, som deße åar genomskära, utan jemwäl hela Provincen, som säkerligen, efter en sådan widtagen åtgärd, finge fägna sig åt mången, det allmänna gagnelig, anläggning; så kan jag icke underlåta att till Riksens Höglofl. Ständers behjertande framhafwa denna angelägenhet; anhållande att medel dertill, i den mån företaget wid den blifwande undersökningen kan wisa sig förtjena Statens understöd, måtte af Strömrensnings-fonden anslås; och i den fulla förtröstan att Torna Contracts Hushålls-Committée skall lyckas i sitt bemödande att erhålla förordnande för någon duglig person att en slik undersökning förrätta, så, och under förutsättning att densamma blir fullbordad före innewarande Riksmötes slut, förbehåller

jag mig att för Riksens Höglofl. Ständer densamma framlägga.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 53.

Samme Christen Andersson hade ingifwit detta memorial:

"Då allt hwad som kan befordra jordens öfwergående i egande händer, utgör en förbättring i samhället och det synes wara Lagstiftarens pligt att befordra detta, då sådant kan ske utan kränkning af någons rätt, torde förhållandet med Mensalhemmanen i Skåne wara förtjent af Rikets Ständers uppmärksamhet. Såsom nu förhållandet är med deßa hemman, wållar den osäkra besittningsrätten, att de icke blifwa så wäl häfdade, som de skulle blifwa det i egares hand. Åboerne äro utsatte för de ständige försöken att höja städjor och öfwerlåtelsewilkor. Arfwingar hafwa wäl en erkänd företrädesrätt, men denna är skenbar, då alltid sådane anbud kunna tillställas, hwilka uppdrifwa betalningsgrunden, och arbetarens efterkommande nödgas, oftast utblottade, lemna den torfwa, hwarwid deras hopp om bergning förut warit fästadt. Prestersskapet åter, har på långt när icke den fördel af deßa hemman, som de hade genom en säker penninge-inkomst; mången gång gå de miste om snart sagdt all, genom wilkorens utarmande beskaffenhet; och det synes, som å deß sida inga hinder borde läggas för en anordning med denna del af deras inkomster, som kunde betrygga dem en säker årlig, om ock något mindre inkomst.

Jag

Jag will alldeles ej nu upprifwa de många skäl, som finnas i publica acter att hämta för olagligheten af deßa hemmans betraktande såsom tillhörige prestersskapets dispositionsrätt. De äro likwäl af den beskaffenhet, att de kunde öfwertyga en hwar om Kronans lagenliga rätt till dominium och således äfwen till städjan, samt att det endast warit räntan, och oftast blott en del af denna, hwilken, på det hela utgörande mindre än öfriga skatter och onera, som till Staten och det allmänna utgå, tillhört Prestersskapet. Men, då jag anhåller att i detta afseende få till Utskottet öfwerlemna de bewis derföre, som jag eger, och hwilka skulle alltför mycket upptaga Ståndets Protocoll, får jag endast nu wördsamt föreslå:

Att icke endast de, Skånska Prestersskapet anslagne, Mensal-hemman, utan äfwen sådane kyrkohemman i allmänhet, hwartill Kronan eger dispositionsrätt inom samtelige eröfrade Provinserne Skåne, Halland, Blekinge och Bohus Län, (Lunds Domkyrkohemman och andre donerade hemman allenast undantagne) måtte få till skatte lösas, emot det att Prestersskapet blifwer försäkradt om sin årliga rättighet till förut åtnjuten ränta, och motswarande andel i skattelösen efter räntans belopp.

Jag anhåller om denna motions öfwerlemnande till Höglofl. Stats-Utskottet.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig samtelige öfrige Fullmäktige från Skåne, Appelqvist från Blekinge och Stephan Andersson från Stockholms Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 54.

Sone Persson från Skåne hade ingifwit detta memorial:

"I de fleste orter af Riket, serdeles de södra, hafwa Fjerdingsmännen ingen lön, och deras tjenst kan således icke betraktas annorlunda än som ett tryckande onus. Ett mißbruk, som ingalunda bidrager till underlättande af detta beswär, har i sednare tider inrotat sig på flera ställen i Riket. Befallningsmän och Länsmän begagna nemligen Fjerdingsmännen till hwarjehanda syßlor, som icke öfwerensstämma med deras rätta åliggande, och de, oftast okunnige om huru långt detta åliggande sträcker sig, se sig nödsakade att fullgöra Kronofogdarnes och Länsmännens befallningar, samt fungera således ofta såsom deras drengar.

Ett sådant mißförhållande kräfwer en allmän rättelse, och jag wågar derföre föreslå: att en formlig instruction utfärdas, som bestämmer Fjerdingsmannens skyldigheter och rättigheter; anhållandes jag, att detta mitt memorial måtte warda till wederbörligt Utskott remitteradt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 55.

M. Månsson, biträdd af J. Andersson från Calmar Län, hade ingifwit detta memorial:

"Redan sedan längre tider tillbaka hafwa ansökningar, gång efter annan, blifwit hos Kongl. Majst gjorde, om Sjö- och Stapelstads-rättigheters bewiljande åt den, inwid hafskusten inom Calmar Län och Stranda Härad belägne Köpingen Döderhultswik. Alla deßa ansökningar hafwa rönt det öde att blifwa afslagne, ehuru den sednaste, som

wäcktes år 1836, war underskrifwen, ej mindre af 26 serskilda Socknar med en folkmängd af mera än 50,000 innewånare, än ock af en mängd ansökningar från kringliggande orters största Fastighetsegare och anseddaste Affairsmän. Detta stora deltagande för ifrågawarande sak hade, efter wårt förmenande, bordt bereda en annan utgång; men på skäl, hwilkas giltighet jag icke förmått fatta, lyckades det Calmar och Westerwiks Städers Handlande att göra sitt enskildta intereße gällande. Att detta skedde på bekostnad af det allmänna bästa, derom wittnar bäst den skriftwexling, som hos Kongl. Majst i ämnet blifwit förd. Wi hade önskat att nu kunnat wara beredde, att utförligare framlägga alla de skäl, som tala för Sjö- och Stapelstads-rättigheters bewiljande åt ifrågawarande köping, att wederlägga allt hwad deremot blifwit inwändt, men wi hafwa så sent erhållit alla de till ämnet hörande handlingar, att wi måste förbehålla oß att framdeles, uti det Utskott som kommer att handlägga ärendet, få fullständigare utweckla wåra åsigter. Wi torde likwäl nu få fästa uppmärksamheten derå, att kopingen Döderhultswik är belägen midt emellan Städerne Calmar och Westerwik, med ett afstånd från dem båda af omkring 9 mil, eger en förträfflig, rymlig och säker hamn, med god ankarbotten och ett inlopp, hwars minsta djup är 24 fot; att köpingens innewånare uppgå till nära 600, hwaraf 12 Handlande, de der skatta lika och mer än åtskilliga Handlande i Calmar, 7 Provißions-handlande, 18 Handtwerkare och 13 Skeppare; att handeln på köpingen förnämligast drifwes med skoks-producter af Bräder, Plankor, Sparrar, Bjelkar, Stäf och Hjul-ekar, Ek- och Björkbark, Tjara och Beck, Ek, Björk- och Tallwed, samt med Jern och Papper, allt till export; och till import med åtskillige

handelswaror, förnämligast Sill, Salt och Fisk, Caffé, Socker och Sirup, Bomull, Tobak och Snus, Färgstofter Specerier m. m.; att till Köpingens egen Sjöfart begagnas tretton Fartyg, tillhörige Köpingens innewånare, af hwilka Fartyg, som tillsammans innehålla omkring 250 swåra Läster, äro: en Galeas, tre Slupar och nio Skärgårds-Jakter; att localen wid hamnen erbjuder flere tjenlige lägenheter till anläggande af Skeppswarf, och att wirke samt andra materialer för Skeppsbyggnad, äro att tillgå i orten; att för närwarande, i anseende till Köpingens inskränkta rättigheter, Sjöfarten hittills till det mesta måst idkas på Stockholm, Calmar och Skånska orterna; att till Köpingen höra fem Lastage-platser, som alla hafwa goda hamnar och ofta besökas af Sjöfarande, så att wanligtwis årligen Köpingens med förrberörde Lastage-platsers hamnar, besökas af omkring 450 Fartyg; att uti Köpingen äro twå Fabriker, samt att i Köpingens grannskap ligga 7 Jernbruk, af hwilka fem föra sin tillwerkning till Köpingen, samt 8 Pappersbruk; att ifrån 36 af de närmast belägne socknar inom Calmar, Kronobergs och Jönköpings Län, årligen till Köpingen införas omkring 50,000 tolster Bräder och Plank, hwaraf ofta, till betyglig skada för uppköparne, en god del blifwa längre tid qwarliggande, i brist af rättighet till Utrikes export deraf, och Calmar Handlandes deraf följande och derigenom understödda försök att nedtrycka priserne.

Alla deßa omständigheter wittna nogsamt om Döderhultswiks betydenhet såsom handels-plats, om det inflytande den utöfwar på omkringliggande orters afsättning af deras producter, samt om den ännu mera wälgörande werkan som för hela orten skulle uppkomma, derest Döderhultswik giordes till en sjelfständig handels-plats, och loßades från de tryckande band, som nu hålla hela ortens handel under Calmars och Westerwiks Handlandes godtycke. Den första följden af utwidgade handels-rättigheter åt Köpingen wore den, att Handlande derstädes, som nu måste bestämma sitt pris för ortens producter så lågt, att först och främst den ökade transport-kostnaden till Calmar eller Westerwik kan ersättas, blefwe i tillfälle bestämma sitt pris efter det som på Utrikes ort kunde erhållas, hwarmedelst producenten sick tillgodonjuta en icke obetydlig förhöjning af wärdet för sine producter.

Wi få derföre wördsammast föreslå, att Sjö- och Stapelstads-rättigheter måtte Döderhultswiks Köping förunnas; och anhålla att denna wår motion måtte till wederbörligt Utskott warda remitterad."

Härmed förenade sig Nils Magnusson från samma Län.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 56.

Henric Andersson från Örebro Län hade ingifwit detta memorial:

"Föranledd af mine hemmawarande Committenters yttrade önskningar och min egen öfwertygelse, får jag, med hänsigt till Kongl. Maj:ts Nådiga Instruction för Skogs- och Jägeri-Staten i Riket den 16 Mars 1838, såsom ett uttryck af den allmänna öfwertygelsen i min hemort, om det mest ändamålsenliga sättet för Skogshushållningen, härigenom göra följande hemställningar:

1:o Att Härads-allmänningarne måtte ställas under en, af intreßenterne wald, Municipal-Styrelse, med en af Ko-

nungens Befallningshafwande pröfwad och gillad Instruction för sin werksamhet; härigenom skulle eget intreße för en bättre skogshushållning wäckas och bereda nödiga åtgärder till skogens wård och återwext, som Jägeri-Staten med sitt bemödande hwarken hittills kunnat eller framdeles troligen kan åstadkomma.

2:o Att i den Skogs-Ordning, som Kongl. Maj:t i Deß Nådiga Circulaire till Deß Befallningshafwande, angående ofwannämnde Instruction för Skogs- och Jägeri-Staten i Riket, den 16 Mars 1838 utlofwat, icke allenast föreskrifwes intages, utan widare:

Skulle Allmännings-Intereßenterne genom sin Municipal-Styrelse wilja ädagalägga, att större swårigheter möta för nya trakthuggnings-sättets införande, antingen genom öfwerdrifne kostnader, eller för markens mindre tjenlighet, såsom att, då större moßar, kärr och berg äro afräknade, återstående skogbärande mark är af så tenig och wattensjuk beskaffenhet, att högst 1/3:del af samma areal kan med fördel swedjas och med skogsfrön besås, må Konungens Befallningshafwande förordna någon i skogshushållningen kunnig man, som, tillika med Allmännings-intereßenternas Ombud wid tjenlig årstid tager på stället skogsmarkens beskaffenhet i ögonsigte och, sedan de gjorde uppgifterne funnits enliga med förhållandet, uppgör förslag till en på locola omständigheter, skogens tillwext och bibehållande lempad hushållsplan, hwilken derefter till Konungens Befallningshafwandes granskning öfwerlemnas, till winnande af fastställelse för efterlefnad å en wiß föreskrifwen tid.

Skäl till detta förslag hemtas från allmänningarne i Nerike, som äro af den här omnämnde beskaffenhet. Sedan trakthuggning å desamma blifwit anställd, har uppkommit en ofantlig sträcka af mellanliggande impedimenter, som göra kostnaden för fredandet af de nya skogsplantorna högst kännbar, utom det att en myckenhet ungskog, utan synnerligt gagn, förstöres, och wid swedjandet swårligen för elden kan fredas.

Såsom exempel härpå får jag anföra, att å Hordemo Häradsallmänning, som år 1823 indelades till trakthuggning, det förut swedjade stället ej ännu kunnat framwisa någon planta, som gifwer hopp om den förwäntade årswexten.

Af deßa skäl anser jag trakthuggnings införande, på sätt 1838 års Kongl. Instruction för Jägeri-Staten föreskrifwer, å allmänningarne i den ort jag representerar, mindre lemplig, utan, i händelse det af mig nu gjorda förslag ej winner framgång, synes mig det förr öfliga skogshushållningssättet wida mera tjenligt och med skogens framtida bestånd förenligt.

Såsom en följd af mitt nu gjorda förslag, lärer den högre skogsbetjeningen kunna indragas och betydliga lönebesparingar tillwägabringas; och som den lön, hwilken ifrån Staten till lägre skogsbetjeningen utgått, numera är indragen, och Allmännings-intreßenterne sjelfwe aflöna densamma, yrkar jag att Häradsboerne eller Municipal-Styrelsen må förklaras berättigade att samma betjening tillsätta.

Om remiß af denna motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 57.

J. J. Rutberg från Norrbottens Län hade ingifwit detta memorial:

"Konungens Befallningshafwande i Norrbottens Län och Kongl. Kammar-Rätten hafwa, genom Utlåg af den 19 Februari och 18 Juli 1834, berättigat Rotehållarne i Rotarne N:o 32, 33, 39, 50, 67, 70 och 86 wid Calix Compagnie och Westerbottens Regemente att återfå, i Kronans Caßa orätt influtne, vacance-afgifter för åren 1830 och 1831, med tillsammans 43 R:dr 5 sk. 4 r. Banco; men Stats-Contoiret har, enligt hwad bifogade afskrift af deß Skrifwelse till Konungens Befallningshafwande wisar, ansett restitution af ofwanberörde summa icke kunna bewiljas.

Då ostridigt är, att de ifrågawarande medlen orätt blifwit af Rotehållarne utpreßade och med Rikets Ständers wärdighet ej instämmer, att behålla hwad i Stats-caßan orätt influtit, wågar jag anhålla, att Rikets Ständer täckas bewilja restitution af ofwanberörde summa, helst Rotehållarne anse sig berättigade att återfå hwad dem blifwit orätt affordrabt."

Härmed förenade sig Anders Normark från Westerbottens Län.

Lades på bordet.

§. 58.

Per Persson från Örebro Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt af mine Committenter mig lemnadt uppdrag, kär jag wördsamligen föreslå, att inom Nora och Hjulsjö, Lindes och Ramsbergs, Grythytte och Helleforß samt nya

Kopparbergs Bergslager, måtte anställas twenne extra Provincial-Läkare, hwilka få lön från Staten sig anslagen, och blifwa stationerade, den ene i Grythyttan och den andre i Ljusnarsbergs Socken. Ifrågawarande Bergslager lida ej allenast af den swårighet att erhålla Läkarewård, hwilken eger rum å orter, som äro på längre afstånd från Läkarestationer belägne, utan äro deßutom ofta, i anseende till flera olycksfall, som inträffa bland arbetspersonalen wid de talrika grufworna, i ögonblickligt behof af Läkarewård, så wida ej de åkomne skadorna skola antingen medföra döden, eller åtminstone blifwa obotliga. Jag utbeder mig Rikets Ständers behjertande af denna swåra olägenhet; och som Herr Domprosten Doctor Bruhn redan i Preste-Ståndet wäckt motion i detta ämne, anser jag någon widare utweckling deraf obehöflig, utan åberopar endast de skäl som af honom blfwit andragne.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Larsson från Örebro Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 59.

Sven Andersson från Skaraborgs hade ingifwit detta memoriol:

"Bland de skattebidrag till Staten, som i sednare tider, till fölid af laga kraftwunna domar, blifwit till utgående ådömde, torde det finnas ganska få så tryckande och för fortwarande tillwaro så saknande all billig grund, som skatterne för af andra personer, än werklige jordegare å en del Sockne-allmänningar fordom intagne, men nu mera emellan socknens intreßenter skiftade, odlings-lägenheter; och jag anhåller att få fästa Hederwärda Bonde-Ståndets samt re-

spective Med-Ståndens uppmärksamhet på ett förhållande i detta afseende, som existerar inom Suntetorps socken af Skaraborgs Län, samt anhålla att Rikets Höglofl. Ständer för sin del derutinnan medgifwa rättelse, angående befrielse för framtiden från bemäldte skatt, som blifwit åsatt en del intägter å den Suntetorps socken tillfallne allmänningen Stöpen inom Skaraborgs Län, fordom hel och hällen, och ännu till en del bewext med skog, å hwilken Allmänning Kongl. Maj:t och Kronan, i den förutsättning, att densamma wore af Kronoskogs natur, och att Kronan följaktligen dertill hade egande-rätten, tid efter annan tillåtit, hwem helst sådant begärde, erhålla smärre odlings-lägenheter eller så kallade intägter med wißa års skattefrihet. Omkring 40 sådane lägenheter blefwo till år 1824 och 1825 bewiljade och en stor del af Allmänningen utgjorde en slags fattig-colonie, som slog sig wäl ut och florerade så länge någon skog fanns å lägenheterna att afyttra, men deremot, sedan denna war medtagen, kom i ett ganska beklagligt tillstånd, enär högst få intägts-innehafware lyckades att genom odlingar aftwinga den ofruktbara marken någon näring. Twist om egande-rätten till ifrågawarande Allmänning wäcktes emedlertid af Suntetorps socknemän, hwilken twist Kongl. Maj:t, genom Nådig Dom den 12 April 1826, på det sätt afgjorde, att enär, såsom det i Domen heter, Kongl. Maj:t och Kronan icke innehaft egande-rätt till jorden, Suntetorps sockens hemmansegare förklarades berättigade att, efter laga grunder, sig emellan skifta den del af Allmänningen Stöpen, som wore belägen inom sockens lagliga gränsor, och att med en så beskaffad hemmansegarnes tillerkända jordegande-rätt emot Författningarne om skattskyldig jords förminskning och söndring från sin rätta bol-

stad, icke kunde stå tillsammans med den rätt till bibehållande af de å Sockne-Allmänningen befintlige intägter, som innehafwarne deraf yrkat, under åberopande af de för dem utfärdade Resolutioner, hwilka deßutom tillkommit utan werkliga jordegarnes hörande, i följd hwaraf intägts-innehafwarne, dereſt de med jordegarne ej annorledes kunde åsämjas, förpligtades att, efter tillgodonjutande laga fardag, afträda samma intägter, emot skälig ersättning för derå bewisligen anwände kostnader.

Med anledning häraf blef allmänningen, jemte derå befintlige intägter, skiftad emellan Suntetorps sockens hemmansegare, hwilka naturligtwis föreställde sig att, då de genom nyßnämnde Nådiga Dom icke återwunnit till sine hemman någon annan härlighet, än hwad dem af ålder egentligen tillhört, men hwaröfwer Kongl. Maj:t och Kronan olagligen utöfwat dispositionsrätten, det wid sådant förhållande icke borde komma i fråga att erlägga till Staten någon skatt, hwarken för den del af allmänningen, som ännu är skogbewext, eller för de derå skoglösa och magra befintlige intägter. Uti denna deras föreställning hafwa de likwäl, hwad angår en del intägter, blifwit snöpligen bedragne, i ty att skatt utfordrades för alla de lägenheter som före Kongl. Maj:ts Nådiga Dom år 1826 hunnit skattläggas. De intägter åter, hwars frihetsår icke förr än efter 1826 tilländagått, äro rättwisligen från all skatt frie. För att winna rättelse härutinnan, wäckte hemmansegarne år 1833 ny rättegång, med yrkande om befrielse för framtiden af widare skatt till Kronan för ifrågawarande intägter. Härads-, Lagmans- och Höglofl. Hof-Rätten gillade påståendet hufwudsakligen på deße grunder. Suntetorps hemmansegare hade, genom Kongl. Maj:ts Dom af

den 12 April 1826, redan blifwit förklarade wara rätte egare till de intägter som befunnos å den socknen tillhörige andel af allmänningen Stöpen; deßa lägenheter hade, lika med hela allmänningen, jemlikt 9 §. i Kongl. Förordningen om skogarne i Riket den 1 Augusti 1805, efter delning iklädt sig samma natur som de hemman hwilka deruti erhållit del; Kongl. Maj:ts åberopade Nådiga Dom föreskref icke, såsom wilkor för återwinningen eller eganderättens utöfning, att ytterligare eller ökad skatt för de hemmanen tillfalne andelar af allmänningen borde ega rum, hwaraf åter följde, att intägterne, såsom mindre delar af allmänningen, icke wore någon serskildt betalning underkastade eller borde i rätte egarens händer belastas af de med nybyggarens besittnings- och odlingsrätt förenade afgifter, alldenstund slik afgäld icke lagligen ålåg hela allmänningen, såsom beräknad i hemmanens skattläggning.

Kongl. Maj:t förklarade deremot, uti Dom den 20 Januari 1837, att då Kongl. Maj:ts förra Dom af år 1826, hwarigenom eganderätten till allmänningen Stöpen med derå befintlige intägter blifwit samtlige socknens hemmansegare tillerkänd, icke innehåller att den å intägterne åsatte skatt och ränta skulle förswinna eller anses inbegripen uti de utskylder, som utgöras för sjelfwa hemmanen, emellan hwilka intägterne skulle skiftas, fann Kongl. Maj:t, på deße och flere upptagne skäl, Suntetorps socknemäns instämda påstående om befrielse från den skatt, som blifwit intägterne i laglig ordning åsatt, innan deße socknemännen tillerkändes, icke kunna bifallas.

Det bör anmärkas, att då målet inför Högsta Domstolen till pröfning förekom, yppade sig bland Ledamöterne skiljaktiga meningar, hwarwid Herr Justitiæ-Rådet Backman, för sin del, med gillande af socknemännens omförmäldte yrkande, fastställde Hof-Rättens Dom. De öfrige Herrar Ledamöterne ogillade det wäckta påståendet, på sätt Kongl. Maj:ts Nådiga Dom lyder.

Då Suntetorps sockens hemmansegare, sålunda på judiciel wäg, twärt emot all förmodan eller föreställning, icke kunnat winna befrielse från skyldigheten att till Staten erlägga skatt för ifrågawarande intägter, hwilka på deras egen skogsmark blifwit, utan deras medgifwande, upptagne och, utom deras hörande, skattlagde; så hafwa de sett sig nödsakade, genom mig, till Rikets Höglofl. Ständers rättwisa behjertande, hemställa denna för dem wigtiga angelägenhet, samt anhålla att Rikets Ständer täcktes för sin del tillåta, att nämnde intägters skatter warda, för framtiden, hemmansegarne eftergifne. Utom de skäl till bifall å denna billiga anhållan, som wid ärendets pröfning inhemtas af hwad äfwen blifwit anfördt och härhos fogade handlingar innehålla, torde det tillåtas mig derjemte få fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på följande omständigheter:

1:o Att någon Författning icke finnes, som tillerkänner Kongl. Maj:t och Kronan skatt af sockne-allmänningar eller lägenheter å dylika, då man undantager den i Kongl. Maj:ts ofwanberörde Dom åberopade Förklaring af den 5 October 1741, hwilken äfwen om den icke blifwit upphäfwen genom Kongl. Förordningen om skogarne i Riket den 1 Augusti 1805, likwäl torde wara föga tillemplig i afseende på ifrågawarande intägter, enär den i samma förklaring påbudna skattläggning af odlingar å sockne-allmänningar endast afser sådane å obrukbara kärr och moßar, som aldrig någonsin warit med skog bewexte och blifwit upptagne å samfälldt begagnade allmänningar, då deremot de nu ifrågakomne in-

tägterne, med tre eller högst fyra undantag, utgöras af högländ skogsmark, och finnas belägne å en allmänning, som blifwit emellan hemmanen skiftad.

2:o Att genom 15 §. af Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution uppå Adelns Beswär den 12 Juli 1731, sockne-allmänningarne i Skaraborgs Län upplåtas till delning emellan intreßenterne, som följaktligen derigenom försattes i en fri utöfning af sin eganderätt, den ingen, utan deras medgifwande, egt på något sätt inskränka, och att, beträffande ifrågawarande intägter å allmänningen Stöpen, deße blifwit, utan werklige jordegarnes hörande, bewiljade och skattlagde, hwilka omständigheter Rikets Höglofl. Ständer torde finna icke kunna förringas deraf, att sådant skett under en tid, då nämnde allmännings natur och egenskap ännu icke warit utredd.

3:o Att Suntetorps söckens hemmansegare icke, utan hemmanens med skäl befarade framtida obestånd, förmå utgöra den ifrågawarande intägter åsatta, orimligt höga skatt, helst de fleste intägter, wid öfwerlåtelsen under arrende till annor man, wanligen icke afkastade ens det belopp, hwartill skatterne till Staten årligen uppgått, i följd hwaraf socknemännen, i händelse de, emot förmodan, icke lyckas winna befrielse från deße skatter, se sig nödsakade och äro betänkte att till Kongl. Maj:t och Kronan framdeles göra en donation af deße, på mycket sten och lingonris rika, men på skog och bördig jordmån alldeles wanlottade, lägenheter.

Sluteligen torde jag få fästa Rikets Ständers uppmärksamhet derpå, att det wäl icke kan wara Staten wärdigt njuta en oskälig fördel på den enskildes bekoinnad, och då denna rättelse under närwarande förhållande icke annorledes än genom Rikets Ständers bemedling kan winnas,

wågar jag utbedja mig respective Ståndens synnerliga uppmärksamhet på ifrågawarande mål.

Jag anbäller wördsamt om remiß af denna motion till Stats-Utskottet, och torde, för närmare upplysning i ämnet, få medfölja Härads-, Lagmans- och Hof-Rättens samt Kongl. Maj:ts i saken meddeldte Domar, äfwensom Utdrag af Kongl. Maj:ts Högsta Domstols Protocoll för den 24 November 1836, i hwilket Protocoll finnes intaget ett af Herr Justitie-Rådet Backman sakrikt och utmärkt wäl motiverat yttrande uti ett likartadt ämne med det nu ifrågawarande; dock torde någon tryckning af omförmäldte handlingar icke wara af nöden, sedan Stats-Utskottet fått inhemta och witsordat de uppgifter, som i ämnet här ofwan blifwit gjorda, finnas med innehållet af nämnde handlingar fullkomligt öfwerensstämmande.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades jemte Bilagor till Stats-Utskottet.

§. 60.

Johan Fredric Dahllöf från Elfsborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Af hwad som redan wid detta Riksmöte blifwit yttradt och tillgjordt, har jag trott mig skäligen kunna sluta till, att majoriteten af de församlade Ständerna ej blott inser och erkänner, att betydlig skattenedsättning oundgängligen är af nöden, utan äfwen, att man i stället för att längre låta blända sig af illusioner, ändtligen med alfwar ernar lyßna till den betryckte skattdragarens nödrop och bewilja honom det, för hans framtida bestånd, oeftergifliga wilkoret: att för sitt eget och de sinas torftiga underhåll få åtnjuta litet mer af den ringa inkomst, det i ett fattigt och

af naturen wanlottadt land är honom möjligt att förskaffa sig genom ett oftast ganska hårdt och möddosamt arbete.

Med anledning häraf, anser jag mig icke förgäfwes fästa Rikets Höglofl. Ständers uppmärksamhet på, att i den ort, med öfwer 30,000 menniskor, jag representerar, har nyligen en del af de mångfaldige innewånare, som, serdeles från Ahle och Bjerke härader, i anseende till ett alltför inskränkt och obetydligt åkerbruk, nödgas utwandra till andre orter och der under sommarmånaderna, i synnerhet genom timmerarbete förskaffa sig en för sin utkomst oumbärlig förtjenst, blifwit taxerad såsom handtwerkare på landet efter 26 §. af nu gällande Bewillnings-Förordning. Det orimliga och onaturliga i detta beskattnings-system, hwarigenom idogheten och industrien alltid måste hämmas och undertryckas, anser jag med så mycket mera skäl wara öfwerflödigt, att närmare utweckla, som olempligheten deraf är allt för tydlig att ej genast inses. Jag wågar således föreslå, att ej blott denna absurda taxering måtte upphäfwas, utan äfwen att handtwerkare på landet i allmänhet måtte helt och hållet frikännas från widare erläggande af de så kallade gernings-örena; och tillförser jag mig, att Höglofl. Bewillnings-Utskottet, dit jag anhåller att memorialet måtte remitteras, på de skäl jag redan anfört, jemwäl måtte finna sig uppmanad att afstyrka widare fortsarande af denna beskattning, på den grund, att dels hela Statsinkomsten deraf torde wara ganska obetydlig, dels äfwen i synnerhet, emedan den medborgarclaß, som hufwudsakligen måste erlägga densamma, wanligtwis är just den, hwilkens belägenhet, på sätt Fattigwårds-Committéen för landet ganska rättwisligen anmärkt, snarare synes förtjena wärt

wärt synnerliga behjertande, än att genom de mest betungande præstationer helt och hållet nedtryckas; jag menar torpare och backstugusittare, hwilka, då de ofta ej hafwa mer jord att bruka än några obetygliga potatisland, nödgas, för att icke låta hustru och barn swälta, idka något handtwerk och jämedelst förskaffa sig det aldra nödwändigaste. Säkert är, att deras lott åtminstone är långt ifrån afundswärd. Jag kan icke weta huruwida denna bewillning, med lika solidkelig stränghet utkräfwes på andra ställen af Riket; men teckningen är emedlertid icke så skarp eller i någon mån öfwerdrifwen, så widt den rörer hwad som på min hembygd eget rum, der ofta de oundgängligaste husgeråds-persedlarne, ja till och med någon gång sjelfwa den uska och bräckliga kojan för godtgörande af Krono-utskylder måste utmätas.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Johannes Petersson från Elfsborgs Län.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 61.

Christen Andersson från Malmöhus Län hade ingifwit detta memorial:

"Genom den, rörande förökade löner till Lands-Staten afgifna Nådiga Kongl. Proposition, sådan den i detta Stånd blifwit understödd, är jag förekommen uti ett yrkande, som mine Committenter ålagt mig framställa, nemligen om förhöjda löner för Kronofogdar, Häradsskrifware och Länsmän. Behöfligheten af löneförhöjning för deße Tjenstemän, har så utförligt blifwit, wid discußion öfwer den Nådiga Pro-

positionen, ädagalagd, att jag deruti icke behöfwer ingä i någon bewisning. Jag får således endast föreslå, att bemäldte Tienstemän måtte sättas i åtnjutande af en deras tienste-befattning någorlunda motswarande ersättning, och sålunda i lön, boställe derunder inbegripet tillerkännas, Kronofogde och Häradsskrifware hwardera 1,000 R:dr samt Länsman 500 R:dr, allt Banco, årligen.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 62.

Uppå derom giord anhållan, meddelade Ståndet Riksdags-fullmäktigen Eric Jansson från Stockholms Län tillåtelse, att i enskilde angelägenheter afresa till sin hemort; dock skulle det åligga honom att sednast den 25 dennes åter härstädes sig inställa, för att i öfwerläggningarne deltaga.

§. 63.

Genom ankomne Protocolls-Utdrag underrättades Ståndet, att:

Höglofl. Ridderskapet och Adeln

den 4 dennes

Remitterat:

Till Constitutions-Utskottet:

1:o En af Herr Rosenquist, Fredric Leonard, i den ordning 29 §. Riksdags-Ordningen föreskrifwer, anmäld anledning till anmärkning emot Stats-Rådet samt Föredraganden för Ecclesiastique-Ärenderne;

2:o Stats-Utskottets Memorial N:o 18, innehållande anmälan om en anledning till anmärkning emot Stats-Rådet och Föredraganden för Krigs-Ärenderne;

Högwördige Preste-Ståndet

den 4 dennes

Remitterat:

Till Constitutions-Utskottet:

Stats-Utskottets Memorial N:o 18, innehållande anmälan om en anledning till anmärkning emot Stats-Rådet och Föredraganden för Krigs-Ärenderne.

Till Bewillnings-Utskottet:

Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner och Skrifwelser,

1:o angående grunderne för bränwins-bränningens utöfning med hänsigt till förekommande af bränwinets omåttliga bruk;

2:o angående bestämmandet af stadigwarande Tull-afgifter å spanmål; jemte ett i anledning af den Nådiga Propositionen af Contracts-Prosten Sandberg afgifwet yttrande;

3:o angående ett af serskilde i Nåder Committerade uppgiordt förslag till förnyad Tull-Tara.

Till Stats-Utskottet:

Följande Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner och Skrifwelser:

1:o angående åtgärderne till behöfwandes undsättning i mißwextår, jemte de i anledning af Nådiga Propositionen af flere Ledamöter afgifna yttranden;

2:o angående öfwerlåtelse af Kronoängen Skinnar-Wrån, såsom ersättning till Kyrkoherde-bostållet i Westra Tollstads socken, för en jord som derifrån till kyrkogårdens utwidgande komme att upplåtas;

3:o Angående beloppet af den behagligtids-förlänings-spanmål, som wid ledigblifwande Pastorat bör bibehållas och om återstodens anwändande; jemte ett af Biskopen m. m. Doctor Heurlin afgifwet yttrande;
jamt följande motioner:

1:o af Professoren m. m. Geijer, om anslag till inrättande af 2:ne nya professioner i Juridiska faculteten wid Rikets begge Universiteter;

2:o af densamme, om anslag till inköp och inredning af en tjenlig local för Riks-Archivet;

3:o af densamme, om uppförandet å Allmänna Indragnings-Staten af pension åt f. d. Stats-Secreteraren m. m. Danckvardt;

4:o af Contracts-Prosten Sandberg, att de medel som fordras för Curhus-anstalterna, må af Statswerket utgå;

5:o af densamme, om medels anwisande, för att från trycket utgifwa och gratis utdela lempliga skrifter till nykterhetens befrämjande.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Prosten Säves motion om en förändrad organisation af Lärowerken inom Riket, med serdeles afseende å det på Frösön i Jemtland, jemte de af flera bland Ståndets Ledamöter wid tillfället afgifne yttranden.

Wällofl. Borgare-Ståndet

den 5 dennes

Remitterat följande motioner:

Till Stats-Utskottet:

1:o Herr Fridstedts, angående förändring af wilkoren för återbetalning af ett till Wenersborgs Stad wid förliden Riksdag af Statsmedlen bewiljadt Lån; uti hwilket ämne Herr Carlberg sig yttrat;

2:o Herr Walléns, angående indragning af det nuwarande Stats-anslaget för Invalid-Hospitalet på Ulriksdahl, jemte serskilde i sammanhang med denna fråga stående bestämmelser; i anledning af hwilken motion Herr Schartau sig yttrat;

3:o Herr Åkessons, angående dels bidrag af allmänna medel till iståndsättande och fullbordande af Ystads hamn, dels ett lån till nämnde Stad för enahanda ändamål;

4:o Herr Åkessons, angående förnyelse af en wid föregående Riksdag wäckt fråga om en tredje Provincial-Läkares tillsättande i Halland;

5:o Herr Kjellbergs, derom, 1:o att, wid nu blifwande Stats-Reglering, tills widare förordnade Embets- och Tjenstemän ej må blifwa berättigade att åtnjuta annan lön, än den deras ordinarie tjenster på Stat medföra; och 2:o att, om någon likwäl skulle erhålla fullmakt till flere ordinarie tjenster, han må, i sådant fall, endast ega rättighet att för endera af dem uppbära den lön Rikets Ständer derföre fastställdt;

6:o Herr Brincks, angående begäran, att Stats-Utskottet måtte låta ifrån Stats-Contoret infordra specifika och bestämda uppgifter å de på hwarje Hufwud-Titel uppkomna öfwerskotter och besparingar ifrån och med 1810 till och med nästlidet år, på det att Rikets Ständer må deraf in-

hemta, till hwilken summa deßa öfwerskotten och besparingar kunnat uppgå om de warit i behåll;

7:o Herr Brinks, angående Stats-anslag för utwidgandet af Fyr- och Båk-inrättningen i Riket; uti hwilket ämne flera yttranden i öfrigt äro afgifne;

8:o Herr Wedbergs, angående reglering af Cabinetts-Caßan, jemte serskilde dermed sammanhang egande bestämmelser, i hwilken fråga Herr Petré sig yttrat;

9:o Herr Foenanders, angående en undersökning, hwartill anslag af Statens medel begäres, för att utröna lempligheten af en Canal i Södra delen af Swerige, till Kattegatts förening med Östersjön, i hwilket afseende 2:ne linier blifwit uppgifna, båda med Torekowbugten till inlopp, men den ena med trakten af Trelleborg, den andra med Åhus till utlopp; uti hwilket ämne flere af Ståndets öfrige Ledadamöter sig yttrat;

10:o Herr Foenanders, i fråga om beräkning af Lagmans- och Häradshofdinge-räntans belopp ibland Statens inkomster;

11:o Herr de Marés, derom, att det åt numera aflidne Agronomen Steffens i lifstiden å 9:de Hufwud-Titeln anslagna arfwode af 1,200 Riksdaler Banco, må fortfarande till Agronomen Anders Johnsson anordnas; i hwilket ämne flera yttranden äro afgifna;

12:o Herr Rydins, om anslag af allmänna medel till en ny wäganläggning emellan Götheborg och Jönköping;

13:o Herr Norins, i fråga om upphörande af extra rotering af Städernas jord;

14:o Herr Lagerqvists, angående tillökadt Stats-anslag för det Kongl. Museum;

15:o Herr Hegardts, angående anslag af Statsmedel till förbättrande af lönewilkoren för en Skol-Lärare i Strömstad; i hwilket ämne Herr Bagge äfwen sig yttrat; och

16:o Herr Hegardts, derom att till Staden Kongelf må efterskänkas den arrende-afgift, årligen utgörande 80 R:dr 32 sk. Banco, som, enligt Contract af den 9 Maj 1796, bör af Kongelf till Kongl. Maj:t och Kronan erläggas för nyttjandet af åtskillige under arrende å obestämd tid till Staden upplåtne smärre tomter wid Bohus raserade fästning, jemte den så kallade Säfstufwan, hwilket arrende Staden icke inbetalt sedan 1834 års slut.

Till Bewillnings-Utskottet:

1:o Herr Norins, angående förändring uti nu gällande Bewillnings-Förordnings 14 §.;

2:o Herr Fridstedts, angående fortfarande af den Wenersborgs Stad wid förlidne Riksdag medgifne lindring uti Bewillningens utgörande; uti hwilket ämne Herr Wedberg jemwäl sig yttrat.

Till Lag-Utskottet:

Herr Jacobis, derom, att alla nu existerande, serskilde Domstolar, med undantag af Krigs-Rätterne, måtte upphäfwas, samt Lagmans-Rätterne för landet och Kämners-Rätterne för Städerne indragas.

Till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet:

Herr Kjellbergs, med förslag af åtgärder, i ändamål att en bedräglig Gäldenär, som lyckas undankomma öfwer

Rikets gränsor, må anhållas och återsändas; uti hwilket ämne flere yttranden i öfrigt blifwit afgifne.

Ståndet åtskiljdes kl. 2 e. m. Ut supra

In fidem,

N. A. Heurlin.

Den 11 Mars.

Plenum kl. 5 eftermiddagen.

§. 1.

Anders Larsson från Upsala Län hade ingifwit detta memorial:

"Under det wi, med så mycket skäl, klaga öfwer de bördor, som i allmänhet trycka jordbruket och deras ojemna fördelning, böra wi icke förbise att det gifwas mångfaldiga serskildte fall, der denna olikhet, på ett sätt, som måste wäcka förwåning, härleder sig från felaktighet wid Hemmanens första skatläggning eller Hemmantalssättningen. Olikheten i egornes widd och godhet till serskildte Hemman af lika storlek är allmän och härleder sig wißerligen oftast från sednare tiders odlingar eller bäfd, men der det sinnes hemman af helt mantal med alla motswarande onera och deribland ruslning, utan större egorymd än för 8 till 14 tunnors utsäde, utan odlingslägenheter och i saknad af erforderligt höbord och skog för husbehof, hwarå exempel från min ort kan uppgifwas, der måste det wara uppenbart att Hemmantalssättningen är rent af ett mißtag, hwaraf det mest kännbara förtryck måste träffa Hemmanens innehafware. Det är en känd sak, att, i samma mån folket warit sorgfälligt att winna helgd åt en af sine dyrbarasta rättigheter, sjelfbeskattningen, har Styrelsen warit omtänkt att gifwa orubbligheet åt den så kallade stående beskattningen, eller grundräntorne, för att i möjligaste måtto minska sitt beroende af folkwiljan. Till frukterne af denna omtanka höra äfwen de swårigheter, som äro beredde emot möjligheten af rättelse i en felaktig Hemmantalssättning, genom Hemmanets förmedling. Man har, såsom wilkor för en sådan anstalt, förutsatt ingenting mindre än att hemmanet öfwergifwes af odlaren och lemnas öde, eller åtminstone att han underkastar sig äfwentyret att derifrån skiljas, i händelse någon annan skulle wåga försöket att i hans ställe inträda. En sådan stränghet närmar sig för mycket ett wåld, som icke bör fördragas inom ett samhälle af bildade och sjelfständiga medborgare. Den kan icke förenas med eganderättens helgd och ett sundt begrepp om hwarje medborgares pligt att, i mon af förmåga, lemna bidrag för de samfälliga behofwen.

Jag föreslår derföre, att wederbörande Utskott må anmodas att, efter granskning af nu gällande Författningar om hemmans förmedling, föreslå de förändringar deri, som nödwändigheten owilkorligen påkallar för deras bringande till öfwerensstämmelse med rättwisa och billighet.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Jemte detta tillägg:

"På grund af det förhållande som i hosfogade uppsats omförmäles, och för att fullgöra det mig derigenom lemnade uppdrag, får jag wäcka motion om en sådan förändring af nu gällande föreskrifter om hemmans förmedling, att denna anstalt må, utan rubbning af åboens besittning, kunna

åstadkommas, der behofwet det oundgängligen kräfwer för hemmanens och åboernes bestånd.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 2.

Per Mårtensson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Som Kongl. Maj:t i sin Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer, angående löneregleringen för Landt-Statens Tienstemän och Betjente, wäl i Nåder erkänt angelägenheten och nödwändigheten af en reglering och förbättring af den lägre Kronobetjeningens lönewilkor; men tillika i Nåder förklarat, att, i anseende till bristande tillgångar, någon sådan reglering och förbättring nu af Kongl. Maj:t icke kunnat blifwa i Nåder föreslagen; så anser jag mig böra härwid anmärka, att så wida man erkänner behofwet af Kronobetjentetjensternas tillwaro och tillika medgifwer, att de för samme tjenster anslagne lönewilkor äro för knappa och otillräcklige, så finner jag ock för min del det wara en naturlig och på de enklaste rättsgrunder stödd följd, att deßa lönewilkor böra nödtorfteligen förbättras. Härmed menar jag likwäl icke att Staten, i och för en sådan löneförbättring, skulle bewilja eller åtaga sig några nya anslag, utan att wid den nya löneregleringen för Landt-Statens Tienstemän och Betjente en sådan jemkning kunde åstadkommas, att den här ifrågawarande obilligheten blefwe afhjelpt. For ädagaläggande af nödwändigheten att i detta hänseende widtaga behöriga åtgärder, får jag wördsamligen upplysa, att de i min hemort anställde Länsmäns lönewilkor äro så små

och för dem till bergning otillräcklige, att de nu till allmogens skada, och ingalunda till någon winst för det allmänna, genom en noggrannare tiensteutöfning eller uppmärksammare tillsyn, nödgas förskaffa sig utwägar till bergning, på ofta med tjenstens ändamål icke öfwerensstämmande sätt. Länsmännen inom Wäßbo Härad af Jönköpings Län hafwa wäl utom sin lön, som är 100 R:dr, jemwäl boställen; men deßa äro så usla och eländiga, att Länsmännen icke kunna dem bebo; och omöjligen erhålles för desamma högre arrendebelopp än från 25 till högst 50 R:dr om året. Deras hela årsinkomst är således högst 200 R:dr R:gs, utom de få och serdeles i en fattig ort ganska obetydliga logliga portlerne.

Man må ej begära att en Tiensteman skall kunna på en sådan inkomst lefwa, eller deraf finna sig manad att noggrannt förrätta sin tjenst, utan man må snarare wänta sig, att han, med åsidosättande af tjensten, söker andra utwägar för sin utkomst. Och deßutom, ehuru nyßnämnde Härad för närwarande är lyckligt nog att hafwa fått duglige och skicklige karlar till Länsmän, så är dock fara wärdt, att de icke finna sig wid att på så usla lönewilkor qwarstadna wid tiensten, som då kanske icke emottages af andra än dertill oskicklige personer.

Det är utur deßa skäl som jag anhåller, att wid den i Stats-Utskottet skeende uppgöringen af den nya Landt-Stats-löneregleringen deße nu uppgifne omständigheter warda ihogkomne och behjertade; hwadan ock detta mitt anförande torde få åtföljа den Nådiga Kongl. Skrifwelsen i ämnet till bemälde Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 3.

Per Jönsson från Skåne hade ingifwit detta memorial:

"Jag har af grannlagenhet wäntat intill sista dagen af motionstiden, att wäcka fråga om ett ämne, som egentligen icke tillhör Bonde-Ståndet att bringa å bane; men då det nu eljest wid denna Riksdag icke skulle förekomma, så wida i dag icke motion wäckes, så wågar jag wördsammast, och med all skyldig aktning för Landt-Ståndet, att derå fästa både deß och öfrige Riks-Ståndens uppmärksamhet, manad af den stora wigt ämnet innefattar, äfwen för oß allmoge. Wi hafwa, medelst några motioner, höjt wåra röster för Folkskolor och för Folklärares anställande, för att bereda en bättre och religieusare uppfostran åt det uppwexande slägtet. Men det finnes ännu en annan claß af Lärare, som också öfwa ett djupt inflytande på folkets religieusa lif, och hwilkas ställning och utsigter wi derföre icke böra förbise, — det yngre Presterskapet eller Adjuncterne. Wid sistl. Riksdag war fråga om en ändamålsenligare reglering för dem, och Presterskapets representanter talade med ädel wärma derför. — Ständerne ingingo ock till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan härom; men Kongl. Maj:t ansåg i Nåder denna reglering bäst kunna uprgöras på Prestmöten, der sådant ej redan skett. Utan att nu kunna eller böra ingå i undersökning, huruwida Prestmöten äro det lempligaste sätt för uppgörandet af denna sak, will jag endast anmärka, att i ett Stift åtminstone, nemligen Lunds, serskildte förhållanden finnas, hwilka äro så beskaffade, att en slik reglering swårligen kan endast genom ett Prestmöte åstadkommas, emedan förändringar torde finnas nödige, hwilka ligga utom ett Prestmötes beslutanderätt.

Lunds Stift saknar Sacellanier. Derigenom eger der det serskildta förhållande rum, att det tjenande Presterskapets befordran fördröjes, intill deß de kunna erhålla Pastorat. Deras beroende och skyldighet att emottaga mißiv, warar följaktligen dubbelt längre, än i det öfriga Swerige, och stundom wida mer. — Härigenom äro de naturligtwis swårt wanlottade framför Swenska Stiftens öfrige Adjuncter. För Ynglingen, nyß inträdd i Embetet, kan mißiv till tjenstgöring på åtskillige ställen i Stiftet under serskilde Pastorer, wara både nyttigt och lärorikt, — men för den mognande Mannen, som redan wunnit nödig erfarenhet, är det tungt, att utan beslämd plats för sin Embets-werksamhet, oupphörligt wara stadd på flyttfot.

Såsom ersättning för brist af Sacellanier, har genom en Författning af år 1826, åt Adjuncterne i Stiftet upplåtits rättigheten att söka Stiftets Klockare-lägenheter, till hwilka de ega rätt att innehafwa första och andra rummet å förslaget, då en laicus intager det tredje. Denna förmån är numera af föga gagn, ty församlingarne beräkna wanligtwis det för en större förmån att kalla laicus än Prest, emedan de eljest tro sig skola komma att tyngas af serskild Sjungare, om Prest kallas. Det är derföre mycket sällsynt, att någon Prest erhåller Klockare-lägenhet, och de afskräckas från att söka, då de wanligen få profwa förgäfwes. Deßutom har helgonskulden wid de bästa, nu nyligen genom en Kongl Resolution blifwit tillagd Lunds Cathedral-Skola, ifall beslutet eljest blir bestående; derföre kan denna utsigt anses wara så godt som ingen.

Inom Stiftet finnas sammanräknadt omkring 40 Tjenstemän, utom Academiens, som räkna dubbla år. Nyligen hafwa icke mindre än 12 dylika wid Lunds skola ytterligare tillkommit, och 2:ne wid en Apologistskola i Christianstad. Genom denna oerhörda mängd fördröjes det tjenande Presterskapets befordran alldeles oformligt, och kommer att ännu mer fördröjas. Genom noggranna beräkningar för flere år är utrönt, dels att endast omkring hwar 3:dje eller 4:de af dem som befordras är Adjunct i Stiftets tjenst, dels att wanligen omkring 30 enkla tjenstår erfordras för att winna en befordran till Pastorat, den enda utsigt som nu återstår Adjuncten, sedan de 7 eller 8 Stads-Comministraturerne, som förut utgjorde en sådan, genom en Kongl. Författning äro anordnade att wid vacance ej tillsättas tills widare.

Då en Prest måste från 23 till några och 50 års ålder på mißiv tjenstgöra som Adjunct, så synes wißerligen utsigten för hans lif mörk; men ett förhållande har under de sednare åren inträdt, som synes göra den hädanefter ändå mörkare. Stiftets Adjunct-personal har, i anseende till Prestbrist, på de twenne sista åren ökats med circa 50, under det 4 à 5 under samma tid wunnit befordran. Den utgör för närwarande omkring emellan 150—170. Stiftets Pastorater äro 225. Antages det nu, att wid hwar 3:dje vacance utnämnes en Adjunct, så belöpa sig 75 vacancer på minst 150 Adjuncter, eller omkring hälften. Om således hälften af nu tjenande Presterskap möjligen kan få befordran wid närmare 60 års ålder, så kan den öfriga hälften omöjligen någonsin winna en sådan. Denna ställning är i sanning nog både bekymmersam och nedslående för att påkalla Rikets Ständers uppmärksamma behjertande.

Lunds Stifts wördade Biskop och utmärkte Consistorial-Ledamöter hafwa wißerligen gjort allt för att hindra och göra ställningen dräglig, men det står ej i deras makt att reorganisera Stiftet eller hindra förhållanden, som genom sjelfwa Stiftets locala beskaffenhet måste uppkomma. Icke eller stå olägenheterne att hjelpa blott genom ett Prestmöte.

Det torde wara förmätet af mig, att wilja föreslå åtgärder till afhjelpande af omförmälde bekymmersamma ställning, och jag får derföre blott wördsammast till dem, som bättre kunna bedömma frågan, hemställa följande; wiß, att om deßa utwägar ej befinnas lempliga, de skola sjelfwe uttänka och Ständerna underställa sådane som bättre motswara ändamålet:

1:o Då en Adjunct i Lunds Stift uppnått 42 lefnadsår, bör han wara så tillwida från mißivtwånget befriad, att det må ankomma på friwillig öfwerenskommelse emellan honom och Dom-Capitlet rörande hans tjenstgöring, utan de fall, då han på en kortare tid kan anbefallas tjenstgöring i granskapet wid förefallande behof, tills annorlunda hinner anordnas. Wid denna tid befrias wanligen Adjuncterne i andra Stift från wißiv genom befordran; och jag hemställer wördsamt huruwida icke Dom-Capitlet i Lunds Stift, äfwen med denna förändring, torde kunna besörja tjenstgöringen derstädes.

2:o Inom de folkrikare Pastoraterne inrättas Sacellanier. Dertill anwändas de nu så illa disponerade Annex- och Mensal-hemmanen, hwilka man bör hoppas att ett upplyst och ädelsinnadt Presterskap utan swårighet wid inträffande ledigheter småningom för ändamålet upplåter såsom boställen.

Det må widare bero af Församlingarne, att härtill anwända Klockarlägenheterne, i fall de derpå ingå, emot Capellanens förbindelse att taga befattning med församlingens Folkskola, efter hwad lempligt finnas kan.

Jag endast hemställer, huruwida deßa eller andra ändamålsenligare åtgärder böra iakttagas, under fullkomligt hopp, att Rikets Ständer, och serskildt Preste-Ståndet, skola åt det trängande behofwet af hjelp, egna all möjlig uppmärksamhet. Skulle någon finna nödigt, att törande öfrige Stiftens Adjuncter något andraga, så ware det honom öppet; — jag har blott talat för afhjelpande af det behöf jag bäst känner, det Stifts, der jag sjelf är innewånare; och anhåller om remiß af motionen till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 4.

Anders Normark från Westerbottens Län hade ingifwit detta memorial:

"Nästan i hwarje socken i Norr- och Westerbottens Län, finnas Landt-Tullkammare-inspectioner för warutrafiken med Finland och inrikes orter emellan, med rättighet att in- och utclarera fartyg till och från Finland; men så snart lastningar skola ske till andra utrikes hamnar inom Östersjön, eller ock att fartyg ankomma från Östersjöhamnar, churu endast i barlast, för att lasta Bräder, Tjära och andra landtmannaproducter i någon landthamn, dit deße waror alltid nedskaffas, så måste deßa fartyg först anlöpa Sjö-

Tull-

Tullkamrarne, antingen i Piteå eller Umeå städer, för att inclarera och sedan derifrån segla tillbaka till den hamn, der lastningen skall ske, under tillsyn af Landt-Tullkammare-Inspection, som derpå meddelar lastningsbewis, hwarpå Städernas Sjö-Tullkammare sedan meddelar utclarering, hwarefter Skepparen åter måste wända sig till samma Landt-Tullkammare för att erhålla utwisitation och så deß påskrift å utwisitationsbewiset. Detta allt medför kostnader och tidspillan, den sednare mera dyrbar, så wida sjöfarten beror af wäder och wind, som kan under fram- och återseglingen ej bliswa efter behofwet paßande, utan oftast medför sådant uppehåll, att warorna kunnat hinna inlastas och öfwerföras till aflastningsorten under den tid som fordrats för fram- och återseglingen emellan Tullstationerne, hwilken till waruafsändarens betungande ökar fragtpriset, utan att medföra någon fördel för Staten.

Socknemännen i Skellefteå, hwarest folknummern är öfwer 10,000 och productionen af waror ansenligen utwecklat sig, så att, på sätt hosföljande bilaga utwisar, Inrikes trafiken i Skellefteå fullt ut motswarar, om ej öfwerstiger, Piteå Stads, hafwa hos Kongl. Maiit sökt Stapelstadsrätt, men, i anledning af General-Tullstyrelsens utlåtande, fått afslag.

Räbertsons Bruk har uti Sikå-Fjärden erhållit Nådigt tillstånd att slippa Städernas in- och utclaring för sine utrikes gående fartyg, och då jemlikhet för sådane orter i Riket, som hafwa enahanda behof och synas ega lika rätt, tyckes böra ega rum, wågar jag föreslå att Rikets Stånder genom skrifwelse till Kongl. Maiit, anhålla att landttull-inspectionerne inom Norr- och Westerbotten berättigas

att in- och utclarera alla de fartyg som ankomma från, eller skola afgå till utrikes hamnar, såväl som nu till Finland; en förändring, som för Staten ej medför någon ytterligare aflöning än den Landttull-Inspectorerne redan åtnjuta och för Handlande Borgerskapet från Städerne medför samma fördelar, som för Waru-afsändarne från landet, i anseende till de waror de från landthamnarne skola aflasta.

Åtminstone torde Sjö-Tullkamrarne i Piteå och Umeå åläggas, att in- och utclarera fartygen i den hamn de anlöpa för att lasta på utrikes ort.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades jemte bilaga till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 5.

Samme Anders Nordmark hade ingifwit detta memorial:

"En wärd Ledamot af Ståndet har med mycken sakkännedom utwecklat de stora allmänna fördelar, hwilka kunna beredas genom en i möjligaste mätto utwidgad sjöfart.

Det är för mig så mycket kärare se sjöfartens upphjelpande omsider blifwa föremål för Rikets Representanters omtanka, som detta wigtiga ämne wid föregående Riksdagar ej rönt en förtjent uppmärksamhet. Det är först på sednare åren, som man i min hembygd mera allmänt egnat sig åt skeppsbyggeri och sjöfart, men icke deßmindre har man redan lärt sig inse wigten af deßa näringsgrenar.

För en sådan ort som Westerbotten, der jordens afkastning beror af en enda frostnatt, är det af dubbelt wärde

att ega binäringar, om jag så får kalla skeppsbyggeri och sjöfart, hwilka snart nog hos oß skulle kunna uppdrifwas till hufwudnäringar, i fall de uppmuntras och framför allt befrias från det på dem hwilande hindersamma twång.

Hwar och en känner att, under Tio års tid, de Norra orterne knappast fått inberga mer än en enda god skörd, och det är då lätt begripligt till hwilken grad eländet skulle hafwa stigit, om ej förtjenster blifwit oß erbjudna i nödens stund, af hwilka allmogen erhöll hjelp till inköp af brödföda.

Då Staten under de första tre mißwextåren undsatte Norra orterne, till ett belopp af öfwer en half million Riksdaler och enskildta wälgörenheten deßutom beredde oß ansenligt bidrag i spannemål och penningar, så steg, det saktadt, nöden med hwarje dag emedan ingen arbetsförtienst fanns för de mest wanlottade, hwars utsigter för framtiden målades i förtwiflans färgor.

För deßa fattiges underhåll och arbetsförtjenst, hafwa i Wester- och Norrbotten under de sista fem åren enskildte speculanter werkat mycket genom deras der drifna handel, sjöfart och skeppsbyggeri, såwida landet derigenom fått en betydlig afsättning af inhemske naturalster och productioner, som förut fått ligga obegagnade och förruttna; och för att ytterligare upphjelpa deßa företag, så att landet ej må bero endast af de osäkra skördarne, utan ega några säkrare näringar att förlita sig på i nödens stund, helst numera ingen förtjenst ligger i salpeter-tillwerkningen, föreslår jag:

1:o att den 1835 på fem års tid för Norr- och Westerbottens Län i Nåder medgifna befrielse från Export-Tull och skeppsumgälder, måtte förlängas på ytterligare fem år;

2:o att alla för skeppsutrustning nödiga inwentarier och effecter måtte så tullfritt införas;

3:o att skeppare, boende på landet, må hädanefter befrias från skyldigheten att taga burskap i Stad, helst han ej med Staden har att skaffa, och att oexaminerade Landtskeppare må således ega rätt att segla till alla hamnar inom Österjön och Kattegatt;

4:o att förhyrning af manskap för landsorten tillhörande fartyg måtte, till undwikande af ett alldeles ändamålslöst uppehåll, få ske antingen hos närmaste Kronobetjent eller helst hos närmaste Tullbewakningsstation, hwilket senare tyckes wara så mycket mera rimligt, som Tullen är den enda auctoritet hwilken egentligen har att controllera skeppsfarten;

5:o att de redan öfwer ett hundra år öfwerklagade så kallade fribref för Utrikes gående fartyg måtte afskaffas, såsom öfwerflödige och blott ledande till beswär, uppehåll och kostnad för sjöfarande;

6:o att så framt andra Provincer skulle efter redan gjorde motioner hugnas med Statsbidrag till inre Communicationers förbättring m. m., Westerbottens Län äfwen deraf måtte blifwa delaktigt.

Jag anhåller om remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 6.

Nils Jeppsson från Malmöhus Län hade ingifwit detta memorial:

"Om den tilltagande folkmängden gifwit anledning till rättighet för yrkande af jorden åt arbetsclaßen, som deraf kunnat och kunde ega en tarflig bergning, endast grunden för samma rättighet eller deß wälmenande äfsigter icke rubbades genom en inflytelserik ministère att se Swenska Nationen utmattad, förmedelst påläggande och utpräßande af Contributioner, under tiogtals olika benämningar, hwilket system, som tyckes wilja göra sig gällande äfwen i afseende på jordbruket i allmänhet, handel och sjöfart, alltid måste hafwa ett menligt inflytande på Rikskroppen, så kan det wara tid på för oß Ståndsbröder, i förening med de öfrige respective Stånden att motwerka det onda, och efter en okonstlad skildring deraf, söka medel till lättnad i den tyngd af skattebördor, hwarunder, snart sagdt, den ene med den andre liksom tyckes plågad af twinsot och slutligen digna.

Denna skildring är dels redan uttalad af en mängd erfarne Riksdagsmän under detta möte, dels genom allmänna tidningar förut uppenbarad, så att opinionen derom icke gerna står att öfwerwägas af en intrigerande motsats, hwarföre jag icke eller will fylla wårt ständs Protocoller med widlyftigare demonstrationer derom; men det är min pligt, som representant att, likt Doctorn, hwilken i början okänd med upprinnelsen af patientens sjukdom, föreskrifwer ett medel till häfwande deraf, för att sedermera i systematisk ordning undersöka och bota den, åtminstone nu, i mån af min erfarenhet och sig företeende omständigheter, biträda hwarje motionär som ifrar för skattebördernes nedsättning. Dertill kan icke litet bidraga, om de indeldte Cawallerie-Regementen till hälften indragas, så att twenne Rusthåll endast komme att utgöra en häst jemte karl. Denna indragning måste ej allenast medföra en lättnad för hela Rusthållscorporationen, utan äfwen för deß omgifning; och är wißerligen lätt werkställbar i wåra fredstider, som, i och med upplysningens stigande, i förening med en sann

religion, snarare måste blifwa beständande, än osäker; ty till slut hoppas jag att wi, eller kommande generationer, kunna i den simpla nationaldrägten förswara oß mot inkräktningar, utan annan lärdom än den underbyggnad i den militäriska wettenskapen, att kraftigt föra swärdet, polera wårt Krut samt trygga oß wid Gud och rättfärdigheten. Det är kändt, att Krono- och Kronoskatte-hemmansegare äro de, som stå i främsta rummet bland betungade af Kronoskatter, tionde-afgifter härs och twärs, skyldighet att hålla karl iemte häst och monderingspersedlar m. m., ej mindre under freds- än krigstider, hwilka onera naturligtwis skulle minskas, om de fördelas på jordbruket i allmänhet; men som denna sammansmältning i likhet uti rättigheter och skyldigheter swårligen lär stå att wänta under wår tid, emedan här gifwes så många hufwuden och så många sinnen, likasom att hwar och en gerna will trygga sig wid urgammal häfd, utan afseende att den wanlottade står wid dörren och gråter, så bör man wäl åtminstone se till, att nöden icke urartar till brott, eller att den tyngd, som nu hwilar på jordbruket i allmänhet, slutligen skall medföra armod och elände inom landet, hwarföre jag ytterligare itererar min motion om Rushållarnes skyldighet att prestera häst och karl måtte inskränkas till hälften.

Jag anhåller att detta mitt förslag måtte remitteras till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 7.

Magnus Frykberg från Wermlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Till den motion jag under den 26 förlidne Februari ingifwit, rörande förbud emot gårdfarihandel med Bränwin, får jag härmedelst göra följande tillägg. Eho, som syßelsätter med trasporterandet af Bränwin från en ort till annan, skall wara förbunden att medhafwa köparens reqwisition på det qwantum han transporterar, och, i brist deraf, mista waran, och såsom gårdfarihandlande blifwa ansedd samt plikta warans dubbla wärde; men med undantag härifrån, när resan anställes åt Stad eller köping.

Motiverne till detta förslag äro: att de, som förut syßelsatt sig med Bränwins gårdfarihandel icke så lätt kunna utöfwa detta mißbruk, enär en dylik forslare wore förbunden, att under wägen göra reda derföre att han wore stadd i lofligt ärende.

Att detta tillägg måtte få åtfölja den omnämnda motionen till Höglofl. Lag-Utskottet, derom anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 8.

Eric Nilsson från Jemtland hade ingifwit detta memorial:

"Jemtland, som i så många afseenden är wanlottadt, har till råga på sin olyckliga belägenhet den förargelsen, att se sina tillgångar som, om de kunde realiseras, wore en säker källa, om icke till någon högre wälmåga, åtminstone till en tarflig utkomst för många arbetare, nu förmultna på roten. Wid Landets största wattudrag, Litselfwen och trenne större grenar deraf, ligga fyra eller fem socknar som ega goda tillgångar på skog; men i berörde elfwar äro flere forßar och hinder som wälla att timret der sammanföres i större maßor, hwilka icke kunna loßas, utan så

der ligga och förruttna. Följden deraf är, att afsättningen icke är hwad den kunde wara om communicationen lättades. Denna swåra olägenhet har länge warit insedd, och 1832 har, efter Konungens Befallningshafwandes förordnande, en Landtmätare hållit en undersökning och upprättat ett kostnadsförslag för afhjelpande af de största olägenheterne genom förebyggnader, hwilket kostnadsförslag uppgår till 6.508 R:dr och några skillingar B:co; och 1833 och 1834 har Konungens Befallningshafwande hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om erhållande af nämnde summa utaf strömrensningsmedlen, men utan framgång. När man nu wet, att en del af deße medel blifwit anwände till andra ändamål, än hwad deß benämning antyda, nemligen strömmars rensning, och bland hwilka ändamål jag får nämna Djurgårdscanalen, som medtagit öfwer 50,000 R:dr B:co, och som i Statsoeconomiskt afseende betyder mindre än intet, emot upprensning af Norrlands större elfwar, hwarå sedan kan flottas tusentals timmer årligen för Landets export utom Riket. När man således wet, att det är mera slumpen än beräkning på det nyttiga, som bestämmer förslaget och anordnandet af deßa medel, så har jag icke något förtroende till förwaltningen deraf, hwarföre jag hos Rikets Höglofl. Ständer wågar wördsammast anhålla, att Rikets Höglofl. Ständer täcktes behjerta denna angelägenhet, och anslå åtminstone 6,500 R:dr B:co, att utgå på tre eller 4 år, för upprensning och förbyggnader af de swåraste ställen i Littselfwen, Amran och Långan i Jemtland, ehwad beslut Rikets Höglofl. Ständer för öfrigt kommer att fatta angående strömrensningsmedlen.

Om Höglofl. Stats-Utskottet, som kommer att häröfwer afgifwa sitt Betänkande, finner nödigt infordra det af mig åberopade kostnadsförslag, så förbinder jag mig att detsamma anskaffa.

Om Remiß till wederbörligt Utskott anhålles wördsamt.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 9.

Olof Olsson från Westerbotten hade ingifwit detta memorial:

"Nu gällande författningar, angående förmedling af Hemmans mantal och ränta, synes icke wara rättwisa. Då ett hemman af en eller annan orsak blifwit åsatt större mantal och ränta än det i förhållande till förmånerne bör draga, eller ock frångått lägenheter och förmåner, som wid skattläggningen ingått i beräkning, står det wäl åboen öppet att söka förmedling; men denna kan, oaktadt de största skäl dertill kunna föreffinnas, icke winnas under andra wilkor, än att hemmanet, om det är Kronoskatte, förlorar sin natur och blifwer Krono, samt, i hwilket fall som helst, skall utbjudas och afträdas åt den som will emottaga det oförmedladt. Om någon sådan anmäler sig, nödsakas förra åboen frånträda sin lagligen förwärfwade egendom utan all ersättning för hwad densamma kostar honom och för nedlagdt arbete. Åboen har likwäl icke förbrutit sig i något fall och giort sig förtjent af att wräkas från sin egendom; han har endast begärt rättwisa och rättelse i ett mißförhållande, hwartill han sjelf icke är någon orsak. Bör i sådant fall rättelse

icke medgifwas honom utan äfwentyr? Eller har Staten mera än enskild person rätt att tillegna sig större skatt än wederbör? Eller att lägga sådane hinder i wägen för winnande af rättelse, att denna högst sällan skall kunna sökas? Att Staten deßutom ingenting winner derpå, att en idog arbetare med stor familie nödgas lemna ett hemman, som han uppodlat, men i anseende till för hög och orättwis skattläggning icke längre kan besitta, till en annan person, som ett eller annat år söker sin lifsbergning å lägenheten, wanligast på så sätt, att denna förstöres eller wanwårdas, så att den blifwer öde, är något så påtagligt, att sådant icke behöfwer med exempel bewisas. Nödigt synes derföre wara, och både för Staten samt den enskilde nyttigt, att wilkoren om hemmanens förwandling från Skatte till Krono, och om åboens skyldighet att lägenheten utan ersättning frånträda, warda utur Författningarne om hemmansförmedling uteslutne, åtminstone för Westerbottens Län, hwars skattläggningsmethod först genom Kongl. Maj:ts Nådiga Bref till Kammar-Collegium af den 19 December 1829 lemkades till likhet med angränsande Läns.

Skulle det anses nödigt att något correctiv finnes emot ett alltför wida utsträckt förmedlingssökande, så kan ju i sådant afseende stadgas, att förmedlingssökanden skall wara skyldig afträda egendomen, om någon inom föreskrifwen tid anmäler sig till densammas emottagande oförmedlad och emot betalning, hwilken sistnämnde lempligast kunde fastställas till egendomens medelwärde efter de fem eller tio sista årens taxeringslängd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 10.

Samme Olof Olsson hade ingifwit detta memorial:

"Enligt från säker hand erhållne upplysningar, hafwa så wäl Konungens Befallningshafwande i Westerbottens Län, som Kongl. Kammar-Collegium wid behandlingen af Skattläggningsfrågor, de sednare åren origtigt och till Jordegarnes skada tillempat Skattläggningsmethoden för Westerbotten af den 23 Augusti 1773. Denna innehåller, bland annat, att för skog till husbehof skall beräknas 3 öre, och för godt muhlbete 4 öre efter "hwarje tunnlands utsäde," samt 3 §. att ett tunnland skall innehålla 14,000 qwadratalnar. Det förefaller wäl oförklarligt, att deßa föreskrifter skola kunna förstås och tydas annorlunda, än att uppskattningen för skog och muhlbete skall ske efter den geometriska widd som årligen kan besås; men Konungens Befallningshafwande och Kongl. Kammar-Collegium hafwa dock i sitt nitiska bemödande att öka Statens inkomster på den tryckta och enfaldiga Jordbrukarens bekostnad, funnit i deße stadganden en annan andemening. De hafwa nemligen beräknat 7 öre s. m. för skog och muhlbete, icke efter tunnlandet utan efter hwarje tunna säd, som åboen möjligtwis kan utströ; och Länets wederbörande Landtmätare skola äfwen hafwa fått tillsägelse af Lands-Contoirets Chef, att i upprättande förslag till skattläggningar iakttaga sistnämnde beräkningssätt. Till hwilka orimligheter det leder, kan lätt slutas, då man eftersinnar att en åbo, som har sandig och mager jord att beså, och derföre utströr dubbelt så mycket säd på lika egowidd, som en annan besår med hälften mindre, derföre att jorden är god och bördig, skall

för mißödet att hans jord är sämre och följaktligen måste tjockare besås, skatta mera till Staten än den bättre lottade. Att rättelse härutinnan är högst nödig, är påtagligt. Jag föreslår derföre, att det ej mindre bör åläggas wederbörande att wid hemmansskattläggningar beräkna endast den geometriska åkerwidd som för besåning kan behöriggen gödslas af spillningen efter de kreatur, som utfordras med afkastningen från egendomens naturliga slätter, än ock Kongl. Kammar-Collegium och Konungens Befallningshafwande föreskrifwas, att utan kostnad för Jordegarne rätta de skattläggningar, wid hwilkas uppgörande och fastställande ofwan anmärkta oriktiga beräkningsgrund blifwit följd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 11.

Samme Olof Olsson hade ingifwit detta memorial:

"Om det än icke är stadgadt, att de som arrendera Kronans lägenheter, ega anspråk på afdrag å arrendesummorna, då naturhändelser tillfoga dem skada, förstöra utsigterne för längre tid till inkomst af lägenheterna och nödga arrendatorerna till dryga reparationer och byggnader; så torde dock de ömmande omständigheterne möjligen böra af Regering och Ständer behjertas, enär wederbörligen styrkes, att skadan är werklig och icke af wanwårdnad tillkommen.

Sådant är förhållandet med den olycka, som på wåren 1836 drabbade Klabböle bymän i Umeå socken. — De hafwa af

ålder till Kronan erlagt arrende för de inom deras Skatteområde belägne fisken i Umeå-elfwen. Arrendet har i sednare åren blifwit högt uppdrifwit, under det fisket mycket aftagit; och det är egentligen af motwilja att släppa i andras händer, hwad inom deras egna egor är beläget, som förmått Klabböle bymän att behålla arrendet. — Under sådane förhållanden war 1836 års owanligt härjande wårflod en stor olycka. — Belopper upplyses af bifogade besigtnings-instrument. Bymännen hafwa sökt hos Kongl. Maj:t, att, såsom en i alla fall icke motswarande ersättning för olyckan, ett års Arrende-afgift måtte af Nåd efterskänkas. Landshöfdingen har med sitt förord beledsagat den underdåniga ansökningen, och det war all anledning att förmoda, det Riksens Ständer skulle nu få mottaga en Kongl. Proposition i ämnet. Men då jag nästan har anledning att betwifla ankomsten af någon dylik, har jag ansett mig pligtig hos Hederwärda Ståndet och Med-Ståndden anmäla det ömmande förhållandet och anhålla, att den begärde eftergiften i arrendet måtte medgifwas. Att widlyftigare framlägga saken, torde icke wara af nöden; utan anhåller jag, att Stats-Utskottet, dit motionen lärer komma att remitteras, må begära meddelande af de i Kongl. Kammar-Expeditionen befintlige handlingarne i målet, och deraf inhemta både olyckans belopp och de bewekande omständigheterne i öfrigt.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 12.

Peter Mårtensson från Jönköpings Län hade ingifwet detta memorial:

"I fordna dagar idkades i wårt land Bi-skötseln i wida större skala än nu sker, och med mycken framgång. Wi känna att den förwånande mängden af Waxljus, som under Catholska tiden anwändes till de många Kyrkornas och Böncappellens upplysande, tillwerkades alla af inhemskt wax, hwarförutan stora partier af denna wara årligen exporterades.

Att likwäl behofwet af wax, icke är så obetydligt i närwarande tid, och att denna wara skulle kunna förmånligast afsättas inom Riket wida mera, än hwad som nu sker, bewisas af den mängd Utländska Waxljus, som årligen införas; och som Bi-skötseln, om den uppmuntras, kan på många orter blifwa en fri, ganska lönande Landtmanna-näringsgren, som icke erfordrar hwarken förlager eller arbetskostnad, utan endast förmånlig afsättning för waran; så föreslår jag wördsamt, att Utländska Waxljus, Spermacete-ljus och Stearin-ljus, äfwensom Utländskt wax i kakor eller annan form, må beläggas med en införsels-tull till Femtio procent af warans wärde; anhållandes att denna min motion må remitteras till wederbörligt utskott, för att der i sammanhang med Kongl. Maj:ts Nådiga Resolution om den förnyade Tull-taxan, handläggas.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 13.

Samme Peter Mårtensson hade ingifwit detta memorial:

"Ett bland de skadligaste mißbruk som länge qwarslått från förra tider, är Tiensters köpande och säljande, likasom de woro innehafwarens enskilda egendom. Den skada ett sådant köpslagande medförer, inses lättligen af en hwar, enär den skicklige men obemedlade sökande till en tjenst, måste slå efter den, som eger mindre förtjenster, men mera penningar, och säljarens winst således tillkommer på det allmännas bekostnad. Kongl. Maj:t har också warit betänkt på att afhjelpa detta mißbruk såwäl inom Arméen, som bland Landt-Statens Tjenstemän, och i afseende på de sednare i Nåder anbefallt, att alla sökande skola wid sin ansökan bifoga en förbindelse att "om de erhålla tjensten, de hwarken skola utgifwa eller wid afgång fordra någon afgift i egenskap af såkalladt accord, af hwad beskaffenhet eller under hwad namn det wara må."

En sådan förbindelse medförer utan twifwel mycken nytta, men skulle kunna blifwa ändå mera ändamålsenlig; hwadan jag nu wördsamt föreslår, att sådane förbindelser måtte hädanefter under eds förpligtelse af hwar och en sökande till Landt-Statens tjenster, afgifwas; anhållandes att denna min motion må till wederbörligt Utskott warda remitterad.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 14.

Samme Peter Mårtensson hade ingifwit detta memorial:

"Enligt nu gällande bruk och författningar, finnas inom wårt land icke mindre än sju slags olika wigter, som begagnas i daglig handel och rörelse, neml. Victualiewigt, Stapelstadswigt, Uppstadswigt, Bergswigt, Tackjernswigt, nya Räkopparwigten och gamla Räkopparwigten. Den ore-

da och de mångfaldiga misstag wid köpslut, befraktningar och andra öfwerenskommelser, hwartill deßa olika wigtberäkningar dageligen föranleda, är redan många år kändt och witsordadt, hwadan man ock längesedan warit betänkt på att reducera alla olika wigter till en enda; men denna förbättring har rönt samma öde, som så många andra, att man wäl erkänt och insett behofwet, men icke kommit sig för att afhjelpa det.

Att inom ett samhälle skall finnas sju slags olika sätt att mäta warans tyngd, synes mig wara en werklig förbistring; köper jag ett Skeppund Malm, så får jag 17 Lispund 12 marker; köper jag ett Skeppund Råkoppar så lemnar man mig 17 Lispund 16 marker; handlar jag waror efter Stapelstadswigt, så får jag 16 Lispund i stället för ett Skeppund; och har jag med en Bruksegare öfwerenskommit att forsla Tackjern och derwid, såsom wanligt sker, betingat wiß betalning för hwarje Skeppund, så får jag på köpet forsla 2 Lispund 17 marker på hwarje Skeppund, emedan tackjernswigten är så mycket dryggare än Victualiewigten.

Olempligheten af deßa många olika wigter är, som jag nämt, redan af enhwar insedd, och derföre föreslår jag wördsamt, att alla häri omnämnde serskildta wigtberäkningar må afskaffas, med undantag af Victualiewigten, som ensamt bibehålles, och i all handel och bokföring, såwäl enskildes som Kronans, begagnas.

Jag anhåller wördsamligen att denna motion må till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 28 Februari 1840."

Remit-

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 15.

Samme Peter Mårtensson hade ingifwit detta memorial:

"Att Presterskapets närwarande aflöningssätt är i högsta måtto olempligt, och i hög grad bidrager till att störa det goda förstånd, som bör förefinnas emellan Religions-läraren och Åhöraren, tror jag mig förwißad om, att jemwäl det Högwördige Ståndets egna medlemmar nästan samfäldt erkänna och medgifwa.

Det ligger någonting för den religieusa känslan högst widrigt och motbjudande deruti, att för presterligt biträde hwarje gång erlägga betalning. Och detta löningssätt har likwäl qwarstått allt sedan Catholska tiden, och sedan deß, eller för omkring 160 år sedan, wunnit helgd af Lag.

Skall ett barn genom Dopet upptagas i den Christna församlingens gemenskap, så sker sådant icke utan pecuniär ersättning till den Prestman som dopet förrättar; för barnets beredelse till den högtidliga Confirmationsfesten, skall betalning erläggas. Att betalning skall lemnas för lysning till äktenskap och wigsel, kan wara mindre att klandra, enär deßa ceremonier innebära både en civil och religeuse actus; men att Nattwardens erhållande på sotsängen skall med penningar betalas, är någonting werkligen horribelt, och påminner allt för wederwärdigt om det redan för mer än 300 år sedan så mycket detesterade aflatskrämeriet; likasom de i Rikets södra Provincer öfliga penningeoffren, framför eller inwid Kyrkoaltaren åt Prestmännen, och detta allt under pågående Gudstjenst, allt för obehagligt draga

sinnet från den andaktsrika stämning, hwari man bör sig inom Herrans hus befinna, och der de werldsliga omsorgerne böra lemna rum för ett förtroligt umgänge med Gud i bön, tro och förtröstan; och likwäl är det Presten, Religionsläraren, som, medelst framställande af sin offerkalk, wanhelgar Tempelgångens heliga ändamål, och wågar rycka den andaktsfulle Christnes sinne från så höga tankar, som dem på Gud, Försoningen och Ewigheten, ned till det lumpna föremålet för werldsliga sträfwanden, penningen, hwars wärde likwäl samme Lärare, kanske nyß förut, förklarat icke wara waraktigare, än att det af rost och mal förtäres, ehuru han kort derefter icke aktar för rof att uppmana till wexel- och gåfwohandel med denna wara inom Herrans Helgedom. Likaså obilligt är det ock, att några tröstande, wälsignande eller warnande ord wid en aflidens grift, skola med penningar gäldas. Presterskapets alla religieusa, ware sig enskildta eller offentliga tillgöranden, böra, så widt möjligt är, ikläda sig stämpeln af rent oegennyttigt nit; men så länge det närwarande aflöningssättet fortfar, är sådant icke möjligt, utan har deremot detta aflöningssätt ledt derhän, att allmänheten, då den skall framställa en rätt ytterlig egennytta, anförer Presterskapet såsom exempel.

Ware härmed dock icke sagdt, att jag skulle wilja göra någon inskränkning i Socknepresternes eller de egentlige Religionslärarnes lönewilkor. Det är endast löningssättet jag önskar förändradt; och föreslår i detta hänseende, att Presternas löner måtte i ett för allt utgå i spanmål eller deß wärde efter markegång, på landet efter hemmantalet och i matlag, samt i städerne efter fyrkar och matlag eller hwad annan beskattningsgrund som för

serskildte städer kan wara widtagen, samt uppbäras i sammanhang med Kronouppbörden.

Jag anhåller att denna motion måtte warda till wederbörligt Utskott remitterad.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 16.

Samma Peter Mårtensson hade ingifwit detta memorial:

"I samma ögonblick som Rikets nu församlade Ständer äro allwarligen betänkte på lindrandet af de rust- och rothållningsskyldiges stora tunga och då snart sagdt ingen bestrider nödwändigheten af att bereda Rust- och Rothållare någon lättnad, har jag från mine Committenter i hemorten emottagit allwarliga klagomål öfwer förnypade beswär och än ytterligare swårigheter hwarmed Rotehållarne blifwit betungade.

800 man af Jönköpings Regemente hafwa blifwit kommenderade att i wår afgå till Trollhätte Canal, för att der under sommaren wärkställa arbete, Rotehållarne blifwa således skyldige att under sommaren bruka och wårda torpen, samt ombesörja bergningen. Detta beswär för Rotehållarne kan hafwa skäl för sig, då soldat är bortcommenderad i och för Rikets förswar; men då soldatens arbetskraft blifwit utan Ständernas hörande bortaccorderad till förmån för ett enskildt Canal-Bolag, som ensamt kommer att skörda winsten af soldaternes arbetsproduction; så är det ock orättwist, att Rotehållarne skola med några ytterligare beswärligheter betungas, endast och allenast för att dymedelst i sin mån bidraga till några enskilda speculanters riktande. Häremot protesterar jag på det högsta, och yrkar, att derest de

ofwanberörde meddelade ordres icke kunna blifwa förändrade och werkställigheten af desamma inhiberad, Rothållarne åtminstone tillerkännes ersättning för den dem genom soldaternes bortcommendering tillskyndade tunga; och hwilken ersättning bör ådömas att i ytterstа hand utgå från det nya Trollhätte Canal-Bolaget.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Stats samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 17.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län hade ingifwit detta memorial:

"Wid 1815 års Riksdag biföllo Rikets Ständer att Carlscrona Stad för 20 års tid skulle wara berättigad att få uppbära en så kallad broafgift för allt trafikerande in till staden.

Deßa 20 år äro redan förflutne, men icke destomindre fortfar denna afgift ännu, ehuru Rikets Ständer, mig weterligt, icke lemnat bifall till en sådan ytterligare tunga, som härigenom nödwändigt måste drabba serdeles ortens innewånare, samt oaniedt att den brobyggnad, hwartill samma afgift lemnades såsom understöd, redan för längre tid tillbaka blifwit fullbordad.

Det är genom en Kongl. Maj:ts Kungörelse, som denna afgift för ytterligare 15 års tid blifwit prolongerad, men då jag anser sådant wara för de angränsande trakterne högst menligt, yrkar jag den rättelse härutinnan, att berörde afgift, såsom obehörigen tillkommen, måtte för framtiden helt och hållet upphöra.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 18.

Samme Appelqvist hade ingifwit detta memorial:

"Jag går nu att å nyo för Rikets Höglofl. Ständer framlägga ett förslag, som redan wid sista Riksdag utgjorde föremål för Ständernes öfwerläggningar, och då äfwen tillwann sig ett förtjent afseende, men, i anseende till Kongl. Maj:ts uteblifna sanction, likwäl ännu icke kommit till werkställighet. Frågan angår nemligen inrättandet af samlings- eller så kallade rendevous-platser för de inom Blekinge Län förlagde Båtsmans-Compagnierne. De olägenheter som wållas derigenom, att de Rustningsskyldige i min ort, stundom på samma dag erhålla förständigande att till Carlscrona införa hwar sine Båtsmän, samt derjemte från annat håll uppbådas att lemna Kronoskjuts för framtågande afdelningar från mera aflägse stationerade Båtmans-Compagnierne, äro högst känbara, och tarfwa alltså en billig rättelse, äfwensom afseende torde fästas å den omständighet, att då Båtsmännen directe aflemnas i Carlscrona, de Rustande icke blifwa i tillfälle erhålla behörigt qwitto för de persedlar, som för Båtsmännens utredning lefwereras och hwarigenom icke sällan inträffar, att de Rustande komma att sjelfwe ersätta hwad som under excercis-tiden sedermera kan blifwa af rustnings-effecterne förskingradt.

Till winnande af rättelse härutinnan, wäcker jag nu åter motion, att sådane samlingsplatser måtte bestämmas, en wid hwarje Gästgifwaregård på wägen för Båtsmännens framtågande, hwarest de närmast boende Rusthållarne

mätte få aflemna sine Båtsmän, samt att Compagnie-Cheferne wid deßa samlingsplatser mätte emottaga och qwittera utrednings-verfedlarne, derföre de Rustande derefter icke borde widare stadna i någon answarighet.

Ifrån deßa samlingsplatser kunde sedermera tåget till Carlscrona ske till fots och skjuts således icke erfordras widare än för troßen, en åtgärd, hwarigenom betydlig besparing för Statswerket äfwen kan winnas.

Då hwad jag sålunda haft äran föreslå, är fullkomligt öfwerensstämmande med stadgandet i instructionen för Cheferne wid de indeldte och roterade Båtsmans-Compagnierne den 17 November 1818, gör mig förwißad att Rikets Ständer äfwen nu derät skola lemna sitt förord.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 19.

Petter Mårtensson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Till förekommande af, och lindring uti de mångfalldige olägenheter, som härröra från antingen felaktiga eller mißförstådda grunder wid werkställigheten af mjölqwarnas skattläggning, får jag wördsammeligen föreslå följande förändringar och förklaringar till de i deßa hänseenden gällande stadgar och författningar.

1:o Att de hittills påbudne och i Kammar-Collegii Circulair den 7 December 1804 förordnade undersökningar, som skola föregå mjölqwarnas anläggning eller förändring; med rättighet att derå mala för tull, till utrönande af det spannmåls-belopp, som till afwerkning wid samma qwarnlägenhet årligen kan wara att påräkna, hädanefter må upphöra, så att hwar och en, som dertill har wilja och lägenhet, må ega rätt att mjölqwarnar anlägga och derå för tull mala, endast med det wilkor, att han, förr än sådant sker, hos Landshöfdinge-Embetet anmäler sitt företag, hwarefter det, på sätt med taxering i öfrigt tillgår, må af de årlige Berednings-, Taxerings-, och Pröfnings-Committéerne bero, att på förhanden warande skäl och grunder bestämma den skatte-afgift, som qwarnegaren bör i och för sin tulltägt erlägga; på grund hwaraf också den i Kongl. Brefwet den 20 Juni 1805, meddelade, genom Kammar-Collegii Circulair den 31 Juli samma år, kungjorde föreskrift, att tullmjölqwarnar, som icke kunna indraga åtminstone fyra tunnor spannmål i tull om året, icke böra tillåtas, komme att upphäfwas och förfalla.

2:o Att qwarnegare, som innehar en husbehofs-qwarn och en tullmjölqwarn, må ega rätt, att hafwa deßa begge qwarnar under samma tak, utan att derföre behöfwa skatta för mer än den ena till tulltägt anmälda qwarnen, mot answarighet efter Lag för qwarnegaren, derest han begagnar den andra icke skattlagda qwarnen till förmalning af spannmål mot tull. Skälet för denna min anhållan är, att, åtminstone i min ort, wid inträffande swåra år, det ofta händer, att den fattigare och största delen af allmogen måste tillgripa nödbröds-ämnen, såsom ben, holm m. m. Att få deßa nödbröds-ämnen förmalde på wanliga spannmåls-qwarnar kan icke begäras; men der qwarnegaren har twenne qwarnar, af hwilka den ena är för tulltägt skattlagd, men den andra icke begagnas till annat än till så kallad husbehofsmäld, så är å min hemort brukligt, att nödbröds-ämnen få i en sådan förmalas. Denna utwäg till nödbröds-ämnens be-

redning till lifsbergning, anser jag icke böra betagas den fattigare allmogen. Men twingas qwarnegaren, att för en sådan qwarn, som den sistberörde, antingen erlägga skatt eller bygga serskildt qwarnhus, så rifwer och nedlägger han heldre densamma, hwarigenom ock de fattige betagas utwägen, att der få sina nödbrödsämnen förmalde.

3:o Att egare af sqwaltqwarn, som är till Tulltägt skattlagd, må ega rätt, att, efter derom hos wederbörande gjord anmälan, till annan qwarnegare i granskapet öfwerlåta sin tulltägtsrätt, så att den, som innehar husbehofsqwarn, må, efter en sådan, qwarnegarne emellan öfwerenskommen, och hos wederbörande till behörig annotering, för blifwande tarering anmäld, öfwerlåtelse, utan några widare omwägar eller ansökningar, få på sin förra husbehofsqwarn mala för Tull; denna qwarn må nu wara bygd för sig eller sammanbygd under samma tak med förut skattlagdt qwarnwerk.

Anhålles om remiß härå till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 20.

P. Sundström från Wester-Norrlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Då jag i egenskap af Nämndeman så ofta warit i tillfälle, att wid Härads-Rätterne betrakta den nästan beständigt inträffade oordning och deraf uppkommande skada och tidspillan för de rättsökande, då hela Tingsforsamlingen, hwari icke allenast inbegripes ett nästan öfwerflödigt antal Nämndemän, utan jemwäl alla twistande parter, i saknad af kännedom om den dag då deras mål till handläggning

skola företagas, äro nödsakade, att ifrån Tingets början till deß slut, sig dersädes uppehålla. När man betraktar det öfwerdrifna antal af dagswerken som derigenom årligen går den arbetande klaßen förlorad, måste det hos hwarje tänkande medborgare wäcka uppseende, att i deßa delar icke finna en ändamålsenligare organisation, helst man tror sig förutsätta, att Domaren wid hwarje Tingsbörjan gjort sig underrättad om, huru många mål som för hwarje härad under hans Domsaga, wid ett föregående Ting blifwit handlagde, då häraf kunde erhållas en, om icke fullkomlig, åtminstone ledande uppgift på antalet af dem, som under påföljande Ting wid samma tid af året äro att räkna, hwadan alltså Domare å landet, i likhet med Domstolar i Städerne, borde, å stämningen kunna utsätta dag då målet till handläggning skall förekomma. Men skulle detta förslag att wid stämnings meddelande bestämma sjelfwa rättegångsdagen, möta swårigheter, så torde, alldenstund en tid af fjorton dagar från stämningstidens slut till Tingets början å landet är bestämd, det icke böra falla Domaren omöjligt, att under denna tid sortera malen och å stämningslistorna sätta dato då hwart och ett kommer att företagas, samt af deßa listor låta afskriftwa så många exemplar, som kunna erfordras för den inom hela Tingslaget boende Kronobetjening, hwilken sednare det skulle åligga, att, wid utfäst wite, hålla deße listor hwar och en rättssökande tillhanda, på det en hwar må lära känna, då hans wid Tinget anhängiga mål blifwer till handläggning föredraget. Härigenom skulle ock ett otroligt antal dagswerken, som förut gått förlorade, nu besparas de rättssökande. Åtwenså yrkar jag högeligen att, till fataliers bewarande, wade- och besswärstiden wid Härads-

Rätterne warder räknad till Åtta dagar ifrån den dag, då parterne erhållit expeditionen.

Remiß begäres wördsamt till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 21.

Samme P. Sundström bade ingifwit detta memorial:

"Ehuru den af Herr T. Petré wid förra Riksdagen wäckte och af flere understödde fråga om nödwändigheten af en ändamålsenligare organisation af Högsta Domstolen och Hof-Rätterne för Rättegångs-ärendernes skyndsammare behandling, icke blifwit af dåwarande Lag-Utskottet omfattad med den wärma, som allmänna rösten och nödwändigheten så högljudt påkallade; och ehuru 1734 års Lag med de derefter utgifne ändringar och förklaringar wäl borde anses tillräcklig, för att betrygga Swenska Medborgare af alla stånd till lif, personlig frihet och egendom, har man i sednare tider icke sällan hört klagas deröfwer, att den åt Öfwer-Domstolarne lemnade, snart sagdt obegränsade tid för Rättegångars afgörande missbrukats; äfwensom huru Domstolarne oftast genom tidsutdrag bragt de rättsökande på onödiga kostnader, i stället att genom skyndsamma domslut skydda den lidandes egendom, näpsa den wrångwise och lagwrängaren.

Af de mångfaldige exempel derpå, att oärträdige män af Lagskiparemakten förstätt sig på att utbela rätt-gångar till den grad, att wederparten, eller rättare sagdt rättsökanden, under en långwarig saknad af det omtwistade, omsider utarmad och nedtryckt dignat under bördan af elände, will jag, till stöd för detta memorial, endast åberopa en wiß arfs-

och testaments-twist, som ehuru börjad wid Under-Domstol den 12 December 1814 och uti Rådhus-Rätten uppehållen omkring Tjugu år, allt sedan den 7 December 1835 hwilat i Swea Hof-Rätt och Högsta Domstolen till afgörande, genom hwilket förhållande en betydlig egendom warit den rättsökande tills denna dag förhållen.

Att förekomma en slik trög Lagskipning, som ofta medförer de bedrägligaste följder för parter, får jag, under åberopande i hela deß wid af hwad Herrar Petré, Ekerman och Santesson inom Borgare-Ståndet wid sistlidne Riksdag rörande detta ämne anfört, och som står att läsa uti Lag-Utskottets då utfärdade Betänkande under N:o 107, ödmjukast yrka, att derest ingen ny, mera ändamålsenlig organisation af Högsta Domstolen, eller nya arbetsordningar för Högsta Domstolen, Hof-Rätterne och Justitie-Revisionen skulle kunna ega rum, utan i och med förändring af sjelfwa Grund-Lagen, hwarom jag likwißt tror Lag-Utskottet först borde anlitas att inkomma med sitt Utlåtande eller förslag i ämnet, som kunde Kongl. Maj:t i underdånighet föreläggas till Nådig granskning och sanction, så påstår jag åtminstone, att alla mål, som af parter ömsesidigt blifwit bemälde myndigheter öfwerlemnade till slutligt afgörande, icke måtte hwila längre utan dom eller utslag, än högst sex månader derefter, i synnerhet då de flesta twister, som dragas inför de högre instancerne, wanligtwis äro utredde wid Under-Domstolarne; men skulle Lag-Utskottet af Grundlagen se sig hindrad att upprätta något sådant förslag till annan organisation af, eller ny arbetsordning för nämnde Authoriteter, så anhåller jag, det Rikets Ständer genom wederbörligt Utskott, wille låta utfärda underdånig Skrifwelse till Kongl. Maj:t, ledande till Nådig uppmärk-

samhet på nyttan och nödwändigheten deraf, med underdåning begäran, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla wederbörande att upprätta samt till Kongl. Maj:ts Nådiga granskning och sanction öfwerlemna åtminstone ett förslag till ny arbetsordning inom Hof-Rätterne och nedre Justitiæ-Revisionen, för befrämjande af ärendernas skyndsamma handläggning och afgörande.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 22.

Samme P. Sundström hade ingifwit detta memorial:

"Ehuru Wester-Norrlands Län i fordna tider genom åtskillige binäringar egt någorlunda utkomst till folkmängdens förforjande, hwilka näringsgrenar har warit jagt, fiske, lärftstillwerkning och skogseffecter; men som de förstnämnde deraf, snart sagdt helt och hållet upphört, och lärftstillwerkningen, i följd af bomullstygens tilltagande bruk, aftagit, så att den icke motswarar halfwa tillwerkningskostnaden, samt skogstillgångarne genom en ökad folkmängd och oriktig tillsyn till det mesta upphört, och jemwäl fallit under sin tillwerkningskostnad, och fiskerierne längs sjökusten jemwäl upphört, samt en fördubblad folkmängd, i saknad af deße binäringar, står på branten af sitt fall och landets utfattiga belägenhet igenom en mängd på hwarandra följande mißwextår så tilltagit, att den for hwarje rättänkande är ögonskenlig; så, för att rädda den arbetande claßen från en hotande undergång, får jag till Ständernas behjertande hemställa, att för jordbrukets upphjelpande erhålla ett räntefritt Statslån af Tio Tusende Riksdaler

B:co på Tio års tid, hwilka medel af Länets Kongl. Hushållningssällskap skulle utlånas till sådane personer som på femtio års arrenden i Laga ordning förskaffat sig jordrymder eller nybyggen att uppodla, då jemwäl tillsynen öfwer medlens ordentliga och ändamålsenliga anwändande torde tillkomma wälbemälde Hushållningssällskap.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles wördsamt.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 23.

Samme P. Sundström hade ingifwit detta memorial:

"Ehuru en fordringsegare, i brist af betalning af gäldenären, lagligen kan försätta denna i Concurstillstånd, och således få dela lika med öfrige Creditorer af Maßans tillgångar, wisar likwäl dagliga erfarenheten, att fordringsegare i stället låta bysätta gäldenären, i den förhoppning, att derigenom mera winnes förlorar allt. Råkar nu den skuldsatte ut för en hårdnackad borgenär, så är han, i afseende på det framgångna frihetstillståndet, mera att beklaga än sjelfwa brottslingen, ty den förre kan då, enligt nu gällande bysättningslag, få sitta, såsom gißlan för fordringsegaren, i hela sin lifstid, när han är oförmögen att lösa sig ut, hwaremot den sednare wanligen släppes på fri fot, sedan han utstått sitt straff. Hwilken ryslig känsla skall icke uppstå inom en gäldenärs bröst wid åtankan häraf? Wißerligen har en menniska, som i lagsökningswäg icke i godo kan utbekomma sitt igen, ej orsak att widtaga strängare meßurer till winnande deraf; men denna strängbet öfwergår ofta till hämnd och förföljelser. Sådant anstår icke mensklig-

heten, utan endast tigrar och leoparder; — någon gräns borde man således sätta för grymheten, som serdeles widläder procentareligan, hwilken, enär den icke kan botas eller hotas med lapis infernalis, åtminstone står att curera genom annan method, som jag nu får äran proponera till antagande:

Lagstiftaren har uti 5 Cap. 1 §. Utsökningsbalken bland annat stadgat, att, om wiß wara hos Gäldenär skall utmätas, men icke finnes, då bör den med reda penningar, Guld eller Silfwer, gäldas.

Säger han sig sådant ej ega, styrke det, om Borgenär så äskar, med ed sin hos Konungens Befallningshafwande eller hos Domaren i orten, om det begwämligare der ske kan.

I anledning häraf tyckes mig, att en fordringsegare, som icke will begagna sig af den rättighet Concurslagen honom förunnar, nemligen att sätta Gäldenären i Concurstillstånd, derest fara är, att denne förskingrar sin egendom, eller eljest är för serskilde utmätningar exponerad, hwarigenom en och annan Borgenär kunde gå miste om utbekommande af sin fordringsrätt, aldrig bör ega widsträcktare makt, än att, i brist af tillgång wid förut skedd undersökning hos Gäldenären, fordra denne på ed, om han icke eger det ringaste i penningar eller penningewärde till godtgörande i mer eller mindre mån, af det ifrågawarande utmätnings-utslaget. Gör Gäldenär denna ed, warde fri från bysättning; uppgifwer han något under tiden, såsom tillgång, det ware sig fordringar eller effecter, gänge det till atbetalning å skulden, men för resten warde han, som sagdt är, fri tills han hunnit sig något förwärfwa, hwarom Fordringsegaren tid efter annan kan göra sig underrättad och

Gäldenären ny ed i samma omständighet affordra. Deremot, om denne beträdes med osannfärdig uppgift, straffas Gäldenär som menedare.

Bysättes skuldsatt person på grund af Kongl. Förordningen den 19 Maj 1756, utan att fordringsegaren will begagna sig hwarken af rättighet att sätta honom i Concurstillstånd, eller honom en sådan ed affordra, som nu föreslagen är, ege icke rätt att hålla gäldenär längre bysatt än tre månader, hwarefter denne ställes på fri fot, utan annan rättighet för fordringsegaren, än att, för godtgörande af sin fordran, få hålla sig till den egendom i löst eller fast, som gäldenär bewisligen kan innehafwa, derwid ingen edgång må komma i fråga.

Härigenom skall obarmhertigheten hos känslolösa och stränga borgenärer förekommas; ja — dödsknäcken för alla ockrare wara bestämdt gifwen, så att deße, som numera utgör en kräfta i samhället, skola sättas i nögwändighet, att hädanefter anwända sine capitaler på ett mera ärbart och nyttigt sätt, än som hittills egt rum; — och den allmänna handeln och wandeln alltid ordnas på säkrare grundwalar, än de nu bestående.

Om remiß till wederbörligt Utskott af denna min motion anhålles ödmjukligen.

Stockholm i Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 24.

Johannes Johansson från Götheborg och Bohus Län hade ingifwit detta memorial:

"För de olika samhällsclaßer som egnat sig till Statens tjenst, har man alltid stiftat Lagar, som åsystat, att

försäkra hwarje individ om den rättigheten, att genom en längre oförwitlig tjenstetid förwärfwa sig en bättre utkomst. Då detta någon gång blifwit uraktlätit, kan man med skäl säga, att en orättwisa blifwit begången. Det är mig bekant att en samhällsclaß finnes, som kommit i denna ställning, och då denna till största delen utgår från de lägre samhällsclaßerne, är det så mycket mera billigt, att den af representationen ihågkommes, helst det är af werklig wigt att allt göres, som kan bidraga till deßa claßers hyfsning och moraliska förbättring; — det är den wärfwade soldaten, som jag tror kommit i en sådan ställning. Enligt nu gällande författningar, har den wärfwade soldaten, som tjent i flera år, ej den ringaste fördel framför den sist antagne recruten. De åtnjuta begge en knapp aflöning. Ett sådant förhållande måste wara lika nedslående för soldaten som det skulle wara för hwar och en annan, som aldrig såg någon möjlighet att inom sitt walda lefnadsyrke winna en bättre utkomst. — Om sådant egde rum, så skulle säkerligen flere qwarstanna längre tid wid wärfwade Arméen, än nu sker, och landet mindre beswäras af personer som der erhållit afsked, och slutligen ofta endast föröker befolkningen inom Corrections-inrättningarne. Det är mig bekant, att i ett af Med-Ständen (Ridderskapet och Adeln), motion blifwit gjord om en annan stor moralisk förbättring, nemligen prygel-straffets afskaffande. Af många skäl will jag understödja detta förslag, då tidens kraf tyckes wara, att med en mildare Lagstiftning och en ädel täflan understödja utwecklingen af de moraliska krafterne. Huru önskanswärdt detta wore för Bewäringsmanskapet, torde jag ej här behöfwa omnämna. Jag nämner detta i förbigående, för att antyda

antyda, att jag genom mitt förslag wille framkalla ett sätt att belöna, och på samma gång stadga en straffbestämmelse, då belöningen på längre eller kortare tid kunde fråntagas den, som genom större förseelser ej mera ansågs den wärdig.

Möjligtwis skulle man kunna inwända, att soldaten redan eger tillfälle att få befordran med lön, men dels äro Corporals-lönerne ganska få, och dels inträffar det ofta, att goda soldater sakna fallenhet att föra befäl, utan att det derföre wore rättwist att för dem utestänga all möjlighet till bättre wilkor, hwartill ett redligt uppfyllande af åtagna pligter kunde berättiga.

Af nu anförde skäl, will jag för Rikets Ständer wördsamt föreslå:

1:o Att hwarje wärfwad Krigsman, som tjenst minst nio år, skulle erhålla en tillökning å sin aflöning med en skilling Banco dagligen.

2:o Att efter 15 års tjenstetid, denna förhöjning skall blifwa 1 1/2 sk. Banco om dagen.

3:o Krigsman, som för fylleri undergått extra judiciel bestraffning fyra gånger, skulle ej wara berättigad till nämnde fördel, såwida han icke under twå år tjent ostrafflig sedan han förwerkat rättigheten.

4:o Opålitligt uppförande och fylleri kunde bestraffas genom förlust af rättighet till förhöjnings-aflöning, från en till tre månader. Krigs-Rätt skulle bestämma tiden, utan att någon klagan deröfwer kunde ske till Öfwer-Domstol.

5:o Till en början skulle högst 1/6:del af nummerstyrkan intill nästa Riksdag åtnjuta denna fördel.

Med antogande, att hela wärfwade Arméen utgör ungefärligen 6,000 man, skulle ärliga kostnaden blifwa omkring 7,500 R:dr Banco.

Jag medgifwer att summan icke är så obetydlig; men jag tror, att hwarje utgift som göres för att bidraga till det godas och rättas uppmuntran, är ett capital, som till samhället återgifwer den bästa räntan, till allmän båtnad och enskild belåtenhet.

Då wåre egne söner till en stor del utgöra den claß för hwilken jag nu talat, hoppas jag att det Hederwärda Ståndet skall dela mina åsigter, som ega all rättwisa och billighet till stöd.

Wördsamt anhålles om remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterares till Stats- och Lag-Utskotten.

§. 25.

Anders Andersson från Östergöthlands Län hade inlemnat detta memorial:

"Ända till 1828—1830 årens Riksdag, hade Krono-Fjerdingsmäns-löner utgått ensamt af Krono-Skattehemman. Genom wid nämnde Riksdag fattadt beslut, ålades likwäl Frälsehemmans-egare att i berörde aflöning taga del; hwaremot Säterier med derunder hörande Rå- och Rörshemman derifrån befriades, oaktadt yrkande warit framstäldt, om äfwen de sistnämndes förpligtande, att i mån af hemmantalet bidraga till Fjerdingsmäns aflöning. Denna sistnämnde omständighet föranlåter mig att nu åter förnya samma yrkande, hufwudsakligen af de skäl, att Fjerdingsmännen, hwilkas förnämsta tjenstegöromål består uti att werkställa utmätningar för obetalde Krono-utskylder, hafwa de meste af deße sine förrättningar på just Säteri- samt Rå- och Rörshemman, enär wanligen en mängd fattiga torpare m. m., äro å sådane hemman intagne, hwaremot utmätningar för Krono-utskylder mera sällan händer hos Skatte- och Frälsehemmans-egare, hwilka wanligen sjelfwa, med egne tjenstehjon bedrifwa sine hemmansbruk, och således icke hafwa af nöden, att låta några arbetare å sine egor inflytta. Då således Fjerdingsmännens mesta tjenstgöring sker å till Säterie samt Rå- och Rörshemman hörande lägenheter, så tyckes ock den rättwisaste billighet fordra, att egare till sistnämnde hemman, jemwäl taga del i Fjerdingsmäns aflöning, lika med Skatte- och Frälsehemmans-egare, i mån af hemmantalet.

Jag anhåller om remiß härå till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 26.

Petter Sahlström och Johan August Zetterberg, som erhållit uppdrag, att hos Konungens tjenstgörande Cabinetts-Kammarherre göra sig underrättade om tiden då Kongl. Majit täcktes i Nåder emottaga Bonde-Ståndets i dag beslutne Deputation, tillkännagåfwo, att de af bemäldte Kammarherre erhållit det besked, att de med nämnde anhållan borde wända sig till Hof-Cancelleren.

§. 27.

Olof Lindbäck från Hallands Län hade ingifwit detta memorial:

"Det har i alla tider ansetts såsom det mest rättsenliga wid tillempningen af Presterskapets förunnade privile-

gier, att den husbonderätt Pastor utöfwar emot i Laga ordning antagne åboer å de så kallade Annex Mensal eller Stomhemman, får utsträckas utöfwer de gränsor som Lag och Författningar i allmänhet bestämma for jordegare, så å sitt hemman antager brukare eller så kallad landtbo, antingen på wiß tid, eller under lifstids besittning. Icke nog, att åboen får jemte de till Staten af hemman utgående onera och skyldigheter, erlägga årlig skatt till Pastor, jemte öfrige Pastoralier denne eger att påfordra; han måste äfwen ofta utgifwa en icke obetydlig städja, hwilken wid hwarje Pastors ombyte förnyas, och stundom, ehuru åboen till den afgångne Pastorn ett eller annat år betalt denna städja, äskas och till och med förnyas.

Den frikostighet hwarmed Regenterne i Catholska tiden omfattade Presterskapet, hwarigenom ifrågawarande Kronan afhända hemman, blefwo Sockne-Presterne, utom de egentliga Preste-bohlen till deras inkomsters förmerande, förunnade, föreställer jag mig i den påfoljande Christina tiden icke kunna utgöra för Presterskapet ett prerogativ, som får tillintetgöra de allmänna rättsfordringar Lagsliftaren utstakat, och jemwäl kränka den allmänna rättwisan medborgare emellan.

Wid forskning af hwad Författningarne i ämnet stadga, har jag ej kunnat upptäcka, att Kyrkoherdar i de Församlingar der så kallade Annex- Mensal- eller Stomhemman äro Prest-bostället anslaget, äro owilkorligen berattade, för den tid de innehafwa Pastors-Embetet, af den redan antagna åboen, å sådant hemman fordra serskildte städselpenningar eller städja, och samunda kunna, derest åboen wore oförmögen en sådan utgifwa, eller icke kunde finna sig dertill besogad, drifwa honom med hustru och barn från hemmanet.

I Kongl. Brefwet af den 1 Februari 1569 förordnas, att Presterne skola hafwa sig till hjelp en af stommarne, som ligga wid annexen i hwart gäll, och uppbära deraf landtgille och annan rättighet, allenast undantagande Städsel-ören och födde Nötar, hwarmed hufwudsakligen instämmer Hertig CARLS, sedermera CARL XI:s Bref, om anslag af Preste-stommar i allmänhet, af den 7 April 1597. Då jag nu egentligen will öfwerklaga det mißbruk af förunnade previligier, som i denna del mig weterligen eger rum i en af de conqueterade Provincerne, från hwilken jag är en af allmogens representanter, torde tillåtas mig fästa uppmärksamheten på innehållet af de i ämnet utfärdade Kongl. Påbud, hwad angår Skåne, Halland, Blekinge och Bohus Län. I Kongl. Resolutionen den 6 April 1681 och Presterskapets previligier den 16 October 1723 är föreskrifwet, att Presterskapet i nämnde Provincer ega lika friheter till Annex och Mensalhemman som wid Prestebohl, wäl förståendes när Presterne sjelfwe bruka deßa hemman, och att Presterskapet i Skåne må af mensalhemman taga städsel, lifstidsstädja oförkränkt; och Presterskapet i Halland har i afseende på sine stommar, lika rättigheter som deras wederlikar i Skåne, och åtnjuta tionden af stommarne, antingen de dem sjelfwe bruka eller bönder, enligt Kongl. Brefwet af den 18 April 1824; hwarjemte Kongl. Brefwet den 10 April 1811 bjuder, att annex- och mensalhemman i Bohus Län må af Presterne på åboernes lifstid bortstädjas.

Ingen af deßa författningar tillåter, att wid hwarje Kyrkoherde-ombyte, ny städja må erhållas; och följaktligen, enär Pastor, enligt samma författningar, är berättigad att upplåta brukningsrätten å ett ledigt hemman, på hon-

dens lifstid, kan lifstidsstädja, der den lagligen eger rum, genom Pastors afgång ingalunda anses häfwen, helst Allmänna Lagens fordringar i 16 Cap. 2 och 3 §§. Byggninga-Balken, måste wara lika gällande för Presterskapet, såsom i detta fall innehafware af Kronas jordegande rätt, som för andra hemmansegare, hwarföre ock Kongl. Maj:t, uppå Preste- och Arrende-böndernes i Skåne underdåniga Klagan, att de efter den Kyrkoherdens afgång, till hwilken de betalt sina städselpenningar, blifwit af successoren för ny städja likafullt kräfde, fast de genom förre Pastorns Städjo-bref blifwit försäkrade, att hela sin lifstid sitta orubbade, genom Resolution den 25 Maj 1720, befriat åboer å sådane hemman ifrån erläggande af städselpenningar till sednare Kyrkoherden, helst Presterskapet icke ens wore befogadt att fordra städja af sådane hemman, emedan de äro just Krono-hemman, som icke böra städjas; och skulle bonden wara skatte, bör han än mindre erlägga städja (se Wilskmans Eccles. werk pag. 14).

På det åboerne å ifrågawarande Presterskapet anslagne Kronohemman, icke måtte genom en oskälig och, såsom för många inträffar, ofta förnyad städja, från sin i laglig ordning förwärfwade besittning kunna blifwa wräkte, utan bibehållas wid de hemman, hwarå de nedlagt sine tillgångar och arbete, och ej alldeles utarmas; wågar jag inför Rikets Höglofl. Ständer wördsamt föreslå sådan författning, i likhet med hwad för Bohus Län, enligt förut anförde Kongl. Bref den 10 Mars 1811, (jemfördt med Kongl. Brefwet den 15 Mars 1820) är gällande, att dereft för annex-, mensal- eller stombemman i Halland, städja rättligen wid hwarje åbo-ledighet bör utgå och

erläggas, densamma bör afse och trygga åboen lifstidsbesittning, samt wid åboens frånfälle, äfwen gälla för enkans lifstid, utan att kunna emedlertid genom inträffande Pastors-ombyte, undergå någon rubbning eller förnyelse.

Slutligen får jag i afskrift bifoga nyß åberopade Kongl. Maj:ts Nådiga Bref; samt wörsamt anhålla om remiß till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 28.

Per Hansson från Wermland hade ingifwit ett så lydande anförande, redan den 7 dennes:

"Undertecknad har på grund af derom erhållet uppdrag, ämnat att wid denna Riksdag wäcka en motion, angående erhållande af publike anslag till uppbyggandet af en Kyrka wid Bogen, uti en Capell-församling för Finn-allmogen, i en del af Gunnarskogs samt Gräsmarks och Eda församlingar; men som jag ännu ej erhållit de handlingar, som röra ifrågawarande sak och sålunda saknar tillfälle att närmare utweckla ämnet, föranlåtes jag reservationswis anmäla min önskan, att framdeles utföra fullständigheten deraf, hwartill jag förbehåller mig min grundlagsenlige rätt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Jöns Ersson från samma Län.

Lades på bordet.

§. 29.

Peter Jönsson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Som hwar man känner att allmogen ej kan sysselsätta det arbetsfolk wintertiden, med lönande arbete, som den nödsakas hafwa i sitt bröd sommarmånaderne (men att upprräkna de många hinder, som Skrå-författningarne lägga i wägen för näringsfriheten, blefwe för widlyftigt att här införa); får jag wördsamt föreslå en allmän fridet for handel, näringar och yrken, hwarmed jag förstår hwarje Swensk medborgares rätt, att utan några i forwäg lagda hinder, idka hwarje ärligt näringsfång, utan att dertill behöfwa begära något slags tillstånd, eller uppwisa Mästare, bref eller annat betyg öfwer genomgångne läroår eller inhämtad skicklighet, och utan annan skyldighet, hwad rättigheten till näringens bedrifwande beträffar, än att sig anmäla hos wederbörlig Auctoritet, för att för sin rörelse blifwa i laglig ordning beskattad.

Häraf följer:

1:o Att all skillnad emellan Landtmanna- och Statsmanna-näringar inför Lagen förswinner, och att hwarje näringsidkare kan nedsätta sig, och sin rörelse utöfwa hwar han behagar, och för sig finner bäst passande;

2:o att hwarje näringsidkare kan föryttra sina producter öfwer allt i Riket och till hwem han behagar, ware sig i parti eller minut, på torgen, i husen, eller i öppna bodar;

3:o att då näringsfriheten genom en illa tillempad beskattning, kan förwandlas i näringstwång, så bör sådan grundsats antagas, att hwarje näringsidkare bör skatta i förhållande till sin production, men ej i förhållande till den arbetsbesparing han kan åstadkomma genom fullkomligare inrättningar;

4:o att alla Författningar, som hindra en näringsidkare att begagna så många arbetare som han kan och will sysselsätta, ware sig egne barn eller legohjon, och betaga honom rättighet att antaga dem i sin tienst, enligt Legostadgan, må upphäfwas, utom den nu nämnde.

Antagas och tillempas deßa grundsatser, så wågar jag hoppas, att Swerige ännu en gång, uti en icke mycket aflägien framtid, skall blifwa hwad det fordom warit — ett rikt land; ty här, såsom allestädes, gäller den gamla erfarenheten, att länder äro odlade och rika ej i den mån de äro bördige, utan i den mån deras krafter och tillgångar kunna fritt utweckla sig.

Jag anhåller att denna motion må till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 30.

Olaus Ericsson från Bohus Län hade ingifwit detta memorial:

"Den Tulltjenstemannapersonal som är anställd såsom Tullbewakning utmed Norrska gränsen ifrån Swinesund till Haparanda, åtnjuter icke obetydliga löneinkomster af Staten, och är, efter min öfwertygelse, för det mesta af ingen motswarande nytta, emedan, om lurendrejeri häy kunde med fördel öfwas, wore det omöjligt att på denna widsträckta gräns sådant förekomma. De enda ställen, der olofligt gods från Norrige till Swerige kan öfwerföras med förmodan af någon fördel, är det antingen förbi Swinesund, Waßbotten eller Lundby, och äfwen denna wäg

icke annorlunda än i små qvantiteter. Mig synes för den skull att, med undantag af Tullarne wid de af mig nämnde tre ställen, som böra bibehållas, bör hela den på gränsen mot Norrige anstälde Tjenstemannapersonal indragas, och de sålunda nu tjenande ställas på indragningsstat.

Då jag nu wäcker motion härom, bör jag fästa wederbörlig uppmärksamhet derpå, att den Tulltjensteman, som har bewakningen mellan Fredrikshall och Strömstad icke är boende wid Swinesund, utan omkring en mil derifrån, inåt landet wid Hogdahls gästgifwaregård, och man kan wid sådant förhållande ungefär beräkna, hwad nytta en så långt från gränsen belägen gränstull skall medföra.

Jag bemställer fördenskull, om icke Tullstationen bör flyttas till Swinesund, der den kunde medföra åtminstone någon nytta.

Denna af mig wäckta motion måtte resp. Med-Ständen inbjudas att biträda.

Stockholm den 19 Februari 1840."

Lades på bordet.

§. 31.

Anders Olsson från Stora Kopparbergs Län hade ingifwit detta memorial:

"Det sätt, hwarpå de under CARL XI:s tid emellan Kronan och enskilde upprättade Kneckte-Contract nu mera tolkas och sättas i werket, har äfwen wid detta Riksmöte gifwit anledning till högt uttalade klagomål från olika landsorter. Äfwen mine Committenter hysa det hopp att Konung och Ständer, med allmänt wäl till syfte, icke underlåta att lyßna till deßa klagomål, samt jemka, på ett

så wäl för Staten som den enskilde nyttigt och lempligt sätt, de miskförhållanden hwilka nu ega rum uti de af Indelningswerket härflytande, men i sednare tider orätt pålagde förbindelser, samt sättet att dem fullgöra.

Mine Committenter hafwa uppdragit mig att fästa uppmärksamhet på följande serskildte förhållanden som ega rum wid Kongl. Dal-Regementet.

Detta Regemente bortcommenderas, såsom bekant är, ganska ofta till werkställande af strömrensningar, canalgräfningar m. m., derwid de af Roten beslädde klädespersedlar begagnas och naturligtwis mycket slitas. Det beror på befälets ordres att bestamma hwilka soldater skola wid slike commenderingar anwändas; och derwid följes ej alltid någon billig ordning. Deßutom undantagas derifrån de rotar som innehafwas af Under-Officerare. För denna slitning af soldaters kläder bekomma rotehållarne icke någon ersättning.

Att sådant oskick icke är öfwerensstämmande med de ursprungliga Kneckte-contracterne, känner hwar och en; men man har hittat på ett medel, att i ett slags laglig form, förmå rotehållarne till dylika prestationer. Man har nemligen tryckta Contracter, upprättade efter formulär, hwilka, när ny soldat antages, skola underskrifwas af rotehållarne, så wäl som af soldaten, och hwilka beslyrkas af Compagni-Chefen.

Rotehållarne äro så wane wid dylika Contracter, att deras upprättande i samma form anses såsom en owilkorlig skyldighet, om ock roten skulle om andra wilkor med blifwande Soldat kunna öswerenskomma. Det torde tillåtas mig att, till närmare upplysning i ämnet, få bifoga twenne dylika formulärer. Deräf inhemtas, bland annat,

att en rote nu måste bestå soldaten en ny wadmalsrock eller pels hwart tredje år; hwilket tillförene blott egde rum hwart femte år, o. s. w.

Jag will uti denna min motion inskränka mig till att föreslå: att wid Dal-Regementets arbetscommenderingar för Kronans räkning Staten må gifwa rotehållarne ersättning för de klädespersedlar, roten tillhörige, hwilka soldaten begagnar, samt att om arbetskommenderingen sker till enskildt Bolags förmån, detsamma må tillförbindas att en slik ersättning owilkorligen meddela.

Om remiß till wederhörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades, jemte bilagor, till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 32.

Olof Olsson från Westerås Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt gällande stadgar erfordras, för erhållande af lån i Rikets Banco-Discontwerk, att då lånesökanden har sitt hemwist på landet, Landshöfdingen eller Domhafwanden i orten meddelar wederhäftighetsbetyg å lånereversalet, hwilket intyg måste förnyas wid hwarje skeende omsättning af det premitiva lånet. Mycket beswär och tidspillan, i förening med kostnader, uppstå häraf för länsökanden, som måste för intygets erhållande ofta begifwa sig lång wäg, antingen till Landshöfdinge-Residencet, Domhafwandens hemort, eller till det Tingsställe der han uppehåller sig. Till betydlig del skulle detta beswär minskas om, som jag wågar föreslå, i stället för Landshöfdingen eller Domhafwanden,

Kronofogden i orten, såsom dertill i många fall lempligare, finge dylika intyg meddela. I och för egenskapen af sin tjenstebefattning, har Kronofogden alltid sig bekant allmogens oeconomiska ställning långt säkrare än Landshöfdingen och Domhafwanden, helst då, som ofta inträffar, Domare-Embetet förwaltas af unga, med orten alldeles obekanta personer; och i anseende till de många serskildte resor och förrättningar, Kronofogden måste werkställa, står han alltid i nära beröring med allmogen, som ofta måste i andra ärenden söka sin Kronofogde, och då lätt kunde med samma erhålla sina wederhäftighetsbetyg.

Om remiß häraf till wederhörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Banco-Utskottet.

§. 33.

Johannes Andersson från Calmar Län hade den 7 dennes, uti Tre serskildte skrifter, anmält sig wäcka följande motioner, dem han förmält sig wilja i ett kommande plenum widare utweckla:

1:o Att 9 §. uti Tredje Capitlet Giftermåls-Balken må till kraft och werkan upphöra, samt nödig ändring ske i 1 §. af samma Capitel;

2:o Att alla de ändringar, som Kongl. Förordningen den 20 Januari 1799 innehåller, beträffande Edsöre-straffet, måtte på ett lempligt sätt införas uti 23 Capitlet Mißgernings-Balken; så att de olika meningar, hwilka hittills uppstått angående tillempningen af detta straff, hädanefter må komma att sammanjemkas; samt

3:o Att grunderne för en allmän skattejemkning, må wid innewarande Riksmöte uppgöras i enlighet med de åsigter

som af Grefwe Björnstjerna, uti deß år 1833 utgifna afhandling om beskattningens grunder i Swerige, blifwit uttalade."

Deßa Tre motioner lades på bordet.

§. 34.

Vice Talmannen Per Ericsson från Wermland hade ingifwit detta memorial:

"Billigande den rättwisa klagan som utom och inom Ståndet sports deröfwer att motioner i alltför stor myckenhet afgifwas, har jag med afsigt undwikit att taga Rikets Ständers dyrbara tid i anspråk igenom dylika skrifters ingifwande; men en angelägenhet, som torde kunna anses i wäsendtlig mån stå i beröring med landets allmänna intreßen och hufwudsaklige näringsgrenar, är den angående medlen eller sättet för en förbättrad hästafwel.

Lika med Ståndsbrodren Norberg anser jag Stuteriinrättningar, sådane de hos oß blifwit åwägabragte, ändamålswidrige, när fråga är om för jordbruk och bergsbruk anwändbare dragare, hwarföre jag ock, i förbigående sagdt, önskar deras upphörande och följaktligen biträder derom ingifne motioner.

Måhända är för ingen ort i Riket olägenheten uti detta hänseende mera känbar och deß afskaffande mera nödwändig än för Wermland, der de tunga och brådskande Bergslags-körslorne icke kunna bestridas med andra än serdeles starka och felfria hästar; hwadan de, som kunna påräknas efter sådane Strömsholms-beskällare, som wanligen afskickas till Wermland, icke kunna derstädes med fördel begagnas. Igenom dem åstadkommas wäl en och annan grann wagns- eller ridhäst; men de som hafwa råd och

tillgångar att underhålla sådane hästar, kunna äfwen widkännas inköpskostnaden från annat håll. För den egentligen närande folkklaßens behof af hästar till arbete göra Stuterihingstarne icke någon nytta.

Min anhållan wore nu, att den summa Staten wanligen fått widkännas för års-underhållet af de twenne beskällare, som hwarje år skickats till Wermland för hästafwelns förbättrande, komme Länet till godo i contanta penningar, emot fullgörandet af den i bilagde skrift projecterade skyldighet för ett bolag, att för ortens behof underhålla 4 till 8, med afseende i storlek och styrka samt ortens climat och födoämnen ändamålsenlige beskällare.

Den wäsendtliga wigten som häraf wore att påräkna, skulle igenom den uppoffring bolaget enskildt will underkasta sig, blifwa af största wärde för Wermland och närliggande orter; och enär någon ny utgift härigenom icke drabbade Staten, hoppas jag med tillförsigt winna Ståndsbrödernes och respective Med-Ståndens bifall till mitt förslag, för hwars närmare utweckling jag bifogar ett nyligen tryckt förslag till system för hästafwelns förbättrande i Wermland, hwilket torde förtjena att wärderas och jemwäl å andra orter efterföljas.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades jemte bilaga till Stats-Utskottet.

§. 35.

Fredrik von Zweigbergk hade ingifwit detta memorial:

"Flere motioner hafwa blifwit wäckte om bildandet af Landtbruks-Institut på åtskillige ställen inom landet, samt en motion om ett anslag till det nuwarande Landtbruks-

Institutet wid Degeberg af Tio Tusende Riksdaler Banco årligen under Fem års tid. Långt ifrån att bestrida nyttan och nödwändigheten af en mer utwidgad bildning i detta för fäderneslandet högst wigtiga och maktpåliggande yrke, will jag å ena sidan i allo förena mig med alla dem, som höjt eller höja sin röst for medels anslående till dylika Riksgagneliga företag; men å andra sidan besinnar jag att Rikets Ständer icke äro församlade endast för att genom nya skattebördor ytterligare utarma landet. Jag anser wår pligt wara att söka, genom indragning af ändamålslöse inrättningar, gagna det allmänna på samma gång man äfwen lindrar den betryckte skattdragarens bördor. För sådant ändamål föreslår jag indragning af Landtbruks-Academien, samt att deß fonder må till Riksgälds-Contoret ingå och anwändas till landtbrukets upphjelpande, efter den anordning Rikets Ständer kunna för godt finna. Man må icke inwända att Academiens fonder är någon enskild donation; deß tillgångar äro anslagne af Statens medel och tillhöra Staten.

Min innerliga öfwertygelse är, att denna Academie i allo förfelat sitt ändamål. Jag för min del känner intet fall der den warit gagnelig för samhället, mer än att den wid Degebergs Landtbruks-Institut något år hållit en Elev. Huruwida en dylik åtgärd kan anses wara tillräcklig för Academiens stiftelse och werksamhet, då den eger en fond af flere Hundra Tusende Riksdaler, om jag ej mißtager mig, öfwerlemnar jag till allmänna omdömet. Nog har jag af Tidningarne sett, att denna Academie, dels genom tryck utgifwer sine handlingar och dels håller sina högtidsdagar, men något widare känner hwarken jag eller största delen af Sweriges innebyggare. Jag hoppas och förmodar, att

att Ståndsbröderne förena sig med mig i hwad jag nu föreslagit.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Största delen af Ståndet hördes instämma uti denna motion, hwilken remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 36.

Anders Andersson från Skaraborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"För att komma under pröfning i sammanhang med den Kongl. Propositionen angaende löneregleringen för Landtstatens Tjenstemän, framställes härmedelst det förslag, att andre Landtmätarebeställningarne måtte, såsom alldeles umbärlige, indragas och de löner, som härigenom besparas, warda anwände till förbättrande af de öfrige Landtstats-Tjenstemännens löne-förmåner.

Om remiß härå till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Hans Jansson från Elfsborgs Län och Henrik Andersson från Örebro Län instämde uti denna motion, hwilken remitterades till Stats-Utskottet.

§. 37.

Eric Jansson från Stockholms Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt 5 och 6 §§. i Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning af den 8 Februari 1681, äro Cappelaners och Klockares lönewilkor hos allmogen bestämde så: att de förre af hwarje hel eller half gård skola utbekomma högst en half-

spann, men af hwarje mindre hemman en åttondedels tunna om året; de sednare åter, af hwarje bonde, såsom årlig lön, åtnjuta Råg en kappe, Korn en kappe, Hafra en kappe, samt wid serskildte tillfällen, såsom wid wigning, barndop m. m., Twå öre Silfwermynt.

Jag hemställer wördsamt till Ståndet huruwida deße lönewilkor icke annorlunda, eller närmare böra bestämmas, enär de i deras närwarande obestämda form alltid måste leda till mißnöje och orättwisa. Att ett halft hemman icke, såsom likwäl på grund af nämnde Kongl. Förordning hittills skett, bör betala lika mycket som ett helt, en fattig torpare icke lika mycket, som egaren eller brukaren af ett fjerdedels hemman, är i sanning så tydligt, att jag anser mig icke behöfwa bewisa det, utan endast framställa min önskan, att deße allmogens utskylder måtte regleras efter samma bestämningsgrund, som deß öfriga, nemligen efter egendomens godhet och wärde enligt taxering.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Härmed förenade sig Olof Persson från Stockholms Län.

Motionen blef remitterad till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 38.

Samme Eric Jansson hade ingifwit detta memorial:

"Ehuru nästan från alla Rikets Provincer flere af mine Ständs-Bröder med skäl klagat öfwer det dryga onus, som trycker dem hwilka blifwit ålagde att bestrida Postskjutsen; för jag likafullt för min del, uppmanad af mina hemmawarande Committenter, framställa klagan öfwer denna tryckande beswärlighet, som posthemman blifwit ålagde. Sannt är det, att Postförare, som skola hålla hästar, åkdon och folk i beredskap till postens fortskaffande, äro derföre ganska ringa belönte, helst på min hemort, der Postförare, ofta hela weckor få wänta på den från Grißlehamn ankommande och till Stockholm afgående post, som blifwer hindrad då han icke öfwerkommer Ålands haf, för storm och owäder. Under hela tiden skall Postföraren wara i beredskap att emottaga och afföra posten; för allt beswär erhålles tio skillingar Banco, såsom betalning för milen, hwilket är alltför litet att beräkna såsom wänte-penningar.

Uti Postförares beställnings-bref, är wäl postförare tillåtit att färdas en och en fjerdedels timma på milen, då wägarne äro goda, och en och en half under beswärligare wäglag. Denna frihet kan lätt bedömmas, då obarmhertige Postilloner med följa och då många poster efter förmodan hafwa afgått mellan Stockholm och Grißlehamn, emellan hwilka ställen är ett afstånd af 12 à 13 mil, på tolf à tretton timmar, inberäknadt det uppehåll postens expedierande i Norrtelje förorsakat. Postpaßet, troligen wid Kongl. Öfwer-Post-Directeurs-Embetet tillfinnandes, kan gifwa närmare upplysning härom. Till råga på allt detta betungande, är hwarje posthemman ålagdt, att betala twå Riksdaler Banco i bewillning för postföringen.

En allmän beredwilligbet fordrar att mildra denna börda, hwarföre jag till mine Ståndsbröder och öfrige Med-Stånden hemställer och påyrkar att skjutslegan för postföringen förhöjes till Tjugo skillingar milen, och att posthemman befrias från den ålagde bewillningen Twå R:dr B:co.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles wördsamt.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats, samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 39.

Lars Nilsson från Blekinge Län hade ingifwit detta memorial:

"Då det är en obestridlig sanning att en mängd hemman i Blekinge, som i anseende till deras swaga och inskränkta beskaffenhet kommit i fråga till förmedling, träffas hårdare af Bätsmanshållet, än andra hemman i orten; så tyckes både billighet och rättwisa fordra, att med rustningens utgörande för alla sådane, år 1835 indeldte räntor, lemnas anstånd till år 1844, eller den tid då Augmentsräntorne, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Deß Befallningshafwande i Blekinge af den 14 Juli 1835 och den 15 Januari 1839, skola utgå med förwandling. Ett sådant anstånd skulle i afseende på de dryga rustnings-onera, jemna hemmanen emellan; och får jag således föreslå ett sådant anstånd, under anhållan om remiß af denna min motion till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Ola Jeppsson från samma Län.

Remitterades till Bonde-Ståndets enskildta Beswärs-Utskott.

§. 40.

Johannes Christoffersson från Kronobergs Län hade ingifwit detta memorial:

"I händelse icke hela skjutswäsendet skulle komma att innewarande Riksmöte undergå en länge önskad reform, wågar jag, efter anmodan af mine Committenter, fästa Rikets Höglofl. Ständers synnerliga uppmärksamhet på nödwändigheten af en förhöjd skjuslega för postföringen. Det torde icke behöfwa widlyftiga bewis, att de fri- och rättigheter, som blifwit posthemman tillerkände, ingalunda motswara det dryga onus, som de få widkännas; men ett exempel härpå från min hemort torde tillåtas mig att anföra: Thelestad postgård 3/8 mantal, skjutsar Calmar-posten året om, från Wexiö till Skärtaryd 2 mil, således fram och åter 208 mil under ett halft år; utom afståndet från Thelestad till Wexiö, som gör 3/8 mil. Skir Bellegård 1/3 mantal, och Norregård 1/2 mantal, skjutsa Blekinge-posten hwarje Fredag till Wexiö 1 1/2 mil, samt hämtar samma post i nämnde Stad hwarje Fredag och Måndag, och skjutsa den till Uräsa, 2 1/4 mil, hwilket för året utgör fram och åter sammanlagdt 520 mil.

Här tillkommer en annan olägenhet för postförare som skola hemta posten i Staden, nemligen att de, allt efter årstidens och wäglagets beskaffenhet, måste wänta på posternas ankomst från Fyra till Aderton timmars tid. Som postförwaltare icke hafwa skyldighet, och sällan lägenhet, att lemna rum åt postbonden och deß kreatur under wäntningstiden, måste postbonden betala husrum, hwarför han wäl stundom erhåller en ringa ersättning med 2 à 4 R:dr om året, den dock är långt ifrån tillräcklig.

Detta swåra onus har på sednare tider, serdeles sedan Privat-Bankerne inrättades, blifwit märkligt ökadt, derigenom Postillon numera nästan alltid åtföljer posterne.

På alla deßa skäl och enär posthemmanen i min hemort gerna skulle wilja utgöra de onera, från hwilka de nu äro befriade, derest de frikallades från postföringen, föreslår jag wördsammeligen:

1:o att postskjutslegan mätte förhöjas till 16 sk. Banco milen, som wore någorlunda i proportion, helst man har att förmoda det skjutslegan för håll- och reservskjuts höjes till 24 sk. samma mynt;

2:o att en tillräcklig ersättning mätte anslås åt postförare, för den tid som de, utöfwer bestämd timma, få wid Post-Contoren afbida posternas ankomst.

Denna min motion torde till wederbörligt Utskott blifwa remitterad.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§ 41.

Samme Johannes Christoffersson hade ingifwit detta memorial:

"57 §. uti Kongl. Maj:ts Nådiga Skogsordning af den 1:sta Augusti 1805 stadgar, att den, som antingen genom kyttande, eller med så kallade wälterstockar förbränner någon mark, skall hwarje gång böta 20 R:dr, eller i saknad af tillgång till deße böters erläggande afstraffas med deremot swarande fängelse wid watten och bröd. Detta sätt att swedja, är uti min hemort hwarken kändt, eller ens begagnas på annat sätt, än då första afbränningen mißlyckas, som ofta händer, då långwarig wäta inträffar, och då orsakar att swedjelandet icke så ordentligt kan afswedjas som beskaffenheten fordrar, hwaraf följer, att den derå frambragte Råggröda icke blifwer så ymnig, som annars wore att förwänta; för att återställa detta mißlyckade försök, och någorlunda ersätta det myckna arbete som å swedjelandet wore nedlagdt och hwarföre föga eller ingen

ersättning wore motswarande, förnyar landtmannen detta försök, på det sätt, att påföljande året pådrages ris, som sedermera antändes och den maßa afswedjas som öfwertäcker marken, och som hindrade första grödans framgång; på sådant sätt, och genom denna omswedjning kan det då lyckas landtmannen att få en bättre gröda, som ersätter honom sin nedlagde möda. Att så behandla jorden är på intet sätt skadeligt och medförer ingen förlust för deß framtida bestånd; den afbrända mörjan och den bortruttnade skogsspillningen förwandlad i aska, fördubblar deremot jordens productionsförmåga, och i följd deraf gräs- och skogswerten.

Detta sätt att behandla jorden har likwäl blifwit åtaladt af Krono-åklagare, hwilka det ofta lyckats att wid wederbörlig Domstol få den idoge landtmannen sakfälld till det wite af 20 R:dr Banco, som åberopade Förordning bestämdt föreskrifwer.

Och hwem wet icke att wåra ringa lönte Länsmän både behöfwa, och äfwen weta att begagna tillfället af skadliga författningar, att på landtmannens och allmogens bekostnad upphjelpa sine behof. Ett sådant förfarande afskräcker ofta den betryckte allmogen, att till sin synbara nytta och förmån behandla sin egendom, hwaröfwer samma författning uti 18 §. tillerkändt honom fri och oinskränkt dispositionsrätt.

Jag will i följd häraf fästa Rikets Höglofl. Ständers uppmärksamhet på skadan och mißbruket af tillämpningen af den åberopade §. i ofwannämnde Kongl. Maj:ts Nådiga Skogsordning samt behofwet och nödwändigheten af deß upphäfwande, så framt den nedtryckte jordbrukaren, som ofta till större delen beror af den gröda som hemtas från skogen, skall ega bestånd.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 42.

P. Sundström från Wester-Norrland hade ingifwit detta memorial:

"Wid Under-Domstolar har jag erfarit, huru som rättegångar på sednare tider oerhört tilitagit, och är öfwertygad, att de fleste af nuwarande Riksdags-Fullmäktige jemwäl kunna witsorda ett sådant förhållande.

Detta har egentligen sitt ursprång från den omständigheten, att en winnande part, sällan eller aldrig får sine werklige rättegångskostnader ersatte, mycket mindre godtgörelse för tidspillan. Menniskor, som icke wilja göra rätt för sig, akta således föga att blifwa utsatte för lagsökningar och proceßer.

Icke sällan händer, att både Kärande och Swarande stätt alldeles utblottade wid slutet af långwariga Rättegångar, isynnerhet då Domare nu för tiden så gerna qwitta Rättegångs-kostnaderne Parterne emellan. Man skall icke behöfwa glasögon eller wara serdeles clairvoyant, för att inse, det ju sådan politique, å ena sidan urartar till strid och twister menniskor emellan, och å den andra sidan till fördel för Embets- och Tjestemanna-skaran; ty utom en mängd stämplat papper, som åtgår i civila mål, skall Domaren hafwa sin betalning för stämning, wad, m. m., Rättens betiente för kallelser, Notarien för Protocoller, Domar, Utslag, vidimationer etc., allt på de twistandes bekostnad; och Gud wet om icke detta urartande skrider derhän, att sedan folket, hus ifrån hus, blifwit utmattadt i Rättegångar, de slutligen blifwa beroende af en aristocratisk styrelse.

Har nu den Lagstiftande magten förstått sig på att, tid efter annan, kringskansa sig med taxor för Chartabeläggningar, Expeditions-lösen, skjutsningar och dagtractamenten m. m., så kan det ock wara tid på för den Lagstiftande magten, att förse sig med taxa, som bestämmer, ej mindre den ersättning en winnande Rättegångspart bör tillerkännas för hwarie dags binder och tidsspillan, resor och dagtractamente, ehwad han sjelf eller genom Ombud wid lägre eller högre Domstolar, Executionswerk eller andra myndigheter af hwad namn det wara må, sin sak utfört, än äfwen hwad ett wittne med skäl bör tillkomma, det ware sig i privat eller publikt ärende, wittnet skall anlitas, helst flere tusende exempel kunna företes, att en winnande part, som gått några instancer igenom, icke blifwit tillagd 1/8:del i ersättning af hwad han påkostat; ja under stundom förlorat i omkostnader mer än det capital, hwarom han twistat; hwarföre jag högtidligen yrkar, det en Comitée nedsättes, som utarbetar en i detta fall nödwändig taxa, på det Domare och Executorer, i afseende på bestämmandet af Lagsöknings- och Rättegångs-kostnads ersättning, icke mätte hädanefter, som hittills, få tillfälle att handla allt för mycket godtyckligt, wiljande jag, till lättnad för upprättande af en sådan taxa, med största nöje tillhandagå Comitéen med förslag dertill; hwarförutan jag wågar föreslå, att en tappande part, som icke har skäl för sig till Rättegång, utan endast tredskande uppehåller contraparten uti sin tillständiga rätt, bör derföre serskildt åläggas böter för onödig träta, allt efter sakens mer och mindre wigt; dess

böter kunde tillfalla häradets eller stadens fattige eller ock anwändas till något annat nyttigt ändamål.

Sådant är förhållandet i Dannemark, och derföre existerar icke der en tusendedel så många proceßer som här i landet, hwartill likwäl Dannemarks Förlikningsdomstolar mycket bidraga.

Det är wäl sant att ett Kongl. Bref af den 27 Mai 1810 utfärdades till samtelige Hof-Rätterne, åsyftande Lagarnes behöriga iagttagande, och som bland annat innehåller, att Majestätet redan då med bekymmer erfarit det stora förderf de tilltagande Rättegångarne i allmänhet af sig födde, och för thy wille i följande ord stadga en ny sakernas ordning:

"Om det således icke är möjligt att sätta gränsor för Rättsökande i allmänhet, de der, under åberopande af Lagens stadgande påkalla deß tolkning till hjelp eller förswar, blifwer likwäl destomera angeläget, att wid pröfningen af förekommande mål, icke eftergifwa något af det answar Lagen utstakat för en hwar, som gäckats med deß föreskrifter, handlat mot rättwisan och tillskyndat sin wederpart uppehåll och kostnad. I den mån sådant answar förringas, öppnas wägen för kitslighet och illwilja, men genom strängheten af deß tillempning wäckes omtanka, att ej blottställa sig för äfwentyret af en ohemul klagan; och i följe häraf, will Kongl. Maj:t alfwarligen hafwa påmint Hof-Rätterne, att icke allenast hålla noga hand deröfwer, att Lagens stadgande i 29 Cap. Rättegångs-Balken behörigen efterlefwes, utan ock att de hädanefter uti de mål, der böter för obefogade beswär ega rum, ställa sig till ofelbar efterrättelse hwad Lagen i 9 Cap. 4 §. Utsökningsbalken innehåller, äfwensom hwad Rättegångsutgifterne beträffar,

Kongl. Maj:t finner det wara både i äldre och sednare dagar grundadt, att den saken tappar, bör gälda sin wederpart allt det åter, som han warit nödsakad derå kosta; hwarföre ock, emedan Kongl. Maj:t ofta förnummit, det Domstolarne i detta ämne efter godtycke förfara, änskjönt ej mera uti deßa än andra fall Domaren kan wara tillåtit att ifrån Lagens uttryckliga mening och grund afwika, ty kommer och Lagens stadgande i 21 Cap. Rättegångs-Balken, att framdeles noga iagttagas, så att icke utan wid de tillfällen, som 3 och 4 §§. i berörde Capitel och Balk omförmäla, domstolarne antingen i staden eller å landet skola ega att Rättegångsutgifterne parterne emellan qwitta, ej eller då fullgjort blifwit hwad 1 §. innehåller och föreskrifwer, fastställa den winnande partens ersättning till ringare belopp, än hwad emot hans werkliga kostnad swarar,"

Men detta Konunga-Bref, som, utom att icke wara en allmän gifwen Lag, enär det endast är ställdt till Hof-Rätterne och måhända aldrig communiceradt med en del Underdomstolar, emedan man der så ofta hörer, att Rättegångskostnaderne antingen qwittas parterne emellan, eller ock, som orden wanligen falla: skäligen jemkas till ett wida ringare belopp, än rättsökande parten specificerat, ehuru denna jemkning saknar allt stöd af billighet och rättwisa, eller alstras under iagttagande af de omständigheter, som wid målens handläggning förekommit, ingalunda utgöra något rättesnöre wid Lagskipningens gång inom alla deß grenar, utan blott för domstolarne, då likwist många andra Embets- och Executionswerk hafwa att bestämma en winnande parts Rättegångs- och Lagsökningskostnads ersättning, som aldrig kommer att föreläggas Hof-Rätterne till granskning, tyckes nu mera fallit i glömska hos närwarande

tids Domare, hwarföre jag anser en widare framfart af denna fina politique nu böra hejdas förmedelst en gifwen taxa i ofwanomförmäldte afseenden, på det en person, som söker sin rätt, icke må behöfwa kläda sig naken för att ernå den, eller att wittne må anses såsom en kastboll hwarken för den enskilde eller det allmänna, utan godtgörelse för hinder och tidspillan, resor och kost; öfwertygad att om denna min motion bifalles, hwarpå jag näppeligen bör twifla, skall wänskapen, trefnaden och förtroendet folket emellan snart wisa sig i tilltagande och Domare icke få så mycket att bråka med som hittills.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 43.

Håkan Nilsson från Christianstads Län hade ingifwit detta memorial:

"Hwarje Swensk medborgare, som förwärfwat sig eganderätt till fastighet, åligger att, medelst företeende af den eller de handlingar, som styrka hans fängesmans åtkomst till samma fastighet, hos Domaren i den ort der egendomen är belägen, söka Lagfart, hwarigenom ej allenast en tredje man sättes i tillfälle bewara sin möjligen egande bättre rättighet till den fastighet, hwarå Lagfarten sökes, utan äfwen köparen, i händelse något klander icke wäckes, eller om sådant uppstått, men blifwit ogilladt, tryggas wid sin förwärfwade eganderätt.

Ehuru Kongl. Förordningen den 13 Juni 1800 föreskrifwer, att köpare af fastighet, bör sednast å det Ting, som infaller näst sex månader efter det köpet slutades, derå

wid wederbörlig Domstol söka uppbud, gifwas likwäl icke sällan händelser, då köpare, i anseende dertill, att flere af hans företrädare, af hwilka en och annan möjligen redan kan wara afliden, underlåtit iakttaga stadgandet i ofwannämnde Förordning, i saknad af erforderlige åtkomsthandlingar, icke kan erhålla Lagfart å sin, ehuru lagligen förwärfwade egendom, hwarigenom han sättes ur tillfälle, ej allenast att med fördel densamma afyttra, utan äfwen att begagna den för jordbrukaren nästan enda säkra utwägen, att medelst inteckning i fastigheten erhålla penningeförsträckning.

Wid sådane förhållanden har hittintills den utwäg warit gifwen, att Domstolen, hwarest Lagfarten söktes, medelst den Resolution, att sökanden egde i allmänna Tidningarne låta tillkännagifwa, att den eller de som kunde anse sig till den försålde fastigheten hafwa bättre rätt, egde att, inom wiß bestämd tid, emot köpet anställa klander, wid påföljd att Domstolen i annat fall meddelade sökanden uppbud; — men då samtlige Under-Domstolarne nu mera blifwit förständigade, att icke widare widtaga dylike åtgärder, är den kopare, som saknar erforderliga åtkomsthandlingar, satt utom all möjlighet att trygga sin eganderätt. Mig torde derföre tillåtas föreslå, det Domaren, hos hwilken Lagfarten sökes, måtte, i sådane händelser, ega att anmäla förhållandet hos Konungens Befallningshafwande som borde föranstalta om kungörande häraf, så wäl i allmänna tidningarne, som i Häradets alla Kyrkor, hwarefter, om ej klander emot köpet wäckes inom wiß bestämd tid, Domstolen må ega bewilja Lagfart, sedan likwäl deßförinnan Pastor och Församlingen, der hemmanet är beläget, genom behörigt Socknestämmo-Protocoll intygat, att så widt dem kunnigt

är, säljaren warit rätter egare. Dock torde en slik procedure endast utsträckas till twenne år, efter hwilken tids förlopp Lagfart endast må bewiljas under de wilkor Lag förut stadgar.

Om remiß häraf anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 44.

Samme Håkan Nilsson hade ingifwit detta memorial:

"Såsom den mest werksamma anledning till det bedröfliga förhållande erfarenheten ådagalagt, att den som en gång för någon förseelse warit häktad och under tilltall ställd, nästan alltid ånyo beträder brottets bana, torde med allt skäl kunnna anmärkas den omständigheten, att så snart en person blifwit i häkte innanad, han då genast skulle införas till Länshäktet, och der komma i beröring med en hop i laster utbildade uslingar. Domstolarne förete daglige exempel af huru menligt inflytande de bekantskaper, en för första gången lagförd person sålunda kommer att utgöra, äro; — då äfwen de brottslingar, som wid första förhören wisat en ofta ganska allwarlig ånger öfwer sina felsteg, efter ett besök på Länshäktet merendels wid återkomsten derifrån, hånande förakta alla föreställningar, och göra sig en ära af att följa de föredömen de fått hos sig inplantade af deßa förhärdade bofwar, med hwilka de på sådant sätt blifwit satte i gemenskap; om deremot de som för första gången för brott Lagföras, fingo uti dertill inrättade serskilde celler i Härads- eller Stadshäkten förwaras, intill deß de undergått sitt straff, så wida nemligen icke detta kom att

bestå uti fängelse i längre tid, skulle den brottslige säkert mången gång under denna fängelsetid hänföras till betraktelser af sin olyckliga belägenhet, och endast högst få, om ens någon af dem, som genom lättsinne eller obetänksamhet begått en förseelse, ånyo återfalla i lastens armar.

De dryga kostnader Staten nu måste widkännas för häktade personers transporterande till och ifrån Länshäkten skulle då äfwen upphöra; och om underhållet i Härادshäkten, för att der förwara arrestanterne under ransakningstiden, borde icke heller blifwa serdeles swårt, att genom entreprenad-auction föranstalta.

För att ernå det sålunda antydda ändamålet, tror jag, att om Staten, i stället för att utbetala medlen till skjuts för fångar till och från Länshäktet, under ransakningstiderne, wid hwarje Tingsställe låta uppföra och förbättra fänghusen, wore det mera ändamålsenligt; i följd hwaraf Härادshäkten komma att underhållas framgent af Staten.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 4 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 45.

Samme Håkan Nilsson hade ingifwit detta memorial:

"Med lifligbet och wärma har den stora tanken: Nationens uppfostran genom Folkskolor wid denna Riksdag blifwit omfattad af både Konungen och Folkombuden, de bafwa gemensamt insett, att ett folk utan bildning, utan uppfostran, är endast till helften ett folk; och det will nu synas som om wi omsider skulle blifwa ett folk, helt; jag tror också, att wi icke böra spara någon uppoffring, för att det stora ändamålet må winnas; och jag will för min

del gifwa min egen och mine Committenters röst, till anslag i detta hänseende; men jag fruktar, med all underdånig wördnad för den Proposition, som wår Allernådigste Konung aflåtit, och med all aktning för de motioner, som i ämnet blifwit wäckte, att wi dock kommit, om jag så må säga, på sidan af saken, då man föreslagit de allmänna medlens utgående till Seminarier, och till uppbyggande af Skolhus.

I min tanka borde de anwändas på ett sätt, som wore wida både bättre och billigare. En wärd Representant, brodren Hans Jansson, har yttrat, att wi, rörande medels anslående till Skolhus, icke böra wara afundsamme, att de som redan byggt sådane, icke böra afundas understöd åt dem, för hwilka detta ännu återstår; och hans tankar tyckas wara delade af många.

Jag hyser all aktning för detta wackra, fosterländska yttrande, men kan det oaktadt ej swara för, att icke Församlingarne emellan blir rätt mycken afund, om denna grundsats antages. Wi weta alla, att många församlingar, äfwen ganska fattige, med yttersta ansträngning bygt sina Skolhus, och ordnat sitt skolwäsende, emedan de sett det wara ett trängande behof; andra åter hafwa af ren liknöjdhet uraktlåtit det. Skulle nu de ädelsinnade, som sjelfmant ansträngt sig allt hwad de förmått, och beskattat sig rätt drygt för det höga ändamålet, se de liknöjde tagas under armarne genom erhållande af Statsmedel, till hwilka de förre också lagt sin skärf, och icke harmas? — Skulle de indirecte hjelpa till att bygga hus åt de försumlige Församlingar, oaktadt sjelfwe lika fattige, och icke harmas? Wäntom det icke. — Wi skola wända emot oß en bitter

harm

harm, om wi widtaga åtgärder, som, ehuru skenbart ädelsinta, dock i grunden äro orättwisa.

Jag tror att det endast behöfwes en föreskrift, men ingen falsk barmhertighet, i detta hänseende; jag föreslar blott ett förständigande för hwarje församling eller Pastorat, att sjelf bygga och underhålla Skolhus, likasom jag håller före, att inga öfwerdrifna anslag behöfwa utgifwas för Skolmästare-seminarier. Blifwa skoltiensterne wärde att sökas, nog göra sig Candidaterne competente, och blifwa Candidater till skolsyßlor måne att göra sig competente, nog uprstå Seminarier utan mycket bråk. Kunna Candidater bekosta ett litet honorarium för sin underwisning, nog få de Lärare som underwisa; — i detta fall kunna de utan wåda draga wexel på sin snart inträffande tjenst, likasom den fattige Studenten, som bereder sig till Prest-Embetet, oftast gör.

I Lund finnes ett Seminarium med anslag, i Christianstad ett utan. Jag kan försäkra, att från det sednare utgått lika skicklige, och nästan lika många Skolmästare-ämnen, som från det förra. — Lancaster-Lärarne i Städerne äro wanligen nog skicklige att bilda Seminarier, emedan de oftast äro Studerade. — Deremot tror jag att det anslag, wi bewilja, hufwudsakligen bör beräknas på, att åt de församlingar som äro fattige, bereda möjlighet att anskaffa tillräcklig och anständig lön åt Läraren. — Dermed hafwa wi en fördelningsgrund som är rättwis, och kanske mer ädel än den hittills föreslagna; — då kommer anslaget de werkligen behöfwande tillgodo, utan afseende på den tillfälligheten om de byggt Skolhus eller ej. — Jag föreslår alltså, att, efter wederbörande församlingars hö-

rande, Landshöfdinge- och Biskops-Embetena gemensamt böra ingifwa förslag, huru mycket af det blifwande Stats-anslaget bör komma hwarje behöfwande församling tillgodo, såsom bidrag till lön åt Skol-Läraren.

Likaledes tror jag mig böra wäga det tillägg i det hittills föreslagna reglementariska, med förutsättning af en Skol-Direction i hwarje Församling eller Pastorat, att Pastor och Directionen bör ega att uppföra de twå sökande till skolsyßlor, å förslaget, men Directionen, utan Pastors hörande den tredie, samt Socknestämmo-Pluraliteten, der Pastor blott har en Hemmanstalsröst, att bestämma hwilkendera som bör antagas.

Sluteligen får jag fästa uppmärksamheten på en sak, som underligt nog hittills blifwit förbisedd, och, som dock må hända är den wigtigaste i hela skolfrågan. Wi klaga öfwer sedeförderf, öfwer tilltagande brott, och detta icke utan skäl. Wi tro oß kunna afhjelpa detta genom en bättre folkunderwisning, men hwilka äro de som bäst behöfwa hjelp att uppfostras, för att räddas undan förderfwet? Icke den wälmående barn, ty deßa åtniuta redan nu en späligen wårdad uppfostran, nej! de som bäst behöfwa det äro de i uselhet sladde allmogens barn, deßa arma trasiga förhungrade små, som antingen sakna föräldrar, eller af dåliga och fattiga föräldrar ej wårdas. Skall man skicka deßa små nakna och hungriga i det skolhus som Staten byggt åt åboerne, för att spisas med a b c och Cathechesleran? Skola wi för hustabeller och sandbänkar åt bergad mans barn, glömma deßa arma, som i barndomen ännu kunna räddas, men som uppwuxna bland liderlighet och elände, tidigt utförde att tigga, tidigt wanwårdade och förstörde, kanske lika mycket genom Lagstiftningens som eget fel, utbildas för correc-

tionshusen. Låtom oß i folkuppfostringsfrågan icke blott se på det intellectuella, latom oß äfwen se på det moraliska, som bör hafwa främsta rummet. Här behöfwes den skärf wi kunna afsätta bättre än till husen. Ett anslag till dessas wård och skolgång, är det som bör hafwa främsta rummet; jag anhåller alltså det Rikets Ständer måtte widtaga anstalter till deßa wanlottade barns räddning, främst, och innan något anslag bewiljas till Skolhusbyggnad, åt församlingar, hwilka skyla sin brist på wilja.

Om behörig remiß häraf anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 46.

Sven Andersson från Skaraborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Efter inhämtad kännedom derom, att de för Skaraborgs Län, wid sista Riksdag af Kongl. Maj:t och Rikets Ständer i Nåder anslagne medel, till bidrag för de, efter förrättade laga skiften inom Länet utflyttade hemman, äro alldeles medtagna, så att de redan under förliden sommar werkstälde och behörigen fastställde Laga skiften, eller de hemmansegare, som derwid blifwit ålagde utflyttning, icke kunna utbekomma de dem af Landtmätare och gode män föreslagen bidrag af allmänna medel, får jag wördsammast, enligt mine Committenters önskan, framställa för Höglofl. Riks-Ständen, nödwändigheten af ett anslag af Statsmedlen, till icke för ringa belopp tilltaget, emedan största delen af de inom Länet warande byalag, dels nyligen undergått, och dels stå i

werkställighet af laga skifte, och omöjligen utan ett slikt bidrag kunna uthärda de med Laga skifte i öfrigt förenade icke obetydliga omkostnader.

Om remiß häraf till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 5 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 47.

Samme Sven Andersson hade inlemnat detta memorial:

"Ehuru det ej kan nekas, att i sednare tider mycket blifwit pätänkt och widgjordt, för att genom nya postgångars inrättande befordra Inrikes-communicationen, är det likwäl obestridligt, att en mängd betydliga bristfälligheter äfwen i detta affende ännu återstå att afhjelpa. Under det att innewånare i orter, som gränsa intill de större communicationslinierne till lands eller sjös, i sin correspondence betjenas af både den ordinarie posten, deligencer och ångfartyg, gifwes det i de inre, men ofta folkrikaste och fruktbaraste delarne af Riket, långa sträckor hwilka aldrig någon brefpost färdas, och hwilkas innebyggare, med kännbar uppoffring af tid, som borde anwändas på indrägtigare sysselsättningar, nödgas anställa resor af många mil, för att inlemna ett angeläget bref på närmaste Post-Contor. Med inhemtad kunskap utur Revisorernes berättelser öfwer Postwerkets årligen, och likasom i proportion till Postgångarnes ökade antal, äfwen förökade intrader, wore man nästan färdig att tro, att beredandet af dylika begwämligheter, äfwen åt berörde wanlottade orter, snart torde rikligen ersätta de utgifter det utan twifwel i början skulle medföra för det Kongl. Postwerket. Men om det tillåfwentyrs först är en aflägsen framtid förbehållet, att se dylika försök werkstälde och lyckade, torde det likwäl och med fästadt afseende på den lifligare communication, som mellan Residencet i hwarje Län, och inom Länet belägne städer är oumbärlig, ingalunda wara en öfwerdrifwen fordran af wår tid, att directa postgångar, der de ännu saknas, framför allt inrättas dem emellan. En sådan direct postgång saknas emellan Städerne Mariestad och Falköping; alla skrifwelser som paßera mellan nämnde städer måste taga en betydlig omwäg, antingen åt Skara eller Sköfde, för att nå sin bestämmelse.

Jemte det jag tager mig friheten att fästa Hederwärda Ståndets uppmärksamhet af en ny och direct postgångs öppnande den genaste wägen från Falköping till Mariestad, anhåller jag ödmjukligen att denna min motion warder till wederbörligt Utskott remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 48.

Eric Andersson från Stora Kopparbergs Län hade ingifwit detta memorial:

"Uppmanad af mine Committenter ifrån Säthers socken, att å deras wägnar fästa Ståndets uppmärksamhet, om ej laga stadgande kunde utfärdas, det grufweegare måtte åläggas, efter grufwornes innehafda wärde, deltaga i winterwägars underhållande, enär wid inträffande större snöwintrar, den mängd af tunga laß som derifrån forslas, förorsakar en dryg underhållning, medelst knippors borthuggande &c. Detta tillkommer då synnerligast denna socken,

genom de så kallade Betsbergs grufwor, som ligga nära intill stora landswägen, der ända till 12 à 15000 laß malm årligen bortföras, hwilket utgor för de deromkring boende wägunderhållsskyldige en stor tunga.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag- och Oeconomie-Utskotten.

§. 49.

J. O. Widegren från Östergöthland hade ingifwit detta memorial:

"Hwad jag af detta Hederwärda Ständs Protocoller för sista Riksdag, inhemtat, har af en ledamot fråga då blifwit wäckt, att Utländsk Ull icke skulle till införsel tillåtas, utan klädesfabrikanterne förse sina behof ensamt med inhemsk tillgång. Detta förslag wann likwäl icke Ständernas bifall. Jag kan icke eller gilla den så widsträckta prohibition, som der åsyftas, men finner dock, att, då Swenske ullproducenterne, som bekostat så betydligt för införseln och underhållet af utländska får, sucka för bristande afsättning af ifrågawarande production, eburu den bör anses jemngod med den utländska, tullen på utländsk ull, hwilken nu icke lärer utgöra mer än 1 à 1 1/2 sk., bör höjas till minst 4 à 6 sk. Banco per skälp. De fleste andre utländske articlar förtullas med 16 à 25 procent af warans wärde. Hwarföre icke likaledes, men dock mindre för ullen? Antingen bör farikanternes monopolium upphöra, och kläde wara tillåtet att införas för motswarande låg tull, eller ock, som jag ofwan nämnt, tullen på ull höjas. Härigenom skulle Swenska jordbrukaren få en förhöjd afkastning af sin ladugård, och det är fara wärdt att wära af enskilde pa-

trioter med så stora kostnader anlagde Schäferierier eljest antingen afstadna, eller ock blifwa betydligen indragne. Mitt förslag åsyftar således utländsk Ulls förtullning till högre pris, eller ock att tullen på utländskt Kläde blifwer betydligen nedsatt; och jag anhåller wördsammast om remiß af detta memorial till wederbörligt Utskott.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 50.

Niclas Jönsson från Christianstads Län hade ingifwit detta memorial:

"Wid flere Riksdagar har frågan om roteringen i Skåne warit ett föremål för Rikets Ständers öfwerläggning. En öfwersigt af Ständernas tillgörande i detta fall, finnes uti Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottens Utlåtande N:o 48 wid sistförflutne Riksdag. Jag hänwisar till detta Utlåtande.

Den af Ständerna redan år 1830 begärda Rotejemknings-Commißion har wäl numera haft sina wederbörliga sammanträden och widtagit åtskillige åt densamma uppdragne åtgärder, men derwid har samma maktspråk, hwilket likt ett lyte widlådit roteringsfrågan, ända från deß första uppkomst, gjort sig gällande. I stället att nemligen Committéen, såsom man förmodat, sjelf borde ega att undersöka hwilka rotar som behöfde nedsättning, har man anordnat en sådan föreskrift, att den rotehållare, som icke inom wiß bestämd tid anmälde sig hos Konungens Befallningshafwande till erhållande af en slik nedsättning, kom icke i åtanka. Flere bönder, dels af okunnighet om Kungörelsens innehåll, dels om sjelfwa frågan, försummade fatalier, och fastän bäst behöfwande, gingo de miste om nedsättningen.

Så länge inga andra åtgärder widtagas, än sådane, hwilka till och med äro sämre än palliativer, kan klagomålet icke annat än blifwa delsamma.

Jag anser mig derföre, såsom en af Skånes representanter, nödsakad förnya det gamla yrkandet, att det af Ridderskapet och Adeln, skiljagtigt från de öfrige Riks-Ständen, den 22 Februari 1830 i denna fråga fattade beslut, nu måtte af Rikets Ständer antagas; lydande detta beslut sålunda: "att en ny af rättwisa och billighet påkallad och af föregående Ständer begärd, allmän jemkning i den år 1811 werkställda extra rotering, äfwen måtte öfwergå provincen Skåne, utan afseende på den derstädes för närwarande provisoriskt bestående ordinarie rotering, hwilken sålunda upphäfwes; men att efter skedd och i Laga ordning stadfästad jemkning med hela extra rotehålls-skyldigheten för 2,572 nummer inom de twänne Länen, de extra roterings-skyldige måtte, sockne- eller härادswis höras, hwar och en för sig, öfwer den proposition, att emot erhållande af en tredjedels minskning i sin extra rotehålls-skyldighet, ataga sig det ständiga knecktehållet, sålunda till en tredjedel i numeraira beloppet nedsatt, och att den, som ifrån de utlyste sammankomsterne för detta ändamål uteblifwer, lemnar intet eller owilkorligt swar, måtte anses icke hafwa uppå förslaget ingått, utan alltså wilja wid den oförmedlade extra roterings-skyldigheten widblifwa; dock att under tiden den närwarande ordinarie roteringen komme att orubbad förblifwa."

Först sedan en dylik genomgripande åtgärd blifwit widtagen, kommer missbelåtenheten uti Skåne i detta afseende att upphöra, och Staten hade i sanning intet att äfwentyra, om man härutinnan lyssnade till den allmänna rösten.

Jag anhåller att denna min motion måtte blifwa remitterad till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Nils Jeppsson från Malmehus Län instämde uti denna motion, hwilken blef remitterad till Stats- samt Allmänna Besw ärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 51.

Niclas Jönsson från Skåne hade, uti ingifwen skrift den 7 dennes, anmält sig wäcka den motion, att de ordinarie Domstolarne måtte genom förswinnande af Protocolls-lösen m. m., fåttas i tillfälle att fullgöra den dem i Lagen föreskrifna pligt att förlika twistande parter, samt Förliknings Committéer sålunda, blifwa öfwerflödige; förbehållande sig Niclas Jönsson att i ett kommande Plenum widare utweckla denna motion, hwilken lades på bordet.

§. 52.

Olof Benjaminsson hade ingifwit detta memorial:

"En stor swårighet uppkommer ofta för rote-intresserter af serskildte hemman, hwilka till många och små delar äro klufne, att proportionaliteter efter hwarje hemmansdels storlek utreda Båtsmans-persedlar. Till undwikande häraf och på det derigenom äfwen må kunna winnas mera öfwerensstämmelse i Båtsmansdrägten, så till form, som färg, wågar jag i öfwerensstämmelse med mina Committenters uppdrag wördsammeligen föreslå: att Kronan måtte i ollo öfwertaga beslyret att förse Båtsmän med klädespersedlar, emot det att Rotehållarne, efter det å markegångs-taxorne för Båtsmans-persedlar bestämda pris derföre erlägga betalning.

Jag anhåller att detta mitt memorial måtte warda till wederbörligt Utskott remitteradt.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 53.

Samme Olof Benjaminsson hade ingifwit detta memorial:

"Inom Askims härad, hwars Fullmäktig jag är wid innewarande Riksmöte, äro wid den så kallade Mölndahlsströmmen anlagde åtskillige wattenqwarnar, dels skattlagde, dels af Frälse natur, äfwensom en mängd fabriquer, till hwilkas anläggande dels qwarnfall blifwit anwände, dels qwarnar raserade.

Deßa lägenheter, hwilkas innehafware, i följd af den näring de idka, mera ofta än Hemmansegare begagna wägarne inom Häradet, merendels med tunga laß, borde billigtwis deltaga i wäghållnings-skyldigheten efter en norm som någorlunda ställde rättigheter och skyldigheter i jemnbredd.

Det är i sådant afseende och efter mine Committenters serskildta uppdrag, jag wördsamligen föreslår: att hwarje sådan lägenhet inom nämnde Härad, måtte, lika med ett 1/4:dels hemman (efter hwilken grund de få deltaga i Prest- och Klockare-wal inom församlingen) blifwa förpligtad till wägarnes underhåll.

Denna min motion torde blifwa till Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 54.

Per Jonsson från Öland hade ingifwit detta memorial:

"Genom Nådig Resolution — — — 1824, har Kongl. Maj:t stadgat ett wite af Tio R:dr, hwartill de wid Calmare sund å westra sidan af Öland, som egde större eller mindre Båtar, äro förfallne, som å deße, till eller från Calmar och fasta landet Småland, föra personer eller deras waror, som äro längre från stranden boende, hwilket skulle inwerka på de wid samma strand warande Färjeplatsinnehafwares rättigheter.

Men sedan Kongl. Maj:t genom fornyad fri Seglations-ordning, tillåtit en hwar, utan hinder, i öppna Båtar förskaffa manskap öfwer, såwäl Calmar sund, som öfrige dylike sjöar, med deras waror, från den ena Provincen och Landet, till det andra, wågar jag på mine Committenters uppdrag, hos Rikets Höglofl. Ständer anhålla, att detta öfwerklagade och olempliga witesförbud måtte upphäfwas, och hwar och en åbo ega fribet söka med sine waror komma till fasta landet, städer och köpingar, som han anser lempligast, på samma sätt som landsboerne färdas öfwer till Öland, utan hinder eller skyldighet, att söka Färjeplatser.

Om remiß anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 55.

Anders Andersson från Skaraborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Till förekommande af en onödig kostnad för delegare i skifteslag, wågar jag wördsamligen föreslå den ändring i nu gällande Skiftes-stadga, att Egodelnings-Rätts Ordförande icke må wara förbunden att sammankalla Egodelnings-Rätten, för att prefwa, huruwida egor få i flera än tre skiften utläggas, utan torde sådant få prefwas i sammanhang med skiftets fastställelse.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840.

Härmed förenade sig Per Hansson från Wermland.

Motionen remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 56.

Bengt Gudmundsson från Halland hade ingifwit detta memorial:

"Jag anhåller att få fästa Rikets Ständers uppmärksamhet på förhållandet med roteringen i Halland. Rikets Ständers beslut, meddeladt Konungen genom Ständernas skrifwelse den 28 September 1829 (N:o 167) innehåller: "att den af extra Roterings-Jemknings-Commißionerna, efter 1823 års Riksdag, och med föranledande af för dem utfärdade instructioner, hos Konungen föreslagne tillökning i ordinarie knecktebållet, genom en del Kronoskatte- samt frälsehemmans och lägenheters åläggande af ett ordinarie roteringsbeswär, derifrån desamma warit befriade, såsom blott innefattande den förberedande åtgärd som af Rikets Ständer genom deras skrifwelse den 17 December 1823 warit åsyftad, icke må till någon werkställighet befordras, innan Rikets Ständer efter emottagande af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, får tillfälle att sig derom utlåta, med den beslutande rätt som genom Regeringsformen är Rikets Ständer förbehållen och försäkrad. Oaktadt detta beslut synes wara af den otwetydiga beskaffenhet, att hwarje derutöfwer sträckt åtgärd är olaglig, hafwa likwäl försök blifwit gjorde att åläggа Provincen Halland en ökad ständig rotering, som endast genom Ständernes och Konungens gemensamma beslut bör kunna ifrågakomma. På det att intet twifwel om förhållandet måtte hindra Rikets Ständer, att hos Kongl. Maj:t begära inställelse af den i Halland började, äfwensom i andra orter af Riket möjligen werkställde rotering till ständigt kneckte- eller båtsmanshåll, hwarom jag härmed wördsammast anhåller, utbeder jag mig att få anföra de skäl som utwisa olagligheteten deraf, och skall jag förut anföra de allmänna, för att sedan anföra de för Halland serskildt gällande.

Rikets Ständers beslut år 1810 angående oroterad jords extra roterande lyder: "Såsom det första medel till Rikets ökade försvar, bör all nu inom deß gränsor warande oroterad jord, af hwad namn och beskaffenhet den wara må (militär-boställen endast undantagne) så snart Riket med krig hotas eller oroas, genast uppsätta och med beklädnad förse det emot samma jord swarande försvarsmanskap etc."

Rikets Ständer hafwa aldrig beslutat ordinarie rotering af någon år 1809 eller sedermera befintlig oroterad jord.

Deras skrifwelse den 10 Augusti 1812 och den 8 Augusti 1815, angå blott extra roteringens jemkande, som wid första indelningen blifwit oriktigt fördelad.

Då Rikets Ständer 1823 emottog Konungens Skrifwelse af den 20 Mars samma år, angående detta ärende, finnes deraf ingen anledning att Konungen åsyftat ringaste

ändring i sjelfwa beslutet; men Krigs- och Kammar-Collegierne, hade warit af olika mening; och Kongl. Maj:t lemnade derföre till Rikets Ständer, att närmare bestämma grunderna för denna roteringsjemkning" (extra roteringen) "som befunits icke wara med tydlighet bestämde."

I Rikets Ständers swar, har, på hwad sätt är numera oförklarligt, insmugit sig en mening, som synes hafwa gifwit anledning till alla de sedan begångne olagligheterne med ordinarie roterings indelande i Riket. Daktadt samma skrifwelse af den 17 December 1823, deri Rikets Ständer tydeligen förklarat, i fråga om Jemtland, att de "funnit genom Rikets Ständers beslut af år 1810 stadgadt, det all oroterad jord i Riket borde med extra rotering beläggas," och nedanföre yttrat den mening att hemman som äro af lika natur med dem som draga ständig rotering, "borde serskildt behandlas" läser man widare deri med förwåning följande ord: "Widare, och i betraktande deraf, att efter hwad med Rikets Ständers år 1810 fattade beslut warit åsyftadt, extra roteringen endast borde träffa så kallad privilegierad jord, samt att derifrån således äfwen borde skiljas alla de hemman och lägenheter af Krono-skatte- och Frälse natur, hwilka enligt Författningarne, äro underkastade ständig rotering, anse Rikets Ständer," etc.

Nu är detta alldeles grundfalskt. Rikets Ständer, år 1810, hafwa tydeligen assett all oroterad jord.

De införde i Regerings-Formen principen för all egendoms betryggande för framtida godtyckliga, på enskildta claßer lagda eller partielt fördelade bördor, då de i 59 §. stadgade, "att allt hwad Staten kan tarfwa utöfwer de ordinarie inkomsterne, genom Bewillningar bör fyllas." Bewillnings-beskattningens natur är jemnlikhet i grunder. 1809 års Lagstiftare kunde ej asse, att pålägga den nyodlade Krono- eller Skattejorden, efter gamla indelningens fördelning, en tunga, som ej delades af all jord. De hade då icke sagt "all jord" utan tydeligen uttalat ordet privilegierad jord. Hwem som insatt detta sednare i 1823 års Skrifwelse wet jag ej; huru det än härmed må wara, står det likwäl alltid fast, att denna Rikets Ständers Skrifwelse endast angår extra roteringen; att hwad deri yttras om uteslutande af Krono-skatte och Frälse från extra roteringen, icke innebär något direct beslut att sådan jord skall roteras i ständigt Knecktе- och Båtsmanshåll, och att utom ett sådant Ständernas beslut, all sådan åtgärd är olaglig. Att det numera, efter det Rikets Ständer aflåtit ofwanåberopade Skrifwelse af den 20 September 1829, skulle wara en kränkning af Ständernes beslutande rätt, är ej twifwelaktigt. Då således det synes wara af nödwändighet, att Rikets Ständer hos Konungen anmäla sitt beslut, att all fråga om oroterad jords indelning i ständiga Knecktе- och Båtsmanshåll, må för framtiden förfalla, och hwad deri redan kan wara beredt, icke under något wilkor utföras, samt att deremot, enligt 1810 års beslut, all oroterad jord, ware sig så kallad privilegierad eller Krono-skatte och Frälsejord, endast bör i extra rotering ingå; torde det mig nu tillåtas anföra förhållandet enskildt med Halland.

Denna province nekade bestämdt att ingå på det genom Kongl. Brefwet den 23 Mars 1813 gjorde förslag, "att extra Rotehållare skulle åtaga sig ständig rotering emot nedsättning af 1/5:del i extra roteringen." Något större bewis än denna Proposition kan wäl ej finnas, att Regeringen sjelf icke ansåg ständig rotering kunna provincen

ålägges; och merkligt är att se, huru genast efter allmänna Bewäringens inrättning, i hwilket åtagande Rikets Ständer ingingo, emot försäkran, att extra rotering skulle först utgå, Regeringen ansett sig kunna föreslå minskning i den extra roteringens styrka, utan Rikets Ständers hörande. Då enligt Kongl. Brefwet den 30 November 1824 anbefalldes, att utbyte, ordinarie Båtsmansrotarne emellan, skulle i Halland ske, för att bereda ett närmare läge, befattade de utsedde Committerade sig icke dermed. Nu kom mißtaget af 1823 års Ständer efter. I Kongl. Brefwet den 20 December 1825 förklaras, att Kongl. Maj:t funnit för godt stadga, "att Krono-skatte och Frälsejord, icke bör till extra rotering upptagas, emedan enligt gällande författningar all sådan jord åligger i ordinarie roterings-beswäret deltaga" och Roterings-Commißionerne i Halland ålades, "att sådant noga undersöka och serskildta längder deröfwer upprätta."

Wid 1826 års roterings-förrättning behandlade Commißionerna frågan om utsocknes roterings-skyldighet, men ansågo den böra i extra roteringen förblifwa, intilldeß begge Statsmakterna annorlunda derom förordnat."

Enligt Regeringens Bref den 2 November 1833 återförwistes 1826 års roteringsåtgärd till ny handläggning i hela deß widd, i anledning af detta Commißionernas beslut. Då protesterades wid förrättningarne af utsockne Frälsegegare, och begärdes att en Commißion för hela Länet måtte utreda förhållandet. Detta biföll Kongl. Maj:t genom Skrifwelse den 9 Maj 1835, men wid sammanträdet den 27 Augusti samma år, aflemnades protester, hwarpå följde Kongl. Brefwet den 24 October 1837, som anbefaller Roterings-Commißionen, "att uti ständig roteringsskyldighet indraga utsocknefrälset och i rotar sammanjemka det af ålder roterade Krono- och skattehemman;" emot hwilket delegarne protesterade och en del Commißioner reserverade sig, utan att likwäl detta afhöll Ordföranden och tjenstemännen att indela i hwarje rote högst 4 hemman; en indelning, som äfwen i denna del, är orättwis, då den gamla roteringen, till följe af hemmanens i allmänhet ringa betydenhet, är grundad på högre hemmantal.

Utom deßa här anförde omständigheter, finnes ytterligare ett bewis för oriktigheten af ordinarie roteringens införande i Halland, som torde här böra anföras; och detta är: att den 27 Juni 1815, Landshöfdinge-Embetet kungjorde utskrifnings-penningarnes förswinnande, hwilka förut i Halland motswarat rotefrihets-afgiften. Sedan extra roteringen sålunda blifwit införd, ansågs ej rotefrihet der mera existera.

Slutligen bör ej lemnas obemärkt, huru som blotta farhågan att kunna åläggas ny rotering och den werkan Roterings-Commißionernes egenmäktiga förfarande haft på opinionen, redan föranledt en osäkerhet i wärdet af den sålunda till ny rotering indelade jord, hwartill kommer, att Kammar-Rätten med deß anmärkningar och påståenden om erläggande af roterings-vacance-afgift, till belopp af öfwer 50 R:dr Banco för hwarje hemman, beswärat både hemmansegare och autoriteterne, hwilket ock, i sin mån, bidragit att sprida oro och mißbelåtenhet.

På deßa grunder föreslår jag:

1:o Att alla framtida åtgärder för ständig rotering af utsockne-frälsehemman i Halland måtte inställas;

2:o Att de i strid med Riksens Ständers år 1829 fattade ofwanberörde beslut, redan widtagne förfaranden med utsocknefrälse m. fl. hemmans, i Halland, indelning till ständig rotering, förklaras icke grundlägga något slags anspråk till påförande af någon afgift, af hwilken beskaffenhet den wara må, förrän Kongl. Maj:t med Rikets Ständer, enligt 80 §. Regeringsformen, meddelat sitt sammanstämmande beslut, angående ej mindre ny rotering för Provincen Halland, än grunderna för tillwerkningen deruti; det will säga: i hwad förhållande samma rotering må ega rum; samt

3:o Att i följe deraf, det må för Provincen Halland förblifwa wid den af densamma åtagne extra roteringen.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig David Andersson, äfwen från Halland.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 57.

Johannes Andersson från Calmar Län hade ingifwit detta memorial:

"De corporationer, som för Staten medföra de största underhållskostnaderne, äro Militairen och Prestersskapet. Begge deßa äro wißerligen nödwändiga och oumbärliga, men inskränkningar deruti torde dock, utan äfwentyr för Statens bestånd, kunna ega rum. I afseende å militairn hafwa flere motioner om inskränkningar blifwit wäckta, men rorande Prestersskapet, har någon sådan fråga icke framstälts.

I afseende å yrkad inskränkning inom wår armé, tror jag till och med att några gått alltför långt, ty jag, som

anser Statens selfständighet och oberoende till sine yttre förhållanden utgöra grunden för deß inre trefnad och wälstånd, kan icke gerna se förswarsanstalterne förswagas eller förminskas. Prestersskapet deremot, hwars löneinkomster öfwer hela Riket uppgå till det enorma belopp af icke mindre än något öfwer 2,000,000 R:dr Banco årligen, kan säkerligen, utan all fara, både för religieust och intellectuelt obestånd, minskas åtminstone till hälften. Af den Million som härigenom årligen blef besparad, kunde ena hälften anwändas till folkunderwisningen, och den andra till förbättrande af wår förfallna krigsflotta, krigsmaterialier och öfrige förswarsanstalter. Jag yrkar alltså omförmälde inskränkning i Prestersskapet och deß löne-inkomster.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 58.

Peter Petersson från Jönköpings Län hade ingifwit detta memorial:

"Alltifrån den tid gästgifwaregårdar inrättades, har också på hwarje sådan funnits ett föreslyr, hwilken kallas gästgifware. Dennes åliggande är bland andra, att tillhandahålla resande förtäring och husrum m. m. emot betalning, efter en wiß af Konungens Befallningshafwande upprättad tara; men han eger icke rättighet att till andre än resande försälja Bränwin i minut, ehuru sådant swårligen lärer kunna undwikas, serdeles wid de större gästgifwaregårdarne, der en mängd wägfarande, hela dygnet om paßera, och utan att wara resande, ändå kunna wara i behof af någon förfriskning.

Då gästgifware betala till Kronan, efter Pröfnings-Committéens beslut, sin årliga afgift, böra de wäl också ega

rättighet att till hwem som helst sälja Bränwin, likasom Öl eller Swagdricka, i större eller mindre portioner.

Men, skulle kanske någon nykterhetswän inwända, fyllerilasten tilltager derigenom! så swaras derpå, att, om de wid gästgifwaregårdarne, på de resande wäntande, derstädes fingo på lagligt sätt köpa sig en sup, utan att prompt köpa en hel kanna, behöfde husbönderna ej på deras färder medskicka någon flaska med Bränwin. Den som har anlag för supa, upphör icke dermed för förbudets skull, utan äggas derutaf snarare ännu mer, och om rättighet tillätes gästgifware på landet, att lika med gästgifware och traeteurer i Städerne, fritt till hwem som helst, emot betalning försälja bränwin i minut, skulle i min tanka derigenom lönnkrögeriet upphöra, samt således Swenska Bränwinet mera mättligt begagnas.

Bränwin är en Swensk product, penningar gå härföre icke ur landet, hwarföre bör då Swenska allmogen nekas att fritt begagna en inhemsk wara, då det sker med måtta? Är det någon som ingått i nykterhets-förening, är jag fullt öfwertygad, att både Spanska och Fransta spirituosa af honom icke behöfwas, såsom ersättning för det Swenska bränwinet.

Jag hemställer således, att Gästgifware på landet måtte lagligen berättigas, att till hwem som helst försälja bränwin i minut, och att afgiften för denna försäljning må anes wara inbegripen i deras bewillning för Gästgifwerirättigheten.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles wördsammast.

Stockholm den 26 Februari 1840."

Lades på bordet.

§. 59.

Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län hade ingifwit detta memorial:

"Med mycket skäl har wid åtskillige tillfällen klagan blifwit förd öfwer det inwecklade i wårt beskattnings-system, samt de många olägenheter som skall drabba den skattdragande då han skall afbörda sina utskylder. Förhållandet mellan räntegifware och indelningshafware är i anledning af forselrätten, det mest förhatliga och ofta rättswidriga. Att härwid belasta Protocollet med en detaljerad utweckling, skulle wara så mycket mera öfwerflödigt, som de fleste af mina Ständs-Bröder, hafwa i frågor rörande beskattningen, en egen bedröflig erfarenhet.

Jag fullgör mina Committenters, med min egen önskan öfwerensstämmande uppdrag, då jag wördsamligen föreslår, att alla räntor, af hwad namn som helst, åfwen de som äro anslagne till löner åt Embets- och Tjenstemän, samt all tionde, (med undantag af Presternas tertial) åfwensom alla ränte-persedlar må få lösas efter markegångspris samt uppbåras af Kronans wanlige Uppbördsmän, sedan Härradsskrifwaren å en enda Debetsedel uppfört alla utskylder, af hwad namn och beskaffenhet de wara må, i följd hwaraf endast ett eller högst 2:ne Uppbördsmöten årligen komma att hållas, samt Embetsmännen att af Kronan uppbära sine löneinkomster och med detsamma blifwa befriade ifrån obehaget att ständigt wara i spändt förhållande till dem, af hwilka de nu skola uppbära sine inkomster, på ett både för räntegifwaren och indelningshafwaren lika odiöst sätt.

Jag anhåller om remiß af detta mitt memorial till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lindbäck från Halland.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 60.

Måns Månsson från Calmar Län hade ingifwit detta memorial:

"Obilligheten af det för mjölqwarnar existerande beskattningssätt är uppenbart, och jag får alltså föreslå, att med grundskattens borttagande, äfwen för Tullmjölqwarnar, deße hädanefter måtte taxeras endast till bewillning till 5 procent af årliga behållna afkattningen eller intägten.

Remiß af denna min motion anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 61.

Samme Måns Månsson hade ingifwit detta memorial:

"Genom Kongl. Kungörelsen den 3 April 1816, Kongl. Brefwet den 3 Juli 1829 och Kongl. Brefwet den 28 Maj 1830, är wißerligen påbudet att conventionen om Prestersskapets rättigheter af Församlingarne, böra wid inträffande tjenstledigheter söka upprättas. Det kan likwäl hända, att Församlingar finnas, der dylika conventioner icke kunna komma till stånd; och Presten eger då uttaga sina rättigheter enligt 1681 års Kongl. Förordning, hwilket äfwen är fallet inom de Församlingar, der wid tidigare skedda Preste-tillsättningar föreningar icke blifwit träffade.

I sådane Församlingar uppstå ofta twister emellan de lönande och löntagaren, hwilka twister icke sällan hafwa sin grund uti otydligheten af de bud Författningen innehåller. Så till exempel stadgar ofwanberörde Förordning, att Capellanen skall i lön af församlingen hafwa en halfspann säd af hwarje hel eller half gård, hwilketdera bestämmes likwäl ej, likasom hwad angår Klockarens aflöning, Förordningen bjuder att han skall hafwa 3 kappar säd af hwarje bonde, utan att närmare bestämmes, om ordet bonde här afser den som eger ett bushåll, eller den, som eger ett hemman. Följden af sistnämnde otydliga stadgande har i en och annan församling å min hemort blifwit den, att en Poßeßionat, som eger en mängd hemman inom Församlingen, hwilka han sammanslagit till ett bruk, för alla deßa hemman ej will i lönen till Klockaren deltaga med mer än 3 kappar säd, ehuru han wid Klockarens tillsättning begagnat röst för hwarje hemman serskildt.

Jag får alltså föreslå, att deße båda stadganden måtte blifwa ändrade eller förklarade, så att någon twist om deras rätta förstånd ej behöfwer uppkomma, yrkande jag, att i allmänhet rösträttigheten måtte tagas till grund för aflönings-skyldigheten.

Om remiß af denna min motion anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 62.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Nästan alltid då fråga uppstår om några allmänt nyttiga företag, mötes fosterlandswännen med den inwändningen: wi hafwa icke råd, wårt land är för fattigt! Ja, tywärr är det så. Men icke naturen, utan wi sjelfwa hafwa gjordt landet fattigt, och wi böra icke glömma att det en gång warit rikt. Icke allenast wid Christendomens första

införande war, enligt historiens wittnesbörd, wälmågan i landet sådan, att då, en rik Enka testementerade sin egendom till de fattige, för att fullgöra den nya Religionens föreskrifter, förmådde man icke upptäcka några fattiga i landet, hwadan penningarne måste sändas utrikes, utan äfwen sedan Presternes wälde wunnit skadga, och Kloster och Munkar i flere hundrade år riktadt sig på landets bekostnad, woro ändå rikedom och wälmåga allmänna. I Trettonde, Fjortonde och en del af Femtonde Arhundradet, fördes ett lefnadsfätt, wida öfwer det som nu är möjligt, och detta icke blott af de högre claßerne och den rikare allmogen; äfwen tjenarne hade då dubbla och tredubbla slater emot dem som nu beslås, äfwen der de hafwa dem högst. Detta oaktadt, war utförseln till fremmande länder, af Säd och Victualier högst betydlig. Af Handelstractaten med Venedig 1611 wisar det sig, att wi dit utförde Säd, och i GUSTAF ADOLPH den Stores tid påräknades utförsel-tullen af Spanmål, såsom en af de säkraste tillgångarne till Krigets utförande. Jordbruket war i gamla tider aktadt och äradt, Näringarne fria och Skrätwånget okändt. — Handeln war så liflig, att hela Swerige war såsom en stor marknadsplats; swåra Krig hemsökte då, oftare än nu, landet, och Skatterna som Kyrkan den tiden utsugade, woro säkert ej mindre än de som nu erläggas. Det oaktadt, reste sig landet fort och lätt från de olyckor som träffade det, och näringsflit och politiskt anseende återwunnos med en förwånande hastighet. Jordbruket war då, och sick wara hufwudnäringen, och de andra mindre wigtiga näringsgrenarne tillätos ej då nedtrycka detsamma.

Det är först sedan frukterna af näringstwånget bunnit mogna, det är först sedan 200 år tillbaka, som Swerige behöft köpa Spanmål af Utländningen.

Ordsaken till det närwarande olyckliga förhållandet, måste derföre hufwudsakligen sökas i näringstwånget. I ett land der jorden är frusen i sex månader om året, måste Landtmannen idka binäringar, emedan han om sommaren behöfwer en stor arbetspersonal, hwilken han måste kunna fördelaktigt syßelsätta under wintern.

I ett sådant land ligger det i sakens natur, att en stor del näringar trifwas bäst på landet, och derom wittnar förhållandet fordom, ty ännu under Tritio-åriga-kriget war antalet af Handtwerkare på landet så stort, oaktadt de då redan länge warit jagade och förföljde, — att nästan hela Swenska Arméen försågs ur deras werkstäder med Wadmal, Skor, Linne, Bößor och Harnesk m. m. Nu har Skrätwånget istället dragit näringarne åt Städerne, der de wantrifwas, hwarom Stads-handtwerkarnes belägenhet tydligast wittnar. Näringsfriheten bereder lågt pris på de förnödenhetswaror Landtmannen behöfwer, pryder hans boning och gör den angenäm och treflig, alstrar wälmåga, och wälmågan flit och belåtenhet. Skrätwånget förhöjer priset på lifwets beqwämligheter, sprider wantrefnad och syßlolöshet i landet, framkallar fattigdom, och af fattigdom kommer lättja, men lättjan är, efter Bibelens uttryck, "en rot till allt ondt."

Det är på deßa grunder, och ännu många flere, som skulle blifwa för widlyftige att här anföra, som jag wördsammast föreslår en allmän frihet för Handel, Näringar och Yrken, hwarmed jag förstår hwarie Swensk medborgares rätt, att, utan några i förwäg lagda hinder, idka hwarje ärligt näringsfång, utan att dertill behöfwa begära något slags tillstånd eller uppwisa Mästare-bref eller annat betyg öfwer genomgångne läroår eller inhämtad skicklighet,

och utan annan skyldighet, hwad rättigheten till näringens bedrifwande beträffar, än att sig anmäla hos wederbörlig Auctoritet, för att för sin rörelse blifwa i laglig ordning beskattad; häraf följer:

1:o att all skillnad emellan Landtmanna- och Stadsmanna-näringar inför Lagen förswinner, och att hwarje Näringsidkare kan nedsätta sig och sin rörelse, densamma utöfwa hwar han behagar och för sig finner bäst paßande;

2:o att hwarje Näringsidkare kan föryttra sina producter öfwerallt i Riket och till hwem han behagar; ware sig i Staden eller på Landet, ware sig i parti eller minut, i husen eller i öppna bodar;

3:o att då näringsfriheten genom en illa tillempad beskattning, kan förwandlas i näringstwång, så bör såsom grundsats antagas, att hwarje Näringsidkare bör skatta i förhållande till sin production, men ej i förhållande till den arbetsbesparing, han kan åstadkomma genom fullkomligare inrättningar;

4:o att alla författningar, som hindra en Näringsidkare att begagna så många arbetare som han kan eller will sysselsätta, ware sig egne barn eller legohjon, och betaga honom rättigheten att antaga dem i sin tjenst när som helst, och på så kort eller lång tid som de åsämjas, må upphäfwas.

Antages och tillempas dessa grundsatser, så wågar jag hoppas att Swerige ännu en gång, uti en, icke mycket aflägsen framtid, skall blifwa hwad det fordom warit, ett rikt land, ty här, såsom allestädes, gäller den gamla erfarenheten, att "Länder äro odlade och rika, ej i den mån de äro bördiga, utan i den mån deras krafter och tillgångar kunnat fritt utweckla sig."

Jag anhåller att denna motion må till wederbörligt Utskott warda remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Största delen af Standet hördes instämma uti denna motion, hwilken blef till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet remitterad.

§. 63.

Olof Hansson från Westerås Län hade ingifwit detta memorial:

"Den tid är snart inne, då större delen af de i Westmanland belägne Kongsgårdar, samt andre Kongl. Maj:t och Kronan tillhörige hemman och lägenheter skola till nytt arrende upplåtas. Efter den första Arrende-auctionen, gjorde inroparne den bedröfliga erfarenhet, att de erbjudna årliga afgifterne wida öfwerstego behållna afkastningen. Följden häraf blef, dels att flere Arrendatorer helt och hållit utarmades, hwilket sannolikt blifwit händelsen med alla, dereft icke betydlig nedsättning i arrende-wilkoren erhållits.

Mig synes det icke wara med Statens wärdighet öfwerensstämmande, att, lik en sniken enskild Jordegare, söka inkomsten af sine fastigheter, obekymrad, huruwida brukaren förmår att utgöra de skyldigheter han sig åtagit; och om den satsen står fast, hwilket den wißerligen gör, att Statens wälstånd beror på wälstånd hos största möjliga antal individer, så synes den Stat arbeta på egen undergång, som åt medborgare beredet tillfälle och utsätter lockmat till inlåtande i ruinerande företag.

Det måste wißerligen medgifwas, att det är en frivillig handling, att inropa ett arrende, och att hwar och en är skyldig att se sig före eller plikta för sine okloka fö-

retag, men så wäl Domstolarnes som Kongl. Kammar-Collegii Annaler wittna nogsamt om de bedröfliga följder deße mißlyckade speculationer haft. Sedan från första inroparen och hans Cautionister, blifwit utpantadt allt hwad de egt, har lägenheten kommit på ny auction, ej sällan med samma följd; men ej nog härmed. Den olycklige förste inroparen har sedermera blifwit dömd att till Kongl. Maj:t och Kronan gälda skillnaden emellan förra och andra arrende-beloppet, hwarigenom händt, att deresst det efteråt lyckats honom att förwärfwa något till uppehälle för sig med hustru och barn, äfwen denna tillgång blifwit uppspårad och för Kronans räkning anammad.

Efter min öfwertygelse äro, åtminstone med högst få undantag, deßa arrenden nu bringade till det belopp de rätteligen böra utgöra, det will säga, att brukaren kan påräkna någon behållning för sitt nedlagda capital och anwända möda.

Jag will derföre föreslå, att nuwarande arrenden antagas såsom en beständigt utgående afgäld af hemmanen och lägenheterne, samt att nyttjande-rätten deraf, för 30 år utbiudes på auction mot städjepenning, hwars belopp genom auctionen bestämmes och bör erläggas före tillträdet och innan arrende-contract utfärdas.

Denna städjepenning blefwe säkrare än alla löftesskrifter, Kongl. Maj:t och Kronan en borgen för arrendets fullkomliga utgörande, serdeles om tillika stadgas att den arrendator, som försummar att å bestämd tid utgifwa arrendet, gör sig förlustig så wäl deraf, som den erlagda städjan.

Fördelarne, som af detta förändrade auctions-sätt skulle winnas, äro, efter min tanka, att en hop medellöse och lättsinnige speculanter måtte uteslutas från concurrence wid auctionerna; att då Kronans jord komme i händer på mera

bemedlade personer, den jemwäl skulle, till allmän bätnad, blifwa bättre skött, helst detta wore det enda wilkor, hwarigenom brukaren kunde hoppas att återfå sin utlagde städjepenning; och att det förderfliga cautions-systemet till en stor del komme att upphöra, emedan någon annan borgen för arrendet icke behöfdes, än på sin höjd för byggnadernes underhållande och jordens häfd, eller hwad man annars kallar husröta.

Om arrendets eller städjepenningens förlust skulle bestämmas, för det fall, att arrendatorn till Thomedag ej afbördat sig arrendet, skulle detta stadgande, efter min öfwertygelse, blifwa alltför strängt, emedan tillfälligheter kunna gifwas, då ett sådant fullgörande blir för arrendatorn, om ej omöjligt, åtminstone föremål för högst kännbara kostnader; till exempel lefwerering till Strömsholm af hö, för derifrån utarrenderende ängslägenheter. Jag wille derföre föreslå, att arrendets förlust icke måtte stadgas förr, än då arrendatorn icke till bestämd tid afbördat sig arrendet och sedermera, efter erhållen påminnelse icke inom tre månader giort rätt för sig.

De köpeskillingar som på detta sätt komma att inflyta, skulle ofelbart uppgå till ett ganska betydligt belopp, hwilket kunde anses såsom en för Statswerket opräknad inkomst. Och då denna härledde sig från jordegendom, synes det också wara billigt, att densamma komme jordbruket i allmänhet till godo; hwadan jag får hemställa, om den icke kunde anwändas till något ändamålsenligt institut för bildande af duglige Rättare, eller till anskaffande och underhållande af förbättrade kreaturs-racer, eller till uppmun-

tran för dem, som kunna uppwisa de bästa hemfödda kreatur.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 64.

Sven Isacsson från Öland hade ingifwit detta memorial:

"Sedan Kongl. Maj:t och Kronan mellan åren 1820 och 1830 i wisa parker försalt, under Skattemanna-rätt, Kronoskogen Rella-Tull, belägen inom Högsrums socken på Öland, och flere inropare, wid anstald auction, deraf blifwit egare, som äfwen äro hemmansegare i andra intill Högsrums församling angränsande socknar hafwa, sedan de afyttrat derå befintlig skog, hwars ofruktbara mark är till all odling otjenlig, men likwäl å de flesta ställen är belagd med en årlig ränta af 2 R:dr B:co för hwarje tunnland, de, som äro boende uti de intill Kronoparken angränsande socknar, för ingen eller ringa betalning, endast för att slippa den dryga skatt nämnde parker äro pålagde, afstått jorden till obemedlade wanfrejdade personer, i en så liten areal af 4 högst 8 tunnland, hwarå deße så kallade köpare, erhållit lagfart och fasta, hwarigenom lägenheter, ehuru orimligt, blifwit såsom hemmantal beräknade. Deße så ytterst utfattige personer hafwa sedan blifwit skattskrifne ehuru emot Församlingens wilja, inom Högsrums socken, der icke sällan föräldrarne genom döden efter sig lemnat 3, 4 à 5 små barn, som Högsrums Församling wanligtwis årligen blifwit ålagd att till deras försörjande betala 2 à 3 tunnor spanmål. Denna plägsed har så fortplantat sig inom denna lilla, härigenom allt mer och mer i fattigdom råkade socken, som till sitt hemmantal och inskränkta areal ej

består af mer än omkring 22 3/4 mantal, att ej sällan händer, det bönderne måste från sine små hemman afgå till backstugubjon i följd af det dryga onus som underhållet af omkring 15 st. barn wanligtwis årligen medförer. Deßa barns underhåll hafwa blifwit Högsrums socken ålagdt, dels derigenom, att Kronoparken är belägen inom nämnde Församling; dels derföre, att de utom socken boende inroparne hafwa sönderstyckat nämnde parker. Ett sådant fortgående utan hejdande, skall snart åstadkomma den lilla bofasta bondehopens bedröfliga undergång, som genom andra sockenboer, dem orättmätigt blifwit tillskyndat.

Jag wågar derföre, till förekommande af denna oreda, föreslå: "att Kongl. Förordningen, om afsöndring af jord å deßa Kronoparker, såsom Rilla, Sörby och Lindby trakter, måtte upphäfwas," och ej mindre sönderstyckning må ske, än den som war då de af Kongl. Maj:t och Kronan försåldes, som utgjorde ungefärligen 40 Tunnland i hwarje lott; ty härigenom skulle mycken fattigdom blifwa afböjd, om ej alldeles afhulpen, och Kongl. Maj:t och Kronan då utfå sin derå utsatta årliga ränta, och icke, som nu sker, gå miste derom; ty genom denna så länge fortfarande sönderstyckning af jorden, har nu deße fattige åboer blifwit urståndsatte att kunna betala till Kongl. Maj:t och Kronan den dem årligen åsatta ränta af 9 kappar spanmål eller 2 R:dr Banco för hwart Tunnland, hwaremot den nu således hembjudit jorden till Kongl. Maj:t och Kronan.

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 65.

Anders Andersson från Östergöthland hade inlemnat detta memorial:

"Som det åtminstone i min hemort icke blott någon gång, utan merendels händt och händer, att, sedan wederbörande rust- och rotehållare med legokarl träffat öfwerenskommelse om de wilkor, på hwilka samma karl will åtaga sig, att för rusthållet eller roten tjena Kongl. Maj:t och Kronan, wederbörande Regementsbefäl, efter det karlen genomgått approbationsmönstringen, och skall i rullorna inskrifwas, tillåter sig, att, utan afseende på det ofwannämnde emellan rust- eller rotehållarne och recryten träffade accordet, godtyckligt bestämma wilkoren för recrytens antagande; så ock enär detta lika olagliga, som rättswidriga tilltag för rust- eller rothållare medförer ofta betydligen förökade utgifter och en orättwis tillökning i deras redan förut nog dryge onera, får jag wördsammast yrka, att till wederbörande Regements-Befäls efterrättelse owilkorligen stadgas må, att Regements-Befälet, wid recryts antagande, icke må hafwa att med något annat taga befattning, eller något annat att sig öfwer yttra, än huruwida karlen är enligt gällande föreskrifter i sådant fall, antaglig till krigstjenst; men att deremot hela den oeconomiska detaillen eller öfwerenskommelsen om de wilkor, hwarunder recryten will taga lejd, må ensamt och allenast bero på träffadt aftal rust- eller rotehållaren samt recryten emellan, hwilket aftal wäl må skriftligen uppställas och till ömsesidig efterrättelse i rullorna antecknas, likwäl utan att Regements-Befälet derwid må ega rätt att göra någon anmärkning, än mindre deri tillwägabringa ändring.

Om

Om remiß härå till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 66.

Samme Anders Andersson hade ingifwit detta memorial:

"För afhjelpande af den så länge och så högt öfwerklagade olikheten i jordbeskattningen inom Riket; så och då det icke rimligen kan begäras och fordras, att egare af privilegierad jord skola kunna åläggas afstå från de samma jord tillerkända rättigheter och förmåner, såwida icke en, samma förmåner motswarande, ersättning dem derföre meddelas; men medel till en sådan ersättnings beredande saknas, anser jag mig, efter af mine Committenter mig derom gifwen anmodan, böra föreslå, att egare af Kronoskattehemman må få sig tillerkänd rättigheten, att mot en på billiga och rättwisa grunder, som af Rikets Ständer föreskrifwas och bestämmas, fastställd contant lösen, få sin innehafwande skattejord förwandlad till frälse natur. De af den sålunda till frälse förwandlade skattejorden förut mer än efterät utgående skatterne eller Statsbidragen, ersättas Statswerket genom räntan å den erlagde lösesskillingen, som skulle lemnas under Riksgälds-Contorets förwaltning. På detta, enligt min tanka, enda möjliga sätt kunde man motse, att i en, om också aflägsen, framtid komma derhän, att all Rikets jord, såsom naturlig billighet kräfwer, blefwe fins emellan lika beskattad. För billigheten i min nu gjorde framställning, talar också den omständigheten, att nästan all i Riket nu privilegierad jord, blifwit tillagd sine privilegier

och förmåner, derföre att deß egare gjort någon uppoffring för Staten, så war t. ex. förhållandet med rusttjensten för flere hundrade år, då den som kunde uppsätta häst och karl till Kronans tjenst, erhöll skattefrihet för sitt hemman, som sålunda blef af frälse natur. Den af mig nu föreslagna rättighet för nu warande eller blifwande skattejordsegare att lösa sin jord till frälse, är blott en af förändrade tids- och samhällsförhållanden föranledd förändring af denna nyßnämnde utwäg att till frälse natur förwandla skattejord.

Jag anhåller om remiß härå till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 67.

Olof Lindbäck från Halland hade ingifwit detta memorial:

"Klagomålen öfwer långsamhet i Rättegångs- och executionswerket äro urgamla. Den lidande kan aldrig nog snart erhålla rättwisa. Allt hwad som hindrar deß skyndsamma gång och icke erfordras för enskild eller allmän säkerhet bör derföre bortskaffas. Wäl utgöra onödige instancer ett betydligt hinder, och den nu åter wäckta fråga om Kämners- samt Lagmans-Rätternes indragning bör derföre winna framgång; men blir det icke Under-Domare i Städerne samt Öfwer-Rätter och Högsta Domstol ej uttryckligen förbjudet, att dröja med ett måls afgörande så lång tid, som rimligtwis bordt wara tillräcklig för målets handläggning i flera instancer, så hjelper ju ej endast minskningen af deßes antal. Utom de allmänna föreskrifterne i 1 §. 24 Cap. Rättegångs-Balken och 1 §. 1 Cap. Utsöknings-Balken med flerestädes i 1734 års Lag, äro i detta afseende en mängd Författningar, af hwilka, under förutnämnda §. i Flintbergs Lagfarenhets-Bibliothek 4:de delen sidan 588 och följande, anföras först åtskillige allmännare och sedan öfwer Femtio mera speciella stadganden, genom hwilka skyndsamhet anbefalts. Der citerade innehåll af Kongl. Maj:ts den 11 November 1756 och den 11 December 1766 (mom. 5) utfärdade Nådiga Bref om boktregistrerande af mål, som blifwit 8 à 10 år gamla, då Parter och deras arfwingar aflidit, wisa ock nödwändigheten af säkra controller emot dröjsmål med sakers afgörande; och en bedröflig erfarenhet har ådagalagt, att dylika föreskrifter ännu tarfwas. Concursmål hafwa hos Under-Rätter legat oafgjorda öfwer Tio år; och ej torde wara så sällspordt, att temligen enkla twistemål hwila hos en och annan Stads-Domstol Ett à Twå år owidrörde, sedan de öfwerlemnats till slutlig pröfning. Sällan fås twistemål från Hof-Rätterne på mindre tid än ett år och från Högsta Domstolen förr än Twå à Tre år efter det de i Hof-Rätten afgjorts. Således hafwa hittills meddelade föreskrifter om skyndsamhet icke hjelpt, och nya medel mot detta onda böra försökas. På nyß anförda ställe i Lagfarenhets-Bibliotheket omnämnes, hurusom, enligt Corpus Juris Fried. 1:sta delen, 6:te afdeln. 26 §., mål i Preußiska Staterne få, sedan wederbörandes förklaringar inkommit, icke wara oafgjorda längre, än Fyra månader i Första, Tre i andra och Twå i Tredje instancen. Hwarföre kunde icke någon wiß tid äfwen här i landet i detta afseende föreskrifwas?

Jag hemställer om ej skyndsamhet skulle wid Öfwer-Rätterne befordras derigenom att personalen å hwarje Hof-Rätts-Division minskades och derigenom Divisionernas antal kunde ökas. Med stöd af hwad fäderneslandets i flere

afseenden utmärktaste Jurister, dels uti 5 och 7 §§. 16 Cap. 1 delen Rättegångs-Balken af förslaget till allmän Civil-Lag projecterat och på sitt ställe motiverat, och hwaremot Hof-Rätterne, som det granskat, icke något onmärkt, utan det sålunda godkänt, dels och uti 50 §. 3 Cap. i sednare delen af Rättegångs-Balken angående brottmål, föreslagit, får jag, af ofwanberörde skäl, föreslå, att Dom uti twistemål och civila ärenden samt sådane brottmål för hwilka ej någon år häktad, skall, wid Under-Domstol i Städerne å wiß, för Parterne genom anslag och om deras, eller deras ombuds hemwist är kändt och beläget inom den Stad, der Rätten sitter, åfwen genom serskilda kallelser af Rättens betjening förut kungjord dag (och timma) inom en månad sedan målet öfwerlemnats till slutlig pröfning, till parterna utgifwas, derest ej laga hinder möta, hwilka då böra af Under-Domstolen genom anslag tillkännagifwas parterna och serskildt anmälas hos Öfwer-Rätten, som eger utsätta den tid, inom hwilken Domen till wederbörande utlemnas. Will man infora stadgandet härom i 1734 års lag, kan det intagas, antingen efter 2 §. eller genom omarbetning af 5 §. 24 Cap. Rättegångs-Balken.

Om detta förslag ej bifalles, får jag till ändamålets winnande alternativt föreslå antagandet af det till största delen utaf Högsta Domstolen wid granskning af Kongl. Lag-Committéens berörde project, tillstyrkta stadgande, att Under-Domstol i stad skall, sedan twistemål eller sådant brottmål, för hwilket ej någon år häktad, utförts, för parterne kungöra dagen (och timman) då dom utgifwes; och att den, som menar att saken onödigt uppehålles, må deröfwer serskildt klaga, samt att om ej alla parter äro

tillstädes då tiden så tillkännagifwes, de bortowarande genom anslag, och om deras eller deras Ombuds hemwist är kändt och beläget inom den stad der Rätten sitter, åfwen genom Rättens Betjening underrättas om berörde tid för utgifwande af Dom i brottmål. Då den tilltalade år häktad, bör naturligtwis bestämmas mycket kortare tid, högst fjorton dagar efter ransakningens slut.

Motionären, som hoppas framgång för ofwan gjorda förslag, fruktar att tankarne äro mer delade i fråga om dylikt stadgande för Öfwer-Rätterne och Högsta Domstolen, men kan ej finna att ett mål bör längre uppehållas derföre, att det blifwit fullständigare utredt och wanligen är af mera wigt, samt deß skyndsamma afgörande således är för parterne nödigare, och påminnelser derom eller klagomål öfwer dröjsmål wanligen äro swårare att framställa. Jag föreslår derföre, att wiß tid för Öfwer-Rätter och Högsta Domstolen bestämmes, dels för de skrifteliga berättelsernas utgifwande, dels ock för målens afgörande, t. ex. fyra månader efter den dag antingen berättelsen utan anmärkning af bägge parterne påtecknats, eller målet annorledes slutligen utförts.

Dylike berättelser wid Under-Rätterne kunna med skäl räknas till de onödige formaliteter, som uppehålla rättwisans snara skipande. Utan annan werkan än onödigt uppehåll och beswär, skall nu berättelse wid Rådslugu-Rätt uppsättas, justeras, utskrifwas, anslås, granskas, af parten infordras, föredragas m. m., om än hela acten utgöres endast af ett kort Protocoll och en libell. Åberopande de skäl, som wid sista Riksdagen anfördes för afskaffandet af skyldigheten att wid Rådslufwu-Rätter utgifwa dylika berättelser, wågar jag föreslå, att de twå första puncterne af 1

§. 22 Cap. Rättegångs-Balken sammandragas till följande lydelse: I Hof-Rätt skall någon af Ledamöterne uppsätta skriftlig berättelse i hwarje wädjadt eller instämdt mål." Härjemte böra då orden: "I Rådslufwu-Rätt fem daler," borttagas ur nästa §. Här torde ock till förtydligande af de twå första förslagen, böra tilläggas, att, om berättelser wid Domstolarne fortfarande skola utgifwas, målen naturligtwis ej kunna anses till slut utförde förr, än berättelsen utan anmärkning påtecknats eller sista förhöret skett.

I Executionswerket är skyndsamhet nödigare än i Rättegångar, och till deß befordrande föreslår jag, antagandet af det genom Kongl. Lag-Committéen upprättade förslag till Utsökning-Balk, med de modificationer, som kunna finnas oundwiklige; men om ej detta förslag winner bifall, anser jag mig böra till ändamålets winnande föreslå:

1:o Att utmätning skall werkställas i stad, enligt det numera såsom kraftlöst ansedda Kongl. Brefwet den 13 Juli 1775, inom 14 dagar, och på landet inom en månad efter det utslaget eller handlingen, hwarå utmätning bör ske, lemnats till utmätningsmannen, och att den i första och andra momenten af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1835, bestämda tid för utmätningsmannens slutredogörelse något förkortas.

2:o Att 12 §. 1 Cap. i Kongl. Lag-Committéens förslag till Utsökning-Balken antages: samt att, till förekommande af det orättwisa lidande, som tillskyndas wißa borgenärer derigenom, att en eller annan, af Betjeningen på Lands-Cancellier gynnad fordringsegare, derifrån tidigare utfår utmätnings-utslag, och på grund af 30 §. Concurs-

Lagen skaffar sig förmåns-rätt, fastän möjeligen de öfrige Borgenärernes utsökningsmål warit till slutlig pröfning färdige, ja äfwen afgjorts före den med Utslagets skyndsamma utskrifning gynnade Borgenärens, i allmänhet måtte stadgas, att utmätnings-utslag från Öfwer-Executorer skola, derest ej giltiga hinder möta, till sökande utskrifwas i ordning målen blifwit färdige till afgörande, och när sökanderne anmäla sig och erbjuda lösen, då genast till dem utlemnas.

3:o Att när part inför Domstol erkänt skuld och på den grund ålagts betala, utslaget får gå i werkställighet, om än den, som ålagts betalnings-skyldighet, wädjar, dock att Gäldenär innan utslaget wunnit Laga kraft, endast mot borgen för möjlig återbetalning får lyfta det utmätta.

Sluteligen torde jag här böra dels föreslå, att för den händelse Kongl. Maj:t äfwen denna Riksdag skulle uppskjuta antagandet af Ständernas förslag om Lagmans-Rätternas indragning, Lagmans-Rätten måtte hålla sina sammanträden minst twå gånger hwarje år; dels ock, att de af mig gjorda förslag, som kunna winna Ständernas bifall, måtte hwar för sig och icke i ett sammanhang, till Kongl. Maj:ts Nådiga sanction öfwerlemnas, emedan eljest lätt kan hända, att några ord i ena förslaget kunde hindra antagandet af det andra, om än detta eljest kunnat, oberoende af det förra, winna Kongl. Maj:ts Nådiga bifall.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 68.

Anders Jansson från Westerås Län hade inlemnat detta memorial:

"Kongl. Förklaringen af den 24 Januari 1771 föreskrifwer, att, wid fiskerierne i allmänhet icke må begagnas pulls- eller stöt-notar, hwilka man sedan den tiden kallat skottnät; och till förekommande af mißbruk emot ofwanberörde lagrum, är jag af mine Committenter anmodad, att hos den Lagstiftande makten, söka ändring i detta stadgande; och får med anledning deraf föreslå, det pulls- och stöt-notar eller skott-nät, må i egne fiskwatten hädanefter allmänt blifwa tillåtne.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 69.

Jan Andersson från Westerås Län hade ingifwit detta memorial:

"Erfarenheten wisar, att ibland beswär öfwer ett Laga skifte, är det öfwer graderingen det wanligaste. Det är också lättaste ämnet, att beswära sig öfwer, ty man behöfwer icke uppgifwa några skäl för sitt påstående, endast "att jorden är oriktigt taxerad," ware sig med eller utan anledning. Ett tydligt bewis derpå är, att den klagande mången gång icke wet, hwilken grad det öfwerklagade egostycket är åsatt. Följden blifwer, att då en förrättning, som t. ex. afslutas om hösten, på det delegarne måtte få tillträda nya skiftena påföljande wår, under tiden underställes Egodelnings-Rättens pröfning, i följd af inkomne beswär öfwer taxeringen; och som berörde pröfning sällan sker förr än wårtingen äro slutade, d. w. s. fram uti Maj månad, jordegarne då icke med säkerhet weta, huru eller när de komma att tillträda nya skiftena. Slutligen kommer Ordföranden, som ofta har föga begrepp om ler- eller sandbotten, biträdd af sine 3:ne Ledamöter, undersöker det öfwerklagade stället, jemförer det med ett annat, och då göres ändring, utan att weta, om det är proportionelt med det hela. Detta resultat är, efter den klagandes tanke, det lyckligaste, emedan han erhåller några qwadratalnar mera, men hwilka oftast måste lösas med betydlig afgift till Egodelnings-Rätt, Landtmätare etc.

Jag anser derföre naturligast och ändamålsenligast, att sedan jorden af Landtmätaren och Godemännen i jordegarnes närwaro blifwit taxerad, och taxeringslängden deröfwer uppläst och justerad, samt innan jordegarne ännu weta hwar de få sina skiften, och således ursl'ndsatte att låta egennyttan tala, förrättningen uppskjutes 14 eller 30 dagar, inom hwilken tids förlopp den med taxeringen mißnöjde sine beswär borde ingifwa, wid förlust af widare talan i detta ämne.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 70.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Här klagas allmänneligen, så wäl i skrift som tal, så enskildt som offentligen, i wårt kära Fädernesland, att enhet och säkerhet i Lagskipningen aftager, men att sedeslöshet och brott deremot äro i ett hejdlöst stigande, och, — tywärr, denna klagan saknar icke sog. Här har äfwen

talats och skrifwits om grunden till detta fenomén, och man har endast sökt att kringgå sitt ämne; äfwen jag har tänkt allwarligt häröfwer, emedan jag ansett nödigt känna namnet på sjukdomen, innan något bättre medel anwändes. Jag har dock helt enfaldigt hållit mig wid den saken, och dermed eftertänkt, huru samhället nu hushållar med sina medlemmar. Att samhället eller Staten eger straffa dem som brutit deß lagar, är ostridigt, men lika otwifwelaktigt måtte det äfwen wara, att det straff samhället tillempar, icke allenast bör innebära möjlighet till förbättring, utan att den fallnes upprättelse och förädling, utgör en alldeles oskiljaktig hufwudsaklig del i straffet.

Att wåra Brottmåls-lagar för närwarande innebära frö till förbättringar, kunde nog exempelwis upplysas, men derom kan erfarenheten lemna tillräckligt witsord.

Civil-Lagen åter, är ett slags caos af Författningar och Förklaringar, och är snart, genom sina många motsägelser oforklarlig, samt arbetar med en mängd brister och lyten, och kräfwer i hög grad en total omarbetning. Detta har äfwen warit insett åtminstone förr, och en Lag-Committé nedsattes för 30 år sedan, för att utarbeta Lagar, som swara mot tidsandan. Deßa Lagar äro färdiga, och utarbetade af Landets mest insigtsrika män, med en skicklighet, som icke någon ifrågasatt, och efter grundsatser, i enlighet med wår tids bildningsgrad och fordringar men deßa Lagar tyckas ändå wilja sofdö i sin födelse. Jag är ej mäktig att inse de dolda drifffjedrarne till denna syftning, jag har blott märkt, att det ej tyckes wara någon mening med löftet om den nya Lagen. För att i min mån efter förmåga bidraga till den goda sakens framgång, får jag härmedelst förklara, att jag, såsom min enskilda motion, upptager och till Rikets Ständers beprösfwande och antagande framställer de utaf Lag-Committéen utarbetade förslag till ny Civil- och Criminal-Lag, och får såsom grund till denna min motion åberopa de uti samma Lagförslag upptagne motiver.

Remiß till wederbörligt Utskott torde medgifwas.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Nils Magnusson från Calmar Län.

Lades på bordet.

§. 71.

Stephan Andersson från Stockholms Län hade ingifwit detta memorial:

"Så wäl af mine Committenter som af egen erfarenhet och rättskänsla uppmanad, att wid nuwarande Riksdag anmäla och föreslå hos Rikets Höglofl. Ständer borttagandet af den afgift, som Landtmannen under twenne år måst erlägga wid Långholms Sjötull, nemligen 1 skilling 4 r:st. Banco för hwarje tunna Potates, som införes till Hufwudstaden. Hwarifrån detta nya onus, ålagd Potatesinförseln, härleder sig, känner jag ej, men wet att Landtmannen förut, under flera år, från en dylik afgift warit befriad. Jordbrukaren får drygt skatta till Kronan för den jord, hwari han alstrar sina producter; och hwad angår potates, så är densamma, isynnerhet om hösten, då mesta införseln eger rum, i mycket lågt pris, då en tunna Potates får sälias till en Riksdaler sexton skillingar Banco, måhända något derunder; och jag hemställer till Hederwärde Ståndsbröderne, om icke wår arbetsmöda och kostnad, wid producerandet af denna, för den fattige högst oundgängliga jordfrukt, är wärd det låga pris af Twå Riksdaler Riks-

gäldsmynt, hwartill den måste säljas. Jag anhåller derföre, att ofwanomförmälde afgift, 1 sk. 4 r. B:co, måtte blifwa alldeles upphäfwen.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 72.

Hans Persson från Gefleborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Före motionstidens tilländagång, får jag härmed reservationswis föreslå åtskillige, sjöwäsendet rörande förändringar, med förbehåll, att wid ett annat tillfälle få ingå i närmare utweckling af förslaget, som är följande:

1:o att förwaltningen af Sjö-Ärenderne måtte, såsom ett i min tanka helt och hållet öfwerflödigt Embetswerk, indragas;

2:o att det så kallade Hof-Jagt-warfwet måtte upphöra och de dit hörande hus och byggnader för Kronans räkning försäljas; och

3:o att uppfordringarne af Båtsmän, till arbeten å Skerpsholmen, måtte hädanefter inställas, och deßa arbeten deremot bestridas, dels genom entreprenader, dels genom beting med enskildt arbetsfolk.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 73.

David Andersson från Halland hade ingifwit detta memorial:

"Det är en obestridlig och i inrättningen af samhällsförbundet grundad sanning, att Statens trefnad och bestånd hufwudsakligen beror af Lagarnes noggranna iakttagande, efterlefnad och tillempning. För att waka öfwer deras upprätthållande och Statens allmänna rätt, har Grundlagsstiftaren derföre constituerat den makt, hwilken åligger befordra öfwerträdelser af Lagbuden, och förnärmelser af Statens rätt, till den bestraffning och det answar Lagarne i hwarje fall bestämma.

Denna åklagaremakt har Grundlagen anförtrott åt twenne personer, den ena uti 27. §. benämnd Justitiæ-Canceller, "Konungens högste Ombudsman," den andre uti 96 §. kallad Justitiæ-Ombudsman, "Rikets Ständers Ombud." Då det icke wore möjligt, att deßa Embetsmän kunna sjelfwe lägga hand wid alla Ärenden, som tillhöra deras werkningskrets, eller sjelfwa wid Domstolar utföra och bewaka Statens talan och rätt, hafwa serskildte Tjenstemän blifwit förordnade, hwilka inom det för hwar och en bestämda område, såsom Statens Ombud i underordnade wärf fullgöra ofwanbemäldte Rikets högsta Embetsmäns åligganden. Nyßnämnde Functioner bestridas af de i Rikets Hof-Rätter och Collegier tillsatte Advocat-Fiscaler, och de i Provincerne i hwarje Län och Stad anställde Lands- och Stads-Fiscaler.

Deßa högre och lägre Ombudsmän utgöra sålunda den i samhället constituerade åklagaremakten, hwars allmänna och serskildta skyldigheter dock icke finnas annorlunda utstakade, eller närmare föreskrifne, än uti de för Statens högste Ombudsmän, Justitiæ-Concelleren och Justitiæ-Ombudsmannen den 3 Augusti 1809 och 1 Mars 1830 utfärdade Instructioner.

Det torde icke kunna bestridas, att den wigtiga bestämmelsen Åklagaremakten har att uppfylla, förutsatter och påkallar ett lika oberoende för utöfningen af deß befattningar, som Domaremakten eger, och i förhållande till deß högre systemål måste ega. Det allmännas rätt, Statens rättigheter och Lagarnes upprätthållande bör strängt wärdas och allwarligt befordras, om samhällets trefnad och individens skydd må kunna bewaras och befrämjas. Äro Embets- och Tjenst-män, hwilkas Embetsförwaltning har deßa maktpåliggande föremål, icke oberoende i sin tjenstreutöfning, kan man näppeligen wänta att de fullgöra sitt kall, efter de stränga fordringar, Staten eger emot dem göra gällande, för att winna de åsyftade ändamål, som Åklagaremakten genom werksamt nit och oafbruten omtanka bör tillwägabringa.

Det är isynnerhet af wigt, att Konungens Ombudsmän i Hof-Rätterne och Collegierne i sin Embetsförwaltning, icke äro underkastade annat twång eller andra band på sina Embetsåtgärder, än dem Lagen, samwetet och öfwertygelsen ålägger. Mig synes det derföre wara oförmenligt och ändamålswidrigt, att Advocat-Fiscaler äro ställda i beroende af det Embetswerk, der deras bestämmelse är, att å Statens wägnar controllera och bewaka Werkets egna förhandlingar och utöfningen af deß åligganden, upprätthålla ordningen, iakttaga det allmännas rätt, beifra fel och försummelse, samt befordra Lagars och Författningars efterlefnad. Deße Embetsmän hafwa hwar och en inom sin werkningskrets enahanda skyldigheter och förbindelser att fullgöra, som äro föreskrifne Konungens högste Ombudsmän, på det, för deße sednare utsiakade widsträckta och all Embetsmanna-förwaltning omfattande fält, hwarföre ock Advocat-Fiscaler inom det område, som för deras werksamhet är bestämd, agera i Justitiæ-Cancellerens och Justitiæ-Ombudsmannens ställe. Det är derföre af stor och omißkännelig wigt för samhället, att Advocat-Fiscaler i Hof-Rätter och Collegierne samt Krigs-Fiscalen i Krigs-Hof-Rätten, hwilkas Embetsutöfning för Statens rätt och allmänna Ärenders tillbörliga handhafwande är så maktpåliggande, enär deras Embets-befattning påkallar en oaflåtlig werksamhet öfwer Embets- och Tjenstemäns förhållande, en oafbruten omtanka att befordra Kronans rätt och en oafwislig uppmärksamhet på Lagarnes iakttagande och efterlefnad, skiljas från all beroende beröring med den Hof-Rätt eller det Collegium, inom hwars Domwärjo och werkningskrets deßa Embetsmän fungera, likwäl med den bibehållna skyldigheten, att när Advocat-Fiscalens handräkning eller Embetsbefattning af det dömande eller förwaltande werket påkallas, i ärender der Kronans rätt är i fråga, eller underlydande tjenstemäns fel och försummelser upptäckes, widtaga den ätgärd och lemna det biträde sakens beskaffenhet i förening med Embetspligten fordrar, utan att likwäl Öfwer-Domstolen eller Auctoriteten må ega för utöfningen af Advocat-Fiscalens åligganden, meddela några föreskrifter.

Jag wågar föreställa mig, att pluraliteten af Rikets Ständer delar de af mig nu yttrade åsigter, och i denna förutsättning anser jag mig böra föreslå, att för Advocat-Fiscaler i Rikets Hof-Rätter och Collegier, äfwensom för Krigs-Fiscalen i Krigs-Hof-Rätten, måtte utfärdas serskild, efter ofwanomförmälde grunder uppfattad instruction, som noggrannt bestämmer deras åligganden och werkningskrets, med utsättande af de skyldigheter, som

påkallas af serskilde förhållanden inom den Hof-Rätt eller Collegium der Advocat-Fiscalen såsom Konungens Ombudsman fungerar.

Om denna motion, den jag anhåller måtte blifwa till wederbörligt Utskott remitterad, af Rikets Ständer antages, böra respective Ständen hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att sedan wederbörande blifwit hörde, Deß Nådiga beslut i ämnet meddela.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 74.

Eric Norberg från Westerås Län hade ingifwit detta memorial:

"Till följd af uppmaning från min hemort, utbeder jag mig, att, i sammanhang med de yttranden som redan blifwit afgifne, rörande Postföringsbeswäret, och med hänwisning till de i närlagde skrift utwecklade omständigheter, få anmäla den bland Posthemmansegarne i Westmanland rådande önskan, att från Postföringsskyldigheten blifwa helt och hållet befriade, emot det, att de åtaga sig de onera, hwilkas utgörande nu är dem i och för denna skyldighet eftergifwet; men i fall en sådan förändring icke skulle kunna åstadkommas, anse de åtminstone den rättelse wara af billigheten påkallad, att wid posternas fortskaffande samma skjuts och åkoonslega må få beräknas som wid den allmänna skjutsningen, helst denna lindring ändock icke kommer att uppwäga de betydlige uppoffringar, posthemmanen inwid de större wägarne nu måste widkännas.

Jemte

Jemte det jag upptager deßa framställningar såsom en min motion, anhåller jag om remiß deraf till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Gustaf Pettersson från Östergöthland och Anders Larsson från Westerås Län instämde uti motionen, hwilken remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 75.

Samme Eric Norberg hade ingifwit detta memorial:

"I Kongl. Kungörelsen den 9 December 1812 föreskrifwes att, inom den 1 Juli hwarje år, alla fordringar hos Statswerket för det föregående året böra wara anmälde, wid påföljd, om sådant försummas, att betalningsanspråket anses förfallet intilldeß Rikets Ständer detsamma pröfwat. Med förbiseende af den i närwarande fall sålunda stadgade præscriptionstid, hafwa arfwingarne efter år 1832 aflidne Landt-Räntmästaren i Westmanland, Kongl. Räntmästaren J. A. Alm, allt hitintills kommit att wara i saknad af den begrafningshjelp efter bemälde Räntmästare, hwartill de, likmätigt gällande Författningar, synes berättigade. I anledning häraf, och då utbetalningen af deßa medel, derest rättigheten dertill pröfwas ostridig, icke kan anses drabba Statswerket, alldenstund, som man wet, den så kallade begrafningshjelpen utgör ett af Embets- och Tjenstemännens lön innehållet belopp, har jag icke trott mig böra wägra, att hos Rikets Ständer understödja en i bifogade skrift framställd anhållan af Räntmästaren Alms Enka, att komma i åtnjutande af ifrågawarande obetydli-

gal förmån, synnerligast, som hon är stadd i en mindre lycklig oeconomisk belägenhet.

Jag anhåller, att denna min framställning måtte, jemte åberopade skrift och deß bilagor, warda till Stats-Utskottet remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades, jemte bilaga, till Stats-Utskottet.

§. 76.

Christen Andersson från Malmöhus Län hade ingifwit detta memorial:

"Enligt nu gällande författningar, och de om Domkyrko- och Præbendehemmanen i Skåne upprättade arrendecontracter, åligger det åboen, dels owilkorligen, och dels i följd af uppsägning, som aldrig från Domkyrkoförwaltningens och Academie-statens sida uraktlåtes, att lefwerera Afrads-spannmålen in natura. Denna spannmål skall wara ren och strid, och sådan lemnar icke Skånska jorden, synnerligast med den tydning af deßa uttryck, som afradstagarne derät gifwa, och hwilken är så widsträckt, att om, uti en hand full korn, blott finnes ett enda hafrekorn, så räknas spannmålen såsom icke strid och ren. Skulle således åboen wåga tänka på att lefwerera spannmålen in natura, så kunde han i och med detsamma wara säker att få åt afradstagaren offra flere kappar på tunnan för att undslippa allt widare krängel och beswär, och få spannmålen lefwerad. — Men afradstagarne sätta icke en gång åboen i tillfälle, att med denna betydliga uppoffring, få blifwa qwitt sin betalningsskyldighet, ty en slik uppoffring wore för liten för afradsgifwaren, ej tillfredsställande för afradstagaren, som fordrar en större, en för sig inkomstrikare. För detta ändamål, och sedan uppsägning, der den behöfwer ske, af afradstagaren blifwit werkställd, utan att lefwereringsorten i och med uppsägningen blifwit bestämd, utlyses Auction, derwid den ännu icke lefwerade spannmålen utropas till försäljning, med forslingsskyldighet för afradsgifwaren, och med rättighet för den blifwande köparen att bestämma lefwereringsstället. Afradsgifwaren, i owißhet om stället som för lefwereringen kunde blifwa bestämdt, men deremot wiß, att, i händelse han skulle äfwentyra att lefwerera till den blifwande köparen, då blifwa på allt möjligt sätt huttlad och prejad, ser således ingen annan utwäg för sig, än att sjelf blifwa köpare. Detta går likwäl icke af för billigt pris, ty afradstagaren har wanligtwis den försigtighet att engagera någon som i möjligaste måtto dyrkor priset, hwilket sålunda för den till inköpet, af ofwan gifne skäl, twungne afradsgifwaren uppdrifwes flere Riksdaler på tunnan, utöfwer markegångspriset, eller det högst i orten gångbara.

Ett sådant förhållande, högst tryckande för den afradsgifwande allmogen, kan likwäl Lagsiftaren aldrig hafwa affett. Han har twertom welat bannlysa prejeriet, men genom mißtag om sättet att tillwägabringa afradens utgörande, befrämjat ett motsatt mål och gifwit prejaren de bästa medel att tillfredsställa sin winningslystnad.

De i detta hänseende nu gällande författningar, hwars olempligheet erfarenheten ådagalagt, böra således ändras; derwid bör iakttagas lika mycket båda Parternas werkliga naturenliga rätt. Afradstagaren bör således wara försäkrad, att antingen erhålla sin afrad in natura, eller ersatt med penningar till sådant pris, hwarföre han kunnat den sjelf afyttra. Men å andra sidan bör ock afradsgifwaren wara

försäkrad att icke behöfwa lemna annan eller bättre spanmål än jordmånen wäl skött framalstrar, ty något annat kan afradstagaren icke rättsenligt fordra, likasom afradsgifwaren bör wara skyddad mot twånget att, der spanmålen icke in natura lemnas, nödgas betala den wida mer än afradstagaren derföre genom öppet och redligt köp kunnat erhålla. Det måste likwäl medgifwas, att, så länge lefwerering af spanmål in natura eger rum, äfwen qwarstår tillfället till ömsesidigt buttleri, hwilket oftast skall till sina menliga följder drabba afradsgifwaren, såsom den betalande. Lefwereringen in natura bör således upphöra och kan det äfwen utan att någonderas rätt förnärmas, då för Spanmålens lösande med penningar bestämmmes ett pris, som kan anses motswara det allmänt gällande. Detta är naturligtwis Markegångspriset, och får afradstagaren lösen efter detta och dertill den till 16 à 12 sk. bestämda forselafgiften för hwarje tunna, har han fått mer än han rättsenligt kunnat pretendera. Jag får således wördsamt föreslå: att hädanefter all afradsspanmål, åtminstone den som utgår från Domkyrko- och Academie-hemman i Skåne, må få lösas efter Markegångspris, med förhöjning af den nu gällande forslingsafgiften.

Om remiß af denna min motion till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Härmed förenade sig Lars Bengtsson från samma Län.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 77.

Olof Jacobsson från Södermanlands Län hade ingifwit detta memorial:

"Bland de onera som widlåda jordbruket, är onekligen håll- och reservskjutsen ett af de mest betungande. Skjutslegan har wißerligen i senare tider blifwit förhöjd, och wägarne betydligt förbättrade, hwarjemte i åtskilliga orter förnyade och efter tidens kraf lempade gästgifweri-stadgar blifwit införde; men detta oaktadt qwarstår likwäl den sanning, att håll- och reservskjutsen, i jemförelse till den alltför ringa skjutslegan, ej kan annorlunda betraktas än såsom ett werkligt plågoris för landtmannen.

Af trowärdige personer som rest utomlands, har jag hört omtalas, att för skjutsning efter en häst, för en wäglängd af ungefärligen en Swensk mil, betalas ända till En R:dr Banco, beräknadt i Swenskt mynt, och wida mer då den resande begagnar Postwagn eller Diligence. Utländningen förwånas också med rätta, då han kommer till Swerige och efter tillryggaläggandet af första milen underrättas, att han för en häst med åkdon bör betala endast Sjutton skillingar Banco, wagnspenningarne deruti inbegripne. Detta belopp kan omöjligen ersätta den förlust den skjutsskyldige får widkännas genom hästens och skjutsdrengens fränwarande flere timmar, oberäknadt åk- och seldonens slitning, hwilken förlust isynnerhet sommartiden är så mycket märk- och kännbarare, som hästarne då stundeligen behöfwas till jordens skötsel, inbergning m. m.; men hwartill tienar det att här utweckla alla de olägenheter, beswär, tidspillan och kostnader ofwanberörde onus medför? Skicklig are hand än min, har wid sednaste Riksdagarne gjort sitt till, så i afseende på lindring derutinnan, som isynnerhet skjutslegans ökande, och att således för just der Stånd, som frågan egentligen och närmast rörer, wilja framställa en Tableau af det tryckande i håll- och reservskjutsningen, an-

ser jag wara öfwerflödigt och mindre lempligt. Jag inskränker mig alltså till det yrkande, att skjutslegan måtte ökas från 16 sk. till minst 24 sk. Banco milen för hwarje häst, och wagnspenningarne från en sk. för ett enbets- och 2 sk. för ett twebets-åkdon, till minst dubbelt.

Hwad serskildt hållskjutsen angår, yrkar jag att densamma, såsom warande, för att begagna ett uttryck i samma fråga af en Ståndsbroder, "ett rent spektakel," för alltid må förswinna; men om sådant för närwarande ej kan ske, påstår jag att betalningen för slik skjuts hädanefter må erläggas med 32 sk. Banco ver mil för hwarje häst, 4 sk. för en enbetswagn och 8 sk. Banco för en parwagn milen.

Stockholm den 19 Februari 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 78.

Johannes Andersson från Skaraborgs Län hade ingifwit detta memorial:

"Inom en stor del af Kinne Härad i Skaraborgs Län, der jordmånen är af den swaga beskaffenhet att den ofta gifwer mißwext och aldrig lemnar en för ortens innewånare tillräcklig afkastning, erbjuder sig deremot tillfälle till en högst nödwändig binäring genom de i Kinne-Kulle och deß omgifning befintliga serskildte bergsarters anwändande till hwarjehanda bearbetande i sten, kalkbränning och skifferbrott; och till följd af närbelägenheten till sjön Wenern och det derigenom lättade tillfället till transport sjöledes, borde afsättningen wara förmånlig; men för alla dem, som icke ega mark intill sjön, är denna utwäg stängd eller åtminstone beroende af strandegarnes godtycke, och serdeles under

sednare åren, högt uppstegrade anspråk på godtgörelse, då ingen allmän lastningsplats finnes. En del af deßa stränder, med serdeles tjenligt läge för en sådan lastageplats, utgöres af den för Kronans räkning ännu bibehållna Kronoparken Wahraskogen, hwaraf en upplåtelse för detta ändamål skulle icke tillskynda Staten någon förlust, men bereda ortens innewånare en fördel, som i Tusendetal skulle öfwerstiga platsens närwarande wärde, hwarföre jag föreslår att Rikets Ständer måge medgifwa en sådan upplåtelse, såwäl för sjelfwa lastageplatsen, som för den nödiga utfartswägen till och från densamma.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 79.

Hans Hansson från Götheborgs och Bohus Län hade ingifwit detta memorial:

"På de orter, hwarest det ej finnes hållskjuts, utan endast reserv, är, som man wet, Gästgifwaren alltid nödsakad afsända hållkarlen, att på det skyndsammaste anskaffa häst åt en ankommen resande; ja, det händer wid många tillfällen, att, strax efter det hållkarlen gått, en annan resande anländer, för hwars räkning Gästgifwaren måste skicka någon annan bland sitt tjenstefolk, att uppbåda häst; och stundom kan det inträffa, att nyß efter det den sednare afgått, en tredje resande kommer, då ytterligare en af Gästgifwarens drengar eller pigor måste för sagde ändamål öfwergifwa sitt arbete. Ofta måste således Gästgifwaren, för resandes beqwämlighet och skyndsamma fortkomst, under strängaste andtiden och wid andra tillfällen då hans tjenstefolks arbetsbiträde är för egendomens skötsel oumbärligt,

bortsända hälften eller ännu flera bland sina drengar och pigor till trakter, belägna ända på en half mils afstånd från Gästgifwaregården. Framkomma ej de uppbådade hästarne till den tid de resande föreskrifwit, teckna deße klagomål i dagboken, och Gästgifwaren inkallas, till följe deraf, till Lands-Cancelliet, hwarifrån flere Gästgifwaregårdar ligga på ett afstånd af 16 till 18 mil.

Oaktadt alla deßa olägenheter och kostnader, som åtminstone å min hemort ega rum, är Gästgifwaren ej berättigad att af resande fordra någon ersättning.

Jag förmodar likwäl, att hwarie opartisk inser billigheten deraf, att Gästgifwaren för uppbådning af hästar åtniuter en sådan, den jag föreslår böra utgå med 4 sk. B:co för hwarje uppbådad häst.

Om remiß till wederbörligt Utskottet anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 80.

Per Jonsson från Öland hade ingifwit detta memorial:

"Enär den länge påtänkta Landstats-regleringen inträffar, får jag i korthet anhålla, det Rikets Ständer wille fästa uppmärksamhet på de å Öland warande Landstatspersoner, såsom Krono-Befallnings- och Länsmän samt Häradsskrifwares innehafwande löner. De äro mycket wanlottade mot sina wederlikar på fasta landet, ehuru de hafwa mera beswär och trägnare arbete, i afseende på landets local och folkmängd.

Jag får derföre anhålla, att deße Tjenstemän blifwa försedda med så stor löne-förhöjning, så att de i öfwerensstämmelse med öfrige i Riket warande dylike Tjenstemän, kunna till sin och de sinas bergning wara någorlunda belåten mot hwad de nu äro.

Om remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 81.

Samme Per Jonsson hade ingifwit detta memorial:

"Förwånad öfwer alla de tänkesätt, hwilka såwäl skriftligen som mundtligen blifwit i Ståndet anförde, rörande Bränwinsbränningen, med derwid följande förslager till ändring i den wid sist förflutna Riksdag bestämda författning. Beswär, bryderi och tidsutdrägt drabbar det Utskott, hwilket har sig ålagdt sammanjemka deßa olika meningar till en, så att Statens och det allmännas, och enskildte medborgares rätt, deri icke blifwer förnärmad; hwarföre jag, med anledning af mine Committenters önskan, yrkar: det Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning om Bränwinsbränning i Riket, grundad på Rikets sist församlade Ständers beslut, må hädanefter blifwa gällande, med den lilla förändring, att enkla pannor under, och med trettio kannors rymd, egentligen egnade för husbehofwet, få till hälften nedsättning, och ifrån trettio kannor, till och med så stor pannorymd, som anwändes till bränning af högst sextio kannor, blifwa på hwarje kanna hälften förhöjd, mot hwad förut är bestämdt.

Remiß till wederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 82.

Olof Lindbäck från Halland hade ingifwit detta anförande:

"Jemte det jag förenar mig uti hwad Ständs-brodren Bengt Gudmundsson uti deß i dag remitterade motion anfört, rörande roteringen i Halland, får jag på följande sätt widare tillkännagifwa mina åsigter i samma ämne:

Befullmäktigad att äfwen bewaka ifrågawarande Committenters rätt, kan jag icke medgifwa att Utsockne-Frälsehemmanens i Halland extra rotering skulle öfwergå till permanent eller ordinarie rotering. Det är stridande mot de fri- och rättigheter Länet eger, har icke af Ständerne blifwit bewiljadt, utan är twertom, wid 1829 års beslut gjordt förbehåll deremot. Deßa previlgierade hemman hafwa wid öfwergången från Danmarks till Sweriges Krona, högtidligt blifwit försäkrad om lika förmånliga wilkor för all framtid, som deßförinnan warit dem tillerkände, och det i grund af Roskildska fredsfördraget 1658, pachta och fredsfördrag i Lägret för Köpenhamn 1660 och Malmö receß 1662, samt handfästningen samma år. Att åtskillige Frälse-egare i det fruktbara Skåne, friwilligt åtagit sig ifrågawarande rotering, kan ingalunda rubba min öfwertygelse, att Utsockne-frälset i wårt magra Halland bör oturberadt bibehållas wid sin uråldriga Frälserätt; hwarförutan jag anser lempligt, att, som flere inom detta Stånd föreslagit, halfwa ordinarie roteringen öfwer hela Riket indrogs, och derigenom uppkomna besparingar ingingo till Nionde Hufwud-Titeln, för att, med tillökning från andra håll, derifrån räntefritt utgå till jordbrukets upphjelpande. Ja, under fredens lugn är det min hjertliga önskan, att till undwikande af elände och fattigdom, wåra swärd mätte förwandlas till spadar och plogbillar, att ett brinnande krig mätte förklaras och med sistnämnde wapen ihärdigt utföras, mot wåre inom fäderneslandet befindtlige ouppodlade fält. Derigenom skulle Swenska nationen uppbringas till ett blomstrande wälstånd för att, när det gäller, med fördubblad kraft förswara en älskad fosterjord.

Med åberopande härjemte, af alla de skäl som blifwit anförde wid 1838 års Roterings-Committée, bestrides alltså werkställigheten af Utsockne-Frälsehemmanens i Halland ordinarie rotering, intill deß den tidpunkt inträffar att, all jord, eller alla hemman i Swea Land, likasom i Brödralandet Norrige, komma att anses för hwarken Frälse eller Ofrälse, utan af enahanda natur, med lika deltagning i skatter och utgifter till Staten, samt lika deltagning uti landets förswar.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Lades på bordet.

§. 83.

Håkan Nilsson från Christianstads Län hade ingifwit detta memorial:

"Så wäl i anseende till de olika tider, marknaderne hållas inom Göinge härader, som ock med hänseende till den aflägsenhet från marknadsplatserne, hwaraf åtskillige socknar inom nämnde härader äro beswärade, föranlåtes jag hos Rikets Höglofl. Ständer göra framställning om twenne årliga kreaturs-marknaders hållande, den ena wid Kådarps Gästgifwaregård, och den andra tre mil derifrån wid Werums Kyrkoby, båda belägna inom Westra Göinge härad. För den förra torde någon dag i medio af Mars månad, eller straxt före wårens början,

och för den andra någon dag inom November månad, blifwa tjenligast.

De förmåner som häraf för orten skulle winnas böra lätt kunna inses, då man tager i betraktande, att boskapsskötseln utgör större delen af ortens hufwudnäring; och jag gör mig alltså förwißad om Rikets Ständers benägna uppmärksamhet härå.

Om remiß härå anhålles wördsammast.

Stockholm den 6 Mars 1840."

Remitterades till Bonde-Ståndets Enskildta Beswärs-Utskottet.

§. 84.

Jacob Kihlblom hade ingifwit detta memorial:

"Då en allmän klagan förspörjes, rörande hwad lösdrifweriet i wårt land widkommer, synes det mig wara hwarje representants skyldighet, att upptäcka och påyrka, hwarje dertill bidragande orsak och deraf föranledde mißbruk, helst det är mißbruken, hwilka medföra oeconomiskt och moraliskt förderf.

Eskilstuna fristad, hwilken genom privilegier och förmåner, med skäl kan betraktas som Rikets förnämsta Manufactur-Inrättning, skulle kunna lyftas till hög grad af fullkomlighet, om wißa densamma meddelade rättigheter icke motwerkade deß egen fördel, hwarigenom en betydlig del smide derifrån utgår, utan att hafwa undergått någon controllerande besigtning.

Den allt för långt utsträckta rättigheten, att af en mästare erhålla förord till paß, nästan för hwilken som helst, endast den, som skall det begagna, kan förete ett prestebewis, att han af Lagen icke är förwunnen hafwa föröfwat

något brott; så får mästaren begära ett så kalladt paß, hwilket för flere månader begagnas som fribref för så kallad smidesförsäljaredreng, fastän mästaren, eller den så kallade förläggaren, måhända eger smide till försäljning för tio eller femton R:dr, hwadan deßa så kallade smidesdrengar uppehålla sig på krogarne i staden, för att förytra det af gesäller och lärgoßar sammanskrapade så kallade fusk, eller utsökt dåligt smide, wida understigande i wärde det dugliga, endast för att ockra på tillåtelsen, och bedraga folket i landet.

Jag tager mig friheten att föreslå, att en ny paßstadga måtte utfärdas, hwarigenom ingen måtte tillåtas, att i slikt afseende drifwa landet omkring, med mindre han är i Eskilstuna skattskrifwen; och att wid utfärdande af sådane paß twenne Magistratens Ledamöter wore närwarande wid deß utdelning, hwilka owedersägligen bättre känna mästarnes tillgångar och det åberopade förhållandet, hwarigenom till en stor del det oskäliga kringdrifwandet skulle förekommas, och smidet winna större fullkomlighet.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 85.

Johannes Johanesson från Bohus Län hade ingifwit detta anförande:

"Med anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition N:o 8, rörande Fattigwården, i hwars 1 §. förekommer, att hwarje socken å landet, och i stad hwarje församling, åligger att lemna nödtorftig wård och förförjning åt de af deß medlemmar, som äro i oundgängligt behof af all-

mänt understöd, — får jag till Hederwärda Ståndet framställa, huruwida denna grundidé för fattigförsörjning kan tillempas, såsom allmänt gällande och allmänt werkställbar i Riket.

Utan att ingå i närmare uppställning af de hinder, som i allmänhet kunna möta ifrågawarande §., will jag i korthet blott framställa det olyckliga resultat, deß antagande i min hemort skulle förorsaka. Enligt 1744 års Fiskeri-Reglemente, tillåtes den, som icke begått ärerörigt brott, att inom Bohusländska Skärgården bosätta sig, genom hwilken tillåtelse menniskor från alla orter i Riket dit inflyttade och försörjde sig så rikligen, förmedelst det der då ymnigt rådande sillfisket. Men då detta år 1807 upphörde, förswann i och med detsamma denna näringsgren, efter hwilken de inflyttade fiskrarne, under swåra år, warit utsatte för den mest trängande nöd, hwilken fallit tungt ej blott på de i närbelägne socknar boende bättre lottade hemmanskegare och innewånare, utan äfwen på de nästgränsande provincer, dit de nödgas utwandra, för att sålunda skaffa sig sitt bröd. Det war ej längre sedan än år 1838, då insamlingar för ifrågawarande olyckliga hushåll från alla provincer i Riket skedde; hwilket ytterligare bewisar på en gång, till hwilken höjd eländet kan stiga, och huru föga detsamma af de på orten warande bergade innewånarne kan afhjelpas.

Skulle nu det förhållande inträffa, att hwarje socken nödgades underhålla och föda de inom densamma befintlige utfattige, skulle följden blifwa den, att såsom fallet är med Morlanda, Tjörns m. fl. socknar, omkring 8/10:delar af folkmängden, hwilken utgöres af ifrågawarande nödställde fiskare, owilkorligt måste falla de öfrige twenne tiondedelarne till last, hwarigenom äfwen deßa, hwilka någorlunda kunna draga sig fram, skulle blifwa i samma olyckliga belägenhet försatte och förlora allt hopp om framtida bergning.

Jag anhåller derföre, att antingen berörde 1 §. i Kongl. Propositionen erhåller en modification i hwad som rör de inom Bohusläns skärgård och orterne deromkring bosatte innewånare, eller att Staten, hwilken utan socknarnes hörande och infordrade samtycke, år 1774 tillåto deßa inflyttningar, äfwen måtte åtaga sig deße olyckliga innewånares wårdande; ty i annat fall uppkommer för de bättre lottade medborgarne inom ifrågawarande orter, under många år skådeplatser för den djupaste fattigdom och det ytterstia elände, ett tillstånd, som öppnar de bedröfligaste utsigter både för närwarande och kommande tider.

Stockholm den 9 Mars 1840."

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

Ståndet åtskiljdes kl. 9 e. m. Ut supra

In fidem,

N. A. Heurlin.

Den 14 Mars.

Plenum kl. 10 förmiddagen.

§. 1.

Protocollen för den 9 och 11 i denna månad justerades.

§. 2.

Anmäldes och af flere bland Ståndets Ledamöter inbeledsagades på wanligt sätt, Herr t. f. Hof-Cancelleren, Cabinetts-Secreteraren m. m. Alb. El. Ihre, som på Kongl. Maj:ts Nådiga befallning till Ståndet öfwerlemnade Kongl. Maj:ts här nedan antecknade Nådiga Propositioner och Skrifwelser till Rikets Ständer. Talmannen betygade Ståndets underdåniga wördnad och undergifwenhet för Kongl. Maj:t, och förklarade, att berörde Nådiga Propositioner och Skrifwelser skulle blifwa behörigen handlagde, hwareſter Herr t. f. Hof-Cancelleren utbeledsagades.

§. 3.

Per Sahlström från Stockholms Län tillkännagaf att han, jemte Johan August Zetterberg från nyßnämnde och Per Persson från Örebro Län, till följd af Bonde-Ståndets förut fattade beslut, förliden gårdag inställt sig hos Herr t. f. Hof-Cancelleren och å Bonde-Ståndets wägnar anmodat honom för Kongl. Maj:t i underdånighet tillkännagifwa, att Ståndet för sin del beslutat genom deputation till Kongl. Maj:t afgifwa en underdånig skrifwelse eller adreß, i anledning af Kongl. Maj:ts tal till Rikets Ständer å Riksſalen wid Riksdagens öppnande, samt utwerka Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse för deputationen att för sådant ändamål hos Kongl. Maj:t erhålla företräde; men att Herr t. f. Hof-Cancelleren, i anledning häraf, lemnat följande af Sahlström wid tillfället skriftligen fattade, och för Herr t. f. Hof-Cancelleren sedermera justerade swar, som af Sahlström nu upplästes, så lydande:

"Som Kongl. Maj:t uti Deß Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer af den 25 Jan. 1823, rörande en då af Heder-

Hederwärda Bonde-Ståndet beslutad Tacksägelse-adreß, tillkännagaf, att Kongl. Maj:t, med undantag af de i 26 §. Riksdags-Ordningen omförmälde tal på Riksſalen, icke i Grundlagarnes föreskrift funnit någon beslämd anledning till afgifwande af dylike adreßer å Rikets Ständers sida, anser Kongl. Maj:t på de i förrberörde Nådiga Skrifwelse anförde skäl, Sig icke kunna willfara Hederwärda Bonde-Ståndets begäran, att genom en deputation till Kongl. Maj:t öfwerlemna den underdåniga adreß Hederwärda Bonde-Ståndet beslutat, och som, enligt hwad till Kongl. Maj:ts kunskap kommit, de öfrige Riks-Ständen efter skedd inbjudning, att deri deltaga, beslutat skulle till handlingarne läggas, helst Kongl. Maj:t, nu som då, icke anser så beskaffade adreßer till swar å Kongl. Maj:ts Throntal wara behöflige, till stöd för Kongl. Maj:ts redan deßutom stadgade öfwertygelse om det Hederwärda Bonde-Ståndets trohet och tillgifwenhet för Kongl. Maj:ts person."

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län uppläste härefter ett skriftligt anförande, så lydande:

"Det är icke utan med den största grämelse jag nu hört upläsas det afslag, som Hans Maj:t Konungen genom Deß Hof-Cancelleer lemnat på Bonde-Ståndets anhållan om företräde för en Deputation, som Ståndet beslutat afsända, för att inför Konungen icke allenast uttrycka Ståndets underdåniga wördnad för Hans Maj:ts person, utan synnerligast för att anmäla och uppgifwa behofwet af en högt påkallad förbättring i folkets belägenhet samt härtill anhålla om hans Maj:ts medwerkan. Bonde-Ståndets anhållan i denna del war föranledd af allmänna opinionen, ty i hwarje landsort heter det: "wißte Konungen rätt för-

hållandet och kände folkets nödställda belägenhet, skedde, wi äro öfwertygade derom, rättelse, helst wår tro är att Konungen aldrig får weta sanningen af Deß omgifning och de högre Embetsmännen, hwilka för enskilde afsigter icke wilja uttala sanningens språk." Hwad swar skola wi nu lemna på deße af folket framkastade omdömen? När Kongl. Maj:t wägrar att i detta ämne emottaga underrättelse af ett Riks-Stånd, som representerar minst 3/4 af Swenska folket och förer deß talan. Man skulle möjligen tro att Hans Maj:t ej will höra andra adreßer än de som innehålla loford och tacksägelser, men troligast är att Konungens omgifning framställt saken så, att Deputationen icke kunnat blifwa emottagen och derigenom welat resa liksom en skiljomur emellan Konung och folk; men denna skiljomur kan ingen heldre än detta Stånd önska må genombrytas samt att Swenska folket nu, som fordom, måtte ega tillträde till sin Konung och få för honom uttrycka sine behof, angelägenheter och önskningar; härigenom winna både Konung och folk. Jag wet ej om af Swenska Historien kan wisas att ett Riks-Stånd så snöpligt blifwit afwisadt. Hwad 1823 års Deputation angår, war den af annan beskaffenhet, ty Hans Maj:t undanbad sig den, men afslog den icke.

Enär nu således intet widare å Bonde-Ståndets sida är att med adreßförslaget tillgöra, än lägga det till handlingarne, anhåller jag att äfwen detta anförande derwid får hwila.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Af Bengt Gudmundsson från Hallands Län uppläsfes ett anförande af denna lydelse:

"Sedan numera är upplyst att Kongl. Maj:t icke emottager den Deputation, som Ståndet beslutat afsända, för att i underdånighet aflemna adreßen, får jag wäcka Ståndets uppmärksamhet å denna nedslående wägran och hemställa hwad åtgärd nu är att widtaga, ty det kan icke förefalla mig troligt att wi böra öfwergifwa saken derfore, att wi efter förmenta åsigter råkat mißtaga oß om sättet. Jag kan icke föreställa mig att Ståndet fattat sitt beslut blott för det nöjet att med en Deputation få uppwakta Konungen, utan jag är öfwertygad att beslutet är fattadt för att, på hwad sätt och i hwad form det sig göra låter, sätta Kongl. Maj:t i kännedom om Ståndets öfwertygelse och önskningar. Således, då Deputationswägen är oß afskuren, anser jag oß böra försöka en annan wäg. En finnes åtminstone, som alltid står hwarje enskild Swensk medborgare öppen, och som således icke gerna bör anses wara otillgänglig för ett Riks-Stånd eller att i en Stats-Expedition inlemna, hwad man har att hos sin Konung andraga. Der emottages man af Registratorer och Diarier i stället för Kammarherrar och Hof-Cancellerer; och hwad man der begär, är icke audiencer. Mitt förslag är således att Ståndet inlemnar den underdåniga skrifwelsen till Kammar-Expeditionen och den som ditförer skriften bör taga Diariibewis derå; då jag wördsamt föreslår att Secreteraren i Ståndets enskildta Utskott, Herr Häradshöfdingen J. G. Hasselberg, uppdrages att i dag till Expeditionen ingifwa adreßen."

Såwäl von Zweigbergk som Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län och en stor del af Ståndets öfrige Ledamöter förenade sig med Bengt Gudmundsson; och beslöt Ståndet, i öfwerensstämmelse med det af honom framställda förslag, att ifrågawarande underdåniga skrifwelse eller adreß skulle genom Secreteraren hos Ståndets enskildta Beswärs-Utskott, Cancellisten wid Ståndets Cancellie, vice

Härادshöfdingen J. G. Hasselberg, till Kongl. Maj:ts Kammar-Expedition ingifwas.

§. 4.

Talmannen hemställde, att sedan 3:ne Riks-Stånd bifallit Stats-Utskottets Utlåtande N:o 10 angående aflöningen för den hos Riks-Ständen och Utskotten anställde Cancelliepersonal och Waktbetjening samt genom samma memorial, hwilket följaktligen wore att anse såsom Rikets Ständers beslut och komma att lända till efterrättelse, blifwit, utöfwer hwad i Riksdagsordningen är wordet bestämdt, bewiljade arfwoden åt En Notarie och Tolf Cancellister hos Bonde-Ståndet, Cancellisten vice Härادshöfdingen Centervall, hwilken, sedan han till Cancellist befordrades, hos Ståndet tjenstgjort såsom Protocollsförande, kunde till Notarie utnämnas och Extra Ordinarie Cancellisten Hof-Rätts vice Notarien Olof Spihk till Ordinarie Cancellist befordras; och fann Ståndet skäligt att med bifall härtill nämna till Notarie vice Härادshöfdingen Centervall och till Ordinarie Cancellist Hof-Rätts vice Notarien Spihk, med rättighet för dem, att från den dag de blifwit hos Ståndet anställde, uppbära de arfwoden, som för deße befattningar komma att bestämmas; hwarefter Ståndet, på hemställan af Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län, likaledes fann skäligt att till Extra Ordinarie Cancellist med arfwode antaga Hof-Rätts vice Notarien N. W. Martin, hwilken, ehuru wid Ståndets Cancellie hittintills endast anställd såsom Extra Ordinarie Cancellist, utan anspråk på arfwode, likwäl från anställningsdagen flitigt tjenstgjort.

§. 5.

Ola Jeppsson och Lars Nilsson från Blekinge Län inlemnade följande, nu uplästa skriftliga anförande:

"Det är i anledning af Medbrodren G. B. Appelqvists från Blekinge den 9 dennes i Hederwärda Ståndet wäckte motion, rörande inskränkning af halfwa Båtsmansstyrkan inom Länet under fredstid, som wi undertecknade Fullmäktige från samma Län ansett oß pligtige göra följande framställningar:

Ganska riktigt och sanningsenligt har motionären framställt den swåra och tunga rustningsskyldighet, som widläder jordbruket inom Länet, likasom huru deß innebyggare äro fattige och behöfwa lindring i detta för jordbruket tryckande onus, hwadan wi till alla delar gilla hans härutinnan uttalade åsigter, jemte anhållan att, såwidt det kan bewiljas, rustningens nedsättning i andra orter inom Fäderneslandet, oß måtte komma en lika förmån till godo; men då i betraktande tages hufwudsakliga systemålet eller tillempningen af denna motion, att i behofwets stund fylla de wacante Båtsmansnumren med bewäring, anse wi detta för en så ömt rörande framställning, att wi på intet sätt kunna underlåta å så wäl egne som hemmawarande Committenters wägnar, allwarligen häremot protestera och öppet uttala detta, såsom beklaganswärdt, om wåra barn skulle i en måhända icke så aflägsen framtid ingå i Båtsmansnummern. Hwad lycka och trefnad skulle wäl detta medföra bland wårt fattiga men trefliga folk inom Länet. Jo, allmän obelåtenhet, allmänt mißnöje och skada, både för oß och wåra Committenter, derest landets ynglingar emot både deras och föräldrars wilja och samtycke skulle twingas ingå i den effectiva Båtsmanstjenstgöringen; anhållandes wi, att detta wårt anförande må få medfölja den åberopade motionen till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län yttrade: I anledning af nyßberörde anförande får jag uppvisa, det jag med min deri omförmälde motion ingalunda åsyftat eller föreslagit, att Bewärings-ynglingarne skola inträda uti effectiv Båtsmanstjenst; jag har endast yttrat, att Bewäringen i farans stund wore att tillgå, och då kunde fylla antalet af de Båtsmän, som jemlikt mitt förslag skulle indragas, hwilket jag icke kan, såsom Ola Jeppsson och Lars Nilsson, finna klanderwärdt eller olycksbringande.

Ola Jeppsson: Långt ifrån att klandra Medbrodren Appelqvists syftemål med ifrågawarande motion, i hwad densamma afser lindring i roteringsbeswäret, har jag endast fästat mig wid de i samma motion förekommande uttryck, att de indragne Båtsmansnumren kunde fyllas med Bewäringsmanskap; och då deßa uttryck icke lära kunna förstås annorlunda än i ofwanberörda anförande är antydt, tror jag mig icke hafwa saknat skäl till de anmärkningar jag emot motionen uti ifrågawarande afseende framställt.

Appelpvist: Jag har, såsom jag förut nämnt, hwarken åsyftat eller yttrat, att Bewäringsmanskapet skall träda i Båtsmannens ställe, utan endast, att samma manskap i farans stund wore att räkna.

Ifrågawarande anförande tillika med de derwid afgifne muntliga yttranden remitteradeß till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 6.

Talmannen tillkännagaf att Jacob Kihlblom från Södermanlands Län låtit anmäla, det han wore af sjukdom hindrad, att i Riksdagsförhandlingarne deltaga; och beslöt Ständet i anledning häraf, att Lars Rasmundsson från Göthebors och Bohus Län, som förut är worden till Suppleant i Constitutions-Utskottet wald, skulle, under Kihlbloms sjukdom, i hans ställe såsom Ledamot i samma Utskott inträda.

§. 7.

Härefter uppläsites och lades på bordet följande af Herr t. f. Hof-Cancelleren förut i dag till Ständet aflemnade Kongl. Maj:ts Nådiga Propositioner och Skrifwelser till Rikets Ständer, nemligen:

1:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer den 2 i denna månad, angående ökade tillgångar för Manufactur-Discontens utlåningar;

2:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer den 2 i denna månad, angående tillökning i det för belåning af Swensk Ull anwisade Creditiv, samt om nedsättning af räntan derå;

3:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer den 2 i denna månad, angående sökt creditiv-rätt i Rikets Ständers Bank för Stockholms Stads Drätsel-Commißion;

4:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer den 2 i denna månad, angående rättighet för Directionen öfwer Arméens Pensions-Caßa, till ett räntebärande Creditiv i Rikets Ständers Bank;

5:o Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer den 2 i denna månad, angående Communal- och Municipal-Styrelser;

6:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer den 10 i denna månad, angående bidrag af Allmänna medel till Sttömsholms Canal- och Slußwerks ombyggnad,

§. 8.

Uppläsfes Kongl. Maj:ts den 9 i denna månad gifne Nådiga Utslag uppå de Beswär Gägsigifwarne Jon Ivar Wallin och P. A. Hörnseldt gemensamt, samt Nämndemannen Per Sundström serskildt i underdånighet anfort deröfwer, att sedan, wid det för Nordingrå, Nora, Säbrå och Gudmundrå Tingslager den 17 sistlidne December förrättade wal till Riksdagsman under innewarande Riksmöte, bemäldte Sundström ansets hafwa erhållit de fleste rösterne, och Riksdagsmanna-fullmakt till följd deraf undfått, Konungens Befallningshafwande i Wester-Norrlands Län, genom Utslag den 15 Januari detta år, på anförde skäl förklarat, att nytt wal af Riksdagsman inom förenämnde Tingslager skulle i behörig ordning werkställas; genom hwilket Nådiga Utslag Kongl. Maj:t förklarat sig ej finna skäl att i Konungens Befallningshafwandes öfwerklagade Beslut göra ändring.

Haus Jansson från Elfsborgs Län yttrade: Ehuru jag ingalunda är wän af den stränga noggranhet som inom Ståndet wid föregående Riksdagar gjort sig gällande wid yppade frågor om behörigheten att i detsamma wara Ledamot, kan jag likwäl nu, sedan Kongl. Maj:t ogillat det wal, genom hwilket Nämndemannen Sundström till Riksdagsman blifwit utsedd, icke anse honom wara berättigad att i Ståndets öfwerläggningar widare deltaga.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: Det är ostridigt att Sundström, till följd af Kongl. Maj:ts nu uplästa Nådiga Utslag icke kan tillåtas med Riksdagsmannabefattningen widare fortfara; och sjelf lärer han icke eller sådant begära, utan torde nytt wal böra afwaktas.

I öfwerensstämmelse härmed förklarade Ståndet, att Nämndemannen Sundström icke egde med den af honom hittills innehafde Riksdagsmanna-befattning widare fortfara eller i Ståndets öfwerläggningar deltaga, utan skulle Sundström den till honom sasom Riksdagsman öfwerlemnade polett, återstalla.

§. 9.

Föredrogs Stats-Utskottets sedan den 29 sistlidne Februari på bordet hwilande Utlåtande N:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition, angående medels anwisande för Gewärs-fabricationen.

Henric Andersson från Örebro Län uppläste i anledning häraf ett så lydande skriftligt anförande:

"Jag kan ingalunda rösta för bifall till Stats-Utskottets Betänkande, hwilket synes mig alltför omotiweradt. Det är en stor och skadlig oformlighet, att Regeringen icke upptager alla behof i det wanliga Stats-Regleringsförslaget, utan framkommer på annan wäg med serskilda anspråk. Härigenom uppstår en Riks-Stat på sidan om den egentliga, kanske lika betydlig som denna, men swårare att öfwerskåda och controllera, alldenstund anslagen derå plockwis, och utan samband med hwarandra föreläggas Ständerne. Det nu ifrågawarande anslaget hörer till denna cathegorie och redan derföre förtienar det ett närmare betraktande, hwilket dock Stats-Utskottet, efter mitt begrepp, tyckes hafwa åsidosatt. Under de fem sistförflutne åren hafwa icke mindre än 180,000 R:dr warit för Gewärs-fabricationen att tillgå, och knappast äro Ständerne ånyo samlade förr än de åter skola stå tillreds att bewilja nya summor för samma ändamål. Det heter wäl, att anslaget är behöfligt, för att Regeringen må kunna uppfylla ingångne

contracter; men har Utskottet förskaffat sig all erforderlig kännedom om deßa contracter? Mig förefaller det som Styrelsen icke borde afsluta öfwerenskommelser, som förpligta den till utgifter, hwartill medel ännu icke erhållits, utan först behöfwa hos Ständerne begäras; och i öfrigt hade Utskottet destoheldre bordt noggrannare undersöka förhållandet, som man äfwen i förewarande hänseende synes ega grundade anledningar till anmärkning emot Regeringens sätt att hushålla med folkets penningebidrag. Så will jag exempelwis fästa uppmärksamheten på den ganska märkliga företeelsen, att Styrelsen, enligt ett tillkännagifwande i officiella bladet, i början af förlidet år anbefallt Krigs-Collegium att låta förfärdiga icke mindre än 800 st. gewär, blott för att med dem försöka twenne nya uppfinningar, af den så kallade slagkruts-antändnings-methoden. På sådant sätt tillskapades en utgift af aldraminst 16,000 R:dr B:co, om hwarje gewär beräknas till 20 R:dr B:co, under hwilket pris det omöjligen kan erhållas; och till hwad ändamål anwändes denna betydliga summa? Jo! för att anställa försök med oförsökte uppfinningar, hwilka måhända sedermera att döma efter den mängd experimenter i militairisk wäg, som under sednare tider egt rum, snart blifwa förkastade, och hwilkas halt deßutom alltförwäl kunnat utrönas med ett antal af 20 eller 30 gewär, ty den uppfinning, hwars werkan ej utletas af fistnämnde myckenhet, måtte icke wara wärd serdeles förtroende.

Endast från nu angifne åtgärd kan man hämta tillräcklige skäl för sin farhåga att gå Styrelsens här ifrågawarande önskan till mötes, och då man härtill lägger den omständigheten, som i allmänt tryck uppgifwit, att, under den bedröfliga sommaren 1838 ett parti gewär, hwilket för-

ut blifwit för en obetydlig penning försåldt till enskild person, återköptes till Kronan af samme person mot förhöjdt pris, utan att någon annan orsak till denna besynnerliga handel stod att upptäcka än den, som man gißade sig till, i anledning af den tidens händelser, så synes man ej widare böra tweka, att allwarligt motsätta sig det af Regeringen nu äskade och af Utskottet till en del bewiljade anslaget. Åtminstone har jag för min del ej lust att medgifwa det och jag skulle derföre helst se, att Stats-Utskottets betänkande genast förkastades, men i annat fall påyrkar jag återremiß till Utskottet, med föreläggande för detsamma, att saken närmare pröfwa och utreda.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Häruti instämde Lars Rasmusson från Götheborgs och Bohus Län, Per Sahlström från Stockholms Län, samt Hans Persson och Jon Olsson från Gefleborgs Län.

Hans Jansson från Elfsborgs Län: Jag har begärt ordet egentligen hwarken för att tala för bifall eller återremiß af Stats-Utskottets ifrågawarande Utlåtande, utan för att fästa uppmärksamheten å det besynnerliga sätt hwarpå Regeringen gått tillwäga i afseende å gewärs-fabricationen. Jag har nemligen sett att gewär, som blifwit förfärdigade och inköpte efter 1815 års modell, först blifwit caßerade och såsom oduglige bortsålde för en spottstyfwer och sedermera under en wiß period här i hufwudstaden af Kronan från enskilde åter inköpte till ganska högt pris. Detta och dylika förfaranden kunna icke annat än förefalla hwar och en högst anmärkningswärdt; men då emedlertid contracter emellan Kronan och enskilde blifwit ingångne för flere år om gewärs-tillwerkning för Kronans räkning, anser jag mig icke kunna

tillstyrka afslag å Stats-Utskottets Utlåtande, enär enskildes rätt derigenom skulle förnärmas.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län, Nils Persson från Södermanlands Län, Sven Isaacsson, Nils Magnusson och Peter Persson från Calmar Län, Per Hansson från Wermlands Län, Johan Olof Widegren, Anders Jonsson i Thuna och Anders Jonsson i Okna från Östergöthlands Län samt Sone Persson från Malmöhus Län förenade sig med Hans Jansson.

Eric Andersson, Spännar Johan Ericsson och Anders Olsson från Stora Kopparbergs Län, Christen Andersson från Malmöhus Län, Henric Hansson från Elfsborgs Län samt Anders Nilsson från Östergöthlands Län, instämde med Henric Andersson.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: 1834 års Statsreglering sträckte sig icke till innewarande år, derföre ock, på det gewärsfabrikationen icke må afstanna och de med factorierne upprättade contracter lemnas ouppfyllde, har Utskottet funnit sig böra tillstyrka, att medel till berörde ändamål jemwäl för detta år må anwisas, och jag anser mig på deßa skäl icke eller kunna undgå att tillstyrka bifall till Utskottets Utlåtande.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län: Såsom Ledamot af Stats-Utskottet och arbetande på den bland Utskottets afdelningar, hos hwilken förewarande ärende blifwit handlagdt, får jag upplysa, att Utskottet, wid bestämmandet af sitt Utlåtande, utgått från den synpunct, att då de, rörande gewärsfabricationen mellan Staten och enskilde upprättade contracter, måste fullgöras, nödige medel derföre icke kunde eller borde förwägras. För öfrigt tror jag mig kunna försäkra att en sådan anda hos Utskottets

Ledamöter i allmänhet är rådande, att alla de besparingar, som äro möjlige för Statswerket, blifwa, så widt på Utskottet ankommer, iakttagne.

Anders Andersson från Skaraborgs Län: Jag är såsom Ledamot af Stats-Utskottet, arbetande på samma afdelning som Appelqvist, och har nu, i afseende på de upplysningar jag ämnade meddela, af honom blifwit förekommen, så att jag endast får tillägga, att Stats-Utskottet för nu ifrågawarande ändamål icke tillstyrkt Statsanslag till högre belopp, än som warit alldeles oundgängligt.

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län: Ehuru jag ingalunda betwiflar att Stats-Utskottet wid ifrågawarande ärendes handläggning haft sin uppmärksamhet fästad på nödwändigheten att för Statswerket bereda hwarje möjlig besparing, kan jag likwäl, enär ärendet icke synes mig wara af Utskottet behörigen utredt, ej tillstyrka bifall till det afgifna Betänkandet, utan yrkar jag att ärendet må till Utskottet återremitteras, på det fullständige upplysningar om allt hwad dermed gemenskap eger, må kunna erhållas. Skulle Regeringen hafwa med gewärsfactorierne ingått contracter om lefwerering af gewär för längre tid än den, för hwilken medel af Rikets Ständer blifwit bewiljade, böra Konungens Rådgifware derföre stå till answar, och en sådan olaglighet ingalunda förbinda Ständerne till ytterligare statsanslag.

Johan Fredric Dallöf från Elfsborgs Län, iemte en stor del af Ståndets öfrige Ledamöter, instämde med von Zweigbergk.

Ola Jeppsson från Blekinge Län: Sedan åtskillige af Stats-Utskottets här närwarande Ledamöter lemnat närmare upplysning om grunden för ifrågawarande Utlåtande

och detsamma, enligt min öfwertygelse, synes hafwa allt skäl för sig, så att någon ändring deruti icke lärer wara att förwänta, hemställer jag, att samma Utlåtande af Ståndet nu må bifallas.

Fredric von Zweigbergk: Jag upprepar hwad jag förut yttrat, att jag icke betwiflat att Stats Utskottet wid handläggningen af detta ärende warit lifwadt af den bästa anda för nödiga besparingar, men då jag anser för en helig pligt att icke i något ämne fatta beslut förr än jag derom erhållit all nödig kännedom, kan jag icke annat än förnya mitt yrkande, att ärendet må till Utskottet warda återremitteradt.

Discussionen förklarades wara slutad, och ifrågawarande Utlåtande blef, på grund af nu gjorda anmärkningar, till Stats-Utskottet återremitteradt.

§. 10.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 29 sistl. Februari på bordet lagde Utlåtande N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om medels anwisande till fortsättning af Carlsborgs Fästnings byggnad år 1840.

§. 11.

Wid förnyad föredragning af Peter Peterssons i Slätthult från Jönköpings Län sedan den 7 i denna månad på bordet hwilande anförande, i anledning af Hans Janssons från Elfsborgs Län motion om åtgärder till Riksdagens förkortande, upläsfes följande skriftliga anföranden, nemligen, af Sven Heurlin från Kronobergs Län:

"Mine Bröder!

Det hade ej fallit mig in att öka antalet af de anföranden, som, i anledning af här wäckte motioner, nu remitteras till Utskotten, och i synnerhet icke wid den förtjenstfulla motion som Medbrodren Hans Jansson ingifwit, om ej Riksdagsmannen Peter Petersson från Wästra härad af Jönköpings Län genom sitt obetänksamma och förwillande yttrande framkallat en förklaring af mig.

Då Medbrodren Hans Jansson föreslagit att Rikets Ständers wäsendtliga bemödande wid denna Riksdag måtte blifwa, att nedsätta bewillningen till hälften, är detta alldeles ingenting annat än hwad som kan och bör ske, enligt hwad de på senare fem åren influtne öfwerskott af Statswerkets inkomster utwisa. Det måtte alltså wara obestridligt rätt, såwida man ej med Peter Petersson will, att de skattdragande skola betala framgent, som hittills, En Million Riksdaler mera än hwad för de egentlige behofwen erfordras.

Då Med-brodren Hans Jansson widare föreslagit, att Rikets Ständer skulle "afslå alla nya anslag", med undantag af några få wigtige, som han tillstyrkt, är detta förenligt med hela Swenska allmogens? ja, jag wågar säga, hela Swenska Nationens beslämda tänkesätt i närwarande stund. Det fordras en ganska stor förmätenhet, att, på sätt Peter Persson har gjort, framställa ett klander i detta afseende, då han wet att wåra Committenter ålagt oß denna försigtighet, som en pligt, om ej Regeringen högtidligen wisar sig wilja gå folkets allmänna önskningar till mötes och sjelf arbeta för deß bästa, genom hushållning, förbättringar och en strängare rättwisa samt ordning snart sagdt i alla delar af administrationen. Som Rikets Ständer likwäl icke kunna twinga Regeringen att genom ändamålsenlige besparingar inom utgifts-titlarne tillwägabringa medel för förbättringar i de delar, der nya anslag behöfwas,

ser hwarken jag eller sannolikt någon af oß, mer än den lojale Peter Petersson någon annan utwäg för handen, än afslå de ökade anslag Regeringen begärt och hwilka, oaktadt alla offentliga bewis på Nationens behof af skattelindring, nu, liksom wid förra Riksdagarne, blifwit begärde på de lösaste grunder, till alldeles öfwerdrifna belopp. Sedan Rikets Ständer i 30 år tillfredsstält Regeringens ständigt stegrade fordringar långt utöfwer hwad de bordt och landets krafter tillåta, sedan Swea Land fått erfara hwad det sedan GUSTAF WASAS tid aldrig skådat, millioner, som tractater med utländska makter bordt inbringa, och millioner, som de skattdragande utöfwer de egentlige behofwen aflemnat, förswinna, utan att efterlemna sig andra resultater, än de ökade anspråk, som alltid blifwa följder af en börjad wårdslösad hushållning; sedan Swea folk erfarit huru alla deß bekymmer för de öfwerdrifne skatternes utgörande, alla deß behof af förbättrade samhälls-inrättningar, af strängare rättwisa, ordentligare förwaltning och utwidgade friheter, med snart sagdt en hånande likgiltighet behandlas af dem, som suga Landets must och märg, utan att egna några mödor åt Landets sannskyldiga nytta; att efter sådane rön af en hittills alltför answarslös makts godtycklige sträfwanden, blott för sig sjelf och ej för den Nation, som så länge tålmodigt af dem wäntat hjelp och lättnad, nu med Peter Petersson från Wästra Härad wilja förlusta sig i hufwudsätet för alla deße folkets olyckor ännu ett år, för att fruktlöst wänta på resultater dem wi redan tydligen kunna se hwad de innebära; sådant måtte ej Swenska Bonde-Ståndet wid 1840 års Riksdag kunna önska. Det skulle wäl då wara för att åter njuta samma glädje, som Peter

Petersson

Petersson tyckes hafwa njutit wid Riksdagen 1828—30, nemligen, att "se Swenska Bonde-Ståndets öfwerlägsenhet," åter glömma sina Committenters intreßen, deras warningar och deras råd. Nej mine Bröder! Wi måtte wäl ej numera låta dåra oß af falska löften och förespeglingar, hwilka ytterst innebära ökandet af Nationens lidanden och uppoffringar. Icke endast pligterne emot hemmawarande ålägga oß, såsom deras ombud, ett bestämdt kraftfullt och oegennyttigt handlingssätt, wår egen wärdighet såsom medborgare bjuder det. Nu måtte det wäl wara slut med detta gyckel, att höra talas om lyckan af ett tillstånd, som med hwarje skattetermin fordrar tusendetals familliers ruin; om fällheten af en faderlig Regering, som genom ett godtyckligt förmynderskap förstör wåra näringar, och det lilla wälstånd wi förut egt, samt genom sitt ombytliga lynne oriktigt kalladt "system" föder osäkerhet, håglöshet och kanske snart förtwiflan; om hoppet på en sjelfständighet som skall köpas med armod, och en frihet, som utportioneras mot contant. Wi måtte wäl nu kunna förskonas ifrån deßa lojala uppmaningar att wänta Landets allmänna och wåra Committenters enskildta beswär afhjelpte genom dem, som helsat oß med löften om skattenedsättning genom ökade Statsutgifter och om stora Riksdagsresultater, medelst hästlaß af Committée-betänkanden, Embets-utlåtanden och outarbetade grunder för beskattning och Lagstiftning. Det måtte för hwarje ärlig wän af Fosterlandet och af Sweriges allmoge nu wara klart som dagen, att det ej finnes annat sätt till beredande af sakernas bättre ordning, än att genom ett raskt beslut nedsätta Statsinkomsterne, göra nya Ständers sammankomst nödwändig, i ett öppet och redligt språk

underrätta Konungen om Landets behof af en förändrad administration, förbättrade inrättningar och sparsammare hushållning, samt på detta sätt allwarligt ådagalägga, att det numera för Sweriges Regering icke återstär annat, än att med nit och werksamhet för Rikets sanna nytta bereda och utgöra allt hwad Rikets Ständer i öfwer 20 års tid yrkat, utan att ännu se utfördt, samt hwad de förordnat i en hop angelägenheter, hwari deras beslutanderätt är laglig, men warit mißkänd och mißaktad.

Jag anser sålunda Peter Petterssons försök att genom sitt anförande hos Utskottet och Med-Ständen uppwäcka ett twifwel om den enhälliga mening, som råder inom Bonde-Ståndet i deße wigtige omständigheter, wara högst förkastligt, men då jag ej will bestrida hans rätt att få sitt yttrande remitteradt, önskade jag endast att detta Stånd wille förena sig i en önskan, att Utskottet och Med-Ständen icke måtte tro oß wara så glömska af wåra pligter mot bemmawarande Committenter, att wi skulle kunna dela Peter Petterssons från Westra Härad yttrade åsigter.

Jag anhåller att detta måtte få åtfölja hans anförande.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Af Johan Olof Widegren från Östergöthlands Län:

"Med serdeles indignation och förtrytelse har jag och, som jag tror, de fleste af detta Stånd afhört Peter Petterssons från Slätthult af Jönköpings Län, i plenum den 7 dennes upplästa anförande emot Hans Janssons ingifna motion om medlen för denna Riksdags förkortande. De åtgärder den wärde medbrodren Hans Jansson för detta ändamål uppgifwit, hedra som wanligt denne för allt fosterländskt och folkets wäl nitälskande man; och lika med honom anser jag den

enda utwägen, att werka en förändrad representationsform och Riksdagens förkortande, böra sökas i arslagens nedsättande, en rättighet som ingen kan betaga Riksens Ständer, och lika önskad af Representanterne sjelfwe som deras Committenter.

Det förundrar mig derföre, huru en medlem af detta Stånd kunnat uppträda såsom förswarare af wåra gamle, utnötte, för tidens fordringar ej paßande, af Konung och Ständer, samt största delen af Nationen i mer än tiotal af år öfwerklagade Grundlagar och Former, med deras intraßlade, tidsödande, motsägande och sällan till något resultat ledande stadganden; med deras ståndsskillnader, arbetssätt, icke i ett utan fyra serskildte rum, oberäknadt Utskotten, motioners och förslagers remitterande, återremitterande m. fl. nu ej upprepade olägenheter. Peter Petersson må kalla det företag Brodren Hans Jansson framställt för brådstörtande och owanligt, han må säga, att wi skulle utmana den ena Statsmakten till en owiß kamp emot den andra, för båda säkert förderflig; och att, i ett ögonblick då wåra grannar i öster och wester stå rustade till strid, lemna wår Regering utan erforderlige tillgångar och blotta Land och Rike på förswar. Deßa phraser klinga wäl i öronen och förespegla faror, hwilka i werkligheten icke finnas, men deras förföriska ljud bortdö snart, då man wet att kampen icke blir farlig, att sedan Konung CARL XI:s tid Rikets utländska skuld icke warit mindre än nu; att wåra financer äro goda, fastän folket icke förmår att uthärda de dryga och allt mer wid hwarje Riksdag förökade skattebördorne, att i intet fall under Europas närwarande politik något krig, med hänsigt till Folkens upplysning och medwetande deraf, att det är deras blod och skat-

ter som skola utpräßas, möjligen kan upptändas, om äfwen en ärelysten Regent skulle dermed wilja göra ett försök. I Kongl. Maj:ts Nådiga tal wid Riksdagens öppnande är deßutom yttradt, att wårt land har 100,000 man under wapen. Med hälften deraf, under wår frejdade och bragdrike Konungs anförande, och med bistånd af mäktige allierade, som opåmint skola infinna sig, tyckes icke en gång wår östra granne wara att frukta, den ende som skulle kunna försöka att hafwa fördel af att åtkomma wårt fattiga, men ännu icke af yttre fiender inkräktade fosterland. Den öfwerlägsenhet Swenska Allmogen eger öfwer andra länders, är jag lika med Peter Petersson stolt öfwer, men att wi derföre hafwa att tacka wår uråldriga Statsform, betwiflar jag, likasom att den sammanhållit Staten i både onda och goda tider. Swerige war aldrig närmare branten af sitt fall än 1809, då wår nuwarande Constitution upprättades, som lyckligtwis hade till följd det gamla och absoluta Konungawäldets afskaffande, utan hwilket det nu icke skulle kunnat räknas bland sjelfständige Stater.

Det framdragna skälet att en Representations-reform skulle leda derhän att wi, jemte alla andra friheter, kunde winna befrielse från omsorgen att deltaga i Statens styrelse och att wåra Riksdagar skulle blifwa förwandlade i Herredagar, är af samma grundlösa och förledande halt som de föregående. Mine Bröder! Låten eder icke wilseledas af deßa nödrop, utgångne icke från Peter Peterssons egen öfwertygelse, utan från någon hatare af wårt Stånd och älskare af de gamle institutionerne, hwilken gerna önskar ännu i 5 à 6 år, fast med darrande hand hålla i en länk af Regeringstömmarne, för att ytterligare af oß sjelfwe och wåra hemmawarande kunna utkräfwa den ena skatten, den

ena förhöjningen efter den andra. Hwad har wårt Stånd, egare af 9/10 af Sweriges jord, att frukta af en representations-reform? mindre än intet. Är icke hwar och en, han må heta Adelsman, Borgare eller Poßeßionat och som eger skattskyldig jord på Landet, så framt han icke är i Statens tjenst, att betraktas såsom Landthushållare eller Bonde, han må af en tom ärelystnad sträfwa efter de maktegandes titlar och hedersbetygelser? Ega de icke samma fri- och skyldigheter, den ene icke större än den andre, såsom frie medborgare i ett fritt land? Och huru är det tänkbart, att wårt Stånds representationsrätt skulle borttagas? tag då bort först jorden och deß innebyggare.

Peter Peterssons framställning, att Riksdagens förkortande skulle försätta Regeringen ur stånd att styra Riket och ombesörja Landets yttre och inre säkerhet, förråder en obekantskap med Grundlagarne, icke förlätlig hos den som bewistat flere Riksdagar, ty i deßa dagar är möjligheten af Riksdagens upphörande efter tre månader icke förbisedd, mycket mindre efter sex och hwad hafwa wi att befara af en Urtima Riksdag? Jo den fördelen, att Rikets Ständer hafwa bättre tillfälle att följa Stats-Machinens gång ännu efter så lång mellantids förlopp. Någon besparing för wåra Committenter i deras omkostnader winnes ej eller derigenom, att wi hafwa en Riksdag om 1 1/2 à 2 års längd, eller om wi få 2 om ett års; men blifwa deremot i sednare fallet folkets rättigheter bättre bewarade.

Den tankan, att få af wåra Medbröder i Landsorterne önska en Representations-förändring, torde de fleste af oß både finna och weta wara grundfalsk. Liksom ropet härom höjt sig från den ena ändan af Landet till den andra, har äfwen nyttan och nödwändigheten blifwit insedd ifrån det

ena året till det andra; och behöfwer Peter Petersson i sanning anlita större och bättre krafter än dem han nu anwändt, för att nedtysta deßa rop, som dagligen tilltaga i styrka och uthållighet. Om Peter Peterssons tankar äro foster af hans egen hierna eller någon annans, är swårt att weta: någon opinionsyttring från deß Committenter, ehuru han i sitt anförande låtit sådant påskina, kan jag icke inbilla mig det wara.

Wärdaste Stånds-Bröder! Wi äro här samlade för att med all makt och förmåga söka efter tidens fordringar omskapa det gamla, föråldrade och odugliga, ej för att låta det, lik en gammal och murknad stam, qwarstå såsom ett minne för efterwerlden, ty då hade wi icke här att skaffa; och föga lönade det mödan, att hålla deßa för Landet och Staten dyre Riksdagar. Måtte derföre enighet och inga splittringar städse i wårt Stånd fortfara!

Skulle icke Peter Petersson finna sig hugad att återtaga sitt anförande, hwarom jag wänligen får honom erinra, torde jag få fästa mina Medbröders uppmärksamhet på det Bibliska språket: Wakter Eder för de falske Prophetter; af deras frugt skolen I lära känna dem; och anhåller att detta mitt anförande måtte, såsom swar på Peter Peterssons, till wederbörande Utskott få Hans Janssons ingifne motion åtfolja.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Härmed förenade sig vice Talmannen Per Ericsson, Anders Jonsson i Okna, Anders Jonsson i Tuna samt Anders Nilsson från Östergöthlands Län, Jonas Johansson och Peter Mårtensson från Jönköpings Län samt en stor del af Ståndets öfrige Ledamöter.

Af Peter Petersson i Ädelforß af Jönköpings Län:

"Min Läns-Camrat Peter Petersson i Slätthult af Wästra härad, har för några Pleni-dagar sedan i Ståndet inlemnat en motion, som innefattar det största åtlöje och spectakel som i wårt Stånd existerat. Ståndet ansåg då alldeles owärdigt, att en Representant skulle framkomma med ett sådant spectakel, och på Ståndets begäran återtog han denna motion, med föregifwande, att han icke sett på den eller genomläst motionen. Nu åter har samma Motionär framkommit med ett annat foster, som är wäl skrifwen i den anda han åsyftar. Denna motion är föranledd af Fosterlandswännen och Stånds-Brodern Hans Janssons nyttiga förslag till Riksdagens förkortande och skatternas minskning, hwilket förslag hela Ståndet då antog och gillade utan anmärkning. Uti detta Peter Peterssons motsiycke och anförande, förespeglar han Med-Bröderne den sanna lyckan af förra tider, då Ståndets beswär och behofwer uti hans tanka på det ädelmodigaste sätt afspisades; samt tyckes åsyfta bibehållandet af denna uppnötta form och att en ny Representation skall för wårt Stånd blifwa wådlig och wåra Riksdagar blifwa Herredagar. Motionären förespeglar äfwen, att wåra grannar i Öster och Wester stå rustade till strid, hwartill han hemtar sine skäl, att om Riksdagen skulle förkortas, skulle Kongl. Maj:t, i brist på anslag, icke kunna styra Riket. Jag hemställer om motionären känner alla deßa forhållanden eller han tagit det utaf sig sjelf eller någon annan. Men lyckligtwis har nu genom wårt Stånds pluralitet blifwit ett helt annat förhållande mot wåra förra menlösa tider, då smicker och organer samt flere bewekelsegrunder tyckas wilja göra sig gällande. Ögonen äro nu öppnade och man ser på de öfrige tiders mißhushållning och menliga följder, ty organer och smicker förråda till slut

både Konung och Ständer och detta kan numera i wårt Stånd icke werka; ty Ståndet afgör nu sine wigtige frågor med enighet och kraft, samt uttalar Landets werkliga ställning för Konung och Med-Ständer, utan smicker.

Jag instämmer i Hans Janssons förslag och önskar, att Höglofl. Utskottet wille fästa sin uppmärksamhet derpå, men jag ogillar helt och hållit Peter Peterssons från Wästra Härad motstycke, helst som hela Ståndet har förenat sig i Hans Janssons förslag.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Af Johannes Andersson från Skaraborgs Län:

"Jag har anmält mig för att yttra några ord i anledning af Ständs-Brodren Peter Peterssons från Jönköpings Län wälmenta försök att nedtrycka, jag kunde nästan säga, nedsmutsa Brodren Hans Janssons framställda plan till Riksdagens förkortande. Det mål är så wigtigt, att det hade förtjent ett annat bemötande.

Peter Petersson förmodar, att Hans Janssons förslag, som han kallar halsbrytande projecter, endast har till ändamål, att sönderslita wår gamla uråldriga, beprösfwade och godkända Statsform, som Swenska Bonde-Ståndet ensamt har att tacka för sin allmänt erkända öfwerlägsenhet, öfwer alla andra Länders allmoge.

Om nu Brodren Hans Janssons projecter i Peter Peterssons ögon äro halsbrytande, så torde han benäget ursägta om någon annan åter skulle finna hans eget försök att gripa till gammalt utskjutit krut och förspeglingar om Herredagar och Bonde-Ståndets förtryck något hallstarrigt och hallsträngt. Är det då alldeles omöjligt för Peter Petersson och hans Patroner att begripa, att det är klokare i tid nedtaga en gammal nedrutten byggnad för att åter uppbygga den, än att låta den stå qwar till deß den störtar ned med wåldsamhet och begrafwer egaren med sitt fall.

Peter Petersson säger, att wårt Stats-skick är gammalt, det är sant, men om det derföre är deß bättre, är en annan fråga, ty alla torde ej wara ense derom att åldren är gradmätaren på all tings duglighet. Peter Petersson låter widare påskina, att wi Bönder i och med annan Representations-form bland andre friheter äfwen skulle winna befrielse från omsorgen att deltaga i Rikets Styrelse.

Det är en stark frestare för dem enfaldigom. Men om ej alla låta dåra sig af munwäder, torde det benäget ursägtas. Jag för min del skulle förmoda, att någon Representations-förändring icke lärer blifwa af förr än Bonde-Ståndet derpå ingår; och innan Bonde-Ståndet lemnar den klädningen det nu eger, ser det wäl till att den nya blifwer mera anwändbar; och hwad jag förmodar, afsäger sig icke Bonde-Ståndet sin walrätt. Jag skulle äfwen wilja tro, att det framdeles, såsom nu, wet att begagna den; och som Bonde-Ståndet deßutom otwifwelaktigt utgör långt mer än 1/4 af Nationen, så blifwer deraf en följd, att Bonde-Ståndet, talrikare och ej fåtaligare, genom iakttagande af allmänna wal skall blifwa representeradt. Peter Petersson tycker widare, att hela denna sak är wäckt i olaga tid och tror att det goda småningom gör sig gällande, "ty seger är ljusets sak." Att tiden är, om ej olaga dock oläglig för mången, derpå twiflas ej, men det är så tidens sed, att skrida framåt och lemna bakom sig mörkret, älskadt och wärderadt af dem som sky upplysning, sanning och rätt. Att det goda slutligen skall winna derpå, twifla wi deremot intet, utan ware detta wårt walspråk! Ja! låtom oß kämpa en god kamp, strida och segra, ty segren är ljusets sak."

Nils Persson från Södermanlands Län: I anledning af Peter Peterssons i Slätthult, ifrågawarande anförande är skriftligen andraget allt hwad som erfordras. Jag will endast tillägga samma det jag är öfwertygad, att han sjelf funnit anförande olempligt samt stridande mot wåra Committenters och Bonde-Ståndets intreße, enär han hwarken då anförandet först uppläsites hos Ståndet war närwarande eller nu är tillstädes, för att söka förswara sine åsigter. För öfrigt instämmer jag till alla delar i hwad Med-Brodren Widegren yttrat.

Henric Andersson från Örebro Län: Med stor förargelse har jag genomläst Peter Peterssons ifrågawarande anförande och genom de deruti gjorda framställningar, blifwit förwißad att han icke sjelf har reda på deß innehåll. Detta tillhör twifwelsutan hans medhjelpare och jag kan endast beklaga, att inom wårt Stånd finnas sådane Representanter, som låna sig till werktyg för befordrande af dylike åsigter. Jag instämmer i öfrigt uti hwad Med-Brodren Heurlin yttrat.

Johan Fredric Dahllöf från Elfsborgs Län: Ingalunda tror jag skäl wara för handen att befara det sofismerne i Peter Peterssons anförande skola finna samklang hos Stats-Utskottets Ledamöter, hwilka jag deremot hoppas skola lemna detsamma utan all uppmärksamhet. Det är dock smärtsamt att wid 1840 års Riksdag inom wårt Stånd kunnat finnas en Representant, som framstält grundsatser, de der wäckt owilja ej allenast hos Ståndet utan ock hos hela Fosterlandet. I någon mån är det en tillfredsställelse, att för gifwet kunna antaga det deße grundsatser icke äro af Peter Peterssons egen fatabur och han således icke helt och hållit kan tillräknas det obehag desamma orsakat;

men man måste dock beklaga, att han gjort sig till werktyg åt en privilegierad kast, hwilkens intreße oftast warit främmande för Nationen, och som aldrig skytt att med hwad medel som helst befästa sitt inflytande. Tiden är likwäl nu inne att söka inskränka detsamma och jag hoppas att bemödanderne derom icke skola aflöpa fruktlöse. Peter Peterssons anförande må wäl, till undwikande af ett ofördelaktigt prejudicat, remitteras till wederbörligt Utskott, men all wederläggning af samma anförande anser jag öfwerflödig, ty det abderitiska deruti är för hwar och en solklart i ögonen fallande.

Nils Persson från Örebro Län: Jag anser otwifwelaktigt, att Peter Petersson sjelf icke känner innehållet af sitt anförande utan endast låtit sig begagna till werktyg åt andra; i öfrigt förenar jag mig med Med-Brodren Heurlin.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: Då Peter Peterssons ifrågawarande anförande ingafs, war jag af sjukdom hindrad att deltaga i Ståndets öfwerläggningar, men då Hans Jansson wäckte den motion, af hwilken anförandet är wordet framkalladt, war jag tillstädes och begärde densamma på bordet, ty jag fann betänkligheter wid twenne puncter, deri nemligen å hans yrkanden att en mängd frågor, såsom efter hans tanka obetydlige, icke skulle komma under öfwerläggning, och att med alla grundlagsförändringar borde anstå till en kommande Riksdag, på det de då destomera obehindradt och oinskränkt skulle kunna antagas. Icke någondera af deße åtgärder finner jag gagneligt för fäderneslandet, och den senare minst för Bonde-Ståndet. Att sluta Riksdagen efter en eller annan månad, utan att de dertill hörande ärenden hafwa blifwit behörigen handlagde, måste wara destomera olempligt och

ofördelaktigt, som ganska många föråldrade Författningar och Lagstadganden, hwilka hindra näringsfriheten och medföra onödig widlyftighet i Rättegångs-formerne, böra af Ständerne gemensamt med Kongl. Maj:t undanrödjas, så wida Fosterlandets sanna wäl skall kunna beredas. Hwad åter reformerne i wåra Grundlagar och wårt representationssätt beträffar, så synas mig de förslag dertill, hwaraf jag hittills haft tillfälle taga kännedom, icke så serdeles fördelaktiga för Bonde-Ståndet, hwars intereße jag anser icke wara deruti med noggrannhet iakttaget och bewakadt. Det är icke min sed att rosa hwad jag icke försökt; och owißt torde det wara, huruwida några fördelar af en dylik reform äro att förwänta. Hemmawarande Committenter torde icke eller komma att synnerligen prisa de Representanter, som befordrat en sådan förändring, då derigenom möjligen komme att minskas det inflytande Ståndet hittills egt, och hwilket höjt det till ett större anseende, än något annat lands allmoge. Af deßa skäl tror jag det warit bäst att Hans Janssons motion, såsom icke wäl grundad eller ledande till Bonde-Ståndets sannskyldiga nytta, aldrig blifwit wäckt.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län: Jag instämmer till alla delar med dem, som ogillat Peter Peterssons ifrågawarande anförande, och will blott tillägga den önskan, att det kunde få ytterligare hwila på bordet, intilldeß han sjelf kommer tillstädes, emedan jag hoppas att då honom tillåtes återtaga detsamma, han skall med tacksamhet begagna denna tillåtelse.

Peter Claëson från Elfsborgs Län: Jag förenar mig med Appelqvist och öfrige som här talat emot Peter Peterssons anförande. Hwad beträffar Peter Peterssons yttrande, får jag förklara, det jag icke kan inse någon anledning till den af honom på förhand tillkännagifne farhåga för en Representationsförändring. Då förslaget dertill blifwer framlagdt, är rätta tiden inne att derwid göra anmärkningar, men deßförinnan och förr än grunderne för ett sådant förslag blifwit kända, äro fruktan och wederwilja för detsamma både öfwerflödige och obehörige.

Sone Persson från Malmöhus Län: Det är ledsamt att höra en gammal Representant så illa, som Peter Petersson, motswara samhällets önskningar. Wäl wore derföre att om han funne sig befogad att återtaga sitt anförande, som med skäl wäckt owilja, så wäl utom som inom Bonde-Ståndet; men skulle han dock härtill ej låta förmå sig, gör jag mig förwißad, att det Utskott, till hwilket anförandet kan blifwa remitteradt, skall lemna detsamma utan allt afseende.

Lars Larsson från Örebro Län förenade sig med dem, som talat emot ifrågawarande anförande.

Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län: Då den Hans Janssons motion som föranledt Peter Peterssons ifrågawarande anförande, sedan blifwit till wederbörligt Utskott remitterad, hemställer jag att anförandet må läggas till Ståndets handlingar och discußionen om detsamma nu slutas.

Anders Andersson från Skaraborgs Län: Enär Peter Peterssons ifrågawarande anförande, föranledt af en motion som förut blifwit wäckt och till Utskott remitterad, icke erfordrar något serskildt utlåtande, må samma anförande alltför gerna öfwersändas till det Utskott som emottagit motionen, ty jag är öfwertygad, att anförandet på

Utskottet skall komma att utöfwa ett ganska ringa inflytande.

Lars Larsson från Elfsborgs Län: Jag war ej närwarande den dag Peter Peterssons ifrågowarande anförande uppläsles, och fick således då icke erfara deß innehåll, och har sedermera icke egt tillfälle inhemta detsamma. Jag eger derföre ingen annan kännedom härom, än den jag under förewarande discußion erhållit, och att sluta deraf, lärer anförandet wara af ett både besynnerligt och betänkligt innehåll. Den Representant från landet som besöker detta Riksmöte, han må tillhöra hwilket Stånd som helst, måste, om han will följa sanningen, medgifwa, att lindring i skattebördorne, är af nöden, och att desamme allt för långt blifwit stegrade. Wäl hafwa skatterne iemwäl fordom warit öfwerdrifne, men folket har då hållits i sådan okunnighet, att det saknat förmåga att klaga öfwer sitt öde. Upplysningen har nu framgått och gjort det möjligt för folket att lära känna så wäl sine rättigheter som sine skyldigheter, att fordra menskligheet, en rättwis fördelning af de för samhällets bestånd erforderlige skattebidrag, samt noggrann hushållning med desamma. Beträffande de i Hans Janssons motion, af hwilken Peter Peterssons anförande är föranledt, gjorde framställningar om grundlags- och representations-förändringar, äro anmärkningar deremot desto öfwerflödigare, som något förslag till dylike förändringar med motionen icke kunnat åsyftas. Då ett sådant framlägges, är rätta tiden inne att derwid göra erinringar, och om Bonde-Ståndet då finner deß representationsrätt wara förnärmad eller inskränkt, saknar det icke tillfälle att bewaka sitt intereße.

Hans Jansson från Elfsborgs Län: Jag hade ej ämnat deltaga i förewarande discußion, men då jag af här fällde yttranden finner, att den af mig wäckte motion blifwit miß förstådd, kan jag icke underlåta att fästa Ståndets närmare uppmärksamhet på deß innehåll. Deruti är ingalunda af mig yrkadt, att alla andra Riksdagsärender skulle läggas å sido, och representations-förändringen ensamt göras till föremål för Rikets Ständers handläggning, eller Riksdagen skulle slutas utan ärendernas behöriga behandling; jag har endast hemställt att med mindre wigtiga ärender icke skulle så noga nagelfaras, att ej tillräcklig tid för de stora nationelle frågornes beredande blefwe öfrig, och jag har ibland deße endast exempel- och företrädeswis nämnt representationsförändringen, emedan jag har mig bekant, att alla äro öfwertygade det en sådan är af nöden. Upplysningswis tår jag nämna, att Constitutions-Utskottet redan är sysselsatt med förslag till en sådan, och då detta förslag till Ständerne inkommer, men ej förr, är tid att derwid göra de erinringar som kunna wara af nöden.

Per Sahlström från Stockholms Län uppläste ett så lydande skriftligt anförande:

"Då ifrågawarande anförande af Peter Petersson i Slätthult är ett werkligt undantag bland alla dem här wäckta, derigenom att det synbart åsyftar utså mißtroende och split inom wårt Stånd, så föranlåtes jag yttra, att, utom denna skadliga syftning. Motionären synes obetänksamt haswa lånat sig till werktyg åt en fraction, för hwars sjunkna wälde och förlorade majoritet det numera endast återstår att, med hånande af det allmännare tänkesättet bland den fosterländskt sinnade delen af nationen, i löndom motarbeta de principer som wilja göra sig gällande, till er-

hållande af mera sparsamhet och ordning, så i wår Statsförwaltning som wår representation. Af denna anledning, och då dylika försök mindre böra wäcka wår harm än wår medömkan, anser jag, för min del, en widare utsträckt discußion öfwer detta obehagliga ämne mindre behöflig, utan önskar att Ståndet måtte med ett klart uttryckt ogillande remittera anförandet till den kraft och werkan det förtjenar."

Bengt Gudmundsson från Hallands Län: Jag instämmer till alla delar med dem som ogillat Peter Peterssons anförande, men hemställer att det måtte få hwila intill deß han sjelf kommer tillstädes, emedan jag hoppas, att han skulle finnas willig återtaga detsamma och således derigenom göra all widare discußion i ämnet öfwerflödig.

Johan Jacob Rutberg: Jag will för min del numera icke hindra, det Peter Peterssons anförande må till Utskott remitteras, ty jag är öfwertygad att detsamma derstädes icke skall anses förtjena något afseende.

Peter Peterssons ifrågawarande anförande jemte de derwid afgifne yttranden remitterades till Stats-Utskottet.

§. 12.

Wid förnyad föredragning af Jan Anderssons från Westerås Län den 7 i denna månad på bordet lagde motion om Kungsöhrs Kongs-Ladugårds anwändande till Holländeri, förklarade Jan Andersson att han wille samma motion återtaga; och lät Ståndet härwid bero.

§. 13.

Föredrogs å nyo David Anderssons från Hallands Län, den 7 i denna månad på bordet lagde motion, att hwarje

hwarje socken måtte tillåtas utse och förordna någon bofast man till förrättande af utmätningar å laga kraftwunna Domar och Utslag.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 15.

Wid förnyad föredragning af Anders Jonssons i Ökna från Östergöthlands Län, den 7 i denna månad på bordet lagde motion, om upplifwande af 1782 års Jude-reglemente, blef samma motion till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet remitterad.

§. 16.

Då nu till ytterligare handläggning företogs Lars Larssons från Elfsborgs Län den 7 i denna månad på bordet lagde motion om förökadt anslag af allmänna medel till Gymnastiska Central-Institutet i Stockholm, tillkännagaf Lars Larsson att han wille samma motion återtaga, hwarwid Ståndet lät bero.

§. 17.

Föredrogs åter Ephraim Larssons från Elfsborgs Län, den 7 i denna månad på bordet lagde motion, om indragning af Fördelnings- och Brigad-Generals, samt Biskops-Embetena.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 18.

Wid förnyad föredragning af Peter Perssons i Ådelfors af Jönköpings Län, utaf flere bland Riksdags-Fullmäktige från nyßnämnde samt Calmar och Kronobergs Län

biträdde, sedan den 7 i denna månad på bordet hwilande motion om lindring i rustningsskyldigheten wid Smålands Hußar-Regemente, blef samma motion till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten remitterad.

§. 19.

Föredrogs åter Jonas Anderssons från Jönköpings Län, sedan den 7 i denna månad på bordet hwilande motion om inställande af Bewärings-manskapets wapenöfningar i fredstid, samt anslag af allmänna medel till deß underhåll i krig, m. m.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 20.

Wid förnyad föredragning af Nils Magnussons från Calmar Län den 7 i denne månad på bordet lagde motion, angående Biskops-Embetenas indragande m. m., uppläste Lars Rasmunsson från Götheborgs och Bohus Län ett så ydande skriftligt anförande:

"Uti Nils Magnussons från Calmar Län motion, rörande Biskops-Embetenas indragning, instämmer jag till alla delar, helst Biskoparne, i min öfwertygelse, endast utgöra ett Chefskap öfwer Presterne inom Stiften; och att de kunna umbäras, derpå ega wi ett talande bewis sedan den tid wår nuwarande Erke-Biskops fader war Biskop i Götheborg. Då woro under loppet af flere år Biskops- och Dom-Prosts-Embetena förenade hos en och samma person, och likwäl försummades under hans tid göromålen icke, då en man skötte båda Embetena; och alldenstund man härigenom är öfwertygad, att deßa twenne Embeten ej äro widlyftigare, än att de kunna skötas af en person, är förstå skäl

sådant går i werkställighet, på sätt motionären föreslagit; och mätte exemplet af den för öfwer 20 år tillbaka aflidne Biskopen i Götheborg, hwilken utan förfelande skött ifrågawarande twenne Embeten, nu efter hans död kunna öfwertyga hwarje tänkande om möjligheten af Biskops-Embetenas öfwerflödighet, så att första indragningen kunde ske i Götheborg, hwarest Biskops-Embetet för närwarande är vacant. Dom-Prostarne kunna ju erhålla Biskopstitel med en lemplig tillökning i deras förra löneanslag, såsom t. ex. Biskoparnes præbenden. Motionären har på en kort tafla wisat de stora besparingar härigenom skulle ingå till Staten, hwilket i wårt fattiga Swerige förtjenar att behjertas.

Stockholm den 11 Mars 1840."

Häruti instämde Olof Benjaminsson från Götheborgs och Bohus Län.

Peter Jönsson från Jönköpings Län yttrade: Motionären har ganska wäl ådagalagt de förmåner och besparingar som skulle winnas genom Biskops-Embetenas indragning. Han har wisat, att öfwer fyra tusende tunnor spannmål, samt afkastningen af mer än 30 mantal, derigenom skulle blifwa för andra och nyttigare ändamål disponible. Jag instämmer desto hellre i Motionärens åsigter, som ej allenast Sweriges innebyggare i allmänhet finna, utan till och med Biskoparne sjelfwe nu mera otwifwelaktigt anse deras Embeten öfwerflödige. Då de höga lönerna för Biskoparne bestämdes, war meningen den, att deße Embetsmän skulle bafwa högsta inseendet öfwer Kyrkans och Religionens wårdande; och i den ännu gällande Kyrko-Lagen äro Biskoparne ålagde att årligen hålla visitation i hwarje Församling inom deras Stift, och att tillse det själawården af Presterskapet ordentligen ombesörjes, samt Religionskun-

skapen hos folket befrämjas. De borde ock werksammast befordra Folk-underwisningen; men huru är allt detta af Biskoparne i wåra dagar iakttaget? Visitationerne i Församlingarne äro nästan alldeles bortlagde, och om de någon gång hållas, sker sådant endast till formen. Blefwo de deremot ordentligen förrättade, skulle folket derwid ega bästa tillfälle att fästa Biskoparnes uppmärksamhet på hwad som af Presterskapet kunde hafwa blifwit uraktlåtet. Liknöjdheten hos Presterskapet för Religionens wårdande har nu stigit till en sådan höjd, att exempel, dock hittills Gudskelof få, finnas derpå, att då ungdomen skall beredas till sin första nattwardsgång, nästan det enda tillfälle, då Presterne meddela någon egentlig underwisning i Christendomen och salighetskäran, sker sådant så ytligt och ofullständigt, att wid de 7 à 8 särskildte tillfällen, ungdomen för underwisnings erhållande, får besöka Presten, han blott en eller annan timme wid hwardera tillfället sysselsätter sig med densamma, wore än deßutom antalet aldrig så stort. Hwad den egentliga folk-underwisningen beträffar, har jag mig bestämdt bekant, och skulle kunna framdraga oläfaktiga bewis derpå, att flere Prester, långt ifrån att befordra densamma, gjort allt hwad i deras förmåga stått för att motwerka folkskolors inrättande. Då nu, såsom nämndt är, Biskoparne sjelfwe anse öfwerflodigt att förrätta deras embeten, må det ock förlåtas mig, att jag anser dem öfwerflödige; och då de få förrättningar som af Biskoparne hitintills blifwit bestridde, allifor wäl kunna ombesörjas af Consistorierne och Härads-Prostarne, yrkar jag således, i likhet med motionären, att Biskops-embetena må indragas, och att wid nuwarande innehafwares afgång, lönerne må anwändas till folkskolor och tillökning i Pastors-

Adjuncternes lönewilkor. Deße sistnämnde Prestmän äro i stort behof af förbättring i deras ställning, och jemwäl förtiente deraf, ty hos det yngre Presterskapet har hägen för hwad till deras embete hörer, och nitet att fullgöra deras åligganden, synts mig wara i tilltagande, och wida större än hos de äldre Presterne.

Sven Heurlin från Kronobergs Län: Jag har alltid hyst och kan icke rubbas i den öfwertygelsen, att Biskoparne äro liko öfwerflödige som femte hjulet under wagnen. Då man ser deras bemödanden att motwerka upplysningen och hålla folket i mörker, samt twenne af wåra nu lefwande Biskopar icke skytt att offentligen tala och skrifwa emot folk-underwisningen, blifwer man icke allenast styrkt uti denna öfwertygelse, utan man föres ännu längre, och måste inse att Biskoparne äro ett werkligt ondt för nationen, och att deras tillwaro är en olycka för Staten. De följa alltför illa exemplet efter honom, hwilkens kärleksrika läras sanningar de äro satte att bewara och förkunna bland folket, ty han sade: "låter barnen komma till mig och förmener dem icke" etc. Hwad skulle wäl Luther, deße sanningars ifrige förfäktare, han som tände upplysningens fackla, säga, om han kunde uppstå ur sin graf och se huru den protestantiska kyrkans Biskopar i wårt land försummat det goda och motwerkat upplysningens framsteg; han skulle säkert gråta blod af mißbelåtenhet med Biskoparne och medömkan med folket.

Anders Nilsson från Östergöthlands Län: Jag instämmer med Motionären, och anser Biskops-Embetena alldeles öfwerflödige. Biskoparne äro de Embetsmän, som bäst af alla kunna undwaras, och hwilka mest af alla försummat

sine Embets-åligganden. I det pastorat jag är boende, har någon Biskop icke hållit visitation på 30 år.

Hans Jansson från Elfsborgs Län: "Det wore wäl, om denna motion wunne framgång; ingen kan önska sådant lifligare än jag, men detta lärer dock swårligen kunna förwäntas, ty äfwen härföre lägga wåra olemplige Grundlagar hinder i wägen, emedan då deri stadgas, att Biskoparne böra wara närwarande wid Riksdagarne, detta är ett tillräckligt skäl för dem, hwilkas intereße motionen rörer, att förklara densamma för Grundlagswidrig och oantaglig. Jag fruktar derföre att denna motion, långt ifrån att leda till det åsyftade ändamålet, endast skall bidraga till splittring och misshälligheter bland Riks-Stånden, hwilkas samdrägt och förtroende till hwarandra alltid är af så stor wigt och nu isynnerhet erfordras för de stora och wigtiga samhällsfrågornes bringande till ett önskadt och för fosterlandet lyckligt slut. Tywärr hafwa redan förut flere twistefrön bland Riks-Stånden blifwit utsådde, såsom t. ex. frågan om näringsfriheten, som utgör, att jag så må uttrycka mig, hwitögat hos Borgare-Ståndet, och inskränkning i bränwinsbränningen, som är Bonde-Ståndets favorit-ämne, m. fl.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län: Jag instämmer desto hellre uti ifrågawarande motion, som genom deß antagande flere tusende Riksdaler skulle utan all olägenhet åt Staten årligen besparas.

Sone Persson från Malmöhus Län: Jag anser både Kyrkan och Staten winna på Biskops-Embetenas indragande, och då de enorma löne-inkomster, som med desamma äro förenade, kunna anwändas och äro behöflige till andra, nyttigare ändamål, såsom folkunderwisningen m. m., kan jag icke annat än på det högsta tillstyrka motionens antagande.

Fredric von Zweigbergk från Skaraborgs Län: För att undanrödja de hinder som för Biskops-Embetenas afskaffande skulle uppstå genom Grundlagarnes stadganden, föreslår jag att Biskoparne bibehållas på det sätt, att Biskoparnes inkomster indragas, och benämningen af Biskopar blifwer tillagd Domprostarne, hwilke alltför wäl kunna, jemte bestridandet af hwad till deras Embeten hörer, fungera såsom Biskopar.

Jonas Johannesson från Jönköpings Län, Nils Persson från Örebro Län och Johan Jacob Rutberg från Norrbottens Län förenade sig med motionären, med tillägg af Nils Persson, att han befarade att det goda ändamål som med motionen åsyftas, icke kan winnas.

Peter Jönsson från Jönköpings Län: I Grundlagarne är wäl stadgadt att Biskopar böra finnas, men antalet är icke bestämdt. Jag föreslår derföre att, till undwikande af hinder i denna wäg, twenne Biskopar kunde bibehållas, nemligen Erke-Biskopen och Biskopen i Lund, hwilka tillika äro Pro-Cancellerer för Universiteterne.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: Jag anser nog, att endast en Biskop bibehålles.

Johan Fredric Dahllöf från Elfsborgs Län: De stora förmåner och besparingar, som kunna winnas genom Biskops-Embetenas indragning äro tydlige och af motionären wäl ådagalagde; jag förenar mig derföre med honom och dem, som talat för berörde Embetens upphörande. Men i afseende å hwad som blifwit yttradt derom, att Erke-Biskopen borde bibehållas, får jag för min del förklara, det jag anser denne Embetsman lika öfwerflödig och onyttig som de öfrige Biskoparne.

Appelqvist: Att Erke-Biskopen blefwe bibehållen, såsom Chef för Presterskapet, kunde wäl hafwa något skäl för sig, men att Biskopen i Lund jemwäl skulle bibehållas, anser jag sakna all giltig anledning; och då denne nu befinner sig nära grafwens brädd, skulle jag tro att Biskops-Embetet derstädes wore ett, med hwars indragning man kunde göra början.

Peter Jönsson: Då jag föreslog att Erke-Biskopen och Biskopen i Lund kunde bibehållas, förmodar jag mig icke hafwa derwid så illa uttryckt mig, att någon skulle kunna tro min mening med detta förslag hafwa warit, att nuwarande innehafwaren af Biskops-Embetet i Lund till ewig tid wid detsamma skulle qwarstadna.

Discußionen förklarades slutad och motionen jemte de derwid afgifne yttranden, remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 21.

Wid förnyad föredragning af Johan Jacob Rutbergs från Norrbottens Län den 7 i denna månad på bordet lagde motion, med förslag angående landets uppodling och nybyggares nedsättande å Kronans ouppodlade parker, synnerligast uti Norrland, blef samma motion till Stats-Utskottet remitterad.

§. 22.

Föredrogs åter Eric Norbergs från Westerås Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion, om lättnad och jemkning i grundskatterne.

Härwid uppläste Olof Olsson från Westerås Län ett så lydande skriftligt anförande:

"Den af Eric Norberg sistlidne Pleni-dag ingifne och på min begäran å bordet hwilande motion, i afseende på de godtyckliga ändringar, jordeboksräntorne undergått i framfarna tider, isynnerhet på 1600:talet, synes mig förtjena allt större uppmärksamhet, ju mera man besinnar ämnet. Nästan hwar och en som skaffar sig tillgång till jordeböckerne, skall, förmodar jag, upptäcka enahanda förfalskningar, ty annat kan det i det hela ej kallas, för hwarje landsort. Jag begärde Norbergs memorial på bordet, emedan jag wille hafwa rådrum att anställa en dylik undersökning för den andel af Westmanland jag har äran att representera. Hwad som lyckats mig att ur Kammar-Collegii Archiv utbekomma för ett uppgifwit hemman i Karlsby af Simtuna socken, bifogas wördsamt; och deraf wisar sig alldeles en handa förwandling af spannmålsräntan, som i Norbergs motion är ådagalagd för Skälby i Swedwi socken, nemligen att 1 spann Skatte-råg, 1 1/2 spann Skattemalt och 2 spann Måleſpanns malt äro ifrån 1618 till 1628 förwandlade till lika mängd (2 1/4 tunna) spannmål, d. w. s. Afradsspannmål. Skälet, hwarföre jag icke kunnat erhålla del af någon äldre jordebok än 1618 års, känner jag icke; men det kan också wara likgiltigt, då, om Norbergs förslag antages, det äldsta som finnes, nog blifwer framhafdt.

Såsom princip-fråga synes mig knappast någon wigtigare hafwa wid denna Riksdag blifwit wäckt. Ända till äckel få wi dagligen höra talas om "urgamla rättigheter" å ena, och "urgamla skyldigheter" å andra sidan, om "ingrepp i egande-rätten" så snart fråga blifwer om lindring i den beskattade jordens onera etc. etc. Wåra förfäder klagade också, då det ena hemmanet efter det andra skänktes åt Adeln till Frälse och drogs undan skatt, hwarigenom

den återstående Skatte- och Krono-allmogen blef allt mera betungad. Intet afseende gjordes på den klagan förr, än det hade gått så långt, att ett maktspråk blef nödwändigt. Detta maktspråk hade blifwit både mindre wåldsamt och mera wälgörande om, i stället för orättwisa efterräkningar och slägters utarmande genom att fråntaga dem deras egendom, man i stället warit betänkt att blott afskaffa skattefriheten och jemna jordens natur. Det ena hade kunnat ske lika wäl, som det andra. Men det skedde icke; och klagomålen stodo qwar med sin anledning. Det ser ut som meningen ingalunda warit att skaffa folket lindring, utan blott Kronan makt.

Emedlertid förstenades wårt gamla, widunderliga exempellösa skattewäsende, och hwarje tanke på deß upphäfwande blef en anledning till fruktan och klagomål från den priviligierade jordens sida, likasom dennas ökning fordom war ett skäl till klagomål från den beskattades. Mig synes att tiden kunde wara inne att qwitta klagomål med klagomål, och en gång alfwarligt och werksamt påtänka det ondas afhjelpande. Norbergs plan synes mig wara den billigaste i princip och den lättaste i werkställighet bland alla de hittills föreslagna; och jag tycker att detta Stånd skulle finna sig wärdigt att alfwarligen intreßera sig för frågan.

I afseende på den skattejemkning-commißion som Norberg föreslagit, får jag göra den anmärkning, att deruti borde inwäljas från hwarje ort Ombud af Ständerna, och att deßa Ombud borde deltaga i commißionens arbeten för hwar sin ort. Det reglementariska är Stats-Utskottet säkerligen bäst i tillfälle att föreslå.

Deßa mina anmärkningar, jemte de åberopade bilagorne, torde få till Utskottet åtfölja Norbergs motion.

Stockholm den 11 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 23.

Lars Peterssons från Blekinge Län, af G. B. Appelqvist från samma Län biträdde, den 9 i denna månad på bordet lagde motion, om ökadt answar för fä- och swinkreaturs utsläppande på annans bete, blef nu åter föredragen, och remitterades till Lag-Utskottet.

§. 24.

Föredrogs åter Niclas Jönssons från Christianstads Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion om ökadt löneanslag för Djurläkare, m. m.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 25.

Wid förnyad föredragning af David Anderssons från Hallands Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion angående åtskillige förändrade stadganden i afseende å Bankens fastighets lånerörelse, blef samma motion till Banco-Utskottet remitterad.

§. 26.

Föredrogs åter Olof Benjaminssons från Götheborgs och Bohus Län den 9 i denna månad på bordet lagde motion om afskrifning af det lån Carl Johans församling wid Götheborg år 1835 erhållit af de till cholera-farsotens hämmande onslagne medel.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 27.

Wid förnyad föredragning af Lars Peterssons från Blekinge Län den 9 i denna månad på bordet lagde motion, angående åtskillige åtgärder till förbättrande af sjöförswaret, upläste John Olsson från Gefleborgs Län följande skriftliga anförande:

"Med all aktning för andras åsigter, kan jag likwäl ej undgå att göra några erinringar wid den af Lars Petersson anförda klagan öfwer bristerne i wårt sjöförswar.

Deßa brister torde till en och annan del böra erkännas, men motionärens framställning om nödwändigheten af bibehållandet och förökandet af wår örlogsflotta, måtte icke komma att winna många anhängare. Nästan alla de offentliga skrifter som i senare tider afhandlat sjöförswaret och icke warit af den beskaffenhet, att deras författare sett spöken midt på ljusa dagen, hafwa enhälligt ådagalagt både obehöfligheten och omöjligheten för Swerige att underhålla en linieflotta som kunde hålla sjön, t. ex. emot den Östra grannen. Wille man eftersträfwa ett sådant ändamål, skulle ju alla Statens inkomster uprslukas af 4:de Hufwudtitein, och huru skulle det då gå med all lindring i skatterne, som folket så enhälligt och (jag wågar säga) nödtwunget fordrar af detta Riksmöte.

Allmänna opinionen ibland de uti detta wapen kunnige personer, tyckes wara temligen stadgad uti den öfwertygelsen, att Skärgårdsflottan är, både den ändamålsenligaste och den enda som Swerige med sina små tillgångar förmår underhålla, samt att följaktligen de penningar som man enwisas att nedlägga för bekostandet af några linieskepp, äro att anse såsom bortkastade.

Wid ett sådant förhållande, torde den af Motionären yrkade utwidgningen af Dockbyggnaden i Carlscrona, hwartill Nationen för närwarande icke eger tillgångar, också förekomma mindre nödwändig. Att, om man så will, bygga Kanonslupar och ställa dem under skjul, wore i min tanka, ett med föga kostnad men stor nytta förenadt företag.

Uppfinningen af Ångfartyg skall troligen åstadkomma en stor förändring uti Nationernes sätt att föra krig med hwarandra på det wåta elementet. — Den har (säger en kunnig författare) lemnat ett farligt wapen i händerne på den swagare. Framgången af, att, t. ex. med några smärre Ångbåtar, inrättade såsom brännare, förstöra fiendens dyrbara och magnifica Linieskepp, bör icke ett enda ögonblick wara twifwel underkastadt.

Nyttan af ett förökadt antal ångfartyg inom landet, torde således ingen wilja bestrida, äfwensom utwidgandet af wår handelsflotta, hwarifrån man i händelse af behof, kunde påräkna en uti yrket kunnig bemanning på en krigsmarin "och (säger samme författare) för att icke betunga Staten med byggnadskostnaden och underhållet af hela det antal kanonslupar eller smärre fartyg, hwaraf skärgårdsflottan under werkligt krig kan och bör bestå, så borde enkla och tydliga ritningar ligga färdiga att när som helst skickas till alla Rikets allmänna och enskilda warf, hwarigenom En månad eller 6 weckor efter sedan krig wore beslutadt, wi skulle ega flere skärgårdsfartyg än wi förmådde bestycka och bemanna.

Ingen måtte låta dåra sig af förespeglingen det man ständigt bör hålla sig färdig att möta en påträngande fiende. Wår Konung har ju försäkrat om wänskapliga för-

hållanden med främmande makter; och månne icke folken böra kunna wänta af sine Styrande att deße sednare stå med hwarandra i sådant samband, att de förras krafter och tillgångar icke under freden behöfwer utsugas af de wäpnade skaror som i krigets stund erfordras? Jag har föreställt mig det, och förmodat att ett motsatt förhållande, isynnerhet inom wårt fattiga land, kunde alstra en liknöjdhet och mißbelåtenhet, som skapade en farligare fiende inom detsamma, genom tilwerande fattigdom och nöd, än hwad det kunde hafwa att frukta af utrikes makter.

Af deße anledningar anhåller jag att motionen måtte lemnas utan afseende."

Hans Jansson från Elfsborgs Län yttrade: Då jag under sistlidne Riksdag war Ledamot i Stats-Utskottet, erfor jag att, om jag så må uttrycka mig, ett krig om företräde fördes emellan den så kallade stora och lilla Flottan. Då wi alla känna de stora summor, som för sjöförswaret årligen anwändas, måste det för hwar och en wara önskwärdt, att en af behofwet påkallad ändamålsenlig reform, i detta förswar warder tillwägabringad. Gerna erkännande, det jag saknor förmåga, att bedöma företrädet emellan begge Flottorne, öfwerlemnar jag sådant till sakkunnige män; mig har dock sedan sista Plenum blifwit tillställdt ett document som förefallit mig serdeles upplysande i ämnet, hwilket document jag derföre förbehåller mig, att wid nästa Plenum få till Ståndet ingifwa.

Per Hansson och Jöns Ersson från Wermlands Län, Nils Persson från Södermanlands Län, Hans Persson och Olof Persson från Gefleborgs Län förenade sig med Jon Olsson.

Gustaf Bernhard Appelqvist från Blekinge Län: Jag anser mig böra upplysa att Motionären icke begärt ökade anslag för Linie-flottan, utan endast påyrkat densammas conserverande och excercis med deß manskap, samt att Stats-Utskottet, der jag är Ledamot, redan förehaft detta ämne och ansett nybyggnad till linieflottans förökande icke böra ega rum, men funnit nödigt att de dertill hörande brukbara fartyg, hwilka redan finnas, böra wäl wårdas, och sjöfolket så inöfwas, att det wid påkommande krig är anwändbart.

Anders Andersson från Skaraborgs Län: I sammanhang med Statsregleringen har frågan om anslag för flottan redan, på sätt Appelqvist upplyst, hos Stats-Utskottet förewarit, och Utskottet har wäl ej tillstyrkt minskning i de anslag som till densamma förut blifwit bewiljade, men antydt att någon nybyggnad eller swårare reparationer för den så kallade stora flottan icke böra ega rum, utan anslagen, så widt möjeligt är, anwändas till skärgårdsflottans upphjelpande, och sjöfolkets excercerande.

Nils Persson från Örebro Län: Ehuru jag icke kan bedöma huruwida Skärgårds- eller Linieflottan eger företräde, har jag likwäl af sakkunnige män fått den upplysning, att Skärgårdsflottan för Sweriges förswar är wida lempligare.

Lars Petersson: Jag får erinra att, på sätt Brodren Appelqvist upplyst, min motion ingalunda åsyftar nybyggnad eller utwidgande af Linieflottan, utan endast conserverande af de dertill hörande fartyg, hwilka i annan händelse skulle komma att snart alldeles förfalla, samt nödig öfning med det till flottans bemanning erforderliga manskap.

Discußionen förklarades slutad, och motionen jemte de derwid afgifne yttranden remitterades till Stats-Utskottet.

§. 28.

Föredrogs åter Lars Larssons från Elfsborgs Län den 9 i denna månad på bordet lagde motion om Dom-Prost-Embetenas afskaffande och jemkning i Biskoparnes löner, m. m.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 29.

Då nu åter föredrogs Anders Anderssons från Skaraborgs Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion om nedsättning i arrendet å militiæ-bostället Boda, för Regementsskrifwaren Erasmi, blef samma motion till Stats-Utskottet remitterad.

§. 30.

Wid förnyad föredragning af Johannes Anderssons från Skaraborgs Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion, att Filial-Afdelningar af Banco-Disconten må inrättas i flere af Rikets Provincer, blef samma motion till Banco-Utskottet remitterad.

§. 31.

Föredrogs åter Olof Hanssons från Westerås Län den 9 i denna månad på bordet hwilande motion om anslag af allmänna medel till löner åt Fierdingsmän.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 32.

Föredrogs åter Per Jönssons från Christianstads Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion, om

om inrättande å nyo af Stuteri å Flyinge och Dahlby Kongsgårdar.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 33.

Wid förnyad föredragning af Per Jönssons från Christianstads Län den 9 i denna månad på bordet lagde motion, om anslag af allmänna medel till anläggande af en hamn wid Cimbritshamns stad, inlemnade Peter Gabrielson från Kronobergs Län ett så lydande, nu uppläst skriftligt anförande:

"Till genmäle af den motion Ständs-brodren Per Jönsson från Christianstads Län wäckt, angående bewiljandet af ett Statsanslag af icke mindre än 40,000 R:dr B:co för åstadkommande af en hamnbyggnad uti Cimbritshamn, får jag wördsamligen anföra följande:

I en tid, då Riket suckar under skattebördornas tyngd, då till och med den idoge arbetaren mången gång måste förneka sig njutandet af lifwets förnödenheter, för att kunna utgöra de skatter Staten af honom fordrar, och då innebyggarne i hela Swea Land från Ystad till Haparanda med samfälld och enhällig röst, i känslan af sina bekymmer och sin fattigdom, påkalla skatternas minskning och nedsättning, med ett ord, i en tid, sådan som den närwarande, är det mer än någonsin folkrepresentantens pligt, att noggrant eftersinna och öfwerwäga behofwet och nödwändigheten af det hwarföre han begär eller bewiljar anslag af Statsmedlen, wäl wetande, när folket har swårt att fylla Statens aldranödwändigaste behof, det ingalunda kan förmå bära

några mindre behöfliga eller rent af onödiga utgifter. Jag wädjar till motionärens eget samwete, huruwida han uti ifrågawarande fall fullgjort denna eftersinning och detta öfwerwägande. Har han betänkt och beräknat om det landsgagneliga i hans förslag motswarar de stora utgifter hwartill han fordrar anslag af Staten? Har han giort sig klar och tydlig reda för, att en hamnbyggnad i Cimbritshamn är så af det allmänna behofwet påkallad, att den icke utan landets skada och förderf kan undwaras eller åtminstone till en lägligare och bättre tid uppskjutas. Eller har han icke det, så uppmanar jag honom i alla de fattige skattdragandes namn, att, för bewarande af sitt eget anseende såsom folkets representant, återtaga den wäckte motionen. Är åter hans öfwertygelse, hwad jag dock aldrig kan tro, fast grundad om det Riksgagneliga i hans förslag och han således widhåller sine yrkanden, så finner jag mig föranlåten att på det högsta bestrida samma yrkanden. Jag will icke neka att en hamnbyggnad kunde wara för Cimbritshamn gagnelig, men så nödwändig är den icke, att för uppförande deraf Stats-anslag må bewiljas. Cimbritshamns aflägsna belägenhet på en utskjutande udde af Skåne och i anseende till de dit ledande wägarnes snart sagdt ofarbarhet under wißa delar af året, gör att denna stad aldrig kan blifwa någon betydlig afsättningsplats eller någonsin kunna anses för någon lemplig ort derifrån en större del af kringboende landtallmoge hade att hemta sine behöflige förnödenheter, enär, med undantag af de närmast intill Cimbritshamn boende och ingalunda talrika landtmän, de öfrige hafwa begwämare att antingen i Ystad, Christianstad eller Sölwitsborg afsätta sina landtmannawaror och uppköpa sina behofwer af andra artiklar.

Jag anhåller att detta mitt anförande må få åtfolja Per Jönssons här ifrågawarande motion till behörigt Utskott.

Stockholm den 11 Mars 1840."

I detta anförande instämde jemwäl Jonas Johannesson, Peter Persson i Ådelforß, Peter Mårtensson och Jonas Andersson från Jönköpings Län, Ephraim Larsson och Peter Claëssson från Elfsborgs Län, Lars Petersson från Blekinge, Anders Nilsson och Anders Jonsson i Tuna af Östergöthlands Län, Lars Rasmusson och Olof Benjaminsson från Göthebors och Bohus Län samt Nils Magnusson från Calmar Län.

Per Jönsson: Wid de föregående Riksmöten jag bewistat, har jag aldrig höjt min röst för ökade Stats-anslag. Hwar och en som will granska de handlingar jag företedt till stöd för min nu wäckte motion, skall finna att densamma är af största behof påkallad. Då af de Tretton millioner Riksdaler, som under föregående år blifwit af Statsmedlen bewiljade till strömrensningar, canaler och dylika företag, Christianstads Län ej bekommit ett enda runstycke, och Malmöhus Län endast 160,000 R:dr, torde ej någon owäldig finna obilligt hwad till fördel för Skåne nu blifwit begärdt; och så mycket mindre kan jag göra mig samwetsförebråelser öfwer min motion, som de fleste af Ständets Ledamöter för deras hemorter jemwäl begärt anslag af Statsmedlen.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 34.

Föredrogs åter Johan August Zetterbergs från Stockholms Län sedan den 9 i denna månad på bordet hwilan-

de motion, angående åtgärder till sänkning af den så kallade Brunswiken, m. m.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 35.

Wid förnyad föredragning af Ola Jeppssons från Blekinge Län den 9 i denna månad på bordet lagde motion, om inrättandet af ett Curhus i Carlshamn Stad, yttrade Gustaf Bernhard Appelqvist ifrån nämnde Län: Jag kan ingalunda biträda ifrågawarande motion, ty jag anser den Curhus-inrättning som finnes i Carlscrona wara tillräcklig för hela Blekinge, deremot, fruktar jag att, om de dertill anslagne medel skulle fördelas på twenne Curhus, ett i Carlshamn och ett i Carlscrona, begge blifwa ofullständige, enär medlen owilkorligen wore otillräcklige för bestridandet af de kostnader, som för twå sådane inrättningar erfordras. Det är sannt, att en del af Listers Härad är längre aflägset från Carlscrona än Carlshamn; men åtskillige af Medelstads Härads innewånare, som ändock alltid skulle komma att begagna Curhus-inrättningen i Carlscrona, hafwa icke mindre än 7 mils wäg dit, och obetydligt längre derifrån är aflägsnaste delen af Listers Härad belägen. Jag will wißerligen icke bestrida riktigheten af Motionärens uppgift derom, att de i tracten omkring Carlshamn boende innewånare af Listers Härad, blifwit å det i nyßnämnde Stad befintliga Lazarett illa wårdade och lemnade ohulpne, men sådant egnar sig icke wäl att uppmuntra till ytterligare antagande af sjukwårdsanstalter derstädes.

Ola Jeppsson: Jag har icke wäckt någon fråga, huruwida sjuke blifwit å Lazarettet i Carlshamn illa eller

wäl wårdade, jag har endast begärt, att för de Härader som äro belägne närmast denna Stad, måtte derstädes inrättas ett Curhus; och då härtill icke äro begärde andra medel, än de hwilke Häraderne sjelfwe sammanskjuta, torde min motion icke anses för obillig. Den saknar ingalunda giltiga skäl, då deße Häraders fattige, sjuke å Curhus-inrättningen i Carlscrona swårligen blifwa emottagne, och afståndet från deras hemwist är hälften kortare till Carlshamn än till Carlscrona.

Appelqvist: Om jag ej oriktigt uppfattat motionen, är begäran deri framställd, att ej allenast en del af de medel som äro anslagne till Curhuset i Carlscrona skulle derifrån borttagas, utan ock att deß inventarier skulle blifwa delade emellan detsamma och den föreslagna Curhus-inrättningen i Carlshamn.

Discußionen förklarades slutad och motionen, jemte de derwid afgifne yttranden, remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 36.

Föredrogs åter Sven Heurlins från Kronobergs Län, sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion, med förslag till förändring om Prestgårdars byggande och underhållande å landet.

Remitterades till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 37.

Wid förnyad föredragning af Sven Heurlins från Kronobergs Län, den 9 i denna månad på bordet lagde motion, att Bankens låne-rörelse måtte utsträckas till för-

skottslån för strömrensningar, blef samma motion till Banco-Utskottet remitterad.

§. 38.

Föredrogs åter Anders Larssons från Upsala Län, den 9 i denna månad på bordet lagde motion, om rättighet för landtbrukare, att lika med handlande få med ed besanna riktigheten af deras räkenskapsböcker.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 39.

Föredrogs åter Anders Larssons från Upsala Län, sedan den 9 i denna månad på bordet hwilande motion om inrättandet af ett Central-Landtbruks-Institut på Ulltuna Kongs-Ladugård.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 40.

Wid förnyad föredragning af Stats-Utskottets sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande memorial N:o 16, med Utlåtande i anledning af wäckt motion om ersättning till Rusthållarne wid twå Esquadroner af Lif-Regementets Dragon-Corps för monderingars slitning under Garnizonstjenst i Stockholm 1838, blef samma Utlåtande af Ståndet bifallet.

§. 41.

Föredrogs åter och bifölls Stats-Utskottets den 11 i denna månad på bordet lagde memorial N:o 17, med anmälan, att Utskottet warit föranlåtet hos sig ytterligare antaga en Cancellist, samt anhållan om Rikets Ständers bifall härtill.

§. 42.

Föredrogs åter Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande Utlåtande N:o 7, i anledning af wäckt motion att halfwa indelda Arméen må hållas vacant under fredstid, emot en årlig afgift som wißa år skulle anwändas till fond för en i förening med folkskolor inrättad arbetsanstallt för fattiga och obemedlade barn inom hwarje församling.

Återremitterades, med anmodan till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten, att de deri förekommande ämnen till behandling företaga.

§. 43.

Wid förnyad föredragning af Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets den 11 i denna månad på bordet lagda Utlåtande N:o 8, i anledning af wäckt motion om förändring af Kongl. Förordningen den 27 October 1812, rörande utskrifningssättet och inrättningen af allmänna Beswärings-manskapet, förklarade Ståndet, att nämnde motion skulle öfwerlemnas till Lag-Utskottets behandling.

§. 44.

Då nu åter föredrogs Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottets den 11 i denna månad på bordet lagde Utlåtande N:o 9, i anledning af wäckt motion om inskränning af Roterings-beswäret till öfwerensstämmelse med hwad de derom afslutade contract bestämma, blef samma Utlåtande återremitteradt, med anmodan till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten, att de deri förekommande ämnen till behandling företaga.

§ 45.

Wid ytterligare föredragning af Expeditions-Utskottets Utlåtande N:o 3, med anmälan om wid föregående Riksdagar widtagne åtgärder i och för prenumerations öppnande å Bihanget till Riks-Ståndens Protocoller, yttrade David Andersson från Hallands Län: upplysningswis får jag nämna, att antalet af de exemplar af Bihanget till Protollen för sistlidne Riksdag är så ringa, att de derföre influtne medel wida understigit beloppet af det arfwode, stort 200 R:dr, som blifwit bewiljadt den person, hwilken haft bestyret med prenumerationen och utdelningen, samt att Expeditons-Utskottets majoritet af sådan anledning ansett sig nu böra alternativt hemställa, huruwida bestyren med prenumerationens öppnande å ifrågawarande Bihang för denna Riksdag bör, antingen på sätt förut skett, anförtros åt serskild person eller öfwerlemnas till Rikets Ständers Riksgälds-Contoir.

Nils Strindlund från Wester-Norrlands Län: Jag tror icke att någon serskild kostnad bör, såsom wid sista Riksdagen egde rum, anwändas för öppnandet af prenumeration å Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll för innewarande Riksdag, utan anser jag bestyret dermed desto heldre kunna öfwerlemnas åt Riksgälds-Contoiret, som deß Embetsgöromål under sednare åren blifwit betydligen minskade.

På af Talmannen härefter framställd proposition, fann Ståndet skäligt att, med bifall till det i Utskottets Utlåtande framställda sednare alternativ, besluta, att prenumeration å Bihanget till Riks-Ståndens Protocoll för innewarande Riksdag bör öppnas, enligt samma grunder, som under den föregående, men att bestyret dermed skulle uppdragas åt Rikets Ständers Riksgälds-Contoir.

§. 46.

Wid förnyad föredragning af Expeditions-Utskottets Utlåtande N:o 4, angående bewiljande af ett tredje Waktmästare-biträde wid Utskottet, fann Ståndet skäligt samma Utlåtande bifalla.

§. 47.

Wid förnyad föredragning af Peter Peterssons i Slätthult från Jönköpings Län den 11 i denna månad på bordet lagda motion, om förändring i 5 Capitlet 2 §. Byggninga-Balken, angående stängsel-skyldighet, blef samma motion till Lag- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten remitterad.

§. 48.

Föredrogs åter Sone Perssons från Malmöhus Län, sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion om upphörande af den i 17 §. Bewillnings-Förordningen stadgade bränwins-minuterings-afgift för Näringsidkare.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 49.

Föredrogs åter Johan Olof Dahlbergs från Westmanlands Län, sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion om en afgift af 16 sk. Banco per kanna för Swenskt bränwin och cognac, som från en ort i Riket till annan transporteras.

Gustaf Bernhard Appelqvist uppläste härwid följande skriftliga anförande:

"Det är icke utan serdeles förwåning jag tagit kännedom om innehållet af Riksdagsfullmäktigen J. O. Dahlbergs sedan den 11 dennes på bordet hwilande memorial angåen-

de en afgift af 16 sk. Banco för hwarje kanna Cognac eller Bränwin af Swensk tillwerkning, som landt- eller sjöledes transporteras från det ena Länet i Riket till det andra, och hwilken afgift borde ensamt tillgodokomma den ort dit nämnde wara införes. Då jag under Riksdagens loop hört upläsas särskildte memorialer, såwäl af denne motionär som af andra Fullmäktige från Rikets Norra Provincer, dels om afskrifning af innewånarnes skulder till Statswerket, dels om tullfri införsel från utrikes orter af Spanmål, materialier för skeppsbyggerierne samt serskilde deßa orters förnödenhets-articlar, dels om upphäfwande af alla skatter och räntor å der befintlige fiskerier, sågqwarnar och andra inrättningar, samt sluteligen om en fri och obegränsad utförsel från deßa orter af tackjern, timmer och bräder, med andre producter, utan att någon enda röst inom Ståndet höjt sig emot deßa förslag, hwilka alla leda till betydliga förmåner för innebyggarne inom ifrågawarande Provincer, kan jag swårligen göra mig begripligt, huru denne motionär nu på ett sådant sätt welat lägga ett band på en af Rikets andre provincers hufwudnäringar. Utom det korttänkta deruti att på detta sätt belägga en Swensk product med en afgift som icke äfwen skulle drabba lika beskaffade utländska waror, och hwaraf följden alltid skulle blifwa den, att i samma mån de inhemska warorna på ett onaturligt sätt belastas med umgälder, wi i stället skulle öfwerswämmas med utländska producter, måste jag för min del alltid ogilla ett sådant försök som detta, att till egen förmån wilja beskatta andre provinceers innewånare.

Det är nemligen lätt att inse, det samma afgift egentligen alltid skulle komma att drabba producenten, derigenom

att affättningen förmedelst denna afgift skulle betydligen förswåras; och då nu flere delar af landet finnes, hwarest, i anseende till jordens mindre bördiga beskaffenhet, potatesskörden och deß förädling till Bränwin utgör landtmannens hufwudsakligaste, ja till och med enda medel att förskaffa utwägar att afbörda sig sine tryckande skatter och pålagor, skulle det wara den mest menliga åtgärd att på detta sätt qwäfwa förädlingen af landtmannaproducter, och den sista utwäg för den betryckte jordbrukarens bergning.

Då det icke kan wara den wärde motionären obekant, hwarken hwad i frågan om Bränwinsbränningen och dermed sammanhang egande ämnen inom detta Stånd blifwit yttradt, ei eller hwad jag här ofwan anfört i afseende på följderna af hans obetänkta förslag, kan jag icke dölja min öfwertygelse, att samma förslag måste wara ett foster antingen af blotta begäret att motionera eller af en oförlåtlig benägenhet att frambära andras tankar; och jag hemställer derföre till Brodren Dahlberg om återtagandet af ifrågawarande proiect, som sannolikt lär wara tillskapadt i någon sacristia. Skulle Dahlberg härtill lemna sitt bifall, är jag äfwen beredd att låta detta anförande från Protocollet utgå, men yrkar i annat fall att det måtte såsom en bilaga få åtfölja denna i sitt slag nog egna motion, till wederbörligt Utskott.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Af Lars Bengtsson från Malmöhus Län ingafs detta anförande:

"Brodren Dahlbergs sedan den 11 dennes hwilande motion om stadgander af en afgift till 16 sk. Banco kannan å allt Bränwin eller Cognac af Swensk tillwerkning

som inrikes orter emellan forslas, innefattar ett förslag, som, om det antages, skulle så djupt ingripa uti en af den landtbrukande allmogens hufwudsakligaste näringsgrenar, att jag ingalunda kan lemna samma motion utan anmärkning.

Det är lika lätt att inse, såwäl att ett sådant stadgande endast skulle nedtrycka den inhemska productionen till förmån för utlänningen, som äfwen att det egentligen blefwe tillwerkningen som skulle få widkännas denna tryckande pålaga. Om nu icke i motionärens hembygd Bränwinsbränningen utgör någon binäring för åkerbruket, så tyckes han mig ändå hafwa bordt besinna det oskickliga i sitt förslag, då han betänker hwad följden skulle blifwa, om en motswarande utgående tull lades på alla de waror Norrland kan hafwa att aflåta. Jag will emedlertid minnas mig hafwa hört motioner uppläsas, just med syftning att få denna tull nedsatt; och det blifwer mig derföre dubbelt oförklarligt huru motionären kunnat wela på detta sätt kasta en tyngd på skuldrorna af andra landsmän.

Utom att wilja directe yttra mig öfwer tillkomsten af motionen, hwilken snarast tyckes wara fabriksarbete, hemställer jag wänligen till Brodren Dahlberg att densamma återtaga, men yrkar i annat fall att detta anförande får medgå till Utskottet.

Stockholm den 13 Mars 1840."

Lars Petersson och Lars Nilsson från Blekinge Län, Sone Persson från Malmöhus Län, Niclas Jönsson och Håkan Nilsson från Christianstads Län David Andersson från Hallands Län, Nils Magnusson från Calmar Län, och en stor del af Ståndets öfrige Ledamöter förenade sig med Appelqvist och Lars Bengtsson.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 50.

Föredrogs åter Olof Carlssons från Wermlands Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion om förändring i nu gällande föreskrifter, angående hällskjutsnings-skyldigheten.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 51.

Wid förnyad föredragning af Johan August Zetterbergs från Stockholms Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion, om förhöjning i skjutslegan för gästgifwareskjuts m. m., uppläste Nils Persson från Örebro Län ett så lydande skriftligt anförande:

"I anledning af Ståndsbrodren J. A. Zetterbergs från Stockholms Län wid sista plenidag upplästa, och då bordlagde motion, angående skjutsfrågan, torde mig tillåtas derwid yttra mina åsigter.

Det är mig wißerligen icke obekant, att redan blifwit så mycket både taladt och skrifwit i skjutsfrågan, att det synes wara ett öfwerflöd att numera belasta wåra Protocoller i samma ämne, men då jag wid frågans remitterande icke war närwarande, och sålunda icke warit i tillfälle att derwid afgifwa mitt yttrande, fäste jag min synnerliga uppmärksamhet å ofwanberörde upplästa motion, hwilken innefattar följande:

1:o Att skjutslegan, då icke mer än en häst begagnades, borde förhöjas till 32 sk. för milen, men deremot om 2:ne eller flere begagnades, skulle densamma utgöras med 28 sk. allt Banco. Jag anser deremot att skjutslegan bör utan afseende såwäl på landet, som i Städerne, utgöras med

24 sk. Banco för milen, deri äfwen inberäknad ersättningen för begagnadt åkdon, såsom både lempligt och billigt.

2:o Motionären föreslår att den resande, i händelse entreprenad wid gästgifwaregård är tillwägabragt, bör wänta på skjutshästarne endast en half timma, men deremot, om entreprenad icke är bildad, skulle wäntningen för den resande utsträckas till en timma. Detta synes mig alldeles ogrundadt, helst då förslaget i Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse angående skjutswäsendet, innefattar, att entreprenaden borde kunna utsträckas ända till 1/4:dels mils afstånd från gästgifwaregården. Jag föreslår alltså, att nuwarande stadgandet om gästgifwareskjutsen, i afseende å så wäl den resandes, som äfwen för den skjutsande, bör, för deß uppehållande wid gästgifwaregården, tjena till efterrättelse, och sådant utan afseende, antingen entreprenad är bildad eller icke.

Hwad Motionären i 3:dje och 4:de puncterne föreslagit, angående körningens tillempning för ej mindre den resande, än äfwen den skjutsande, är likaledes ogrundadt. Jag will deröfwer icke widare yttra mig, utan anser att nuwarande stadgandet derom är mera lempligt, och sålunda bör i det fallet tjena till efterrättelse.

Motionärens förslag i 5:te puncten, i händelse entreprenader kunna tillwägabringas, gillar jag till alla delar.

I 6:te och 7:de puncterne föreslår Motionären, att de nuwarande hållskjuts-skyldige böra uti de fem först påföljande åren erlägga en årlig afgift med hälften af hållskjutskostnaden, för att anwändas till wägarnes iståndsättande etc. Detta förslag anser jag ingalunda kunna blifwa werkställbart, hwadan jag helt och hållet bestrider den föreslagna afgiften.

Hwad i senare momentet af 8:de puncten förmäles om anslaget för diligence-inrättningar, anser jag, lika med motionären, böra helt och hållet förswinna, hwadan någon bewillning för samma inrättning billigtwis icke eller bör ega rum; anhållande jag att detta mitt anförande må till wederbörligt Utskott remitteras.

Stockholm den 14 Mars 1840.

Remitterades till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet.

§. 52.

Sone Perssons från Malmöhus Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion om instruction för Fjerdingsmän, blef nu åter föredragen och remitterades till Ståndets Enskildta Beswärs-Utskott.

§. 53.

Wid förnyad föredragning af Johan Jacob Rutbergs från Norrbottens Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion, om återbekommande af den åtskillige Rothållare wid Westerbottens Regemente orätt affordrade Vacance-afgift åren 1830, 1831 och 1832.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 54.

Föredrogs åter Peter Mårtenssons från Jönköpings Län, den 11 i denna månad på bordet lagde motion, om förändringar och förklaringar i Författningarne, rörande Mjölqwarnars skattläggning.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 55.

Wid förnyad föredragning af Per Sundströms från Wester-Norrlands Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion, om närmare bestämmande för Rättegångsärenders behandling wid Härads-Rätt m. m., blef samma motion till Lag-Utskottet remitterad.

§. 56.

Då nu åter föredrogs Per Sundströms från Wester-Norrlands Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion, om inskränkning i bysättnings-twånget, blef samma motion till Lag-Utskottet remitterad.

§. 57.

Per Hanssons från Wermlands Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion, om anslag af allmänna medel till uppbyggande af en kyrka för en del af Gunnarskogs, Gräsmarks och Eda Församlingar, blef nu åter föredragen, och remitterades till Stats-Utskottet.

§. 58.

Föredrogs åter Olaus Ericssons från Götheborgs och Bohus Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwiland motion, om indragning af wißa Tull-Stats-Tjenstemän wid Norrska gränsen.

Remitterades till Bewillnings- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 59.

Till widare utweckling af sin före motionstidens slut skriftligen ingifne, den 11 i denna månad på bordet lagde motion

motion om ändring i 23 Capitlet Mißgernings-balken, inlemnade Johannes Andersson från Calmar Län följande anförande:

"Såsom bekant är, hafwa emellan theoretici häftiga strider blifwit förda, angående tillempningen af edsöreslagarne, sedan Kongl. Förordningen den 20 Januari 1779 mildrade straffet för edsöresbrott. Serdeles har man twistat derom, huruwida den i 23 Cap. Mißgernings-Balken omnämndeförswarsrätt kan tillempas i de fall der nämnde Förordning borttagit edsörenamnet.

Till undwikande af mißtydningar härutinnan, wågar jag föreslå, att den mildring uti straffet, som i berörde förordning åsyftas, måtte stadgas på ett enda ställe i Lagen, neml. i 23 Cap. Mißgernings-Balken, samt således de paragrafer uti 18, 19 och 20 Capitlen samma Balk, der orden "hafwer brutit edsöre" äro förändrade, qwarstå i sitt ursprungliga stick, hwad denna ändring widkommer; men att 23 Capitlet i samma Balk måtte sålunda förändras: "Hwar som edsöre bryter, straffes med ett års fängelse å "fästning med eller utan arbete efter omständigheterna; plik"te och dertill ett hundrade daler till treskiftes. Orkar han "ej böta, straffes derutöfwer med fyra månader sådant fän"gelse. Brytes edsöre, på sätt uti 18 Capitlet 7 och 9 §§., "19 Capitlet 2 §., 20 Capitlet 10 §. denna Balk sägs, "böte 200 Daler till treskiftes, eller, i brist af böter, plikte "efter thy som Straff-Balken stadgar. Bryter någon eds"öre annan gång, ware twegildt. Sker dråp eller rån, då "edsöre brytes, miste högra hand och lif sitt. Warder den, "som edsöre bryter, i samma gerning dräpen, sargad eller "slagen, då är ogildt allt det han får."

Genom en slik ändring blefwe Lagstiftarens mening tydlig, och de flesta paragraferna i 18, 19 och 20 Capitlen Mißgernings-Balken kommo, som sagdt är, att qwarstå i sitt ursprungliga skick.

Jag anhåller att denna min motion må remitteras till Lag-Utskottet.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 60.

Till widare utweckling af sin före motionstidens slut skriftligen ingifne, den 11 i denne månad på bordet lagde motion om upphäfwande af 3 Capitlet 10 och 1 §§. Giftermåls-Balken, inlemnade Johannes Andersson från Calmar Län ett så lydande skriftligt anförande:

"Redan wid 1810 års Riksdag fästade man en serdeles uppmärksamhet wid den osedlighet och de i öfrigt menliga följder, som städse förspörjas i anledning af 10 §:s uti 3 Capitlet Giftermåls-Balken stadgande, beträffande lägersmål under äktenskapslöfte. Denna paragraf undergick då en modification genom Kongl. Förordningen den 3 April samma år, sedan 1775 års löjliga Författning, som twingande till äktenskap genom watten och bröd blifwit upphäfo.

De menliga förhållanden, som af ifrågawarande Lagparagraf uppstå, äro:

1:o Enär lägersmål under äktenskapslöfte sällan eller aldrig kan ledas i bewis, utgör Lagens stadgande om qwinnans derigenom uppkomna rättigheter endast ett lockelsemedel för en lättrogen qwinna, och ett nesligt hjelpmedel för en förförare. Hade deremot Lagen icke gifwit qwinnan

några rättigheter i detta afseende, utan i det fall då löftet är högtidligt, d. ä. då trolofning föregått, så skulle mången qwinna icke hafwa fallit, i förlitande på förförarens hemliga löften.

2:o Har åter en qwinna sjelf så tillställt, att lägersmål under äktenskapslöfte kan ledas i bewis, så förtjenar en slik lägtänktheit icke något skydd af Lagen.

Deßutom strider det emot Lagstiftningens princip, att genom positiva lagbud göra inkräktning på samwetspligternes område.

Uppfyllandet af ett enskildt, icke högtidligt äktenskapslöfte (ty såsom högtidligt wore det en trolofning) bör wäl ej kunna anses annorlunda än såsom förbindelsen att uppfylla hwarje annat enskildt löfte, nemligen såsom en samwetspligt.

Jag wågar fördenskull föreslå: att 10 §. uti 3 Capitlet Giftermåls-Balken måtte till kraft och werkan upphöra.

I sammanhang härmed blir det nödigt, att, i öfwerenstämmelse med gällande Författningar, samt till förebyggande af all mißtydning, sålunda ändra första paragrafen i samma Capitel: "Till laga fästning fordras giftomans samtycke. Sker annorledes, och gillas ej den fästning sedermera af giftoman, ware ogildt. Uppstår twist huruwida fästning skedd är, och wilja ej fästehjon det sjelfwe medgifwa, gälle Laga bewisning med twå wittnen."

Jag anhåller att denna min motion måtte warda till Lag-Utskottet remitterad.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 61.

Johannes Andersson från Calmar Län inlemnade nu, till widare utweckling af hans den 11 i denna månad på bordet lagde, före motionstidens slut wäckte motion, om en allmän skattejemkning, ett så lydande anförande:

"Jag torde ej göra mig skyldig till något mißtag, då jag påstår att den dagliga klagan i wårt land öfwer skattebördorna, hufwudsakligen härrör af skatternas ojemna fördelning, enär en stor del af Swenska jorden i detta afseende är privilegierad.

Det synes mig derföre, som det mål, hwartill wi wid detta Riksmöte borde med alla krafter sträfwa, är tillwägabringande af en allmän skattejemkning. Med sådant syfte wågar jag, i likhet med det af Grefwe Björnstjerna år 1829 afgifna förslag, härmedelst wördsamligen till Rikets Ständers bepröfning framställa och föreslå: att ur Länens nuwarande Berednings-, Taxerings- och Pröfnings-Committéer må wäljas en serskild Skattejemnknings-Committée, som egde att tillkalla Ledamöter från hwarje Socken, i mån af arbetets fortgång. Ett par utmärkt duglige, arbetssamme och rättskaffens män, borde å Regeringens wägnar leda Skattejemnknings-Committéens arbeten. Committéens göromål blefwe att anställa en uppskattning och wärdering af hwarje serskildt hemmans wärde och Statsbidrag, jemte allmänna och communala onera och beswär. Genom uppsummering af antalet af de olika hemmanen, äfwensom af deras Statsbidrag och genom dividering med den förra summan uti den senare, erhålles ett medium af t. ex. huru mycket Skattehemmanen och Säterierne betala hwardera i årliga Stats-utskylder. För att någorlunda jemna deßa begge olika förhållanden, skulle, för hwad som

skattehemmanen komme att efter den nya regleringen betala mindre, än de nu göra, utfärdas Stats-obligationer af Riksgälds-Contoiret, å hwilka skattehemmanen betala ränta, samt en eller annan procent i amortißement. Då hemman återigen, som efter skattejemnkningen skulle komma att betala mera än de nu göra, erhålla en med ränta löpande Stats-obligation, motswarande det capital, för hwilket de lindrade hemmanen betala räntan. Ett exempel upplyser detta tygligare. Det hemman, som komme att betala 25 R:dr mer än nu, erhöll i ersättning, en 5 procents bärande Obligation af 500 R:dr B:co. Det hemman åter, som kom att betala 25 R:dr mindre än nu, gaf en skuldförbinoelse af 500 R:dr B:co, på hwilken blott räntan erlades och inteckning icke erfordras, såsom försäkrad i den med Krono-utskylderne utgående ränta och amortißement.

Man finner härutaf, att denna för Riket wigtiga angelägenhet kunde, utan någon werklig uppoffring å Statens sida, tillwägabringas blott derigenom att Staten mellanträder med sin credit. Huruwida räntan kunde, i stället för 5 nedsättas till 4 eller 3 procent och huruwida amorteringen borde inskränkas till en i stället för 2 procent, samt slutligen huruwida blott några Län, t. ex. 4 à 6 om året, borde på en gång komma i åtnjutande af skattejemnkningen, på det att icke rörelse-capitalet måtte för hastigt ökas och således warupriser förryckas genom en alltför stor emißion af skattejemnknings-obligationer, tillhörer mera detaillerne, än de allmänna grunderne wid utförandet af denna angelägenhet.

Det är endast medelst en sådan genomgripande åtgård wi kunna hoppas att komma till det mål, dit wåra

egne och wåra Committenters önskningar så lifligt äro rigtade.

Detta förslag är icke nytt. Det har haft tid att mogna och godkännes af större Statsmän

Om, till fortskyndande af ifrågawarande Stats-obligationers inlösande, Staten räckte en hjelpsam hand genom att dertill anslå en del af den blifwande Banco-winsten, så kunde denna behållning aldrig på ett mera allmänt wälgörande sätt anwändas.

Jag anhåller att denna min motion måtte blifwa remitterad till Stats-Utskottet.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 62.

Då nu åter föredrogs Niclas Jönssons från Christianstads Län, den 11 i denna månad på bordet lagde, före motionstidens slut wäckte motion, angående åtgärder till förlikningars befrämjande wid Domstolarne, inlemnade han till widare utweckling af detta ämne följande anförande:

"En af de inrättningar, hwilka en sann patriotism sökt tillwägabringa äfwen i wårt fädernesland, är i sanning Förlikning-Committéerna.

Den tanken är dock äfwen hos oß icke ny. Wår ännu gällande gamla Lag med sin christliga anda har redan sliftat sådane inrättningar. "Är saken för Rätta och under skärskådan kommer" (heter det i Rättegångs-Balkens 20 Capitels 2 §.) "råde ändå Domaren parterne att "sig förena, om saken sådan är att thet tillåtas må. Åsäm"jas the, stadfäste thet Rätten och gifwe ther Dombref å". Deßa af Lagen åsyftade Förlikning-Committéer äro således

inga special-anstalter, de äro de ordinära Domstolarne. Såsom en pligt, en helig pligt, en samwetspligt, för hwars underlåtande Lagstiftaren ej skäligen kunnat utstaka någon answars-bestämmelse, ålägger Lagen Domaren såsom första åtgärd sedan han skärskådat saken, att söka förlika parterne der det ske må — der ej Statens wäl (se anförde Capitlet 4 §.) eller en tredjes rätt (se 3 §.) skulle genom förlikningen åsidosättas.

Är detta Domarens pligt, så uppstå härwid af sig sjelf twenne frågor.

1:o Fullgör Domaren ej denna pligt och hwarföre? Utan att wilja kasta någon skugga på Sweriges aktningswärda Domare-Corps, tror jag mig kunna påstå, att i de flesta fall Domarens mångfaldiga göromål icke medgifwa honom att fullgöra denna samwetspligt. Då man derjemte besinnar, att Domarens förbatliga afloningssätt just innebär en frestelse att föröka i stället att minska målens mängd, samt att uppskjuta dem från ett Ting till annat, (ehuru wißerligen en mängd Domare icke låta denna frestelse inwerka på sig) så finna wi lätt materialier till beswarande af denna fråga.

2:o Kan och bör Domaren hafwa denna pligt förenad med sine öfriga åligganden, eller skulle serskilda inrättningar med mera framgång befatta sig med parternes förlikning?

Den Swenska Domstols-inrättningen har någonting så eget, så nationelt deruti, att den framställer Domaren icke blott såsom en kall inquisitor, utan fastmer såsom en opartisk medlare. Det är någonting så herrligt, så christligt i denna tanka, någonting så öfwerensstämmande med idéen

af en Domare-befattning, att en förändring härutinnan werkligen skulle leda till något sämre.

En Domare behöfwer, för att rätt fullgöra sina åliggande, en grundlig Lagkunskap, en djup menniskokännedom, en mångsidig erfarenhet samt en serdeles skarpsinnighet. Deßa egenskaper behöfwas i en ännu högre grad hos en Förlikning-Committée. Domaren har tillfälle att genom wittnen och annan bewisning få ärendet utredt. Detta gäller ej om Ledamoten i en Förlikning-Committée. Han måste lita på handlingar, eller parternes egna muntliga uppgifter. Han måste ega en owanlig Lagkunskap, menniskokännedom och skarpsinnighet, för att kunna under sådane förhållanden utreda en inwecklad sak och komma det rätta på spåren, för att ej låta förleda sig af en storpratande eller insinuant part att tillwägabringa förlikning på den enfaldiges bekostnad.

Då man härtill lägger Americas warnande exempel i afseende på mängden af municipal-befattningar, de der draga landtmannen och näringsidkaren från sina hushållsbestyr och dymedelst ofta föra med sig den enskildes obestånd, så finna wi äfwen wår sednare fråga lätt besward.

Mig synes det wara en mindre lemplig bana att beträda, att wid sidan af landets laglige auctoriteter sätta special-inrättningar, för att uppfylla åliggande, dem de förra hafwa sig i gällande Lag föreskrifna. Man bör söka upprätthålla Landets myndigheter och tillhålla dem att fullgöra sina pligter, ty derigenom befrämjas landets trefnad. Det gifwes Twå medel att göra de laglige Domstolarne äfwen till Förlikning-Domstolar, de der wida bättre äro i tillfälle att fungera såsom sådane än hwarje municipal-inrättning. Det ena medlet är att minska Domarnes

göromål; det andra är att borttaga expeditions-lösen för domboken.

I deßa afseenden föreslår jag: 1:o att på sätt Lag-Committéen i sina motiver till Civil-Lag närmare utwecklat, edswurne Embetsmän måtte wara på landet att tillgå, med åliggande att lemna biträde wid upprättande af hwarjehanda Contracter och Juridiska handlingar, hwarigenom en stor mängd twistemål skulle komma att förswinna; samt 2:o att all expeditions-lösen för Domboksmål måtte förswinna och istället stämplade pappers-afgiften, i förhållande derefter höjas. För de såkallade Små-protocollerne må gerna expeditionslösen qwarstå, emedan deßa icke innefatta några twistemål. Staten tillkommer det att af den inkomst, som den förhöjda stämplade pappers-afgiften inbringar, gifwa Domaren fullt motswarande wederlag för den expeditions-lösen han mistat; och obetydliga mål borde få wid Domstolarne förlikas utan afgift.

Härigenom anser jag wåra laglige Domstolar skola äfwen blifwa (hwad Lagen anser dem böra wara) Förlikning-Committéer. Det skulle naturligtwis ligga i Domarens intreße, att förlika så många mål, som fingo förlikas, enär han icke erhöll någon inkomst i följd af twistemålens mängd, eller hade någon winning af att uppskjuta dem. Domstolarne skulle framstå mera, såsom anstalter för tillwägabringande af fred och enighet medborgare emellan, än såsom ställen, der endast oenighet och twist afhöres, och hwilka derföre den fredlige medborgaren undflyr.

Jag anhåller att detta mitt memorial måtte remitteras till Stats- och Lag-Utskotten.

Stockholm den 7 Mars 1840."

Häri instämde Bengt Gudmundsson från Hallands Län.

Remitterades till Lag-Utskottet.

§. 63.

Mid förnyad föredragning af Olof Benjaminssons från Gethebörgs och Bohus Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion, om skyldighet för Qwarn- och Fabriks-egare, wid den så kallade Mölndahlsströmmen, att deltaga i wäghållning, uppläste Gustaf Petersson från Östergöthlands Län ett så lydande skriftligt anförande:

"Såsom swar till Olof Benjaminssons motion angående qwarnars deltagande i wäghållnings-beswäret inom Askims Härad, får undertecknad wördsamligen anföra, att bemäldte onus på Qwarn-egare, tyckes mig alldeles otillbörligt. Orsaken till mitt bestridande är den, att jag tror mig weta att de gamla odalqwarnarne, hwilka jag här tager till exempel, äro nog tungt beskattade och icke sällan utöfwer hwad de werkligen tåla. Jag skulle i stället föreslagit, att hwarje sådan Qwarn-egare, som det äskade, fått frihet till begärande af ny skattläggning, hwarigenom deras tunga jemkades i likhet med deras, som i sednare tider blifwit anlagde, ty det gifwes gamla qwarnar, som kanske knappast gifwa i tulltägt hwad som måste utgå till Kronan, och jag kunde wisa exempel på qwarnställen, som erlagt 9 tunnor i ränta, utan att kunna inbringa 1/4:dels. Följden deraf bar naturligtwis blifwit den, att egaren till sådan lägenhet måste betala en wiß summa för att blifwa en så beskaffad egendom qwitt.

Motionären tager till skäl att qwarnegare "mera ofta än hemmansegarne begagna wägarne."

Detta tror jag likwäl icke wara wanliga fallet, emedan en mjölnare, som icke tillika är jordegare, sällan eger någon dragare: han måste derföre, wid forslandet af sina waror, leja sig dragare och bör i följd deraf, lika litet som en annan resande med wäghållning betungas.

Förslaget till qwarnars deltagande i wäghållningen tyckes blifwit grundadt på qwarnegarens rätt wid Prest- och Klockarewäl. Är då denna rättighet så förmänlig att ifrågawarande förslag härigenom skulle winna stöd, så tror jag att hwarje qwarnegare gerna afstår derifrån; ty hans dermed sammonbängande skyldighet till Kyrko- och Prestgårdsbyggnad, äfwensom Prest- och Klockare-aflöning m. m., borde wäl i och med detsamma förswinna? Likwäl tror jag att detta icke hade någon gemenskap med ifrågawarande wäghållning. Kyrko- och Prestgårdsbyggnad lärer wäl qwarnegarne fordomdags friwilligt åtagit sig, emot ofwannämnde rättighet, men wäghållningsbeswäret kan nu icke sägas friwilligt åtagits, då mjölnare egentligen icke tillhöra något Stånd, eller till Riksdagen få sanda någon Fullmäktig, för att förswara deras rätt.

Wilja qwarnegarne i omförmäldte härad friwilligt åtaga sig oftanämnde onus, så har jag ingenting deremot att inwända. Jag bestrider dock att ett sådant ålägges dem här wid Riksdagen. Skulle det kunna påläggas i ett härad, skulle wäl ordningen snart komma till andra; ty jemnlikhet är nutidens kraf. Ger man den onde blott ett finger, så tar han wanligtwis hela handen.

Stockholm den 14 Mars 1840."

Per Jönsson från Christianstads Län, Christen Andersson från Malmöhus Län och Johan Petersson från Elfsborgs Län förenade sig med Gustaf Petersson.

Remitterades till Ständers enskilda Beswärs-Utskott.

§. 64.

Föredrogs åter Olof Lindbecks från Hallands Län den 11 i denna månad på bordet lagde anförande i anledning af Bengt Gudmundssons från nämnde Län motion.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskotten.

§. 65.

Wid förnyad föredragning af Johannes Anderssons från Calmar Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion om indragning af halfwa Ecclesiastik-Staten m. m., blef samma motion till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet remitterad.

§. 66.

Föredrogs åter Peter Perssons i Slätthult från Jönköpings Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion om rättighet för gästgifware å landet att försälja Bränwin i minut.

Remitterades till Bewillnings-Utskottet.

§. 67.

Föredrogs åter Olof Hanssons från Westerås Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion om förändring i willkoren för Kongsgårdars och Kronohemmans i Westmanland utarrenderande.

Remitterades till Stats-Utskottet.

§. 68.

Johannes Anderssons från Skaraborgs Län den 11 i denna månad på bordet lagde motion, om Civil- och

Criminal-Lag-förslagens företagande till granskning, blef nu åter föredragen, och remitterades till Lag-Utskottet.

§. 69.

Wid förnyad föredragning af David Anderssons från Hallands Län sedan den 11 i denna månad på bordet hwilande motion, angående förändrade instructioner för Advocat-Fiscalerne i Rikets Hof-Rätter och Collegier m. m., blef samma motion till Allmänna Beswärs- och Oeconomie-Utskottet remitterad.

§. 70.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1 i anledning af Riksdags-Fullmäktigen Magnus Perssons från Wermlands Län memorial, om ändring i föreskrifterne angående Nämndemäns befrielse från skjutsskyldighet.

Lades på bordet.

§. 71.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 2 i anledning af werkställd granskning utaf Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsmans afgifna Embets-berättelser och allmänna redogörelse, äfwensom af hans Embets-diarier och Registratur för den tid, som sedan sista Riksdags början förflutit.

Lades på bordet.

§. 72.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3 i anledning af wäckt motion om föreskrifters meddelande i afseende på kolmåttens beskaffenhet.

Lades på bordet.

§. 73.

Föredrogs åter Lag-Utskottets Memorial N:o 14 om arfwoden för ökad Cancelli-personal.

Lades på bordet.

§. 74.

Genom ankomne Protocolls-Utdrag som uppläsfes, underättades Ståndet, att

Wällofl. Borgare-Ståndet

den 11 denna månad,

Remitterat:

Till Stats-Utskottet:

1:o Herr Kjellbergs motion, angående åtskillige controller i afseende på Rikets Drätsel-Werk, uti hwilken motion Hr Kjellberg gjort ett tillägg, bwarförutan flere af Ståndets öfrige Ledamöter i detta ämne sig yttrat;

2:o Herr Hallings motion, angående Navigationsskolor i Riket, och anslag till dem;

3:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer af den 24 sistl. Februari, angående åtgärderne till behöfwandes undsättning i mißwertår.

Till Bewillnings-Utskottet:

1:o Ej mindre Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer af den 24 sistlidne Februari, angående grunderne för bränwinsbränningens utöfning, med hänsigt till förekommande af bränwinets omåttliga bruk, än äfwen Herrar de Marés och Hegardts motioner om förändringar

uti Kongl. Förordningen den 19 Juni 1835 om grunder och afgifter för bränwinsbränningen, jemte öfrige derwid afgifne yttranden;

2:o Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Rikets Ständer af den 24 sistl. Februari, om bestämmandet af stadigwarande tullafgifter å spannmål;

3:o Kongl. Maj:ts Nådiga Skrifwelse till Rikets Ständer af nyßnämnde dag, angående ett af serskilde i Nåder förordnade Committerade upwgiordt förslag till förnyad tulltaxa, jemte hwad i deße ämnen af serskildte Ståndets Ledamöter blifwit yttradt;

4:o Herr Wijks motion, om inrättande af en serskild Pröfnings-Committée för Staden Götheborg; i anledning af hwilken motion vice Talmannen Herr Halling sig yttrat;

5:o Herr Winges motion, om upphäfwande af Kongl. General-Tull-Styrelsen Circulair-ordres af den 3 Januari 1825, stödjande sig på Kongl. Skrifwelsen till General-Tull-Styrelsen af den 2 December 1824, angående waror som dels för Kongl. Hofwens, dels för fremmande makters härwarande Sändebuds räkning, utrikes ifrån inkomma; uti hwilket ämne flera af Ståndets öfrige Ledamöter sig yttrat; och

6:o Herr Åboms motion, med förslag, att en afgift af 8 sk. B:co må bestämmas för hwarje till Stockholm ankommande kanna bränwin, att hufwudsakligen anwändas till anläggning och underhåll af ett hospital för patienter, som äro angripne af benröta eller andra sjukdomar, hwilka härleda sig från bränwinets omåttliga begagnande; uti hwilket ämne flere yttranden äro i öfrigt afgifne.

Till Lag-Utskottet:

1:o Herr Westmans motion, angående utwägar för Strömmings-fiskeriets upphjelpande; och

2:o Herr Lidboms motion, angående återupplifwande af 1782 års Jude-Reglemente, jemte derwid afgifne yttranden, hwarjemte Borgare-Ståndet beslutat att med de öfrige Riks-Stånden communicera sistnämnde motion, för hwilket ändamål en afskrift war berörde Protocolls-utdrag bifogad, samt jemwäl nu uppläsles.

Föreskående Protocolls-utdrag och motion lades till handlingarne.

Ståndet åtskildes kl. ½ till 4 e. m.

In fidem,

N. A. Heurlin.